

ספר

שואה בהסכמה

תחקיר עומק על בתי הדין הרבניים
שמביאים שואה לעם ישראל
בגיטי הכזב הנעשים בהסכמה

ספר שואה בהסכמה

פרקי הלכה והשקפה
במבחן המציאות

האם מותר לשאת אשה שהתגרשה ברבנות?
האם יש הבדל בין גט הנעשה ברבנות בכפיה
לבין גט הנעשה בהסכמה?

תחקיר עומק על בתי הדין הרבניים
שמביאים שואה לעם ישראל בגיטי הכזב הנעשים בהסכמה

נתחבר בסייעתא דשמיא ובזכות הרבים
ע"י דיינים ומו"צ בארץ ישראל
מהדורה שלישית - אלול תשפ"ד

האם מותר לדבר לשון הרע לתועלת על דיינים ברבנות?

תשובה: גדולי הדורות מחו ונידו את פורצי הגדר בעשיית גיטין פסולים, גם אם הוחזקו לתלמידי חכמים וצדיקים. **כי אין עצה ואין תבונה נגד ה'.** בפרט במכשולים חמורים שנגרמים מגיטין פסולים. **כן נהגו למעשה:** שו"ת רבי סעדיה גאון (סי' ד'), שו"ת הגאונים (שערי צדק ח"ג ש"ב, ט'), בשו"ת הרד"ך (בית ז'). והגאון רבי חיים עוזר בעל אחיעזר (באגרותיו שפ"ט). והצטרפו למכתבו מרנן 'החפץ חיים' ו'האמרי אמת' מגור. **גדולי ישראל פרסמו ברבים פסק הלכה עם שמות של רבנים ידועים שעשו גיטין שלא כדין** – כדי להפריש את הציבור מאיסורים חמורים, וכן כדי לגרום לחוטא לתקן מעשיו (ראה ספר חפץ חיים לשוה"ר כלל ו' סעי' ב).

וכתב החפץ חיים (רכילות כלל ט') בבמ"ח סק"ט, ובעשין אות ב' וכן בלשוה"ר כלל י' סעיף א, ד) שיכול לספר כדי לעזור לנפגע ולגנות המעשים הרעים בעיני הבריות. **והדגיש הח"ח** שאין זה רק רשות בלבד, אלא יש **חובה לפרסם** מדין 'לא תעמוד על דם רעין' (רכילות, שם). ומצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך' (לשוה"ר כלל ו' בבמ"ח סק"ט). וראה עוד הל' לשוה"ר כלל ז' בבמ"ח סק"ח לעניין 'סאני שומעניה'.

יהודי יקר!!

שערויית גיטי הכזב שנעשים בבתי הדין הרבניים בארה"ק ובמספר בתי דין מופקרים בחו"ל - מהווה סכנה עצומה לכולנו! לעתיד היוחסין של כל הדורות הבאים! מי ערב לכך שצאצאי אחד מאתנו לא ינשא עם פסולי חיתון של הרבנות! וכן מי ערב שחלילה לא יפול אחד מצאצאיו לשערי הרבנות, ויהרסו לו את ביתו וכל חייו! גדולי ישראל מזהירים שכל 'גרושות הרבנות' לא יצאו מחזקת 'אשת איש' בלא קבלת גט שני ע"י בית דין כשר

המעוניינים לקבל באופן אוטומטי ומיידי בדוא"ל את הספרים: 'משפטי ישראל' ו'שואה בהסכמה' ואת הקונטרסים: 'גיטי הכזב', 'דייני הכזב' - ישלחו מייל לכתובת: PDF@SENDFAST.ORG (יש לכתוב את כל האותיות באותיות גדולות בלבד ולא באותיות קטנות)

- לאחר מכן יש לכתוב במייל רק בשורה של הנושא את 4 ספרות המצו"ב:
(א) לספר 'משפטי ישראל' - לכתוב בשורה של הנושא: 5013
- (ב) לקונטרסים 'גיטי הכזב' ו'דייני הכזב' - לכתוב בשורה של הנושא: 5026.
- (ג) לספר 'שואה בהסכמה' - לכתוב בשורה של הנושא: 1030. ל'נספח שואה בהסכמה' - 5074.
- (מלבד 4 ספרות הנ"ל אין לכתוב כלום! את תיבת המייל יש להשאיר ריק)
- במידה ותוך 10 דקות לא התקבל המבוקש - יש לבדוק בתיקיית דואר ספאם.
- במקרה שלא קיבלתם כלל את המבוקש עקב תקלה במערכת - רצוי להודיע זאת באימייל המובא למטה.

יו"ל ע"י ועדת רבנים ודיינים ממרכז היחוס היהודי

ניתן גם לשלוח תגובות וחומר בנושא
באימייל:

3210072@gmail.com

ומובטח לו חסיון מלא

תוכן העניינים

מכתבי גדולי ישראל ..... ז

- א. קריאת גדולי הדור ללכת רק "לבתי דין חרדיים שאינם מושפעים כלל מחוקי הערכאות"..... ח
- ב. "אזהרה חמורה" מגדולי ישראל על הגיטין בכפיה שנעשים בחו"ל ועל הפקעת קידושין ..... יא
- ג. "איסור הליכה לערכאות ולגורמי השלטון" ואיסור מסירה ..... יב
- ד. דברי גדולי ישראל על הבעיות ההלכתיות בגיטי הרבנות ..... יג
- ה. "דעת תורה" בענין איסור כפיית גט מ'בית דין בני ברק' ..... יד
- ו. מכתב חמישים גדולי הרבנים והאדמוורי"ם באמריקה - על איסור כפיית גיטין והליכה לערכאות..... שלד

דבר המערכת ..... טו

- א. לעצור את הסכנה של גיטי הרבנות הבטלים מהתורה ..... טו
- ב. אין תקנה לבתי הדין מטעם המדינה ..... טז
- ג. מדוע כל הגיטין הנעשים בהסכמה בבתי הדין הרבניים - בטלים מהתורה! ..... יח
- ד. איזה שואה לעם ישראל מביאים הגיטין בהסכמה!?! ..... יט

תחקיר עומק עדכני - על בתי הדין הרבניים ..... כא

- 1. עבר מול הווה בבתי הדין הרבניים ..... כג
- 2. שינוי כללי הפסיקה משנים עברו ..... כד
- 3. האב"ד ש. דיכובסקי כשליח הבג"ץ ..... כז
- 4. אגרת פרידה ממסורת הדורות ..... כח
- 5. הפטנטים החדשים לעקירת ההלכה של הרה"ר ..... כט
- 6. עדותו המזעזעת של בן גוריון - מפרנס הרבנות ..... ל
- 7. עדות דיינים ברבנות על ריבוי הגיטין הפסולים בבתי הדין הרבניים ..... לא
- 8. מרן ה'חזון איש' קבע: "צריך לעשות קריעה על עקירת התורה של דייני הרבנות"..... לב

9. חסיון רק אצל גנבים ושקרנים..... לג
10. גדולי ישראל הקפידו להתיעץ ולקבל ביקורת על פסקיהם..... לד
11. כשיורדים, נעשים גרועים מבית המשפט..... לה
12. מכבדים עושי רשעה ומחללים שם שמים..... לח
13. שופטים ו'דיינים' - סכלים ואטומים..... לט
14. עבדים נאמנים של המדינה וארגוני הנשים..... מ
15. חצי בית דין או רבע בית דין! ולא ב"ד קבוע!!..... מב
16. חסד אמיתי בעולם הזה ובעולם הבא..... מג
17. היתרים מדומים שמביאים טרגדיות..... מד
18. "ידיכם דמים מלאו"..... מו
19. שפיכות דמים וגזל במסווה של "דינא דמלכותא דינא"..... מז
20. השתיקה לעוקרי הדת - נחשבת לשפיכות דמים..... מח
21. הרבנות בישראל פועלת נגד חוקי המדינה, ומבטלת את הענף 'דינא דמלכותא' עליו היא יושבת..... מט
- א. תקנת המזונות תש"ד - נגד החוק הבריטי..... מט
- ב. מניעת קבורת אמא של 'סרבן גט' - נגד החלטת הבג"ץ..... נ
- ג. דייני הרבנות גרועים משופטי הבג"ץ - וממציאים "דינא דמלכותא" חדש..... נא

עדות גדולי הדורות על בתי הדין הרבניים.....נג

- א - התנגדות גדולי ישראל להקמת 'רבנות ראשית' מתוקצבת ע"י גורמים המעוניינים ב"תיקונים" בדת..... נה
- ב - רבי לייב חסמן מספר על פגישתו עם הגרי"ח זוננפלד בו דנו על הקמת הרבנות הראשית..... נו
- ג - מי מזיק יותר כמרים נוצרים או דיינים?..... נח
- ד - דייני הרבנות נשלטים ע"י המדינה - ונאלצים לפסוק נגד התורה..... נט
- ה - מרן החזו"א פסק: "אם הכסף שלהם אז גם הפסקים שלהם"..... ס
- ו - גדולי הדור התנגדו שיהודים ילכו להיות דיינים ברבנות..... סא
- ז - הקמת הרבנות הראשית היתה במטרה - לעשות רפורמות בדת..... סב
- ח - הסכנות של רבנות שנוסדה ע"י ידיים חילוניות..... סד
- ט - הגרצ"פ פרנק הודה בסוף ימיו: הגרי"ח זוננפלד צדק..... סה
- י - מאה שנות שלטון חילוני על הרבנות הראשית בארץ ישראל..... סו
- יא - האם הכסף שמקבלים הדיינים מהמדינה משפיע על פסקיהם?..... סז
- יב - איך ניתן להגיע בקלות לשערי גיהנום?!..... סח
- יג - כאבו של מרן הגר"ע עטיה זצ"ל על בתי דין הרבניים הכפופים לערכאות..... סט

ה שואה בהסכמה / תוכן העניינים

- יד - מה הדבר המסכן את זרעו אחריו? ..... ע
- טו - חשיפה היסטורית מזעזעת כיצד נוצרה הרבנות הראשית ..... עא
1. 'הסוכנות' בראשות ויצמן משתלטת בגנבה על כספי התרומות מחו"ל ..... עא
2. הציונים עבדו בשיטת השוחד מיום היווסדם ..... עב
3. אלמנות ויתומים גוועו ברעב - כי כספם נגזל ע"י ד"ר ויצמן ..... עג
4. מלחמת ויצמן לכיבוש הקהילות החרדיות ע"י מינוי רבנים הכפופים לציונים ..... עג
5. הרבנות הציונית - כלי שרת של החילונים פורקי העול ..... עד
- טז - יסוד הרבנות למטרת עקירת הדת ע"י דר' ויצמן - שידין מגועלות בדם מליון יהודים בשואה ..... עה

עז שערי הלכה

פסולי גיטין הנעשים בהסכמה - ב'בתי הדין הרבניים'.

- סימן א - בי"ד שטענו בעבר בגיטין חוששים לכל גיטיהם ..... פא
- סימן ב - אשה שאין בידה מעשה בי"ד כשר - אסורה להינשא מהתורה ..... פג
- סימן ג - דעת ראשונים ופוסקים רבים שגם גיטין בהסכמה חייבים בי"ד של שלושה לעיכובא ..... צח
- סימן ד - גיטין מוטעים בטלים מהתורה ..... קח
- סימן ה - בעיות רבות בקנייני הגט הנעשים ברבנות - המבטלים מהתורה גם גיטין בהסכמה ..... קלב
- סימן ו - בעיות בעידי הגט - המבטלים את הגט גם כשניתן ברצון ..... קנד
- סימן ז - גיטי הרבנות - מצוי שמקפלים את הגט כשהדיו לוח ..... קסה
- סימן ח - האם המהירות בעשיית הגיטין - גורמת לבעיות בצורת האותיות ובבירור השמות? ..... קסז
- סימן ט - האם קיים חשש בהלכות 'לשמה' בגיטי הרבנות? ..... קסח
- סימן י - פסקי הרבנות בחלוקת רכוש וילדים הם גזל ועושק ומביאים לביטול הגט ..... קסט
- סימן יא - הסכמי הגירושין ברבנות אין להם תוקף הלכתי וגורמים לביטול הגט ..... קפ
- סימן יב - בעיות חמורות ב'סימני המים' הנמצאים בגיטי הרבנות הפוסלות את גיטיהם ..... קפד
- סימן יג - סופרי הגיטין ברבנות פסולים לכתוב גיטין מדין מומרים ואינם בני כריתות ..... קפח
- סימן יד - בעיות בציווי הבעל לסופר ולעדים לכתוב ולחתום בגט - ובמינוי השליחות דרך הטלפון ..... קצ
- סימן טו - בי"ד שאינו נזהר מפסולים דרבנן ומחומרא לכתחילה - אסור לנשים להינשא בגיטיהם ..... קצב

בעיות חדשות בגיטי הרבנות - שסופם כפיה וביטול הגט

- סימן טז - תקציר של פסולי הכפיה המצויים ברוב גיטי הרבנות ..... קצה
- סימן יז - מאסר בכלא עם תנאי בית מלון - נחשב כפיה הפוסלת את הגט ..... רה
- סימן יח - איסור כפיית גט "באשה רעה בדעותיה" ..... ריג

1 ..... תוכן העניינים \ שואה בהסכמה

סימן יט - 'צו עכוב יציאה מהארץ' המוטל על הבעל - גורם לביטול הגט ..... רטז
סימן כ - איסור כפית גט ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות שכביכול הבעל אלים ..... ריז
סימן כא - האיסור הרובץ על המרחיקים אבא מילדיו ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות ..... ריט
סימן כב - פשעי הרווחה - רצח בחסות המדינה ..... רלו
סימן כג - מנהג דייני הרבנות לכפות 'במאיס עלי' - הוא טעות והגט בטל מהתורה ..... רמוג
סימן כד - נאמנות הבעל לערער שהגט ניתן בכפיה שלא כדין ..... רסז
סימן כה - כיצד יסדרו גיטין באופן שימנע אונס נסתר או ערעור של הבעל על כשרות הגט ..... רעו
סימן כו - פיצויים לגרושה - הענקה או גזלה? ..... רעח
סימן כז - הבעיות להיפגש עם גרושת הרבנות לצורך שידוך - לפני שקבלה גט כשר ..... רפה
סימן כח - האיסורים שעוברים המשדכים גרושות ברבנות ..... רפט
סימן כט - עצות מעשיות לגברים שנשותיהם תבעו אותם לגירושין בביה"ד הרבני ..... רצב
סימן ל - סיכום התנהלות המושחתת של דייני הרבנות ביחס לבתי המשפט החילוניים ..... רצו
סימן לא - עשרות בעיות הלכתיות בהתנהלות בתי הדין הרבניים ..... רצט

1 - איסור מפגש הגרוש עם גרושתו ..... רצט	18 - ביה"ד לא מטילים חרם על המוציא לעז על הגט ..... שח
2 - אסור לדיין לכפות את הנתבע להגיש את טענותיו בכתב ..... רצט	19 - עינוי הדין האכזרי באיחור נתינת פסק לבעלים ..... שח
3 - אברך ת"ח צריך להושיבו ולא לעמוד בפני הדיינים ..... ש	20 - אסור להעמיד סופר גיטין שאינו הגון ..... שט
4 - אין לכופ תלמיד חכם לבוא לדון אצל דיין קטן ממנו ..... ש	21 - הסחת דעת העדים מהגט ואיבוד קשר עין ..... שט
5 - במקום שדנים בכפיה הדיין חייב לנמק את פסקו לנתבע ..... ש	22 - דייני הרבנות מפחדים מהבג"צ - ומקבלים עדים מחללי שבת... שי
6 - אסור לדיין להעביר תיקים מהרכב להרכב ..... שא	23 - כל אשה המוגדרת בשו"ע 'מורדת' - נחשבת 'ברבנות' עגונה... שי
7 - אסור לדון אדם שלא בפניו ..... שא	24 - מחייבים את הבעלים בהוצאות משפט נגד ההלכה ..... שיא
8 - דיינים שנבחרים ע"י פורקי עול - פסולים לדון ..... שא	25 - דייני הרבנות כופים סבא לשלם מזונות נכדיו (כשאין לאב לשלם) ... שיב
9 - מינוי דיינים שאינם הגונים ואינם ראויים לדון ..... שג	26 - עוברים בפסקיהם על איסור 'מדבר שקר תרחק' ..... שיב
10 - אסור לבי"ד הרבני לכופ לדון אצלו ולא בבי"ד אחר ..... שג	27 - בעיות הלכתיות הקיימות בפסק ירושת הבנות ובכור כפשוט... שיב
11 - דיינים המקבלים שכר לדון - לא יכולים לדון ..... דש	28 - עקירת השו"ע בשחיטה לספרדים לטובת 'איחוד האומה' ..... שיג
12 - דייני בתי הדין הרבני פסולים לדון מדין נוגעים בדינותם ..... שו	29 - עקירת מצוות יבום לספרדים ..... שיג
13 - כשהדין מרומה - צריך לחקור ולדרוש את העדים היטב ..... שו	30 - עשירויות הגיורים ברבנות ..... שיג
14 - הדין צריך להתעמק (להחמיץ) בדן לפני שפוסק אותו ..... שז	31 - 'קבלת עדות' בבתי הדין הרבנים ע"י דיין אחד ..... שיד
15 - לדיינים צריכים להיות שבעה מדות טובות ..... שז	32 - האם הסכמי קדם נישואין מבטלים את הגט ..... שטו
16 - דיין שיושב לדון צריך לישב באימה ובריאה ..... שח	33 - האם נזקי בתי"ד הרבניים בא"י הגיעו לכל העולם? ..... שטו
17 - בעיות שהבעל יוצא מואלם הדיונים לפני נתינת הגט ..... שח	

סימן לב - חובת הרבנים ובתי הדין לעשות את כל המאמצים לשלום בית ..... שיז
סימן לג - סיכום האיסורים החמורים שעוברים דייני הרבנות - בפסקיהם המרושעים ..... שכא
סימן לד - עת לדבר ועת לשתוק ..... שכז
סימן לה - הדרכים לשמור על יחוס וטהרת עם ישראל בדורינו ..... שלב
קונטרס אחרון - תשובות לרבנים הגאונים בענייני הספר שואה בהסכמה ..... שלז

מכתבי גדולי ישראל

על הבעיות החמורות בגיטין
הנעשים בבתי הדין הרבניים
המושפעים מחוקי הערכאות

דעת תורה מגדולי ישראל אודות כפיית גט

בס"ד, א' תמוז תשע"ג - י"ב טבת תשע"ז לפ"ק

בעקבות שהתרבו לאחרונה גיטין פסולים מדאורייתא הגורמים איסור אשת איש וריבוי ממזרים רח"ל, הננו לפרסם דעתנו דעת תורה, שהלכה פסוקה היא

שגט הניתן על ידי כפייה שלא כדין תורה

פסול מהתורה!

על כן כפיית גיטין על ידי אונס הגוף או איומי מאסר או עשיית בזיונות וכן כפייה של אונס ממון ואיומי קנסות או עיכוב יציאה מהארץ - שלא ע"פ דין תורה - פוסלים את הגט.

איומים ואונס הגוף - מפורש בש"ת הרשב"א ח"ב סי' רע"ו, ובעוד ראשונים ופוסקים. בזיונות - מפורש ברשב"א ח"ו סי' תיד, ברשב"י שי' שלט, וברב"ח ח"ד, אלהי קפת. אונסי ממון ואיומי קנסות - מפורש בש"ת הרשב"א ח"ד סי' מ' בשם ר"ח ור"ב, וכו'. הכרעת הפוסקים ראה שו"ת ר"ב אשכנזי סי' טו. שיכוב יציאה מהארץ הנעשה שלא ע"פ דין, פוסל את הגט לזמן קצר ולח"ל לצורך פרנסה ודפוקה - כדמוכח מהריב"ש סי' קכז, והתשב"ץ ח"א סי' א. גם מ"מיתות התיק ויעיבוד היציאה באופנים רבים מהווים מצב של איום באונס ממון וגוף - ופוסלים את הגט.

כמו-כן, אשה הפונה בתביעה שלא כדין נגד בעלה, כתביעת כספים, מזונות, חלוקת רכוש וכדומה, ובתמורה לביטול התביעה, הבעל מסכים לתת לה גט, הרי זה בכלל גט מעושה שלא כדין.

הכרעת הראשונים והפוסקים: רשב"א ריטב"א גיטין נוה, ריב"ש סי' רצ, ר"ב אשכנזי סי' טו, ש"ך ח"מ סי' רה א, מנשה למלך פ"ב מגורשין ה"כ, צמח צדק אבה"ע סי' רסד, ענג ר"ט אבה"ע סי' קסח, חור"א אבה"ע סי' צט סי' גז.

אשה המקבלת גט ע"י אונסים או איומים הנ"ל ודומיהם, אסורה להינשא, וצריכה גט אחר. וכל הנושא גרושה צריך לברר היטב באיזה בי"ד נתגרשה, ואם הבעל הסכים לגרש מרצונו, ולא היה הגט בכפייה.

חובה גדולה לחזק את הענין הגדול הזה ללכת רק לבתי דינים החרדים לדבר ה', ולא ללכת ל'בתי הדין הרבניים' המושפעים מחוקי הערכאות שבמדינה המביאים לעם ישראל מנשולים גדולים ואיסורים חמורים הנ"ל כמבואר בספר 'משכמי ישראל' המתריע בעניינים אלו.

באעה"ח שנית תשע"ז לפ"ק

בס"ד, אלול תשע"ג לפ"ק

חובה על הנצרכים לכה, ללכת רק לבי"ד שאינו מושפע כלל מפסקי הערכאות, ואף אם כרוך בזה שלצורך הרישום בשלטונות יצטרכו גט נוסף

ז"ל הרב הנגיד הרב משה צבי שניידר ז"ל, אב"ד הישיבה החרדית, ירושלים, תש"ס. הרב ז"ל היה מלומד נודע, חכם וצדיק. חסידיו רבים.

חתימות גדולי הדור, גדולי ההוראה, רבני הקהילות והדיינים החשובים דלהלן החתומים על מכתב זה

<p>משה הלל הירש ראש ישיבת סלבודקא</p> <p>אברהם ארלנגר בעל ה'ברכת אברהם'</p> <p>מאיר צבי ברגמן ראש ישיבת רשב"י</p> <p>יגאל רוזן ראש ישיבת אור ישראל</p> <p>שמואל אליעזר שטרן אב"ד בר"צ שערי הוראה</p>	<p>חיים מאיר הלוי ואזנר רב אב"ד זכרון מאיר</p> <p>נחום הכהן קופשיץ רב אב"ד בית שמש</p> <p>גורן ויסבקר ראש ישיבת בית מתתיהו</p> <p>צבי קושלבסקי ראש ישיבת היכל התורה</p> <p>שלמה אליהו מילר דומ"צ טרוונטן קנדה וב"ד דליקווד</p>	<p>שמעון בעדני חבר מועצת חכמי התורה</p> <p>משה צדקה ראש ישיבת פורת יוסף</p> <p>יהודה עדס ראש ישיבת קול יעקב</p> <p>בן ציון מוצפי ראש ישיבת בני ציון</p> <p>אביגדור נבנצל רב העיר העתיקה ירושלים</p>	<p>חיים קניבסקי מרן שר התורה</p> <p>ברוך דוב פונרסקי ראש ישיבת פונבוי'</p> <p>יצחק שיינר ראש ישיבת קמניץ</p> <p>משה יהודה שלינגר ראש ישיבת קול תורה</p> <p>יונתן דויז ראש ישיבת פחד יצחק ונשיא ישיבת ר' חיים ברלין</p>	<p>ניסים קרליץ מרן פוסק הדור</p> <p>יצחק זילברשטיין רב אב"ד רמת אלחנן</p> <p>דב יפה משגיח ישיבת כנסת חזקיהו</p> <p>אביעזר פילץ ראש ישיבת תפרח</p> <p>יחיאל יצחק יעקובוביץ רב אב"ד הרצליה</p>
---	---	--	---	---

<p>תלאביב אברהם דיינפלד דומ"צ דקל מחזיקי תה"ת ת"א ובי"ש וראש כוללי עיון בעלזא בא"י</p> <p>נתיבות, אופקים, תפרח דנון דנין רב הקהילה הספרדית נתיבות</p> <p>יודא טשזנר דומ"צ דקהילת אופקים</p> <p>אליהו אליעזר יעקובזון רב קהילת תפרח</p> <p>יורם כהן דומ"צ הקהילה החרדית נתיבות</p> <p>שמואל מונטג רב קהילת בני תורה מניחית</p> <p>ישראל יעקב פינקוס רב קהילת אופקים</p>	<p>מודיעין עלית משה יוסף יזיל ישראל שמעון זיכרמן דומ"צ רוב אחוות ברספליד</p> <p>דוד פנירי רב אב"ד פענאל</p> <p>מאיר קסלר רב אב"ד מודיעין עלית</p> <p>משה מרדכי קראפ דומ"צ רוב הכנעה הרומית</p> <p>פתח תקוה, אלעד שלמה גוטפריד דומ"צ רוב בני הדר פ"ת</p> <p>אברהם גרסיא חבר בר"צ אלעד</p> <p>פישר מוטצן דומ"צ רוב דחסידי צאנז פ"ת</p> <p>ינון מלאכי דומ"צ אלעד</p> <p>מנחם מנדל הכהן פקשר דומ"צ רוב דחסידי וויניץ אלעד</p> <p>אבנר עפגין אב"ד בר"צ צדק ושלום</p> <p>וראש ישיבת אמת ושלום ראש העין</p> <p>יהודה שוורץ חבר בר"צ אלעד</p> <p>אשדוד, אשקוד יצחק ברדא דומ"צ אשקוד ובעל 'צחק יומ'ן</p> <p>חיים פסח הורוביץ דומ"צ קמ"ה בעלזא ובר"צ הקריות</p> <p>צבי הירש יוניצ'ר דומ"צ וויניץ ובר"צ הקריות</p> <p>אלעזר שטרן דומ"צ בר"צ הישי והסוד ובר"צ הקריות</p> <p>ישראל בונים שרייבר רב הקהילה החרדית אשדוד ובר"צ הקריות</p>	<p>משה פנירי אב"ד בר"צ אפי"ק טימ</p> <p>יוסף חיים קופשיץ ר"י פורת יוסף עיר העתיקה</p> <p>נפתלי קופשיץ דומ"צ רוב קהילת רומנה</p> <p>דוד שלמה קליין גאב"ד אונגוואר רמת</p> <p>שמואל משה קרמר רב דחסידי ברסבל ירושלים</p> <p>יצחק מרדכי הכהן רובין דומ"צ רוב קהילת בני תורה הר טף</p> <p>מנשה שוע אב"ד בר"צ אהבת שלום</p> <p>חיים שמרלר דומ"צ וראש ישיבת אורייתא</p> <p>בית שמש מרדכי גולדשטיין רב שכונת משכנות יעקב</p> <p>משה טוביה דינקל רב שכונת בני המנוחה</p> <p>למנון וויס דומ"צ דחסידי וויניץ בית שמש</p> <p>עובדיה יוסף בן הרד"ג יעקב זצ"ל</p> <p>מר"צ וראש כולל הפארת אלח משה</p> <p>חיים אהרן מונדרר דומ"צ בר"צ בית שמש א'</p> <p>שלמה זלמן פערלשטיין רב אב"ד רמת בית שמש א'</p> <p>אלחנן פרץ אב"ד חקת משפט</p> <p>ביתר עלית דוד צבי אורזנטלין רב אב"ד ביתר עלית</p> <p>ישראל ברזובסקי רב שכונת הנפן רוב דחסידי סלונים</p> <p>יעקב תופיק רב אב"ד ביתר עלית</p>	<p>ירושלים אליהו אבא-שואל ראש ישיבת אור לציון</p> <p>שלום איזנברגר דומ"צ קמניץ צאנז</p> <p>מרדכי אייכלר רב דחסידי סלונים ודומ"צ דקמ"ה בעלז</p> <p>יעקב בן נעים ראש ישיבת נחלת משה</p> <p>יצחק ברכה ראש ישיבת עטרת יצחק</p> <p>ישראל גנס דומ"צ רוב קהילת בני תורה רומנה</p> <p>שמואל קהת גרוס דומ"צ דקל מחזיקי תה"ת בעלזא</p> <p>יצחק דרז'י בעל 'השבט יצחק'</p> <p>אברהם משה הלפרין רב רמת פולין</p> <p>צבי וובר דומ"צ רוב שכונת נווה יעקב</p> <p>דוב ויס גאב"ד דחסידי צאנז ירושלים</p> <p>שלמה ידידיה זעפרני אב"ד בר"צ חקת המשפט</p> <p>יהודה חטאב דומ"צ ומנ"ס 'קדושת ישראל'</p> <p>אליהו טופיק ראש ישיבת באר יהודה</p> <p>בצלאל טולידנו ראש ישיבת זוהר התורה</p> <p>ינון יונה דומ"צ רוב נבנות שואל</p> <p>יהודה כהן ראש ישיבת יקרוי ירושלים</p> <p>פנחס מונסי דומ"צ רוב קהילת ברנות'</p> <p>נפתלי נוסבוים אב"ד בר"צ אהבת שלום</p> <p>יעקב חיים סופר ראש ישיבת חיי חיים</p>	<p>בני ברק ישראל אולמן רב שכונת קהילות יעקב</p> <p>יוסף מאיר אלטמן דומ"צ חוג חתם סופר</p> <p>שמעון גלאי רב שכונת מתחם אוסם ב"ב</p> <p>מרדכי צבי גרינפלד דומ"צ דחסידי שטרנוביל</p> <p>יהודה אריה דינר רב קהילת דברי שר</p> <p>אברהם צבי הכהן דומ"צ דקהילת הסידים סיכון ה'</p> <p>סיני לברשטאם רב שיכון ב' בני ברק</p> <p>יואל טוביאס רב אב"ד סיכון ה'</p> <p>עמנואל טולידנו ר"מ שארית יוסף ובעל 'עושה אור'</p> <p>מנחם מנדל לובין דומ"צ ומראש כולל חזו"א</p> <p>אברהם דב לוינ אב"ד בר"צ למנונות ויוחסין</p> <p>נתן מחפוד רב קהילת 'לב נבון' ב"ב</p> <p>שלמה מחפוד אב"ד בר"צ יהיה דעה</p> <p>אליעזר נידאם אב"ד בר"צ דבר הלכה</p> <p>נתן בן סניור אב"ד בר"צ בני ציון</p> <p>בצלאל פנחסי ראש ישיבת ברכת אמרים</p> <p>אליהו רומל ראש ישיבת 'עוה ארץ'</p> <p>יעקב מאיר שטרן דומ"צ גר"ש ואזנר ודחסידי וויניץ</p> <p>אליעזר דוד שפירא דומ"צ רוב דחסידי צאנז ב"ב</p> <p>בס"ד, אלול תשע"ג לפ"ק</p>
---	---	--	--	--

חובה על הנצרכים לכך, ללכת רק לבי"ד שאינו מושפע כלל מפסקי הערכאות, ואף אם כרוך בזה שצורך הרישום בשלשונות יצטרכו גם נוסף, ודברי הגאונים האלה אמיתיים ופשוטים ע"פ הלכה ומסורה מדור דור. הריני מצטרף לדברי הגאון שליט"א יצחק טוביה וויס גאב"ד העדה החרדית

בעה"ח מצפה לישועה
שמואל הלוי ואזנר
פוסק הדור בעל שבת הלוי

דעת תורה

בס"ד

בענין ההליכה לבתי הדין המושפעים מערכאות המדינה

בעקבות שהתרבו לאחרונה גיטין פסולים מדאורייתא הגורמים איסור אשת איש וריבוי ממזרים רח"ל, הננו לפרסם דעתנו דעת תורה, שהלכה פסוקה היא

שגט הניתן על ידי כפייה שלא כדין תורה - פסול מהתורה!
על כן כפיית גיטין על ידי אונס הגוף או איומי מאסר או עשיית בזיונות וכן כפייה של אונס ממון ואיומי קנסות או עיכוב יציאה מהארץ - שלא ע"פ דין תורה - פוסלים את הגט.

איומים ואונס הגוף - מפורש בשו"ת הרשב"א ח"ב סי' רע"ו, ובעוד ראשונים ופוסקים. **בזיונות** - מפורש ברשב"א ח"ד סי' תיד, ברשב"ש סי' שלט, וברדב"ן ח"ד, אלק קפח. **אונסי ממון ואיומי קנסות** - מפורש בשו"ת הרשב"א ח"ד סי' מ' בשם ר"ח וראב"ד, וכו' הכרעת הפוסקים ראה שו"ת ר"ב אשכנזי סי' טו. **עיכוב יציאה מהארץ הנעשה שלא ע"פ דין**, פוסל את הגט למי שנוצר לנסוע לחו"ל לצורך פרנסה ורפואה - כדמוכח מהרי"ב סי' קכז, והתשב"ץ ח"א סי' א. גם 'פתיחת התיק' ועיכוב היציאה' באופנים רבים מהווים מצב של איים באונס ממון וגוף - ופוסלים את הגט.

כמו-כן, אשה הפונה בתביעה שלא כדין נגד בעלה, כתביעת כספים, מזונות, חלוקת רכוש וכדומה, ובתמורה לביטול התביעה, הבעל מסכים לתת לה גט, הרי זה בכלל גט מעושה שלא כדין.

הכרעת הראשונים והפוסקים: רשב"א ריטב"א גיטין נה, ריב"ש סי' רצ, ר"ב אשכנזי סי' טו, ש"ך חו"מ סי' רה יא, משנה למלך פ"ב מגורשין ה"כ, צמח צדק אבה"ע סי' רסד, ונוג יו"ט אבה"ע סי' קסח, חו"א אבה"ע סי' צט ס"ק, ג.ג.

אשה המקבלת גט ע"י אונסים או איומים הנ"ל ודומיהם, אסורה להינשא, וצריכה גט אחר. וכל הנושא גרושה צריך לברר היטב באיזה ב"ד נתגרשה, ואם הבעל הסכים לגרש מרצונו, ולא היה הגט בכפייה.

גם הגיטין הנעשים בהסכמה (וללא כפייה כלל) עלולים להיות פסולים מהתורה בגלל הבעיות המצויות בקניני הגט, בכשרות העדים, בשמות הבעל והאשה וכיוצא בזה.

ע"כ חובה גדולה לחוק את העניין הגדול הזה

ללכת רק לבתי דינים החרדים לדבר ה', ולא ללכת ל'בתי הדין הרבניים' המושפעים מחוקי הערכאות שבמדינה

המביאים לעם ישראל מכשולים גדולים ואיסורים חמורים הנ"ל

כמבואר בספר 'משפטי ישראל' המתריע בעניינים אלו.

החתימות מופרסם לפי סדר א-ב
החתימות ברקע לפי סדר החתימות

<p>נחם קופשניץ מרא דאתרא נחלה ומנוחה ב"ש</p> <p>ישראל חיים קאהן מו"צ ורב דקהילות תו"א ב"ש</p> <p>חיים רבינוביץ אדמו"ר ממשכנות הרועים</p> <p>יצחק רוזנבלט מו"צ העת"ת וברסלב ירושלים</p> <p>נפתלי צבי רוטנברג מו"צ ורב קהילת קאסאן ב"ש</p> <p>צבי ריבלין מו"צ העה"ח ירושלים</p> <p>זבולון שוב דומ"צ רמת פולין ור"י דברי אמת</p> <p>פנחס שוב מו"צ ורב קהילת משכן אהרן מודיעין עילית ואשי ישראל ב"ב</p> <p>עקיבא משה שיינברגר דומ"צ העה"ח ירושלים</p>	<p>יהושע דוד טורצ'ין רב קהילות פרושים בא"י</p> <p>חיים יהודה כהן דומ"צ ורב אוהל יוסף רמות פולין י-ם</p> <p>חיים אהרן מונדרר דומ"צ העה"ח ורב שכונת יפה נוף ב"ש</p> <p>אהרן מיטלמן רב שכונת חפציבה מודיעין עילית</p> <p>אהרן סאמעט מו"צ העה"ח ועורך הטור השלם</p> <p>מאיר סירוטה דומ"צ העה"ח ירושלים</p> <p>אהרן פישר דומ"צ ורב שכונת זכרון משה</p> <p>צבי פרידמן רב שכונת אור החיים ב'ב' ורב ואב"ד בד"צ מסורת</p> <p>אשר פריימן דומ"צ העה"ח ירושלים</p>	<p>אברהם צבי האברפלד דומ"צ העה"ח ירושלים</p> <p>ברוך יהודה היימליך מו"צ העה"ח תו"א ירושלים</p> <p>יעקב דוד הלברשטאם דומ"צ העה"ח ירושלים</p> <p>יעקב הלל ראש ישיבת אהבת שלום ירושלים</p> <p>מאיר הלר מו"צ ורב קהילת חסידים ב"ש</p> <p>יוסף בנימין ואזנר דומ"צ וראש ישיבת חכמי לובלין</p> <p>קלונימוס קלמן ווייס מו"צ העה"ח ורב ויוניץ ב"ש</p> <p>צבי וידר רב קהילת יובל ירושלים</p> <p>משה זאב זארגער דומ"צ קהילת סאטמאר ירושלים</p> <p>אברהם שמחה א. חנון אדמו"ר דקהל חסידי ירושלים</p>	<p>שמואל אויערבאך ראש ישיבת מעלות התורה</p> <p>עזריאל אויערבאך רב חניכי הישיבות בית וגן</p> <p>נחום אייזנשטיין רב שכונת מעלות דפנה</p> <p>אוריאל אייזנטל רב שכונת רמות ג' ירושלים</p> <p>ישראל בלוזא מו"צ העה"ח ירושלים</p> <p>אהרן בראנדסדארפער מו"צ העה"ח תו"א ירושלים</p> <p>שמואל בראנדסדארפער חבר הביד"צ העה"ח ורב תוא"י ב"ש</p> <p>פנחס ברונפמן דומ"צ 'חניכי הישיבות' ורב קהילת 'שם אבות' ב"ב</p> <p>שלמה געשמשנער דומ"צ העה"ח בעת משה ירושלים</p> <p>אליעזר דינר רב קהילת עדת ישראל</p>
--	---	---	--

אזהרה חמורה

קול זעקת רבני הגולה הגיע עדנו, כי עלה הכורץ בכרם בית ישראל מהפקירות איומה השוורת בעיני גיטין החמורים והתרת אשת איש לשוק רח"ל.

- א. על ידי שקמו אנשים העושים במחשך מעשיהם, לרזן שלא בפני הבעל, ולכפות ולהוציא לפועל באמצעות בריונים וגברי אלימא המכריחים את הבעל במכות או שוקר אלקטרי עד שעושה כרצונם.
- ב. עוד גברה עזותם, לחזק ידי עושה עבירה לתמוך בנשים המרימים יד בתורת משה בזה שממאנים בר"ת ופונות לערכאות.
- ג. וע"ד השערוריה הנוראה שקלי דעת דנים בהפקעת קידושין למפרע מטעם קידושי טעות, וכבר יצאו הביד"ץ שליט"א בראשות רבינו הראב"ד הגאון האדיר רבי ישראל יעקב פישער זצ"ל למחות ולהתריע נגד המגלים פנים בתורה שלא כהלכה בעניני אשת איש, ומחטיאים את הרבים ומרבים פסולים בישראל רח"ל.
- ד. החובה על הרבנים ויושבי על מדין בכל אתר ואתר, לעמוד בפרץ ולהסיר מכשול, ולהודיע ברבים כי מעשים פסולים אלו לרזן ולהתיר אשת איש ולכפות שלא על פי הלכה המסורה לנו, בפני הבעל, וכט"כ שלא בפניו, אין בהם ממש.

ואסורים להינשא ודינם כאשת לכל דבר

וכל אלו שלבים גם בהדאגה ואשר למען בצע כספי מקלם יגיד להם ללול באיסורים החמורים כאשת איש בסבדות כרסיתות, אשר הוא מעות לא יוכל לתקן, יחדו מאימת הדין רח"ל.

הפ"ה למען קדושת ישראל, ואין הקב"ה משרה שכונתו אלא על משפחות מיוחדות בישראל

נאם **משה שטרנבוך** ראב"ד   נאם **משה הלברשטאם**   נאם **אברהם יצחק אולמן**

מה נורא הדבר שמולגים באיסור אשת איש החמורה בדרנים ענקילים הנ"ל, שנביא לסכנה כל קדושת יהודים בע"א אשר אין להעלות על הכתב התוצאות מזה, וכל אשר ידעת ד' פונעת לכם מחייב למחות במעשים כאלה בכל חוקרי, וד' יהי בעורערו להסיר מכשול מבית ישראל ויחזו שרצי נגד מודכנם ופוב להם.

נאם **יצחק טוביה זי"ס** רב ואב"ד פתיהק חי

דברים הנ"ל הם ראשונים במעלה בקדושת כרם ישראל - ואלו רבנים קלי הדעת והסרי תורה ויראת שמים מרימים ידם נגד עיקרי תורה - קדושת הבית ואיסור אשת איש - והוטאים בזה הן לענין כפיית גיטין הן לענין הפקעת קידושין ר"ל שלא כהלכה - ואוי לו למי שמתעסק בזה וכיו"ב.

ע"ז בעה"ח למען קדושת עם ה'
שמואל הלוי ואזר

ר"ג

ר"ד   ר"ה   ר"ו   ר"ז   ר"ח   ר"ט   י'   י"א   י"ב   י"ג   י"ד   י"ה   י"ו   י"ז   י"ח   י"ט   כ'   כ"א   כ"ב   כ"ג   כ"ד   כ"ה   כ"ו   כ"ז   כ"ח   כ"ט   ל'

ל' י"ג   ל' י"ד   ל' י"ה   ל' י"ו   ל' י"ז   ל' י"ח   ל' י"ט   ל' כ'   ל' כ"א   ל' כ"ב   ל' כ"ג   ל' כ"ד   ל' כ"ה   ל' כ"ו   ל' כ"ז   ל' כ"ח   ל' כ"ט   ל' ל'

ל' א'   ל' ב'   ל' ג'   ל' ד'   ל' ה'   ל' ו'   ל' ז'   ל' ח'   ל' ט'   ל' י'   ל' י"א   ל' י"ב   ל' י"ג   ל' י"ד   ל' י"ה   ל' י"ו   ל' י"ז   ל' י"ח   ל' י"ט   ל' כ'   ל' כ"א   ל' כ"ב   ל' כ"ג   ל' כ"ד   ל' כ"ה   ל' כ"ו   ל' כ"ז   ל' כ"ח   ל' כ"ט   ל' ל'

ל' א'   ל' ב'   ל' ג'   ל' ד'   ל' ה'   ל' ו'   ל' ז'   ל' ח'   ל' ט'   ל' י'   ל' י"א   ל' י"ב   ל' י"ג   ל' י"ד   ל' י"ה   ל' י"ו   ל' י"ז   ל' י"ח   ל' י"ט   ל' כ'   ל' כ"א   ל' כ"ב   ל' כ"ג   ל' כ"ד   ל' כ"ה   ל' כ"ו   ל' כ"ז   ל' כ"ח   ל' כ"ט   ל' ל'

ל' א'   ל' ב'   ל' ג'   ל' ד'   ל' ה'   ל' ו'   ל' ז'   ל' ח'   ל' ט'   ל' י'   ל' י"א   ל' י"ב   ל' י"ג   ל' י"ד   ל' י"ה   ל' י"ו   ל' י"ז   ל' י"ח   ל' י"ט   ל' כ'   ל' כ"א   ל' כ"ב   ל' כ"ג   ל' כ"ד   ל' כ"ה   ל' כ"ו   ל' כ"ז   ל' כ"ח   ל' כ"ט   ל' ל'

דעת תורה

איסור הליכה לערכאות ולגורמי שלטון

איסור חמור לתבוע את חברו בערכאות של גויים כמבואר בשו"ע (ח"י סימן שפ"ח) שנקרא מוסר. וקל וחומר שאסור לתבוע את חברו בערכאות של ישראל (בית משפטי) שנוהגים ע"פ חוקי הגוים. [כמבואר בחזון איש (סנהדרין סי' טו, ד) וז"ל: "משפטם גולנותא ועושק ומרימים יד בתורת משה"].

והננו לגלות דעתנו דעת תורה

א. איסור הליכה לערכאות כולל כל מערכת שיפוט וכפייה הנוהגת שלא על-פי דיני תורתנו הקדושה, כגון: 'בתי משפט', 'הוצאה לפועל' 'משטרה' וכדומה. רק במקום סכנה מידית כגון: גנב, פורץ, אלימות שיש בה סכנת נפשות - מותר לפנות למשטרה.

ב. הליכה לערכאות גורמת להריסת שלמות הבית היהודי ולמעוות לא יוכל לתקון, ועל כן בעניינים של 'שלום-בית' - שיש ויכוחים בין בני הזוג, חלילה וחס לפנות למשטרה.

ג. בבעיות משפחתיות בתחום של התנהלות וחינוך הילדים, הפנייה לסעד ורווחה או משטרה אינה מותרת אלא אך רק לאחר אישור בכתב מרב מוסמך (שבירר את פרטי המקרה, אצל שני הצדדים בעצמם).

ד. בכל סכסוכים אישיים ומשפחתיים (ירושה וכדומה) חובה להתדיין רק בבתי-דין של יראים וחרדים, הדנים אך ורק ע"פ תורתנו הקדושה. [וכתב החזו"א שם, שבי"ד שיסכימו לחוקי העמים או יחוקקו חוקים שלא כדין התורה אין זה בכלל פשרה, "והרי הם מחללים את התורה, ועל זה נאמר אשר תשים לפניהם ולא לפני הדיוטות, וכדאיתא בסי' כו"ן].

ה. במקרה שאחד הצדדים לא 'ציית דינא' (מסרב לדון בבית דין) - אסור לשני לפנות לערכאות ולגורמי השלטון עד שיקבל היתר בכתב מבית דין שבררו את הענין שבאמת 'לא ציית דינא'. [ענין ח"י סימן כו, ב ונתיח"מ חידושים ס"ק יג, וראה באמרי בינה דינים כ"ז, שהכריע שגם במלווה על-פה הדין כן], חובת בית הדין שבררו את הענין לתת את ההיתר בכתב בהקדם. (וכבר הייתה בזה הוראה מפורטת מגדולי הפוסקים שליט"א במכתבם מחודש חשוון תשי"ע).

ו. מאחר שפרצה זו של הליכה לגורמי השלטון (כגון: משטרה, סעד) חדרה למחננו, חובתנו לפרסם שחומר איסורם הוא כערכאות של גויים ואסור לסייע לפורצי גדר אלו, ואם הוציאו ממון או גרמו נזק ע"י המסירה לערכאות ולגורמי השלטון חייבים לשלם הנזקים, (כמבואר בשו"ע ח"י סי' שפ"ח, ה ושי"ד ס"ק כו). והנכשל במסירה ישירה או עקיפה (בלי אישור מבי"ד כני"ל) מחויב תכף ומיד לתקן את אשר עיוות ולסגור את כל התיקים לגמרי, ולקבל על עצמו את סמכות תורתנו הקדושה.

ע"ז בעה"ח אב תשע"ב לפ"ק

ניסים קרליץ	חיים מאיר הלוי ואזנר	שמעון בעדני
שלמה זלמן אולמן	יעקב מאיר שטרן	משה צדקה
שריאל רוזנברג	שלמה זלמן אולמן	שלמה מחפוד
יוסף חיים קופשיץ נפתלי נוסבוים		

דברי הגאון הגדול רבי דוב לנדו שליט"א ראש ישיבת סלבודקא על הבעיות החמורות בגיטי הרבנות

(מתוך הקלטה, ניתן לשמוע בטלפון 02-6647979 שלוחה 160)

"עצם העובדה שהגיטין פסולים שם אני שומע, ידוע לי גם לפני שנים עוד לפני שפרסמתם (בקונטרס גיטי הכוזב) אני יודע. מה אני יכול לעשות, יש לי כן טענה, למה היהודים החרדים נושאים גרושות (של הרבנות) למה לא מבררים כשנושאים גרושות? למה לא עושים גט שני? אני מכיר כמה מקרים שעשו גט שני! למה לא לומדים את ההלכות האלו? כאן בכלל עשיתי שילמדו כמה שנים גיטין.

איך יתכן שמתחתנים עם גרושות וסומכים על הרבנות!! כשבא שאלה של ספק ספיוחין אז צריכים את ההכשרים הכי טובים אבל כשבא ענין של אשת איש אז סומכים על הרבנות?! זה לא מהיום כבר עשרים שנה חמישים שנה למה לא מבררים... אני דברתי עם אנשים.. כמה פעמים שדברו על שיזוכים של גרושות אני אמרתי לברר איך היה הגט.

שמעתי מאברכים שהיו כאן ספרו לי על שאלות בגיטין הרבה ספורים ושאלות אבל אני גם ידעתי (מהבעיות) כבר מקודם. שנים אני מדבר על זה... אי אפשר לפסול את הכל יש בעיות כפיה ועם שמות וכל מיני דברים... אני צועק לא מהיום! בזמן שאתם שתקתם אני צעקתי...".

דברי הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א רב שכונת אור החיים, ותלמידו המובהק של מרן בעל השבט הלוי (מתוך שיעור שנאמר בליל הושענא רבה תשע"ט) אסור לרבנים להתפשר בהלכה - בגלל דרישות המדינה

ה', קוראים להם רבנים והם לא רבנים. הם מוצאים כל מיני היתרים על דברים שהם אסורים על פי התורה, ע"ז נאמר בתורה (דברים ד, מד) "וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל". אומרים ז"ל (יומא עב): מה זה "שם" מלשון "סם", רפואה, סמי רפואה. התורה היא כמו סם יכול להיות סם חיים ויכול להיות ח"ו סם המוות.

יותר מארבעת אלפים שנה אנחנו נוטלים את אותם ארבעת המינים שלקח משה, אין הבדל התורה לא תשתנה, אם זוכה נעשית לו סם חיים, הוא לומד מהתורה איך צריך להתנהג. אבל אם לא זכה ומחפש פטנטים האיך להפטר מהתורה, אז יכול להיות אדם שיודע תורה אבל הוא לומד מהתורה דברים שהם כנגד התורה, וע"ז אמרו חז"ל: "לא זכה נעשית לו סם מיתה".

זה קורה לפעמים, נכנסים למקומות שעושים גיטין שלא על פי ההלכה, עושים דברים בגט שלא עפ"י ההלכה, אלא על פי לחץ מגורמים חיצונים שמתנגדים לתורה. והדיינים עושים דברים שהם כנגד התורה, וחובה לעמוד כנגד זה כדי להיות: "זכה נעשית לו סם חיים".

הבני יששכר מביא מהזוה"ק עה"פ "למען ידעו דורתים" שלפני ביאת המשיח עם ישראל יהיו בגלות אצל הערב רב. מה זה ערב רב? רואים לצערנו יהודים שרודפים את אלו שמקיימים מצוות ומנסים לקלקלם שיהיו כמותם, שחלילה לא יקיימו את המצוות - זה נקרא הגלות אצל הערב רב.

הדבר הזה מתבטא לא רק בציבור, זה מתבטא גם לפעמים אצל רבנים! יש לפעמים שהבג"צ והשופטים מחייבים איזה רב לתת הכשר למקום, והוא לא רוצה לתת שם הכשר, כי הם מחללים שבת, לא שומרים על הדרישות שהרב רוצה. אבל השופטים מחייבים אותם, ואומרים להם: "רב העיר מטעם המדינה חייב לתת הכשר למפעל בעירו, וכאשר הרבנים שואלים: "מדוע אנחנו חייבים לתת הכשר כאשר אנו יודעים שלא יכולים לתת אימון במקום הזה". השופטים מתעלמים ומחייבים לתת הכשר נגד רצונם. צריך לעמוד על זה, אין כזה דבר שופט מחייב, אין חוק מעל התורה - חוק התורה הוא מעל הכל, זה החוק הראשון.

יש לפעמים מצבים, שהערב רב בעצמם שוכרים רבנים שיעשו את דבריהם. יש רבנים שהם לא יראי

דעת תורה בדין כפיית גט

בס"ד

בס"ד, א' תמוז תשע"ג - י"ב טבת תשע"ז לפ"ק

בעקבות שהתרבו לאחרונה גיטין פסולים מדאורייתא הגורמים איסור אשת איש וריבוי ממזרים, רח"ל, הננו לפרסם דעתנו דעת תורה, שהלכה פסוקה היא שגט הניתן על-ידי כפייה שלא כדין תורה - פסול מהתורה.

על-כן כפיית גיטין על ידי אונס הגוף או איומי מאסר או עשיית בזיונות וכן כפייה של אונס ממון ואיומי קנסות או עיכוב יציאה מהארץ - שלא ע"פ דין תורה - פוסלים את הגט.

(איומים ואונס הגוף - מפורש בשו"ת הרשב"א ח"ב סי' רע"ו, ובעוד ראשונים ופוסקים. בזיונות - מפורש ברשב"א ח"ז סי' ת"ד, ברשב"ש סי' שלט, וברדב"ז ח"ד, אלף קפת. אונסי ממון ואיומי קנסות - מפורש בשו"ת הרשב"א ח"ד סי' מ' בשם ר"ח וראב"ד, וכ"ה הכרעת הפוסקים ראה שו"ת ר"ב אשכנזי סי' טו. עיכוב יציאה מהארץ הנעשה שלא ע"פ דין, פוסל את הגט למי שנצרך לנסוע לחו"ל לצורך פרנסה ורפואה - כדמוכח מהריב"ש סי' קכו, והתשב"ץ ח"א סי' א. גם 'פתיחת התיק' ו'עיכוב היציאה' באופנים רבים מהווים מצב של איום באונס ממון וגוף - ופוסלים את הגט).

כמו-כן, אשה הפונה בתביעה שלא כדין נגד בעלה, כתביעת כספים, מזונות, חלוקת רכוש וכדומה, ובתמורה לביטול התביעה, הבעל מסכים לתת לה גט, הרי זה בכלל גט מעושה שלא כדין.

(הכרעת הראשונים והפוסקים: רשב"א ריטב"א גיטין נה; ריב"ש סי' רצ, ר"ב אשכנזי סי' טו, שי"ך חו"מ סי' רה יא, משנה למלך פ"ב מגירושין ה"כ, צמח צדק אבה"ע סי' רסד, עונג יו"ט אבה"ע סי' קסת, חו"א אבה"ע סי' צט ס"ק, גו).

אשה המקבלת גט ע"י אונסים או איומים הנ"ל ודומיהם, אסורה להינשא, וצריכה גט אחר. וכל הנושא גרושה צריך לברר היטב באיזה בי"ד נתגרשה, ואם הבעל הסכים לגרש מרצונו, ולא היה הגט בכפייה.

נאם שריאל רוזנברג   נאם מנשה נחום גוטנבאג   נאם יחזקאל פלס

ראב"ד בי"ד בני ברק   אב"ד בי"ד בני-ברק   אב"ד בי"ד בני ברק

יהודה טילמן   שלמה זלמן אולמן   ישראל מרמרוש

אב"ד בי"ד בני ברק   אב"ד ורב שכונת משכנות יעקב   דומ"צ ורב שיכון ג' בני ברק

שבח צבי רוזנבלם   ישראל ברג

דומ"צ וראש בתי הוראה בא"י   דומ"צ ורב אב"ד בני ברק

אליהו פוזן   מאיר הייזלר

דומ"צ בי"ד בני ברק   דומ"צ בי"ד בני ברק

דבר המערכת

א.

לעצור את הסכנה של גיטי הרבנות הבטלים מהתורה

ספר זה נכתב בצער וכאב גדול ע"י צוות תלמידי חכמים, אחרי בדיקת מאות תיקים של אברכים ובעלים שעברו את 'השואה' הנוראה בבתי הדין הרבניים. מצד אחד לבנו נשבר ונפשנו מרה עלינו שאנו צריכים לצאת במלחמה ולפגוע ברבנים ובדיינים - אשר האחריות והחורבן הגדול תלוי בהם, וכן מצטערים אנו על המשפחות שלהם שנפגעים מכך. אך מצד שני מכח מצוות התורה הקדושה שציוותה 'לא תעמוד על דם רעיק' - 'ואהבת לרעך כמוך' ומכח ציוויים של מרנן גדולי ישראל, נאלצים אנו מחוסר ברירה להוציא ספר זה המכונה 'שואה בהסכמה' ולפרסמו ברבים. מאחר שאין דרך אחרת לעצור את המשחית הנורא הזה שהורס את כל טהרת יחוסם של ישראל - בריבוי איסורי אשת איש וממזרות. ורק באמצעות פרסום האמת שידעו להיזהר ולהתנתק לגמרי מבתי הדין הרבניים ומכל פסקיהם בדיני המשפחה: גיטין, ממזרים, גרים ויחסים.

בלב רותח ובעיניים דומעות באנו בשורות אלו להעלות על הכתב את העול והשחיתות הנגלה לנגד עינינו בשנים האחרונות במסדרונות בתי הדין הרבניים. ברור לנו שמתקיים כאן במלוא עוזו הפסוק (קהלת ג, טו): "מקום המשפט שם הרשע". אך כמובן שלא הצלחנו למצוא מספיק מילים כדי לתאר את עוצמת הצער והסבל הנוראי ברוחניות ובגשמיות שעוברים הגברים ובני משפחותיהם במשרפות השמד הגשמי והרוחני של בתי הדין הרבניים - שהם ידם הארוכה של 'נשות הפרובוקציה' ארגוני הנשים הפמיניסטיות וארגוני השמאל - עוקרי התורה!

מדובר בשואה של ממש! שכן רבבות נשים שהתגרשו ברבנות חושבות שהן גרושות, ולמעשה ע"פ הלכה הן נשואות אשת איש, וכאשר נשים אלו מתחננות בזיווג שני הן מכשילות את בעליהן באיסור אשת איש ובניהם מהשני ממזרים, וכך נכנסים לכרם בית ישראל רבבות ממזרים. באופן זה בית הדין הרבני הורס ומבטל את 'טוהר היחוס היהודי' ופוצע פצעים שאין להם תקנה, שכן מה יעשו רבבות ממזרים יהודים אלו אשר לא יוכלו לבוא בקהל ה', רח"ל. וא"כ אין לך שואה והכרתת עם ישראל רח"ל גדול מזה. וכל זה נעשה במסווה של תורה והלכה, כביכול. בנוסף לכך

הוסיפו עוד דבר חמור בשנים האחרונות שגם את מעט רשימת הממזרים פסולי החיתון שכבר כן נרשמו במחשבי הרבנות, מחקו אנשי הרבנות הראשית, ובכך הפכו את כל אלפי הממזרים, לגדר 'ממזר שאינו ידוע', שאינו חי, וכדברי הירושלמי (יבמות מט): שרבי אליעזר אומר שממזר לא חי יותר משלשה דורות ורבי חנינא אומר "שאחת לשישים ולשבעים שנה הקב"ה מביא דבר בעולם ומכלה ממזריהן ונוטל את הכשירין עמהן שלא לפרסם את חטאיהן".

עין לא יכולה לראות ואוזן לא מסוגלת לשמוע את 'דמעת העשוקים'! דמעת הממזרים! שוועתם עולה לשמים לאין מרפא. ביה"ד הרבני ממיט על ישראל 'שואה' של ממש, מצב שלא היה מזמן 'מתן תורה' ועד היום. הם לקחו את הדבר המקודש ביותר לישראל, שאפילו בלעם בכשפיו לא הצליח לגעת בו ונסמא בעינו, ובאו הם וטמאו לגמרי את קדושת יחוס עם ישראל.

בכל הדורות היו ענייני אישות ואיסור אשת איש מהדברים החמורים ביותר, שהתעסקו בו רק גדולי החכמים, והחמירו עד הקצה. עד שאפילו חכמי הספרדים שהולכים כדעת מרן השו"ע בכל מקום, באיסור ערוות אשת איש והממזרים הכרוכים בכך, החמירו אפילו נגד השו"ע שהקל². ורק במקום עיגון אמיתי של בעל שנעלמו עקבותיו, הקילו אחרי שיקול דעת עצום והתייעצות עם רבים מגדולי הפוסקים בדור. והנה כעת תופס בית דין מטעם המדינה שנציגו נבחרים ע"י ראשי החילונים עוקרי התורה, ואשר מקבל הנחיות באופן ישיר מרשעי ישראל ומשופטי בתי המשפט במדינה שונאי הדת, ודייני רבנות אלו הופכים את הנושא החמור ביותר של איסורי אשת איש וממזרות למשחק וליצנות של קלות ראש ועקירת כל פסקי השו"ע ונושאי כליו. ואם לא די בזה, הם גם דורשים להיחשב כבית הדין היחיד המוסמך לדון בגיטין ויחוס, וזאת רק משום שיתוף הפעולה שלהם עם המשטרה והמדינה החילונית.

ב.

אין תקנה לבתי הדין מטעם המדינה

לצערנו הגדול המתבונן היטב להלן בכל הספר 'שואה בהסכמה' - יבין וישכיל שאין תקנה לבתי הדין הרבניים, מאחר והם מקבלים כסף מהמדינה - הם כפופים בכל פסקיהם לחוקי

1. ראה מדרש רבה (קהלת ד, ד) שמפרש פסוק 'דמעת העשוקים' על הממזרים שנענשים אפילו שלא חטאו. לכן העונש לזה שחטא בעריות וגרם לממזרות הוא גדול מאוד, כי גורם לפגוע במי שלא חטא. וק"ו הדיינים ברבנות שבפסקיהם המסולפים מביאים ממזרים רבים לעולם, שבוודאי יענשו ע"ז קשות שהם בגדר 'חוטא ולא לו' והממזרים סובלים בלא שחטאו. וגודל העון החמור של המביא ממזרים לעולם - ראה מש"כ הזוהר הקדוש (הו"ד 'בראשית חכמה', 'שער הקדושה' פ"ז, אות לו), וזה לשונו בתרגום ללשה"ק: "לא יתקבל בתשובה עד שידון בדין הגהינום... אם הטריח את הקב"ה לעשות צורת ממזר באשת אחר, ומשקר במלך בפרהסיא בגלוי".

2. כל גדולי הפוסקים הספרדים פוסקים להחמיר באיסור אשת איש גם נגד השו"ע שמקל - ראה: מהרי"ט אלגזי (בשו"ת שמחת יו"ט סי' יא) ושו"ת קדושת יו"ט (סי' ט). ערך השולחן (אבה"ע סי' מב סק"ב וסי' מג סק"א). שו"ת חיים ושלום לרבי חיים פלאג'י (ח"א סי' כב). שו"ת רב פעלים לבן איש חי (אבה"ע ח"א סי' י, וה"ד סי' יב). שו"ת זבחי צדק (אבה"ע ח"ב סי' ג). שו"ת שער אשר (אבה"ע סי' כט). שו"ת פני יצחק (אבולעפיא, ח"א סי' ג).

המדינה ולתקנות הרבנות שכולם עקירת התורה בריש גלי ופרהסיא, ואין להם דרך להתנתק מהשפעת ארגוני הנשים הרפורמיות ואין להם תרופה אלא סגירה על מנעול ובריח!! כמו שמובא (להלן בעדות גדולי ישראל אות ה) שמרן החזו"א אמר על דיני הרבנות: "אם הכסף שלהם - אז גם הפסקים שלהם". וחובה לפתוח בתי דין פרטיים לגמרי שאינם כפופים כלל למלכות הרשעה הזאת!³ אלא אך ורק כפופים לתורתנו הקדושה המסורה לנו מדור דור.

חובה לדעת שכל דיני גיטין רבים מאד ומצוי מכשולים גדולים אצל מי שלא בקי בהם, ודרוש עמל ויגיעה עצומה והרבה ישוב הדעת בשביל להגיע לחקר האמת בהלכות אלו. על כן בוודאי שמקום שעושים גיטין ב"סרט נע" במהירות ובחפזה, בלי בירור יסודי ושמיעת הדברים בישוב הדעת, אין מציאות כלל שלא יכשלו באיסורי אשת איש החמורים, וכפי שכבר התריעו על כך גדולי הראשונים והזהירו עוד בזמנם שישנם דינים שאינם בקיאים מספיק בפרטי הלכות גיטין, וע"כ איסור חמור לעשות אצלם גיטין, עיין בהערה שהובאו לשונות הראשונים שדבריהם כגחלי אש⁴. ואם בזמן הרשב"א, הרא"ש, הריב"ש ורבותיו ומהר"י וייל וספר הקנה, ותרומת הדשן התריעו על כך, על אחת כמה וכמה בדורנו הירוד, שחובה להקפיד על כך ביתר שאת ויתר עוז.

3. מכאן תצא קריאה לכל הרבנים בכל אתר ואתר, בארה"ק ובחו"ל, לפתוח כוללים לאברכים מוכשרים יראי ה', שונאי בצע וכבוד, ללימוד הלכות גיטין בעיון גדול, עם טור שו"ע וב"י וכל הראשונים. קבוצה אחת שתתמחה בשמות גיטין שהוא נושא בפני עצמו. קבוצה שניה שתתמחה בגדרי הממונות והזכויות בין בעל והאשה וכל ההשלכות היוצאים מזה לכפייה בגיטין, שפעמים רבות בגלל טעות בענין הממונות באים לכפיה בגט, כי מנשלים את הבעל מזכויותיו, (ממשמורת ילדיו, וגזילת רכוש, וחיובי מזונות שלא כדין), ותמורת שלא ינשלו אותו ונתן את הגט, וזוהי כפייה שלא כדין, ובמקרים אלו ודומיהם הגט בטל מהתורה. או באים לידי דין 'גט מוטעה' כשמפירים את הסכמי הזכויות של הבעל, שאז גם הגט בטל מהתורה. לכן חוב גמור ללמוד סוגיות אלו כראוי. קבוצה שלישית צריכה להתמחות בכללות של כל הלכות גיטין עם טור ב"י, הראשונים והסוגיות. ויקימו שלושה הרכבים של ב"ד משלושה קבוצות הנ"ל. יש לציין שלדעת החינוך (מצוה רלה) יש גם היום מצוות עשה של "בצדק תשפוט עמיתך" למנות דינים ראויים.

4. ראה מה שכתב בשו"ת הרשב"א (המיוחסות סי' קמח): "ואוי לעיניים שכך רואות ולאוזניים שכך שומעות שיקומו אנשים טועים בדבר משנה ויורו בענין גיטין וקידושין. ואמרו חז"ל כל מי שאין יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהיה לו עסק עמהם".

וכן כתב בשו"ת הרא"ש (כלל מה סי' ג) וז"ל: "בעוון הדור שכיח ושכיח שמתעסקים בטיב גיטין וקידושין אע"פ שידועים בהם מעט". וכן בב"י (אבה"ע בסו"ס קכ) הביא את שו"ת הריב"ש (סי' שפט) וז"ל: "מעיד אני על רבותי הר"ר פרץ הכהן והר"ר נסים שמעולם לא הניחו שינתן גט זולתי לפניהם לפי שרוב מצויים אצל גיטין אינם מומחים ולא בקיאים בדקדוקי הגט, גם בזמן חז"ל היו ממנים אחד מהם על הגיטין כדאיאת בריש גיטין (ה:), עכ"ל.

וכעין זה כתב בשו"ת מהר"י וייל (סי' פה) וז"ל: "ובקל יכשל אדם בו שיפסל הגט, וכמה פעמים שמענו שגדולי ישראל נכשלו בו", ובספר הקנה (לרבנו אביגדור בן יצחק מצות פו"ר וגיטין) וז"ל: "ואוי להם לדיינים היושבים שם והגט פסול ולא אדעתם מחסרון ידיעתם ורוב גאוותם.. וי לכם עמי הארצות תועבת ה' הפוסקים בגיטין וקידושין ואינכם יודעים טיב גירושין וקידושין... שבגלות הארורים בקלי קלות כותבין גיטין".

ובשו"ת תרומת הדשן (חלק ב סי' רנה) וז"ל: "ואמת גם לדידי קשה להרגיל מפני תקנת הדור מחשש דינים מקולקלים כי הנסמכים רבים אבל היודעים מועטים". ובשו"ת אבקת רוכל (סימן יח) הובא תשובה, וז"ל: "כל שכן עכשיו שיש לחוש לבתי דינים מקולקלים בהרבה עניינים".

וכבר נפסק בשו"ע (אבה"ע סי' מט סעי' ג) "כל מי שאינו בקי בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם, להורות בהם, שבקל יכול לטעות ויתיר את הערוה, וגורם להרבות ממזרים בישראל" ע"כ חובה גמורה למי שנאלץ להתגרש לחפש את ביה"ד היותר מהודר ויותר ירא שמים שעושה כל דבריו בנחת וישוב הדעת, ובלא מהירות וחיפזון, ואין דייניו נגררים אחרי חוקי המדינה ושופטיה.

לאור האמור פשוט וברור למי שיראת ה' נוגעת בלבבו שחובה להתרחק כמו מאש מלהשתדך עם גרושות שהתגרשו בבתי הדין הרבניים, כמו-כן לא להציע שידוכים לגרושות כאלו, עד שיקבלו גט שני מבי"ד חרדי הפוסק כדת וכהלכה ולא כפוף לחוקי המדינה. וראה תשובות הלכתיות בנושא זה להלן ב'שערי הלכה' (סימן כז - כח).

ג.

מדוע כל הגיטין הנעשים בהסכמה בבתי הדין הרבניים - בטלים מהתורה!

בספר 'שואה בהסכמה' שלפנינו (ב'שערי הלכה') מובאים מגדולי הפוסקים שלושה נימוקים עיקריים, מדוע כל גיטי 'בתי הדין הרבניים' בטלים מהתורה - גם הגיטין שנעשים בהסכמה

א. בסימנים א עד טו הובאו כ-24 פסולים המצויים בגיטי הרבנות הנעשים בהסכמה ורובם הם מדין תורה וגם אם נישאת תצא.

ב. משום שרובם הגדול של הגיטין ברבנות הם בכפיה גמורה של הבעל (כמבואר בהרחבה להלן בספר מסימן טז עד סימן ל וכן בספר 'משפטי ישראל', ובקונטרסים 'גיטי הכזב ו'דייני הכזב') - מכח זה גם גיטין בהסכמה בטלים מהתורה - מאחר שעפ"י ההלכה הבעל והאשה אחרי הגט אינם נאמנים לומר שהגט נעשה בהסכמה. וגם המנהג כיום שהאשה לא מקבלת לידיה את הגט המקורי - ע"כ מדין תורה אסורה האשה להנשא שנית בלא שיש בידה 'מעשה בית דין' שחתום ע"י שלושה דיינים כשרים המאשרים שקיבלה גט בבי"ד.

וכתב הבית שמואל (בהקדמתו לשו"ע אבן העזר) וז"ל: "ויעוררני לבי כאיש אשר יעור משנתו לאמור הבט וספור שורת בנין ארבעה טורים אבן. והנה על אבן אחת שבעים עיניים, זולת אבן אחת מאסו הבונים, ובאבן עזר כשל עוזר, לא מצאתי מאנשי חיל ידיהם ולית נגר ובר נגר אשר שם לבו לגדור פרצות קומותיה".

ראה בשו"ת הרמב"ם (סימן רל, הוצאת מכון י"ם) שהרמב"ם ועוד שלושה דיינים במצרים, הוציאו ספר תורה ברבים והחרימו כל מי שהתעסק בגיטין ואינו בקיא בטיב גיטין וקידושין. וראה עוד בשו"ת הרשב"ש (סימן שפג, ב בהוצאת מכון י"ם) וכן האריך בזה בשו"ת הרד"ך (בית ז) שכתב דברים חמורים על אחד שהיה מוחזק בעירו כת"ח וצדיק ועשה גט שלא כדין תורה ועוד העיז לקדש אשה זו לבעל שני.

ומאחר שהוכחנו שדייני הרבנות פסולים מהתורה לעדות ודיינות (מדין גזלנים ומוסרים ועוד טעמים) אין נאמנות למעשה בי"ד של בתי הדין הרבניים שעושים גיטין בכפיה שלא כדין (ראה להלן ב'שערי הלכה', סימן ב) ובהעדר מעשה בי"ד נשאר האשה בחזקת אשת איש, ובוודאות אסורה להנשא לאחר, ואם עברה ונישאת, כל בניה "מהבעל" השני דינם כממזרים ודאיים, ר"ל (ראה בסימן ב).

ג. גדולי הראשונים והפוסקים כתבו (ראה להלן 'שערי הלכה' סימן א) שבי"ד שטעו בעבר בגיטין חוששים לכשרות כל גיטיהם - וגם אותם גיטין שנראה שנעשו כהלכה הם פסולים משום שחוששים שישנם פסולים בגט שאינם ניכרים בתוך הגט והאשה עומדת בחזקת אשת איש, ולכן כל הנשים שהתגרשו בבי"ד זה אסורות להנשא. ועל כן כל הגיטין בהסכמה הנעשים בבתי הדין הרבנים בטלים מהתורה, כיון שהחזקו לכפות גיטין שלא כדין (ולעשות עוד טעויות רבות בהלכה) חיישינן שגם בגיטין בהסכמה נעשו טעויות שלא ניכרים מתוך הגט - ונשאר האשה בחזקת אשת איש ואסורה להנשא לעלמא.

רבים חושבים שאפשר להפגש עם גרושות הרבנות, וכאשר רוצים לגמור את השידוך אז פונים לבעל הראשון שיתן גט בבי"ד כשר - הנהגה זו היא כיעור גמור, וגם ע"פ הלכה מדרבנן אשה זו נאסרת עליו (שלא יאמרו נשותיהם מוסרים זה לזה) - ראה בהרחבה (בסימן כז) ש'גרושת הרבנות' צריכה לקבל גט כשר עוד לפני שיוצאת לשידוכים.

ד.

איזה שואה לעם ישראל מביאים הגיטין בהסכמה!?

לאור האמור יבין הקורא מדוע בחרנו בשם 'שואה בהסכמה' מאחר והתנהלות בתי הדין הרבניים מביאים שואה לעם ישראל גם בגיטין הנעשים בהסכמה וללא כפיה כלל - שהם בטלים מהתורה.

בעקבות מצב זה מביאים דייני הרבנות שואה לעם ישראל בשלוש דרכים:

1) רבבות נשים שקיבלו גט שבטל מהתורה - נישאות בשנית נגד התורה ומביאות לעולם רבבות ממזרים, שאסורים להתחתן ולבוא בקהל ה' - ובכך ממעטים את עם ישראל ע"י מניעת נישואים של רבבות ממזרים (ואע"פ שמדין איסורי אישות הממזר מותר לשאת ממזרת - כתב הב"ש אבה"ע סי' ד ס"ק לה, וז"ל: "מ"מ אסור להרבות ממזרים, כי בניו הם ממזרים" - ולכן רק ממזרים מבוגרים וכדומה, שאינם בני בנים, מותר להם לכתחילה ממזרים).

2) הפסקים השקריים של בתי הדין הרבניים מביאים צרות לעולם - כמפורש בגמ' בשבת (דף קלט.): "תניא רבי יוסי בן אלישע, אומר: אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, צא ובדוק בדייני ישראל. שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל".

3) הגזל והעושק שנעשה לבעלים שגזלו את נשותיהם, וכן גזלו את כספם וילדיהם - מעכב את הגאולה ועלול לגרום שואה - כמבואר בגמ' (בגיטין נח.) מעשה נורא על "שוליא דנגרי" שמזה נגרם 'שואה' לעם ישראל שע"י זה נחרב הבית ונהרגו רבבות מעם ישראל וגלינו לבין האומות והעוון במקרה זה היה או מצד שגנבו אשה מתחת בעלה (ללישנא בתרא בגמרא) או מצד איסור אשת איש (ללישנא בתרא בגמרא), ושני פירושים אלו קיימים בבתי הדין הרבניים: גזלת נשים מתחת בעליהם ע"י כפיית גט שלא כדין, וכן איסורי אשת איש כאשר מתחתנות עם אחרים. ובמהרש"א (שם) כתב וז"ל: "ונראה גם שעבירת יחיד היה, כיון שהיה בידם למחות ולא מיחו, נחתם גזר דין לכולם".

א"כ ק"ו באסון הנורא של בתי דין הרבניים שמדובר לא רק בגזלת אשה אחת, אלא בגזלת אלפי נשים מתחת בעליהם והכשלתם באיסור אשת איש שמביא חורבן לעולם.

כיום הוסיפו דייני הרבנות חטא על פשע שמלבד גזלת הנשים מבעליהם, עוד רודפים את הבעלים ומשליכים אותם ככלבים לרחובות, ע"י פסקים של סדום בעיני רכוש, משמורת הילדים, וכד'. בוודאי שעבירות אלו חמורות הרבה יותר מהמקרה של שוליא דנגרי, וגם נעשות ע"י רבנים ודיינים במעטפת מזוייפת של תורה רח"ל, ועוד עושים זאת בפירסום ובחילול ה' נורא, שק"ו שפשעים אלו מעכבים את הגאולה ועלולים לגרום חלילה 'שואה' וחורבן לכל עם ישראל. וראה רש"י (דברים כה ז') "אם שיקרת במדות ובמשקלות הוי דואג מגירוי האויב" ובזמנינו שכל א"י עומדת בסכנה מאויבינו הרי הגזל והעושק שעושים דייני הרבנות לבעלים יכולים ח"ו להביא את האויבים שלנו לתוכינו, אבל דיינים כשרים מקרבים את הגאולה, כמפורש בתנא דבי אליהו (רבא פרק ז'): "אמר הקב"ה לבית דוד... ואתם מבקשים לגאול את ישראל, עשו משפט וצדקה והצילו גזול מיד עושקו".

ומאחר שכל החורבנות נגרמות באופן ישיר גם ע"י גיטין פסולים שנעשו כביכול בהסכמת ורצון הצדדים ע"י דייני הרבנות, לכן ספר זה נקרא "שואה בהסכמה" כיון שבספר זה יוכח שכל גיטי הרבנות גם אם נעשים בהסכמה - בטלים מהתורה!, ולא רק כמו שהעולם טועים וחושבים שרק גיטין בכפיה שנעשו ברבנות בטלים מהתורה.

ומאידך מחאת יחיד יכולה להציל מהפורענות, כמש"כ בספורנו (בראשית יח, כא) כשאנשי סדום התקוממו על הכנסת אורחים של לוט, אם אחד מאנשי העיר היה מוחה בידם לא היה נגזרת גזרת כלייה - אבל כאשר לא נמצא אפילו אחד מאנשי העיר סדום שימחה בחבריו הרשעים נגזרה כלייה. (וכעין זה ביאר את קנאת פינחס לעיני כולם וז"ל" "שעשה נקמתו לעיני כולם, כדי שבראותם זה ולא ימחו [כנגדו] - בזאת יכופר להם על אשר לא מיחו בפושעים, ובזה השיב את חמתי מעליהם"). וע"כ המחאה בספר 'שואה בהסכמה' בוודאי מצילה רבים מפורענות.

ויהי רצון שיקוים בנו (משלי כד): "ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב" - ובגמ' (תמיד כה.) איתא, וז"ל: "תניא רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם, יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם נחת רוח בעולם, טובה וברכה באים לעולם, ורעה מסתלקת מן העולם, שנאמר ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב".

תחקיר עומק עדכני

על בתי הדין הרבניים

תוכן העניינים

דייני הרבנות בעבר ובהווה - תחקיר עומק עדכני!

1. עבר מול הווה בבתי הדין הרבניים ..... כג
2. שינוי כללי הפסיקה משנים עברו ..... כד
3. האב"ד ש. דיכובסקי כשליח הבג"ץ ..... כז
4. אגרת פרידה ממסורת הדורות ..... כח
5. הפטנטים החדשים לעקירת ההלכה של הרה"ר ..... כט
6. עדותו המזעזעת של בן גוריון - מפרנס הרבנות ..... ל
7. עדות דיינים ברבנות על ריבוי הגיטין הפסולים בביה"ד הרבניים ..... לא
8. מרן ה'חזון איש' קבע: "צריך לעשות קריעה על עקירת התורה של דייני הרבנות" ..... לב
9. חסיון רק אצל גנבים ושקרנים ..... לג
10. גדולי ישראל הקפידו להתיעץ ולקבל ביקורת על פסקיהם ..... לד
11. כשיורדים, נעשים גרועים מבית המשפט ..... לה
12. מכבדים עושי רשעה ומחללים שם שמים ..... לח
13. שופטים ו'דיינים' - סכלים ואטומים ..... לט
14. עבדים נאמנים של המדינה וארגוני הנשים ..... מ
15. חצי בית דין או רבע בית דין! ולא בי"ד קבוע!! ..... מב
16. חסד אמיתי בעולם הזה ובעולם הבא ..... מג
17. היתרים מדומים שמביאים טרגדיות ..... מד
18. "ידיכם דמים מלאו" ..... מו
19. שפיכות דמים וגזל במסווה של "דינא דמלכותא דינא" ..... מז
20. השתיקה לעוקרי הדת - נחשבת לשפיכות דמים ..... מח
21. הרבנות בישראל פועלת נגד חוקי המדינה, ומבטלת את הענף 'דינא דמלכותא' עליו יושבת ... מט
- א. תקנת המזונות תש"ד - נגד החוק הבריטי ..... מט
- ב. מניעת קבורת אמה של 'סרבן גט' - נגד החלטת הבג"ץ ..... נ
- ג. דייני הרבנות גרועים משופטי הבג"ץ - וממציאים "דינא דמלכותא" חדש ..... נא

תחקיר עומק עדכני!

1.

עבר מול הווה בבתי הדין הרבניים

אם בעבר הדיינים החשובים והוותיקים השתדלו לפסוק ע"פ שו"ע למרות מריבות קשות עם ראשי המדינה. הרי שבעשרים שנה האחרונות הוגדשה הסאה, והוקם מעקב צמוד ואישי על כל דין ועל כל תיק שנפתח ברבנות. מערכת מחשוב מיוחדת משיקה ומנגישה את כל הממסד הרבני לאנשים שונאי דת ועוקרי תורה כחברי כנסת חילוניים, נציגים של ארגוני הנשים והרפורמים שמטרתם אחת - לעקור את ציווי התורה שבעל מגרש מרצונו הטוב ובהסכמה מלאה, וע"י גט כשר בלבד.

בפרוטוקול הרשמי של 'ועדת חוקה ומשפט' (משנת תשע"ג) שרוב חבריה הם מארגוני הנשים הרפורמיות וחברי הכנסת החילוניים, מופיעים ציטוטים מזעזעים על המהלך החדש השורר בבתי הדין הרבניים, וכדלהלן: "אשה הרוצה גט עליה לקבלו באופן מידי! לא נסבול מצב שאשה רוצה גט ולא תקבלו מידי!, כולל שאר דרישותיה ע"פ חוקי המדינה".

אלו הם ציפיות המפקחים ממסד הרבנות: סגירה מהירה של תיקי גירושין! כל אשה שרוצה גט נקראת עגונה - וחייבת לקבל גט מידי⁵! ב'חוק הסנקציות' החדש (שנחקק בכנסת 3.2012) נקבע: שתוך ארבעים וחמש יום ממתן פסק הדין חייבים הדיינים להגביר את הלחץ על הבעל, על-ידי הטלת סנקציות עד שיתן גט.

2.

שינוי כללי הפסיקה משנים עברו

בעשרים שנה האחרונות נכנסו דיינים חדשים רבים מזרמים שונים שגרמו ל"רעידת אדמה" והתדרדרות חמורה אצל דייני 'בתי הדין הרבניים'. כללי הפסיקה השתנו לגמרי!. דיינים רבים, כדוגמת הדיין ש. דיכובסקי ואחרים, שבשנים עברו לא התייחסו כלל לפסקיהם, היות ודיינים אלו היו 'נושאי הדגל' של שינוי חוקי התורה והתאמתם לפסקי בתי המשפט והבג"ץ⁶. והנה היום כלל הדיינים הולכים 'לאורם'!. הלכות ברורות שדיינים ותיקים ברבנות הקפידו ונזהרו לעמוד בהם בשנים עברו, נהפכו היום להיתר גמור!. כמו הנושא החמור של 'ביטול הסכמים'. שהדיינים בעבר פסלו את הגט במידה ואחרי מתן הגט האשה ביטלה את הסכמי הגירושין, מדין גט מוטעה⁷ (עיין בזה

---

6 עיין מאמרו של הדיין דיכובסקי (בקובץ 'תחומין' חלק י"ח) בענין השוואת פסקי הרבנות לחוקי הבג"ץ. וכותב שם שכבר כמה שנים חייב בית הדין הרבני לפסוק בחלוקת רכוש כפי הוראות 'בית המשפט' (בג"ץ בבלי 1994), היות ובית הדין הרבני כפוף תחת ערכאת 'בית המשפט'. והדיין דיכובסקי קובע בסוף מאמרו שעל בית הדין הרבני להשוות את פסקיו לפסקי 'בית המשפט', שאם לא כן "יסגרו" את מתן האפשרות לבית הדין הרבני לדון בענייני הממון.

7. פסקי דין אלו של דייני הרבנות (הובאו בחוברות 'הדין והדיין' בגליונות: 3,7,12,14) כמו כן, פורסם בעיתונות בשנת תשנ"ח שעקב 'ביטול הסכמים' ביקש ביה"ד הרבני לפסול גט, והאשה פנתה לבג"צ שימנעו מביה"ד הרבני לפסוק על ילדיה מהבעל השני כממזרים.

בהרחבה להלן, 'שערי הלכה' סימן ד). ואילו היום הדיינים החדשים אינם מבטלים את הגט, ואף עוזרים לאשה לבטל את הסכמי הגירושין עליהם חתמה, ואין פוצה פה. המצב כיום התדרדר, עד שלפעמים אותם דיינים עצמם שחתמו ואשרו את 'הסכם הגירושין' בין בני הזוג, הם בעצמם משנים אותו לרעת הבעל, לאחר ערעור האשה.

אב"ד ת"א הדיין המפורסם הגרש"א פלדמן זצ"ל אמר שאם יכנס לתוקף החוק שבג"ץ ובתי המשפט יכולים להפקיע ולבטל את פסקי הדין והסכמי הגירושין הנעשים בבתי הדין הרבניים בענייני רכוש ומשמורת הילדים - אין מקום יותר לכהן כדיין ברבנות, ודבר זה יגרום לשאלות חמורות על כשרות הגטין⁸. והנה משנכנס חוק זה לתוקף, האם קם דיין אחד ועזב את מוסד הרבנות?? אפילו דיין אחד לא נטש את 'סיר הבשר' לטובת פסקי התורה הקדושה, גם לא דיינים ברבנות שהחזיקו עצמם תלמידיו של הגרש"א פלדמן זצ"ל, כדוגמת הדיין צ. בן יעקב לא פרשו מעבודתם, והמשיכו לעשות אלפי גיטין שיש בהם הפרת הסכמים המבטלים את הגט.

להיפך, הדיינים שינו את דעתם. הדיין בביה"ד הגדול א. איגרא (בכנס שנתי לעורכי דין באילת⁹) לא התבייש להכריז ברבים שהרבנות שינתה את התפיסה ההלכתית ממה שהנהיג מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל בעבר - להתנגד בכל תוקף לכפייה בגט. הדיין א. איגרא מאשים את החרדים, כלומר מאשים את הגרי"ש אלישיב ב'סרבנות הגיטין' שהיתה בעבר, וזה לשונו: "כל בעיית סרבנות הגט נובעת מהציבור החרדי. באם היה ניתן להפעיל את שיטת הטלטולים של השב"כ¹⁰, היינו פוטרים את בעיית סרבנות הגט".

המתקפה הבזויה של הדיין א. איגרא נגד הגרי"ש אלישיב מכוונת נגד פסיקת הגרי"ש אלישיב וכל דייני הרבנות בדור הקודם לנהוג כדעת המהרשד"ם ושאר אחרונים שגם בעל שמונת לכפותו לגרש ע"פ השו"ע (כגון מוכה שחין) חייבים להענות ולקיים את הדרישות שלו בדברים שהאשה יכולה לעמוד בהם כגון חיובי מזונות, משמורת הילדים וחלוקת רכושם.

---

8. כמבואר להלן ב'שערי הלכה' סי' ד. וכידוע בשנים האחרונות הדבר נאכף בכח ע"י בתי המשפט עד שהמצב כיום שבתי הדין הרבניים בעצמם עושים את כל עקירת התורה של 'בית המשפט' ומבטלים הסכמי גירושין, באומרם שממילא כבר 'בית המשפט' יבטל את ההסכמים, אז כבר אנו נבטל אותם. וגם כדי לא לגרום חילול ה' שיאמרו עלינו שהדיינים פחות רחמנים מהערכאות של 'בית המשפט', לכן גם אנו פוסקים מזונות גבוהים מאד (ראה לדוגמא שהזכירו נימוקים אלו בפס"ד של אב"ד נתניה ש. שפירא מתאריך י"ד טבת תשע"ה).

בטענות נבובות אלו שאין להם שורש בהלכה, נעשים הדיינים שליחי הערכאות הגזלניים ו"מקדשים" את חוקי העושה והגזל של בתי המשפט להופכם כביכול לתורת האלוקים... ועל 'כפירה' ועקירת התורה כזו יש לעשות 'קריעה'.

9. פורסם בעיתונות, לדוגמא: "מרכז הענינים", ירושלים ד' סיון תשע"ז.

10. שיטת הטלטולים עלתה על סדר היום הציבורי בעקבות אסירים ביטחוניים מסוכנים שמתו בידי השב"כ בעקבות 'שיטת הטלטולים' (קושרים את האסיר לכיסא ומטלטלים אותו בצורה פראית עד שמאבד את הכרתו). רוב חברי הכנסת התנגדו לשיטה זו. אפילו שמדובר במחבלים מסוכנים שהוצאת המידע שיש בידם ע"י הטלטולים יכולה להציל חייהם של רבים. כנראה שלדעת הדיין איגרא ל'סרבני גט' (שלרוב הסרבנות שלהם מגיעה עקב עוולות חמורות שעשו להם) - מגיע משפט חמור יותר ממחבלים מסוכנים.

מחשבים מחוברים לאנטרנט פרוץ בחדרי הדיונים של דייני הרבנות. הדיינים מתואמים עם נציגי הממשלה ועומדים תחת פיקוח של 'ועדת חוקה ומשפט' - העוקבים על ישום דרישותיהם

כעת ברור לכולם מדוע בעשרים שנה האחרונות אין סיכוי לדיין המכריז בפני ועדת המנויים שהוא הולך לאורו של הגרי"ש אלישיב ודייני הדור הקודם באיסור כפיית גיטין בלא לתת לבעל את תנאיו כפסק המהרשד"ם, וכן בנושא חלוקת רכוש וחוק 'איזון משאבים' שגם בזה פסק הגרי"ש אלישיב שהחוק אינו תופס כלל בשעה שהוא נוגד את דיני התורה. דיין כזה לא יקבל מינוי לדיינות. וכבר התפרסם בתקשורת ובעתונות (ראה לדוגמא כתבה ארוכה בעיתון משפחה מתאריך כ אדר א תשע"ד - חדשות עמ' 10). שכל דיין נשאל שאלות נוקבות ע"י הוועדה החילונית למינוי דיינים כשהשאלה המרכזית היא כיצד תנהג בסרבן גט ובחוק איזון משאבים, האם כדעת הגרי"ש אלישיב או כמנכ"ל ביה"ד הרבניים (בזמנו) ש. דיכובסקי (שאינו לנהוג את המהרשד"ם כיון שסובר שיש תוקף לחוק איזון משאבים מצד דינא דמלכותא ומנהג המדינה). ועיין להלן (בסעיף 11 בהערה ובסימן כו אות ד, ה) **שדברי דיכובסקי הם טעות גמורה בהלכה כי לא שייך בזה מנהג המדינה - ולא נאמר בזה 'דינא דמלכותא דינא'.**

זוגות רבים הבאים להתגרש בבתי הדין הרבניים, אינם מודעים כלל שהדיינים היום דנים בו כמו בבתי המשפט החילוני! פסקיהם נקבעים לפי החוק החילוני הנקרא 'חוק איזון משאבים' או 'הלכת השיתוף'. חוק חילוני כפרני זה קובע שהבעל והאשה מתחלקים חצי חצי בכל הרכוש של שני בני הזוג, (כולל רכוש של אחד מבני הזוג מלפני הנישואין, כולל דירות וקרקעות פרטיות שרשומות רק על שם הבעל עוד מלפני הנישואין, כולל חצי מהפנסיה והביטוח של הבעל שעתיד לקבל ברא העת). חלק מהשינוי הגדול החל בשעה שבג"ץ (בג"ץ בבלי 7.2.94) הורה לבתי הדין הרבניים לפסוק לפי החוק החילוני!! ולא לפי דין התורה. מאז פסיקת הבג"ץ ועד היום דיינים חבושי פראק והמבורג פוסקים כפי החוק החילוני בחלוקת רכוש - נגררים 'לצורך פרנסתם' ככבשים עיוורים אחרי הרועה השווד - שופטי הבג"ץ. ועיין להלן בשערי הלכה למעשה סי' י' בהרחבה על חומר האיסור בזה.

3.

האב"ד ש. דיכובסקי כשליח הבג"ץ

בראיון של הדיין דיכובסקי לביטאון 'משפט צדק' של לשכת הטוענים הרבניים (גליון 4 עמ' 18), מספר הדיין דיכובסקי שלהיות מנכ"ל זה לא תפקיד פקידותי ולא ירידה בדרגה. כי בתור מנכ"ל בתי הדין היה מעביר תיקים מהרכב להרכב, ומאזור לאזור¹¹, (כדי למצוא הרכב שיסכים לעשות כפיית גיטין) עוד הדגיש: 'שבהשתלמות לדיינים, יכולתי להחדיר בדיינים את ההשקפות שיש לי בנושא של פסיקת הדין'.

הדיין דיכובסקי (בביטאון הנ"ל בעמוד 17), מתגאה ומעיד: "שהצליח לשלב באופן מופלא בין דיני התורה לחוק האזרחי הלכה למעשה". כלומר השווה את הפסיקה בבתי הדין הרבניים לערכאות המדינה!! גם באתר 'ויקיפדיה' בפרסום על דמותו של הדיין דיכובסקי מצוטט בזה הלשון: "כאשר פרש, קרא לחבריו הדיינים: 'פסקו לקולא ואל תתגרו בבג"ץ'¹².

לאור האמור מובנים דברי נשיא בית המשפט העליון אהרן ברק שאמר לדיין דיכובסקי (מובא בביטאון 'משפט צדק' של לשכת טוענים רבניים גליון 4 כסליו תשע"ו עמוד 19): "כשמדובר בעגונות אין פרוצדורה, אתה עושה דברים יותר כשרים, פחות כשרים, אני יחד אתך". כלומר אהרן ברק ושאר חברי הבג"ץ אשר שולטים במדינה וקובעים את חוקיה - מתירים בפה מלא לדיין דיכובסקי ולשאר הדיינים ברבנות לעשות הכל, גם דברים לא כשרים בשביל 'להציל את הנשים' מיד בעליהן.

כלומר דייני הרבנות יכולים לשדוד, לגזול ולזייף פרוטוקולים ולנהוג גם נגד חוקי המדינה - כי בתי הדין הרבניים הם שליחי הבג"ץ ומשרתיו. ודעתו של השופט ברק ידועה, שהבג"ץ קובע את חוקי המדינה והוא מעל החוק, ולכן אישר לבתי הדין הרבניים 'להתעלם' מהחוק.

חשוב לציין שהרציה קוק שנחשב לרבם של כל המתחשבים במדינה וחוקיה, יצא מגדרו בשעה שהבג"ץ התערב לרה"ר בענייני כשרות, וקרא בשנת תשכ"ד לרבנות הראשית למרוד בבג"ץ גם במחיר של מאסר הרבנים (ראה צילום מכתב בכתב ידו בעיתון 'מצב הרוח' גליון 427 עמוד 26). חבל שהדיין דיכובסקי וחבריו הקוראים לעצמם 'חרדים' לא הולכים לפחות לאורו של הרציה קוק צ"ל ממנהיגי המזרחי.

---

11. ברבנות מעבירים תיקים מהרכב להרכב ובלי נימוקים - למרות שבבתי המשפט דבר זה נוגד את הנהלים וזה נגד החוק, וראה בשו"ת 'ביע אומר' (חלק יא אבה"ע סי' כא) שמתלונן על בית דין רבני שהעביר מהרכב להרכב שלא כדין. וראה להלן סי' לא סעיף 6 על חומר האיסור בזה.

12. לאור האמור מובן מה שצוין באתר ויקיפדיה הנ"ל, שנשיא בית המשפט העליון א. ברק ביקש בשנת 1994 מהדיין ש. דיכובסקי שיתמנה לשופט בג"ץ. כמו כן פורסם בעיתונות (מרכז העניינים ירושלים י"ב כסלו תשע"ז) שהוצע לדיין א. לביא לכהן כשופט בבג"ץ מאחר ובשנים האחרונות הוא מזוהה כליברלי, (עקב פסקו המתקדם של זיכוי הגט לאשת הצמח בצפת, נגד כל גדולי הפוסקים בדורינו).

4.

אגרת פרידה ממסורת הדורות

בספרו 'לב שומע לשלמה' (עמוד 18) ב'אגרת פרידה לדיינים' כותב הדיין דיכובסקי: "כאשר אגיע לעולם האמת, אולי אכנס לגיהנום בגלל גט מעושה". אבל עדיף לדאוג לעגונות מאשר לפחד מכפיית גט שלא כדין. בביטאון משפט צדק (גליון 4 עמוד 22) מאריך הדיין דיכובסקי יותר בביאור משנתו שלדעתו: א. דיינות זה מקצוע מסוכן. דיין שרוצה לפסוק גלאט שישב בבית ויאכל גלאט, לאחרים צריך ללכת על שפת התהום". ב. תמיד יש לומר לבעל: "קודם תן גט אחרי כן נדבר". (ע"פ הלכה, אמירה זו יכולה ליצור בעיות בכשרות הגט כמבואר ברמ"א אבה"ע סי' קנד בסדר הגט סעי' פא.) ג. כל אשה היא בבחינת עגונה. לאחר שקבע שכל אשה היא עגונה, כותב (שם, עמוד 23): "בעגונות תמיד הולכים בשעת הדחק ובפרצה דחוקה... לכל אשה יש זכות לקבל גט".

במילים 'מכובסות' אלו מתיר הדיין דיכובסקי לעצמו 'לשחוט' את הבעל ולתת לאשה גט בכפיה האסורה ע"פ השו"ע והפוסקים! וזאת למרות המציאות שהאשה גזלה מהבעל את כל רכושו ונישלה אותו מהילדים, ולמרות שהפרה את כל ההסכמים - עדיין מכתיר הדיין דיכובסקי את הגזלנית כ"עגונה" ומתיר לעצמו להוציא אותה מעגינותה המדומינת. לאור יסודות מעוותים אלו, ברור מדוע חל כיום שינוי חמור בכללי ההלכה והמסורה מדור דור. הדיין דיכובסקי פרץ את הסכר, וכיום כבר מעידים חוקרי המשפט שמדובר במהפכה של ממש!!

ישיבה מעורבת בדיון של הועדה למינוי דיינים אשר יש בה רוב לציבור החילוני והפשרני

5.

הפטנטים החדשים לעקירת ההלכה של הרה"ר

בכנס חוקרים בנושא 'סרבנות גט' (שנערך בתאריך 4.4.19) ציינו כל הדוברים המלומדים שאנו נמצאים בעיצומה של 'מהפכה' אדירה בבתי הדין שמקורה ב"ועדה למינוי דיינים". ד"ר ומרצים שונים שעוקבים במשך שנים אחרי מנהגי הפסיקה בבתי הדין הרבניים, יצאו מגדרם והכריזו בכנס שקיימת מהפכה גדולה! ד"ר תהילה בארי-אלון (מרצה במרכז האקדמי 'שערי מדע ומשפט') הצביעה בהתפעלות מופגנת על רוחות השינוי בכללי הפסיקה, ומראה כיצד עילות לכפיה שלא שימשו בעבר בביה"ד הרבניים מוזכרים היום כמעט בכל גט!, כמו כן פסקים של כפיה ע"פ 'רבינו ירוחם' שלא הוזכרו כלל בעבר בפסיקות הדיינים, וכן 'טענת מאיס עלי' ועילה של ר' חיים פלאגי'. כל אלו הם מושגים חדשים לגמרי במשנת הפסק של הדיינים. פרופ' אביעד הכהן (ממנהלי ארגון הנשים הפמניסטי 'מרכז צדק לנשים') הכריז בכנס הנ"ל בנוכחותו של הרה"ר דוד לאו כי הרוחות החדשות הללו לא מנשבות מעצמם, יש מישהו שדואג להם, והוא הרב הראשי דוד לאו. ובאמת כשהוזמן הרה"ר לאו לשאת את דברו התפאר בפני הקהל שהדבר הראשון שעשה בבתי הדין זה לפרק הרכבים של דיינים שלא כופים גט. הרכב שיודע לתת המלצות לגירושין ואינו נותן חיוב או כפיה לגט יש לפרק אותו.

דיינים רבים רוצים להצדיק את בחירתם, ולהוכיח לאנשי השמאל שאצלם אין נשים 'מסורבות גט'. לשם כך פועלים באגרסיביות ואלימות ובדרכים שלא היו מקובלות בכל הדורות, לדוגמא: ראה בעיתון 'קו עיתונות' (ערב חג סוכות תשע"ז) בראיון אישי עם הרה"ר לשעבר ש. מ. עמר שמספר על עצמו "שמצא פטנטים חדשים שכל אשה שתבקש גט, תקבל. ולא תמצא מעוכבת גט אחת בישראל".

כל בר דעת מבין שפטנטים אלו הם עינויים קשים ונוראים שאין אף בעל המסוגל לעמוד בהם. והסיבה הפשוטה מדוע 'המצאות' אלו לא היו קיימים בכל הדורות. משום שבקשת גט ע"י האשה אינה מהווה עילה לכפיית הבעל לגרש, ורק במקרים נדירים בלבד התירו חכמים לכפות את הבעל לגרש (ראה שו"ע אבה"ע סי' קנד, א) שמביא את המומים שאין האשה יכולה לסובלם כמוכה שחין וכדומה שבהם הכפייה מותרת. אבל בכל המקרים שלא הוזכרו בשו"ע הכפייה אסורה! ועיין להלן (שערי הלכה' סימן טז אות ה) שהוכחנו מכל גדולי הראשונים והפוסקים שאין כופים גט אלא רק במקום שחז"ל אמרו במפורש במשנה ובגמרא. לכן בכל הדורות שקיימו את פסקי התורה והשו"ע ואסרו כפייה נגד רצון הבעל - לא נמצאו 'פטנטים' אלו, ורק היום שדייני הרבנות פרצו את כל גדרי התורה, וההלכה, הומצאו ע"י 'היתרים' (פטנטים) רפורמים לכפיית הבעל לגרש בעל כרחו.

ברוח הדברים הנ"ל נתן למצא עדות דומה המופיעה בפרוטוקול הרשמי של 'ועדת החוקה' (חוק ומשפט מתאריך 7.5.13 עמוד 8) שהדיין שלמה שטסמן מעיד שיש היום הרבה הרכבים בבתי הדין הרבניים שאין אצלם מסורבת גט אחת! גם עדות זו מוכיחה על השינוי המהותי והמהפך שנוצר בבתי הדין הרבניים בדורנו אשר כופים ומאיימים ומטילים קנסות כבדים ועצומים על הבעל עד שמוכרח לתת גט. ואם הבעל לא נשבר מזה, אז משליכים אותו לכלא ולצינוק, וגוררים אותו יום אחרי

יום לבית הדין ומטלטלים אותו בעמידה על הרגליים במשך שעות ארוכות - עד שיתן גט. באופן זה מובן היטב מה שמעיד הדיין שלמה דיכובסקי (בפרוטוקול 'ועדת החוקה' הנ"ל בעמ' 10) שבתי הדין סגרו לאחרונה אלפי תיקים פתוחים - וזאת בעקבות המהפך החדש שכופים את הבעלים לגט בכל האמצעים האלימים ביותר שיש ברשותם.

6.

עדותו המזעזעת של בן גוריון - מפרנס הרבנות

לאחרונה התפרסמה הקלטה¹³ ותמלול הרצאה של פרופ' ישעיהו ליבוביץ. פרופסור זה היה יהודי דתי ומדען בכיר (ועורך האנציקלופדיה העברית) שהיו לו שיחות רבות עם רה"מ הראשון של מדינת ישראל ד. בן גוריון. כידוע, בן גוריון לא היה שומר מסורת, אלא להיפך אתאיסט-כופר ואפיקורס מוחלט. ליבוביץ מעיד שהסכמתו של בן גוריון שענייני הקידושין והגיטין יקבעו ע"י "הרבנות הראשית לישראל" נבעה ממגמה אחת: שהפסקים של "בתי הדין הרבניים יהיו מושפעים וכפופים לנותני לחמם - מדינת "ישראל".

חזונו של בן גוריון התגשם: אסיפה של 'הוועדה למינוי דיינים'. מעורבת חילונים וחילוניות עוקרי תורה - הרכב הוועדה לא מאפשר לקבל דיינים שאינם ליברלים בפסקים שלהם

13. ההקלטה של פרופסור ליבוביץ מופיעה בפרק השלישי בסדרה תיעודית (דיקומנטארית) על חייו. הפרק נקרא "מדוע להפריד את הדת מהמדינה?". (יש להריץ את הקלטת לדקה 29 ו71 שניות).

בהרצאה מתאר פרופ' ליבוביץ את הויכוחים שהיה לו עם ראש הממשלה בענין "הפרדת הדת מהמדינה" ומספר על משנתו של בן גוריון שמדמה את מינוי הרבנים והדיינים ע"י מדינת ישראל, למציאות שאיזבל המרשעת, אשת אחאב היתה ממנה את אליהו לנביא.

הנה לפניכם תמלול דבריו של פרופ' ישעיהו ליבוביץ, מילה במילה: "היתה לי פעם שיחה ממושכת מאוד עם בן-גוריון, היו ביננו הרבה שיחות במרוצת השנים. הן לא היו שיחות ידידותיות, אף פעם לא. ונתגלגלו הדברים בעניין בעיית הפרדת הדת מהמדינה. הוא אמר לי: "אני מבין יפה מאוד למה אתה דורש בכל תוקף את הפרדת הדת מהמדינה. אתה מתכוון לכך שדת ישראל תחזור להיות גורם עצמאי, אשר כל שלטון מדיני יהודי יצטרך להתמודד עמו. לכן אני לעולם לא אסכים להפרדת הדת מהמדינה. ועכשיו שימו לב יפה למילים של בן גוריון, אני זוכר את המילים האלה, אני גם פרסמתי את זה אחר-כך: "אני רוצה שהמדינה תחזיק את הדת בידה, משל למה הדבר דומה? לאליהו הנביא שהיה מתמנה לנביא על-ידי איזבל. וזהו מה שיש לנו היום!. יש לנו רבנות ראשית הממונה על-ידי שלטון חילוני..." עכ"ל. את התוצאות של שלטון המדינה ובתי המשפט והשפעתם על דייני הכזב ברבנות רואים כיום!! הדיינים נאלצים לעקור את פסקי התורה בפרהסיה בראש חוצות, ללא שום בושה, ר"ל.

7

עדות דיינים ברבנות על ריבוי הגיטין הפסולים בביה"ד הרבניים

וכבר התפרסם עדותו של הגר"ע יוסף זצוק"ל שמצא פסולים רבים מאד בגיטי הרבנות בבתי הדין האזוריים (תשובתו בשו"ת יביע אומר משנת תש"ח - בחלק ב' חו"מ סי' ב' סק"ח. וכן הוא בתשובה ח"ג אבה"ע סי' כג, סק"ו. וכן בתשובה משנת תשמ"ג בחלק י' אבה"ע סי' ל"ד ס"ק ח' ט'). כמו"כ נמצא תיעוד של הגר"ע יוסף זצ"ל (בהספדו על הגר"ש ישראלי) **שהעיד שכ 50 אחוז מגיטי הרבנות פסולים כבר משנת תשמ"ה**. וכן העיד נכדו של הגר"ע יוסף זצ"ל (בנו של רבי יעקב יוסף זצ"ל) **שאביו רבי יעקב, התריע רבות בשער בת רבים על שערוריית גיטי הכזב הנעשים ברבנות על ידי כפיות שלא כדין**.

וראה עוד בשו"ת יביע אומר (החדש מהדורת רעננערט חלק ו' אבה"ע סי' י"ד בהערה 20) על הדברים הקשים שכתב נגד מתקני התקנות של הרבנות בשנת תש"ד - הרה"ר הרצוג והרה"ר עוזיאל, וזה לשונו: **"כל שכן לפי מה ששמעתי ותרגז בטני שעשו כן על פי דרישת שרי הממשלה הישראלים... זה וודאי שאין במעשיהם כלום... והיאך נעשה עצמינו כלי שרת לאפיקורסים והכופרים הללו- שע"פ דברי רבותינו גרוועים הם מן הגויים, כמש"כ הרמב"ם וכי התורה של הרבנים הראשיים לעשות בה כטוב בעיניהם. אטו הם האפוטורופסים שלנו. לא נאבה ולא נשמע אליהם... וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו להתגבר נגד היצר הרע והמכשולים ששמים רשעי וחצופי הדור" עכ"ל.**

וכן מובא בספר 'משוש דור ודור' (עמוד 268 בהערה) **עדות של הגר"ש אלישיב זצוק"ל משנת תשכ"ב** - לפני שישים שנה, שמרן הגר"ש אמר בשיחה עם הגאון רבי יצחק הוטנר זצוק"ל בעל הפחד יצחק ז"ל: **"במציאות ישנם בתי דין (אזוריים) בהם יושבים הדיוטות שאינם יודעים כלל לדון"**.

8.

מרן ה'חזון איש' קבע: "צריך לעשות קריעה על עקירת התורה של דייני הרבנות"

העיד הגאון רבי דוד שמידל שליט"א על מעשה מלפני כשבעים שנה. בזוג יהודים שהבעל חזר בתשובה והיה צדיק גמור ואשתו נשארה חילונית, מורה בבית ספר חילוני, והיא לא הסכימה שהמטבח שלהם בבית יהיה כשר. עקב כך הגיעו לגירושין ברבנות. לזוג היה ילד בגיל בית ספר. בית הדין הרבני פסק שהבן יהיה אצל האמא, וכפשרה ילמד בבית ספר מזרחי, והבעל ישלם לאמא מזונות עבור הילד. ומרן בעל ה'חזון איש' התקומם מאוד נגד פסק זה, ואמר: "כיצד יתכן לתת ילד לאמא חילונית?! העובדה שהילד ילמד בבי"ס מזרם ה'מזרחי' כשהאמא חילונית, זה לא מציל אותו מסכנת החילוניות". ועוד תמה מרן זצ"ל: "כיצד יתכן לחייב בעל לתת לאם מזונות לילד גדול מעל גיל 6, כשאינו מחויב בהם ע"פ הדין... ובמיוחד במקרה זה שהאמא לא הקפידה על כשרות ובוודאי שתקנה לילד בכסף זה אוכל 'לא כשר'..".

הגאון רבי דוד שמידל

הלכו הגר"ד שמידל עם הגר"י רוטנברג מכולל חזו"א אל הדיין שהוציא את הפסק הזה¹⁴.

אותו דיין שידע על מה הם באים החל לבכות. ואמר להם: "אם הייתי יושב בכולל 'חזון איש',

רבי יצחק מאיר רוטנברג

הייתי פוסק כמותכם. ואם אתם הייתם יושבים כאן לידי הייתם פוסקים כמוני. אם אני כאן יפסוק כמוכם שצריך לתת את הבן לאבא החרדי כפי ההלכה, יסגרו ויבטלו את כל 'בתי הדין הרבניים', ואין ברירה אלא לוותר על טובת היחיד בשביל הכלל. ולגבי המזונות שלא כדן, השיב הדיין שאני פוסק שהפקר בית דין הפקר ויש דינא דמלכותא דינא".

14. שהיה נקרא חשוב וחרדי מאד בזמנו, והיה מהדיינים הבודדים שקיבל פטור מ"להישבע אימונים" למדינה ולחוקיה הכפרניים אצל "נשיא המדינה" - כפי שחייבים להישבע שבועה כפרנית זו כל הדיינים הבאים להיכנס לתפקידם.

כששמע מרן החזו"א את תשובת הדיין אמר: "צריך לעשות קריעה על עקירת התורה של דיני הרבנות..."

וראה באריכות בספר משפטי ישראל (סי' ט' אות ד' ובקונטרס אחרון שם עמוד תג, ולהלן סעיף 11 בהערה) שאין מקום ושורש בהלכה לדברי הדיין ברבנות ודינא דמלכותא לא מתיר כלל עקירת התורה.

9.

חסיון רק אצל גנבים ושקרנים

הדברים מפורסמים שרוב מוחלט של הדיינים ב'בתי הדין הרבניים', יודעים את המציאות העגומה שתחת ידם, שהם עוקרי תורה והלכה. ולכן הם לא נותנים פרוטוקולים בסוף כל דיון! ולא מרשים להקליט דיונים! הם מוציאים "פסקים חסויים" עם 'צווי חסיון', כפי שעשה לאחרונה 'בית הדין הרבני' בחיפה שהתיר אשת איש לעולם בלא גט, ועל 'נימוקי הפסק' הטיל חסיון.

מעניין לציין שבתאריך 19.6.18 פורסם¹⁵ התייחסות של אב"ד בדימוס ש. דיכובסקי לביטול הקידושין שנעשה בביה"ד הרבני בחיפה, ואמר: "אני מעריך כי דווקא בשל המורכבות ההלכתית של ההחלטה הנדירה, בחרו הדיינים במקרה של עודד גז שלא לפרסם ברבים את פסק הדין ואת הנימוקים, על מנת שלא לחשוף אותו לביקורת ציבורית. חששם הוא שרבנים מחמירים 'יוציאו לעז' על ההחלטה, וכריזו כי היא לא מחייבת אותם ותייחסו אל גרושתו כאשת איש שאינה יכולה להינשא בשנית - ואל ילדיה העתידיים כממזרים!".

ואכן דבריו התגשמו במלואם! בעקבות הדלפה של 'נימוקי הפסק' שכתבו הרה"ר עמר ואב"ד צ. בוארון, קמו רבנים ודיינים חרדים רבים וכתבו עשרות הוכחות נמרצות המפריכות מכל וכל את ההיתר המדומה והנבוב של דיני הרבנות, שפסלו בטענות סרק את אחד העדים ובטלו את עדות הקידושין של הבעל עודד גז, והתירו את האשה להינשא בלא גט כלל. דבריהם הנחרצים נגד היתר זה פורסמו בחוצות בקונטרסים ברבבות עותקים.

הפלא העצום שדייני הרבנות עמר ובוארון לא חזרו בהם! למרות האמת הכואבת שהם 'טעו בדבר משנה', ולמרות הסתירה הבולטת בין שניהם בגיית עדות של עד הקדושין, דבר המוכיח שסילפו את העובדות. כל זה לא הועיל לאותם 'דיינים' לחזור בהם מההיתר המוטעה שיצא מתחת ידם, ולהכריז שהאשה עדיין אשת איש וחייבת גט כשר.

כמו כן דיני הרבנות התירו בלא גט את כל נשות בוכרה, קווקז, גרוזיה, רוסיה האסיאתית - (וכל פסק הזוי זה נעשה בשביל להתיר ממזרת אחת) - דבר המוכיח על קלות דעת והפקרות גמורה. גם במקרה זה הטילו חסיון על כל 'נימוקי הפסק', כדי שלא יתגלה קלונם ולא יבואו רבנים וגדולי הוראה ויבקרו אותם ויוכיחו את טעותם ובורותם על פניהם. ועיין בקונטרס דיני הכזב (סימנים יח-ט) בסתירת ההיתרים המשובשים הנ"ל ומחאת רבני גרוזיה וקווקאז המוחים נגד הפסק ומוכיחים את טעותם.

כאמור, מסיבה מזעזעת זו של הפקרות מוחלטת בפסקים שלהם, דייני הרבנות לא מרשים להקליט דיונים, כדי להסתיר את עקירת התורה המתרחשת מדי יום באולמי הדיונים.

כמו כן, באופן קבוע, בתי הדין הרבניים אינם מוסרים בתום כל דיון את ההקלדה של 'הספרא דדיינא' (הנקרא 'פרוטוקול'), אלא רק לאחר מספר ימים או שבועות - כשמסיימים להגיה ולתקן אותו, למחוק ולסלף כל מה שלא רצוי ולא משרת את מטרתם (ראה לדוגמא קונטרס 'דייני הכזב' עמוד כח, ועמוד מה) בזה הם גרועים וחורגים אפילו מהנהוג ב'בתי המשפט החילוניים', שמקובל בהם לנהוג ע"פ הנהלים, ולמסור פרוטוקולים בתום כל דיון. במעשים אלו עוברים דייני הרבנות גם לפי שיטתם על 'דינא דמלכותא'.

10.

גדולי ישראל הקפידו להתייעץ ולקבל ביקורת על פסקיהם

שומו שמים! ממתי שמענו שגדולי ישראל מסתירים נימוקים ומקורות הלכתיים מפורטים לפסקים שמוציאים מתחת ידם. אדרבה, בכל הדורות היה נהוג שבכל מקרה של עיגון כל אחד מגדולי הרבנים שהוציא פסק היתר היה שולח אותו לעשרות רבנים גדולים כדי לקבל חוות דעת כמתואר לדוגמא בשו"ת דברי חיים (ח"ב סי' קלז).

וכן בספר 'חוט המשולש' (תולדות החת"ס עמ' קב) מצטט תשובת מרן החת"ס לרב אחד, ומודיע לשואל מאיזה טעם הוא פוסק, "כדי שאם יבדוק אחרי וימצא טעות, שאחזור ואומר... טעות היה בידי, כי כל אדם עלול לטעות", עכ"ל.

כל רב שהוציא היתר היה שמח כמוצא שלל רב על כל ביקורת והערה. זו היתה דרכם של גדולי ישראל בכל הדורות ובכל המדינות בלא יוצא מהכלל, במיוחד בגיטין וקדושין, שיש בהם איסור אשת איש החמור, ובריבוי ממזרים בישראל, שנזהרו טפי שלא תצא תקלה מתחת ידם.

וכן מבואר בחז"ל (סנהדרין ז: הוריות ג) "דלימטיין שיבא מכשורא", וביאר בספר 'עמק שאלה' עפ"י השאלות (סי' נח, יב) שלהבין את הדין לעומקו בהלכות קשות מגיעים רק ע"י אסיפה של חכמים רבים שדנים בנושא זה ביחד. וכ"ה במאירי (אבות א, א) וכעין זה מבואר בגמ' יבמות קכא. ומדרש רבה (קהלת פרשה ד) שרק בריבוי דעות וחקר האמת נמנעים מתקלות בפסק ההלכה, ונלמד מהכתוב במשלי (יא, יד) "ותשועה ברוב יועץ".

וראה ברע"ב ובתפארת ישראל (אבות א, טז), שכתבו דבר נורא וז"ל: "שבכל ספק שיקרה לך בתורה, עשה לך רב, אפילו לקטן ממך, להתייעץ עמו, למען תסתלק מהספק".

אנשים ישרי דרך וק"ו גדולי תורה תשובותיהם גלויים לרבים. רק גנבים ושוודדים צריכים 'חיסיון' כדי שלא יתגלה קלונם ברבים, וכפתגם העולם: 'על ראש הגנב בוער הכובע'.

11.

כשיוורדים, נעשים גרועים מבית המשפט

הדיינים בבתי הדין הרבניים אינם ניטרליים! הם נעמדים לצד האשה ודוחפים בפיה טענות, אפילו אם היא איננה טוענת ואיננה מבקשת. גם כאשר לאשה יש יושר אנושי מינימאלי ומסכימה לעשות חלוקת רכוש קודם הגירושין, ולחלק חצי חצי את הדירה. באים דייני הרבנות ומכניסים לאשה טענות אכזריות שאינם נשמעות אפילו בבתי המשפט החילוניים. באופן קבוע הם מלמדים את האשה להתנגד לחלוקת הדירה, ומסבירים לה שלא כדאי לה להסכים לחלוקת רכוש כפי החוק, ולהשתמש בחצי סכום הדירה שתקבל לקניית מקום מגורים חדש. עדיף לה 'לעקוף' את החוק, ולרמות את הבעל, להשתלט על כל הדירה עד שהקטן בילדים יגיע לגיל 18.

באופן זה דייני הרבנות משאירים את הבעל תלוי ועומד ללא חלוקת רכוש, ומציאים טענה מרושעת וחד צדדית, שצריך להשאיר את כל הדירה ביד האשה כ"ביטחון" לכך שהבעל ישלם את 'מזונות הילדים'. טענה זו מתקבלת ברבנות גם בבעל שמשלם 'מזונות' כסדרן במשך שנים רבות, בעוד שבבית המשפט טענה זו נדחית על הסף, והשופט יורה על חלוקת רכוש באופן מיד.

נמצא שהדיינים ברבנות גרועים מבית המשפט! כל בית משפט מבצע 'פירוק שותפות' מיד בתחילת הליך הפירוד. בית משפט מתחשב גם בצרכי הבעל ומצבו הכלכלי, ובחמש השנים האחרונות - גם לגבי משמורת הילדים והטל המזונות יש שיוויון בין הבעל לאשה בבתי המשפט, והם דואגים שגם לבעל ישאר מקום מגורים מינימאלי. וראה להלן (סימנים כט, ל) שהארכנו על סכנת בתי הדין הרבניים, והעצות לגברים כיצד להתנהל מולם בהליכי גירושין.

לעומת זאת דייני הרבנות הולכים לטובת האשה, באופן סדרתי מתעלמים מחוק 'פירוק שותפות', 'רוצחים' את הבעלים, משליכים אותם לחיות ברחוב. האשה תמשיך לגור בחינם בכל הדירה של הבעל עד שבנם הקטן יהיה בן 18. ואילו הבעל לא יקבל בעת הגירושין אפילו חצי מהדירה, כפי שמחייב החוק! זאת גם במקרים שהבעל קנה מכספו האישי את כל הדירה קודם החתונה ורשם את הדירה על שמו בלבד! בלי לצרף גם את שם אשתו. החלטה אכזרית זו של דייני הרבנות ממוטטת את הבעלים לגמרי! היא מונעת מהם לרכוש דירה זולה וקטנה (מהכספים שהיו אמורים לקבל על חלקם בדירה). כל בעל נצרך להרבות בהוצאות עצומות של שכירות דירה לעצמו, ובכך שארית כספו הולך לאיבוד. ואם נוסיף לכך את המזונות המופרזים שמטילים עליו נגד דין תורה (עד שהקטן בילדים יגיע לגיל 18) נמנע מהבעל כל מקום מגורים ואמצעי מחייה מינימאליים, ובוודאי שאינו יכול לשקם את עצמו ולפתוח חיים חדשים. סופו של הבעל להיזרק לרחוב, לישון עם החתולים ליד פחי האשפה.

ע"פ הלכה, כל חלוקת רכוש בצורה כזאת, וכן חיוב 'מזונות מופרזים', הם גזל ועושק גמור והרמת יד בתורת משה רבנו, ואין להם שום מקור והיתר בהלכה ולא בתשובות גדולי הפוסקים. חלוקות

רכוש באופנים הנ"ל גורמות לבטל את הגיטין מהתורה ככל אונס ממון והגוף - ראה להלן בהרחבה ב'שערי הלכה' (סימן ז').

אין היתר לחיוב מזונות מופרזים ולחלוקת רכוש שלא כדין תורה - לא מצד 'דינא דמלכותא'¹⁶, וכן לא מהנימוק ההזוי שהבעל מתחתן על דעת ה"מנהג" - והיום המנהג בעולם הוא רק על פי החוק ועל-כן חייב לשלם מזונות הילדים כפי תקנות הרבנות המתואמות עם חוקי המדינה.¹⁷ כמו

16. ע"פ ההלכה (שו"ע אבה"ע סי' עז, ב) אשה שדורשת גט והיא מורדת בבעלה, (אפילו בטענת מאיס עלי) חייבת להחזיר את כל המתנות שנתן לה בעלה בין בקרקעות ובין במטלטלים. ולכן הרכוש שהביא הבעל לפני החתונה ואחרי החתונה -חוזרים אליו בזמן הגירושין. ולא כפי שנוהגים דייני הרבנות ע"פ חוקי המדינה - לחלק את הדירה (והרכוש) חצי חצי גם אם הבעל קנה את כל הדירה מכספו.

דייני הרבנות מסתמכים על הטענה שכביכול יש בקיום חוקי המדינה 'דינא דמלכותא דינא' - וזו טעות גמורה מכמה טעמים:

א הנה לפי המבואר בפוסקים פשוט וברור שאין דינא דמלכותא לעניין חלוקת רכוש: ראה רמ"א (בחו"מ סי' שסט, יא) שדינא דמלכותא נאמר רק בדברים שיש הנאה ותועלת למלכות כארנונא ומס גולגולת. אבל בשאר ענייני ממון ודינים של בין אדם לחבירו, כגון ' חלוקת רכוש'. לא אמרין 'דינא דמלכותא דינא'. ומקור דברי הרמ"א מחדושי הרשב"א בגיטין דף י: בשם תשובת הר"ף, וכן כתב הרשב"א בתשובה (ח"ג סי' קט) שלא אמרו דינא דמלכותא אלא בדברים השייכים למלך כמיסים קרקעות ומטבע המלך. וכן כתב המ"מ (בפרק כז ממלוה ולוה הלכה א) בדעת הרמב"ם. וכן כתב בעל התרומות(שער מו ח"ח סי' ה) בשם חכמי הצרפתים. וכך פסק כהראשונים הנ"ל בשו"ת יביע אומר (ח"ה חו"מ, סי'א' אות ו, וכן בספרו שו"ת יחיה דעת ח"ד סי' סה).

ועיין בספר משפטי ישראל סימן ט' שלושה טעמים נוספים מגדולי הראשונים והפוסקים למה אין 'דינא דמלכותא דינא' בחוקי המדינה ובתקנות הרבנות שהתקבלו בחוקי המדינה:

ב. שצריך שיהיה דין המלכות בכל הדורות, שכך נהגו במלכות מקדמת דנא. ג. דינא דמלכותא נאמר רק בקרקעות ששייכים למלך עכו"ם בחו"ל, שיכול להגיד שאסור לאדם ליהנות בלא רשותו ולא שייך דין זה בשאר דברים חוץ מקרקעות, ולכן אין דינא דמלכותא בתקנות המדינה. ד. הש"ך (חו"מ עג ס"ק לט) כותב שאין דינא דמלכותא בדבר שהוא במפורש נגד התורה הקדושה. וכבר כתב בשו"ת הרשב"א (ח"ו סי' רנד - הובא בב"י חו"מ סי' כו) "ואומר אני שכל הסומך בזה לומר שמתור ללכת לערכאות משום דינא דמלכותא טועה וגזלן הוא".

17. בדבר טענת ההבל של דייני הרבנות שאדם מתחתן על דעת המנהג!! והיום המנהג בעולם הוא **רק על פי החוק! הדברים דחויים מחמישה טעמים:**

א. דהרי מובא בפוסקים שהיו מקומות רבים בחו"ל שיהודי יכול היה לכופף את חבירו לדון אצל הגויים. ולא מצינו באף פוסק שבמקומות כאלו יש אומדן דעת שמי שעושה עסקים או מתחתן במקום זה - הוא על דעת חוקי ומנהג המקום הזה! אלא להיפך. בכל הדורות שישראל היו בגולה המציאות היתה שאם האשה חפצה, יכלה לתבוע את הבעל בחוקיהם של הגויים, ואע"פ כן בכל מקומות אלו פסקו כפי ההלכה המוזכרת בשו"ע (אבה"ע סי' עז סעי' ב) שבמקום שהאשה מורדת (אפילו בטענת מאיס עלי) היא חייבת להחזיר לבעלה את כל המתנות שקבלה ממנו בין בקרקעות ובין במטלטלין ואפילו מנעלים שעל רגליה, משום "שאדעתא למיפק לא יהיב לה". וכל תשובות הפוסקים מלאים בפסק זה אפילו שאצל הגויים לא היה נהוג ומקובל כך !! עם כל זה פסקי השו"ע חייבו את כל ישראל בכל תפוצותיהם, ומעולם לא עלה על דעת איש לומר טענת הבל ושטות זו שהאשה ובעלה התחתנו על דעת חוקי העכו"ם המקובלים באותה מדינה. ולדברי שטות אלו ביטלת את כל סימני השו"ע באבה"ע בין איש לאשתו, ובשו"ע חו"מ המדברים בדיני ממון בין אדם לחבירו. וגם נפסק בשו"ע (חו"מ כו) שיש איסור לישראל לדון כערכאות

כן, ברור שההיתר שהמציאו דייני הרבנות לחיוב הבעל במזונות מופרזים מהטעם שאם הם לא יפריזו בתשלום המזונות, האשה תלך לבית המשפט ושם יחייבו את הבעל בתשלום גבוה יותר - טענה זו היא טעות בהלכה וליצנות גמורה¹⁸.

הגויים, גם במקומות כאלו שאשה יכולה לכופף את בעלה לערכאות, אלא חובה לדון רק כמנהג ישראל וז"ל השו"ע: "ואפילו נתרצו שני בעלי הדין לדון בערכאות - אסור!! וכל הבא לדון בפניהם הרי זה רשע, וכאילו חירף וגידף והרים יד בתורת משה" עכ"ל.

ב. לשיטת ביה"ד הרבני חוק 'איזון משאבים' קיים רק ביחס לאשה, ולא ביחס לבעל 'בן תורה' (ראה בהרחבה להלן סעי' 13). דבר זה מוכיח שזוגות לא מתחתנים על דעת החוק.

ג. חוק 'איזון משאבים' המחייב את בתי הדין הרבניים לנהוג כבית המשפט, נקבע בשנת 1994 ואיך דייני הרבנות מחייבים את הזוג שנישאו לפני שנת 1994 לחלוק רכוש כפי חוק איזון משאבים. הרי כאן לא יכולים לומר שעל דעת פסקי החוק התחתנו. הרי לפני שנה זו בתי הדין לא היו כפופים לחוק, ולא יתכן לומר שחרדים התחתנו על דעת החוק.

ד. יהודים חרדים ובני תורה לא מכירים כלל את חוק 'איזון משאבים' ולא את בג"ץ בבלי. אלא כל יהודי שומר תורה ומצוות יודע שמתחתן על דעת פסקי התורה והשו"ע. ה. גם חרדי ששמע פעם על בג"ץ בבלי, לא מאמין שדיינים ברבנות עוקרים ורומסים את פסקי השו"ע בשביל בצע כסף, ולא מעלה בדעתו שדייני הרבנות דנים כערכאות הכופרים, ומעולם לא שמענו על יהודי שומר מצוות אחד שמתחתן על דעת חוק 'איזון משאבים' של החילוניים, וכל דברי דייני הרבנות הם הזויים ממש, ונתקיים בהם 'השוחד יעוור עיני חכמים' וק"ו את שאינם חכמים.

18. בדבר טענתם הליצנית של דייני הרבנות שאם הם לא יפסקו לאשה כפי החוק החילוני, אז היא תלך לבית משפט ושם יפסקו לה כחוק החילוני. אז בין כך האשה תקבל את דרישתה, גם בלעד, א"כ הם אינם גזלנים וגם להם מותר לעשות גזילה זו לכתחילה.

א. דבר זה טעות גמורה בהלכה, כדמוכח מהראשונים (ב"ק דף י"ז, ועוד) ובשו"ע חו"מ (ס' שפ"ו ס"ד). שבהם נפסק להלכה שאם אדם זרק כלים מראש הגג ואין תחתיהם כרים וכסתות, ובעודם באוויר בא אחר ושברם במקל, הזורק חייב והמשבר פטור. ראה בש"ך (שם סק כ"ח) על פי התוס' בב"ק יז: והנימוק"י והרא"ש והגה"מ פ"ז מחובל ומזיק ה"ט, ויש"ש פ"ב מבב"ק סי' ד' ל"ו. וכן פסקו ברשב"א ורבינו פרץ (בב"ק י"ז): שדווקא כשעשה מעשה בגוף החפץ אז נחשב הכלי שבור מזמן הזריקה, והזורק חייב והמשבר פטור, משא"כ אם זרק אבן או חץ על הכלי, ובא אחר והקדימו ושבר את הכלי, השני חייב והראשון פטור. כי לא עשה הראשון מעשה בגוף החפץ. א"כ הו"ה בנידון דידן שהאשה לא פנתה לבית המשפט בפועל (ולרוב לא תפנה לשם כלל כי יודעת את גודל האיסור של "מרים יד בתורת משה") לא נעשה כלל מעשה בפועל. ואפילו לאותם מיעוט ראשונים שסוברים שגם במקרה שהראשון זרק אבן או חץ, והשני הקדימו ושבר - הראשון חייב, והשני פטור. גם הם יודו בנידון דידן שהאשה עוד לא פנתה לבית משפט, שלא החל בפועל מעשה הגזלה של בית המשפט, בוודאי שהדיינים הם הגזלנים מתחילה ועד סוף. וכך פסק להדיא הח"ח (בהל' לשה"י כלל ב' בבמ"ח סק"ד) שאף אם בין כך החפץ יגזל, כל אחד שמשתתף נחשב גזלן.

ב. יתירה מזאת! לפי דין תורה חובת הדיינים להוכיח את האשה שלא תלך לבית המשפט החילוני המרים יד בתורת משה'. וחייב התוכחה בזה הוא מדאורייתא, וכבר פסק הרמ"א (או"ח סי' תר"ח, ב) ע"פ הר"ן והרא"ש שבדאורייתא בדבר המפורש איסורו בתורה - לא אמרינן 'מוטב יהיו שוגגין ולא מזידין'. ואם חייבים להוכיח את האשה, ק"ו שאסור להם לסייע לה לגזול את בעלה שלא כדין. ובשתיקתם ובסיועם עוברים על איסור זה של "הוכח תוכיח את עמיתך".

12.

מכבדים עושי רשעה ומחללים שם שמים

פסקי הדין (פד"ר) של בתי הדין הרבניים מזעזעים בעזותם. מחריד לראות כיצד גם במקומות שהחוק החילוני אינו מבאר כיצד ואיך לחלק את הרכוש, מתעמקים **הדיינים ברבנות בלשון המחוקק החילוני, ומדקדקים בלשונותיו להבדיל כמו ברמב"ם**, ועורכים דימוי מילתא למילתא, ואחרי ה'שטייגען' בלשון השופט המחוקק - מכריעים להרים יד בתורת משה רבנו, וגוזלים את ממון הבעל.

מכאיב לראות כיצד הדיינים מצטטים ב'חרדת קודש' את פסקי השופט או השופטת, ומוסיפים תוארי כבוד. **ניתן לראות "פסקי דין רבניים" רבים וארוכים אשר עסוקים אך ורק בהיבט המשפטי, ובפרשנות החוק החילוני, ובדימוי מילתא למילתא, ללא מילה אחת של תורה.**

כל הקורא בפסקי דין רבניים אלו יוצא משתומם לאיזו דרגת רשעות ושפלות הגיעו הדיינים ברבנות. הם מעתיקים בדרך כבוד ציטטות שלמות של שופטים כופרים ומתארים אותם בתיאורי כבוד, וברגלם רומסים עד לעפר את כל דיני התורה הקדושה. כל המחפש בפד"ר שלהם (גם בתוכנת בר אילון) את צירוף המילים 'כבוד השופט' או 'כבוד השופטת' ימצא ציטוטים חמורים - לבטח יזלו עיניו דמעות על כבוד התורה המושפל לעפר, ועל עקירת התורה ורמיסתה!!!

כמו"כ פורסמו 'פסקים' מזעזעים בחוברת 'כנס הדיינים תשע"ח' אשר בנויים על פסקי שופטים ושופטות מבתי המשפט הכפרניים ועוקרי התורה. **דבר המראה שמוסד 'בתי הדין הרבניים' הוא בית משפט חילוני עם שופטים בלבוש דתי¹⁹.**

ג. ביותר חמור הדבר, שהרי ברור שהסיבה שהיום הורגלו חרדים רבים ללכת לבית המשפט החילוני בענין מזונות, חלוקת רכוש, צוי הרחקה וירושה, הוא רק בגלל שרואים את 'בתי הדין הרבניים' פוסקים כמו החילוניים, ונמצא שהריסת התורה והרמת יד בתורת משה באה מ'בתי הדין הרבניים' - שהם מלמדים את עם ה' לפסוק כחילוניים, וללכת לערכאותיהם.

חובה לציין שבעניין 'פירוק שותפות' שעושים דייני הרבנות גם לפני מתן הגט, וגם כשלא מגיע לאשה הרכוש ע"פ התורה, כבר הוכיח בספר משפטי ישראל (ס"א אות יא), ולהלן ב'שערי הלכה (סימן י אות ב) שכל מעשיהם נוגדים את ההלכה. כמו כן בעניין חיוב המזונות המופרזים על הילדים שקובעים דייני הרבנות בסכומים של אלפי שקלים בחודש גם לאב עני ואביון. וכן על המציאות הנוראה שמכניסים לכלא בעל שאין לו מהיכן לשלם מזונות - ראה מש"כ באריכות בספר משפטי ישראל (ס"ט) ובקונטרס גיטי הכזב (שערי ההלכה סימנים יז-כ, וס"כג), שכל מעשי דייני הרבנות בזה נוגדים את ההלכה והיושר והמוסר האנושי, ודינם כגזלנים גמורים.

19. וראה דבריו של מרן החזו"א (סנהדרין ס"ט, טו, ד) על חומרת הפסיקה כבתי המשפט החילוניים, וז"ל: "ואין נפקותא בין אם בא לדון לפני אינם ישראל, ובין ישראל השופט על פי חוקים בדויים, ועוד הדבר מגונה יותר שהמירו את משפטי התורה על משפטי ההבל. ולכן אם יסכימו בני העיר על זה, אין בהסכמתם ממש. ואפילו יכופו על זה משפטם

13.

שופטים ו'דיינים' – סכלים ואטומים

על פי 'דיוקים' בחוקי הגזלנות של שופטי הבג"ץ, ובהתעלמות מוחלטת מחוקי התורה, - מוציאים דייני הרבנות ממון מהבעל גם באשה שזנתה תחת בעלה שע"פ הלכה מפסידה כתובתה, ומחייבים אותו בכתובה ובחייבים רבים נוספים ככל אשה נשואה. כמו כן פוסקים כפי הכרעת שופטים חילוניים 'לשבור' את הפנסיה של הבעל באופן מידי, כדי לתת לאשה הגזלנית את חצי החיסכון של הבעל כפי הכרעת חוק ה'איזון', ולא נענים לדרישת הבעל שמפסיד כסף רב ומעוניין להמשיך את הפנסיה עד לסיומו של החיסכון, (שהוא הביטחון העתידי של הבעל בגיל הפרישה).

וכבר העירו רבנים (וראה גם בקונטרס גיטי הכזב עמ' נו) שכל חוק 'איזון משאבים' מפלה את הגברים מהנשים. בזמן שהחוקים במדינת ישראל משאירים את חיובי הבעל לאשתו על כנם! - הבעל לבדו חייב במזונותיה, ברפואתה, בכתובתה, במזונות הילדים, ועוד חיובים. בכל התחומים הבעל חייב לבדו! ולא משתפים את האשה עמו, שתתחלק גם היא בהוצאות שווה בשווה.

והנה מגיע חוק 'איזון משאבים' וקובע שלוקחים מהבעל את חצי ממונו. **כמובן ששטות משפטית זו אין בה שום שוויון זכויות!** זה לא נחשב איזון! אי אפשר לחלק נכסים שווה בשווה, ומצד שני לחייב רק את הבעל בכל הוצאות הבית!!!

עוולה נוראה ואכזרית זו יכולה להיווצר רק אצל שופטים שלא מבינים דבר בדיני התורה.

וכפי שכבר כתב בשו"ת פאת שדך (ח"א סי' צא): "שבוודאי לא נתנה התורה כוח לפריצי עמנו להיחשב דינא דמלכותא...". לא יתכן שתורתנו הקדושה תיתן יד וגיבוי לשופטים עוקרי דת וחסרי רחמים אנושיים - לפסוק כמותם בשום עניין.

לכן פשוט שכל יהודי שחפץ במורשת ישראל, ויש לו זיקה לדת וליהדות, ואיננו חפץ שידונו אותו כפי חוקי הגויים והחילונים הכופרים, שאין בהם אמת ורק חורבן ואבדן יוצא מהם. ומצד שני אינו חפץ בבית דין כביכול 'דתי' שפועל בחלוקת רכוש ומשמורת הילדים בצורה גרועה יותר מבית המשפט, שודאי שעליו להקים קול רעש גדול, שיפנו רק לבתי דין חרדים פרטיים שאינם כפופים לערכאות, וחלילה שלא ילכו לא איש ולא אשה לבתי הדין הרבניים, שכיום הם ידם הארוכה והאכזרית של בתי המשפט החילוניים.

גזלנותא ועושק ומרימים יד בתורת משה, עכ"ל. וכ"כ הגרצ"פ פראנק זצ"ל במכתבו שהובא בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ב ב סי' פב), שגם יהודי השופט יהודים בא"י על פי חוקי ערכאות הוא גרוע מגוי ומרים יד בתורת משה. וכבר כתב בשו"ת הרשב"א (ח"ו סי' רנד הובא בב"י סי' כו) 'ואומר אני שכל הסומך בזה לומר שמותר ללכת לערכאות משום דינא דמלכותא טועה וגזלן הוא'.

14.

עבדים נאמנים של המדינה וארגוני הנשים

לאור הדברים המזעזעים שהובאו בסעיפים הקודמים על פסקיהם המסולפים של דיני הרבנות, מתמיה מאד איך לא בושים ונכלמים הדיינים ברבנות, להאדיר את כבודם ולהצדיק את צדקת דרכם ולהתפאר (במאמרים שפרסמו) בהבאת רשימת דיינים נכבדים שכיהנו בעבר בביה"ד הגדול, **בשעה שזו הנקודה החלשה ביותר של דיני הרבנות!!** כפי שכידוע ומפורסם שהנבחרים בביה"ד הגדול הם כפופים לשונאי הדת המרימים יד בתורת משה, כמו שהכריזה בעבר שרת המשפטים **צ. לבני: 'שלא יתמנה שום דיין בביה"ד הרבני הגדול, אלא רק מי שמומלץ ע"י 'ארגוני הנשים'²⁰.**

א"כ חובה להדגיש שדיין הנבחר היום לרבנות זה כלל לא בשל ידיעותיו בתורה! הדיין יכול להיות רשע ומושחת שידיעותיו בתורה ודרגתו בקיום מצוות עלובות - אבל רק בשל היותו ליברלי ורפורמי בדעותיו והשקפותיו - הוא יבחר ע"י הגוף הבוחר המורכב מחילונים ועוקרי דת. - אז מה הכבוד והגדולה להיות דיין ברבנות!! להיפך דיין שכופרים ארסיים אלו בחרו בו - סימן שיש קופת שרצים מצחינה תחתיו. מה כבוד יש היום לדיין בזה שנעשה משרת לרשעים עוקרי דת.

חובה להדגיש, שבשנים האחרונות המצב רק החמיר עד ששרת המשפטים (באותם שנים א. שקד) הכריזה בכנס לציון 20 שנה ל'רבני צוהר', (ראה עיתון מצב הרוח גליון 394 עמוד 10), וז"ל: "כעת התחלנו בתיקון הדרת הציונות הדתית ממוקדי ההשפעה. מלבד שלושת רבני הציונות הדתית שכבר נבחרו ברשימת הדיינים, ישנם עוד רבנים שאמנם מוגדרים חצי חרדים אבל הם מבינים את הנפש הישראלית לא פחות מכל אחד אחר והיו גם העדפתם של ארגוני הנשים... אנחנו תמיד בתהליך ארוך של התקדמות" עכ"ל.

ואכן בבחירות החשאיות של נציגי המדינה לוועדה לבחירת דיינים נבחרה נציגת מפלגת העבודה מירב מיכאלי הידועה בהשקפתה החילונית הקיצונית שלא מקובלת אפילו אצל רבים מחוגי השמאל. לאור בחירתה כתבה מיכאלי את המילים הבאות: **"אנחנו צריכות וצריכים דיינים שיודעים למצוא בהלכה איך לאפשר, לא איך לאסור. תודה לחברות וחברי הכנסת על הבחירה בי לוועדה למינוי דיינים. בתי הדין אחראיים לכל אזרחיות ואזרחי ישראל, הם צריכים להתאים לכולן-ם"**.

ח"כ דתי כתב על בחירתה: "הממשלה מכרה את הוועדה למינוי דיינים למירב מיכאלי, שקידשה מלחמה נגד היהדות האורתודוקסית. נזכיר כי ח"כ מיכאלי היא תומכת מובהקת בסוגיות חופש דת, וקראה לא פעם לסגירת מוסד הרבנות בישראל ולקידום נישואין אזרחיים בישראל, ואף הגישה הצעות חוק בנושא". - אלה האישים הבוחרים את דיני הרבנות מטעם המדינה!!!

20. ראה צילום מהעיתונות בקונטרס דיני הכזב (עמ' לא) על ההתערבות האגרסיבית של צ. לבני במינוי דיינים.

הדבר ידוע שהגוף הבוחר בוועדה למינוי דיינים יש לו השפעה מכרעת ביותר על פסקי הדיינים וקידומם בסולם הדרגות והמשכורות בבתי הדין! כל דיין שאוהב כסף ולא ישבע כסף ורוצה לעלות בדרגתו, לא יקודם בלי אישור ישיר של שונאי הדת הללו הבודקים בציציותיו של כל דיין.

היתכן להתגאות בכך שפעם היו ברבנות דיינים גדולי תורה מפורסמים?! הרי זה שטר ששוברו בצידו, שכן אותם דיינים פסקו אחרת לגמרי ממה שפוסקים הדיינים היום. כל עילות הכפיה המצויים היום - היו נדחים על הסף אצל אותם דיינים בו מנסים להתהדר! בקונטרס זה מובאים באריכות כל סילופי הדיינים היום ועקירת מסורת הפסק מהדורות הקודמים (ראה דוגמא לעיל סעי' 2)

א"כ במה יש לדיינים היום להתפאר? הם מסתירים מהציבור את האמת! שבדור הקודם זקני הדיינים לא השתמשו מעולם בהיתרים המדומיינים שהמציאו דייני זמננו! א"כ בשעה שהפכו את בית הדין למאורת פריצים שפלה ובזויה שתמורת כסף וכבוד מדומה נעשו כומרים לג' עבירות חמורות. מתירים אשת איש ומאמללים נשים, גוזלים, מוסרים ושולחים ילדים לשמד רוחני, רוצחים בעלים... מה הכבוד במקצוע מצחין שכזה...

ריח הצחנה נודף למרחוק גם ביה"ד הרבני הגדול! ששינה את פניו לגמרי! בעוד זקני הדיינים בעבר ניסו לבקר ולהציל מגיטין פסולים שנעשים בבתי הדין האיזוריים. **היום דיינים אלו הם רק חותמת גומי בזויה לכל הפשעים הנעשים בבתי הדין האיזוריים.** **לאחרונה נציב קבילות השופטים בישראל התייחס** (20.3.2019) לכך שדעת הדיינים בבית הדין הגדול מוסחת! הם עסוקים בדברים אחרים ולא מקשיבים לבעלי הדין. **וגם אינם משקיעים זמן כלל בקריאת התיקים ובנסיוגות גישור.**

דייני הרבנות בדור הקודם נאלצים להיכנע לתכתיבי המדינה ולעמוד דום בשירת התקווה!
בעת הכתרת הרב הראשי איסר יהודה אונטרמן, התמונה משנת 1964

15.

חצי בית דין או רבע בית דין! ולא בי"ד קבוע!!

איך לא מתביישים הדיינים ברבנות להכריז על עצמם כבי"ד קבוע שכוחם יפה יותר מבתי הדין החרדיים הפרטיים! ומכח טעות זו אינם מקבלים את טענת הבעלים (אפילו מחו"ל) שרוצים לדון דווקא בבי"ד בעירם ובמקומם. וע"י איזמים, צווי מעצר, משטרה וכדו' כופים את הבעלים להגיע דווקא אליהם, ומבטלים את ההלכה (רמ"א בשו"ע חו"מ י"ד, א) ש"שהולכים אחר הנתבע"²¹.

כל זה בשעה שבית המשפט בעצמו ביטל מבתי הדין הרבניים לגמרי את כל הסמכויות בענייני ממון, וכן בנושא חלוקת רכוש ומשמורת הילדים, וקביעת עתידם הרוחני של הילדים. לא נותר לבתי הדין הרבניים מאומה מלבד להיות שליחי בית המשפט לכפות גיטין ע"י מאסר בכלא ומשטרה. דייני הרבנות הם אך ורק כסות עיניים ועלי תאנה לחוקה החילונית.

כל בר דעת יודע שבי"ד שאין לו סמכויות לפעול ברוב הדברים הקשורים להליכי גירושין וחלוקת רכוש - הוא כבר לא בי"ד קבוע!! הוא בקושי חצי או רבע בי"ד! ולא יותר. א"כ דייני הרבנות הם רק לבלרים לגיטין.

לאחרונה התפרסם (באתרים של הארגונים הכפרניים: 'כל ישראל חברים' ומזרח שמש) **מסמך מזעזע!!!** שיותר ממאה דיינים ורבנים מהרבנות הינם בוגרי מכון "שערי עוזיאל" בירושלים שהוא מופעל ע"י ארגון 'מזרח שמש' (המסונף לארגון הרפורמי 'כל ישראל חברים' - שהוא חלק מארגון הרפורמי העולמי 'אליאנס' ונתמך גם ע"י 'הקרן החדשה לישראל'). בארגון 'מזרח שמש' מתפארים שגם הדיין א.מ. שלוש מחיפה - שהתיר אשה נשואה בלא גט²² - הוא בוגר מחזור שלישי שלהם!! ואשר מטרת מפעלם "להגיע לגמישות הלכתית" - "זכה" להניב פירות "טובים". כל דיין העובר בכור ההיתוך של המכון מתחנך לפלורליזם, ולנטייה מההלכה, והדיינים נהפכים לכופרים בנצחיות התורה שלא תשתנה לעולם (שהוא מ"ג עקרי האמונה - כמפורש ברמב"ם פ"ה מה"ש פ"י מסנהדרין). מתברר שידם הארוכה של הרפורמים עוקרי התורה חדרה לדייני בתיה"ד הרבניים, והפכה אותם לעבדים הנאמנים שלהם.

21. ראה לדוגמא פסק דין (מתאריך חשון תשע"ח) של האב"ד אבירן הלוי ודייניו, שמצד אחד מנעו מהבעל שגר בחו"ל לדון במקומו, משום שכל בי"ד אזורי כוחו יפה כמו בי"ד הגדול שבמי הגמרא ביחס לכל בי"ד אחר בעולם (ומקור לפסקם זה הפנו לפסק הדיינים הישריק, אלמליח ונהרי). ומצד שני לגבי דרישת הבעל שהתנה את הסכמתו לגט בסידור ענייני ממון וחינוך תורני לילד, פסקו הדיינים שאין על בית הדין להתעסק בענייני הממון ובענייניו של הילד! והבעל חייב לתת גט גם בהעדר חינוך תורני לילד! זו דוגמא אחת מרבים שדייני ביה"ד הרבני מתעלמים מחובתם לדאוג לעתידם הרוחני של הילדים, זאת עקב היותם כפופים לחוקי המדינה שמשמורת הילדים אצל האם גם אם היא מוציאה את הילדים לחינוך חילוני.

22. על עקירת התורה שעשה הדיין א.מ. שלוש בהיתרו לאשה להנשא בלא גט, ראה באריכות בקונטרס דייני הכוזב (ס' יח) שהביא תשובה מנומקת שכל דברי הדיין שלוש הם הבל ורעות רוח. וכן התפרסמו מכתבים ותשובות ארוכות מגדולי הרבנים והדיינים בדורנו בקונטרס 'על שבר בת עמי'. וכן התפרסמו רבים תשובותיהם של הגאון רבי יהודה חטאב והרה"ג ש.י. מזרחי והרה"ג ש. בן דוד הכהן. שדוחים בעשרות ראיות ברורות את פסק בית הדין הרבני בחיפה.

16.

חסד אמיתי בעולם הזה ובעולם הבא

הגאון רבי דוד צבי אורדנטליך זצ"ל היה רב אב"ד ביתר עילית וראש ישיבת אוהל יעקב בויאן. הרב כידוע היה בקי בש"ס ובארבע חלקי שו"ע בעיון נמרץ וכן התברך בזכרון עצום. לפני שנכנס לכהן כדיין בבית דינו של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל בענייני גיטין, הוא שינן שבע עשרה פעמים את כל חלק אבן העזר בשו"ע. הנהגה זו נבעה מהפחד הגדול והיראת שמים שהייתה אצלו שמא ישכח משהו, וכן מיראת הוראה שהיתה אצלו²³.

בשנת תשע"ז הגיעו לביתו של הגרד"צ משלחת רבנים לדון עמו על מצב הגיטין בארץ ישראל. הרב שהכיר היטב את ההלכות ואת המציאות הכאובה, דבר מתוך סערת רוח ולב מורתח ואמר שכבר שנים רבות ישנם בעיות עצומות בגיטי הרבנות והשלטון של בית המשפט על בתי הדין הרבניים בענייני כפיית גיטין וחלוקת רכוש לא מאפשרים לעשות שם גיטין כשרים.

והוסיף הגרד"צ אורדנטליך שהלב כואב על צערן של בנות ישראל שמתברר להן שהגיטין

שקבלו ברבנות הם בעייתיים מבחינת ההלכה, ובמיוחד כאשר נשאו בשנית ויש להם ילדים עם בעיות ממזרות, ה' ירחם. אבל אסור לשתוק כי חובה למנוע איסורים חמורים של אשת איש וממזרות מכאן ולהבא, וזה הרחמנות האמיתית על הנשים גם בעולם הזה וגם בעולם הבא²⁴.

ונקווה שבהמשך הזמן כל הצבור החרדי והדתי (ואפילו החילוני) יבינו שגט לא עושים ברבנות שכפופים לחוקי המדינה - דבר המביא לפסולים רבים בגיטין שהם עושים".

רבי דוד צבי אורדנטליך רב אב"ד ביתר עילית

23. עדות תלמידו, והוזכר גם בהספד בביתר עילית (במוצאי שבת פרשת ויצא תש"פ) במעמד אלפי בני העיר.

24. וכעין זה כתב בשו"ת משנה הלכות חלק יז סימן עט, וז"ל: "והגם כי הני אינשי או רבנים בעלי רחמנים טוענים שחששו על עיגון של אשה וחכמים חששו על תקנות עגונות ולכן עברו על רשע למה תכה רעך, אבל שכחו הני רבנים מהתערבות פסולים בכרם ישראל. ולא עוד אלא שבמקום להציל אותה מחשש וצער עיגון - הכניסו אותה בספק או ודאי איסור אשת איש ובנים ממזרים לה ולבניה עד עולם ומה הועילו לה בגט כזה!! אדרבה במקום להועיל הזיקו לה ולא רק לה אלא גם לכלל ישראל! ופשוט דצער עיגון כל ימיה איננו שוה לצער איסור אשת איש ובנים ממזרים! והצער של הממזרים כל ימיהם. ואל יחשוב כי ח"ו אין אנחנו מרגישים ומשתתפים בצערן של הנשים אשר יושבין בעיגון, אבל הרחמנות שלנו בנוי על רחמנות של המשפחה כולה, האשה והילדים והבעל ואחריות לכלל ישראל, והעיקר רחמנות של תורה, וכל מקום שהתורה חסה גם עלינו לרחם והתורה תחילתה גמ"ח וסופה גמ"ח, עכ"ל.

17.

היתרים מדומים שמביאים טרגדיות

דייני בתי הדין הרבניים בזמננו מנסים לעטות על עצמם את האדרת של 'תקנות הרבנות' בענייני מזונות וכו' - ובכך הם מנסים להצדיק את מעשיהם. ראה מה שכתב בספר משפטי ישראל (סימן ט) שאליבא דאמת אין שום תוקף הלכתי לתקנות אלו.

דייני הרבנות בזמננו מסתירים מהציבור את האמת! שבדור הקודם זקני הדיינים בבתי הדין הרבניים לא השתמשו מעולם בהיתרים המדומיינים שהמציאו דייני זמננו!! 'דייני הזמן החדש' המפרסמים שכביכול כל מעשיהם הם ע"פ הלכה, כביכול מעשיהם תואמים עם הנהוג אצל רבני כל המגזרים ללא חולק - כמו הלכה למשה מסיני!!! דברים אלו הם שקריים לחלוטין. **המצב בזמננו שדייני הרבנות זרקו באופן רשמי את השו"ע מחוץ לכותלי בתי הדין הרבניים.**

ונתייחס לדוגמאות אחדות, הנהוגות בכל בתי הדין הרבניים ללא עוררין וללא פוצה פה, שכל אחד 'מהיתרים' אלו אסור מהדין ומבטל את הגט מהתורה:

א. כפיית הבעל ע"פ רבי חיים פלאגי, דבר האסור ע"פ ההלכה (ראה בספר משפטי ישראל סי' ו).

ב. כפייה ע"פ 'מאיס עלי' (ראה סתירת דבריהם בספר משפטי ישראל סי' ד).

ג. כפייה בטענת אלימות (ראה הוכחת שקריהם בספר משפטי ישראל סי' ה).

ד. כפייה ע"פ 'רבינו ירוחם' (שנסתרו דבריהם בהרחבה בקונטרס דייני הכזב שערי ההלכה סי' ח).

ה. כפיית גט כביכול על דבר אחר - כדי שיתן את הגט, ודבר זה הווה כפייה גמורה שמבטלת את הגט מהתורה כמו שכתב בהרחבה בספר משפטי ישראל (סי' א' אות ט).

ו. גזלתם החדשה של הדיינים המכונה 'מזונות מעוכבת' אשר גורם לפסילת הגט (ראה קונטרס דייני הכזב שער ההלכה פרק יא).

ז. חלוקת רכוש ומשמורת הילדים כפסקי שופטי בתי המשפט החילוניים ולעיתים גרוע יותר מבתי המשפט החילוני - דבר שגורם באופן ישיר ומידי לגיטין בכפיה ראה להלן (שערי הלכה למעשה סי' י), ובהקדמה המקיפה לקונטרס 'דייני הכזב'.

ח. הכנסת הבעל לכלא בטענה שכלא במדינת ישראל הדמוקרטית איננו כפיה. דבר הנוגד את הכרעת גדולי הראשונים והפוסקים שאפילו הגבלת אדם לצאת מעירו מהווה כפיה וק"ו כלא בכל צורה שהיא גם עם תנאים 'נוחים' נחשב כפיה - מבטלת את הגט מהתורה (ראה להלן סימן יז אות ג).

כל הבקי בפד"ר משנים קודמות יודע שפסקים אלו של 'דייני הזמן החדש', רובם ככולם אינם מופיעים בתקנות הרה"ר וגם לא בפסקים של וותיקי הדיינים בדור הקודם - מאחר שאכן הם התנגדו לכפיות גיטין ע"פ התרים הזויים אלו.

היתרים הזויים אלו מביאים טרגדיות לאלפי נשים שנכשלות באיסורי אשת איש בנושאים השניים. שכן כאשר הגט לא נעשה בכשרות האשה עדיין אשת איש גמורה.

כמו כן הם מביאים אומללות לאלפי ילדים ממזרים הנולדים מנישואין שניים של אותן נשים.

מי אחראי לכל הטרגדיות הללו? דייני בתי הדין הרבניים בזמננו שפרקו עול השו"ע וההלכה המסורה מדור דור, ורק בשביל בצע כסף של פרנסה בזויה המכניסה עשרות אלפי ₪ בכל חודש, הם מוכנים להיות שליחי המדינה, שליחי ארגוני הנשים הרפורמיות וחברי הכנסת הכפרניים.

וכבר הודו בפנינו מספר דיינים בבתי הדין הרבניים, שאם היו מקבלים בעבודתם משכורת של אברך בכולל - לא היו דורכים על מפתן בתי הדין הללו, ולא היו מעיזים להתיר אשת איש בתנאים כאלו. ורק בגלל משכורת הענק שמקבלים שם מהמדינה בכל חודש - הם מתגמשים נגד הכרתם ומצפונם - עקב אילוצים כלכליים, פרנסה והוצאות רפואיות וחובות שלקחו לנישואי הילדים.

כאן המקום לצטט מחקר חדש של עו"ד אורי צפת ועו"ד אודליה חן (יו"ר משותפים ועדת בתי דין רבניים הארצית לשכת עורכי הדין 24.01.18) המצביעים על פסקים רבים המופיעים במאמר זה שהם המצאות חדשות שלא הופיעו כלל בבתי הדין הרבניים לפני עשרות שנים! עוד מציינים במחקרם "שעל פי פרסום רשמי של הנהלת בתי הדין הרבניים כיום, יש 427 סרבניות גט אל מול 382 סרבני גט!! התפתחות מעניינת לכשעצמה. הסיבה לסירובה של האישה להתגרש נובע מרצונה להמשיך לקבל מזונות מופרזים מבעלה. בתי הדין הטילו מאסר על גברים ויש כאלה שישבו במאסר שנים רבות עד שהתרצו". וכאן כל בר דעת שואל: מדוע לא מבצעים כפייה על כל הסרבניות? מדוע שהבעל ישלם לסרבנית מזונות אשה מדי חודש והיא תחיה על חשבוננו! במקום להענישה מקבלת פרס?! מדוע רבי חיים פלאג'י ורבינו ירוחם לא חלים על האשה? תשובה: שהדיינים הם רק שליחי הנשים!

הרה"ר דוד לאו מתאם עם ראשי המשטרה שיתוף פעולה מלא כיצד לחסל את "סרבני הגט"

18.

"ידיכם דמים מלאו" (ישעיה, א)

פורסם בתקשורת שבכל שנה מתאבדים 300 גברים בהליכי גירושין, בגלל ההליך שגומר להם את החיים והעתיד. הרדיפות בעקבות מזונות מופרזים שחייבו אותם ואין בידם לשלם, ומשטרת ישראל רודפת אחריהם במשך שנים לשלם את חובותם. הפרת זכויות מינימליות של האבות שמונעים מהם להיפגש עם ילדיהם בצורה הגיונית - אלו רק שני דוגמאות מתוך רבות, שבתיה"ד הרבניים עושים לבעלים חיסול ממוקד בהליכי גירושין. דברים שגורמים למצב המזעזע שאנשים נורמליים ומתפקדים, מתייאשים ונופלים למצב של התאבדות ר"ל²⁵.

מי שקורא את דברי הנביא ישעיה (פרק א) על המצב שהביא לחורבן בית המקדש - רואה לפניו תיאור מצב מדויק של הנעשה בבתי"ד הרבניים בא", ושל הנעשה בבתי דין רבים בחו"ל שהולכים בדרכם של בריוני א".

הנביא זועק ומתריע: "שריך סוררים וחברי גנבים, כולן אוהב שוחד ורודף שלמונים, יתום לא ישפוטו וריב אלמנה לא יבוא אליהם".

הדיינים מטעם המדינה זרקו את משפטי התורה, ועשו להם "תקנות" "חוקים ומשפטים" המתאימים לרשעי ישראל וחוקי הגויים. הם מקבלים הון עתק, משכורת חודשית של עשרות אלפי שקלים והטבות נוספות (נסיעות, נופש בבתי מלון באילת וכדומה, תשלומי מים, טלפון, גז, חשמל, מוניות, ועוד דברים רבים - כל זה בחינם על חשבון המדינה). ובתמורה, המדינה דורשת פשרות, קולות בהלכה ופטנטים להשוות את פסקיהם לחוקי המדינה. כפי שפורסם בעיתונות (ראה לדוגמה ציטוטים שהובאו בקונטרס דייני הכוזב עמ' לא, הערה 10) כל קידום והעלאה מדיין רגיל לדרגת אב"ד, ומשם לביה"ד הגדול מותנים בפשרנות ובהתעלמות מחוקי התורה "ובשבועת אמונים למדינה".

כל קידום מדיין רגיל לדרגת אב"ד ולביה"ד הגדול מוסיף לדיין כבוד ותוספת למשכורת עשרות אלפי שקלים בכל חודש! בזה נתקיים בדייני הרבנות "אוהב שוחד ורודף שלמונים". שהם מקילים בגופי תורה, תמורת שוחד ותשלומים.

25. בעיתון כלכליסט פורסם מחקר שנעשה על עשרות אלפי פושטי רגל במדינת ישראל. אחד הנתונים הוא שאחוז הגרושים בין פושטי הרגל גבוה במיוחד! 28 אחוז מבין פושטי הרגל הם גרושים. בהמשך המחקר נבדק השפעת פשיטת הרגל על מי שעבר אותו, ונמצא שישנה עליה מובהקת בהסתברות למוות ונכות. ההסתברות למוות בחמש שנים שלאחר 'צו הכינוס' גבוהה 23 אחוז יותר ממי שאין עליו צו כינוס.

המחקר מדבר בעד עצמו - כרבע מפושטי הרגל במדינת ישראל הם גרושים ויש להם סיכוי של 23 אחוז למות תוך חמש שנים, יותר מאנשים אחרים. במילים ברורות: יותר מרבע מפושטי הרגל הם גברים בהליכי גירושין, שלא עמדו בנטל המופקע והמופרז שמטילים עליו בתי הדין הרבניים בהליכי הגירושין. המסקנה: שאלפי גברים המתגרשים ברבנות מתים ממחלות ויסורי גוף ונפש - בגלל החיסול הממוקד שעושים להם ברבנות. וזאת מלבד 300 גברים המאבדים עצמם לדעת בידיים בכל שנה בעקבות הגזלות שעושים להם הדיינים בהליכי גירושין.

הנביא זועק: "יתום לא ישפוטו וריב אלמנה לא יבוא אליהם"! דייני הרבנות מתעלמים מזעקת הילדים, נותנים גיבוי מלא לעובדות סוציאליות שקורעות ילדים ממשפחתם ומדרדרים את מצבם הרוחני והגשמי - עד שהילדים נהפכים ליתומים בחיי אביהם²⁶. ועיין להלן (שערי הלכה למעשה סי' כא) על האיסורים החמורים שעוברים דייני הרבנות שמוסרים ילדים לרשויות הרווחה.

והסוף הוא שגם "ריב אלמנה לא יבוא אליהם" האשה שכביכול עשו הכל למענה, מובלת ע"י בריונים אלו למצב של אשת איש! במקום לנסות שלום בית או לכל הפחות לסיים בצורה יפה וע"פ ההלכה ולתת לאשה אופק חדש לנישואין שניים. "הדיינים" חותכים הכל באלימות: כפיית גיטין ומזונת מופרזים - דברים המבטלים את הגט ומשאירים את האשה כאלמנה חיה - שאם תנשא באיסור בניה מהשני ממזרים... טרגדיה לדורות! את זעקת הנביא: "ידכם דמים מלאו" מקיימים בהידור דייני בתי הדין הרבניים ע"י הרס ורצח של אלפים ורבבות מישראל.

כל הפשעים האלו מתבצעים ע"י דייני בתיה"ד הרבניים בגלל הרצון שלהם לבצע את דרישות המדינה וארגוני הנשים, בכדי להשיג את הקידום בכבוד וכסף. וע"י כך נהפכו דייני הרבנות ל"לידכם דמים מלאו", הם אחראים לרצח בעלים נשים וילדים והרס חיים.

ואם ברצוננו להגאל, עלינו לקיים את דברי הנביא (סוף פרק א) "והשיבה שופטין כבראשונה" להתעלם ולא להתייחס כלל לגיטי ופסקי בתיה"ד הרבניים ואז יקוים בנו "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" ע"י שדיינים החרדים לדבר ה' יהיו אחראים על המשפט - נזכה לגאולת עולמים בביאת גואל צדק, אמן.

19.

שפיכות דמים וגזל במסווה של "דינא דמלכותא דינא"

כל בר דעת מבין ש'דינא דמלכותא' אינו יכול להתיר אשת איש! והנה בשנים הראשונות של הקמת מדינת "ישראל" הגיעו כחצי מליון עולים מעדות המזרח (תוניס, מרוקו, תימן, עירק ועוד מדינות). רובם ככולם של העולים החדשים היו שומרי תורה ומצות, אולם רשעי המדינה בסיוע ממשלת השמד והסוכנות היהודית וגופים נוספים, עשו הכל כדי להעביר את העולים החדשים וילדיהם על דתם. כולל ע"י גזלת ילדים מהוריהם כדי לגדלם בקיבוצי השומר הצעיר. חלק מהאירועים תועדו בפרשיית ילדי תימן, פרס ומזרח אירופה.

בעיתונות מסופר על פעילים של "ועד הישיבות" שהגיעו למחנות העולים במטרה להקים תלמודי תורה ושמעו עדויות מחרידות על מסע השמד, וז"ל: "במחנה 'בית ליד' התאוננו באי כח של קבוצת עולים, שהרשמתם נערכה בליל שבת עם בואם למחנה, וכשמחו על חילול השבת ענו להם "ש"דינא דמלכותא דינא".

26. עיין בקונטרס גיטי הכוזב (שערי הלכה פרק ו) ובספר 'עזר משפט' (סי' כה) של הדיין א. גולדשמידט, עדויות ומסמכים שבתי הדין הרבניים סומכים על עובדת סוציאליות חילונית, וראה עוד להלן ב'שערי הלכה' (סימן כא אות א).

כיום אחרי שבעים שנה המצב לא השתפר אלא נהיה גרוע יותר! בזמנינו עומדים דיינים מטעם הלובשים מלבוש רבני "ומתירים" איסורי אשת איש החמורים. "מתירים" גזל! עושק! הרס הילדים! הוצאתם לשמד במוסדות חילוניים! והכל תחת הסיסמא: "דינא דמלכותא דינא!" על כל מחאות גדולי ישראל נגדם, הם משיבים "דינא דמלכותא"! כאשר הדבר הוא טעות גמורה בהלכה (כפי שהוכיח בהרחבה בספר 'משפטי ישראל' סימן ח ובקונטרס 'דייני הכזב' עמ' יד).

בשנת תש"ט ההתמודדות היתה **עם פורקי עול** שהשתמשו ב"דינא דמלכותא" להטעות תמימים. **בשנת תשפ"ב** המצב חמור עשרת מונים. **דיינים ברבנות** המציגים עצמם ככשרים - הם בבחינת 'החזיר שפושט את טלפיו ואומר כשר אני'. הם אלו שמחטיאים את הרבים באיסורי אשת-איש החמורים שדינם "יהרג ואל יעבור".

20

השתיקה לעוקרי הדת - נחשבת לשפיכות דמים

האדמו"ר רי"ז מסוקולוב - קאצק, שכיהן כאב"ד סוקולוב וכראש ישיבה שהיה מפורסם בתורתו וקדושתו, בנאום שמסר בכנסיה הגדולה הראשונה השמיע דברים כדורבנות (שנדפסו בספרו שארית יצחק, עמ' כו). וז"ל: "היהדות החרדית לא צריכה להתפשר עם אלמנטים שאינם נאמנים לתורה! חייבים להיאבק נגד כפירה ומינות, ועלינו לדעת כי שתיקה אינה סובלנות בעלמא. השתיקה היא למעשה שיתוף פעולה עם המהרסים, באותו זמן שהתרחשו, ימים רבים, כמו בארץ הקודש בתי ספר כפריים אשר תכליתם לעקור דתינו ואמונתנו מלב הילד היהודי הפעוט.

כשהביאו 'עגלה ערופה' חייבים היו זקני העדה לענות ולומר 'ידינו לא שפכו את הדם הזה', ופירשו חז"ל לא ראינוהו ולא פטרנוהו בלא לוויה. משמע אם כן שאפילו שתיקה גרידא, התנהגות פסיבית, לפוטרו בלא לוויה, לא להרים קול מחאה היא בגדר שפיכות דמים בישראל...".

כשרואים את החורבן שעושים בתי הדין הרבניים חובת כל אחד לשאול את עצמו האם בשתיקתו הוא לא משתף פעולה עם המהרסים, כי לא להרים קול מחאה כנגדם הוא בגדר שפיכות דמים בישראל, העברה על הדת התנהלה לא רק בשנת תש"ט, היא מתנהלת גם בשנת תשפ"ב ובכח המחאה שלנו אנחנו יכולים להציל רבים מעון וחטא ופשע. והשותקים יענשו כמו רשעי הרבנות עצמם (ראה להלן 'שערי הלכה' סימן לד, אות ג-ד)

במקום שהרשעים מכתירים את הצדיקים - התוצאה משפט מעוות. הנביא חבקוק (פרק א פסוק ד): **"כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעוקל"** ומפרש המלבי"ם (באור הענין) וז"ל: "ר"ל גם הצדיק שרוצה לעשות משפט לא יוכל לעשותו, כי הרשע הוא המכתיר את הצדיק, ר"ל שהוא המלביש אותו וכתר ועטרה, שהצדיק השופט הוא קבוע לשפוט מאת המלך הרשע שהוא נתן עטרת הנשיאות בראשו, וצריך הוא להתנהג כפי חוקי הרשע ומשפטיו, שהם עוות ועיקול הדין".

דברי הנבואה המרטיטים של המלבי"ם בפירושו לנביא הם ההסבר האמיתי למציאות הכאובה שדייני הרבנות שנתמנו ע"י רשעי מדינת ישראל עוסקים בגזל, בעושק ובשפיכות דמים של הבעלים שנופלים לידיהם, והתרת אלפי א"א לעלמא, כל שנה, והכנסת אלפי ממזרים בכרם ישראל - כי המינוי שלהם ע"י הרשעים גורם להם להתנהג כפי חוקי הרשעים בעוות הדין וברשעות.

21.

הרבנות בישראל פועלת נגד חוקי המדינה, ומבטלת את הענף 'דינא דמלכותא' עליו יושבת

הרבנות הראשית לישראל ודייניה על כל שאלה שמציבים נגד "פסקיהם" שהם נוגדים את השו"ע והפוסקים, יש תשובה ניצחת בפיהם "דינא דמלכותא דינא" - תקנות וחוקי המדינה מחייבים ומשנים את ההלכה. מסיבה זו רבני מוסד הרבנות הראשית מיום היווסדה, היו מוכנים לשנות את פסקי התורה: בירושה, במזונות ואפילו בכפיית גיטין, בכדי "להתאים" את התורה לחוקי המדינה. כבר כתבנו שלתירוצים של "דינא דמלכותא" אין שום תוקף ובסיס הלכתי (ראה לעיל בהערה 16).

וכן הבאנו את דברי מרן החזו"א (לעיל סעי' 8) שכאשר שמע שדיין חרדי ברבנות ענה לשלוחיו שפוסק במזונות נגד השו"ע משום "דינא דמלכותא", הגיב החזו"א: "שצריך לעשות קריעה על עקירת התורה של הרבנות".

אמנם כל העובר על "פסקי דין רבניים", רואה שדייני הרבנות עצמם פועלים בדברים רבים נגד חוקי המדינה, מתברר שכל ה"דינא דמלכותא" הוא תירוץ וכסות עיניים לעקירת השו"ע והתחמקות מהביקורת הציבורית למעלליהם. דייני הרבנות בעצמם לא מאמינים "בדינא דמלכותא", ולכן היכן שמשתלם להם, הם עוברים בידיים ובזדון על ה"דינא דמלכותא" המקודש שלהם, ומוציאים "פסקים" נגד חוקי המדינה. נביא כמה דוגמאות למציאות זו.

א. תקנת המזונות תש"ד - נגד החוק הבריטי

בענין מזונות הילדים עד גיל שש - בספר "תחוקה לישראל" (עמ' 118) מובאים תקנות הרה"ר לישראל משנת תש"ד וכה מתארים הרה"ר את המצב שהאב היה אמיד ורצו ברבנות לכפות את האב לזון בניו מעל גיל שש מדין צדקה, באה התשובה "שהחוק הממשלתי אינו יכול להתחשב עם טענה זו", כלומר שהשלטון הבריטי בא"י התנגד לכפיית מזונות ילדים מעל גיל שש.

אולם הרה"ר י. א. הרצוג ב.צ. עוזיאל התעלמו מחוקי המלכות, ותיקנו "לחייבו בחיוב משפטי גמור ולכופו בממונו ובכל הכפיות האפשריות לחוקיות לפרנס את בניו ואת בנותיו עד הגיל של חמש עשרה שנה" ("תחוקה לישראל" עמ' 121). ואע"פ שבתקנה הזכירו כפיות חוקיות. הרי כאמור כל הכפיות למזונות (מעל גיל 6) היו בזמן תקנה זו של הרבנות, לא חוקיות בעליל - ונעשו למורת רוחם

של הבריטים ששלטו אז בא"י מכח מנדט האו"ם, אז כיצד תקנו ברבנות תקנה נגד ה"דינא דמלכותא"?! מתברר שאפילו הרבנים הראשיים מייסדי התקנה בתש"ד - לא התחשבו ב"דינא דמלכותא" כשהדבר לא השתלם להם!!!.

והדברים חמורים יותר, כי הרה"ר ב.צ. עוזיאל (בספר תחוקה לישראל עמ' 144) קבע בפסקו לעשות הוצאה לפועל ומאסרים לאב שלא משלם מזונות עד גיל 15 כפי תקנת הרבנות, בעוד שהשלטון הבריטי התנגדו לזה בטענה הגיונית ובסיסית שאי אפשר להכניס לכלא את מי שאינו נותן צדקה.

וראה בספרו של עו"ד ת. בן אהרן (יסוד וסמכות בתי הדין הדתיים, שנדפס בשנת תרפ"ז) שמזכיר שחיוב מאסר עבור מזונות הילדים בביה"ד הרבני, היה נגד החוק המנדטורי!!! ובכל מקרה של התערבות עו"ד, ההוצאה לפועל והמאסר עבור המזונות התבטלו מיד.

מסקנת הדברים: שהרבנות הראשית לישראל עוד משנת תש"ד פעלו נגד ה"דינא דמלכותא" - החוק הבריטי ששלט בארץ ישראל, מאחר שהם בעצמם לא האמינו ב"דינא דמלכותא", והכניסו אבות לכלא שלא שלמו מזונות לילדים גדולים, נגד חוקי המדינה.

ב. מניעת קבורת אמה של 'סרבן גט' - נגד החלטת הבג"ץ

בשנים האחרונות הוציאו ביה"ד הרבני פסק שלא להביא לקבר ישראל 'סרבן גט'. אולם הבג"צ ביטל את פסקם, וקבע שאסור למנוע מסרבן גט קבורה. בשנה האחרונה יהודי חרדי, אזרח ארה"ב נפטרה אמו. כאשר הובאה האם לקבורה בארץ ישראל, התנפלו שליחי ביה"ד הרבני על ארון הקבורה של הנפטרת ומנעו את קבורתה עד שבנה הגר בארה"ב יבוא לארץ ישראל ויתן גט לאשתו. ביה"ד הוציא החלטה זריזה שלא בפני הבעל שהוא "סרבן גט" ובשל כך יש להם 'זכות הלכתית' למנוע את קבורת אמו. אולם על הציבור לדעת את הסיפור האמיתי שהבעל מעולם לא סירב לגט. הוא היה מוכן לתת גט מיד. אלא שדרש שהאשה תחזיר את הרכוש האדיר שהאשה גזלה ממנו.

והנה הרה"ר לישראל דוד לאו, בפסק דין מתקשר, שפורסם לראווה בכל אתרי האנטרנט, התעלם מהחלטת בג"ץ שאפילו סרבן גט עצמו שמת בכלא אסור למנוע ממנו קבורה, וק"ו שהבג"ץ התנגדו למנוע קבורה מאמו של סרבן גט. ואילו הרה"ר הוציא פסק החלטי נחרץ שלא לאפשר קבורה לאמו של "סרבן הגט" שהגיעה לקבורה בא"י²⁷.

27. חשוב לציין, שבעיתונות הדתית פירסם הרה"ר ד. לאו שהבעל שגר בארה"ב נבהל ממניעת קבורת אמו, והתחייב לתת גט מיד. ורק אז הותרה קבורת האם. אולם האמת מאחורי הסיפור, שהרה"ר ד. לאו התקפל מידי לפני שהבג"צ

וכאן הבן שואל: כיצד מעיז הרה"ר לנהוג היפך חוקי המדינה שנקבעים ע"י הבג"צ? (שהוא כידוע הפוסק האחרון במדינת ישראל, "שפסקיו" הם "הדינא דמלכותא דינא" במדינה הזו), הכיצד העיז הרה"ר להוציא "פסק" שנפרך בק"ו מפסק הבג"צ, הרי בכך הוא חולק על ה"דינא דמלכותא"!!!.

ומוכח מזה שגם כיום הרה"ר הולכת בדרכי הרה"ר בתש"ד - ש"דינא דמלכותא" לא מחייב כלל!! והם משמשים בו רק ככסות עיניים 'להצגה הגדולה' ול'כסות עיניים' שכביכול הם נוהגים עפ"י ההלכה. נראה שגם הדיינים ברבנות שמדקלמים "דינא דמלכותא" יודעים בעומק ליבם שטענה זו היא בדיחה ולא נימוק הלכתי, ומשתמשים בה "כחומר ביד היוצר" וככסות עיניים להתעלמותם מהשו"ע והפוסקים, וכהגנה מפני הזעם הציבורי על עקירת התורה שהם מבצעים.

ג. דייני הרבנות גרועים משופטי הבג"ץ - ומציאים "דינא דמלכותא" חדש.

לאחרונה פורסם פס"ד התקדימי של ביה"ד הרבני הגדול (הדיינים, א. היישריק, צ. בוארון, מ. עמוס) על מקרה של בעל ת"ח גדול שהגיע בהליכי הגירושין לרבנות, והדירה היתה רשומה על שם האשה, והבעל טען שבזמן שהשתדכו אבי האשה התחייב לתת עבור החתן החשוב חצי דירה ועפ"י דין תורה מגיע לו חצי דירה. **הדיינים ברבנות החליטו לתת את כל הדירה והרכוש לאשה בלבד.** בא עו"ד הבעל וערער לביה"ד הגדול ודרש להכיל במקרה זה את החוק החילוני המכונה: "הלכת השיתוף" ואיזון משאבים" שכל הנכסים של בני הזוג מתחלקים "חצי חצי" ולא משנה על שם מי הרכוש רשום.

חברי ביה"ד הגדול (הנ"ל) פסקו שהאשה תקבל את כל הדירה והרכוש המשותף והבעל לא יקבל מאומה, הנימוק שלהם, המצאה חדשה המתאימה ל'שונאי תורה' והיא: שכוונת המחוקק החילוני היה לתת 'חצי חצי' רק אם הבעל תמיד עוזר לאשה בבית בגידול הילדים בבישול ובניקיון, **אבל בעל תלמיד חכם שלומד כל היום בבית המדרש, אינו עוזר מספיק בבית, ולא נכלל בכוונת המחוקק של חוק 'איזון משאבים'**. בעל חילוני שכל היום משתכר ומשחק בהימורים ומחסל את כספי המשפחה ומביא בזיון לאשתו וילדיו מגיע לו ברכוש כמו לאשה, אבל לבעל תלמיד חכם שחי בצמצום ובחישוב, ומביא כבוד למשפחה - לא מגיע כלום. אלו הפנים של דייני ישראל ברבנות.

הבעל עתר לבג"צ והם הודו שעד היום לא פסקו כך, אבל מעתה הם ידונו כך ביחס לבני תורה כפי הפרשנות המחודשת לחוק ע"י דייני ביה"ד הרבני²⁸. דייני הרבנות הצליחו לשכנע את הבג"ץ ש'בני תורה' גרועים יותר מהחילונים המסוממים למיניהם שמקבלים חצי חצי.

בפסק דין זה התגלו שני דברים מזעזעים: א. שדייני בתיה"ד הרבניים **גרועים יותר משופטי הבג"צ בשנאתם לתלמידי חכמים - ודינם כאפיקורסים שאין להם חלק לעוה"ב**, משום שהם מבזים ושונאים ת"ח, כמו שנפסק בסנהדרין (צ"ט): וברמב"ם (פ"ו ה"א), ובשו"ע (יו"ד סימן רמג ס"ו) - **ונפסלים**

יוציא אותו בבושת פנים, ויבטל את הפסק ההזוי של מניעת קבורת האם. הבעל באמת לא נתן גט ואפילו לא התחייב לתת גט. הרה"ר הזדרז לתת הוראה לקבור את האם לפני שהבג"ץ יבטל את פסקו ויחייבו לאפשר את קבורת האם.

28. הפס"ד של הבג"ץ ניתן בתאריך 5.4.2017 (ופורסם בתקשורת, ראה לדוגמא 'כל הזמן' 6.4). שופט בג"ץ י. עמית אף כתב בהתלהבות: "מדובר בפסק דין תקדימי ורצוי לפרסם את פסה"ד". מתברר שדייני הרבנות ברשעותם הם 'אור לגוים' ולחילונים. ר"ל.

לעדות מהתורה מדין אפיקורסים כנפסק בשו"ע (חו"מ סימן לד, כב). ב. שדייני בתיה"ד הרבניים יוצרים "דינא דמלכותא" חדש שעדיין לא היה קיים מעולם בחוקי המדינה, ואחר שדחפו את הפרשנות הזאת לבג"צ, מי שיעיז להתנגד הם יזעקו בהתחסדות "דינא דמלכותא".

וכאן התמיהה גדולה, אם בחוק "איזון משאבים" לא מוזכר חילוק בין ת"ח לשאר אנשים, וגם הבג"צ לא הדיר מעולם ת"ח ממחצית הנכסים - א"כ נקבע "דינא דמלכותא" שת"ח מקבל חצי נכסים עפ"י החוק, ואיך דייני הרבנות שסומכים עצמם על "דינא דמלכותא" התעלמו מזה, ונתנו פסק הפוך.

מוכח שאת דייני הרבנות לא מעניין "דינא דמלכותא" - אלא רק מציאת חן בעיני ארגוני הנשים, שצהלו על המחזה שדיינים ברבנות הולמים בת"ח ומנשלים אותם גם מהזכות המוקנית להם בחוק. "וזכו" ארגוני הנשים שמלאכת הרשעות והרדיפה של הבעלים נעשית ע"י אחרים - ע"י דייני בית הדין גדול לערעורים "לתפארת מדינת ישראל". **ישנם בעלים רבים "מבלי עולם", שבגמר העבודה הם מבלים במשחקים, שתיית משקאות חריפים ושאר מרעין בישין, עזרה בבית בטיפול בילדים, עזרה בבישול ונקיון הם מעולם לא עשו, ואוי לאשה אם רק תעיז לבקש זאת. האם גם אתם הוציא המחוקק החילוני מחוק "אזון משאבים" כדעתו המלומדת של הדיין א. היישיריק וחברתו.**

הדבר ברור, שהנימוק "הבעל לא עוזר בבית" כוחו יפה לנשל מרכוש רק בעל ת"ח 'פרזיט ובטלן', אבל לא אדם מכובד שמבלה את ימיו בבילוי תרבותי של משחקי שש-בש ושתיית ערק בבתי מרזח, ומכלה את כספי המשפחה - הוא בוודאי ממלא את חובתו התרבותית לאשה ולמשפחה, ולכן גם אם הוא מעולם לא נקף אצבע בבית, גם אם מעולם לא עזר בטיפול בילדים בבישול וניקיון, ע"פ החוק מגיע לו בהליכי גירושין חצי רכוש! (גם כשהדירה רשומה על שם האשה)! **כי עברייני העוסק בתרבות, אלימות ושכרות זכותו מעוגנת בחוק, אבל ת"ח יושב אוהלים, ועדין הנפש, הוא בעייני דייני הרבנות 'חסר תרבות' שאין לו זכות ל'איזון משאבים'.**

בעיר סדום המקראית היו חוקים מרושעים, אבל חוקים אחידים שכולם היו מחוייבים ומשועבדים לקיימם, כולל ראשי השלטון והשופטים עצמם!²⁹ - כולם שווים בפני החוק. אבל במדינת ישראל, ובמיוחד 'בבתי הדין הרבניים' ג"כ ישנם חוקי סדום, אלא שהחוקים לא אחידים. וכשמגיע תלמיד חכם משתנים החוקים, לרעה כמובן... הדברים מזעזעים! ממה נפשך? הרי כדי להצדיק את הרמת יד בתורת משה והגזלנות, טוענים הדיינים ברבנות שהזוגות החרדיים מתחתנים על דעת שיחול עליהם החוק החילוני (עיין לעיל הערה 17 אות ב') וא"כ **מדוע זה עובד רק ביחס לאשה, ולא ביחס לבעל??** (אם הבג"ץ פסקו בעבר ש'איזון משאבים' קיים גם כשהבעל בן תורה, נמצא שלשיטת הרבנות הבעל התחתן על דעת כן. ועליו לקבל חצי דירה ע"פ החוק החילוני שהיה תקף בזמן הנישואים). אלא שלא ההלכה מעניינת את דייני הרבנות, אלא רק למצוא חן בעיני החילונים... **וסופם שנהיו גרועים ומסוכנים יותר משופטים חילוניים היושבים בבג"ץ, ר"ל.**

29. ראה גמ' סנהדרין (קט:), על התמודדותו של אליעזר עבר אברהם עם מערכת חוקי סדום. היה דין אחד לאליעזר ולדייני סדום. וכשחוקי סדום קבעו שהזורק אבן ופוצע את חברו ויצא ממנו דם, מקבל הזורק מהנפגע תשלום על 'הקזת דם' - גם דייני סדום נאלצו לשלם זאת לאליעזר. כי בסדום המשפט שווה לכולם. **אבל במדינת ישראל ושלוחיה ב'בתי הדין הרבניים' קיימת שפיטה סלקטיבית - לא כולם שווים בפני החוק, ובכך הם גרועים מדייני סדום.**

עדות גדולי הדורות
על 'בתי הדין
הרבניים'

תוכן העניינים

עדות גדולי הדורות על בתי הדין הרבניים

- א - התנגדות גדולי ישראל להקמת 'רבנות ראשית' מתוקצבת ע"י גורמים המעוניינים ב"תיקונים" בדת..... נה
- ב - רבי לייב חסמן מספר על פגישתו עם הגרי"ח זוננפלד בו דנו על הקמת הרבנות הראשית..... נז
- ג - מי מזיק יותר כמרים נוצרים או דיינים?..... נח
- ד - דייני הרבנות נשלטים ע"י המדינה - ונאלצים לפסוק נגד התורה..... נט
- ה - מרן החזו"א פסק: "אם הכסף שלהם אז גם הפסקים שלהם"..... ס
- ו - גדולי הדור התנגדו שיהודים ילכו להיות דיינים ברבנות..... סא
- ז - הקמת הרבנות הראשית היתה במטרה - לעשות רפורמות בדת..... סב
- ח - הסכנות של רבנות שנוסדה ע"י ידיים חילוניות..... סד
- ט - הגרצ"פ פרנק הודה בסוף ימיו: הגרי"ח זוננפלד צדק..... סה
- י - מאה שנות שלטון חילוני על הרבנות הראשית בארץ ישראל..... סו
- יא - האם הכסף שמקבלים הדיינים מהמדינה משפיע על פסקיהם?..... סז
- יב - איך ניתן להגיע בקלות לשערי גיהנום?!..... סח
- יג - כאבו של מרן הגר"ע עטיה זצ"ל על בתי דין הרבניים הכפופים לערכאות..... סט
- יד - מה הדבר המסכן את זרעו אחריו?..... ע
- טו - חשיפה היסטורית מזעזעת כיצד נוצרה הרבנות הראשית..... עא
1. 'הסוכנות' בראשות ויצמן משתלטת בגנבה על כספי התרומות מחו"ל..... עא
2. הציונים עבדו בשיטת השוחד מיום היווסדם..... עב
3. אלמנות ויתומים גוועו ברעב - כי כספם נגזל ע"י ד"ר ויצמן..... עג
4. מלחמת ויצמן לכיבוש הקהילות החרדיות ע"י מינוי רבנים הכפופים לציונים..... עג
5. הרבנות הציונית - כלי שרת של החילונים פורקי העול..... עד
- טז - יסוד הרבנות למטרת עקירת הדת ע"י דר' ויצמן - שידיו מגועלות בדם מליון יהודים בשואה..... עה

א

התנגדות גדולי ישראל זי"ע להקמת 'רבנות ראשית' מתוקצבת ע"י גורמים המעוניינים ב"תיקונים" בדת

גדולי ירושלים ובראשם הגרי"ח זוננפלד
זצ"ל, רבי יצחק ירוחם דיסקין זצ"ל קבעו
ליום תפילה וצום, אמירת סליחות לכל
אלפי בני היהדות החרדית בארץ ישראל
ביום יסוד הרבנות הראשית ביום י"ג אדר
תרפ"א למען הסר חרון אף וקטרוג מעליהם.

ביום זה, תוך כדי התענית והצום,
ביום חם במיוחד התקיימה עצרת תפילה
וזעקה ואמירת סליחות בכותל המערבי,
במעמד ובהשתתפות אלפים מבני ירושלים

בראשות גדולי הרבנים מכל החוגים והעדות - אשר זעקו על הסכנה והחורבן של הקמת הרבנות
הראשית מטעם המדינה (ראה תיאור נרחב בספר 'עמודא דנהורא' עמ' סב, מצ"ב צילום מודעת רבני ירושלים).

עדי עשה

יום תפילה וצום

יום י"ג אדר ראשון וכן קדוה לכל הוא הזקל ולעמוד על נפשם
בתפלה וצום יקום החורבותות.

פפעם רבנותינו הגאונים הנדרלים הקנים שלישי
והרצנים הגאונים הרצ'ץ שלישי

באמפת רבנים וגדולי תורה בפעולת תמי' ביום ה' אדר.
סיקתה סתתה וסמלתה באת אלת עם עם סתתה וקמת ורמת הסתתה על אלת בני ישראל אפי'
גולה דתו ופה בירושלים עיר קדשנו מרכז התורה והקדושה
שמענו נוראות עיד הבאת דתו 'שנים (רעפאים) בזרק ונופר
משפטי דתורה ודריינים ולפדיל פרצות בודת דת ישראל
תקדושתה באת וסבת ישראל בארץ ישראל ערמת דתה את תרומה וקדשתה ורבותה
הספדה לכל ערמי ערמי ערמי כל ערמי כל ערמי כל ערמי וספדה ורבותה סתתה בני סתתה ורבותה
כל לא וסדן קדמת ורבותה ורמת ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה
ישראל קן עלי סבתה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה
סבתה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה
חורבנו קם ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה

ליום תפילה וצום כללי

ליום י"ג אדר קם את חסותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה
כלם ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה
רבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה

בשם האמנה

יוסף חיים זאננענפלד

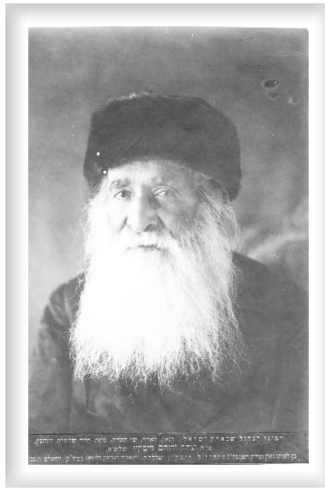
סדר היום

עוד בשם ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה
אפי' אמת ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה
הסבתה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה

הצד ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה
לרבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה ורבותה

ההכרזה על חפלה וצום ביום התייסדות הרבנות הראשית

רבי יצחק ירוחם דיסקין

רבי יוסף חיים זוננפלד

מרן הגרי"ז מבריסק כתב
(ילקוט מכתבים - מכתב פ"ה) וז"ל: "גם
על יתר ענייני הדת פרושו רשתם
עד כדי לתקן תקנות חדשות
בתורתנו. ומה שלא עלתה
בידי רבני הרפורמים באשכנז
וצרפת הננו רואים פה בעוונתנו
הרבים... והרבנות הראשית הרי
היא מכורה להסוכנות והנלווים
אליה. וסוף דבר היא ממלאת
תמיד אחרי פקודותיה (של הסוכנות)
לרצונה ושלא לרצונה".

רבי יצחק זאב סולוביציק מבריסק

ואם בזמנו של מרן הגרי"ז מבריסק (לפני כשבעים שנה) הוא קבע שהנזק שעושים 'בתי הדין הרבניים' הוא גדול יותר מהנזק שעשו רבני הרפורמים בגרמניה וצרפת! קל-וחומר בזמננו שהמדינה נעצה את טלפיה בצורה רשמית בבתי הדין הרבניים - עם תקנות וחוקים חדשים שלא היו קיימים בעבר, חוקים שהם עקירת הדת וגורמים לכפיית גיטין חמורה. פשוט שלדעת מרן הגרי"ז זצ"ל אין לבתי דינים אלו שום תוקף הלכתי וגיטיהם בטלים.

מרן בעל 'החזון איש' זצ"ל יצא בחרב ובחנית נגד כל תקנות הרבנות כירושת הבת, חלוקת רכוש, תקנת מזונות וכדומה. בזמנו כתב מרן החזו"א מכתב חריף (הנדפס בקובץ אגרות חזו"א ח"א מכתב צו) ובו הוא פוסק שאין בדורנו מי שיכול לתקן תקנות חדשות לדורות ולא להפקיר ממון ישראל, וזה לשונו: "לעשות תקנות חדשות נגד התורה המצויה עתה

בידינו, ובליבי כי זה גורם הירוס האמונה מלבנות שלומי אמוני ישראל. ומי לא שמע מרבתי כי אנחנו דור יתום, ואין אנו ראויים כלל לתקן תקנות שצריך לזה גדלות בתורה במידה מופלאה ואנחנו ירדו פלאים והדיוטים אנחנו ואין נעיז פנינו ונקשה עורפנו, לומר חכמים אנחנו ויש כח בידינו להפקיר ממון ולקבוע תקנות לדורות. כתבתי את דעתי וזה הוא גם דעת הגאון מבריסק שליט"א."

מרן בעל ה'קהילות יעקב' רבינו הגרי"י קניבסקי, הסטייפלר זצ"ל יצא באופן גלוי וחוצב להבות אש נגד הרבנות, וכתב ('קריינא דאגרתא' דפו"ח ח"ג מכתב תתטז): "והנה מצא שם מעלת כבודו פסק בשם 'הרבנות הראשית', והנה אנחנו בארצה"ק שומרי התורה יודעים היטב שאין ממש בכל דבריהם, הכל הבל ורעות רוח... ועיקר הרבנות הלזו ייסדו כדי לתת הכשר על אליל הציונות."

הדברים מזעזעים! לפי הכרעת ופסק מרנן ורבנן הגרי"ז מבריסק, החזו"א, הסטייפלער הנ"ל, דיני הרבנות שפוסקים קנסות והוצאות ממון מהבעל עפ"י תקנות הרבנות, ונותנים הוראות למשטרה ול'הוצאה לפועל' - נעשים בכך מוסרים, גזלנים וחמסנים - דבר אשר פוסל את אותם דיינים עצמם לעדות ודיינות! דבר הגורם לבטל את כל הגיטין שצריכים ביי"ד בעשייתם. (ראה להלן 'שערי הלכה' סימנים

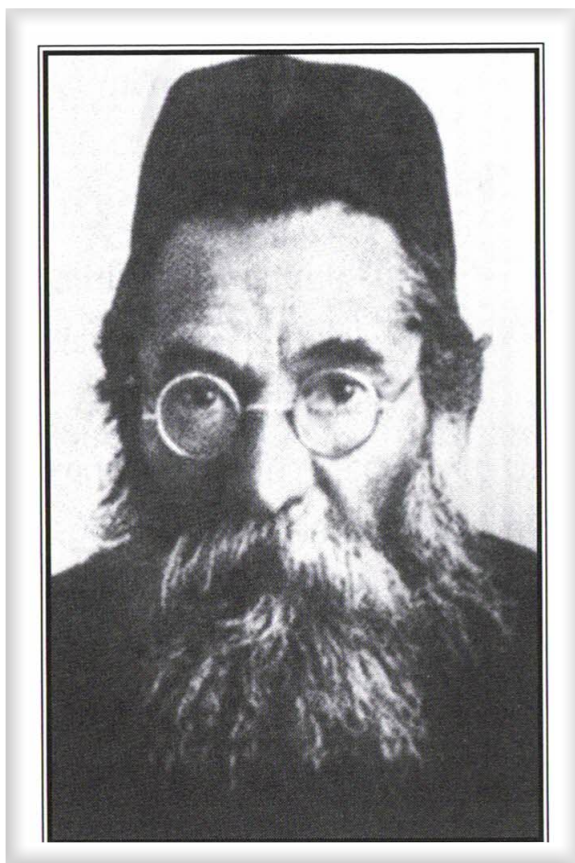

הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי - בעל ה'קהילות יעקב'

ב

רבי לייב חסמן מספר על פגישתו עם הגרי"ח זוננפלד בו דנו על הקמת הרבנות הראשית

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל העיד בהזדמנויות שונות (ראה גם בספר קול חוצב עמ' 418) על עובדה היסטורית של פגישה ושיחה מעמיקה שהתנהלה בין הגאונים הצדיקים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל רבה של ירושלים ובין הגאון רבי לייב חסמן זצ"ל משגיח דישיבת חברון.

הגאון הצדיק רבי לייב חסמן

הגאונים דנו על המערכה הנדרשת נגד פשרותיו המרחיקות לכת של הראי"ה קוק בהקמת רבנות עם החילונים.

הגאונים סברו שהראי"ה בחר בדרכו מסיבה של קירוב רחוקים, ודנו בתוצאות הקשות של התחברות לרשעים, שיתוף פעולה עם ועבודה יחד עם עוקרי הדת בתמורה לקבלת כספים.

הגה"צ רבי לייב חסמן סיפר בסוף הפגישה שקיבל לחלוטין את דעת קודשו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד, ויש לצאת בתקיפות נגד מהלך זה, היות ולדעותיו הפומביות וקרבתו למחנה הציונים יש השפעה שלילית! ולטווח רחוק עלולה דרך זו לטשטש את הדמות המקורית של היהודי על כל המשתמע מכך. מה גם שהתלות הכלכלית באפוטרופסות חילונית מובילה לאיבוד דעה עצמאית ולרפורמה בחוקי התורה. מאז פגישה זו החרף הגר"ל

חסמן את התנגדותו לרבנות הממומנת ע"י הרשויות החילוניות.

עברו ימים ותלמידו של רבי לייב חסמן, הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר מה שמע מפני רבו על גדלותו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: "רבי לייב העיד שרבי יוסף חיים לא מניד עפעף בלי שיהיה עמו איזה כוונה לשם שמים, כי כל מעשיו לשם שמים ממש".

עוד הוסיף רבי לייב חסמן: "האם יש לנו מושג על הדעת תורה הבהירה של רבי יוסף חיים זוננפלד? אדם ששימש שנים רבות את גדולי הונגריה: את מרן בעל הכתב סופר, שימש את הגר"א שאג ועוד רבים. לאחר מכן יצק מים במשך עשרים שנה על ידו של מרן המהרי"ל דיסקין שהיה גדול גאוני ליטא (ואשר היה לו מסורת מדורות למלחמה בעוקרי הדת למיניהם).

עכשיו תארו לכם כשרון כזה, שכל ישר עם תפיסה חדה ועמוקה אשר משמש שנים רבות את ראשי גולת אריאל, ועל הכל הלשם שמיים שלו, שהיה המרכיב הבסיסי בכל דרכיו! הנוכל לתאר באיזה דעת תורה אמיתית היו מכוונות פסיקותיו ודבריו של אותו גאון וצדיק" - ע"כ לשון עדותו של רבי שלום שבדרון זצ"ל.

ג

מי מזיק יותר כמרים נוצרים או דיינים?

בערך בשנת תשכ"ג שמעתי את דרשת הגה"ק מקלויזנבורג צאנז זצ"ל בעיר נתניה - שהעיר אז על פרצות הדור ותיקונו, והזכיר בין היתר על החוצפה שעומדת הממשלה להכריח את רבני ישראל ודייניו לעשות לפי רצון הממשלה החילונית.

כ"ק האדמו"ר זצ"ל אמר בדרשתו: "שהוא מציע לראשי המדינה שבמקום שהמדינה תחזיק במשכורות את דייני ישראל שבזה הם נעשים תלויים בממשלה, ועל ידי זה יצא עיוות הדין ועקירת התורה ח"ו.

יותר טוב ליהדות שהממשלה תתמוך במשכורות ובכסף את הכומרים הנמצאים בישראל ושם להגיד את דעותיהם. ולא יתערבו אצל דייני ישראל שמוטל עליהם להיות עצמאיים לגמרי ולפסוק רק ע"פ התורה הקדושה".

האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג
בעל 'השפע חיים' עומד בפרץ

(מכתב עדות הגאון רבי מרדכי רבינוביץ שליט"א, שהיה מקורב באותם שנים לכ"ק בעל 'שפע חיים'. במכתב זה שנשלח אלינו בר"ח סיון תשע"ז, מעיד ששמע דברים אלו בעצמו ממרן האדמו"ר זיע"א)

דייני הרבנות נשלטים ע"י המדינה - ונאלצים לפסוק נגד התורה

הגאון המפורסם רבה של קהילת החרדים בחיפה הגרש"ד מונק זצ"ל (בספרו שו"ת פאת שדך חלק א עמוד שטו, שיצא לאור בשנת תשל"ה) כותב שדיין בבתי הדין הרבניים הרשמיים גרוע יותר מרב שהתמנה ע"י המלכות ומסיים את תשובתו בהוראה נחרצת, וזה לשונו: "אם אין בהם כח לעמוד כנגד לחץ של המלכות, פשיטא לכוליה עלמא שאין דיניהם דין".

העולה מדבריו, שכיום שאין דין ברבנות שעומד איתן נגד הלחץ של המדינה ואין דין המסוגל לפסוק כתורה וכהלכה כאשר הדבר נוגד את חוקי המדינה ותקנות הרבנות הראשית. א"כ פשיטא שאין לפסקיהם של דייני בתי הדין בזמננו שום ערך כלל.

דברים נוקבים דומים כתב הגאון רבי אליהו תופיק שליט"א (ראש ישיבת 'באר יהודה' במכתב בכת"י, אדר תשע"ז, הכת"י מצורף בזה) על דעתו של ראש ישיבת חברון, שראה לעיני רוחו כיצד הכסף יעוור עיני חכמים, ויש השפעה מסוכנת על פסקי דייני הרבנות בגלל הכסף שהם מקבלים מהמדינה.

וז"ל מכתב הגר"א תופיק שליט"א: "זכורני שלפני חמישים שנה סיפר לי הגאון רבי סלמן חוגי עבודי זצ"ל בישיבה של הרב ניסים זצ"ל, כי הגאון הגדול רבי יחזקאל סרנא זצ"ל (ראש ישיבת חברון) אמר לכל הדיינים ברבנות שבתוכם היה גם הרב הנזכר זצ"ל: חובה עליכם לעזוב את בתי הדין, ואני אתן לכם משכורות כדי שבתי הדין יהיו עצמאיים.

ואמר לנו הגרס"ח עבודי זצ"ל כי אי אפשר לעשות דבר כזה - כי דרוש סכום כסף גדול שהגאון רבי יחזקאל סרנא לא יוכל לעמוד בזה, לכן זה לא יצא לפועל", עכ"ל.

וראוי לציין שכבר לפני שנים רבות התבטא מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל: "היום אנו לא מחנכים את הדור הצעיר לדיינות (ברבנות) - עדות רבי שבתי רוזנטל שליט"א (משוש דור ודור' עמ' 295

בהערה).

הגאון רבי יחזקאל סרנא
ראש ישיבת חברון

רבי שמואל דוד מונק
בעל שו"ת 'פאת שדך'

ה

מרן החזו"א פסק: "אם הכסף שלהם אז גם הפסקים שלהם"

ישנה עובדה מדהימה שהיה נוכח לה נאמן ביתו של מרן החזו"א, הגאון רבי דוד פרנקל זצ"ל (ועוד רבנים חשובים): לפני קרוב לשבעים שנה הופיע בפני מרן החזון איש זצ"ל הגאון רבי ראובן כ"ץ זצ"ל מפתח תקוה בעל ה'דגל ראובן' שהיה דיין ורב אב"ד פתח תקוה במשך שלושים שנה, והתלונן בפני מרן החזו"א על כך שהמדינה לא מאפשרת לפסוק לפי ה'שולחן ערוך' והביא לחזו"א דוגמאות רבות לכך כיצד מאלצים את הדיינים לפסוק נגד התורה.

מרן 'החזון איש' שמע בצער רב את הדברים, והשיב נחרצות: מה אתה חושב שהם יבנו ויקימו בשבילך בית דין וישלמו לך משכורת ולא יאמרו לך מה לעשות?! אם הכסף שלהם אז גם הפסקים שלהם."

וראה כעין זה בספר 'פאר הדור' (חלק ד' עמוד רמ"ח) על מרן בעל ה' חזון איש' עדות הרב משה שינפלד זצ"ל מנאמני ביתו של החזו"א שנוכח בפגישה בין מרן החזו"א ורבי ראובן כ"ץ אב"ד פתח תקוה, וז"ל: "לפני ימים מעטים ביקר אצלו רבי ראובן כ"ץ רבה של פתח תקוה, ובפיו תלונה על שחוק המדינה אינו מאפשר לרבני ישראל לדון כדין תורה, כגון בירושת-הבת שהחוק החילוני מייפה זכותה לירש שווה בשווה עם הבנים, ואין ביד בית דין להפקיע את חלקה בפועל".

והחזו"א ענה לו: "האמנם ציפתם שמדינה יהודית חילונית תאשר ותחזיק דיינים על חשבונה וגם תניח להם לדון לאמיתה של תורה? אתמהה?"

דברים אלו עולים בקנה אחד עם עדותו של רבי דוד פרנקל זצ"ל הנ"ל, שדעת מרן החזו"א היתה שכל הקמת הרבנות מטעם המדינה היה בכדי לעקור את התורה - אם הכסף שלהם אז גם הפסקים שלהם!!! וכעדויותו של ראש הממשלה הראשון מקים הרבנות ד. בן גוריון שר"י (הובא לעיל ב'תחקיר עומק עדכני', סעיף 6).

גם אלו שבעבר לא הבינו כ"כ את התנגדותם הנחרצת של מרנן ורבנן הגרי"ז מבריסק ו"החזון איש" (ועוד גדולי ישראל רבים) לבתיה"ד הרבניים. בדורנו כבר אין שאלות ואין ספיקות.

מרן בעל ה'חזון איש' זצ"ל

דעת מרנן ורבנן שהיתה מושגת על ראיית ההווה וגם על ראיית הנולד היום היא ברורה לכולם. מאחר שבתיה"ד הרבניים בשנים האחרונות ירדו עשר דרגות מהעבר והם נשלטים לגמרי ע"י המדינה כולם מודים שהם עושים נזקים גדולים ועצומים לכל עם ישראל - ואין להם תקנה אלא סגירה.

לא צריך היום אמונת חכמים גדולה בשביל להבין זאת. כי אלפי אשת איש שהרבנות מתירים לעלמא מדי שנה בגיטין פסולים והכנסת רבבות ממזרים בכרם בית ישראל והגזל והעושק בענייני חלוקת הרכוש והקנסות האדירים ועקירת התורה שנעשים בבתיה"ד הרבניים - זועקים לשמים, ויזכר לדראון לדורות עולם.

1

גדולי הדור התנגדו שיהודים ילכו להיות דיינים ברבנות

באסיפת רבנים חשובים שהתקיימה בשנת תשע"ז בביתו של הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל (מראשי ישיבת 'קול תורה' בעל ה"ברכת אברהם") אמר הגאון ר"א זצ"ל בזה"ל: "שהבריסקער רב התנגד בכל תוקף שילכו להיות דיינים ברבנות, בלא יוצא מהכלל, וללא שום הוראת היתר"³⁰ וכאשר בזמנו הגיעה שמועה להרב מברייסק שאחד מגדולי הדור התיר לת"ח אחד ממקורביו להיות דיין ברבנות, הצטער מאד על זה, "עכ"ל. לאחר זמן השמועה הוכחשה, והתברר שמעולם לא התיר אותו גדול למקורבו לכהן כדיין ברבנות.

רבי אברהם ארלנגר
בעל "ברכת אברהם" על הש"ס

אותה הוראה ממש העיד נאמן ביתו של מרן הגרי"ז מברייסק רבי דוד פרנקל זצ"ל, שהקפיד מאד על רבנים שהתמנו לדיינים ברבנות. וגם בדיעבד אחרי שהתמנו, לא היה מוכן לסלוח להם על כך, וז"ל: "מרן הרב

30. בדומה לזה העיד הגאון רבי מאיר שטרן שליט"א, אב"ד מירון (בראיון אישי "יחד נאמן", טז אייר תשע"ז) וז"ל: "אני הייתי מגיע להתייעץ עם מרן הרב מברייסק זצוק"ל, וככל ישראל רעדתי מיראתו המרוממת, ידענו כי מרן הרב אינו מרבה במילים, וכל מילותיו מדודות הם עד תומן... באותם שנים עסקנו עם הבחינות לרבנות שנהגו באותם ימים, הם היו צריכים להעשות בבנין 'היכל שלמה' בירושלים ובהיות ששמעתי ממנו שלא להיכנס למקום זה, נמנעתי מלדרוך שם, וזאת למרות שהוצרכתי לכך במסגרת הבחינות שלי לרבנות", (ולבסוף נבחן בביתו של אחד מדייני הרבנות, שהיה ממונה על זה, שם קיבל תעודה מאושרת ע"י המדינה, אבל ל'היכל שלמה' לא נכנס).

מבריסק זצוק"ל הקפיד מאד גם לאחר מעשה על דיינים חשובים שנכנסו ל'בתי דינים מטעם המדינה' וראה בהם כמסייעים לעוקרי הדת וההלכה³¹. עדות זו תואמת לעדותו של הגר"א ארלנגר זצ"ל הנ"ל.

בספר על רבי דוד פרנקל זצ"ל (זכור לדוד, עמ' רמט) שהיה גם נאמן ביתו של מרן בעל ה"חזון איש", מובא תיאור נוקב שהתרחש בעת הפגישה המפורסמת בין גדולי הדור מרן החזון איש והאדמו"ר מסאטמר, וזה לשונו: "האדמו"ר מסטמאר ערך אז ביקור אצל מרן החזון"א ... כאשר בתוך הדברים כשדברו מענייני הרבנות הראשית, אמר האדמו"ר שהוא מתפלא על דיין פלוני הנמצא ברבנות ומקבל לעדות מחללי שבתות".

ענה לו החזון"א על זה בריתחה קצת: "און וואס איז ער אליין" - ומה הוא בעצמו?!"

כוונת החזון"א בשאלתו: האם הדיין הזה בעצמו כן כשר לעדות ולדיינות?! ראה לעיל (אות א') שלדעת מרן החזון"א כל תקנות הרבנות הם גזל ועושק ומסירה לערכאות! וברגע שהדיינים נוהגים כתקנות הללו הם עצמם נעשים גזלנים ומוסרים ונפסלים לדון ולהורות.

ספר זכור לדוד על רבי דוד פרנקל נאמן ביתם של גדולי ישראל

ז

הקמת הרבנות הראשית היתה במטרה - לעשות רפורמות בדת

בספר 'שלושה דורות בירושלים' (בעמוד 179) מרבי נפתלי צבי פרוש זצ"ל שהיה נאמן ביתו של רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל, מעיד שבשנת תר"פ ביקש הראי"ה קוק

31. זו הסיבה האמיתית להוראת הגר"ז מבריסק זצ"ל לראש ישיבת פוניבז' הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל שנבחר לכהן כדיין בשנת תשי"א והרב מבריסק דרש ממנו להתפטר ממינוי זה. ולא היה מוכן להתפשר על זה גם לאחר מעשה (כידוע הרב מבריסק היה משמיע את הוראתו הנחרצת רק למי שהיה נשמע וכפוף לדעתו לגמרי כדוגמת הגר"ש רוזובסקי זצ"ל).

והסילופים שמפרסמים שהגר"ש רוזובסקי הגיע למרן הגר"ז רק בכדי לדון מה תועלת יותר לכלל ישראל שיהיה דיין או ראש ישיבה - מגיעים ממקורות מגמתיים שמנסים להסתיר ולעוות את דעת הגר"ז מבריסק כפי שמופיע במכתבו הנ"ל, ובוודאי שמרן איש האמת הגר"ז זצ"ל, יגן וימליץ טוב על כל אלו המגלים את דעתו האמיתית, ובכך מצילים רבים מעוון.

מרבנים חשובים ובכללם רבי נפתלי פרוש שיגשו לגרצ"פ פרנק לשכנעו לעזוב את "משרד הרבנות", ומזכיר שם שהראי"ה חשש מקפידתו של הגרי"י דיסקין שראה בו כמורו ורבו בהלכה, שהתנגד להקמת הרבנות, וקיווה שע"י הוצאת הרב פראנק, יפייס את דעתו של רבו, יעו"ש. אולם הגאון רצ"פ פרנק לא קיבל את בקשת הראי"ה לפרוש מהרבנות מאחר שטען שהרב משנה את דעתו בכל תקופה קצרה, וז"ל (עמוד 180): "אינני מתרשם מהדברים, כיון שהרב קוק נוהג לשנות את דעותיו לעתים קרובות".

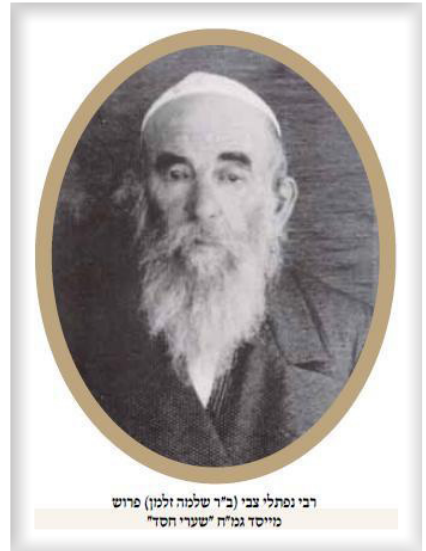
וראה עדות מזעזעת ממזכיר אגו"י בא"י רבי משה בלוי, שכתב בספרו 'עמודא דנהורא' (מעמ' לח והלאה) על תחילת לידתה של הרבנות הראשית בזמן המנדט הבריטי, שכל הקמתה היתה אך ורק בכדי לעשות רפורמות בדת, והיתה מותאמת לחילוניים שחיו בארץ. מסיבה זו רוב הבוחרים לרבנות היו דוקא מהציבור החילוני והמיעוט דתיים וכמה רבנים פשרנים.

אולם עבור החרדים בארץ ישראל - כתב הנציב הבריטי הרבט סמואל מכתב מיוחד להגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל - שיש להם את הבית דין צדק שלהם בירושלים. והדגיש במכתבו שהם לא יהיו כפופים לרבנות בשום צורה שהיא. אפילו הגויים הבריטים הבינו

שאי אפשר לכפות את היהדות החרדית הנאמנה לתורה והמסורה - לרבנות הראשית הפשרנית אשר מיוסדת על רפורמות בדת ומותאמת לחילונים האנטי דתיים בארץ! ולכן הנציב הבריטי

הרבט סמואל נתן אוטונומיה מלאה ליהדות החרדית בארץ ישראל כולה! מה שלא קיים היום במדינת ישראל שכופה בכח הזרוע את כ-ו-ל-ם להישמע לרבנות הציונית הראשית.

היום מבינים כולם שההוראה של גדולי ישראל להתבדל מהרבנות לא נבעה מקנאות וחומרות - אלא מראיה מפוכחת של הסכנות בהווה ושל החורבן בעתיד, שימיטו בתיה"ד הרבניים על כלל ישראל. ואכן גדולי ישראל וגדולי הרבנים והדומו"צ בדורינו יצאו במכתב נחרץ הנדפס בראש הספר, ובו הכרעה ברורה: "ללכת רק לבתי הדין החרדיים לדבר ה' ולא ללכת לבתי הדין הרבניים המושפעים מחוקי הערכאות שבמדינה המביאים לעם ישראל מכשולים גדולים ואיסורים חמורים".

רבי נפתלי צבי (ב"ר שלמה זלמן) פרוש
מייסד גמ"ח "שערי חסד"

רבי משה בלוי
נאמן ביתם של גדולי הדור

ח

הסכנות של רבנות שנוסדה ע"י ידיים חילוניות

בספר המוסמך 'האיש על החומה' (חלק ג עמוד 213), שנכתב ע"י רבי שלמה זלמן זוננפלד זצ"ל, הובאה עדות נאמן ביתו של הראי"ה קוק הרב מנחם מנדל פרוש (כפי המופיע בספרו של ר"מ פרוש 'בתוך החומות' עמוד 303) על התייחסותו של הראי"ה קוק ליציר כפיו "הרבנות הראשית" וזה לשונו: "שהרבנות שנוסדה על ידי ידיים חילוניות אינה רבנות נכונה... אך אז, היה מצב קשה במיוחד והרבנים היו אנוסים לזה".

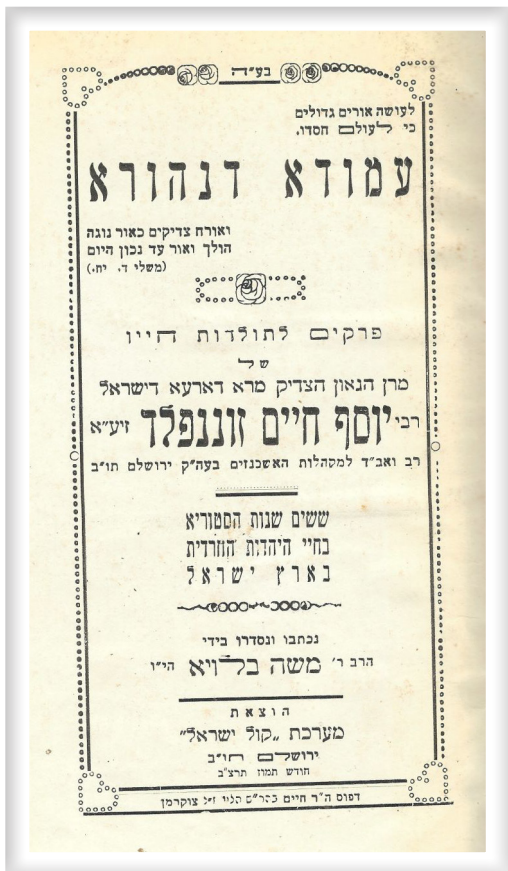
עדות מזעזעת נוספת מביא רבי שלמה זלמן זוננפלד ('האיש על החומה' עמודים 208-209) שבישיבת הנעילה של הקמת הרבנות נאם היועץ המשפטי של הממשל הבריטי מר בנטוביץ וקבע: "יבחרו שישה רבנים שלושה אשכנזים ושלושה ספרדים ובנוסף על כך ייבחרו עוד שלושה חילוניים שיהוו יחד עם ששת הרבנים את המועצה העליונה של הרבנות הראשית... הרב קוק קם נסער כולו, וניכר היה שהפעם אינו יכול לשלוט ברוחו והוא הכריז בקול מיואש ומאוכזב: נדמה לי כי רבי יצחק ירוחם דיסקין ורבי חיים זוננפלד שגזרו תענית ביום פתיחת ועידתנו - צדקו! בואו ונעלה כולנו אל הקנאים ונאמר להם 'צדקתם מאתנו' החרמות מימין ומאמרי הגידוף משמאל... עתה עלי לעצור ולומר - די! עד כאן! אני לא אשב ברבנות שחילוניים מייצגי המשפט הזר ישבו בה!"...

ברגע האחרון חזר הרב קוק לרגיעתו והציע פשרה, והיא: "בוחרים בשלושה חילוניים יודעי תורה ושומרי מצוות שהם ישמשו כמועצה ליד מועצת הרבנות הראשית אולם בתוך החוקים לא יתערבו כלל וכלל. אם תקבל הצעתי נוכל לגשת לבחירות". הצעת פשרה זו התקבלה ונבחרו שלושה חילוניים משכילים יודעי תורה ושומרי דת לתפקיד ועדה מייצעת למועצת הרבנות: עו"ד ד"ר מרדכי אליאש, מר יוסף חי פניזל, ועו"ד מרדכי לבנון. עובדות מזעזעות אלו שהיועץ המשפטי של הבריטים מר בנטוביץ דרש שימונו יחד עם הדיינים גם שלושה חילוניים שיהוו את המועצה העליונה של הרבנות הראשית 'לתיקון סדרי המשפטים וביאור החוקים'. ושבעקבות כך הראי"ה קוק עמד על רגליו והכריז: אם כך רבי יוסף חיים זוננפלד צדק! הובאה בפרוטוקול הוועדה (שפורסמה בספר המזרחי פרק כא עמ' רעג והלאה, וכן בספר 'רבנות ראשית עצמאית עמ' יג'³²).

32. בפרוטוקול הוועדה נכתבו באריכות דבריו של הראי"ה קוק אשר הם רלוונטים מאוד לזמננו. "וותרנות בענייני אמונות ודעות וסדורי הלכה, הנובעת מתוך רצון להתחשב ברצונות החילוניים, לא תבנה השפעה אמיתית. ואדרבה הרבנות תהיה כחרס נשבר חסר כח השפעה. בשום אופן לא יסכימו רבנים להכניס איזה תקונים ושינויים בחלק מחלקי התורה. מוטב לנו שזרים ישפטו אותנו על פי דינים זרים מאשר נשפטו אנו בעצמנו על פי דינים זרים" (מתוך הספר 'רבנות ראשית עצמאית' עמודים 13-17). בכך הביע הראי"ה את עמדתו הברורה שאם הרוח החילונית תשתלט על הרבנות, אזי לא רבנות כזו מעוניין הוא להקים!!! ובזה דעתו כדעת הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד והגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין וצוק"ל ושאר גדולי ירושלים שהתנגדו בכל תוקף להקמת הרבנות הראשית לישראל.

גם על התוצאות ההרסניות מעיד מחבר הספר 'האיש על החומה' (עמ' 209), וזה לשונו: "אולם מאותו יום שניתנה דריסת רגל לרשות (למדינה) ולגורמים חילוניים להתערב ברבנות ולקבוע את צביונו והרכבו, ניטל כבוד הרבנות והדרה. הפוליטיקה והחילוניים שנהיו למרכיבים נכבדים של מוסד השיפוט העליון של יהדות ההלכה והשו"ע - הפשיטו ממנו את הכל".

דברים אלו שנכתבו לפני עשרות שנים, אקטואליים עשרת מונים בדורנו, היום כבר כולם רואים שהדיינים ברבנות פוסקים בכל הנושאים כולם כפי חוקי בתי המשפט החילוניים, ולא כפי פסקי התורה והשו"ע, עקב הלחצים העצומים שהופעלו בשנים האחרונות ע"י נותני לחמם - מדינת ישראל הכפרנית. והם מתנהלים כבית משפט חילוני בכלהענינים: בכפיית גיטין שלא כדין, בחלוקת רכוש בין בני הזוג, משמורת הילדים, הסדרי ראייה, חיוב מזונות, ירושות וגירוות (כפי שיורחב בספר זה).

ט

הגרצ"פ פרנק הודה בסוף ימיו: הגרי"ח זוננפלד צדק

עדות חשובה על המניעים שגרמו לרבנים להצטרף למוסד הרבנות היתה חרפת הרעב ששררה בירושלים באותם ימים כמתואר בספר 'האיש על החומה' בעמודים: (159-157) חלק מהרבנים שהצטרפו לרבנות היה זה לא מצד הסכמתם למוסד זה, אלא ממצבם הכלכלי הקשה וחרפת הרעב של משפחתם. ואלו שלא הצטרפו לרבנות נקטו נגדם אמצעי ענישה כלכליים קשים. ידוע שגם הגאון רצ"פ פראנק זצ"ל נכנס לרבנות רק מכורח הרעב הנורא שהיה קיים בביתו בכל שנות מלחמת העולם הראשונה ולאחריה, שעוללים שאלו לחם ופורס אין להם, ואף בתו חמדת לבו נפטרה בשנים אלו בגלל התנאים הקשים בביתו (ראה עוד בספר תולדותינו 'גאון ההוראה').

ראה עוד בספר 'עמודא דנהורא' (דף מו) אשר מתאר באופן מזעזע את חרפת הרעב שהיה באותם ימים בירושלים, דבר שגרם לרבנים יחידים להיכנע ללחץ הסוכנות היהודית בראשותו

של הרשע עזר ויצמן שכידוע קיבל כספים רבים מיהדות הגולה לחלק לעניי ירושלים ואילו הוא עיכב בידו את הכסף ולא הסכים לחלקה אלא רק למי שמקבל את סמכות 'משרד הרבנות'. ומעיד שם על רבנים שלא רצו להצטרף למוסד הרבנות, וראשי הציונות נקטו נגדם באמצעי לחץ קשים ואכזריים ביותר.

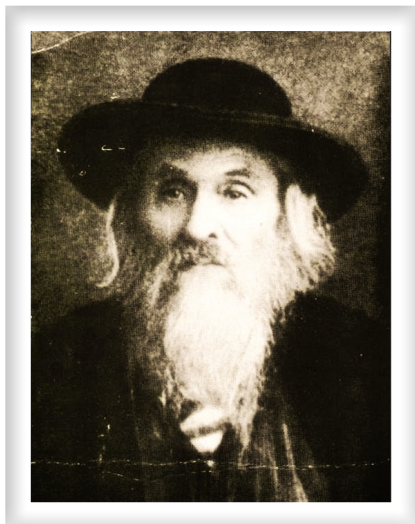
רבי צבי פסח פרנק
בעל 'הר צבי'

בספר 'האיש על החומה' (ח"ג בעמ' 220 - 218) מביא את עדותו של הגאון רבי רפאל קצנלבוגן זצ"ל שהיה ממקורביו של הגרצ"פ פראנק זצ"ל, ומספר ששנתיים לפני פטירתו של הגרצ"פ פראנק הכריז בפני מקורביו בזה הלשון: "כשאני רואה עד היכן התדרדרה הרבנות ועד כמה הושפל כבודה ונכפפה קומתה, הרני מהרהר בליבי שאכן צדק רבי יוסף חיים זוננפלד" עכ"ל.

1

מאה שנות שלטון חילוני על הרבנות הראשית בארץ ישראל

כל אותם החושיבים שהתלות המוחלטת של הרבנות בגופים החילוניים קיימת רק היום, אבל בעבר הרבנות היתה עצמאית לפסוק ולעשות כרצונה, חשוב שיראה את מכתב 'ועד העיר' אל

רבי משה נחום ולנשטיין
ראב"ד העדה חרדית

'ועד הצירים' של הסוכנות בראשותו של הרשע ויצמן, הובא בספר האיש על החומה (ח"ג בעמוד 158) אשר מגלה מה גרם לשליטה המוחלטת של הגופים החילוניים על הרבנות, וז"ל: "ועל מנת שאמנם ימצא משרד הרבנות ברושותם (של החילונים) בכדי להדגיש את תלותו המוחלטת של משרד הרבנות בוועד העיר ובוועד הצירים החילונים, נקבע שהוראת תשלום המשכורת לרבנים יתן ועד העיר ולפי הוראת תשלום אלו תשלום המשכורת במשרדי ועד הצירים. ע"י כך הובטחה שליטת שני הגופים החילוניים במוסד הרבנות". - (זוה כעדותו של פרופסור ישעיהו ליבוביץ בשם ד. בן גוריון שר"י הובא לעיל ב'תחקיר עומק עדכני', סעיף 6).

בהמשך מוסיף הגרש"ז זוננפלד: "הד"ר וייצמן שהשתלט על כל כספי הג'וינט הלך אמנם בתחילה בדרכי שכנוע דפלומטיות, ע"מ לאלץ את הרבנים לקבל

את תכתיביו... אולם משהגיע ליעדו, והשיג דריסת רגל במוסד הרבנות, לא היסס מלנקוט באמצעי ענישה מאוד לא דפלומטיות נגד הרבנים הסרבנים.

וייצמן אף לא נרתע מלהפעיל נגדם לחצים כלכליים ולהרעיב את בני משפחותיהם. הוא הפסיק את משכורתו של מנהל ת"ת בתי הונגרים כעונש על שחותנו רבי משה נחום וולינשטיין זצ"ל סירב להצטרף למשרד הרבנות. הסנקציות שננקטו ע"י 'ועד הצירים' נגד אלה שסרבו ללכת בתלם עוררו סערת רוחות בציבור, ומכתבי מחאה ממוסדות וארגונים נשלחו לוועד הצירים אולם ללא תוצאות", כך השתלטו על הרבנים...

יא

האם הכסף שמקבלים הדיינים מהמדינה משפיע על פסקיהם?

הגאון הצדיק רבי בנימין מנדלזון זצ"ל אב"ד קוממיות היה נאמנם של גדולי התורה והחסידות ומקורבם של מרנן ורבנן החזו"א והגרי"ז מבריסק.

לפני קרוב לשבעים שנה ניסו להציע לו מחוגי הרבנות הראשית שיסכים לכהן אצלם כאב"ד רבני, תמורת משכורת מכובדת ותנאים מצויינים. שיאפשרו לו להיות פנוי רוב שעות היום והלילה ולעסוק בתורה. הגיב הרב מנדלזון מיניה וביה: "אבל להיכן תלך התורה הזאת?."

הגרי"ב מנדלזון שהיה בקיא בש"ס ופוסקים ורבו בעל האמרי אמת העיד עליו שהוא מהיחידים בכל גור שמסוגל לקלוט כראוי את דברי תורתו העמוקים. וכן קדוש עליון המהרי"ד מבעלז אמר על הרב דקוממיות: "שגופו הטהור ונשמתו שייכים למאתיים שנה קודם"³³.

בכל אופן על אף גדלותו של אב"ד קוממיות הוא פחד לכהן כאב"ד ברבנות. והדברים ק"ו, אם יהודי בדרגה גבוהה של תורה ויראת שמים כהגר"ב מנדלזון מבין שבקבלת משכורת ותנאים מצויינים מהמדינה תמורת אב"ד ברבנות - התורה שלו תלך ח"ו לסטרא אחרא.

רבי בנימין מנדלזון אב"ד קוממיות

33. ציטוט מעיתון המודיע (תוספת לגליון, י"ט אייר תשע"ט עמ' כב) ראיון עם בנו הגאון רבי ישראל יצחק מנדלזון שליט"א אב"ד קוממיות בירושלים.

בזמן יסוד הרבנות, לפני מאה שנה המשכורת והתנאים הטובים שיקבלו מהממשלה הבריטית השפיעה על המקבלים וגררה אותם ליצור תקנות רבות הנוגדות את פסקי השו"ע לחלוטין.

גם בדורנו כבר אין ויכוח, שדייני בתי הדין הרבניים מכורים לשלטונות. הם מלכתחילה מספקים לחילוניים במדינה את הסחורה הדרושה ו'מתאימים' את חוקי התורה לחוקי המדינה. מכניסים את התורה למיטת סדום ומקצצים כל יום חלקים נוספים ממנה.

אין דיין ברבנות שיכול לומר: "אני פוסק כהלכה ולא מושפע מהמשכורת שאני מקבל מהמדינה". כי המציאות כיום ברורה כשמש, שדייני הרבנות מכורים לגמרי לחוקי מדינת ישראל - גם אם חוקים אלו עוקרים את הדת ויסודי היהדות.

יב

איך ניתן להגיע בקלות לשערי גיהנום?!

תלמיד חכם אחד למד לדיינות ועמד כבר לקראת המבחנים ברבנות. ראש ישיבת סלבודקא הגאון רבי דוב לנדו שליט"א שהכירו, ניסה להניא אותו מכך, אבל הלה עמד בדעתו להיכנס לדיין ברבנות.

בשלב מסוים הגר"ד לנדו הזמין את הגרש"ש קרליץ זצ"ל לשמוע את דעתו בזה. מששמע הגרש"ש קרליץ במה מדובר, פנה לאותו חכם שחשק להיכנס לבתי הדין הרבניים, ואמר לו: "דרך בית הדין של הרבנות ניתן בקלות להגיע לשערי גיהנום".

רבי דב לנדו ראש ישיבת סלבודקא

אותו ת"ח שאל אותו: ומר? (הרי הגרש"ש קרליץ כיהן כאב"ד ברבנות). השיב לו הגרש"ש: "אני הנני זקן, ויודעים שהנני קנאי, לא מנסים לכפות אותי. אבל אתה אברך צעיר, עלול מהר מאד ליפול לבאר שחת של כפיית השלטונות" (הדורשים לפסוק נגד השו"ע)³⁴.

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל אמר בשיעורו לתלמידיו, עוד בשנים הראשונות להקמת המדינה שרבים נגררו אחרי הרבנות מטעם, וזה לשונו: "אינני מגדל כאן תלמידים שילכו להיות דיינים בבתי הדין של הרבנות הראשית... אלו כשופטי ערכאות הם" (ספר 'רבי מיכל יהודה' חלק ג' עמ' 371).

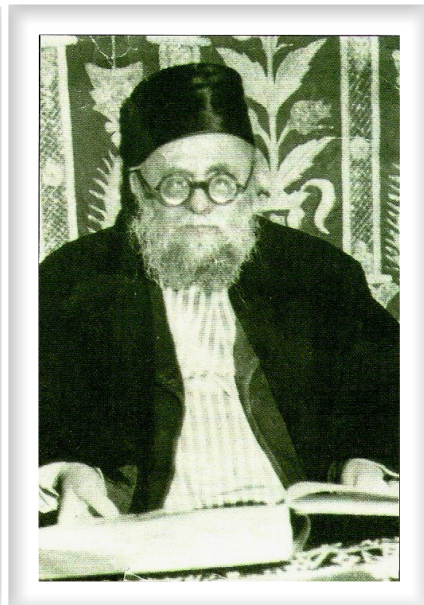
34. פורסם בעיתון 'יתד נאמן', ('מוסף' י"ז חשוון תש"פ) בשם הגר"י יהודא סילמן שליט"א.

יג

כאבו של מרן הגר"ע עטיה זצ"ל על בתי דין הרבניים הכפופים לערכאות

הגאון רבי נתן בן סניור שליט"א אב"ד בנין ציון מספר בשם רבו הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל שהעיד על מרן ראש הישיבה, חכם רבי עזרא עטיה זצוק"ל גדול חכמי הספרדים בדור הקודם, שאמר פעמים רבות בזה הלשון³⁵: "היום בתי הדין הרבניים כפופים במידה מסוימת לחוקי המדינה וזו בעיה קשה וחמורה. והמשיך ראש הישיבה לספר שלפני שנת תש"ח היו שני בתי דינים ספרדיים עצמאיים בירושלים. השלטונות דאגו לסגור אותם בשפתי חלקות. אמרו שאין בהם צורך כי הם כבר ידאגו למבנה ומשכורות מטעם הרבנות הראשית. וכך הכניסו את בתי הדין לשליטתם".

מרן ראש הישיבה חכם עזרא עטיה מאד הצטער מהדרך הזו, כאב לו שבתי הדין כפופים לחוקי המדינה. דיין לא יכול לומר באמת מה שהוא חושב. הוא כבול לתנאים והגבלות. ואם יכריז לדוגמא שמחלל שבת בפרהסיה חייב סקילה, כדין התורה, בו במקום ידרשו ממנו להתנצל על דבריו או שיפטרו אותו...

רבי עזרא עטיה ותלמידו רבי בן ציון אבא שאול ראשי ישיבת פורת יוסף לדורותיה

לא קשה לנחש מה היה אומר הגאון רבי עזרא עטיה בדורנו, שרואים בצורה בוטה ומופגנת את השעבוד המוחלט של הדיינים ברבנות לחוקי המדינה ושופטיה, שבוודאי היה יוצא במלחמת קודש להימנע מלערוך גיטין ברבנות הבנויה על עקירת התורה המסורה מדור לדור.

יד

מה הדבר המסכן את זרעו אחריו?

סיפר הגאון רבי משה מרדכי שלוזינגר זצ"ל, בשם אביו הרב דקרית אתא, שהיה תלמידו של הגאון רבי יעקב משה חרל"פ זצ"ל.

בבחירות השניות לרבנות הראשית שהתקיימו בשנת תרצ"ז הגישו אוהדי הגרי"מ חרל"פ את מועמדותו לרב הראשי האשכנזי. הנציגים החרדיים העדיפו את מועמדותו על פני שאר המועמדים. וכן נציגי המזרחי הסכימו לבחירתו. למעשה בבחירות שהתקיימו, חלק מאנשי המזרחי חששו שהגרי"מ חרל"פ מדי קיצוני ומחמיר והצביעו לרב הרצוג שנבחר על חודו של קול.

מרן החזו"א שלח להגרי"מ חרל"פ: "שהוא צריך לשלוח מתנה לנציג שלא בחר בו לרב ראשי, כי בזה הציל את זרעו אחריו"³⁶. וכן העיד הגאון רבי שמואל ברוך ורנר זצ"ל שבכל פעם שחמיו הגרי"מ חרל"פ זצ"ל עבר ליד הבית בו התקיימו הבחירות לרבנות. היה מברך: "ברוך... שעשה לי נס במקום הזה"³⁷.

רבי משה מרדכי שלוזינגר בעל 'משמר הלויים'

וכידוע וכמפורסם, היה הגרי"מ חרל"פ מקושר להראי"ה קוק כתלמיד לרב. ובכל אופן הסכים לדברי מרן החזו"א, שלהיבחר כרב ראשי הוא סכנה לכל היהדות של זרעו אחריו. ומשום כך בירך על הנס שנעשה לו שלא נבחר לרב הראשי. ומה נאמר בדורנו כאשר הרבנות הראשית ודייניה ירדו עשרה דרגות למטה, וכל פסקיהם אינם כפי השו"ע, אלא כחוקי המדינה ושופטיה. בוודאי שלהיבחר כדיינים ברבנות זוהי סכנה עצומה להם, לזרעם ולכל העולם כולו.

36. הדברים צוטטו מתוך ספר זכרון של קרובי משפחתו 'זכרון ישראל' עמ' כג.

37. הדברים הובאו בספר זיכרון 'אב בבית המלך' שיצא לזכרו של הגרש"ב ורנר זצ"ל.

חשיפה היסטורית מזעזעת ניצוד נוצרה הרבנות הראשית

הקטעים דלהלן הם ציטוטים שכתב רבי משה בלוי זצ"ל נאמנם של גדולי ירושלים ובראשם הגרי"ח זוננפלד זצוק"ל, אשר היה נוכח אישית בכל האסיפות והאירועים של הקמת הרבנות הראשית - אותם מתאר בפרוטרוט בספרו 'עמודא דנהורא' (עמודים לח-מז)

1. 'הסוכנות' בראשות ויצמן משתלטת בגנבה על כספי התרומות מחו"ל

"הציונים (בראשות ויצמן) היו אלו שהצליחו להעביר לידם את צינורות השפע שבאו מאמריקה העשירה, שהשפיעה אז בשפע סכומים עצומים שהיה מצוי בידיהם, שאם אמנם דעת הנותנים היה להשקיט בהם את רעבון ארץ הקודש ולהושיע לנצרכים, חולים ונדכאים, חשבו ראשי הסוכנות להשתמש בהם למטרות מפלגתיות.

וגם כספים המיועדים בפירוש בשביל מוסדות תורה וצדקה של היהדות החרדית עברו דרכם, באין אפשרות אחרת להעביר כספים לארץ ישראל. וגם בכספים אלו - אפילו שהיו רק שלוחים להולכתם לחרדים בא"י - למסור אותם לתפקידם - חשבו שיש להם זכות להשתמש בהם למטרת השפעה מפלגתית על המוסדות כוונה לכבוש אותם.

"בימים ההם בא ד"ר ויצמן לארץ ישראל לא רק כנשיא ישראל כאשר כינו אותו נושאי כליו, אלא גם כהזן ומפרנס חיי עשרות אלפי הנפשות האומללים של ירושלים ושל ארץ ישראל כולם היו מסורים בידו לשבט או לחסד, כולל המוסדות הישיבות בתי היתומים החולים וכו' כולם היו תלויים במאמר פיו. כמובן ... שמעשרות אלפי לירא (שטרלינג) שלבבות ישראל (בחו"ל) התנדבו להקלת המצב בא"י, נהנו בראש ובראשונה מוסדי הציונים המעטים שהיו אז: פקידי הציונים, בתי החינוך שלהם והמוסדות המעטים שהתקרבו אליו. ורק פירורי עצמות יבשות נתנו - אם מפני שלא היה אפשר אחרת כלפי הנותנים (שביררו למה תרומתם לא הגיע למוסדות התורה) או מתוך כוונה של השפעה המביאה לידי כיבוש, גם לישיבות והתלמודי תורה ומוסדות החרדים.

והבדל המעמדות היה גדול מאוד בימים האלה בירושלים: הציונים ומוסדותיהם חיו חיי הפרזה והוללות, ... והחרדים ומוסדותיהם אכלו לחם ניקודים (מעופש) של סובין או לגמרי גוועים ברעב. לפני ד"ר ויצמן וכת דיליה הלך הכרוז: "אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תוכלו, ואם תמאנו ומריתם, ברעב תגוועו! ...! במצב כזה קיוו (הציונים בראשות ויצמן) לאסוף את היהדות החרדית כאסוף ביצים עזובות.

2. הציונים עבדו בשיטת השוחד מיום היווסדם

המוסדות, ביחוד מוסדות התורה, הישיבות והתלמודי תורה - היו נקראים אחד אחד - וד"ר ויצמן בכבודו ובעצמו הציע לפניהם תקציב שמן, חיי נחת בשביל כל התלויים במוסד ובעיקר בשביל מנהליו - ובלבד שימסרו את המוסדות לראשות הציונים ע"י ועד הצירים (של הסוכנות היהודית).

הניסיון של היהדות החרדית בירושלים היה קשה מאד, מנהלים ראו לפנייהם שני דרכים: אחת של חיים מתוקים שלא ראו מימיהם, והאחת של עוני וסבל נורא, ועליהם היה להכריע אם לקבל את הטוב תמורת השפעה קטנה מצד הציונים, או לוותר על כל הטוב ולשמור הלאה בנאמנות על פיקדון המוסדות - חיי נשמתה של היהדות החרדית.

... ראשי מוסדות התורה התכנסו לישיבה, בין חלק מהמנהלים היתה ניכרת חולשה, מעמד רופף, כמעט שנכנעו. אז קם רבינו זיע"א (הגרי"ח זוננפלד) והציל את ירושלים. אצלו לא היו ספקות. הכל היה ברור לפניו בשבילו אין שני דרכים, בשבילו רק דרך אחת: לא להיכנע! הוודאות שבפניו, העוז והאומץ השפיעה על כל הסביבה. הצעותיהם של הכובשים נדחו, ושרי הצבא הוסיפו להגן על מבצריהם, כשהם רעבים וצמאים, הגינו והצילו.

אבל ד"ר ויצמן לא הרפה, לא איבד את תקוותו, הוא החל לדבר דברי ריצוי ואיום כאחד. מצד אחד ויתר על דרישותיו עד למינמום האפשרית, חדל לדרוש חיווי דעת בהנהלה. הוא היה נכון למסור את התקציב הגדול ע"י המנהלים החוקיים ובלבד דרישה אחת קטנה: ששפת ההוראה בבתי התלמוד תורה תהיה עברית. חלק מההנהלות באו שוב במבוכה.

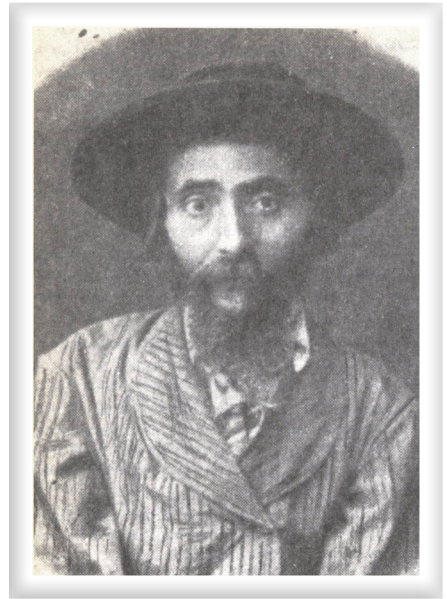
... (באסיפה נוספת) מרן זיע"א חשש לשתיקה כהודאה, וכהרגלו בשעת התרגשות הזדקף מלא קומתו ואמר: ד"ר ויצמן! לא! הישיבות ובתי התלמוד תורה שלנו הם. אנו ננהל אותם כאשר נמצא לנכון ולא נרשה בשום אופן שמי שהוא שאיננו שלנו יחוה דעה כל שהיא בהם, אם בתוכנית או גם בצורה החיצונית... האסיפה דחתה את הצעת ד"ר ויצמן והוא עזב את האסיפה בזעף.

ד"ר ויצמן לא התייאש עוד, הוא הזמין לאסיפה יותר גדולה באולם תלמוד תורה עץ חיים שאליה הוזמנו מנהלי ופקידי כל הישיבות, זקני המלמדים מספר של חכמי ישיבה רבנים ועוד. הוא חשב שכאשר יתאר לפני המלמדים עצמם את שני הדרכים, את ה'אם תאבו' ואת האם תמאנו, יתקוממו הם נגד החלטתו של מרן זיע"א. האסיפה היתה אמנם גדולה, כותב השורות היה מזכיר האסיפה... ובה הובלטה גבורתם של 'גיבורי הכוח' הירושלמיים. עוד מטריטרים באוזני הדברים שיצאו אז מאת המנוח הרה"ג רא"א פראג ז"ל: "ברעב נגוועו אנו וטפנו, ואת מבצרי התורה לא נמסור. לא נפתח לאחריים פתח, אפילו כחודו של מחט".

3. אלמנות ויתומים גוועו ברעב - כי כספם נגזל ע"י ד"ר ויצמן

ההכרעה נפלה. ואמנם החלה אז הרדיפה על מוסדות החרדים. ... הציונים התחילו להעניש את החרדים על עקשנותם, גם במעשה. על חכמי התורה גזרו כלי'ה. גם על יתומי החרדים יצאה הגזירה. אלמנות ויתומים מאב חרדי לא קיבלו את התמיכה ... וככה חשבו (הציונים) להיפטר בערך של דור אחד מהיהדות החרדית או לפחות מהשיבות ובתי התלמודי תורה שלהם, הבאר אשר שותים מהם אומץ ומסירות נפש...

הגזירות הקשות יותר משל פרעה עלו ליהדות החרדית בנפשות. הרבה אלמנות ויתומים כרעו תחת חומר הגזירה והשיבו נשמות טהורות למי שנתנן... אבל היהדות בכללה נשארה אמיצה ובריאה את מבצריה לא מסרה וגם היא בעצמה לא נכנעה".

הגאון רבי אברהם אהרן פראג מגדולי הת"ח ב'עץ חיים'

4. מלחמת ויצמן לכיבוש הקהילות החרדיות ע"י מינוי רבנים הכפופים לציונים

"בשעה שלחמו הציונים על המוסדות וחכמי השיבות העקשנים בתור פרטים, עסקו ציוני ארץ ישראל בתוכנית לכבוש את הקהילות בכללן. ובראשונה נגשו לכבוש את המבצר המרכזי של היהדות את ירושלים וממנו דימו להתפשט על כל ארץ ישראל. ההחלטה הראשונה היתה לסדר בחירה לועד העיר וליהודי ירושלים....

ד"ר ויצמן התבטא ברבים מתוך מרירות: "כל זמן שהמוסדות של (הגרי"ח זוננפלד) ועד העיר לקהילות האשכנזים קיים - אי אפשר שיהיה לציונים תקומה בארץ ישראל" (עמו מה). כשהציונים וד"ר ויצמן בראשם ראו שהרבנים החרדים עמדו להם לשטן בכיבוש היהדות החרדית, באו לכלל הכרה שלפני שכובשים את המבצרים יש לכבוש או לשחד את שרי הצבא, את הרבנים עצמם, לשעבד את המנהיגים הרוחניים של העם לרשותם - ואחר כך ימסרו הם בעצמם את המבצרים. ומכיבוש השיבות והקהילות עברו לכיבוש הרבנות.

ד"ר ויצמן הזמין אליו את רבני ירושלים והציע לפניהם לסדר את 'משרד הרבנות' במקום הבד"צ הקיים (של העדה החרדית בראשות הגרי"ח זוננפלד). ונימוקו עמו: "חברי הבד"צ (של הגרי"ח זוננפלד) רעבים, הם סובלים חרפת רעב. משרד הבד"צ עני, באין רהיטים ואין חדרים מתאימים, הספרא דדינא והשמש גוועים ברעב, ואין ממילא להבד"צ זכות קיום. אלא מאי - "משרד הרבנות". חברי הבד"צ יקבלו כל אחד 25 לירות (שטרלינג) לחודש, ישכרו אולמות יפים ויתקינו רהיטים יפים

בשביל מושב הבד"צ, וכבוד התורה יתרומם, וכבוד הרבנות יתעלה. (באופן זה תכנן ויצמן לרתום לצינות את כל בני הדין החרדיים בירושלים, וכך ע"י משכורות יהיו כפופים למרותו הבלעדית).

גם הצעה זו נתבטלה בהתחלטה בעוז רוחו של רבינו זיע"א. הוא התנגד ל"כבוד התורה" הזה ולא רצה בטובתן של הציונים. הוא דחה בשתי ידיים את ההצעה בנוגע אליו והשפיע גם על אחרים (שרצו שהגר"ח זוננפלד ובית דינו יתמנו לבי"ד מטעמם ויקבלו משכורת מ'משרד הרבנות').

ד"ר ויצמן לא הרפה גם בפרט הזה וניסה את מזלו אצל רבנים באופן בודד, בא בדברים על כל יחיד ויחיד. חולשה, השפעה, העתידי המדומה, סבל ההווה עשו את שלהם ואחדים מהם נכנעו. מבתי הדין הקבועים נפרדו רבנים אחדים, וד"ר ויצמן יסד את 'משרד הרבנות'.

5. הרבנות הציונית - כלי שרת של החילונים פורקי העול

היה זה הפרצה הראשונה בחומת היהדות החרדית, הניצחון הראשון של היהדות הלאומית... מחנות הכובשים של הציונים נפגשו. עבודתם של הלאומיים נשלמה ע"י הצלחתו של ד"ר ויצמן על שדה הרבנות - משרד הרבנות הוכרז כמוסד של העדה הלאומית. בספר דברי הימים אשר לועד העיר היהודי ירושלים היה כתוב לאמור: "ע"י ועד העיר החילוני - הוקם משרד הרבנות".

... האמת נתברר גם לקהל התמים רק שנתיים אחרי כן בעת הבחירה השנייה לועד העיר היהודי ירושלים, 'ועדת הבחירה' התיירה בחירת נשים לבחור ולהיבחר. כל רבני ירושלים וחכמי הישיבות יצאו באיסור חמור (נגד הבחירה בכלל ונגד בחירת נשים בפרט), ורק הרבנים האחדים חברי משרד הרבנות - אשר נתפתו אחרי שיחה נאה ורהיטים נאים - מצאו אז "שחובה קדושה על כל אדם בישראל בין איש ובין אשה להשתתף בבחירות, ואף קול אחד לא ילך לאיבוד". משרד הרבנות נתגלה מאז לכלי שרת של העדה החופשית, ונבואתו של ד"ר ויצמן החלה להתקיים.

... בבא הרב קוק לירושלים התקרבו אליו רבני משרד הרבנות. כאשר אבדו את אמונם אצל הקהל החרדי בירושלים מפני התמסרותם לציונים, קוו למצא ברב זה מפלט ומשען, בידעם שגם דעתו נוטה לצינות, והוא אינו חושב להם לעוון את הצעד אשר עשו. ואז רקמו הציונים את יצירת הרבנות הרשמית בארץ ישראל. ... הם רצו לתת לרבנות זו גושפנקא דמלכא למען תגדל השפעתה על הציבור. אם לא מתוך הערצה מסורתית של רבנות ישראל, הרי מפני כוחה וזכויותיה מטעם המדינה.

אולם הממשלה (המנדט הבריטי) העמידה תנאים עיקריים לנתינת התוקף הממשלתי והתנאים האלו היו: ב"ד לערעורים, התאמה בדיני ירושה עם החוקים הבינלאומיים של הגויים (כגון ירושת הבת) והבטחה כללית בעיקר להתאים בהמשך הזמן את משפטי הרבנות עם רוח הזמן ועם דרישות הזמן המדיניות (החדשות)...

עכ"ל רבי משה בלוי זצ"ל בספרו הנורא 'עמודא דנהורא'.

יסוד הרבנות למטרת עקירת הדת ע"י דר' ויצמן - שידיו מגועלות בדם מליון יהודים בשואה

מי הוא אותו ד"ר ויצמן העומד מאחורי הקמת הרבנות הראשית מטעם הסוכנות הציונית? כאשר יחרט בלבבות ישראל לדורות עולם עד כמה אכזריות ואיבוד צלם אנוש התגלמו בראשי הציונות בארץ ישראל ובד"ר ויצמן שעמד בראשם - יבינו לנכון שכל יסוד הבניין של הקמת בתי דין מטעם ראשי הציונות האכזריים והרוצחים - לא היה למטרת יהדות! אלא להיפך להפוך את הרבנים לכלי שרת של החילונים - במטרה לפורר את הקהילות, לדלדל את מעמד כלל הרבנים וליצור רפורמה בתורה ובהלכה.

ההסטוריה לא תסלח לד"ר ויצמן וחבר מרעיו מהסוכנות היהודית שגזלו אחרי מלחמת העולם הראשונה תרומות של מיליוני דולרים, כסף יהודי שנשלח ע"י נדיבי לב מאמריקה למוסדות התורה והחסד בירושלים, להחזקת אלמנות ויתומים. ד"ר ויצמן מעל באימון שניתן בו להעביר את התרומות לעניי ארץ ישראל ולמוסדות התורה, ובמקום זה גזל את הכסף והשתמש בו לצרכיו הפוליטיים! ד"ר ויצמן חילק את הכסף רק לאנשיו הציוניים ולנשמעים לדרישותיו - וגרם בכך למוות ברעב של אלפי עניים, אלמנות ויתומים מהישוב היהודי בירושלים ובא"י.

בתקופה זו לא היה ויכוח אידאולוגי אצל רבני ירושלים על הסכנה של התנועה הציונית. וכל ההצטרפות של רבנים לקבל את המרות הציונית ולהיכנע לדרישותיה היה רק כדי לקבל כספי מחייה מד"ר ויצמן ולהציל בכך את עצמם ובני ביתם מרעב ומיתות קשות ומשונות. זה היה ניסיון גדול של אותו הדור (ראה לעיל אות ט עדות מזועזעת מהגרצ"פ פרנק). ידיו של ויצמן מגועלות בדם יהודי שמנע בידיו

הצלת אלפי יהודים ממוות ע"י שגזל את הכסף שנועד להצלה למטרות פוליטיות. בשנים אלו ד"ר ויצמן קנה לעצמו את האכזריות והתעלמות מצרות יהודים ומחיייהם, והגדיל פשעו בנאומו המרושע בקונגרס הציוני שהתקיים בשנת תרצ"ז, בתחילת תקופת 'השואה' בו הכריז ויצמן שכל יהודי שלא משרת את המטרה הציונית הוא אבק אדם! וע"כ אין לדאוג להציל את חייו ממוות!.

מליון יהודים ניתן היה להציל בהונגריה ובאירופה תמורת 3 דולר לנפש. אולם ד"ר ויצמן מנע זאת. בתמונה נראה טור ענק של יהודים מובלים לתאי הגזים בבירקנאו-אושביץ מאי 1944

הרב משה שינפלד זצ"ל שהיה נאמנם של גדולי הדור בספרו 'שרופי הכבשנים מאשימים' (עמוד 19-21). מביא ציטוטים מזעזעים מדבריו של ד"ר ויצמן, וז"ל: "מתהומות הטרגדיה אני רוצה להציל שני מליון נוער. הזקנים יאבדו. הם יחכו לגורלם. הם אבק כלכלי ומוסרי בעולם אכזר. רק ענף הנוער ישאר, הזקנים צריכים לעמוד בכך ולהשלים עם כך".

דברים מזעזעים אלו קוימו הלכה למעשה בעת שהיה ניתן להציל מיליון יהודים בהונגריה ובאירופה תמורת שלוש דולר לנפש. מדובר בסכום כסף שנדרש ככופר נפש ושוחד על מנת לעצור לחלוטין את הרכבות לאושוויץ - שם נהרגו ונשרפו בכבשנים בכל יום ויום שנים עשר אלף יהודים. גם השליח יואל ברנד שהיה חילוני ציוני, ונשלח ע"י יהדות הונגריה כולה להתחנן בפני הסוכנות היהודית לשחרר את הכסף להצלת מיליון יהודי הונגריה וגליציה. וד"ר ויצמן שידע על הרג והשמדה של שנים עשר אלף יהודים בכל יום, לא אישר לשחרר את הכסף שהיה מונח בקופת הסוכנות, וגם לא נפגש עם יואל ברנד, אלא דחה אותו במכתב תגובה מזעזע: "הייתי בנסיעות ארוכות ומאז שחזרתי לא התפניתי אף לרגע. אשמח להיפגש עמך בעוד שבועיים, חיים ויצמן". כמה ימים לאחר מכן שלחו נציגי הסוכנות דרישה לבריטים לעצור את יואל ברנד ולהכניסו לכלא. אייכמן נתן ארכה של שלשה שבועות להפסקת ההשמדה, משהתמהמה השליח ברנד לחזור להונגריה התחדשו המשלוחים של שנים עשר אלף יהודים בכל יום לאושוויץ...

שליחו של ד"ר ויצמן - נתן שוולב, שהיה נציג הסוכנות היהודית בשוויץ אשר בידו נתנו הכסף והסמכויות לענייני הצלה. פעל ע"פ הקו המנחה של ד"ר ויצמן, ודחה בתקיפות כל בקשה להעביר כספים עבור תשלום שוחד לגרמנים להפסקת השמדת מיליוני היהודים. נתן שוולב השיב במכתבו המהווה מסמך הסטורי מחפיר, וז"ל: "שטות ואפילו חוצפה היא מציידנו לשאול מן הגויים ששופכים את דמם, שהם יתנו את כספם למדינת אויבם להגן על הדם שלנו, כי רק בדם תהיה לנו הארץ". יצחק גרינבוים יו"ר ועדת הצלה בא"י מטעם הסוכנות היהודית התנגד להקציב

אפילו פרוטה אחת מקרן היסוד, למשלוח חבילות מזון לרעבים עד מוות. באומרו: חשובה עז אחת בארץ ישראל מקהילה שלמה בגולה.

כל בר דעת מבין שההסטוריה חוזרת! גם היום מטרת החילונים במימון בתי הדין הרבניים הוא לשלוט על התורה ועל הרבנים ולעשות רפורמה בדת וביהדות.

הסוכנות היהודית התנגדה להשקיע כסף בהצלת יהודים בשואה והכריזו ברבים: "חשובה עז אחת בא"י מקהילה שלמה בגולה". בתמונה טור אין סופי ליד פסי רכבת בדרך למשרפות באושביץ

שערי הלכה

א.

פסולי גיטין הנעשים בהסכמה
ב'בתי הדין הרבניים'.

ב.

בעיות חדשות בגיטי הרבנות
שסופם כפיה וביטול הגט.

תוכן העניינים

א.

פסולי גיטין הנעשים בהסכמה - ב'בתי הדין הרבניים'

- סימן א - בי"ד שטענו בעבר בגיטין חוששים לכל גיטיהם..... פא
- סימן ב - אשה שאין בידה מעשה בי"ד כשר - אסורה להינשא מהתורה..... פג
- סימן ג - דעת ראשונים ופוסקים רבים שגם גיטין בהסכמה חייבים בי"ד של שלושה לעיכובא..... צח
- סימן ד - גיטין מוטעים בטלים מהתורה..... קח
- סימן ה - בעיות רבות בקנייני הגט הנעשים ברבנות המבטלים מהתורה גם גיטין בהסכמה..... קלב
- סימן ו - בעיות בעידי הגט - המבטלים את הגט גם כשניתן ברצון..... קנד
- סימן ז - גיטי הרבנות - מצוי שמקפלים את הגט כשהדיו לח..... קסה
- סימן ח - האם המהירות בעשיית הגיטין - גורמת לבעיות בצורת האותיות ובבירור השמות?..... קסז
- סימן ט - האם קיים חשש בהלכות 'לשמה' בגיטי הרבנות?..... קסח
- סימן י - פסקי הרבנות בחלוקת רכוש וילדים הם גזל ועושק ומביאים לביטול הגט..... קסט
- סימן יא - הסכמי הגירושין ברבנות אין להם תוקף הלכתי וגורמים לביטול הגט..... קפ
- סימן יב - בעיות חמורות ב'סימני המים' הנמצאים בגיטי הרבנות הפוסלות את גיטיהם..... קפד
- סימן יג - סופרי הגיטין ברבנות פסולים לכתוב גיטין מדין מומרים ואינם בני כריתות..... קפח
- סימן יד - בעיות בציווי הבעל לסופר ולעדים לכתוב ולחתום בגט - ובמינוי השליחות דרך הטלפון..... קצ
- סימן טו - בי"ד שאינו נזהר מפסולים דרבנן ומחומרא לכתחילה - אסור לנשים להינשא בגיטיהם..... קצב

ב.

בעיות חדשות בגיטי הרבנות - שסופם כפיה וביטול הגט

- סימן טז - תקציר של פסולי הכפיה המצויים ברוב גיטי הרבנות..... קצה
- סימן יז - מאסר בכלא עם תנאי בית מלון - נחשב כפיה הפוסלת את הגט..... רה
- סימן יח - איסור כפיית גט "באשה רעה בדעותיה"..... ריג
- סימן יט - 'צו עכוב יציאה מהארץ' המוטל על הבעל - גורם לביטול הגט..... רטז
- סימן כ - איסור כפית גט ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות שכביכול הבעל אלים..... ריז
- סימן כא - האיסור הרובץ על המרחיקים אבא מילדיו ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות..... ריט
- סימן כב - פשעי הרווחה - רצח בחסות המדינה..... רלו
- סימן כג - מנהג דיני הרבנות לכפות 'במאיס עלי' - הוא טעות והגט בטל מהתורה..... רמג

סימן כד - נאמנות הבעל לערער שהגט ניתן בכפייה שלא כדין.....רסז
 סימן כה - כיצד יסדרו גיטין באופן שימנע אונס נסתר או ערעור של הבעל על כשרות הגט.....רעו
 סימן כו - פיצויים לגרושה - הענקה או גזלה?.....רעח
 סימן כז - הבעיות להיפגש עם גרושת הרבנות לצורך שידוך - לפני שקבלה גט כשר.....רפה
 סימן כח - האיסורים שעוברים המשדכים גרושות ברבנות.....רפט
 סימן כט - עצות מעשיות לגברים שנסתתרו תבעו אותם לגירושין בביה"ד הרבני.....רצב
 סימן ל - סיכום התנהלות המושחתת של דיני הרבנות ביחס לבתי המשפט החילוניים.....רצו
 סימן לא - עשרות בעיות הלכתיות בהתנהלות בתי הדין הרבניים.....רצט

18 - ביה"ד לא מטילים חרם על המוציא לעז על הגט.....שח	1 - איסור מפגש הגרוש עם גרושתו.....רצט
19 - עינוי הדין האכזרי באיחור נתינת פסק לבעלים.....שח	2 - אסור לדין לכפות את הנתבע להגיש את טענותיו בכתב.....רצט
20 - אסור להעמיד סופר גיטין שאינו הגון.....שט	3 - אברך ת"ח צריך להושיבו ולא לעמוד בפני הדיינים.....ש
21 - הסחת דעת העדים מהגט ואיבוד קשר עין.....שט	4 - אין לכופ תלמיד חכם לבוא לדון אצל דין קטן ממנו.....ש
22 - דיני הרבנות מפחדים מהבג"צ- ומקבלים עדים מחללי שבת...שי	5 - במקום שדנים בכפייה הדין חייב לנמק את פסקו לנתבע.....ש
23 - כל אשה המוגדרת בשו"ע 'מורדת' - נחשבת 'ברבנות' עגונה...שי	6 - אסור לדין להעביר תיקים מהרכב להרכב.....שא
24 - מחייבים את הבעלים בהוצאות משפט נגד ההלכה.....שיא	7 - אסור לדון אדם שלא בפניו.....שא
25 - דיני הרבנות כופים סבא לשלם מזונות נכדיו (כשאין לאב לשלם) ... שיב	8 - דיינים שנבחרים ע"י פורקי עול - פסולים לדון.....שא
26 - עוברים בפסקיהם על איסור 'מודבר שקר תרחק'.....שיב	9 - מינוי דיינים שאינם הגונים ואינם ראויים לדון.....שג
27 - בעיות הלכתיות הקיימות בפסק ירושת הבנות ובכור כפשוט...שיב	10 - אסור לבי"ד הרבני לכופ לדון אצלו ולא בבי"ד אחר.....שג
28 - עקירת השו"ע בשחיטה לספרדים לטובת 'איחוד האומה'.....שיג	11 - דיינים המקבלים שכר לדון - לא יכולים לדון.....דש
29 - עקירת מצוות יבום לספרדים.....שיג	12 - דיני בתי הדין הרבני פסולים לדון מדין נוגעים בדינותם.....שו
30 - שערוריית הגיורים ברבנות.....שיג	13 - כשהדין מרומה - צריך לחקור ולדרוש את העדים היטב.....שו
31 - 'קבלת עדות' בבתי הדין הרבנים ע"י דין אחד.....שיד	14 - הדין צריך להתעמק (להחמיץ) בדין לפני שפוסק אותו.....שו
32 - האם הסכמי קדם נישואין מבטלים את הגט.....שטו	15 - לדיינים צריכים להיות שבעה מדות טובות.....שו
33 - האם נזקי בתי"ד הרבניים בא"י הגיעו לכל העולם?.....שטו	16 - דיין שיושב לדון צריך לישב באימה ובריאה.....שח
	17 - בעיות שהבעל יוצא מאלם הדיונים לפני נתינת הגט.....שח

סימן לב - חובת הרבנים ובתי הדין לעשות את כל המאמצים לשלום בית.....שיז
 סימן לג - סיכום האיסורים החמורים שעוברים דיני הרבנות - בפסקיהם המרושעים.....שכא
 סימן לד - עת לדבר ועת לשתוק.....שכז
 סימן לה - הדרכים לשמור על יחוס וטהרת עם ישראל בדורינו.....שלב
 מכתב חמישים גדולי הרבנים והאדמו"רים באמריקה על איסור כפיית גיטין והליכה לערכאות.....שלד
 קונטרס אחרון - תשובות לרבנים הגאונים בעניני הספר "שואה בהסכמה".....שלח

סימן א

בי"ד שטעו בעבר בגיטין חוששים לכל גיטיהם

הב"י (באבה"ע סימן קמא) הביא את שו"ת הריב"ש (בסימן שצ) בשם הר"ן במעשה שניתן גט שניכר מתוך טעות בגט שהדיינים אינם בקיאים בטיב גיטין, שיש לחוש שמא יש טעות בגט שלא ניכר מתוך הגט והאשה נשאת בחזקת איסור אשת איש. ומשמע בתשובה שהריב"ש הסכים לזה, כיון שהר"ן שם בא להסביר את דברי הריב"ש בסו"ס שפ"ט ודבר זה הובא להלכה בשו"ע אבה"ע ברמ"א (סימן קמא סעיף ל), וכן הב"י (בסו"ס קמא) מביא את שו"ת הר"ן והריב"ש ואת שו"ת הרא"ם (סימנים לה מו) ומכח זה פסלו גט שנמצא בו טעות שניכר שהבי"ד אינם בקיאים בטיב גיטין, ועיין עוד בכנה"ג (אבה"ע סימן קכ הגהב"י ס"ק לו), וכן כתב בשו"ת מהר"י וייל (סימנים פה, קכח).

וכן הכרעת גדולי הפוסקים³⁸ שכל הגיטין שנעשים בבי"ד כזה פסולים, וגם אותם גיטין שנראה שנעשו כהלכה הם פסולים משום שחוששים שישנם פסולים בגט שאינם ניכרים מתוך הגט, וע"כ מעמידים את האשה בחזקת אשת איש ואסורה להינשא לעלמא.

המורם לדינא, שאם רואים שבי"ד טועה אפילו פעם אחת, שניכר מתוך טעותם שהם אינם בקיאים בטיב גיטין, וק"ו אם בי"ד טועים מפעם לפעם בהלכות גיטין, שכל הגיטין שהם עושים פסולים גם בדיעבד.

וא"כ בנידו"ד בגיטי הרבנות כיון שידוע שהם עושים הרבה כפיות גט שלא כדין (כמובא במכתבם של גדולי ישראל, ובעדויות ומסמכים שפורסמו בקונטרסי 'גיטי הכזב' ו'דייני הכזב').

---

38. גדולי הפוסקים שהכריעו שבמקום שרואים שהבית-דין עושה טעויות בגיטין, כל הגיטין שלהם בחזקת פסולים, וכל הנשים שהתגרשו בבי"ד זה אסורות להנשא: ראה בשו"ת ראש משביר (סימן לד) הביא תשובת כת"י של מהר"ש וילייסיד (בר פלוגתיה דמהרי"ט). שו"ת הרדב"ז (ח"ב סימן תרב), שו"ת תורת אמת (סימן קפד), שו"ת תורת חיים (להמרח"ש, ח"ד סימן ג, וס"י כז), שו"ת דרכי נועם (אבה"ע סימן ג), והביאו את דבריו להלכה בספר יד אהרן (אהע"ז סימן קכ הגהב"י ס"ק נז-נח), ובשו"ת בית יהודה (עייאש, ח"א סימן כה), ובשו"ת רב פעלים (ח"ד אבה"ע סימן יא). וכן פסק בשו"ת הראנ"ח (סימן כו) בשם שו"ת הר"ן (סימן פא), שו"ת מהרי"ט החדשים (סימן יד), שו"ת צדקה ומשפט (אבה"ע סימן מב), שו"ת שער אפרים (סימן קט), שו"ת חיים ושלום (ח"ב סימן עא), שו"ת חת"ס (ח"א אבה"ע סימן כז וח"ב סימן לד), שו"ת דברי חיים (ח"ב סימן פט), שו"ת שואל ומשיב (קמא, ח"ג סימן טו), שו"ת פנים מאירות (ח"ג סימן מז), שו"ת צמח צדק (אבה"ע סימן רנד), שו"ת נודע ביהודה (תניינא, אהע"ז סימן קה), שו"ת מראה יחזקאל (סימן פ), שו"ת דברי מלכיאל (ח"ג סימן קטז), שו"ת מהרש"ם (ח"א סימן קלב וח"ב סימן קסא), פ"ת (אבה"ע סימן קמא ס"ק כח) בשם שו"ת שיבת ציון (סימן צא).

וכמו כן יש בעיות רבות בגיטין בהסכמה, כגון: שמביאים עדים פסולים לגט, או בעיות בכתיבת שמות הבעל והאשה, או בעיות בקנייני הגט ועוד בעיות נוספות, כפי שיבואר בספר זה. ע"כ פשוט וברור שכל גיטיהם, גם אם נעשים ברצון ובהסכמה, האשה אסורה להנשא בהם, משום שחיישינן שמא יש פסולים בגט שמבטלים את הגט מהתורה ואינם נכרים מתוך הגט, והאשה בחזקת איסור אשת איש קיימא³⁹.

כל גיטי הרבנות, גם אלו הנעשו בהסכמה בטלים מהתורה משלושה טעמים עיקריים: 1. ע"פ מה שהתבאר בסימן זה, שבי"ד שטעה אפילו פעם אחת וניכר מתוך זה שאינם בקיאים בטיב גיטין כל גיטיהם בחזקת פסולים - א"כ ק"ו שהגיטין הנעשים בבתי הדין הרבניים ע"י דיינים שעושים הרבה גיטין פסולים במזיד, בוודאי שחוששים לכל גיטיהם שמא יש פסול בגט שלא ניכר בתוך הגט, ע"כ גם בגיטין בהסכמה האשה נשאת בחזקת אשת איש. 2. היות והתפרסם מכתב של גדולי ישראל שהגיטין שנעשים בכפיה בבי"ד הרבני הם שלא כדין ובטלים מהתורה ממילא נפסלים גם גיטין בהסכמה הנעשים בביה"ד הרבני והאשה אסורה להינשא, מכח הספק, שהרי אי אפשר לדעת אם הגט נעשה בהסכמה או לא ע"י מעשה בי"ד הרבני, מאחר שהתבאר להלן (סימן ב) שכל 'מעשה בית דין' הנעשה ברבנות פסול, - ואי אפשר לסמוך על עדות הבעל והאשה אם הגט נעשה בהסכמה או לא - כי הם אינם נאמנים כלל על כשרות הגט אחרי נתינת הגט, (כמבואר להלן סימן ב אות א). ומכח הספק מעמידים את האשה בחזקת אשת איש ואסורה להינשא לעלמא. 3. בהמשך הספר (מסימן ג עד יז) יבואו הרבה פסולים מהתורה שיש בגיטין בהסכמה.

39. ומה שיש להעיר מדברי הב"י (אבה"ע סו"ס ככ) שהביא את שו"ת הרא"ש (כלל מה סימן טז) על גט שניתן בפני עדים שאינם יודעים בטיב גיטין וז"ל: "דע כי הדבר קשה עד מאד כי מרבים ממזרים בישראל ואם באנו לפסול למפרע הדבר קשה מאד, אבל מכאן ולהבא לפרסם ולהכריז שלא ישתדל האדם בנתינת הגיטין אלא הבקיאים בהם" עכ"ל. משמע משו"ת הרא"ש שבדיעבד יש להקל.

ברם נראה לומר, שכל מה שמשמע מהרא"ש שמיקל בדיעבד באדם שלא בקי, זה אך ורק כשנולדו ילדים שאין לעשותם ח"ו ממזרים - שאיסורם איסור עולם, אבל יש לומר שגם לדבריו אם האשה עדיין לא התחתנה שהיא אסורה להתחתן עד שתקבל גט שני מבעלה. - כיון שיש לנו כלל בכללי הפסיקה, שאפושי פלוגתא לא עבדינן וכל טצדקי דאית לן למעבד לקרב את הסברות עבדינן, כמבואר בשדי חמד (בכללי הפוסקים סי' טז אות נב ובכללים מערכת מ כלל טז).

ואין להקשות על דברי הרא"ש ממה שהבאנו להלן (בסימן ב אות ב, ג) מדברי הפוסקים, שאדם שחשוד על דבר מסוים אינו נאמן מהתורה להתיר אותו, וא"כ איך הרא"ש בדיעבד מתיר את הבנים, והנראה לומר בזה כך שיש חילוק בין אדם שעשה טעות בגט בשוגג מחמת שהוא לא בקי, לבין חשוד שעושה במזיד לתיאבון וק"ו להכעיס, ששם גם בדיעבד לדעת הרא"ש הבנים ממזרים, והטעם בזה כיון שגם אנשים שלא בקיאים מ"מ כיון שידוע שמונח סדרי גיטין לפני כל מסדרי גיטין לכך התיר הרא"ש את הבנים בדיעבד, והחילוק בין אחד שטעה מחמת שאינו בקי (שהמצב יותר קל), לבין חשוד שעושה כך במזיד. **כן מבואר בשו"ת הרא"ש (כלל כ סי' כט), ובשו"ע (י"ד סימן קיט סעי' יח), ובעין זה כתב גם בשו"ת הריב"ש (סי' קיג).**

וא"כ בנידון דידן שדייני הרבנות הם בגדר מומרים להתיר אשת איש, (כי אנן סהדי שאם לא היו מקבלים כסף רב ושאר הטבות וכבוד - לא היו עושים בשום אופן את הכפיות גיטין שלא כדין המתירות אשת איש לעלמא ר"ל. ואף שהם אנוסים להביא משכורת ופרנסה לביתם - כבר נפסק בשו"ע ח"מ סי' מו, סעי' לו שאנוסים מחמת ממון נקראים רשעים) ע"כ גם הרא"ש יודה שגם בדיעבד הבנים ממזרים. וכמו שמבואר להלן בסימן ב'.

סימן ב

אשה שאין בידה מעשה בי"ד כשר - אסורה להינשא מהתורה

א

בגיטי הרבנות אין מעשה בי"ד כשר

הרמב"ם בהלכות גירושין (פ"ז הכ"ד ובפ"י"ב ה"ב), פסק שאם אשה באה לבי"ד וגט יוצא מתחת ידה נאמנת ותנשא בו כל זמן שהבעל לא בא וערער, והראב"ד שם חולק שצריך הגט להתקיים בחותמיו אע"פ שהבעל לא בא וערער על הגט, ובשו"ע (אבה"ע סימן קמב ס"ג) פסק בסתם כדעת הרמב"ם, ואת דעת הראב"ד הביא בלשון י"א, וברמב"ם (שם בפ"י"ב ה"ה) פסק שאם אין ביד האשה גט, אין הבעל נאמן לומר שגרשה ואפילו הודתה לו, והוי ספק מגורשת כיון שחיישינן שמא נתכוון לקלקלה או בגט בטל והיא אינה יודעת או שמא תעזי פניה מפני שהוא מאמינה והיא אינה יודעת חומר האיסור שלה, והביאו הטור להלכה (באבה"ע ריש סי' קנב) וכן פסק רבי ישמעאל בן חכמון (בבא בתרא קלה.), וכן פסק בשו"ע (שם סעי' א).

ואע"פ שהרמב"ם והשו"ע פסקו שבלי מעשה בי"ד הוי רק ספק מגורשת. מ"מ בנידו"ד בגיטי הרבנות מודים הם שאם אין מעשה בי"ד כשר אינה מגורשת בוודאי ולא רק מכח הספק.

והראיה לכך מדברי הטור (אבה"ע סימן קנב) שהביא את הרמב"ם (בפ"י"ב מגירושין ה"ה) וכן פסק גם בשו"ע (שם, סעיף א): "הבעל שאמר גרשתי את אשתי אינו נאמן וחוששין לדבריו ותהיה ספק מגורשת, ואפילו הודית לו שגירשה אינם נאמנים". והטעם כתב הטור בשם הרמב"ם וז"ל: "שמא מכוון לקלקלה או גרשה בגט פסול או שמא העיזה פניה כיון שהוא מאמינה. לפיכך אומרים לו אם אמת הדבר הרי אתם קיימים גרשה עתה בפנינו".

ומאחר שבספק מגורשת נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קנ ס"ב) ש"לא תנשא, ואם נישאת תצא והולד ספק ממזר". על כן, צריך מסיבה זו לעשות מעשה בי"ד כשר כדי להתירה לעלמא מספק איסור אשת איש, וזה כדברי הב"י (אבה"ע סימן קנ) בשם המ"מ שבכל מקום שכתוב ספק קידושין או ספק גרושין הוה ספק אשת איש, ולא מעמידים את האשה בקידושין בחזקת היתר של פנויה, ולא בספק גירושין בחזקת איסור אשת איש גמורה.

אבל הכסף משנה (בפ"י מגרושין ה"ג) הביא את שו"ת מהרי"ק (בשורש קעב) שתמיד מעמידים את האשה על חזקתה, שבמקום שהרמב"ם כותב ספק קידושין מעמידים אותה בחזקת היתר שהיא פנויה וצריכה קידושין בודאי, ובמקום שהרמב"ם כותב ספק גירושין מעמידים אותה בחזקת אשת איש והיא אשת איש בודאי ולא צריכה לחזור ולהתקדש לבעלה ומותר לו בלי קידושין שניים.

וצריך עיון, לדעת המ"מ והב"י שלא הולכים אחרי חזקה דמעיקרא, הרי מ"מ בספק קידושין יש לה חזקה דמעיקרא דפנויה, ובספק גרושין יש לה חזקה דמעיקרא דאשת איש, ומדוע לא אזלינן בזה בתר חזקה דמעיקרא. וכבר עמד בזה בספר 'קרית מלך רב' על הרמב"ם (בפ"ג מאישות הי"ד דף מב ע"א) שמבאר שלדעת המגיד משנה והב"י הרמב"ם מדבר רק ב"ספיקא דדינא" או בספק של "תרי ותרי", אז לא הולכים אחר חזקה דמעיקרא. וכדעת הרמב"ם שבספיקא דדינא לא הולכים אחר חזקה דמעיקרא - כן דעת התוס' (ב"ב לב, בד"ה והלכתא) שבספיקא דדינא לא מעמידים ממון בחזקת מרא קמא. וכן דעת המשנה למלך (בפ"ב מטומאת צרעת ה"א), שו"ת רעק"א (סימן לז) פמ"ג (יו"ד סימן יח, בשפ"ד ס"ק א) ובכנה"ג (שם הגה"ט ס"ק ג) וזה לאפוקי מדעת הר"ן (קידושין ה:): לגבי נתן הוא ואמרה היא שהוה ספיקא דדינא וכתב הר"ן שמעמידים אותה בחזקת פנויה.

ולפי כל הנ"ל שדעת המ"מ והב"י שרק ב'ספיקא דדינא' לדעת הרמב"ם לא מעמידים אותה על חזקה דמעיקרא, צ"ע בדברי הרמב"ם לעיל שבעל שאמר גירשתי את אשתי אינו נאמן וחוששין לדברים והוה ספק מגורשת, ולכאורה מדוע לא מעמידים את האשה בחזקת איסור שהוה אשת איש גמורה. וצריך לומר לדעתם, שנאמנות הבעל הוה בגדר ספיקא דדינא, כמבואר ב"ב (קלה.) ובספיקא דדינא לא מעמידים אותה בחזקת אשת איש, ולכן הוה רק ספק מגורשת ולא אשת איש בודאי.

וא"כ לפי מה שיבואר בספר זה (סימנים א - טו) שבגיטי הרבנות גם ברצון ישנם בעיות חמורות בסידור הגט, במעשה ב"י"ד, קנייני הגט, גיטין מוטעין, כשרות העדים, וכן שאין העדים קוראים את הגט, שהסופר חותם בשם העדים, שמקפלים את הגט כשהדיו רטוב, וכדו'. דלהאמור פשוט שכל בעל שאומר שהתגרש ברבנות כיון שרוב רובם של הדיינים ברבנות - לא בקיאים בכל ההלכות הנ"ל, וגם במה שיודעים מזלזלים ואינם מקפידים לקיים. על כן יש ריעותא גדולה בגיטי הרבנות בכל הנ"ל. וברור שגם לדעת הרמב"ם, הטור ושו"ע כל זמן שאין האשה מקבלת לידה מסמך של 'מעשה ב"י"ד כשר', האשה היא בגדר ספק מגורשת במציאות, ולא רק בגדר ספיקא דדינא. ובספק במציאות מעמידים אותה בחזקת אשת איש, והוה אשת איש גמורה וילדיה מנישואים שניים בודאי ממזרים, וק"ו לפי מה שכתבנו לעיל (בסי' א) שבי"ד שטעה פעם אחת בדבר פשוט ושהדבר מראה שהם לא בקיאים בטיב גיטין, חיישינן שמא יש פסולים בגט שלא ניכרים מתוך הגט (ועיין בפסולים שלא ניכרים מתוך הגט בשו"ת מהרי"י וייל סי' פה). וא"כ דבר זה בודאי גם הבעל לא יוכל לברר!! ולכן ברור שאין אפשרות לברר אצל הבעל (וק"ו לא אצל האשה) על בעיות מציאותיות הקיימות בכשרות הגט והאשה בחזקת אשת איש קיימא ואסורה בודאות מלהינשא לאחר.

והנה היום שהמציאות היא שבביה"ד הרבני לא נותנים לאשה המתגרשת את הגט המקורי בידה - הכריעו הפוסקים שמהתורה האשה אסורה להנשא עד שתביא במקום הגט המקורי מעשה ב"י"ד שחתומים בו שלשה דיינים כשרים, כפסק גדולי האחרונים: ה"ט ז' (אבה"ע סימן קמב ס"ק

(ד) והב"ש (שם בס"ק ז), ובפ"ת (שם בס"ק ז האריך בשם כמה פוסקים בזה), וכן הוא בשו"ת דבר משה (אבה"ע ח"א סימן ע"ה), ובשו"ת נחלת דוד (סימן ל) וערוך השולחן (אבה"ע סימן קמב סעיף כז) ומשמע להדיא מדבריהם שזה מדין תורה הואיל והאשה בחזקת א"א קיימא וכדי להוציאה מחזקתה צריך מעשה ב"ד שחתומים בו שלושה דיינים מדין תורה.

ונמצא לדינא שעל פי המצוי היום בביה"ד הרבניים, שבגיטין רבים חותם רק דיין אחד בלבד על המעשה ב"ד. - ברור שבאופן זה המעשה ב"ד בוודאי פסול! וגם במקרים שחתמו על המעשה ב"ד שלשה דיינים ברבנות, כיון שדיינים אלו פסולים מהתורה לעדות ודיינות מדין גזלנים ומוסרים⁴⁰, חשודים על העריות⁴¹, חרם הקדמונים⁴² כמו שהתבאר בהרחבה בקונטרסי ג'יטי

40. גזלנים פסולים לעדות ולדיינות מבואר בשו"ע (ח"מ ס' ל' סעי' ז), ומוסרים לעכו"ם פסולים לעדות ולדיינות מפורש שם בסעי' כב. והיות ודייני הרבנות מוסרים בעלים לכלא שלא כדין תורה, וגורמים נזקי גוף ונפש נחשב הדבר למסירה גמורה לעכו"ם, וכן מוסרים ילדים להווחה המוציאה אותם לשמד רוחי. כמו כן, הם פוסקים בענייני ממון וחלוקת הרכוש וחיובי המזונות שלא כדין השו"ע, אלא כפי הנהוג בבתי המשפט החילוניים. וא"כ הדבר מהווה גזילה ודינם כגזלנים פסולים לעדות ולדיינות מהתורה. וכיון שיש אנו סהדי שדייני הרבנות יודעים שכל מעשיהם אסורים. ואחד הראיות לכך שהרי אם היו הדיינים מקבלים משכורת זעומה של אברך כולל לא היו 'מתלכלכים' נגד השו"ע והפוסקים בכל מיני "תירוצי הבל" שחלקם הוזכרו בספר זה. וכל מעשיהם עושים רק מתוך רצונם להישאר ברבנות ולקבל את השכר העצום (מעל שלוש אלף שקל בחודש, ויש רבים המקבלים חמישים אלף ויותר) וההטבות הממוניות האחרות. וידוע המשנה בכתובות י"ח: שעדים שאמרו "אנוסים היינו מחמת ממון" הוורשעים ופסולים לעדות. וכך נפסק בשו"ע (ח"מ ס' מו' סעי' לז). ואם בהפסד ממון כך, ק"ו בנידון דידן שלא הוא הפסד ממון, אלא מניעת ריוח של משכורתם, שפשוט שהוורשעים, ופסולים לעדות ודיינות.

41. מחמת שמתוקף תפקידם כדיינים דורשים מהם להסתכל בסרטי וידאו של מעשי תועבה. באופן שמביא הבעל סרט להעיד על אשתו שנאסרה עליו, או האשה על בעלה בשביל לחייבו כפייה לגט. ולמען האמת אין שום היתר לצפות בסרטים אלו, והם פסולים את הדיינים מלהיות כשרים לדון (ראה מקורות באריכות בקונט' ג'יטי הכוז שערי הלכה פרק כט עמ' סט).

בנוסף לכך לבושתנו כבר התפרסם בעיתונות שדייני הרבנות מחזיקים לצורך עבודתם מכשירי איפון פרוצים ומחשבים עם אינטרנט פרוץ. ואי אפשר שלא להיכשל בראיית האסור ע"פ ההלכה. ועד היום הדבר לא תוקן. ראה לדוגמא פרסום 'המוביל' (טבת תשע"ז) על זעקותיו של הרב אהרן פיינהנדר שליט"א (ראש ישיבת 'מחנה ישראל') על השערוריה בבתי הדין הרבני, שבטענות שווא ומדוחים משאירים אינטרנט פרוץ באיפון ובמחשבים של הדיינים והעדים וסופרי הגיטין בבתי הדין הרבניים. הרה"ר יצחק יוסף סיפר בשיעור בלוי' (תשרי תשע"ט) שכל דיין מקבל מהמדינה מכשיר איפון 'מהצעקה האחרונה'. והפלא הגדול כיצד הרה"ר ממשיך לשבת עמהם בדין ולאשר את פסקיהם, כאשר הם פסולים לדיינות ולעדות וכבר נפסק בשו"ע (ח"מ ס' ז' סעי' י), ובסמ"ע (שם ס"ק כו), שאסור לשבת בדין עם דיין רשע משום איסור תורה של מדבר שקר תרחק. וכיצד מחזיקים עדי גט אייפונסטים פרוצים, כאשר לפי ההלכה הדבר פוסל אותם לעדות גיטין מדין חשודים על העריות וא"כ אין כאן עדים ואין כאן גט - כפי שפסקו גדולי הדור זצ"ל, מרן הגר"ש ואזנר והגר"נ קרליץ והגאון רבי יעקב יוסף זצ"ל, ויבלח"ט מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א.

42. ראה בעיתון 'מצב הרוח' (של המזרחי גליון מס' 390 עמ' 8) שהוועדה למינוי דיינים רובם ככולם חילוניים אפיקורסים ופורקי עול שהמודד אצלם לבחירת דיין הוא היותו ליברלי ודואג לנשים שלא תשאר אחת מסורבת גט. (וראה עוד לעיל 'תחקיר עומק עדכני', סעיף 5 - על המהפכה האדירה בבתי הדין הרבניים שמוקרה ב'ועדה למינוי דיינים'). והובא בעיתון 'מרכז העניינים' ששרת המשפטים מנעה מדיין נ. פרובר בת"א לעלות לעליון בשל תלונות נגדו מטעם ארגוני הנשים, על

הכזב' ו'דייני הכזב', וכן נפסלים דייני הרבנות מדין מומרים ואפיקורסים⁴³, וברור שכל מעשה ב"ד שלהם להתיר אשה לעלמא פסול, ואין לו שום תוקף הלכתי כלל. ומסיבה זו כל גרושות הרבנות בין ברצון וק"ו בכפיה - אסורות להנשא לאחר, כיון שאין להם מעשה ב"ד כשר. ע"פ מה שהתבאר לעיל מהרמב"ם הטור והשו"ע שהבעל והאשה לא נאמנים להעיד על כשרות הגט

כך שלא הסכים לעשות מספיק כפיות גיטין כדרישותיהם, ובמקומו מנתה את הדיין שטסמן לביה"ד הגדול שהוא אכן 'דואג היטב' לעשות כפייה לרווחתם של ארגוני הנשים הרפורמיות.

וכבר הביא בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (סי' אלף יט דפוס פראג) את תקנת רבותינו הראשונים, שדיינים שדנים בכפייה (שיכולים לחייב אדם לבוא לדון לפנייהם בענייני ממון או גיטין), **אם הם נבחרים ע"י פורקי עול, הם בחרם שאסור לעמוד בארבע אמות שלהם, וינם יין נסך, ופתם פת עכו"ם, וכל ספריהם ספרי קוסמים.** וחתמו על פסק זה רבותינו הראשונים: הרשב"ם, רבנו תם, הראב"ן ועוד מאה וחמישים רבנים מבני דורם, ותקנו שחרם זה יהיה קיים לעולם, עד סוף כל הדורות. ואסור להיות דיין עד שיבחר ע"י רוב הקהילה מרוב חשיבותו. והובאו דבריהם בעוד ראשונים ואחרונים, וכן פסק בשו"ת התשב"ץ (ח"א סו"ס קנח), וכן פסק בספר און אהרן (לרבי אהרן בן עזריאל בערך דיין ס"ק יד) בשם שו"ת הריב"ש התשב"ץ וה"יכין ובעז'ר. וכן משמע מנימוקי מנחם מירזבורק (עמ' קעה), ומהמרדכי (ב"ק סי' קז) בשם מהר"ם מרוטנבורג והראב"ה והביאו הב"י (או"ח סי' נג). ובתומים (בסו"ס ג, באורים ס"ק יג). והובא פסק זה להלכה בשו"ת חת"ס (חלק חו"מ סי' יט עד כא). **אם כן להאמור בדברי הפוסקים פשוט לדינא שדייני הרבנות פסולים לדון מצד שנבחרים למשרתם ע"י פורקי עול חילונים, ונשים חילוניות כנזכר לעיל.**

והוכיח מרן החת"ס מדברי הראשונים, שדרושים שני תנאים כדי להיות דיין ולהינצל מחרם הקדמונים הנ"ל. **תנאי אחד:** שהדיין יבחר מרצון רוב הקהל. **ותנאי שני:** שיהיה ת"ח גדול הראוי לדון באותו ענין שנבחר. ואם בחרו בו הקהל, אבל אינו ראוי להיות דיין, שאינו בקי באבה"ע ובחומ"מ, הרי הוא בחרם הקדמונים. ועוד הוכיח החת"ס סופר, שכן גם דעת השו"ע (באו"ח סי' נג).

ובספר אבני נזר (י"ד הל' נידוי וחרם סי' תסה) כותב שכעין חרם הראשונים החרימו גם גדולי האחרונים, מצוקי ארץ: הלבוש, המהרש"ל, הסמ"ע, המהר"ם מלובלין, המהרש"א, השל"ה, ובעל עוללות אפרים, וכתבו שכל דיין שנבחר ע"י פורקי עול דיניו בטלים לגמרי! ובעל 'אבני נזר' צירף לחרם זה עוד כשלוש מאות רבנים גדולים בדורו, אשר פסקו שכל דיניהם יהיו בטלים.

43. **המצב כיום שדייני הרבנות עושים צחוק מכל קביעת התורה "שאין הבעל מגרש אלא לרצונו" - והתירוצים שלהם הוכחו כשקריים וליצינים וסותרים את עצמם -** כגון 'פסיקתם' שכלא במדינת ישראל אינו מהוה כפיה אלא רק מניעה תנועת חופשית בלבד, כאשר לענין 'ברכת הגומל' כותבים אותם דיינים שהמאסר בכלא הוא חשש סכנת נפשות, והיוצא מהכלא חייב לברך הגומל (ראה בהרחבה סימן טז אות ג). וכל השימוש של דייני הרבנות בשיטות דחיות, הוכחו כשקריים בעליל. ואפילו דייני הרבנות בדור שעבר עבר לא סמכו על פסקים אלו כלל (ראה לדוגמא סימן טז אות ד, 8).

ע"כ ברור שדייני בתי הדין הרבניים בדורנו שפרקו עליהם את דין התורה שהבעל מגרש רק לרצונו, וכן גוזלים בעלים שלא כדין הם מומרים לעבור על התורה בזדון - ודינם נפסק לדראון עולם כמומרים, כמפורש ברמב"ם (הלכות תשובה פ"ג הלכה ט).

כמו כן דינם כאפיקורסים בעקבות זלזולם המזויע בת"ח הבאים להתדיין אצלם (ראה לדוגמא לעיל בתחקיר עומק עדכני סעיף 21 אות ג). וכן הדיינים הם אפיקורסים בזה שהם פוגעים ומזלזלים בגדולי הדור שמוחים על עקירת התורה שהם עושים בבתי הדין הרבניים - וכבר פסקו הרמב"ם (הלכות ת"ת פ"ו י"א) והשו"ע (י"ד סימן רמג ס"ו) ע"פ הגמ' בסנהדרין (טז:): שהמזלזל בת"ח דינם כאפיקורסים גמורים. וכבר נפסק בשו"ע (חו"מ סימן לד סעיף כב) שמומרים ואפיקורסים פסולים לעדות מהתורה.

אחרי נתינתו, וצריך מעשה בי"ד כשר להתיר את האשה לעלמא, וכבר הוכחנו לעיל שהמעשה בי"ד של הרבנות פסול - מאחר שדייני הרבנות פסולים לעדות ודיינות.

להלן יתבאר שישנם עוד פסולים לדייני הרבנות שבגללם אינם נאמנים להתיר אשת איש לעלמא. ומכח זה הם אינם כשרים לעשות שום מעשה בי"ד בגיטין, (וזאת אפילו לו יצוייר שהיו כשרים לעדות ודיינות בעלמא) - וממילא אשה שנתגרשה ברבנות אסורה להינשא לעלמא מהתורה.

ב

המשומדים להתיר אשת איש אינם נאמנים להתירה

היות שידוע שיש אנן סהדי שכל דייני הרבנות מתירים אשת איש לעלמא בכפיות גיטין שלא כדין תורה כמבואר בהרחבה בקונטרסים גיטי הכוזב ודייני הכוזב ולקמן בספר זה. דבר זה עושה את דייני הרבנות בגדר משומדים להתרת אשת איש שלא כדין לעלמא.

שכן מובא בכף החיים (יו"ד סי' ב ס"ק סה) מחלוקת בפוסקים בכמה פעמים נעשה אדם למשומד, שלפי השפתי דעת (שם סקי"ט) צריך שלוש פעמים, ולדעת בעל השנות חיים (סקכ"ז) מספיק פעמיים. ובפתחי תשובה (אבה"ע סי' קטו סק"י) הביא את דברי הבית מאיר שהוכיח מהר"ן שבשתי פעמים הוי חזקה בעוברת על דת, וא"כ הו"ה בנידו"ד שמספיק שני פעמים שדיין עשה כפיות גיטין שלא כדין כדי להחזיק את הדיין כמשומד.

וא"כ ק"ו שלדייני הרבנות יש להם דין משומדים להתרת אשת איש מאחר שהם מתירים אלפי אשת איש לעלמא במשך כל שנה ושנה. א"כ דייני הרבנות אינם נאמנים להעיד על היתר אשת איש, ואינם נאמנים להעיד אפילו בגיטין שנעשים בבי"ד אחרים, וק"ו בגיטין שנעשו על ידיהם. כמו שפסק הש"ך (ביו"ד סי' קיט ס"ק יח) עיי"ש.

ויתירה מזאת, המציאות הכאובה היא שדייני הרבנות הם בגדר משומדים לכל התורה כולה ודינם כגויים ואינם נאמנים להתיר שום איסור שבעולם, כמבואר בשו"ע (יו"ד סי' קיט ס"ז) מאחר שעוברים על עבירות חמורות וכדלהלן. דהנה גדר מומר לכל התורה כולה כבר התבאר בספר זבחי צדק (יו"ד סי' קיט סקכ"ה), וספר תבואות שור (יו"ד סי' ב), ובפרי מגדים (יו"ד סי' ב בשפתי דעת סקי"ז). ובשו"ת מהר"ם שיק (חור"מ סי' סא סק"ה) שאם אדם עובר על ג' עבירות מפורסמות הוי מומר לכל התורה כולה ודינו כגוי!!

א"כ כיון שיש לנו 'אנן סהדי' שדייני הרבנות מתירים אשת איש, גוזלים את הבעלים ומוסרים אותם למשטרה, מרימים יד בתורת משה, ועוד איסורים חמורים כפי שיבואר בהרחבה בהמשך. שברור שהעוברים על עבירות חמורות כל-כך שדינם כמומרים לכל התורה כולה, ודינם כגויים שאינם נאמנים להתיר שום איסור שבתורה, ועל כן אסור לאדם להתארח אצלם ולאכול עמהם, דאין להם נאמנות אפילו על כשרות המאכלים.

ג

החשודים להתיר אשת איש אינם נאמנים להתירה

רבים שאינם מכירים את המציאות טוענים בטעות שאין אנו סהדי על כל דיין ברבנות שמתיר אשת איש בכפיה שלא כדין. מ"מ כולי עלמא מודו שבוודאי כל דיין ברבנות הוא בגדר חשוד להתיר אשת איש בכפיות גיטין שלא כדין תורה, שהרי ידוע שהגדר של חשוד לא צריך עדות של עדים על כך, אלא מספיק קול בעלמא - כמו שכתבו בשו"ת חקרי לב (ח"א יו"ד סי' קסז), והוכיח את דבריו מגדולי הראשונים והאחרונים וכ"כ בערוך השולחן (יו"ד סי' קיט סעי' כ) - וא"כ דייני הרבנות שכבר יצא עליהם קול שהם חשודים להתיר בכפיה שלא כדין הם פסולים לעדות ולדיינות מדין 'חשודים'.

וידוע שמי שחשוד על דבר אחד אינו נאמן עליו כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן קיט ס"ד). ואם באיסורים רגילים שאיסורם יותר קל, שאומרים בהם 'עד אחד נאמן באיסורים' מכל מקום כיון שהוא חשוד על הדבר להתירו שלא כדין, אינו נאמן להעיד עליו מהתורה, א"כ קל וחומר באיסור אשת איש שלא מועיל נאמנות של עד אחד, כיון ש"אין דבר שבערווה פחות משנים", וצריך לכך שני עדים להתירה לעלמא, שפשוט וברור שאם העדים חשודים הם פסולים מהתורה להעיד על היתר אשת איש לעלמא⁴⁴.

ויש עוד טעם נוסף מדוע בנידו"ד הוי בגדר חשוד לאותו דבר. שהרי הב"י (ביו"ד סימן קיט) הביא בשם שו"ת הרשב"א (ח"א סימנים תל ותרפז) שביאר מהטעם למ"ד דס"ל 'חשיד אממונת חשיד אשבעתא', משום שכיון שעבר על גזל משום חמדת ממון גם יעבור על שבועת שקר משום חמדת ממון - כיון שהכל זה דבר אחד לעבור איסורים מחמת חמדת ממון. וא"כ הוא הדין בנידו"ד שדייני הרבנות חשודים לכו"ע משום חמדת ממון להתיר אשת איש לעלמא בכפיות גט שלא כדין - הוא הדין שחשודים משום חמדת ממון להתיר אשת איש בגיטין פסולים גם אם הגט נעשה ברצון. ואע"פ שהשו"ע (יו"ד סימן קיט ס"ה) נקט בלשונו שחשוד לדבר חמור חשוד על הקל ממנו, זה לאו דווקא, אלא ה"ה לדבר שהוא באותו דרגת חומרא הוא גם חשוד! כמו שכתב בספר כף החיים (יו"ד סימן קיט ס"ק כח) בשם גדולי הפוסקים שחשוד גם לאיסור שהוא באותו דרגת חומרא. וק"ו בנידו"ד שזה ממש אותו איסור של אשת איש, שבוודאי אמרינן דכל החשוד להתיר אשת איש ע"י כפיות גיטין שלא כדין,

44. ואין להקשות על דברינו שהרי החשוד נאמן לדברים אחרים כמו שנפסק בשו"ע (יו"ד סי' קיט ס"ז), וא"כ כיון שהם חשודים רק על גיטין בכפיה מדוע זה פוסל אותם גם על גיטין שנעשים ברצון? זה אינו, דפשוט שגט בכפיה וגט ברצון הוי בגדר דבר אחד! כדוגמת מה שפסק הב"י (יו"ד סי' ס"ט סימן קיט) שכל סוגי דברי מאכל נחשבים לדבר אחד, ולכן המכשיל את הרבים במעשר, הוא חשוד להאכיל שביעית, וכן להאכיל טהרות בטומאה, כיון שהכל הוא איסור אחד, איסורי אכילה.

וא"כ גם בדייני הרבנות שהם חשודים להתיר אשת איש בכפיות שלא כדין (כפי שפרסמו הרבנים במכתביהם - וכן הובאו עדויות ומסמכים רבים בקונטרסי 'גיטי הכזב' ודייני הכזב) בוודאי שזה מחשיד אותם שגם בגיטין שנעשים ברצון הם עושים גיטין שיש בהם פסולים מהתורה - כיון שהכל דבר אחד להתיר אשת איש לעלמא בגט, ופשוט וברור שהפסול של הדיינים ברבנות משום דחשודים, הוא פסול מהתורה, וע"כ אין להם כח להתיר אשת איש לעלמא גם בגיטין שנעשים בהסכמה וברצון ללא כפיה כלל.

הו"ה שחשוד להתיר אשת איש שלא כדין גם בגיטין שנעשו ברצון - ע"י פסולים אחרים, (כגון: עדים פסולים, בעיות בקנייני הגט, בעיות בלשמה, בצורת האותיות בכל הלשונות המתירות את האשה לעלמא וכו') - ולכן דייני הרבנות אינם ראויים להתיר אשת איש לעלמא גם בגיטין הנעשים ברצון⁴⁵.

ויש להוסיף עוד שבנידו"ד דייני הרבנות עוברים על איסור תורה של 'לפני עיוור', ע"י שמכשילים את הרבים באיסורי אשת איש. והנה באיסור של לפני עיוור דעת הרבה פוסקים שגם אם הוא חשוד להכשיל באיסור קל נחשב חשוד להכשיל גם באיסור אחר לגמרי, ואפילו שהוא איסור יותר חמור. כן פסקו להדיא בשו"ת חקרי לב (יו"ד סי' קנה, וריש סי' קסב), זבחי צדק (יו"ד סי' קיט סקצ"ד), שו"ת נטע שורק (יו"ד סי' מד), שו"ת אפרקסתא דעניא (סוף סי' ע).

ואע"פ שהרב"ם (בפי"ב ממעשר הט"ז) פסק כדעת הירושלמי (בסוף מעשרות) בשם רבי שמעון שהפסול של חשוד זה רק קנס מדבריהם. כבר תמה על כך במהר"י קורקוס (שם), וכתב שדין זה נאמר רק לגבי מעשר שני בלבד עיי"ש טעמו, אבל בשאר הדברים הפסול של חשוד הוא מהתורה ולא משום קנס דדבריהם. וק"ו לדעת הט"ז (ביו"ד סימן קיט סוס"ק יח) שפוסק כדעת הראב"ד שפסק להדיא כדעת רבי מאיר שהחשוד לא דנו ולא מעידו מהתורה, וכיון שהכרעת הפוסקים שהפסול של החשוד בדבר הוא מדינא דאורייתא, פשוט וברור שכל גרושות הרבנות גם אם התגרשו ברצון וק"ו בכפיה אסורות להינשא לעלמא מהתורה, ואם נישאת תצא כיון ש"המעשה בית דין" בטל היות ונעשה ע"י החשודים על התרת אשת איש.

---

45. ברם צ"ע, שהרי הב"י בחו"מ (סי' לד) כתב שדין חשוד על העריות שאינו נאמן להעיד בדיני ערוה אצל אחרים, זה רק לדעת רבי מאיר שהחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו. וא"כ כיון שלהלכה נפסק כדעת רשב"ג שהחשוד דנו ומעידו כמו שכתב הש"ך (ביו"ד סי' קיט סק"ח) בשם גדולי הראשונים - וא"כ בנידו"ד שמדובר להעיד לגבי אחרים גם החשוד צריך להיות נאמן? ועוד שהרי כל חשוד על העריות הוי פסול דרבנן, וא"כ איך בנידו"ד אנו אומרים שהם פסולים מהתורה להעיד?

אמנם יש לדחות טענה זו משני סיבות : א. הב"י מדבר אך ורק בחשוד על העריות שעובר בעצמו את העבירה ועל זה כתב הב"י שלדעת רשב"ג לאחריים הוא כשר, כי אפילו אם יש לו יצה"ר לגבי עצמו, עדיין אינו חשוד על הכשלת אחרים ואיסור לפני עיוור. אבל בנידו"ד של דייני הרבנות כל החשד שחושדים בהם זה על הכשלת אחרים, והתרת א"א לעלמא. א"כ פשוט שהם לא נאמנים גם לדעת רשב"ג להתיר א"א לעלמא. שו"ר שכ"כ להדיא בשו"ת שואל ומשיב (תניינא חלק ד' סי' צד). בשם המשנה למלך (פרק ד' ממלוה הלכה ו), והקצוה"ח (סי' נב סק"א). ב. לדעת הראב"ד והט"ז (הובא בסוף סעיף זה), ההלכה היא כדעת רבי מאיר שהחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו, אז לדבריהם פשוט שבנידו"ד הם פסולים להעיד על גיטי אחרים.

כמו"כ יש להבהיר שגם אם נאמר שדייני הרבנות הם רק מומרים לתיאבון להתיר אשת איש בגלל תאות ממון וכבוד מדומה ולא מומרים להכעיס והרי הגדרת מומר לתיאבון שלא שביק היתרא ואכיל איסורא, מ"מ בנידו"ד אצל דייני הרבנות אין להתיר משום שמא יש להם היתרא ולא עבדי איסורא שבזה חשוד לתיאבון נאמן, זה אינו, שהרי מבואר בט"ז (בסק"ד) ובש"ך (בסק"ו), שבסתמא הוא לא נאמן כיון שחוששים שלא היה לו את ההיתר לפניו, רק אם יודעים שהיה היתר לפניו נאמן, כיון שלא שביק היתרא ואכיל איסורא. משא"כ בגיטי הרבנות, אין ידוע בזה שהיה היתר בפניהם. אולי נזדמן להם רק עדים פסולים, כמצוי שם, וכדומה, כמו שכתב בשו"ת מהר"י וייל (סי' פה) עיי"ש. ולכך הם אינם נאמנים להתיר אשת איש לעלמא מדין חשוד.

ד

דרוש חזקת כשרות למסדרי הגט - כדי להתיר אשת איש

הש"ך (יו"ד סימן קיט ס"ק א) מוכיח מהרמב"ם הטור והשו"ע שלגבי דין שחיטה שיש בה דינים מרובים ובקל יכול להטריף את הבהמה, אסור לאכול בהמה משוחט סתם אפילו אם לא נחשד לאכול טריפות עד שיכירו בו שהוא כשר ויש לו חזקת כשרות גמורה, ומשמע שזה פסול דאורייתא בעד. וא"כ ק"ו בגיטין שיש יותר הלכות שאנשים לא בקיאים בהם, כמבואר בשו"ת מהר"י וייל (בסי' קכה) בשם ר"ת שרוב מומחין בשחיטה משא"כ בגיטין, ולכך אמרו כל מי שאינו יודע בטיב גיטין לא יהא לו עסק עמהן. שכל זמן שאין למסדר הגיטין חזקת כשרות, אינו נאמן להוציא אשה מתחת בעלה בגיטין שעושה.

להאמור ק"ו שדייני הרבנות שלא רק שאין להם חזקת כשרות אלא להיפך הם הוחזקו לאנשים פסולים שמתירין אשת איש ע"י כפיות גיטין שלא כדין, שבוודאי אינם נאמנים גם בגיטין הנעשים אצלם ברצון להתיר אשת איש לעלמא ולהוציאה מתחת בעלה. וכדעת הש"ך פסקו: הפר"ח (שם בס"ק א), והשולחן גבוה (שם בסק"ו).

ויתירה מזאת הרמ"א (ביו"ד סימן קיט ס"א) פוסק שגם בשאר איסורים אפילו שאין הלכות מרובות צריך אדם שמתיר דבר שיהיה לו חזקת כשרות באותו דבר, וכן פסק הט"ז (שם בס"ק א), שבכל איסור צריך חזקת כשרות ולא מספיק רק שאינו חשוד, כיון שאנו רואים קלקול הדורות ולא אכשר דרי, ואם כן ק"ו לדעת הרמ"א והט"ז בגיטי הרבנות שהדיינים ידועים לשימצה בפסולי דאורייתא שיש בגיטין שהם מסדרים - שבוודאי אינם נאמנים כלל להתיר אשת איש⁴⁶.

---

46. וכבר התפרסם עדותו של הגר"ע יוסף (בתשובתו בשו"ת יביע אומר משנת תש"ח בחלק ב' חו"מ סי' ב סק"ח. וכן תשובה משנת תשמ"ג בחלק י' אבה"ע סי' לד ס"ק ת, ט). שמצא פסולים רבים מאד בגיטי הרבנות בבתי הדין האזוריים. ומונח לפנינו תיעוד של הגר"ע יוסף זצ"ל (בהספדו על הגר"ש ישראלי) שהעיד שכ: 50 אחוז מגיטי הרבנות פסולים כבר משנת תשמ"ה. וכן העיד בפנינו נכדו של הגר"ע יוסף זצ"ל, (בנו של רבי יעקב יוסף זצ"ל) שאביו התריע רבות בשער בת רבים על שערוריית גיטי הכוזב הנעשים ברבנות על ידי כפיות שלא כדין.

ועיין בשו"ת יביע אומר (החדש מהדורת רעננערט חלק ו אבה"ע סי' יד בהערה 20) על הדברים הקשים שכתב נגד מתקני התקנות של הרבנות בשנת תש"ד - הרה"ר הרצוג והרה"ר עוזיאל, וזה לשונו: "כל שכן לפי מה ששמעתי ותרזו בטני שעשו כן על פי דרישת שרי הממשלה הישראלים... זה וודאי שאין במעשיהם כלום... והיאך נעשה עצמינו כלי שרת לאפיקורסים והכופרים הללו. שע"פ דברי רבותינו גרועים הם מן הגויים. כמש"כ הרמב"ם...

וכי התורה של הרבנים הראשיים לעשות בה כטוב בעיניהם. אטו הם האפוטרופסים שלנו. לא נאבה ולא נשמע אליהם... וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו להתגבר נגד היצר הרע והמכשולים ששמים רשעי וחצופי הדור" עכ"ל.

וכן מובא בספר 'משוש דור ודור' (עמוד 268 בהערה) עדות של הגר"ש אלישיב זצוק"ל משנת תשכ"ב (לפני 60 שנים), שמרן הגר"ש אמר בשיחה עם הגר"י הוטנר זצוק"ל בעל ה'פחד יצחק', וז"ל: "במצאיאות ישנם בתי דין (איזוריים) בהם יושבים הדייטות שאינם יודעים כלל לדון". ומאז עד היום התדרדרו יותר.

ונראה שהפסול של מסדר גיטין אם לא הוחזק בכשרות לעשות גיטין כשרים הוא מעיקרא דדינא דין תורה, שאין לו כוח נאמנות להוציא את האשה מחזקת אשת איש, וא"כ ברור שלדעת הרמב"ם, טור שו"ע ורמ"א, ש"ך והט"ז - נראה שגרורות הרבנות אסורות להינשא מהתורה כיון שאין לדייני הרבנות נאמנות להתיר אשת איש בגט, וממילא כל המעשה בי"ד שלהם בטל - ואם נישאת לאחר תצא גם בדיעבד ובניה מהשני ממזרים מהתורה.

ה

החשוד על שאר איסורים שבתורה - אינו נאמן להתיר אשת איש

בשו"ת מהר"י וייל (בסימנים פה, קכח) פוסק שאם מסדר גיטין עובר על חרם דרבינו גרשום שנשא שתי נשים חוששים לגיטין שעושה שמא אינו חושש לפסולים בגט, ולכן הגיטין שעושה פסולים, ומביא ראיה לדבריו שאפילו אם רק חשוד לאיסור קל פסול לסדר גיטין אפילו שאיסור אשת איש יותר חמור, והדבר נלמד מדין עדות ודיינות שאם אדם אפילו חשוד על עריות בלבד כגון מתייחד עמהם פסול להיות עד ודיין לגבי גט ואע"פ שזה איסור חמור יותר של אשת איש. וק"ו לגבי סידור גט שיש בזה הרבה פרטים ודינים, אם עובר על חרם דרבינו גרשום אפילו שזה איסור קל ואינו איסור ערוה כלל, מ"מ חיישינן שעושה גיטין פסולים.

מדברי המהר"י וייל נלמד בק"ו לפסלות של כל גיטי הרבנות, שהרי הם עוברים על איסורים חמורים בקביעות, כגון: גזל, מסירה, התרת אשת איש ע"י כפיות שלא כדין וכדו'. ומאחר שאת כל זה עושים הדיינים במזיד, שהרי אנן סהדי שאם הם לא היו מקבלים משכורות גבוהות מאד והטבות רבות מהמדינה הם כלל לא היו עושים זאת, וכל מה שהם עושים זה אך ורק בגלל תאוות בצע כסף בלבד - הרי כבר נפסק בשו"ע (חור"מ סימן מו סל"ז) שאנוסים מחמת ממון הוו רשעים ופסולים לעדות, וק"ו בדייני הרבנות שאצלם זה רק מניעת ריווח ולא הפסד ממון, שנחשבים משום כך לרשעים גמורים. וכן מוכח מדברי הרשב"א והרא"ש והמהר"י וייל, ראה בהערה⁴⁷.

וא"כ גם בנידו"ד אין לומר שדייני הרבנות הם שוגגים - דכיון שיש להם תאוות ממון גדול בדבר שהרי אם יחלקו את הממון והרכוש כדין תורה, וכן אם לא יעשו כפיות גיטין שלא כדין הם יפוטרו מעבודתם - שפיר נחשבים דייני הרבנות למזידים בכל האיסורים החמורים שהם עוברים, ועל כן הם

---

47. ויתירה מזאת הב"י (בי"ד סימן קיט) מביא את שו"ת הרשב"א (ה"א סימנים כ ותרלב) לגבי טבח שיצא טריפה מתחת ידו שאינו נאמן לומר שוגג הייתי כיון שדיני הטריפות ידועים ואם אינו ידוע כ"ש שאין לסמוך עליו כיון שאינו יודע את הלכות השחיטה. ובשו"ת יכין ובוועז (ה"א סימן ה) ביאר את דברי הרשב"א שהטעם שאינו נאמן לומר שוגג הייתי כיון שיש לו הנאת ממון באותו הטריפה, וכך פסק בשו"ע (י"ד סימן קיט ס"ז).

וכמו"כ כתב בשו"ת הרא"ש (כלל כ סימן כט) לגבי טבח שהוציא טריפה מתחת ידו "שאם לא בדק כל הצורך רשע הוא בעיני", וא"כ כיון שידוע ומפורסם שדיני גיטין הם רבים ומחוסר בירור ותאות ממון עושים דייני הרבנות גיטין פסולים, שפשוט שהם בגדר רשעים גמורים ומזידים - כיון שהיה להם לברר את הדין לפני שהם מעיזים להתעסק בגיטין.

נחשבים רשעים גמורים, וכיון שכך פשוט וברור לפי דעת המהר"י וייל ושאר הראשונים שגם בגיטין הנעשים ברצון שאמרינן שיש בהם פסולים והאשה אסורה להנשא לעלמא.

וכמו"כ הב"י (ביו"ד סימן קיט) הביא את שו"ת הרא"ש (כלל נח סימן ד) באדם שהתיר אשת איש בגלל שוחד ממון שהוא בגדר רע לשמים ורע לבריות ופסל אותו להיות שוחט, וק"ו שהוא פסל אותו להתיר אשת איש, שהרי אם לא היה נפסל לגבי התרת אשת איש א"כ מנין לפסול אותו להיות שוחט, [וכותב הרא"ש שם שצריך לשמת אותו ותשובתו קשה כדי לחזור להיות כשר בדברים הנ"ל כיון שצריך ללבוש שחורים וללכת למקום שאין מכירים אותו ויבוא לידו אותו נסיון שנכשל בו בעבר ועכשיו יעמוד בו ויזכיר שאכן אינו מכשיל אחרים באיסורים בגלל תאוות ממון יעו"ש]. וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סימן קיט סט"ז)

ומזה נלמד לנידו"ד שדייני הרבנות אין כמעט אפשרות להכשיר אותם לסדר גיטין, דהרי אפילו אם יעשו תשובה בצומות ותעניות כמבואר ברא"ש, מ"מ איך יקיימו את המשך דברי הרא"ש לסדר גיטין במקום שלא מכירים אותם ויהיה להם אותו תאוות ממון גדולה שמקבלים מהמדינה, שע"י זה יוכלו להוכיח שחזרו למוטב בענייני גיטין (כי אין מציאות שיעמוד בפני נסיון זה שנית, כי על סידור גיטין בב"ד חרדי לא מקבלים הרבה כסף כמו ברבנות, ואיך יזכיר שגם במקום תאוות ממון גדול אינו מכשיל אחרים באיסורים)⁴⁸.

---

48. והנה בשו"ת מהר"י וייל בסימן פה פסק שגם בדיעבד אם נישאת בגט שמסדר הגיטין עובר אפילו על איסורים קלים שתצא מבעלה, ובסימן קכח מסתפק בזה ומלשון התשובה משמע שזה נכתב אחרי התשובה בסימן פה, ומ"מ נראה, שלמרות שמשמע במהר"י וייל שכל הפסול של הגט זה מדרבנן, מ"מ אין לומר בזה ספיקא דרבנן לקולא שהרי יש פה חזקת איסור אשת איש, וכבר פסק הש"ך (ביו"ד סימן קי"ט ס"ק סג אות כ), והשער המלך (פ"י הלכות מקוואות כלל א) והנודע ביהודה (קמא אבה"ע סימנים ס"ו ס"ס נ"ו) שבמקום שאיתחזק איסורא לא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא. אמנם מאחר שדעת כמה אחרונים - הט"ז (ביו"ד סימן סט ס"ק כד), והפר"ח שם (בס"ק מד) והפמ"ג (ביו"ד סימן קי בשפ"ד ס"ק כ) שאמרינן ספיקא דרבנן לקולא גם במקום חזקת איסור וקיימ"ל שבשל סופרים הולך אחרי המיקל, אפשר להקל בזה מספיקא.

ועוד שיש לצרף את דעת המשנה למלך (בפ"ב מטומאת מצורע ה"א) ושו"ת רעק"א (קמא סימן לז), שהביא כן בשם הכנה"ג (ביו"ד סימן יח הגה"ט ס"ק ג וסימן כה הגה"ט ס"ק ג), והשלטי גיבורים (בפ"ג דחולין בשם הרי"ז, דף יג. מדפי הרי"ף אות ב) שדין חזקה קמא שאזלינן בתרא זה אך ורק בספק במציאות, אבל בספק בדין לא אזלינן בתר חזקה דמעיקרא, כיון שמשום חזקה דמעיקרא אין הדין משתנה. וא"כ בנידו"ד שהוי ספיקא דדינא ולא ספק במציאות לא שייך לומר שספיקא דרבנן לחומרא במקום דאיתחזק איסורא.

אבל אחרי העיון נראה לומר שבגיטי הרבנות גם בדיעבד לא תנשא, בין בגיטין שנעשים ברצון וק"ו בגיטין הנעשים בכפייה מהראיות דלהלן:

המהר"י וייל בסימן פה פסק, שגם בדיעבד לא תנשא, ואע"פ שבסימן קכח נראה כמסתפק בדבר, מ"מ נראה שדעתו נוטה יותר לאסור, ועוד שגם תלה שם את כוח ההיתר רק אם רבנים ימצאו טעם נכון להתיר, ומכיון שלא הובא היתרם במהר"י וייל, נראה שגם לדעת המהר"י וייל בסימן קכח אם נישאת תצא, ועוד יש להוכיח משו"ת תרומת הדשן (ח"ב בפסקים וכתבים בסו"ס רנה) שדין על אותו מקרה בדיוק של המהר"י וייל ופוסק שגם בדיעבד לא תנשא - שבוודאי שהכרעה הלכה למעשה היא שגם בדיעבד לא תנשא.

1

אין להתיר אשה שמוחזקת כגרושה בלי מעשה בי"ד כשר

הפ"ת (אבה"ע סי' קמב סק"ז ובסימן קנב סק"י"ד) מביא את שו"ת הרדב"ז (חלק ד סי' אלף שטז) שאם אשה הוחזקה לגרושה במשך כמה שנים - שהיא איננה צריכה מעשה בי"ד בשביל להתירה להינשא לעלמא. כיון שסוקלים ושורפים אחר החזקות כמבואר בגמ' בקידושין דף פ. (עיין שו"ע אבה"ע סי' יט) וא"כ לכאורה היה נראה לומר שגם בגרושות הרבנות אם אשה מוחזקת כגרושה תקופה ממושכת היא מותרת להינשא בלי מעשה בי"ד.

אלא שדברי הרדב"ז אינם ראייה להתיר את גרושות הרבנות, שהרי יסוד החזקה שכתב ברדב"ז שיכולה מכח זה להינשא הוא בנוי על שלושה דברים:

א. שאין אדם רואה את אשתו מורדת בו ושותק.

ב. אין אדם רואה שאשתו אוכלת מכספו ושותק.

ג. אין אדם רואה את אשתו רוצה להינשא לשוק ושותק.

ומכוח השתיקה הזאת כותב הרדב"ז שזה יוצר את החזקה שהיא גרושה. ודברי אלו שייכים אך ורק בזמנם שהיו כפופים כולם לדין התורה ואם אשה היתה מורדת לפי ההלכה כמו שנפסק בשו"ע אבה"ע (סי' עז ס"ב). שבעל יש לו זכות תביעה בבי"ד לתבוע את אשתו שמורדת בו ובית הדין חוקר אותה מדוע היא מורדת בבעלה? אם אומרת 'מאיס עלי' חייבת להחזיר כל המתנות שקבלה בין בקרקע ובין במטלטלין, ואפילו במתנות שקבלה מקרוביו ומאביו כמבואר שם בדרכי משה (ס"ק יד) ובב"ש (שם ס"ק ט) בשם שו"ת מהר"י וייל (סי' כ). ואם אומרת שמורדת בו כדי לצערו, בי"ד מודיעים לה שמפסידה את כתובתה, ומכריזים עליה (לדעת השו"ע הנ"ל) בכל יום ארבעה שבתות בכל בתי כנסיות ומדרשות (ולדעת הרמ"א) מכריזין רק בשבתות בלבד. לכן לפי מציאות זמנם יש ראייה מזה שהבעל שותק על שאשתו מורדת בו ואוכלת את כספו, ומזה שלא מנע הדבר ע"י תביעה בבי"ד, שבוודאי האשה התגרשה ממנו והיא אוכלת משלה.

אבל בנידו"ד בגרושות שהתגרשו בבתי הדין הרבניים שלא מקפידים על הלכות אלו להתרות באשה המורדת, אלא להיפך הם מעודדים לגירושין וכופים את הבעל לגרש בכל מקרה שהאשה מורדת בו, ואף עוזרים לה לגזול את ממונו של הבעל שלא כדין תורה, לכן אין ראייה משתיקתו שהאשה התגרשה. הואיל ואין אפשרות לבעל למחות ולערער בכל דרך שהיא נגד פסק ביה"ד הרבני, שאם הבעל יערער אצל רבנים או בי"ד חרדי על פסק זה שהתירו לאשתו למרוד בו ולאכול את כספו, מפחד שהאשה תתבע אותו בביה"ד הרבני והוא עלול להעניש במאסר על שמערער על הגט, ולכה"פ יינזק שדייני הרבנות יגדילו לו את מזונות הילדים ויקפחו אותו בחלוקת הרכוש, כעונש על שהעיז לערער על הגט - לכן אין שום ראייה משתיקתו שהיא גרושה.

כמו כן בזמנינו, גם אם אשתו יוצאת לשידוכין והוא שותק אין ראייה שאשתו גרושה, דבשלמא בזמן הרדב"ז שהיה בי"ד כשר וכל גיטיהם בין בכפיה ובין ברצון נעשה כדין ע"פ הלכה, אז משתיקת

הבעל יש ראייה שהיא התגרשה ומותרת לעלמא. משא"כ בבתיה"ד הרבנים שכבר נתבאר שכל גיטיהם בכפייה הם בטלים מהתורה. וכל הנידון כאן רק בגיטין ברצון. ועל זה אין לטעון שמשתיקת הבעל מוכח שהתגרשה בבי"ד הרבני בגט כשר וברצון והיא מותרת לעלמא!! כי יתכן מאד שהגט היה בכפייה כי כך רוב רובם של גיטי הרבנות שנעשים מתוך איומים וכפיות. ועוד שמצוי בגרושות הרבנות שמתירים נשים בלא גט כלל אלא ע"י ביטול קדושין (עיי'ן בזה בהרחבה בקונטרס דיניי הכוזב סי' יח-ט), ממילא אין ראייה משתיקתו שהיא גרושה, כי אולי התירו אותה הדיינים ברבנות בהפקעת קדושין ובלי גט⁴⁹.

כמו כן, כבר הביא הפ"ת (באבה"ע סי' קנד בסדר הגט סוף סק"ח) בשם שו"ת חת"ס (או"ח סי' נא) וספר גט מקושור (למהרא"ל צינץ בסדר גט ראשון אות ד). שסוברים שגם אם לא צריך בבי"ד בגיטין שנעשים ברצון בזמן נתינת הגט, מכל מקום לדעתם צריך מהתורה שיהיה בבי"ד אחרי הכתיבה וקודם הנתינה. כיון שצריך לקבל עדות מהתורה על כל מה שכתוב בסדר הגט (אבה"ע סימן קנד) מסעיף סו והלאה (חקירת העדים וסידור הגט), כדי שע"י כך יוכלו לכתוב מעשה בבי"ד שהגט ניתן כדת משה וישראל.

א"כ לדעת החתם סופר והגט מקושור לא שייך את היתר הרדב"ז בגרושות הרבנות מכח חזקה שהבעל שותק. כי מ"מ אין לנו עדות משתיקתו של הבעל שהבי"ד דאג לחקור ולשאל את כל השאלות שצריך לחקור את העדים והסופר, כי ביה"ד הרבני לא חוקר כנ"ל, וגם לא יושבים שם שלושה דיינים. ואם חסר עדות על כך אין האשה בחזקת מגורשת והגט בטל⁵⁰.

---

49. ואין לטעון שהבעל היה צריך לערער בביה"ד הגדול לערעורים, ומזה שלא ערער יש ראייה שהיא גרושה, דהאמת ידועה שעירעור בבית דין הגדול לא עוזר לבעל כלל - גם בפרסומים של ביה"ד הרבני נכתב שכמעט מעולם לא קבלו ביה"ד הגדול את ערעור הבעל לבטל את הגט (ראה 'גיטי הכוזב', שערי הלכה אות לג). מסיבה זו גם מומלץ לבעל לוותר על ערעורו בגט בביה"ד הגדול כי אין בו תועלת, והוא בזבוז זמן וכסף.

ומה שלא ערער הבעל בפני רבנים אחרים חרדים, אינו ראייה שהאשה מגורשת. משום שערעור על גט ברבנות כרוך בעונש מאסר, והבעלים ורבים מהרבנים מפחדים לערער על הגט. ועוד שרוב הרבנים לא בקיאים כראוי בהלכות גיטין ולא רוצים להיכנס לסוגיא זו. ועוד י"ל שהבעלים שותקים כי טועים בתמימותם לחשוב שכל הכפיות והמאסרים שעשו להם היו כדין התורה. ולכן אפילו אם עברו כמה שנים אין האשה בחזקת גרושה, אם אין לה מעשה בבי"ד כשר.

50. ויש לצרף לכל הנ"ל את דעת רבי שמואל בן חקאן המובא בשו"ת מהר"י בי רב (סי' נז הוצאת זכרון אהרן) שחולק על הרדב"ז וסובר שכל דין שסוקלים ושורפין על החזקות זה רק דומיא דברי הגמ' בקדושין באיש ואשה שבאו ממדינת הים ולא נודע קודם שהיה לה חזקת פנויה, שאז מועיל החזקה הזו לעשותה אשת איש. אבל אם היה לה חזקה הפוכה של פנויה אין בכח חזקת אשת איש הזו להוציאה מחזקה קמא של פנויה. וא"כ לדעתו הו"ה בנידו"ד להיפך, כיון שהיה לאשה חזקת אשת איש קודם, אין כח בחזקת גרושה של הרדב"ז להוציאה מחזקת אשת איש שקדמה לה.

והגם שבמהר"י בי רב בעצמו חלק על הגר"ש בן חקאן מדין הוחזקה נדה בשכנותיה שאסורה, אע"פ שהיה לכל אשה חזקת טהרה קודם נדתה. מ"מ רבי שמואל בן חקאן מחלק שדווקא בדין נדה שטבע העולם שחזקת טהרה משתנה כל הזמן, לכך אומרים הוחזקה נדה בשכנותיה. משא"כ בנידו"ד בחזקת א"א שאין דרכו להשתנות, בזה אמרינן שפיר שאין חזקת גרושה מוציא מחזקה קמא של אשת איש.

אין להתיר אשה להינשא כשאומרת 'גרושה אני' מדין 'הפה שאסר' הפה שהתיר' או מדין מיגו

נפסק בשו"ע (אבה"ע סי' קנב סעי' ו) שאשה שבאה ואמרה 'אשת-איש' הייתי ו'גרושה-אני' נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ובסעי' ז' שם פסק שאם יש עדים שהייתה 'אשת איש' אינה נאמנת לומר 'גרושה אני'. ואם נישאת תצא. וא"כ לכאורה בנידו"ד בגרושות הרבנות, למרות שאין להם מעשה בי"ד כשר, מ"מ יש לומר שכל מה שיהיו אסורות להינשא, זה אך ורק במקום שהכירו אותם, והיו מוחזקות שם לאשת איש. אבל אם הן הולכות למקום אחר שלא מכירים אותם, לכאורה יהיו מותרות שם להינשא מדין 'הפה שאסר הוא הפה שהתיר', כיון ששם לא הוחזקו לאשת איש.

וראה בפ"ת (בס"ק ו) שהביא בזה מחלוקת אחרונים, שדעת שו"ת בית דוד (סי' כב) וספר שלמי שמחה על הרא"ש (בפ"ב דכתובות סעי' כד), ובשו"ת חמדת שלמה (רי"ש סי' נו). כולו ס"ל דכיון שהיום הנשים הנשואות ניכרות במלבושיהם - שהבתולות הולכות פרועות ראש והנשואות מכוסות ראש. א"כ כיון שהולכות מכוסות ראש נעשות בכך מוחזקות לאשת איש. והוי כמו שיש עדים שהיא אשת איש, שאיננה נאמנת לומר גרושה אני מדין הפה שאסר הוא הפה שהתיר.

לעומתם דעת שו"ת חוות יאיר (בסי' קלח), והביאו להלכה בשו"ת זכרון יוסף (אבה"ע סי' ח) שדווקא בנדה שלובשת את בגדי נידותה שהם מאוסים ומגונים וטמאים, ואם לא היתה נדה לא היתה לובשת אותם כלל, לכך ע"י לבישתם נעשית מוחזקת בנדותה אצל שכנותיה ובעלה לוקה עליה ולא מועיל בזה אמתלא. מה שא"כ לגבי כיסוי ראש, מאחר שיש גם מעט בתולות המכסות ראשן מפני כיעור ראשן בשחין וכודמה. או שהיא מבוגרת ומתביישת להיראות רווקה, ולכך מועיל בזה אמתלא. וכמו"כ לכל הדעות אצל חילוניות שאינן לובשות כיסוי הראש כלל ואין ניכר בהן מי נשואה ומי בתולה, א"כ לכאורה יהיה אצלן דין הפה שאסר הוא הפה שהתיר ותהיה נאמנת מכך לומר שהיא גרושה⁵¹.

51. ברם דברי ה'חות יאיר' ו'הזכרון יוסף' צריכים עיון, הרי דין 'הפה שאסר' הוא מצד 'מיגו דאי בעי שתיק'. לא מבעיא למ"ד שדין הפה שאסר שייך רק שאין תביעה של התובע כלל. אלא גם למ"ד שדין הפה שאסר שייך גם כשיש תביעת תובע, מ"מ גם לדעתו זה אך ורק שאם הנתבע שותק הבי"ד לא יחששו לטענת התובע, והוי בכלל מיגו דאי בעי שתיק. משא"כ בנידו"ד בגרושות הרבנות' שלובשות כיסוי ראש וניכר שהיו נשואות. כיון שצריכה לתת אמתלא לדבריה (שאם היא בתולה למה לובשת כיסוי ראש), ולא יכולה לשתוק. אין כאן מיגו "דאי בעי שתיק".

אמנם נראה ליישב עפ"י מש"כ בשו"ת נודע ביהודה (תניינא אבה"ע סו"ס יח), שסובר שנותנים לאשה נאמנות גם אם בטענתה הטובה היתה צריכה לתת אמתלא לדבריה. והנראה בדעת הנודע ביהודה שהנאמנות שכתב אינו מדין 'הפה שאסר' כיון שאין כאן מיגו דאי בעי שתיק כי צריכה לתת אמתלא לדבריה. אלא הנודע ביהודה מדבר מצד מיגו רגיל שהיה יכול לטעון טענה יותר טובה באמתלא ממה שטוען עכשיו. ומצינו שגם נאמנות של מיגו יכול להתיר אשה לעלמא.

והראיה לכך מהגמ' בב"ב (דף קלד:) שהיה הו"א לגמ' שבעל האומר גרשתי את אשתי יהיה נאמן במיגו שבידו עכשיו לגרשה, ולמסקנת הגמ' הטעם שלא נאמן להגיד גרשתי כי אין כאן מיגו. לדעת הרמב"ם (מפ"ב מגרושין הלכה ה) הטעם

ברם אחר העיון נראה לומר שבגרושות הרבנות לכו"ע אין לאשה נאמנות של מיגו כלל. כיון שהיום כל אחד רשום בתעודת הזהות שלו מצבו המשפחתי אם הוא נשוי או רווק או גרוש או אלמן. וכדמוכח מדברי הפוסקים⁵² שאין האשה נאמנת לומר גירשתני, לפי המנהג היום שמסדר הגט גונז את הגט, וה"ה בנידון דידן.

ויתרה מזאת, בנידו"ד כיון שהיום מבקשים מכל אדם להביא לפני הנישואין עדויות על רווקותו ובלי זה לא מקבל אישור נישואין. וא"כ נפל פיתא בבירא ואין לאשה כלל מיגו דאי בעי לומר רווקה אני. כי בתעודת זהות והעדים שמעידים על מצבה המשפחתי, יודעים שהייתה נשואה וכעת היא גרושה. וכיון שכך, אין לה מיגו של רווקה אני, ממילא לא נאמנת לומר שהתגרשה ברבנות ברצון ולא בכפייה, בלי מעשה בית דין כשר.

ועוד שהרי הרמב"ם (בפרק יב מגרושין הלכה ה) כותב: שבמקום שהבעל אומר שגרשה, גם אם האשה הודת לו - איננה נאמנת, מפני שהיא מעיזה שהרי הבעל מאמינה בכך ואין היא יודעת את כובד האיסור אשת איש שלה. א"כ הו"ה בנידו"ד של גרושות הרבנות כיון שביה"ד הרבני מסייע בעדה ומחזקה שהיא גרושה ומותרת להינשא לעלמא, הלכך איננה נאמנת להגיד שהתגרשה ברצון ולא בכפייה, כי היא לא יודעת את כובד האיסור של אשת איש ואינה מדקדקת בלשונה כשאומרת שהגט היה ברצון ולא בכפייה.

ונמצא פסקן של דברים שכל גרושות הרבנות בין ברצון וק"ו בכפייה אסורות להינשא מהתורה. ואין אפשרות כלל לברר על כשרות הגט, לא אצל הבעל ולא אצל האשה, וק"ו לא אצל דיני הרבנות, כי אין האשה מותרת להנשא רק ע"י מעשה ב"ד כשר, ודבר זה לא קיים בגרושות הרבנות שאין להם מעשה ב"ד כשר כלל - ולכן אם נישאו יצאו, ובניהם מהשני ממזרים, ר"ל.

שהבעל אינו נאמן משום שחשוד לקלקלה. ולדעת הרשב"ם (בב"ב ס"ט) הטעם שהבעל אינו נאמן כי הוי מיגו נגד אנן סהדי, כיון שאם גרשה היה יוצא קול על הגירושין. א"כ משמע מהגמ' הנ"ל שבעלמא שיש נאמנות של מיגו, זה מועיל להתיר אשה לעלמא.

וא"כ הנודע ביהודה מחדש שבנאמנות מיגו אפילו אם הטענה הטובה שהייתה צריכה לטעון היתה האשה צריכה לומר בזה אמתלא, יש לזה נאמנות של מיגו. ולפי זה ניחא דעת החות יאיר והזכרון יוסף כיון שהיא היתה יכולה לומר אמתלא והייתה נאמנת לומר פנויה אני, לכך נאמנת לומר עכשיו גרושה אני.

52. כתב הב"ש באבה"ע (סי' יז סק"ד) בשם ה'בית הלל' לגבי האשה שאמרה בפני בעלה 'גירשתני' - שנאמנת שחזקה אין האשה מעיזה פניה בפני בעלה. דבזמן הזה המנהג פשוט שהרב מסדר הגט הוא גונז את הגט אחר נתינת הגט, תו אינה נאמנת לומר גירשתני, דהא אפשר לברר. והמקור לדברים מהגמ' כתובות (כב:) שאם אשה אומרת שהתגרשה עכשיו אמרינן לה 'אחוי לן גיטך'. והביאו את דברי הב"ש בשם 'בית הלל' להלכה גם ה'באר היטב' (שם סק"ד) ובספר 'פחד יצחק' (אות ס), בשם שו"ת שמש צדקה (סי' ו), ושכן כתב מהר"ש דיל ויקייו, שו"ת 'עין יצחק' (חלק א סי' ל את ב). וא"כ גם בנידו"ד בנאמנות של מיגו - אינה נאמנת, כיון שאומרים להאשה הואיל והיום יש תעודת זהות, תוציאי את הת.ז. שלך ונבדוק אם את גרושה, ולכן אין האשה נאמנת מדין מיגו.

מסקנת הדברים

כל גרושות הרבנות אסורות להינשא לעלמא בין אם הגט שלהם נעשה ברצון וק"ו אם הגט היה בכפייה, משישה טעמים דלהלן:

א. כל בי"ד שטעה פעם אחת, מכאן והילך חוששים לכל גיטיו שמא יש פסול בגט שלא ניכר מתוך הגט והאשה בחזקת איסור אשת איש קיימא (כמבואר לעיל בסימן א). וק"ו בגיטי הרבנות שהם מזידים בהרבה מקרים להתיר א"א לעלמא שלא כדין שאין לסמוך על גיטיהם כלל.

ב. אין מעשה בי"ד כשר ברבנות להתיר את האשה לעלמא להתחתן. והבעל והאשה אינם נאמנים להעיד על כשרות הגט.

ג. דייני הרבנות פסולים להעיד על כשרות הגט שנעשה אצלם, כיון שהם מומרים להתיר אשת איש לעלמא בלא גט כהלכה. ומטעם זה הם פסולים מלהעיד גם על גיטין אחרים שלא נעשו אצלם. ולפי מה שהוכחנו שדייני הרבנות נחשבים כמומרים לכל התורה כולה - ברור שהם פסולים להעיד בכל איסורי התורה.

ד. גם אם נחשיב חלק מדייני הרבנות לא כמומרים אלא רק בגדר חשודים על כפיות גיטין שלא כדין - מכל מקום הם אינם נאמנים להתיר אשת איש לעלמא גם בגט שנעשה ברצון, מאחר שלפי ההלכה כל מי שנפסל להעיד משום שהוא חשוד לעבור על איסור תורה בצורה מסוימת, הרי הוא פסול מהתורה להעיד באותו איסור בכל צורה שהיא.

ה. לדעת הש"ך (שהוכיח דבריו מהרמב"ם, טור והשו"ע) וכן דעת הרמ"א והט"ז והפר"ח והשולחן גבוה - כל דין שאין לו חזקת כשרות גמורה ומוכרת, מדין תורה אינו נאמן להתיר אשת איש. וק"ו בנידו"ד בבתי הדין הרבניים שפועלים מטעם המדינה, מלבד שאין להם חזקת כשרות, אדרבה, יש להם חזקת פסלות ידועה ומפורסמת, שאינם נאמנים להתיר אשת איש בעדותם.

ו. המהר"י וייל והתרומת הדשן סוברים, שמסדר גט העובר בשאט נפש אפילו על איסורי דרבנן אחרים, ולא דווקא בערווה, כל גיטיו הם בחזקת פסולים מדרבנן, וק"ו דייני הרבנות שעוברים על איסורי תורה של גזל ועושק וכו' - שלמהר"י וייל דיינים אלו פסולים מדרבנן להתיר אשת איש לעלמא.

סימן ג

דעת ראשונים ופוסקים רבים שגם גיטין בהסכמה חייבים בי"ד של שלושה לעיכובא

א

דעת ראשונים רבים שגם גיטין בהסכמה חייבים בית דין

בגמ' (ב"ב קעד: ערכין כג.) איתא, וז"ל "אטו כל דמגרש בבי דינא מגרש" מפשטות דברי הגמ' משמע שסתם מעשה נתינת גט לא צריך בי"ד, וכן הפ"ת (באבה"ע סימן קנד בסדר הגט בס"ק ח) הביא שמכאן הוכיחו כמה מגדולי האחרונים שגט הנעשה בהסכמה וברצון לא צריך בזה בי"ד.

אלא שמצינו לשיטת מקובצת (ב"ב קעד:): שהביא בשם הרא"ש וז"ל "אטו כל מאן דמגרש בבי דינא שיודעים שחמיה נתערב בכתובת המגרש, המגרש ילך לבית דין שאינם יודעים הערבות ויגרשנה וכו'" - משמע מדבריו להדיא שכל מעשה נתינת גט צריך בי"ד⁵³. וכן מבואר בספר הראב"ה (ח"ג סימן תתצד) שסתם גט אפילו ברצון צריך בי"ד. וכן כתב בשו"ת מהר"ם מיינץ (סימן סא).

וגם בפירוש רבינו גרשום (ב"ב קעד, ובערכין כג) משמע שצריך בי"ד גם בגט הנעשה ברצון, אלא שלא צריך לזה בי"ד מומחים ומספיק בי"ד של ג' הדיוטות, וז"ל: "אמר ליה אביי כל דמגרש בבי דינא רבא מגרש אפילו לפני בי"ד הדיוטות יכול לגרש דלא ידע דמצרכה לידור הנאה" ומשמע מדבריו שגם גט ברצון צריך בי"ד אלא שמספיק לכך גם בי"ד הדיוטות.

ב

דעת הרע"ב שהביאו בשו"ע - צריך בי"ד בגיטין ברצון

וכן מבואר בדברי רבינו עובדיה מברטנורא (פ"ד מבכורות משנה ו) שכל גט צריך בי"ד שהרי ר"ע מברטנורא קרא תגר על רבני אשכנז שנוטלים שכר על כתיבת הגט ונתינתו שע"י זה הם פוסלים

---

53. ואין להקשות מדברי הב"י (באבה"ע בסו"ס קכ) שהביא את שו"ת הרא"ש (כלל מה סימן טו) שמשמע מדבריו שכל מה שפסל את הגט הוא רק מצד שאינם בקיאים בטיב גיטין ולא מצד שהם היו שנים ולא בי"ד, ודעתו דגט ברצון לא צריך בי"ד. אלא שיש ליישב לפי מה שיתבאר להלן (באות ו) שגט שנעשה בהסכמת שני בני הזוג לא צריך בי"ד.

את הגט מדין נוטל שכר לדון, והביאו להלכה השו"ע (אבה"ע סימן קנד בסדר הגט ס"ד), ואם ס"ל שכל גט לא צריך ב"ד, מדוע הנוטל שכר לדון פוסל את הגט, סלק מכאן את הבי"ד הפסול מ"מ הגט כשר כיון שלא צריך ב"ד. אלא מוכח שדעת רבינו עובדיה מברטנורא והשו"ע שהביאו להלכה, שכל גט אפילו אם הבעל נותן אותו בהסכמה וברצון צריך ב"ד⁵⁴.

נמצא שדעת ר"ע מברטנורא והשו"ע שהביא את דבריו להלכה, שכל הגיטין גם אלו שנעשו ברצון, צריך לעשות אותם בב"ד בדווקא⁵⁵.

ג

הראשונים שדנים בדין גט אם עד נעשה דיין וכן שפוסלים גט הנעשה בלילה - מצריכים ב"ד של שלושה גם בגט ברצון

הב"י (באבה"ע סוף סימן קמא), מביא את שו"ת הריב"ש (בסימנים שפח, שצ) בשם הר"ן, שדנים בדין גט אי אמרינן בזה 'אין עד נעשה דיין' או לא, ש"מ מדבריהם שגם גט הניתן ברצון צריך ב"ד⁵⁶. וכן הביא

54. ומה שכתב ר"ע מברטנורא בלשונו את האיסור על ראש הישיבה לקחת שכר על הגט דמשמע לכאורה שהדבר נעשה ביחיד. נראה שאין כוונתו שהדבר נעשה ביחיד - כיון שלב"ד צריך שלושה, רק שהראש הישיבה הוא המומחה ויושבים עמו עוד שנים, אלא מאחר שראש הישיבה בלבד היה לוקח שכר, לכך הרע"ב קרא תיגר רק עליו.

ומש"כ ר"ע מברטנורא שהוא רק "חושש" שהגט יהיה פסול ולא כתב שזה פסול בוודאי. וכן בלשון השו"ע כתב 'יש להזהר' ולא כתב לשון פסול וודאי. כיון שיש צד לומר שאפילו אם צריך ב"ד בנתינת הגט, מ"מ נטילת השכר שלוקח הראש הישיבה זה עבור סידור הגט, ולא עבור מעשה הנתינה שבה צריך ב"ד, וכמו שכתב שם הרמ"א (בסדר הגט ס"ד), ולכן כתב לשון של "חשש", אבל פשוט שהוא מצריך שיהיה ב"ד בכל נתינת גט, גם אם הגט נעשה ברצון הבעל ובהסכמתו המלאה.

55. ומש"כ בשו"ת נודע ביהודה (תניינא סימן קיד) שאין לסמוך על דעת ר"ע מברטנורא מאחר שהיה מפרש ולא פוסק. דברים אילו נדחים א. מדברי השו"ע בסדר הגט ס"ד שהביאו להלכה, ש"מ שדבריו נאמרו להלכה ולמעשה. במיוחד כאן שכתבו הרע"ב בסגנון הוראה ופסק הלכה, שוודאי כוונתו לפסק גמור. ב. בשו"ת הרדב"ז (ח"ד סימן אלף קפ) וכן הש"ך בהרבה מקומות לדוגמא בש"ך חו"מ סי' כה סמכו על ר"ע מברטנורא כפוסק ולא רק כפרשן.

56. מדברי שו"ת הריב"ש סימנים: שפ"ח, שפ"ט, ש"צ, וכן מדברי הר"ן שם מוכח שדעתם שצריך ב"ד בכל גט גם בהסכמה שהרי בשו"ת הרשב"ש סימן רס"ו הביאו הב"י בסימן קמ"א מבואר שהיתה שאלה בגט שחששו שאולי שנים שחתמו על קיום הגט היו עדי הגט ושמה אין עד נעשה דיין, ופשוט שכל החשש שבהו"א חשש הרשב"ש על דין 'שאינן עד נעשה דיין', זה בגלל שסבר בהו"א שצריך מהתורה דין ב"ד במעשה נתינת הגט. והראיה לכך כיון שאם זה מצד שצריך ב"ד לקיום, כבר מבואר בגמ' גיטין ה: ונפסק להלכה ברמ"א חו"מ סי' ז' סעי' ה'. שבדרבנן אמרינן עד נעשה דיין והרי כל קיום שטרות זה רק דין דרבנן כי מהתורה עדים החתומים על השטר נעשה כי שנחקרה עדותם בביה"ד. וא"כ בוודאי כל קושיית הרשב"ש היא רק מצד שסבר שמעשה נתינת הגט צריך להיות בביה"ד מהתורה. ובמסקנת הרשב"ש תירץ שדין עד נעשה דיין שייך אך ורק במקום שצריך ב"ד כמו בקידוש החודש, אבל בגט שלא צריך ב"ד אין את החשש של 'עד נעשה דיין' ש"מ מדבריו להדיא שגט בהסכמה לא צריך ב"ד, ומ"מ הריב"ש והר"ן שחששו לדין 'אין עד נעשה דיין' ומדברים על אותו מעשה של שו"ת הרשב"ש כמו שמפורש בשו"ת הרשב"ש והם תירצו תירוץ אחר ולא תירצו כדברי הרשב"ש שפה כלל לא צריך דין ב"ד. ש"מ שלדעתם צריך דין ב"ד בכל גט גם אם זה בהסכמה, ולכן לדעתם יש את הבעיא של עד נעשה דיין גם בגט ומשום הכי תירצו שם תירוץ אחר מדוע לא

הב"י בסו"ס קל"ו את התרומת הדשן (סימן רמח) שכתב בשם האור זרוע (סימן תשמה) **שגט הנעשה בלילה פסול**, וכן פסק בפסקי הרי"א^ז (יבמות מו:), ומבאר הב"י את טעמם של הראשונים, שדעתם שנתנית הגט הזה דין, ואין דין בלילה, ולכן פסקו שגט הנעשה בלילה פסול. ויש לציין שהאור זרוע כותב מפורש בדבריו שהטעם שגט שניתן בלילה פסול כיון שכל גט צריך ב"ד ובי"ד שדנו בלילה דינם בטל. וכן משמע להדיא בפסקי ריא"ז הנ"ל שהרי מדמה שם דין גט שפסול בלילה כמו לגבי טבילת גר בלילה שפסול. והרי בטבילת גר הטעם לכו"ע שפסול מצד שהוי דין ואין דנים בלילה. והו"ה בגט שהפסול בלילה בגלל שצריך דין בי"ד ואין בי"ד בלילה.

וכדבריהם פסקו בשו"ת מהרי"ל החדשות (סימן צה) בשם מהר"ם ושו"ת הריב"ש והר"ן, וכ"כ בסדר הגט של מהר"ם פדוואה (ס"ק ע) בשם מהר"ן מאיגר ומהר"ם סגל. ובכנה"ג אבה"ע סי' קלו הגהב"י ס"ק י"ד הביא בשם סדר הגט למהר"י מיניץ (סימן נו, עז) - שגט שניתן בלילה הוא פסול והטעם כנ"ל שדעתם שכל גט גם אם הוא נעשה ברצון צריך בי"ד לעיכובא, ותחילת דין בלילה פסול אפילו בדיעבד.

ונמצא שדעת האור זרוע, תרומת הדשן, פסקי ריא"ז, שו"ת מהרי"ל החדשות בשם מהר"ם, שו"ת מהר"ם פדוואה, שו"ת מהר"י מיניץ כולהו סבירא להו שכל גט וגם אם זה נעשה ברצון צריך בי"ד לעיכובא⁵⁷.

חששו באותו קיום גט משום דין שאין עד נעשה דין, ונמצא מוכח להדיא שדעתם של הריב"ש והר"ן שכל גט צריך בי"ד גם אם זה גט בהסכמה. ועיין עוד בשו"ת הרשב"ש (הוצאת מכון י-ם סי' רסו הערה מהמ"ל 135).

57. והנה הב"י שם דחה את התרומת הדשן ואו"ז דמה ענין של דין לגבי נתנית הגט, ועוד תמה שלא ראה לשום אחד מהפוסקים שהקפיד על כך.

ולכאורה נראה שדעת הב"י לחלוק וס"ל שסתם גט הנעשה ברצון לא צריך בי"ד, אלא שמ"מ נראה להוכיח שהב"י בשו"ע חזר בו מדבריו בב"י, וס"ל שכל נתנית גט, גם בגיטין ברצון, צריך דין בי"ד. כדמוכח מדבריו:

א. כבר הוזכר לעיל (אות ב) שהשו"ע פוסק להלכה את דברי ר"ע מברטנורא שכל נתנית גט צריך בי"ד, הרי דהכרעתו דצריך בי"ד.

ב. בסדר הגט של השו"ע (סעיפים פח, פט) הביא בלשון "יש מי שאומר" שצריך לתת את הגט ביום ולא בלילה, ש"מ שבשו"ע חזר בו מדבריו בב"י, ופסק להלכה את דברי התרומת הדשן ואו"ז להלכה.

וא"כ גם דעת השו"ע לפסוק שכל גט אפילו אם נעשה ברצון צריך בי"ד ולכך גט שניתן בלילה הוא פסול.

ואין להקשות אם השו"ע פוסק להלכה שצריך בי"ד, **מדוע כתב השו"ע את דבריו בלשון "יש מי שאומר"**, ולא סתם את דבריו. והנראה לומר בזה, כיון שהב"י כתב שלא מצא לשום פוסק שיכתוב כדברי התרומת הדשן ואו"ז שגט שניתן בלילה פסול, וכיון שמצא את זה רק בדעת יחיד לכן כתב בלשון "יש מי שאומר" אע"פ שכך דעתו לפסוק להלכה, כמו שכתב את הכלל הזה הסמ"ע (ח"מ סימן טז ס"ק ח) והביאוהו פוסקים רבים.

וכן מוכח מהשו"ע (סדר הגט סעיף פט) שפסק שרק בשעת הדחק גט שניתן בלילה כשר, ש"מ שמעיקר הדין סובר שנתנית הגט צריך לתת את זה ביום - כיון שמעשה נתנית הגט גם ברצון הוי דין וצריך לזה בי"ד. ואע"פ שפסק שבשעת הדחק הגט כשר אם ניתן בלילה, אין להוכיח שסובר השו"ע שדיעבד גט שניתן ברצון בלי בי"ד כשר. דהביאור בזה כמו שכתב הכנה"ג (באבה"ע סימן קלו, הגהב"י ס"ק יד ובפ"ת בסדר הגט סימן קנד ס"ק ח) בשם הנודע ביהודה (תניינא סימן קיד) - **שהטעם שהשו"ע מכשיר בשעת הדחק גט שניתן בלילה משום שנתנית הגט הוה כגמר דין**, כיון

ואין להקשות לדעת האו"ז (בסימן תשמ"ה) שפוסק שכל נתינת גט גם אם זה נעשה ברצון צריך בי"ד, א"כ איך הוא מכשיר גט שניתן ע"י דיין אחד. הביאור בזה שהאו"ז לשיטתו שפסק כדעת ר' אחא ב"ר איקא שבי"ד מספיק שיהיה דיין אחד, ולכן פסק שמספיק בגירות ודיני ממונות דיין אחד, אבל מ"מ גם לדבריו צריך דיין אחד שהוא כשר לדון ואם לא הגט בטל.

וכמו"כ לדעתנו שנפסק בשו"ע (חו"מ סימן ג סעיפים א, ב) ובש"ך (שם) לעניין דיני ממונות, וכן בשו"ע יו"ד (סי' רסח סעי' ג) לענין גירות. - שצריך בי"ד של שלשה לעיכובא, שפשוט שנתנית הגט לכל הדעות הנ"ל שצריך להיות בבי"ד, הוא לעיכובא שהגט יעשה ע"י בי"ד של שלשה, אולם גט הנעשה בדיין יחידי, הגט פסול⁵⁸.

ד

ביאור דעת הרמ"א, נוב"י ורע"א - שגם גט ברצון צריך בי"ד של שלושה ולעיכובא.

ובדעת הרמ"א איכא עיקולי ופשורי, שהרי באבה"ע (סימן קנד בסדר הגט ס"ד) הוא פסק נגד השו"ע והתיר למסדרי הגט לקחת שכר, א"כ ש"מ שסובר שסידור הגט לא הוה בגדר דין, דאם ס"ל דהוה דין היה לו לפסול את הגט מדין 'נוטלים שכר לדון'. אלא שמ"מ צ"ע שהרי הרמ"א (באבה"ע סימן קכג ס"ה) פסק את דברי התרומת הדשן שגט שניתן בלילה פסול. משמע שס"ל לרמ"א שנתנית גט הוי בגדר דין. ואכן בב"ש (שם ס"ק ט) התקשה בזה וכתב שהרמ"א סובר שיש טעם אחר מדוע גט שניתן בלילה פסול ולא מצד דהוה דין. ודבריו צ"ע שהרי הוכחנו לעיל שמקור דברי התרומת הדשן הם מדברי האור זרוע' (סימן תשמ"ה), ובאו"ז כתב להדיא כביאור הב"י שגט שניתן בלילה פסול משום שצריך בי"ד בכל מעשה נתינת גט ותחילת דין בלילה פסול אפילו בדיעבד, ועוד שלא ביאר הב"ש בדבריו איזה עוד טעם יש לפסול גט שניתן בלילה.

ומצינו בגליון רעק"א (אבה"ע סי' קכג ס"ק ד) שמציין לשו"ת נודע ביהודה הנ"ל שמסביר בדעת הרמ"א שהטעם שנתן גט בלילה פסול כיון שהרמ"א סובר שכל גט גם אם זה נעשה ברצון צריך שזה יהיה

שתחילת דין הוא הכתיבה וחתירת העדים ומאחר שגמר דין בדיעבד כשר בלילה כמבואר בשו"ע (חו"מ סימן ה ס"ב) לכן הכשיר השו"ע בדיעבד נתינת גט שנעשתה בלילה.

ונמצא שגם דעת השו"ע לפסוק כמו שכתבנו לעיל (באות ב) שכל מעשה גט גם אם הוא נעשה ברצון - צריך שיעשה ע"י בי"ד כשר.

58. אלא שצ"ע באור זרוע - פסק להדיא שכל נתינת גט גם אם זה נעשה ברצון צריך בי"ד, ואילו בפסקי או"ז (ב"ב קע"ד: סימן תקמ"ט) משמע שלא צריך בי"ד בכל נתינת גט. ובאמת לא קשיא מידי, משני טעמים:

א. פסקי או"ז התחבר ע"י בנו של האור זרוע' ושמו רבי חיים אור זרוע, ועיין בהקדמה המו"ל ד'רבינו חיים' לא למד מפי אביו ולא ראה את אביו, ורבו המובהק זה ה'מהר"ם מרוטנבורג', ולכן אין להקשות מפסקי האו"ז שחיבר הבן, לפסקי אור זרוע שחיבר האב. ב. לשון הפסקי אור זרוע אפשר בדוחק לבאר כדברי השיטה מקובצת בשם הרא"ש (שהו"ד לעיל באות א).

בבי"ד. והטעם שהרמ"א פסק בסדר הגט שאם נוטלים שכר אין הגט בטל, כיון שהרמ"א לומד שהשכר שנוטלים זה עבור סידור הגט והנהגותיו ולא עבור מעשה נתינת הגט שזה צריך בי"ד עיי"ש.

נמצא שלדעת רעק"א והנוב"י גם לדעת הרמ"א - כל גט שנעשה ברצון צריך בי"ד, אלא שמ"מ הרעק"א (שם סק"ג) נשאר בצ"ע מדברי הרמ"א (אבה"ע סימן קמב ס"ה) שכותב שרק לכתחילה צריך לתת את הגט ביום, ובדיעבד זה כשר גם בלילה וצ"ע⁵⁹.

פסקם של דברים: לא מבעיא לספרדים שפוסקים כדעת השו"ע שצריך דין בי"ד בכל נתינת גט, גם בגיטין הנעשים ברצון, אלא גם לאשכנזים שיוצאים ביד רמ"א, מ"מ כיון שיש בדבריו עקולי ופשוטי ולא ברור בדבריו איך פוסק, ע"כ במקרה כזה עפ"י כללי הפסיקה גם האשכנזים פוסקים כדעת השו"ע⁶⁰, ולפי מה שהוכחנו (לעיל אות ב) שהשו"ע פסק שצריך בי"ד בכל נתינת גט, גם בגיטין הנעשים ברצון, גם האשכנזים צריכים לנהוג כשו"ע שצריך בי"ד של שלשה לעיכובא.

ובמיוחד לפי מה שהבאנו לעיל ראשונים רבים מגדולי אשכנז שסוברים שגם בגיטין ברצון צריך בי"ד לעיכובא. ומאחר והרמ"א לא הביאם ש"מ שלא ראה אותם, וא"כ אין לפסוק כהרמ"א. כפי שהרמ"א בעצמו כתב כלל זה (חור"מ סימן כה ס"ב) בשם המהרי"ק, שפוסק שלא הביא פוסקים מסוימים יש לומר שלא ראה אותם, ואילו היה רואה אותם היה חוזר בו, ולכך אין לפסוק כמותו וה"ה בנידו"ד אמרינן שאם הרמ"א היה רואה את אותם הפוסקים היה פוסק כמותם.

לאור האמור לעיל סרה תמיהת הפ"ת (אבה"ע סדר הגט ס"ק ח) שנשאר בצ"ע על הנודע ביהודה שהצריך בי"ד בכל נתינת גט מדוע הדבר הושמט בדברי השו"ע והאחרונים, דלמבואר לא קשיא מידי, שהדבר הוזכר להדיא שצריך דין בי"ד בכל נתינת גט גם ברצון בדברי השו"ע בסדר הגט ס"ב וברמ"א בסימן קכ"ג ס"ה (לפי ביאור הרעק"א והנודע ביהודה לעיל) וכן הוזכר בכל הראשונים שהבאנו דבריהם לעיל, וראה עוד בשו"ת צמח צדק (ח"ב אבה"ע סימן רסז) שהביא דעות שצריך דין בי"ד בכל גט - גם אם זה נעשה ברצון.

---

59. והנה ברמ"א (י"ד סימן רמב ס"ד) הביא מחלוקת בין הפוסקים אם גט שנעשה ע"י מסדר גט שלא בקי ומוסמך האם הגט כשר או לא, אין זה סותר שבכל גט צריך בי"ד, אלא כוונת הרמ"א שהמסדר שהוא הראש בבי"ד צריך להיות בקי ומוסמך, אבל בודאי שצריך המסדר להושיב עוד שניים עימו כדי שיהיה בי"ד בשעת נתינת הגט (ושני הדיינים הנוספים אינם חייבים להיות מוסמכים).

60. כן משמע בקיצור כללי התפיסה (לבעל התיבות חור"מ סימן כה ס"ק כ), ובשו"ת חיים ביד חלק יו"ד (סימן קח), ובספר התומים (סימן כה בקיצור תקפו כהן ס"ק קכד) ובשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סימן עה), ובשו"ת אור גדול (סימן כז), ובשו"ת בית אפרים (י"ד ס"ו עה), ובשו"ת דברי חיים (ח"ב יו"ד סימן קז) שבסתם אין גם לאשכנזים לזוז מפסק השו"ע כל זמן שלא הוכרע הדבר בדברי הרמ"א להדיא דלא כשו"ע, בוודאי פסק השו"ע מחייב גם את האשכנזים.

ה

ראייה מהראשונים בדין מיאון - שגם גיטין ברצון צריך בי"ד

וכן מוכח מדברי הראשונים בדין מיאון שכל גט גם הנעשה ברצון, צריך בי"ד של שלושה, דהנה ברש"י (סנהדרין ב.) וכן הוא בחידושי רבינו יונתן מלוניל (פ"א משנה ה), ובתוס' יו"ט (שם פ"א משנה ג) כתבו שהטעם שצריך במיאון בי"ד של שלשה משום שכל דתקון כעין דאורייתא תקון. ובשו"ת נודע ביהודה (אבה"ע תניינא סימן קיד) ובתוס' רעק"א (שם במשנה) הסבירו שהכעין דאורייתא הכוונה למעשה נתינת הגט שצריך בי"ד של שלשה, ומכאן הוכיחו הנוב"י ורעק"א שלדעת רש"י ודעימיה כל גט שנעשה אפילו ברצון צריך שזוה יהיה בבי"ד של שלושה בדווקא⁶¹.

וכן יש להוכיח שצריך בי"ד גם בגט ברצון מדברי הרשב"א והריטב"א (יבמות קז. בד"ה בש"א בבי"ד) שהקשו וז"ל: "וקשה לי אמאי עדיף מיאון מגט דעלמא דאיתיה אפילו בהדיוטות" עכ"ל.

ומוכח מדברי הרשב"א והריטב"א שכל מעשה נתינת גט (גם ברצון) צריך בי"ד, כיון שאם כל מעשה נתינת גט ברצון לא צריך בי"ד, א"כ עדיפא להם להקשות שלא צריך כלל בי"ד אפילו ג' הדיוטות ומדמקשו שמ"מ צריך בי"ד של ג' הדיוטות ש"מ להדיא שדעתם שכל מעשה נתינת גט (גם ברצון) צריך בי"ד. אלא שמ"מ לדעתם לא צריך שיהיו מומחים (הכוונה סמוכים) ומועיל בג' הדיוטות (הכוונה שאינם סמוכים עיי"ש)⁶².

61. אלא שצ"ע בדברי הנודע ביהודה ורעק"א שהוכיחו מדעת רש"י שגם גט הניתן ברצון הבעל צריך בי"ד, מדברי רש"י (ערכין כג. בד"ה אטו) וז"ל: "אטו כל דמגרש בבי דינא מגרש שיאמרו לו דור הנאה בצנעה ויגרשנה" עכ"ל. ומלשון רש"י "בצנעה" משמע שלא צריך בי"ד כלל במעשה נתינת גט ברצון.

והנראה לבאר ברש"י כדברי השיטה מקובצת בשם הרא"ש (שהו"ד לעיל אות א) שהכוונה בצנעה שיתן את הגט במקום אחר שלא מכירים אותו ולא ידעו שחמיה התחייב להיות ערב, אבל ודאי שהדבר נעשה בפני בי"ד. עוד י"ל ברש"י עפ"י הריטב"א (ב"ב קעד): שיובא להלן (בהערה 62) שכל דיון הגמ' שם זה אך ורק לגבי הכתובה ולא לגבי מעשה נתינת הגט.

ברם המהר"ם שיף והרש"ש (סנהדרין ב) דחו את דבריהם של הנודע ביהודה ורעק"א והם לומדים פשוט אחר ברש"י ודעימיה "שהכעין דאורייתא" אין הכוונה לגט אלא לדין חליצה, והדמיון ביניהם שבשניהם האשה יוצאת מתחת בעלה ע"י אמירה בעלמא, אלא שקצת צ"ע בדבריהם שאין הנידון דומה לראיה, שבמיאון הגרושין נעשים ע"י אמירת האשה שאומרת שאינה חפצה בבעלה ואילו בחליצה הדבר הפוך, שהאמירה באה מצד הבעל שאומר "לא חפצתי לקחתה", וצ"ע איזה דמיון יש ביניהם ללמוד אחד מהשני.

ברם, יש לציין את דברי הפ"ת (אבה"ע בסדר הגט ס"ק ח) שרצה לדחות את דברי הנודע ביהודה ורעק"א שהכעין דאורייתא זה מדבר על גט בכפית הבעל שלכו"ע צריך בי"ד דומיא דמיאון שהאשה מתגרשת בזה נגד רצון בעלה, וא"כ לדעת הפ"ת אין להביא ראיה שרש"י סובר שכל גט גם אם זה ניתן ברצון הבעל שלא צריך בי"ד. ועיין להלן בהערה 62 שדחינו את דברי הפ"ת.

62. ואין לדחות את הראיה מדברי הרשב"א והריטב"א הנ"ל כדברי הפ"ת (בסדר הגט ס"ק ח שהובאו לעיל בסוף הערה 61) שהסביר ברש"י ודעימיה שהדמיון בין מיאון לגט זה מגט בכפיה בלבד, ששניהם דומים שנעשים נגד רצון הבעל,

1

האם צריך בי"ד בארוסה ובגט בהסכמה

והנה רעק"א (שם) הביא את שו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת סי' קיד) שהתקשה בכך אם כל מעשה נתינת גט צריך בי"ד, צ"ע שהרי גט שנשלח מחו"ל יש מחלוקת כשהשליח מביא את הגט וצריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם האם צריך להגיד את זה בפני ג' או בפני שני אנשים בלבד, משמע שגט הנעשה בארץ ישראל לכו"ע מספיק בפני שניים, ולא צריך דין בי"ד. וכן במשנה בגיטין (פ"ט משנה ד) מבואר שצריך לתת את הגט רק בפני שניים ותו לא. א"כ לכאורה משמע שגט שניתן ברצון לא צריך בי"ד.

והנודע ביהודה (שם) הביא בשם האור זרוע, וכ"כ בכנה"ג (אבה"ע סימן קלו הגהב"י ס"ק יד) שהטעם שצריך בכל נתינת גט דין בי"ד בגלל דיני הממונות השייכים כתוצאה מהגרושין, חיוב ופטור מהכתובה ותנאי כתובה ושמפסיד אכילת פירות של נכסי מלוג ונפטר מפרקונה וכדומה.

וכל זה שייך אך ורק בנשואה ולא בארוסה שבה אין עדיין כלל את החיובים הממוניים הקיימים בין בעל לאשתו, ולכן בארוסה לא צריך דין בי"ד. ולפי זה, מה שמשמע לעיל במשנה ובגמ' בגיטין שגט הנעשה ברצון לא צריך בי"ד, הוא משום שלא הוא מילתא דפסיקתא שצריך תמיד בי"ד, שכל מה שצריך בי"ד זה אך ורק בנשואה דאיכא דיני ממונות, ולא בארוסה. לכן הזכירה המשנה דין בי"ד רק בגט בכפיה שבו חייבים בי"ד בכל עניין גם בארוסה (וכבר לעיל בסוף אות ג' הבאנו עוד תירוץ של בעל האור זרוע שסובר שלהלכה קיימלין כדעת רב אחא ברי דרב איקא שבי"ד מספיק להיות דין אחד ולא צריך שלושה דיינים).

ועוד אפשר לבאר על פי דברי הרמב"ם (ספר המצוות עשין קעז) שבכל מחלוקת בין איש לחבירו מוטל ציווי מהתורה על בי"ד להשקיט את המריבה, וא"כ כשבעל רוצה לגרש את אשתו מרצונו הטוב

וא"כ נבאר לכאורה גם את דברי הרשב"א והריטב"א שהקשו מדוע צריך בי"ד מומחים במיאון שיספיק ג' הדיוטות כגט, שכוונתם לגט בכפיה.

אלא שפירוש זה נדחה, כיון שבשלמא ברש"י בסנהדרין שמדובר בתקנות שתיקנו בי"ד במיאון כעין דאורייתא מדין גט, כשעושים תקנות חז"ל עושים תקנה מדבר שדומה אחד לשני, וכיון שמיאון זה גירושין בעל כרחו לכן ניתן לתקן תקנה וללמוד זאת רק מגט בכפיה. משא"כ בדברי הרשב"א והריטב"א שהם מקשים שדין מיאון דרבנן לא יכול להיות חמור מדין גט מהתורה, ואם בגט ברצון לא צריך כלל דין בי"ד למרות שדין גט זה מהתורה ק"ו במיאון דרבנן לא היה צריך דין בי"ד, כיון שלא יכול להיות דין דרבנן חמור מדין תורה, ואם בכל זאת הקשו הראשונים מדוע במיאון צריך מומחים ולא מספיק הדיוטות, ש"מ שדעתם שבכל גט (גם הנעשה ברצון) צריך בי"ד (עכ"פ בי"ד הדיוטות).

ולפי זה ברורים ומיושבים דברי הנודע ביהודה ורעק"א, וסרה דחיית הפ"ת שהכוונה בגמרא לדמותו לגט בכפיה, דאם נימא כפ"ת שגט שלא בכפיה לא צריך בי"ד, א"כ איך חז"ל יכלו לתקן דין בי"ד במיאון ויהיה דין דרבנן חמור משל תורה. ומכוח טענה זו הוכיחו הנודע ביהודה ורעק"א מרש"י ודעימיה שלדעתם כל גט גם אם זה ניתן ברצון צריך שיהיה בבי"ד.

ודברי הגמ' בב"ב קעד: אטו כל דמגרש בבי דינא מגרש? ומבאר שם הריטב"א דאינו הולך על הגט עצמו אלא על גביית הכתובה. וז"ל הריטב"א: "ונראה לי דלישנא קלילא נקט אטו כל מאן דמגרש בבי דינא מגרש ובבי דינא גביה כתובה מן בעל או מן הערב". הרי להדיא שדעת הריטב"א שכל לשון הגמ' שלא צריך בי"ד בגרושין **לא הולך כלל על מעשה נתינת הגט אלא על פרעון הכתובה**. וכ"כ כלשון הזה בחידושי רבינו יצחק קרקושא (שם).

הרבה פעמים זה נגד רצון האשה. ויש מקרים שיש איסור לגרש את אשתו בין בזיווג ראשון ובין בזיווג שני כמבואר בב"ש (אבה"ע ס"י קיט ס"ק ב.ו.). ולכן צריך דין בי"ד גם בגט שנעשה ברצון הבעל, כדי לדון ולברר אם יכול לגרשה נגד רצונה.

ולאור האמור שבמקום שהגט נעשה ברצון שניהם - לא צריך בי"ד, א"כ הדבר לא מילתא פסיקתא שצריך בי"ד, ולכן במשנה ובגמ' בגיטין לא מבואר שצריך דין בי"ד גם בגט שנעשה ברצון הבעל.

ואע"פ שאדם יכול לגרש אשה בעל כרחה (כמבואר בשו"ע אבה"ע ס"י קיט סעי' ו), מ"מ כבר הבאנו לעיל בשם הבית שמואל שיש מקרים שאסור לגרשה בע"כ. וכן נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קיט ס"ג) שאשה ראשונה אסור לגרש אלא א"כ מצא בה ערות דבר וגם אשה שניה רק אם הוא שונא אותה ולא אם מצא אחרת יפה ממנה. ומשום כך צריך בי"ד כדי לבדוק באשה ראשונה אם מצא בה ערות דבר, ובשניה האם שונא אותה באמת או שמצא אחרת יפה ממנה או בגלל כעס זמני שיש לו עליה רוצה לגרשה⁶³.

ז

ישוב סוגיית הגמ' בגיטין

והנה הפ"ת (בסדר הגט בס"ק ח) הביא שקשה מדוע אדם שאומר לאשתו הרי את מקודשת לי לאחר שאגרשך הוי מקודשת כיון שהוי בידו, (ב"ב קלד.: גיטין סד.) הרי אם צריך בי"ד מי אמר שיזדקקו לו שלושה לבי"ד, כדברי הגמ' בקדושין סב: לגבי גר. ובשו"ת יד אליהו (מקאליש, סימן פט) הקשה את"ל שכל מעשה נתינת גט צריך בי"ד, מדוע בעל שאומר שגירש את אשתו נאמן כיון שבידו לגרשה, הרי כיון שצריך בי"ד, אין הדבר בידו כיון שמי אומר שבי"ד יזדקקו לו, כמו שהגמ' אומרת בקידושין (סב:) לגבי גר? ואפשר ליישב לפי שו"ת חת"ס או"ח ס"י קטז שרק לגבי גר הגמ' אמרה יכול להיות שלא יזדקקו שלושה לביה"ד, משום שקשים הגרים לישראל. משא"כ לגבי הגט.

ויש עוד ליישב לפי מה שכתבו בשו"ת חלקת יעקב (בסו"ס יג בהערה) ובשו"ת בית יצחק (יו"ד ח"ב סימן ק בס"ק ו) שכוונת הגמ' בקידושין שלא מזדקקין לגר, זה אך ורק בגר שמתגייר לשם אישות ולא לשם שמים, וא"כ בגט שטעם זה לא שייך בו כלל, בוודאי יזדקקו לו בי"ד לגט, ושפיר אמרינן שהבעל בידו לגרש את אשתו.

וגם אין להוכיח מהגמ' בגיטין (פח:) שהזכירה דין בי"ד רק בגט בכפיה, ולא בגט הניתן ברצון שא"צ בי"ד רק בכפיה. דיש לומר דמשום שבגט בכפיה יש חידוש יותר גדול: א. שלא רק מעשה הנתינה צריך בי"ד אלא גם הפסק של הכפיה צריך להיות ע"י בי"ד (ראה להלן סימן טז). ב. יש חידוש שגם פעולת הכפיה שזה לכאורה לא מעשה דין צריך שזה יהיה ג"כ בבי"ד. ע"כ הזכירה הגמ' להדיא דין בי"ד רק

---

63. ואין להקשות מדוע צריך בי"ד הרי נפסק בשו"ע (חו"מ סימן ד ס"א) "שעביד איניש דינא לנפשיה", עיין בשו"ת עונג יו"ט (אבה"ע סימן קנה) שלא תמיד אומרים עביד איניש דינא לנפשיה וק"ו היום שיש לאשכנזים חרם דרבינו גרשום לגרש אשה בעל כרחה, וגם לספרדים שלא קיבלו חרד"ג, מ"מ 'חוק הביגמיה' אוסר לגרש אשה בעל כרחה - וראה בשו"ת חת"ס ח"א (אבה"ע סימנים מו, נד וקז) שהאשה יכולה לבוא בטענה שלא התחתנתי איתך ע"מ שתגרשני סתם, ולכן צריך בי"ד בנתינת גט גם אם זה נעשה ברצון הבעל כל זמן שזה לא ברצון האשה.

בגט בכפיה - ראה בספר תפארת יעקב (גיטין פח:). ג. האור זרוע מיישב שכיון שהדבר נלמד ממשפט שגיטין צריכים ב"ד בוודאי שדין משפט נאמר על כל הגיטין, גם על גיטין ברצון, אלא שהגמ' בגיטין עסקה בדין כפיה ולכך הובא הדבר בדין כפיה. ואין להוכיח מדברי הרמב"ם שהביא (הלכות גרושין בפ"ב הי"ב) שכל מה שצריך דין ב"ד זה אך ורק בכפיית גט, ש"מ שאם זה לא בכפייה שלא צריך דין ב"ד.

נראה שאין זה ראייה, דכבר כתבו האחרונים בדעת הרמב"ם שאינו מביא דין שלא הוזכר מפורש בגמ'. ראה שדי חמד (בכללי הפוסקים סימן ה בס"ק כג), ושו"ת שאגת אריה החדשות (בדיני חדש ר"ס ג). וכן מבואר בב"י (באבה"ע בסו"ס כז ובאו"ח סו"ס רסד), ובכסף משנה פ"ה משבת הלכה ח'. ובשו"ת מהרלב"ח (סימן לג בד"ה כלל). וע"כ כיון שבגמ' בגיטין (פח:) הוזכר דין ב"ד אך ורק בכפיה ולא ברצון לכן הרמב"ם לא הזכיר במפורש שצריך דין ב"ד בגט שניתן ברצון.

ח

לכו"ע צריך ב"ד בגיטין ברצון - בין הכתיבה לנתינה

בפ"ת (אבה"ע בסי' קנ"ד בסדר הגט סק"ח) הביא את דעת שו"ת החת"ס (חלק או"ח סי' נא) וספר גט מקושר שסוברים שגם אם לא צריך בגיטין ברצון דין ב"ד בזמן נתינת הגט ממש. מ"מ לכו"ע צריך שיהיה ב"ד גם בגיטין ברצון בין הכתיבה לנתינה כדי לקבל את העדות מהסופר והעדים בכל מה שכתוב בסי' קנד בסדר הגט מסעיף סו והלאה. כדי שיהיה ב"ד שיוכלו לומר ולהעיד שהגט נעשה כדת משה וישראל. ונמצא שלדעתם לכו"ע במעשה גירושין גם אם נעשה ברצון צריך שיהיה ב"ד.

ט

האם צריך ב"ד מומחים בסידור הגט

גדר הבי"ד שצריך להיות בגיטין, מסתימת כל הראשונים והפוסקים לעיל משמע שצריך שהבי"ד יהיה כמו ב"ד דיני ממונות. והנה בגדר ב"ד של דיני ממונות כבר נפסק בשו"ע (חור"מ סימן ג ס"א) שמועיל ג' הדיוטות כיון שאי אפשר שלא יהיה בניהם אחד גמיר וסביר, ומשמע שאם כולם הדיוטות ממש הבי"ד פסול.

ומהו הגדר של "גמיר וסביר" שצריך בבי"ד של גיטין? כבר נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן מט ס"ג) שצריך להיות "בקי בטיב גיטין וקידושין". ובגדר בקי בטיב גיטין וקידושין, עיין באריכות בזה בספר משפטי ישראל (סימן כד). ומ"מ מדברי רבינו גרשום משמע שבדיני גיטין מספיק ג' הדיוטות ממש כמו בדין גירות, שאע"פ שכתוב "משפט" וצריך ב"ד מ"מ מספיק שהם יהיו כולם הדיוטות.

וכן משמע בשו"ת הריב"ש (סימנים שפח, שצ) בשם הר"ן שבמעשה שם היו כולם הדיוטות ופסל את הגט אך ורק מצד שלא היו בקיאים בטיב גיטין, וחשש שמא יש פסול בגט שלא ניכר מתוך הגט, והאשה בחזקת איסור אשת איש קיימא. ולא פסל את הגט מצד שזה ב"ד הדיוטות והם פסולים לדון בגט. ומוכח שדעתם שמצד דין ב"ד מספיק ב"ד של ג' הדיוטות. אמנם צריך שאחד מהם יהיה בקי בטיב גיטין וקידושין מהטעם שהתבאר לעיל בסימן א מהראשונים ונפוסקים - שמא יש פסול

בגט שלא ניכר מתוך הגט. (וכן אם יש קרוב שהוא בקי בטיב גיטין וקידושין שמדריך ומפקח על הבי"ד של הג' הדיוטות שיעשו הגט ע"פ ההלכה, הגט כשר לדעת הריב"ש).

י

גט ברצון צריך בי"ד - ואין לסמוך על המקילים

העולה לדינא שדעת הרבה מגדולי הראשונים והאחרונים שצריך בי"ד של שלושה גם בגט שנעשה ברצון - כן מפורש ברבינו גרשום, שיטת מקובצת בשם הרא"ש, הראב"ה, שו"ת מהר"ם מיניץ, שו"ת מהרי"ל החדשות בשם מהר"ם, אור זרוע, תרומת הדשן, שו"ת מהר"י מיניץ, רבינו עובדיה מברטנורא שו"ת הריב"ש, הר"ן, הרשב"א, הריטב"א, רש"י, רבינו יהונתן מלוניל, מהר"ם פדוואה, פסקי ריא"ז.

וכן פסקו רבים מגדולי האחרונים - השו"ע (בסדר הגט סעי' ד), הפ"ת (בסדר הגט ס"ק ח) הביא כן בשם הנודע ביהודה, ותומים (סי' ט ס"ק ב) בשם תרגום יהונתן (פרשת כי תצא פכ"ד פסוק א), וכן דעת רעק"א (באבה"ע סי' קכג, ס"ק ד'), שו"ת מהרש"ם (ח"ג סימן רמז), שו"ת תורת חסד (מלוכלין, אבה"ע סימן כח ס"ק ג) **וכפי שהארכנו לעיל כל הנך רבותא סבירא להו שגם גט הנעשה מרצון הבעל צריך שיהיה נתינת הגט בבי"ד בדוקא.**

לאור האמור נדחים דברי החיד"א (בשו"ת חיים שאל ח"א סימן טל ס"ק י) שכתב שכיון שלא מצינו בפוסקים שצריך דין בי"ד בגט שניתן ברצון ש"מ שלא צריך בי"ד. דזה אינו, דכן מצינו ברבים מהראשונים והאחרונים הנזכרים לעיל, מפורש להדיא שצריך בי"ד גם בגט הנעשה ברצון. כמו כן, א"א להקל כדברי האחרונים שפסקו שלא צריך דין בי"ד בגט הנעשה ברצון והם: שו"ת מהר"ם אלשקר (סימן לא), פרישה (אבה"ע סימן יב ס"ק ו), שו"ת שם אריה, (אבה"ע סימן כט), שו"ת חת"ס (או"ח סימן נא), שו"ת מעשה אברהם (אבה"ע ר"ס א). שהרי ידוע הכלל שהביא הרמ"א (בשו"ת חו"מ סימן כה ס"ב) בשם המהרי"ק שאם פוסק לא הביא את הפוסקים שחולקים על דבריו אמרין שאילו הוי ידע הוה הדר ביה, ואין לפסוק כמותו. וא"כ ה"ה בנידו"ד שהמקילים לא הביאו את דבריהם של כל גדולי הראשונים הנ"ל, י"ל דאם היו רואים את הראשונים היו חוזרים בהם ומחייבים בי"ד בכל גט ברצון. ומלבד זאת אין כוח לאחרונים לדחות את דברי ראשונים בסתם, ולכן אין הלכה כדברי האחרונים המקילים בזה, אלא צריך שיהיה בי"ד בכל מעשה נתינת גט גם בגיטין הנעשים ברצון ובהסכמה מלאה של הבעל.

ומכל הנ"ל פשוט וברור שכל גיטי הרבנות גם שנעשו ברצון הבעל הם בטלים מהתורה מהטעמים דלהלן: א. כל דייני הרבנות פסולים לעדות ודיינות מדין גזלנים, מוסרים חשודים על העריות, חרם הקדמונים, אפיקורסים ומומרים לכל התורה כולה כפי שהתבאר לעיל (בסי' ב) דמשום היותם מומרים הם פסולים לדון. ב. גם את"ל שדיינים אלו כשרים לדון, מ"מ מאחר שהמציאות בשטח שכמעט בכל הגיטין הנעשים ברצון בבתיה"ד הרבניים, אין שלשה דיינים שיושבים בזמן נתינת הגט, אלא הגיטין נעשים בדיין יחיד או בהרכב חסר של שני דיינים בלבד. ולאור מה שנתבאר פשוט שכל גיטי הרבנות גם אם הם נעשים ברצון הם בטלים מהתורה.

סימן ד

גיטין מוטעים בטלים מהתורה

א

הסכם גירושין שלא מקוים - מבטל את הגט מהתורה

ידוע בשער בת רבים שהרבה בעלים עומדים בתוקף שהאשה תקיים את הסכם הגרושין (בענין חלוקת הדירה ושאר הרכוש, בענין גובה חיוב המזונות, הסדרי ראייה ומשמורת הילדים ועוד) **ויש אומדנא דמוכח שבלי הסכם ברור המניח את דעתם, הבעלים לא מוכנים בשום אופן לתת את הגט לאשה**⁶⁴.

והנה במקרים רבים אחרי שהבעלים נתנו את הגט בבי"ד הרבני, הנשים אינן עומדות בהסכם שחתמו לבעליהן, ומפירות אותו באופן בוטה ביותר. כגון: האשה מגישה ערעור לביה"ד הרבני או לבית משפט ותובעת את כל הדירה או תובעת הגדלת מזונות, וכן תביעה חדשה לגבי משמורת הילדים והסדרי ראייה.

וכשבא הבעל לפני "בית הדין הרבני" וטוען על הפרת ההסכם שנחתם אצלם. דייני ביה"ד לא מתייחסים לדברי הבעל ואינם אוכפים כלל את ההסכם שנחתם אצלם!!! ולרוב אותו הרכב של דיינים ברבנות שאישר את ההסכם, הוא בעצמו מבטל את ההסכם הקודם כאשר הוא נדרש לכך ע"י האשה או ב"כ.

הדבר הזה חמור מאד כיון שע"י הפרת ההסכם מתברר למפרע שהגט שניתן היה בגדר 'גט מוטעה' שהגט בטל מהתורה (ראה לדוגמא קונטרס 'דייני הכזב' עמ סו)

[ויש לציין שהפ"ת (באבה"ע סי' קמג סק"א) מביא את שו"ת הרדב"ז (ח"א סי' תקעג) וכן הפ"ת (בסי' קמד סק"ג) מביא בשם ספר יד המלך (פ"ד מחליצה הכ"ד) שלמד כך בב"ש שבכל גט מוטעה יש גם פסול מהתורה של גט מעושה שלא כדין כי ע"י שהטעו אותו לתת גט זה נחשב שאנסוהו לתת גט שלא ברצונו ושלא בהסכמתו.]

---

64. יש להבהיר שכל הבעלים הבאים לתת גט מעוניינים להשאיר לעצמם אפשרות מינימאלית לחיות! הבעלים חייבים להשאיר לעצמם מקום לישון ולאכול, וכסף לקיום צרכים מינימאליים, ובעיקר שלא יהיו רדופים יומם ולילה במשך שנים ע"י המשטרה והוצאה לפועל מחיובי מזונות גבוהים שאין לו מהיכן לשלם אותם, וכן שלא ינתקו אותם משאר בשרם ילדיהם האהובים להם, וכדומה. ועל כן יש אומדנא דמוכח באופן ברור שאם לא יקיימו את ההסכם המאפשר להם חיים מינימאליים כנ"ל, לא היו נותנים כלל את הגט!!!

ואומדנא דמוכח מועיל לבטל את הגט - גם אם לא היה בגט את כל 'משפטי התנאים' המפורטים בשו"ע (אבה"ע סי' לח ס"ב), דגם כשיש רק אומדנא דמוכח בלבד שהבעל לא היה נותן את הגט בלי שיקויים ההסכם שנחתם עמו, הגט בטל מהתורה משום גט מוטעה.

גם אם לא היה אומדנא דמוכח (שאז צריך את משפטי התנאים), בהרבה מקרים הבעל אומר בביה"ד שהוא נותן את הגט 'בתנאי' מסוים. וכבר כתבו גדולי האחרונים⁶⁵ שכאשר אדם אומר שעושה דבר מסוים בתנאי כך וכך - שהלשון תנאי הוא מעכשיו, ובתנאי מעכשיו דעת רוב הראשונים שלא צריך את משפטי התנאים כלל. כמו שסתם להלכה השו"ע (באבה"ע סי' לח סעי' ג') שבתנאי מעכשיו לא צריך משפטי התנאים.

ועוד שהרי השו"ע אבה"ע (סי' לח ס"ד) הביא דעות ראשונים שסוברים להלכה כדעת חכמים ולא כדעת רבי מאיר, וממילא בשום תנאי לא בעינן את 'משפטי התנאים' וכל בעל שנותן את הגט על דעת שיקויים הסכם הגירושין, אם לא התקיים ההסכם הגט בטל גם בלי שעשה את משפטי התנאים. ומה שעושים בתי הדין הרבניים שמכניסים להסכם סעיף (בלא הסכמת הבעל) שאין קשר בין הסכם הגירושין לנתינת הגט. וכן מה שאומרים לו 'שמבטל כל מודעות', וכן מה שמעיד על עצמו שלא מסר דבר שהגט יבוטל מחמתו וכו', יבואר להלן בהרחבה שזה לא מבטל את האומדנא דמוכח שהבאנו לעיל - והגט בטל מהתורה.

כמו"כ יש לציין שאם האשה הפרה את ההסכם עם הבעל בין בענייני ממון או כל דבר אחר, אע"פ שאח"כ חוזרת בה אין בחזרתה כלום, ואפילו אם הבעל מחל על התנאי, והגט בטל מהתורה כמו שיבואר להלן.

ב

אומדנא דמוכח מבטל גט גם ללא משפטי התנאים

הוכחה ראשונה:

הגמ' ביבמות (קו). פוסקת שחליצה מוטעת כשירה אבל גט מוטעה פסול, וכך נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קמג ס"א). והנה בפשטות דין גט מוטעה מדובר בגט שנעשה ע"י תנאי עם 'משפטי התנאים' כמו שמבואר בשו"ע (אבה"ע סימן לח ס"ב) ואם התנאי הופר ע"י האשה, אז הגט בטל מהתורה והאשה מותרת לחזור אפילו לבעלה כהן כמבואר בשו"ע שם .

אלא שיש לדון במקום שלא נעשה תנאי עם משפטי התנאים אבל יש אומדנא דמוכח שבלי הסכם הגירושין לא היה נותן את הגט וההסכם הופר מצד האשה, האם גם בזה הגט בטל מהתורה או לא?.

---

65. שו"ת מהרי"ט צהלון (סי' רמב), שו"ת מהר"י בן לב (ח"ג סי' סג), והביאו להלכה בשו"ת דבר משה (ח"ב חו"מ סי' ס). ובערך שי (חו"מ סי' רז סעי' ב) מוכיח כך משו"ת הר"י מיגאש (סי' קכב). תורת גיטין (סי' קמג סעי' ב).

הנה מצינו בכמה מקומות בש"ס שאזלינן בתר אומדנא דמוכח למרות שלא נעשה תנאי כמשפטי התנאים:

1. בגמ' ב"ב (קמז:): לגבי מתנת שכיב מרע בכולה ונפסק בשו"ע (ח"מ סימן רנ ס"ד).
2. בגמ' ב"ב (שם) מי ששמע שמת בנו וכתב נכסיו לאחרים ואח"כ בא בנו ונפסק בשו"ע (ח"מ סימן רמו ס"א).
3. דין שטר מברחת (בכתובות עט.) ונפסק בשו"ע (אבה"ע סימן פה ס"ז וסימן צ ס"ז).
4. בב"ק (פ.) מעשה באשה אחת (אלמנה או גרושה) שהיה בנה מיצר לה וקפצה ונשבעה וכו', ודבר זה נפסק בשו"ע (יו"ד סימן ריט ס"א) ועוד מקרים רבים בש"ס ובפוסקים שאזלינן בתר אומדנא דמוכח גם כשאינן משפטי התנאים.

אלא שלכאורה היה אפשר לחלק בין ממון לגיטין ולומר שדווקא במקרים הנ"ל שזה עניני ממון אזלינן בתר אודמנא דמוכח ולא בגיטין. וכן נקט בשו"ת מהר"ם אלשיך (סימן עח) ובביאור החילוק היה נראה לומר כמו שכתב בשו"ת עין יצחק (תניינא אבה"ע סימן לז ס"ק ד'), ע"פ דברי הר"ן בנדירים (פז.) שהטעם שאמרינן בכל מקום תוך כדי דיבור כדיבור דמי חוץ מגיטין וקידושין. כיון שגיטין וקידושין אין אדם עושה אותם אלא מתוך הסכמה ברורה, ולכך גם בנידו"ד בגיטין לא מועיל אומדנא דמוכח כיון שנותן את הגט בהסכמה ברורה, ורק מועיל תנאי מפורש עם משפטי התנאים.

אלא שחילוק זה נדחה שהרי בגמ' (ב"ב מ:): נהרדעי אמרו שמועיל גילוי דעת בגט ובמתנה. וביארו הראשונים⁶⁶ בדברי נהרדעי שמועיל גילוי דעת בגט ומתנה, באופן שמסר מודעה לבטלם וטוען שהיה אנוס לתתם. והדין הוא לדעתם שגם אם יתברר בסוף שלא היה אנוס, וטענתו שביטל מחמת אנוס היתה בשקר - הגט והמתנה בטלים. סיבת הדבר שעצם העובדה שמסר מודעה לבטל את הגט והמתנה, גילה בזה את דעתו שאינו חפץ בגט ובמתנה, ורצה לבטלם.

לכאורה קשה הרי במה שאמר מפורש בפיו שהוא מבטל הגט והמתנה מפני שהוא אנוס! א"כ כיון שהתברר אח"כ שלא היה אנוס, לפי דברי פיו הגט היה צריך להיות כשר והמתנה חלה. וא"כ מדוע נהרדעי פוסלים את הגט ואת נתינת המתנה. אלא מכאן מוכח באופן ברור, שכיון שיש

---

66. כך למדו הרמב"ם (פרק י' ממכירה ה"ג) והב"י (באבה"ע סימן קל"ד) מביא את הר"ן שלומד כך מפורשות ברמב"ם גם לגבי גט. וכן כתבו הרא"ש (ב"ב פ"ג סימן לב), הר"י מגאש (ב"ב מ:): יד רמה (ב"ב מ: אות קט) רבינו יונה (שם בד"ה עלה), העיטור (אות מ מודעה דף מ' ע"ב), הר"ן (ב"ב מ:), פסקי הרי"ד (שם), רבינו ירוחם (במשרים נתיב יח), מאירי (ב"ב: בד"ה וממה), המגיד משנה (פ"ו מגרושין ה"כ), טור (אבה"ע סימן קלד וח"מ סימן רה), וכן פסק השו"ע (באבה"ע סימן קלד ס"ב ובח"מ סימן רה ס"ו), וגם הרמ"א מדשתיק ש"מ שהכי סבירא ליה כמו שכתבו גדולי האחרונים כלל זה ברמ"א - ראה ש"ך (יו"ד סימן קי ס"ק נו), ובח"מ (סימן סו סק"י), שו"ת שבות יעקב (ח"ג סימן כ), פמ"ג (או"ח סימן יא א"א ס"ק ג) תומים (בקיצור תקפו כהן אות קכז), שו"ת רע"א (קמא סי' לז), שו"ת נודע ביהודה (תניינא אבה"ע סי' קיג). והפתחי תשובה (אבה"ע סי' קכה ס"ק כח). ועוד הרבה פוסקים כתבו כלל זה ברמ"א. ונמצא שגם השו"ע והרמ"א פסקו שאם אדם מסר מודעה בשקר בגט ומתנה שהוא אנוס, והתברר אח"כ שלא היה אנוס הגט בטל מהתורה, וכן המתנה כיון שגילה בדעתו שאינו רוצה בנתינת הגט והמתנה.

'אומדנא דמוכח' שהאיש אינו רוצה בנתינת הגט והמתנה. כיון שמסירת המודעה שעשה מוכיחה שהדבר נעשה בעל כורחו, שאם היה מעוניין בדבר לא היה עושה כלל מסירת מודעה. ומכח זה הגט והמתנה בטלים, למרות שלא נעשה פה תנאי עם משפטי התנאים.

א"כ מכאן מוכח להדיא שלא רק בממון יש דין 'אומדנא דמוכח', אלא גם בדיני גיטין אם יש 'אומדנא דמוכח' שלא היה רוצה בגט - הגט בטל. למרות שלא נעשה תנאי עם משפטי התנאים⁶⁷.

ברם דעת הרמב"ן (ב"ב מ: בד"ה עוד) והרשב"ם (שם בד"ה גלוי) שדוקא אם מסר מודעא שהיה אנוס בגט ובמתנה והתברר שהדבר היה אמת אז הגט בטל, אבל אם התברר שטענתו שקר ולא היה אנוס - הגט כשר. א"כ משמע שלדעתם לא מבטלים את הגט ע"י אומדנא דמוכח.

וא"כ לדעת הרמב"ן והרשב"ם משמע להדיא שלדעתם לא מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט אלא עד שיהיה בתנאי מפורש עם משפטי התנאים. ומכאן הוכיח בתשובת הסמ"ע המובאת בשו"ת הב"ח⁶⁸ החדשות (סימן צ' עמ' רכד בד"ה והא) שלא מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט, אלא שצ"ע. בדעת הסמ"ע שכאן פסק בגט כדעת הרמב"ן והרשב"ם, אולם בשו"ע (חור"מ סימן ר"ה ס"ק יד) פוסק שבמתנה מועיל מסירת מודעא גם אם התברר שהכל היה שקר ולא היה אנוס כלל, ומסתבר שה"ה לגט שהרי הגמ' משוה לגמרי גט למתנה, וצ"ע, והנה ומאחר ולא ידוע מה כתב הסמ"ע באחרונה האם את תשובתו או את פירושו בחו"מ לכן אין לסמוך כלל על דבריו בתשובתו.

לאחר העיון נראה שאין ראייה כלל מדברי הרמב"ן והרשב"ם שחולקים על כל הראשונים הנ"ל שמועיל אומדנא דמוכח בגיטין. כיון שהרמב"ן והרשב"ם כתבו את הטעם שלא מועיל מסירת מודעה לביטול הגט והמתנה אם באמת לא היה אנוס, מאחר שגט ומתנה אדם נותן מרצונו הטוב ולא בעל כורחו, א"כ אם לא רצה לתת את הגט והמתנה מרצונו בלב שלם, אז לא היה צריך לתת ולמה בכל זאת נתן? ש"מ שגמר ונתן בלב שלם את הגט והמתנה. וממילא לדעתם אין כאן אומדנא דמוכח לבטל את הגט.

אבל בנידו"ד בביטול הסכמי הגירושין בביה"ד הרבני שיש 'אומדנא דמוכח' שהוא לא מעוניין לתת הגט אם יבוטל ההסכם, יש לומר שגם לדעת הרמב"ן והרשב"ם הגט בטל מהתורה.

---

67. ובדעת הרשב"א איכא עיקולי ופישורי. שבחידושי (ב"ב מ:): סובר כדעת הרמב"ן ואילו הב"י (באבה"ע סימן קלד) לומד בדבריו ההיפך הגמור כמו הדעות שהבאנו לעיל, שאף אם יתברר אח"כ שלא היה אנוס - הגט בטל מהתורה. וכן גם למדו בדבריו שם הר"ן (דף מ.) והנימוק"י (דף מ.). וכן בשו"ת התשב"ץ (ח"א סימן א'). והנה בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן תקעג), כתב שהגט בטל, וידועים דברי השדי חמד (בכללי הפוסקים סימן י ס"ק ב), שמביא מגדולי הפוסקים שבמקום שהרשב"א סותר את דבריו בתשובתו למה שכתב בחידושי העיקר כמו שכתב בתשובתו. וא"כ גם בנידו"ד העיקר כמו שכתב בתשובתו, וכדברי הב"י שלמד בדעתו שגילוי דעת בגט בטל גם אם יתברר שלא היה אנוס.

68. יש לציין שכל הציונים שנביא לקמן משו"ת הב"ח החדשות ושו"ת משאת בנימין זה לפי הדפוס החדש של 'זכרון אהרן' לעומתם בשו"ת מהר"ם מלובלין הציונים הם לפי הדפוס הרגיל.

וביותר לפי מה שיסד השדי חמד (בכללי הפוסקים סימן טז ס"ק נב ובכללים מערכת מ סוף כלל טז) שאפוש פלוגתא לא עבדין וכל טצדקי דאית לן למעבד לקרב הסברות של הפוסקים עבדין, יש להשוות דעות הראשונים ככל האפשר וק"ו בנידו"ד שחילוק זה מסתבר מאד.

הוכחה שניה:

מדברי רב הונא ששכיב מרע שנתן גט בסתם אם עמד חוזר מוכח שמועיל אומדנא דמוכח - לבטל את הגט.

ראיה נוספת שמועיל 'אומדנא דמוכח' לבטל את הגט, מדברי הר"ח, רש"י, הריטב"א, תוס' רי"ד בגמ' (בגיטין עב): **לגבי גט של שכיב מרע שנתן כדי להציל את אשתו מהייבום, שדעת רב הונא שגם אם נתן את הגט בסתם ולא פירש אם מתי, הגט דינו כמו מתנתו שאם עמד חוזר.**

ולכאורה אע"פ שיש אומדנא דמוכח שנתן את הגט מחמת מיתה ושם יעמוד שיוכל לחזור בו, מ"מ הרי לא נעשה פה תנאי מפורש כמשפטי התנאים, וא"כ מדוע סובר רב הונא שאם עמד חוזר, אלא מוכח שגם ע"י אומדנא דמוכח מבטלים את הגט, וגם רבה ורבא שחולקים על רב הונא וסוברים שאם עמד השכיב מרע אינו חוזר, זה רק מגזירת חז"ל שלא יאמרו יש גט לאחר מיתה ואפקיענהו לקידושין מיניה, משמע שגם לדעתם בלי גזירת חז"ל היינו אומרים שאם עמד חוזר, ש"מ שגם לדעתם מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט.

אמנם בתוספות (גיטין עב: בד"ה אמר) **בשם ר"ת לומדים את מחלוקת רב הונא ורבה ורבא שמדובר שאמר מפורש "אם מתי" אבל אם נתן גט בסתם גם לדעת רב הונא מעיקרא דדינא אם עמד אינו חוזר, א"כ לכאורה משמע מדבריהם שהם חולקים וסוברים שלא מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט, ומכאן הוכיח בתשובת הסמ"ע המובאת בשו"ת הב"ח החדשות (סימן ז, עמוד רכא בד"ה ומה, ועמוד רכה בד"ה גם), מדברי התוס' שלא מועיל בגיטין אומדנא דמוכח לבטל את הגט.**

ברם המעיין היטב יראה שאדרבה מדברי התוס' בעצמם מוכח שמבטלים גט ע"י אומדנא דמוכח. דז"ל התוס': **"ע"כ נראה לר"ת שכיב מרע שנתן גט ולא התנה דאם עמד אינו חוזר ולא דמי למתנת שכיב מרע דאם עמד חוזר, דמתנה אינה חלה כלל אלא לאחר מיתה, אבל גט חל מחיים דדעתו שיחול מיד, הלכך אינו חוזר אם לא פירש" עכ"ל התוס'.**

וביאור דברי התוספות: שבמתנה של שכיב מרע מתקנת חז"ל תיקנו חכמים שתחול רק לאחר מיתה ולכן כשעמד ולא מת חוזר, כיון שהמתנה עדיין לא חלה קודם מיתה כלל, משא"כ גט שאינו חל אלא מחיים וא"כ מסתמא כשנתן כוונתו שיחול הגט מיד מחיים, ואם כוונתו היתה שלאחר מיתה יחול למפרע מחיים היה צריך לפרש זאת להדיא, וכיון שלא פירש אנן סהדי שגמר ונתן את הגט בכל אופן גם אם יעמוד מחוליו ולכן סובר ר"ת שאם עמד אינו חוזר.

ולכאורה אם דעת ר"ת שלא אזלינן בגט בתר אומדנא דמוכח א"כ מדוע טרח ר"ת לומר שהטעם שבגט שכיב מרע (בסתם) אם עמד אינו חוזר כיון שאין גט לאחר מיתה ואנן סהדי שגמר לתת את הגט

שואה בהסכמה / שערי הלכה ..... קיג

מחיים בלי שום תנאי - היה לר"ת לומר חילוק אחר, שאפילו אם יש אומדנא דמוכח שנתן מחיים שיחול אחרי מיתתו למפרע הדבר לא מועיל, כיון שבגט לא מועיל אומדנא דמוכח עד שיעשה תנאי מפורש עם משפטי התנאים, ומדלא כתב ר"ת הכי ש"מ שגם דעת ר"ת בתוס' שבעלמא אם יש אומדנא דמוכח מועיל הדבר לבטל את הגט.

וכך למד את דברי ר"ת בתוס' בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צ עמודים רלד ורלה בד"ה ועל, ובד"ה ויש), וכן כתב הטור (בח"מ סימן רמח וריש סימן רנב), וכן הסמ"ע עצמו כתב בפירושו על הטור (פרישה סימן רמח סוס"ק ג) שהטעם שמתנת שכיב מרע אם עמד חוזר, כיון שחז"ל תיקנו שמתנתו תחול לאחר מיתה, וכיון שעמד ולא מת לא חלה כל מתנתו, משא"כ בגט.

וא"כ צ"ע בדברי הסמ"ע, שבתשובתו הסביר את ר"ת שיש מתנה לאחר מיתה, הכוונה למפרע מחיים כיון שבמתנה אזלינן בתר אומדנא שאין אדם רוצה לחזר על הפתחים, וכאן הסמ"ע בפירושו על הטור (הפרישה) מבאר באופן אחר שיש תקנת חז"ל שמתנת שכיב מרע חלה אחרי מיתתו, וכיון שעמד ולא מת חוזר ממתנתו, וצ"ע וכאמור דאין לסמוך על דבריו בתשובה כיון שלא ידוע מה כתב אחרון אם את תשובתו או את פירוש הפרישה.

ועוד צ"ע שהסמ"ע בעצמו בתשובתו השניה בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צא - עמודים רמד בד"ה ועדיין, ובד"ה ואי, ובד"ה ואף. ובעמוד רמה בד"ה גם ובד"ה הא וד"ה השני) כתב במפורש שאזלינן בתר אומדנא דמוכח לבטל גט.

ונראה עוד לומר שאפילו אם לא נלמד את דברי ר"ת בתוס' כדברינו, מ"מ אין להוכיח מדבריו לנידוד"ד שלא אזלינן בתר אומדנא דמוכח, משום שיש לומר דוקא לגבי גט של שכיב מרע שנתן את הגט בסתם ולא אמר 'אם מתי' - כדרך העולם ששכיב מרע שנותן את הגט אומר: 'אם מתי' לכן לא הוי אומדנא דמוכח כ"כ, ולכן אמרינן שנתן בלב שלם ובנפש חפצה מחיים, גם אם לא ימות, ולא אזלינן בתר האומדנא.

משא"כ בנידוד"ד בגיטי הרבנות לגבי 'הפרת הסכמי הגרושין', שהבעל מזכיר את התנאים וההסכמים לפני הגט ואומר במפורש שרק על דעת זה נותן את הגט - הוי אומדנא דמוכח. וא"כ יש לומר שגם לדעת ר"ת הגט יהיה בטל משום דאזלינן בתר אומדנא דמוכח. וביותר לפי מה שהבאנו לעיל בסוף הוכחה ראשונה את דברי השדי חמד - ע"כ יש להשוות את דברי ר"ת לשאר הראשונים ולא להרבות במחלוקת.

הוכחה שלישית:

מסוגית המוציא את אשתו משום שם רע - מוכח שמועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט. ראייה נוספת שמועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט, מהמשנה בגיטין (מה: ומו:): שהמוציא את אשתו משום שם רע או משום נדר או משום איילוניות לא יחזיר. והטעם משום קלקולא! שאם יוכל להחזיר, שמא אחרי שתינשא לאחר יבטל את הגט שיאמר: 'אילו הייתי יודע כך וכך לא הייתי מגרשה'.

והנה דעת הרמב"ן והריטב"א (שם מה:), והרשב"א (שם מו:), וכן הר"ן (פ"ז מגיטין דף לו: מדפי הרי"ף) הביא כמה ראשונים שסוברים לגבי המשניות הנ"ל שבלי תקנת חז"ל שאומרים לו 'שלא יחזיר אותה' גם אם יתברר שהכל היה שקר (שלא היה שם רע ולא היתה איילונית וכו'), הגט היה בטל מהתורה!

וכן למדו המהר"ם שיקי (שם מו:), ובשו"ת מהר"ם מלובלין (סימן קכ"ב עמוד 104) בדברי רש"י (בגיטין מו. בד"ה טעמא).

ולכאורה כיון שלא עשה כאן תנאי מפורש עם משפטי התנאים, א"כ מדוע יכול הבעל לקלקה ולבטל את הגט מדאורייתא. אלא מוכח מסוגיא זו להדיא, שבמקום שיש אומדנא דמוכח שנתן גט על דעת תנאי מסוים, אמרינן שהאומדנא דמוכח מבטל את הגט מדאורייתא⁶⁹.

---

69. וצריך עיון, שמדברי התוס' (גיטין מו. בד"ה אי אמר) מוכח שהחשש רק ללעז בעלמא, אבל הגט לא בטל מהתורה, וכך למד המגיד משנה בדעת הרמב"ם (פ"י מגרושין ה"ב), וכן פסק השו"ע (באבה"ע סימן י"ט ע"ש בב"ש ס"ק ו' וזו). וא"כ לכאורה משמע מדבריהם שלא מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט.

והנראה לבאר בזה, כמו שכתב ה'בינת אדם' (שער בית הנשים סימן לב) ושו"ת עין יצחק (תניינא אבה"ע סימן לו ס"ק יד) שאם אדם אוהב את אשתו, גם אם יתנו לו כסף רב לגרשה, הוא לא יגרש אותה. ומעדיף להתגלגל עמה גם כשהיא איילונית, וכן דרכו לחפות עליה אם יוצא עליה שם רע או שהיא נדרנית. ואם בכל אופן גמר לגרשה משום הנ"ל, ודאי גמר בדעתו שאי אפשר שידור עמה עוד בשום אופן. ויש עוד טעם אחר. דאם היה בדעתו שמא תשוב ממעשיה או שתתרא ותלד, היה נותן לה גט עם תנאי כמשפטי התנאים, שהרי בידו להתנות, (שהגט חל רק אם באמת לא יכולה להתרא או שהשם רע אמיתי). ומזה שהבעל לא התנה, ש"מ שאינו חושש עוד להיות עמה, וחפץ לגרשה בכל מצב, גם אם יתברר שכל הסיבות הנ"ל לא קיימות.

ואף שאומר שמגרשה משום איילונית, שם רע, ונדר. כוונתו לומר שסיבה זו הביאה אותו לגרשה, אבל עכשיו החליט לגרשה בכל מצב, בלי שום תנאי ופקפוק ולכן אין זה מבטל את הגט. וכן משמע כדבריהם ב'מחנה אפרים' סוף הלכות גרושין פ"ט הל"ה.

ובשו"ת מהר"ם מלובלין (בסימן רכב עמוד 104 בד"ה איברא) מביא בשם שו"ת מהר"י בן לב סיבה נוספת לדחות את הראיה מהתוס' שאומדנא דמוכח לא מועיל לבטל את הגט. שטעם התוס' שזה רק משום לעז כיון שהם מדברים בתנאי 'לשעבר', ותנאי 'לשעבר' צריך תנאי מפורש עם משפטי התנאים. משא"כ בתנאי של 'להבא' מועיל גם לפי התוס' 'גילוי דעת' ו'אומדנא דמוכח' לבטל את הגט - בלי משפטי התנאים.

ומסיבה נוספת מוכרחים ליישב את דברי התוס' והמגיד משנה כפי אחד החילוקים הנ"ל, אבל בעלמא תוס' מודים שמועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט. דהנה לעיל בהוכחה ראשונה, הוכחנו שדעת השו"ע (באבה"ע סימן קלד ס"ב) שמועיל 'אומדנא דמוכח' לבטל את הגט, וא"כ דבריו אילו נסתרים מדבריו בסימן י"ט ג, שכל החשש הוא רק משום לעז כדעת התוס' לעיל. וא"כ צ"ע הרי דעת השו"ע שאומדנא דמוכח מועיל מהתורה לבטל את הגט, אלא בודאי שצריך לומר את אחד החילוקים הנ"ל שכתבנו, שבמקרה זה אין זה אומדנא דמוכח, ולכן כתבו תוס' והמ"מ שזה היה רק לעז בעלמא מדרבנן. אבל במקום שיש אומדנא דמוכח גם תוס' מודים - שהגט בטל מהתורה. וכבר הבאנו לעיל בסוף הוכחה ראשונה בשם השדי חמד (בכללי הפוסקים) שעבדינן כל טצדקי לקרב את הסברות בין הפוסקים, וע"כ יש להשוות דעת התוס' לשאר הראשונים דבמקום שיש אומדנא דמוכח הגט בטל מהתורה.

ג

דחיית הראיות מהש"ס שאומדנא דמוכח לא מועיל לבטל את הגט

1. מדין "גילוי דעתא" בגיטא לאו מילתא היא (גיטין לד.) אין ראיה שלא מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט⁷⁰.

70. הנה אביי (בגיטין לד.) סובר ש'גילוי דעתא בגיטא לאו מילתא היא', וכדבריו נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קמא סעי' סב) א"כ לכאורה מוכח שלא אזלינן בגיטין אחר אומדנא דמוכח לבטל את הגט. ובאמת מסוגיא זו הוכיח בתשובת הסמ"ע (המובאת בשו"ת הב"ח החדשות סימן צ עמוד רכב בד"ה גם) שלא אזלינן בגט בתר אומדנא דמוכח, וכן כתב הוכחה זאת בשו"ת משאת בנימין (סימן עה). אלא שמ"מ צ"ע שתשובת הסמ"ע הנ"ל סותרת את דברי עצמו! באותו תשובה כותב (בעמוד רכא בד"ה ומה) שגילוי דעת הבעל מועיל מעיקרא דדינא לבטל הגט, כיון שכותב שם בדעת התוס' שהטעם ששכיב מרע שעמד מחוליו אינו חוזר מהגט - כיון שיש אומדנא דמוכח שהגט יחול מחיים בכל מצב (שהרי לא אמר 'אם מת' ונתן הגט בסתם, כמו שהובהר לעיל בדעת התוס'), והסמ"ע מוכיח מכאן שאם היה 'אומדנא דמוכח' שרוצה לבטל הגט אם יעמוד ויחיה, הגט היה בטל מכח אומדנא דמוכח אפילו שלא עשה תנאי כמשפטי התנאים.

וכן מפורש עוד בסמ"ע שם (בעמוד רכב בד"ה גם) שאם האשה אמרה לבעלה השכיב מרע קודם כתיבת הגט שאם יעמוד מחוליו היא תשאר אשתו, ומוכנה לקבל הגט רק אם ימות. שאז אמרינן שהבעל נתן את הגט על דעת מה שאשתו אמרה לו, ולא הוי פיתומי מילי, אלא גילוי דעת ואומדנא דמוכח והגט בטל מהתורה. א"כ רואים שאומדנא דמוכח מועיל. וא"כ דברי הסמ"ע צע"ג.

אלא שצ"ע על כל הפוסקים: שהרי כבר הוכחנו לעיל בהוכחה הראשונה דדעת השו"ע לפסוק שמועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט, ואילו בסימן קמא (סעי' סב) פוסק השו"ע כדעת אביי שלא מועיל גילוי דעת בגט. וכן כל הפוסקים לעיל שהבאנו לעיל בהוכחה ראשונה שסוברים שמועיל אומדנא דמוכח גם פסקו כדברי אביי ש'גילוי דעתא בגיטא לאו מילתא היא'.

ואשר על כן נראה לחלק ולומר שני חילוקים בין הנידונים:

1. עפ"י דברי התוס' רי"ד (גיטין מו.) שמחלק ואומר שדוקא בדברי אביי שעשה את הגילוי דעת אחרי שנתן את הגט לשליח אז לא מועיל הגילוי דעת - משום שהוי בגדר 'דברים שבלב שאינם דברים'. אבל אם מגלה דעתו לפני נתינת הגט לשליח, אז לא הוי דברים שבלב - אלא אומדנא דמוכח גלוי שמועיל לבטל את הגט. וכדברי התוס' רי"ד יש גם משמעות ברשב"א (בקידושין דף נ. ד"ה ומהא).

2. חילוק שני בין הנידונים מצאנו בגדולי האחרונים - שו"ת הב"ח החדשות (סימן צ עמוד רכב בד"ה אכן), במהרח"ש (שו"ת 'תורת חיים' ח"ב דיני מודעא דף כ עמ' ד), בספר 'מכתב מאליהו' (שער ז סימן ה), (ובפ"ת סימן קלד ס"ק א) בשם מהרח"ש בספרו 'תורת חיים' (ח"ב דף כ ע"ד), ובשו"ת עין יצחק (אבה"ע תניינא סימן לז ס"ק יוא). - כל אחרונים אלו ביארו שדוקא בדברי אביי שהיה מעשה של מינוי השליחות לנתינת הגט, קודם הגילוי דעתא לבטל את הגט. אז אמרינן ש'גילוי דעתא בגיטא לאו מילתא היא' - משום שלא אתי דיבור של הגילוי מילתא שבה אחר כך ומבטל את מעשה מינוי השליחות הקודם לו דקיי"ל שדיבור לא מבטל מעשה, ואומדנא דמוכח הוא רק דיבור שאין בכוחו לבטל מעשה השליחות. אבל במקום שהגילוי מילתא והאומדנא דמוכח נעשה לפני מעשה של מינוי השליחות לנתינת הגט, שמגלה את דעתו שנותן את הגט רק על דעת מסוימת, בזה הדין פשוט שגילוי דעת בגט הוי מילתא ומבטל את הגט מהתורה. דכיון שגילה את דעתו לפני מינוי שליחות הגט, אז הוי האומדנא דמוכח זה מועיל לביטול שליחות הגט, דהאומדנא עוקר מעשה השליחות וכוחו יפה מדיבור בעלמא שלא מבטל מעשה. וא"כ הו"ה במקום שיש גילוי דעת של אומדנא דמוכח לפני מעשה נתינת הגט, זה מועיל לבטל את הגט.

2. מסוגית פטומי מילי (ב"מ סו.) אין ראייה שלא מועיל אומדנא דמוכח בגט⁷¹.

3. מתקנת שמואל בגט שכיב מרע אין ראייה שלא מועיל אומדנא דמוכח בגט⁷².

4. מדין "אין אונס בגיטין" אין ראייה שלא מועיל אומדנא דמוכח בגט⁷³.

71. והנה בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צ עמוד רלב בד"ה אכן) מביא ראייה מדברי המרדכי (בב"מ סימן תלה) בשם ר' אלחנן שכתב שמה שהגמ' (בב"מ סו.) לגבי גט שכיב מרע שנאנח ואשתו הבטיחה לו שאם יעמוד שתחזור אליו, והגמ' אומרת שפיטומי מילי אמרה האשה, ואין פה גילוי דעת שאם עמד חזור. ושואל המרדכי בשם ר' אלחנן למה הגמ' היתה צריכה להגיע לטעם של 'פיטומי מילי', תיפוק ליה שלא נעשה פה תנאי עם משפטי התנאים.

ומתריך שדברי הגמ' נאמרו גם לרבנן שחולקים על ר"מ (קדושין סא.) ולא מצריכים תנאי כפול, ש"מ מדבריו שלהלכה שקיימ"ל כדעת ר"מ, לא מועיל שום אומדנא דמוכח לבטל את הגט.

ברם יש לדחות ראייה זו כיון ששם התנאי שהאשה עשתה היה זה לטובת הבעל, וא"כ לפי מנהגו של עולם התנאי לטובתו היה צריך לבוא מהבעל ולא מהאשה. וכיון שהבעל סתם ולא פירש ש"מ שאין כל כך בכוננתו לחזור אליה גם אם יעמוד מחוליו. וא"כ לא הוי אומדנא דמוכח כל כך! ולכך כתב המרדכי בשם ר' אלחנן שלדעת ר"מ צריך תנאי כפול. משא"כ בנידו"ד במקום שיש אומדנא דמוכח ברור, גם המרדכי בשם ר' אלחנן יודה שזה מבטל את הגט מהתורה.

72. וראה בשו"ת הב"ח (הנ"ל באותו דיבור) שרצה להוכיח עוד הוכחה שלא מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט מדברי שמואל (גיטין עה): שתיקן בגט שכיב מרע שיעשה תנאי כפול במפורש "אם מתי יהיה גט ואם לא מתי לא יהיה גט". ואם מועיל אומדנא דמוכח מדוע שמואל צריך לתקן כך הרי יש אומדנא דמוכח שהשכיב מרע לא נתן את הגט אלא רק אם ימות שלא תיפול לפני יבם, ותקנת שמואל נפסקה בטור (אבה"ע סימן קמה) ובשו"ע (סי' קמה סעי' ה) - ומוכח מסוגיא זו דאומדנא דמוכח לא מבטל הגט. להאמור צ"ע, דלעיל (בהוכחה ראשונה) הוכחנו שדעת הטור והשו"ע שאומדנא דמוכח מועיל לבטל את הגט, וא"כ איך פסקו כאן כתקנת שמואל?

על כרחק צריך להסביר את תקנת שמואל שהצריך לעשות תנאי כפול במפורש מצד סיבות אחרות: א. כדברי הב"י (אבה"ע סימן קמה) ששמואל תיקן שיגיד מפורש בתנאי כפול כיון שבלי זה קיי"ל שהלכה כרבה ורבא שחז"ל הפקיעו את הקידושין של השכיב מרע, כדי שלא יאמרו יש גט לאחר מיתה. ב. בשו"ת מהר"ם מלובלין (סימן קכב עמ' 106) הביא שדעת השאילתות והמרדכי שהגט בטל מהתורה גם בלי תנאי כפול, ותקנת שמואל היתה עבור כהנים שיוכלו לחזור לנשותיהם, ולא יהיה בזה ריח הגט מדרבנן. ג. לפי דברי התוס' (בגיטין עב: בד"ה אמר) כיון שאין גט לאחר מיתה, כוונת השכיב מרע שיחול הגט מיד מחיים בכל אופן! גם אם יעמוד מחוליו (כדברי התוס' לעיל בהוכחה שניה). ולכך שמואל היה צריך לתקן שיגיד תנאי מפורש - שאם יעמוד יחזור בו. וא"כ נדחה ראיית הב"ח מסוגיא זו, דמג' טעמים אחרים הנזכרים לעיל בעינן תנאי כפול, אבל בעלמא בגיטין מודה שמואל דאולינן בתר אומדנא דמוכח לבטל את הגט.

73. בתשובת הסמ"ע השניה המובאת בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צא עמו' רמט בד"ה גם קיימ"ל) רוצה להוכיח מדברי התוס' (בכתובות ג. בד"ה איכא ובגיטין עג. בד"ה איתיביה) שהסבירו שכל המחלוקת בין שני האיכא דאמרי בגמ' בדברי רבא אם יש טענת אונס בגיטין זה מדובר אך ורק באונס דשכיח ולא שכיח אבל באונס דלא שכיח כלל לכו"ע יש טענת אונס בגיטין.

ולכאורה גם באונס דשכיח ולא שכיח מדוע אין אונס בגיטין, הרי יש אנן סהדי ואומדנא דמוכח שלא נתן את הגט אם יהיה אונס. אלא מכאן הוכיח הסמ"ע שאין דין אומדנא דמוכח לבטל את הגט. אלא שדברי הסמ"ע צ"ע, שהרי באונס דלא שכיח כלל דעת התוס' שלכו"ע יש טענת אונס בגיטין, ואם לדעת הסמ"ע לא מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט כל זמן שהדבר לא נעשה בתנאי מפורש עם משפטי התנאים, הרי גם באונס דלא שכיח אע"פ שיש אומדנא דמוכח שעל דעת כן לא נתן את הגט, לא יועיל לבטל הגט כיון שלא היה תנאי ככל משפטי התנאים.

ד

הכרעת הראשונים והאחרונים שמועיל אומדנא דמוכח לבטל הגט

היוצא מכל הנ"ל שדעת כל הראשונים (שהובאו לעיל בהוכחה ראשונה): הרמב"ם, הרא"ש, הר"י מיגאש, יד רמ"ה, רבינו יונה, העיטור, הר"ן, פסקי הרי"ד, רבינו ירוחם, המגיד משנה, הטור, המאירי, השו"ע, הרמ"א כולו סבירא להו שמבטלים את הגט מהתורה ע"י אומדנא דמוכח - גם אם לא עשה תנאי מפורש עם משפטי התנאים.

וכדעת הראשונים הנ"ל פסקו גם גדולי הפוסקים האחרונים הלכה למעשה, שגם בגט אם יש אומדנא דמוכח הגט בטל מהתורה - ראה שו"ת מהר"ם מלובלין (סימן קכב), והסכימו עמו ארבעה מגדולי דורו וביניהם הלבוש, שו"ת בת עיני (סימן א), שו"ת בית יעקב (סימן מג, דף לח), שו"ת זכרון יעקב (סימן מח), שו"ת משכנות יעקב (סימן לד), שו"ת צמח צדק (אבה"ע סימן רצ), שו"ת נפש חיה (אבה"ע סימן לח), שו"ת הרי בשמים (תניינא סימן פח), שו"ת תשורת-שי (קמא סימן טיט), שו"ת דבר אליהו (קלאצקין סימן יח), שו"ת עמק שאלה (אבה"ע סימן קטז), שו"ת חלקת יואב (אבה"ע סימן כה), שו"ת דברי מלכיאל (ח"ה סימן קכד), שו"ת עין יצחק (תניינא סימן לז), שו"ת אגר"מ (אבה"ע ח"ד סימן קטז), ורק הסמ"ע והב"ח בשו"ת הב"ח החדשות (סימנים צ וצא) ושו"ת משאת בנימין (סימנים עה ועו) חולקים וסוברים שלא מועיל לבטל גט ע"י אומדנא דמוכח. אולם דבריהם נדחים מכל הפוסקים הנ"ל, וגם כל ראיות הסמ"ע והב"ח מהסוגיות הנ"ל נדחים כמו שהארכנו לעיל.

ועוד יש להעיר דעל פי מש"כ ה'שדי חמד' (בכללי הפוסקים סימן טז ס"ק ט) בשם הכנה"ג שאם פוסק כותב כמה טעמים לפסקו אין לסמוך על טעם אחד שכתב, שמא אין זה הטעם העיקרי. א"כ בנידו"ד

אלא בוודאי מוכח מהתוספות דלא כסמ"ע, דודאי שמועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט מדאורייתא. ובהכרח טעם המחלוקת בין שני איכא דאמרי אם יש טענת אונס בגיטין באונס דשכיח ולא שכיח היא אחרת - שהדעה הזו סוברת שאין טענת אונס בגיטין כשהאונס הזה קצת שכיח, ומשום שבזמן שהבעל התנה שאם לא יבוא עד יום פלוני שהגט יהיה גט היה צריך להעלות בדעתו שאולי יקרה לו אונס דשכיח קצת ולהתנות מפורש שאם לא יבוא מחמת אונס דשכיח קצת שהגט יבטל, ומזה שלא התנה ש"מ שגמר בליבו לתת את הגט גם אם יאנס ולכן הגט לא מתבטל כי אין אומדנא דמוכח שהבעל באמת רוצה לבטל את הגט אם יאנס באונס דשכיח קצת, אבל בעלמא בכל מקום שיש בגט אומדנא דמוכח שעל דעת כן נתן הגט - אם עברו על דעתו הגט בטל.

והנה בשו"ת הב"ח החדשות (עמוד רכ"ח בד"ה "אכן" ובד"ה "אבל") הלך בשיטתו לעיל (בגילוי דעתא בגיטא) ודחה את דברי הסמ"ע בצורה אחרת: שלגבי אין אונס בגיטין מדובר שלאחר מעשה כתיבת ונתינת הגט ליד השליח היה גילוי דעת ואומדנא דמוכח ואין כוח דביבור של אומדנא דמוכח לבטל מעשה של כתיבת ונתינת הגט ליד השליח, משא"כ במקום שיש אומדנא דמוכח קודם מעשה מועיל האומדנא לבטל את הגט. אלא שדבריו צ"ע 1. בגמ' בכתובות אין שום רמז כלל שדברי רבא נאמרו שהיה גילוי דעת רק אחרי כתיבת הגט. 2. הרי דעת התוס' לעיל שבאונס דלא שכיח כלל לכו"ע יש טענת אונס בגיטין והגט בטל מהתורה כיון שיש אומדנא דמוכח, והרי לדעת הב"ח אין דיבור של אומדנא דמוכח יכול לבטל את מעשה של כתיבת ונתינת הגט ליד השליח. אלא בודאי דברי הסמ"ע נדחים מהטעם שכתבנו לעיל. וכן מוכח כדברינו בלשון התוס' בכתובות ג. שכתבו שהטעם שאונס דלא שכיח כלל לכו"ע הוא אונס, כיון שהדבר לא שכיח כלל לכך אין ראיה מזה שלא התנה שרוצה שהגט יהיה בכל מקרה ורק באונס דשכיח ולא שכיח אין טענת אונס כי כיון שזה קצת שכיח הוא ליה לאתנויי, ומזה שלא התנה ש"מ שגמר ונתן את הגט בכל אופן אפילו אם יהיה לו אונס דשכיח קצת.

שהסמ"ע והב"ח במעשה של "הגט מוינא", כתבו עוד טעמים מדוע הגט קיים ולא בטל, ואחד הטעמים בגלל שקיי"ל כרבה ורבא שהפקיעו חז"ל את הגט של השכיב מרע שלא יאמרו אין גט לאחר מיתה, על כן אין לסמוך על דבריהם בטעם שכתבו שאין לבטל גט של השכיב מרע מצד דלא מהני בגט אומדנא דמוכח, אחרי שהם בעצמם הזכירו טעמים נוספים לפסקם. וביותר שגם הב"ח בעצמו (בסימן צ עמוד רלג בד"ה אכן) מודה שהוה ספיקא דאורייתא ואזלינן לחומרא בגיטין, ע"כ בוודאי שא"א להקל בזה.

מסקנת הדברים: שהלכה למעשה הדין הוא כהכרעת רוב מנין ובנין של הראשונים והאחרונים - שאומדנא דמוכח מבטל את הגט מהתורה.

ומה שהסמ"ע (בעמוד רכד בד"ה שוב והב"ח בעמוד רלג בד"ה וזהו) והמשאת בנימין (בסימן עו עמוד רכט בד"ה ובדיני) הביאו בשם שו"ת המהרש"ל (סימן כה) שכותב שבגיטין אין ללכת אחרי אודמנא דמוכח לבטל את הגט, וצריך שיהיה תנאי מפורש עם משפטי התנאים כבר דחה אותם בשו"ת מהר"ם מלובלין (סימן רכב בסוף ד"ה איברא), שהמהרש"ל כתב את דבריו רק לרווחא דמילתא, כיון ששם מעיקרא דדינא האשה לא היתה צריכה לקבל גט.

ה.

מה מוגדר אומדנא דמוכח שמבטל את הגט

כבר כתבנו לעיל שהכרעת הראשונים והפוסקים שאומדנא דמוכח מבטל את הגט מהתורה! המקרה הרגיל והמצוי של אומדנא דמוכח שמבטלת את הגט, זה ביטול הסכמי הגירושין שהבעל עושה בביה"ד הרבני בנוכחות האשה לפני מתן הגט ומסכמים את כל ענייני הרכוש, מזונות, משמורת הילדים, והסדרי ראייה. הדין ברור שכל ביטול מצד האשה של ההסכמים הנ"ל מבטל את הגט מהתורה.

כמו כן הבאנו לעיל את שיטת הסמ"ע והב"ח שלדעת שניהם לא מועיל אומדנא דמוכח לבטל את הגט. וכדי לבטל גט ע"י תנאי צריך תנאי מפורש עם משפטי התנאים. ולכן כתב הב"ח (בשו"ת הב"ח החדשות סימן צ עמודים רלא ורלב ד"ה אכן וד"ה ומה), שכל דברי הגמ' (בב"מ סו.) לגבי שכיב מרע היא לשיטת רבנן (בקידושין סא.) שחולקים על דעת ר"מ וסוברים שלא צריך לעשות בתנאים את משפטי התנאים של בני גד וראובן. אבל באמת לדעת ר"מ גם אם דברי האשה לא היו פיטומי מילי, אלא התחייבות רצינית אמיתית, ג"כ הגט לא היה בטל כי אין בתנאי של האשה את משפטי התנאים.

והנה הסמ"ע והב"ח דנו לדעת רבנן, מה הדין אם לא האשה עשתה תנאי לטובת הבעל אלא אחרים עשו תנאי לטובת הבעל והבעל שתק, האם גם בזה אמרינן פיטומי מילי בעלמא, או שזה התחייבות גמורה. ונביא את דבריהם וסברותיהם של הב"ח והסמ"ע כיון שיוצא מזה נפק"מ להלכה למעשה, מאחר והוכחנו לעיל שדעת רוב הראשונים והפוסקים כולל השו"ע והרמ"א, שאומדנא דמוכח בגיטין מועיל לבטל את הגט אפילו לדעת ר"מ (שנפסק להלכה כוותיה דבעינן תנאי כפול), גם אם לא עשו את משפטי התנאים. וא"כ אם מועיל אומדנא דמוכח, יש נפק"מ כשהאשה או ב"ד או אחרים עשו תנאי לטובת הבעל והבעל שתק האם זה פיטומי מילי או התחייבות גמורה, (וכמבואר להלן בהרחבה).

אמנם יש לדון במקרים נוספים של אומדנא דמוכח שמבטלים את הגט, כדלהלן:

1. הסכם ואומדנא שנעשו קודם דקודם הגרושין, האם זה מבטל את הגט או לא?⁷⁴

2. האם גילוי דעת בגט מועיל לבטלו גם אם נעשה בפני אחרים, ושלא בפני האשה והבית דין?⁷⁵

74. בגילוי דעת של קודם דקודם הגט, האם הגט בטל:

בזה נחלקו הסמ"ע והב"ח, דעת הסמ"ע בתשובתו המובאת בשו"ת הב"ח החדשות (עמוד רכ"ג בד"ה "השלישי") שגילוי דעת שמועיל זה רק קודם כתיבה ונתינת הגט, אבל קודם דקודם לא מועיל. וראיתו מהגמ' בקידושין (מט:): לגבי אותו אדם שגילה דעתו קודם המכירה שמוכר את הקרקע על דעת לעלות לאר"י וכו'. וכתב הר"ן (שם דף כ: מדפי הר"ף), שהטעם שלא מועיל גילוי דעתו לבטל את המכירה כיון שזה היה גילוי דעת קודם המכירה ולא בזמן המכירה, א"כ מכאן משמע שגילוי דעת קודם דקודם לא מועיל. אלא שצ"ע בדברי הסמ"ע שהרי הטור (ח"מ סימן רז) הביא את דברי הרא"ש (בפ"א מכתובות סימן ט) שכתב שדוקא בקרקע לא מועיל גילוי דעת של קודם דקודם כיון שלפעמים אדם צריך כסף ולכן הוא מוכר את קרקעותיו בלב שלם, ולא במטלטלין ושאר דברים. והסמ"ע בעצמו (בסימן רז ס"ק ז) הביא להלכה את דברי הרא"ש.

וא"כ לפי סברת הרא"ש זה שייך רק במכירת קרקע ולא לגבי גט! ואדרבה מזה מוכח שלגבי גט מועיל גילוי דעת קודם דקודם! ולדעת הרמ"א בסימן (רז ס"ד) שמחלק בין מכירה למתנה, ופוסק שגם לגבי מתנת קרקע מועיל גילוי דעת קודם דקודם. וא"כ לדבריו צריך להיות אותו הדין בגט! שהרי הגמ' (ב"ב מ:): משוה לגבי גילוי דעת דין גט למתנה. ובפירוש הר"ח (קידושין מט:): סובר - שגם לגבי מכירת קרקע מועיל גילוי דעת קודם דקודם, לא כדברי הרא"ש.

דעת הב"ח (בעמוד רלא בד"ה גמ) שגילוי דעת מועיל לגבי גט גם קודם דקודם ורק לגבי מכירת קרקע לא מועיל כמו טעם הרא"ש כיון שאדם לפעמים מוכר קרקע כי צריך לכסף, משא"כ בגט אלא שצ"ע בדבריו שהרי בתשובתו (סימן צא עמוד רלו בד"ה רביעית) כותב מפורש שלא מועיל בגט גילוי דעת קודם דקודם וצ"ע בדבריו.

ומ"מ זה פשוט וברור שההגדרה של קודם דקודם זה רק אם 'הסתלקו' ודנו לפני נתינת הגט בענין אחר מהגילוי דעת. וכן מבואר בשו"ת הב"ח (סימן צ עמוד רלא בד"ה ותו) שאם היו עסוקים הכל באותו ענין ולא סליקי מענינא לענינא הוי בגדר קודם, ולא בגדר קודם דקודם.

ובמחלוקת הסמ"ע והב"ח בגילוי דעת דקודם דקודם אם זה מועיל לבטל את הגט נראה להכריע כדעת הב"ח, שהרי לעיל בהוכחה ראשונה לגבי מסירת מודעא הבאנו את דעת רוב הראשונים ופסק השו"ע והרמ"א שמסירת המודעא מועילה גם אם יתברר בסוף שהכל היה בשקר ולא היה אנוס. והרי מסירת המודעא נעשית בפני שני עדים לפני הדין ב"ד, א"כ ש"מ להדיא מדבריהם שמועיל גילוי דעת ואומדנא דמוכח של קודם דקודם לבטל את הגט. אבל לדעת הרמב"ן והרשב"ם שחולקים וסוברים שגילוי דעת מועיל בגט בתנאי שהתברר שהיה באמת אנוס. א"כ לכאורה לדבריהם אין ראייה שמועיל גילוי דעת קודם דקודם. אלא שמ"מ גם לדעתם נראה להכריע שמועיל גילוי דעת קודם דקודם כמו שכתבנו לעיל בשם הרא"ש (פ"א מכתובות סימן ט) שכתב שהטעם שבמכירת קרקע בקידושין (מט:): לא הועיל הגילוי דעת קודם דקודם בגלל שלפעמים אדם מוכר קרקע בגלל שזקוק מאד לכסף, ונמצא לפי זה לגבי גט שלא שייך את טעמו של הרא"ש, שם גם גילוי דעת קודם דקודם מועיל.

75. האם גילוי דעת בגט מועיל לבטלו גם אם נעשה בפני אחרים ושלא בפני האשה והב"ד?

הסמ"ע בתשובתו בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צ עמוד רכד בד"ה ואין) מוכיח שגילוי דעת גם בפני אחרים ולא בפני האשה וב"ד מועיל והביא ראייה מהגמ' בקידושין (מט:): לגבי אותו אדם שגילה דעתו שמוכר את הקרקע מפני שרצה לעלות לאר"י ושם הגילוי דעת היה בפני אחרים, וכן נראה להוכיח כך להלכה שהרי כל דין 'מסירת מודעא' הוא שמגלה דעתו שאינו רוצה בגט עושה את זה בפני אחרים ולא בפני האשה והב"ד - וזה מועיל לבטל את הגט! א"כ

3. תנאי או אומדנא דמוכח שנעשה ע"י אחרים (האשה או ביה"ד) לטובת הבעל - האם זה מבטל את הגט או לאמבטל את הגט?⁷⁶

מכאן מוכח להלכה כדברי הסמ"ע שגילוי דעת של אומדנא דמוכח לבטל את הגט - לא צריך להיות דוקא לפני האשה והבי"ד, אלא מועיל גם בפני אחרים.

ולמעשה אין לחשוש בגט לגילוי דעת (מסירת מודעא) שאולי עשה הבעל בפני אחרים - וביטל בזה את הגט, מהטעמים: **א.** הטור באבה"ע (סימן קלד) מביא בשם הרא"ש שבמגרש לרצונו לא חיישין שיקלקלה ותעבור איסור. **ב.** כבר כתב הטור בשם הרא"ש (גיטין פ"ד סימן ו), וכן פסק בשו"ע (אבה"ע סימן קלד ס"ג) שצריכים הדיינים לבטל כל מודעא גם במגרש לרצונו, ולכך אין שום חשש שהגט מבוטל.

76. תנאי או אומדנא דמוכח שנעשה ע"י אחרים (האשה או ביה"ד) לטובת הבעל - האם זה מבטל את הגט או לא?

א. הגמ' בב"מ (סו.) מביאה סיפור בשכיב מרע שכתב גט לאשתו כדי שלא תזדקק לייבום או חליצה אם ימות, והוא נאנת. אשתו שאלה אותו מדוע הוא נאנח? הרי אם תעמוד מחולי שלך הרי אני שלך. ועל מקרה זה אמר רב זביד שאין באמירתה משום קבלת תנאי, אלא פיטומי מילי בעלמא הוא, ובהמשך הסביר רבינא לר' אחא מדפתי שכיון שהאשה התכוונה לפיטומי מילי, לכך גם הבעל ידע והסכים לזה, ונתן את הגט בסתם בלי שום תנאי, עכ"ד הגמ'.

והנה זה לשון התוס' (שם בד"ה פיטומי): וכן בסמוך מיירי שנתרצה וגמר בדעתו **ובפיו** לגרש בלא תנאי, והיא באתה לנחמו בדבריה, עכ"ל. והנה נחלקו המהר"ם מלובלין עם הב"ח והפני יהושע מה כוונת התוס' במילים: **'וגמר בדעתו ובפיו'**. דעת שו"ת מהר"ם מלובלין (סימן קכב בד"ה תשובה עמוד 102) היא שהשכיב מרע פירש להדיא בדבריו שהוא נותן את הגט בלי שום תנאי - גם אם יעמוד מחוליו - שתהיה מגורשת.

ולפי דבריו יוצא שדוקא במקום שהבעל פירש להדיא וגילה את דעתו ורצונו לתת גט בלי שום תנאי, בהא אמרינן שאם האשה עשתה תנאי לטובתו הוי בגדר פיטומי מילי. אבל אם השכיב מרע נתן את הגט בסתם, כיון שלדעת התוס' (ב"מ סו. בשם ר"ת בד"ה קמ"ל) אין שום אומדנא דמוכח על הבעל אם חפץ לחזור לאשתו כשיעמוד מחוליו או לא, **ובאופן כזה מועיל גילוי דעת של האשה שעושה תנאי בגט לטובת הבעל.**

לעומתו דעתם של הב"ח בשו"ת הב"ח החדשות (ריש סימן צא עמוד רלה בד"ה ראשונה), והפני יהושע (בגיטין עב: בתוס' ד"ה אמר), שמוכח להדיא מדברי התוס' (בד"ה קמ"ל) שהמעשה של הגמ' בשכיב מרע מדובר שהשכיב מרע נתן את הגט בסתם, ואפילו הכי, גם אם האשה עשתה תנאי לטובת הבעל - אמרינן שזה פיטומי מילי בעלמא. כיון שאמרינן שהבעל יודע שאין גט לאחר מיתה, ובודאי גמר ונתן את הגט מחיים בלא שום תנאי - כלומר גם אם יעמוד מחוליו. כמו שביארנו לעיל בהוכחה שניה בדברי ר"ת (בתוס' בגיטין עב: בד"ה אמר).

ונמצא שיש פה מחלוקת יסודית בין המהר"ם מלובלין לב"ח והפני יהושע, **מתי אמרינן שאם אשה עשתה תנאי לטובת הבעל, הוי בגדר פיטומי מילי**, ואין הבעל נותן גט על דעתה שעשתה תנאי בגט לטובתו. **האם מדובר אך ורק כשהבעל גילה מפורשות שאינו רוצה לתת גט בתנאי, אבל אם נותן גט בסתם**, למרות שיש אומדנא שנותן את הגט בלי שום תנאי, מ"מ כיון שלא פירש להדיא בדבריו שאינו רוצה בתנאי לטובתו, והאשה עשתה תנאי לטובתו והוא שתק. **שדעת המהר"ם מלובלין שהבעל סומך על תנאי שאשתו עשתה לטובתו וגמר ונתן את הגט על אותו תנאי שעשתה. ולדעת הב"ח והפני יהושע גם בזה אמרינן פיטומי מילי. והבעל נתן את הגט בלי שום תנאי שהאשה עשתה לטובתו.**

וק"ו לדעתם אם פירש להדיא שנותן את הגט בלי שום תנאי, והאשה עשתה תנאי לטובתו, שבודאי אמרינן שעל דעתו הראשונה נתן את הגט - **בלי תנאי**. ומה שנתן בסתם ושתק, זה מגלה שדעתו לגרשה בלי תנאי, ולא היה צריך לחזור ולפרש - מאחר ואשה מתגרשת לרצונה ושלא לרצונה, נמצא שאין דעתה משנה כלום בגט, הלכך לא חושש הבעל לחזור ולפרש - כך הסביר את הדברים בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צא עמוד רלו בד"ה ולא).

4. דין תנאי שעשתה האשה לטובת הבעל קודם כתיבת הגט והבעל שתק - האם זה מבטל את הגט או לא מבטל את הגט?⁷⁶

ונמצא לכאורה שהוא הדין במקרה הפוך. אם הבעל גילה מפורש שנתן גט בתנאי טובתו והאשה אמרה שמקבלת את הגט בלי שום תנאי של הבעל, והבעל שתק. שבמקרה זה לכו"ע אמרינן שהבעל לא חש לפרש היפך מדברי האשה, ונתן את הגט על דעתו הראשונה שנתן גט בתנאי טובתו.

אבל במקרה שיש רק אומדנא דמוכח שנתן את הגט בתנאי מסוים לטובתו, ומ"מ לא פירש להדיא בדבריו שנתן את הגט בהתנאי הזה. והאשה אמרה מפורשות שהיא מקבלת את הגט בלי שום תנאי של הבעל, והבעל שתק. האם אמרינן בזה שנתן את הגט על דעתו הראשונה באומדנא דמוכח שנתן את הגט בתנאי לטובתו, או שנתן את הגט על דעת אשתו שאמרה שמקבלת את גיטה בלי שום תנאי, והבעל שמע ושתק. שבמקרה זה לדעת המהר"ם מלובלין כיון שלא פירש להדיא בדבריו שנתן את הגט בתנאי לטובתו, והאשה פירשה שמקבלת את גיטה בלי שום תנאי והבעל שתק. אמרינן מדשתק ש"מ שנתן את הגט על דעת האשה בלי שום תנאי. ולא אמרינן שעושה על דעתו הראשונה שנתן את הגט על דעת האומדנא דמוכח לטובתו.

ואילו לדעת הב"ח והפנ"י גם שנתן את הגט בסתם, כיון שיש אומדנא דמוכח שנתן את הגט בתנאי לטובתו, אע"פ שהאשה אמרה מפורשות שמקבלת את גיטה בלי שום תנאי והבעל שתק. מ"מ אמרינן שעושה את הגט על דעתו הראשונה שיש אומדנא דמוכח שנתן את הגט בתנאי לטובתו וכנ"ל שלא מתחשב הבעל בדעת אשתו כיון שאין דעתה בגט חשובה כלל, הואיל והאשה מתגרשת בעל כרחיה.

אבל אחרי העיון נראה לומר שבמקרה דנן שיש אומדנא דמוכח מצד הבעל שנתן את הגט בתנאי לטובתו, והאשה אומרת מפורשות שמקבלת את הגט בלי שום תנאי, והבעל שתק. במקרה זה בודאי לכו"ע אמרינן שנתן את הגט על דעתו הראשונה באומדנא דמוכח שהוא לטובתו. ואין הבעל חושש לפרש דבריו נגד דעתה של אשתו. כיון שאשה מתגרשת לרצונה ושלא לרצונה, ואין דעתה בגט חשובה כלל. וכיון שהבעל רוצה בה, וכל מה שנתן את הגט זה אך ורק שלא תזדקק ליבום, לכך שותק כי אין חושש כלל לדבריה. ורק בגמ' (בב"מ סו.) שמדובר במקרה הפוך שהשכיב מרע רצה לגרש בלי שום תנאי, ומצד האשה נעשה תנאי לטובתו, אז אמרינן שהבעל עושה על דעתה כיון שהאשה עושה תנאי לטובתו.

אבל במקרה דנן שהוא מקרה הפוך שהאשה עושה תנאי לטובתה ולרעת הבעל, בזה לא אמרינן שאם הבעל שתק שהסכים לדבריה, ולכל הדעות אמרינן שנתן גט על דעתו הראשונה שיש אומדנא דמוכח שנתן את הגט בתנאי לטובתו.

77. דין תנאי שעשתה האשה לטובת הבעל קודם כתיבת הגט והבעל שתק, האם זה מבטל את הגט או לא:

במקרה שהבעל מגרש בלי שום תנאי לטובתו, והאשה עשתה תנאי לטובת הבעל שאמרינן פטומי מילי, והבעל נתן את הגט בלי שום תנאי. [לדעת מהר"ם מלובלין כשפירש להדיא שנתן את הגט בלי שום תנאי, ולדעת הב"ח והפ"י גם אם נתן את הגט בסתמא ומ"מ יש אומדנא דמוכח שנתן את הגט בתנאי]. כל זה מדובר אך ורק כשהאשה עשתה את התנאי אחרי כתיבת הגט וקודם נתינתו.

אבל אם האשה עשתה את התנאי קודם כתיבת הגט בזה כתבו הסמ"ע בתשובתו (בשו"ת הב"ח החדשות סימן צ עמוד רכב בד"ה ועדיין) והב"ח עצמו בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צ עמודים רל ורלא בד"ה ואיך ובד"ה ולפענ"ד), שבה אמרינן שנתן גט על דעת האשה שעשתה תנאי בגט לטובתו .

ובמה שאמרינן שאם האשה עשתה תנאי לטובתו קודם כתיבת הגט שהבעל כותב ונותן את הגט על תנאי שהאשה עושה לטובתו. נחלקו בזה הסמ"ע והב"ח. שדעת הסמ"ע בתשובתו (בשו"ת הב"ח החדשות סימן צ עמוד רכב בד"ה ואע"ג ובד"ה גם) שלדעת התוס' הרא"ש הראב"ד והרשב"א הבעל עושה את הגט על דעת אשתו לגמרי, ואם התנאי לא

5. דין תנאי שאחרים עושים לטובת הבעל קודם כתיבת הגט והבעל שתק - האם זה מבטל את

הגט או לא מבטל את הגט⁷⁸.

סיכום הדברים - מה מוגדר אומדנא דמוכח:

א. אם יש גילוי דעת ואומדנא דמוכח שהבעל נותן את הגט בתנאי מסויים אע"פ שלא עשה את התנאי ככל משפטי התנאים. דעת רוב מניין ובנין של הראשונים וחלק מגדולי האחרונים וכן פסקו השו"ע והרמ"א שעליהם נשען כל בית ישראל - שהגט בטל מהתורה.

ב. גילוי דעת קודם דקודם והגדרתו שהסתלקו מאותו עניין של הגט, אע"פ שלדעת הסמ"ע זה לא מועיל לבטל את הגט, מ"מ להלכה פוסקים בזה כדעת הב"ח שזה מספיק גילוי דעת לבטל את הגט, שהרי מוכח להלכה כמותו מדעת רוב בנין ומנין של הראשונים כולל דעת השו"ע והרמ"א שסוברים כמותו להלכה.

ג. אם אחרים (האשה או בית דין) עשו תנאי מפורש לטובת הבעל. אם הבעל אומר מפורש שנותן את הגט סתם או בלי שום תנאי, לכו"ע אין תוקף לתנאי שאחרים עשו לטובת הבעל, והאשה מגורשת בלי שום תנאי. אבל אם אחרים עשו תנאי לטובת הבעל, והבעל שתק, גם אם יש אומדנא שנותן את הגט סתם בלי שום תנאי, לדעת המהר"ם מלובלין - היא מגורשת בתנאי שעשו אחרים לטובתו. ואם התנאי לא מתקיים - הגט בטל. ולדעת הב"ח והפני יהושע האשה מגורשת בגט בלי שום תנאי לטובתו.

ד. כל סעיף ג' הנ"ל מדובר אך ורק שהאשה עשתה את התנאי לטובת הבעל, אחרי כתיבת הגט וקודם נתינתו. אבל אם האשה עשתה את התנאי לטובת הבעל קודם כתיבת הגט והבעל שתק, לכו"ע אמרינן שהבעל כותב את הגט על דעת התנאי שהאשה עשתה לטובתו. אלא שלפי הסמ"ע דעת רוב הראשונים: התוס', הרא"ש, הראב"ד והרשב"א - שאם התנאי לא התקיים - בוודאי הגט התבטל מהתורה. ולדעת רש"י הוה רק ספק מגורשת. אולם לדעת הב"ח, אין כאן מחלוקת ראשונים ולכו"ע האשה רק ספק מגורשת.

התקיים הגט בטל מהתורה (לא מספק אלא מודאי). ואילו לדעת רש"י הוי ספק מגורשת, (כי זה ספק אם עושה הגט בתנאי על דעתה). ודעת הב"ח בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צ עמוד רל בד"ה וראיתי ובד"ה ואיך) שלכו"ע הוי רק בגדר ספק מגורשת - כיון שהוי ספק אם עושה על דעתה בתנאי לטובתו, ולדעתו אין בזה מחלוקת ראשונים כלל.

78. דין תנאי שאחרים עושים לטובת הבעל קודם כתיבת הגט והבעל שתק, האם זה מבטל את הגט או לא:

יש מחלוקת בין הסמ"ע והב"ח האם אמרינן שרק בתנאי שאשתו עושה קודם כתיבת הגט לטובתו, אמרינן שהבעל עושה על דעתה, או גם במה שאחרים עשו תנאי לפני הבעל קודם כתיבת הגט, והבעל שתק, האם גם בזה אמרינן שנותן את הגט על דעתם. דעת הסמ"ע בתשובתו (בשו"ת הב"ח החדשות סימן צ עמוד רכג בד"ה השניה ובד"ה ראייה) שרק תנאי ע"י האשה בלבד מועיל ולא ע"י אחרים. ופשוט שלדעתו אחרים זה כולל גם את הבי"ד שעשו תנאי לטובתו והבעל שתק. כיון שלדעתו צריך שהתנאי יהיה בין הבעל לאשה בלבד. ודעת הב"ח בשו"ת הב"ח החדשות (סימן צ עמודים רל ורלא בד"ה ואיך ובד"ה ולפענ"ד) שאין הבדל אם קודם הכתיבה בא התנאי מצד האשה או מצד אחרים והו"ה בי"ד שעשו תנאי לטובת הבעל והבעל שתק שהתנאי קיים. [אלא שמ"מ צ"ע בדברי הב"ח שסותר את עצמו שבסימן צא (עמודים רמ ורמא) כותב מפורש שהתנאי צריך להיות אך ורק בין האיש והאשה או שלוחיהן ולא ע"י אחרים וצ"ע בדבריו.]

ה. ואם אחרים (כגון ב"ד וכדומה) עשו קודם כתיבת הגט תנאי לטובת הבעל, והבעל שתק. לדעת הסמ"ע אינו נותן את הגט בתנאי שאחרים עשו לטובתו קודם כתיבת הגט, והב"ח חולק וסובר שדין אחרים הוא בדיוק כמו דין האשה שהוזכר קודם.

ו. אם הבעל עשה תנאי לטובתו ואפילו באומדנא דמוכח בלבד, והאשה אמרה שמקבלת את הגט בלי שום תנאי, והבעל שתק. הוי גט - בתנאי גמור שעשה הבעל. כיון שאין הבעל חושש להגיב לדברי אשתו, הואיל והאשה מתגרשת גם בעל כורחה וללא דעתה כלל.

1

'ביטול המודעות והתנאים' שעושים בית הדין לא מבטל את ה'אומדנא דמוכח' של הבעל

אם יש אומדנא דמוכח (וק"ו תנאי מפורש) שנותן את הגט בתנאי מסוים, אין להכשיר את הגט מצד שמבטל כל מודעות לפני נתינת הגט כמבואר באבה"ע (סימן קלד ס"ג). שהרי הבי"י (שם) הביא בשם המרדכי (בפרק השולח סימן שסח) והמגיד משנה (פ"ו מגרושין הכ"ז) שהטעם שביה"ד מבטל מסירות מודעות שעשה הבעל לפני הגט, הוא מפני הרמאים שמא ימסור מודעא מתוך שנאת אשתו שלא בפניה כדי לקלקלה. א"כ כל זה שייך אך ורק במודעא שעושה בפני אחרים והאשה והבי"ד לא יודעים מזה, וע"י כך היא באה לקלוקל. משא"כ בתנאי מפורש או אומדנא דמוכח - שהדבר נעשה בפני האשה והיא מודעת לכך, ואין חשש לקלוקל האשה דבר זה בודאי לא כלול בביטול המודעות שעושים ביה"ד לפני נתינת הגט.

כמו כן אין האומדנא דמוכח של הבעל וק"ו אם עשה תנאי מפורש מתבטל ע"י מה שעושים ביטול מודעות בבתי הדין, כמבואר בשו"ע אבה"ע (סימן קלד ס"ב), שהבעל מעיד על עצמו שלא מסר דבר על הגט שהגט יבוטל מחמתו, וכן שמבטל כל דבר שגורם לביטול לגט כשיתקיימו אותם דברים וכן שנהגו בבתי הדין שמבטלין כל תנאי לפני נתינת הגט. מהטעמים שיבוארו להלן:

1. כבר כתב בשו"ת מהר"ם מלובלין (סימן קכב עמוד 106 בד"ה ומה ששמעתי) שכוונת הבעל לומר שלא יהיה מזכיר שום תנאי חדש בזמן נתינת הגט, אבל בודאי מה שיש אומדנא דמוכח שנותן את הגט מחמתו או תנאי מפורש שעשה קודם. בזה אמרינן שבודאי לא התכוין לבטל באמירתו בביה"ד. וחתמו על תשובתו זאת ד' מגדולי דורו, וביניהם הלבוש⁷⁹.

79. וכן הסכימו להלכה כדעת המהר"ם מלובלין ודעימיה, שאין ביטול התנאים או במה שמבטל הבעל כל דבר שיגרום לביטול הגט לבטל את הסכמי תנאיו, ואומדנא דמוכח שמכוחם נתן את הגט - כאמור לעיל מהר"ם מלובלין וד' מגדולי דורו ובניהם הלבוש, שו"ת בת עיני (סימן א), שו"ת צמח צדק (אבה"ע סימן רצ), שו"ת נפש חיה (אבה"ע סימן לח), שו"ת בית שלמה (סימן קמג עמ' קמ טור ב), שו"ת תשורת שי (קמא סימן תיט), שו"ת עמק שאלה (אבה"ע סימן קטז), שו"ת בית יעקב (סימן מ, דף לח), שו"ת דברי מלכיאל (ח"ה סימן קכד), שו"ת חלקת יואב (אבה"ע סימן כה), שו"ת עין יצחק (ח"א אבה"ע סימנים מ ומב וח"ב סמנים לו ומו), שו"ת משכנות יעקב (סימן לד), שו"ת הרי בשמים (תניינא סימן פח), שו"ת זכרון יעקב (סימן מח), שו"ת דבר אליהו (קלאצקין, סימן יח), שו"ת אגרות משה (אבה"ע ח"ד סימן קטז). וכל הפוסקים האלו חולקים על הסמ"ע הב"ח ושו"ת משאת בנימין.

2. בשו"ת עין יצחק (אבה"ע תניינא סימן לו ס"ק כה בד"ה וכבר, וס"ק לה בד"ה ועוד) אומר שמה שאומר שנותן את הגט בלי שום תנאי כיון שזה נוסח שבי"ד תמיד עושה, ואינו מתכוין לכך ברצינות, א"כ ליבו בל עמו בביטול תנאיו והאומדנא דמוכח המפורשים שעשה מקודם. ולכן אין ביטול שעושה הביה"ד כלום. וכן פסק בשו"ת משכנות יעקב (אבה"ע סימנים: כה, לד, לח).

וכן נראה להוכיח את סברתם של המהר"ם מלובלין והעיין יצחק מדברי השו"ע (בחו"מ סימן מב ס"ה) שאם בשטר היה כתוב למעלה דבר אחד ולמטה דבר אחר, ואפשר לקיימם, מקיימים אותם. וכעין זה שמיישבים את דבריו אם סותרים זא"ז, כתב הטור (באבה"ע סי' קנד) בשם שו"ת הרא"ש (בתשובות הנוספות מכת"י סי' לא, הוצאת מכון י-ם).

ודעת הסמ"ע (שם בס"ק י) שאפילו אם אפשר לקיימם בדוחק, מקיימם. (וצ"ע על דבריו מתשובתו בשו"ת הב"ח החדשות סימנים צ, צא שלומד שביטול התנאים לפני נתינת הגט מבטלים את התנאי ואומדנא דמוכח שהיה קודם ולא מיישבים את דבריו).

ודעת הש"ך (שם ס"ק ט) והנתיבות המשפט (ס"ק ב) והתומים (ס"ק ד), שרק אם אפשר ליישב שלא מדוחק מיישבים אבל אם היישוב מדוחק לא מיישבים ואזלינן בתר לשון אחרון, וא"כ בנידו"ד ברור שדברי מהר"ם מלובלין ודעימיה שמיישבים את הסתירה בדברי הבעל, שהרי עשה תנאי מפורש או ע"י אומדנא דמוכח שנותן את הגט בתנאי מסוים, ובזמן נתינת הגט אמר שנותן את הגט בלי שום תנאי שאמרינן שכונתו בלי שום תנאי בזמן נתינת הגט בעצמו, אבל מ"מ נשאר בתנאו ואומדנא דמוכח הראשון שעשה, שכיון שהיישוב הזה של המהר"ם מלובלין שלא מדוחק, בודאי שמיישבים כך את דברי הבעל.

ואדרבה בנידו"ד לומר שהבעל חזר בו מתנאו המפורש ואומדנא דמוכח הוי דוחק גדול שהרי נתן את הגט על דעת ההסכם ולא חזר בו כלל, והאומדנא דמוכח נשאר ממש גם בזמן נתינת הגט עצמו (שהרי לא חזר בו כלל מההסכם שעל דעת זה נותן את הגט). על כן פשוט שאנחנו צריכים ליישב את דבריו ולומר שכונתו שמבטל את הגט, ומה שאמר שמבטל כל תנאי, כוונתו לתנאי חדש שלא יעשה בעת נתינת הגט. אבל אינו מבטל שום תנאי מתנאיו הקודמים שעבורם בלבד הסכים לתת את הגט. או שנפרש דבריו כמו שכתב העין יצחק שכל מה שאמר הבעל הוא רק בגלל שכך הנוסח ב"ד תמיד לומר ולבו בל עימו, אבל לומר שחזר בו מתנאו המפורש ומאומדנא דמוכח, הוא דוחק גדול, ולכן הביאור בכונת הבעל שאמר כן משום שזה נוסח ב"ד קבוע, הוא יותר מחוור מלומר שחזר בו מהתנאים.

3. טעם נוסף לכך שביטול התנאים שעושה ביה"ד אינם מבטלים את התנאים המפורשים והאומדנא דמוכח. במקום שהבי"ד לא אוכף את ההסכמים שנעשו אצלו. הואיל וכל מחילת התנאי היה בטעות ומחילה בטעות לא שמה מחילה - כמו שנפסק בשו"ע (חו"מ סימן קמב ס"ב) שמחילה בטעות לא שמה מחילה. והגט בטל מכוח התנאי שלא התקיים. וא"כ בב"ד הרבני שאין הם אוכפים את ההסכמים שנחתמים עם הבעל לטובתו, כאשר האשה מפרה אותם, ואדרבה הם מסייעים לאשה להפר את ההסכמים שנחתמים עמה לטובת הבעל. שבאופן זה פשוט וברור שאין שווה כלום מחילת התנאים שעשה עם האשה, או במה שאומר שמבטל כל דבר שיגרום לביטול הגט - שכל הביטולים הנ"ל נעשו בטעות!! כיון שכל הביטולים שביטל זה רק על דעת זה שסמך בדעתו שבי"ד עצמם יכופו את האשה לקיים את ההסכמים שעשה עמה.

שואה בהסכמה / שערי הלכה. קנה

והראיה לכך, שהרי גם אם נאמר שבזמן נתינת הגט הבעל ביטל את תנאיו הראשונים, מ"מ הרי אנו סהדי שהבעל לא חזר בו כלל מהסכמי הגרושין - שנשארים כתובים וחתימים ע"י שני הצדדים - והבעל סומך ובוטח בלב שלם שבי"ד יעמוד לצידו במקרה שהאשה תפר את הסכמיו עימו, (שאותם אישרו הדיינים בחתימתם) וכל מחילתו על תנאיו, כוונתו היתה שאם האשה תפר את הסכמיו עמו, שהגט לא יתבטל מחמתו ובתנאי שבי"ד יאכוף את הסכמיו עם האשה. ואם היה יודע שבי"ד יזלזל ולא יאכוף את הסכמיו עם אשתו וק"ו אם ביה"ד בעצמו יסייע לה להפר את תנאיו עמו, שפשוט שלא היה מוחל על תנאיו. ונמצא שבכל מקום שבי"ד לא אוכף את הסכמיו שנעשו עם אשתו כמו בי"ד הרבני שלא אוכפים כלל את הפרת ההסכמים מצד הנשים. ברור שכל מחילת הבעל על תנאיו בזמן נתינת הגט ע"י הבי"ד הרבני נעשה הכל בטעות! ומחילה בטעות לא שמה מחילה! והתנאי נשאר שריר וקיים! והגט בטל מחמת התנאי אם הוא לא קיים.

וכן דעת הב"ח בשו"ת ה"ח החדשות (בסימן צא עמוד רמ בד"ה שביעית, ובד"ה ואעפ"י, ובד"ה גם ובד"ה ומלבד), וכן מוכח גם מתשובת הסמ"ע (שם עמוד רנד בד"ה השישי, גם וגו', השביעי, גם) שאם היה הטעיה מצד הבי"ד אין מועיל ביטול התנאים שעשו והגט בטל.

וכן כתב גם בשו"ת מהר"ם מלובלין (סימן קכב עמוד נה בס"ק יד וטו) שאם בי"ד הטעו את הבעל באיזה דבר לא מועיל ביטול התנאים שעשו עם הבעל.

ויש להביא לכך ראיה מהרמב"ם (בפ"ב מגירושין ה"כ) שביטול התנאים וביטול כל מה שגורם לבטל את הגט לא מבטל אומדנא דמוכח שמחמת זה נותן את הגט, שהרי הרמב"ם כותב שאם בי"ד טעו וכפו שלא כדין הגט בטל מהתורה, וצ"ע כיון שאדם סומך על הבי"ד ובי"ד אמר שיש לו מצוה לגרש א"כ גמר ונתן לגמרי ברצון ובלב שלם, וא"כ מדוע היא אינה מגורשת מהתורה והגט בטל. אלא בודאי כיון שבי"ד הטעו אותו - 'אנו סהדי' שאם היה יודע שאין לו מצוה לגרש לא היה נותן את הגט ואע"פ שבי"ד אמר לבעל לבטל את הגט וכל דבר שגורם לבטל את הגט כמו שכתב הרמב"ם (בפרק ו מגירושין הלכה כ). מ"מ בדבר שיש אומדנא דמוכח שלא היה נותן את הגט במקרה מסוים - לא מועיל כלל ביטול תנאים וביטול דברים שגורמים לביטול הנ"ל, ואפילו אם אמר שאי קיום תנאיו לא יבטלו את הגט. מ"מ הגט בטל מהתורה מדין גט מוטעה.

ולפי טעם זה שהגט בטל גם מצד שהוי מחילה בטעות במקום שבי"ד לא אוכף את קיום ההסכמים שהאשה חתמה לטובת הבעל פשוט וברור שהעצה שכתב הפ"ת (בסימן קמה סק"ו) בשם סדר הגט של מהר"ם יוזפש (ס"ח וברכת המים שם ס"ק ד), שאם יאמר מפורשות שביטול התנאי בכל אופן לא יבטל את הגט שדבר זה יועיל גם לדעת המהר"ם מלובלין שסובר שמיישבים את דבריו שלא יסרתו זה את זה.

מ"מ פשוט שכל דבריהם נאמרו רק במקום שהבי"ד אוכף את ההסכמים שנחתמו עם האשה לטובת הבעל, משא"כ במקום שבי"ד לא אוכף את הסכמי הבעל שנחתמו לטובתו ע"י האשה כמו בנידו"ד בבי"ד הרבני שאז הוי מחילה בטעות על תנאיו וברור שלא יועיל הנוסח של הביטול שכתב הפ"ת בשם המהר"ם יוזפש בסדר הגט, כיון שהוי מחילה בטעות ולא הוי מחילה והתנאים קיימים, וכיון שהתנאים הופרו ע"י האשה - הגט בטל מהתורה לכו"ע.

ואפילו לדעת הסמ"ע והב"ח לעיל, הוכחנו שלדעתם ברור שבמקום שבי"ד לא אוכף את ההסכמים שנחתמו עם האשה לטובת הבעל, גם לדעתם מחילת הבעל על תנאיו שלא יפסלו את הגט הוי בגדר מחילה בטעות והגט בשל מהתורה, וא"כ בנידו"ד שבי"ד הרבני לא אוכף שום תנאי שהאשה מפרה נגד הבעל, בודאי גם לדעת הב"ח והסמ"ע גם אם יעשו תנאי מפורש כעצת הפ"ת (אבה"ע בסימן קמה ס"ק ו, בשם מהר"ם יוזפש בסדר הגט לו) **לומר לבעל בלשון מפורש שביטול התנאי בכל אופן לא יבטל את הגט, אולם כאמור בנידו"ד בגיטי הרבנות לשון מפורשת זו לא תועיל כלל כיון שברבנות לא אוכפים הסכמים, א"כ הרי זה בגדר מחילה בטעות שלא הוי מחילה.**

[ועוד י"ל שגם לדעת שו"ת הב"ח (החדשות בסימן צא עמוד רלח בד"ה ומה) רק אם אומרים לו בלשון שמגרש את אשתו בלי שום תנאי אז מועיל שאי קיום התנאים לא יבטל את הגט, אבל בלשון המקובל בבית הדין הרבני שכותבים "אין קשר בין ההסכמים לגט", יתכן שגם לדעת הב"ח זה עדיין לא לשון מספיק חזקה לבטל את תנאים שעשה והגט בטל, ועדיין צ"ע.]

ז

ביטול הסכמי הגט בביה"ד הרבני

מבטל את הגט מהתורה - מדין גט מוטעה

כל ביטול הסכם גירושין לטובת הבעל הנעשים בבתי הדין הרבניים ומופרים ע"י האשה, מבטלים את הגט מהתורה מדין "גט מוטעה" [ולדעת הרדב"ז והב"ש שהובאו לעיל באות א' - יש בזה גם משום "גט מעושה" שלא כדין] מכמה טעמים שיתבררו להלן.

ומאחר שכבר הוכחנו ברורות שדעת הראשונים כולל שו"ע ורמ"א שאומדנא דמוכח מבטל את הגט מהתורה, ובנוסף כפי שהבאנו לעיל (באות א) במקרים שהבעל אומר בביה"ד שהוא נותן את הגט **בתנאי מסוים, שהלשון בתנאי - זה כמו תנאי מעכשיו, שלדעת הרבה מהראשונים וכן פסק השו"ע** (באבה"ע ס"י לח סעי' ג) - **שבתנאי מעכשיו לא צריך את משפטי התנאים.**

ונמצא לדינא שהסכמי הגירושין בבי"ד הרבני בענין מזונות, רכוש, משמורת הילדים, הסדרי ראייה, שיש אומדנא דמוכח שבלי הסכם זה לא יתן את הגט אם יהיה רדוף שנים ע"י המשטרה במזונות שלא יוכל לשלם, וכן לגבי רכוש אם יגור ברחוב. ע"כ ברור שאם הדבר מופר ע"י האשה - זה הוי אומדנא דמוכח לביטול הגט - כמצוי ברוב רובם של המתגרשים בבי"ד הרבני, ואין מועיל מה שבי"ד הרבני מבקש מהבעל לפני נתינת הגט לבטל כל תנאים וכל דבר שמבטל את הגט, מהטעמים שיבוארו להלן.

א.המציאות היא שרוב רובם של המקרים בי"ד הרבני בכלל לא טורח לומר לבעל שיבטל את כל תנאיו לפני הגט. אלא רק אחרי הגט מובא לבעל פרוטוקול של בביה"ד הרבני שבו נכתב בזה הלשון: "שאינ קשר בין הסכמי הגט לגט", לכן לכל הדעות בבי"ד הרבני - אומדנא דמוכח מבטל את הגט, כיון שהבעל לא אמר לפני כתיבת הגט שאין קשר בין קיום הסכמי הגט לכשרות הגט - נשאר האומדנא דמוכח.

ב. גם במקרים מעטים שביה"ד הרבני אומר לבעל לפני נתינת הגט, שאין קשר בין הסכמי הגט לנתינת הגט. מכל מקום הדיינים לא אומרים את זה ממש בסמיכות לכתיבת הגט, אלא קודם לכן, ונמצא שבזמן כתיבת הגט הוא נכתב על תנאי מסויים! ובלי התנאי לא נותן את הגט. וכבר פסק הרמב"ם והרי"ף והביאם השו"ע להלכה (אבה"ע סי' קמז סעי' ב). וגם הרמ"א סובר כך, שכן סתם בדבריו ולא הגיה על השו"ע וקימ"ל בכללי הפסיקה שבמקום שהרמ"א שותק לשו"ע שמע מינה שסובר ככמותו (כמבואר לעיל באריכות בהערה 66) שכל גט שבזמן כתיבתו נכתב בתנאי מסויים, בין שהתנאי נכתב בתוך הגט ובין שנאמר בע"פ - הוי ספק מגורשת, ואע"פ שהסופר והעדים לא שמעו את התנאי⁸⁰.

ג. גם במקרים שבי"ד הרבני אומר לבעל לגרש אותה בלי תנאים וכו', ביה"ד לא ממתין לשמוע את הסכמת הבעל לכך. באופן זה בוודאי אין לדברי בי"ד הרבני שום תוקף ואמרינן שהבעל מגרשה על דעתו הראשונה שנתן את הגט אך ורק בתנאי.

ד. גם אם הבעל ישיב כן, יתכן מאד שבלשון בי"ד הרבני שכותבים בפסיקהם "נוסח שאין קשר בין ההסכם לגט" ולא אומרים לבעל לומר שמגרשה בלי שום תנאי, שיתכן שגם לדעת הב"ח ודעימיה התנאי קיים ולא התבטל.

ה. גם לו יצויר שבבי"ד הרבני יגידו את הנוסח הכי טוב כמו שכתב הפ"ת (סימן קמה סק"ו) בשם סדר הגט של מהר"ם יוזפש, מ"מ כיון שידוע בשער בת רבים שבי"ד הרבני עושה צחוק מכל ההסכמים שנחתמים לטובת הבעל על ידיהם (ולא דואגים שהאשה תקיים אותם, ולפעמים דייני הרבנות מפירים את ההסכם לאחר הגט) - א"כ דבר זה הוי בגדר מחילת תנאיו בטעות שלא הוי מחילה שבזה לכו"ע הגט בטל מהתורה.

ו. כמו"כ בי"ד הרבני כופר בדברי המהרשד"ם (חלק אבה"ע סו"ס מא) ודעימיה שיסודם בראשונים⁸¹ - שבעל יכול להטיל תנאי בגט שנעשה ע"י כפיה, וא"כ כל הנוסח שמבטל את תנאיו שנעשה גם כן בכפיה, פשוט שאין לנוסח הזה שום תוקף ולא גמר בליבו לבטל את תנאיו כיון שהדבר נעשה מתוך כפיה נגד רצונו.

ז. גם לו יצויר שבי"ד הרבני היה אוכף את תנאיו ולא הוי בגדר מחילה בטעות, מ"מ רבו הפוסקים מאד שאמדינן את דעתו כדברי המהר"ם מלובלין ודעימיה שכוונתו שלא יעשה תנאי חדש בשעת

---

80. כ"כ מהר"י בן לב (ח"ב סי' י) והביאו הרש"ך בפירושו על הרמב"ם (בפ"ח מגירושין הלכה ג). [וצריך עיון על הב"ש (סי' קמז סק"א) שהביא את המהר"י בן לב שכביכול אם עושה את התנאי שלא בפני העדים והסופר אין בזה בעיה, וצע"ג שהמהר"י בן לב כתב דבריו לדעת שאר הפוסקים, אבל כתב מפורש שם שלדעת הרי"ף, הרמב"ם והשו"ע - זה לא מועיל]. וכן בספר מכתב מאליהו (שער ח משפטי התנאים סי' לב), וכן בשו"ת המבי"ט (ח"א סי' מז), ובספר שער המלך (פרק ח' מגירושין הלכה יב).

81. גם לשו"ת הרשב"ש (סי' שפג) שחולק על דעת המהרשד"ם ודעימיה וסובר שמי שכופים אותו לגרש לא יכול לעשות שום תנאי עבור נתינת הגט. מ"מ כל דבריו נאמרו אך ורק שהבעל מבקש לעשות תנאי שאין לו בזה זכות. משא"כ בביה"ד הרבני שבהרבה מקרים גוזלים את הבעל נגד ההלכה המפורשת כגון: ברכוש, בחיוב מזונות שלא כדין, בגניבת משמורת ילדיו - באופן זה פשוט שגם לשו"ת הרשב"ש אסור לכפותו כל זמן שרוצה לעשות תנאים בגט המגיעים לו בצדק ע"פ תורה - והראיה לכך משו"ע (ח"מ סי' ד) שעביד איניש דינא לנפשיה ויכול ליטול חפץ חבירו אם חושש שרוצה לגזול או להזיקו כדי להציל את שלו. והו"ה בנידו"ד שיכול לעכב את הגט עד שיתנו לו את תנאיו המגיע לו ע"פ הלכה כדי להציל את שלו. ובוודאי גם לדעת הרשב"ש חז"ל לא תקנו כפיה במצב כזה.

נתינת הגט בלבד ואין כוונתו לבטל את תנאי שמכוחם הסכים לתת את הגט, או כדעת העין יצחק שאמרין שכוון שזה נוסח קבוע להגיד בבי"ד לכך אמר את הנוסח וליבו בל עימו.

ומאחר שכמעט בכל גיטי הרבנות מצוי שנישים מפרות באופן בוטה ביותר את ההסכמים שנעשו בבי"ד הרבני בטרם נתינת הגט - ובהרבה מקרים הפרת ההסכם נעשה ע"י אותו הרכב עצמו. כמו שכתב הדיין א. גולדשמידט (בספרו עזר משפט סי' כח). ובקונטרסים גיטי הכזב ודייני הכזב הובאו עובדות ומסמכים שביה"ד מגדיל מזונות ומשנה הסדרי ראייה ומשמורת הילדים - לטובת האשה, ומפר את כל ההסכמים שנעשו קודם הגט, פשוט שמחמת זה כל גיטי הרבנות בחזקת בטלים מהתורה בגלל הפרת ההסכמים מצד האשה.

ח

אשה שהפרה את ההסכמים גם אם הבעל מחל - הגט בטל מהתורה

אם האשה הפרה פעם אחת את הסכמי הגט שנחתמו עמה לטובת הבעל והבעל מחל על כך וק"ו אם הקפיד ואח"כ מחל שאין מחילתו מחילה והגט בטל.

והנה מצינו בב"ש (אבה"ע בסימן לח בס"ק נו) שביאר את דברי הר"ן (בפרק המדיר דף לג: מדפי הרי"ף) לגבי קידושין אם אשה הפרה את התנאי שנעשה לטובת הבעל והבעל הקפיד על כך ואח"כ מחל על התנאי שאם זה תנאי שבממון מחילתו מחילה וחל הקידושין אבל אם זה מחילה בתנאי אחר חוץ ממון בזה לא אמרין שמועיל מחילתו והקידושין בטלים, וא"כ לכאורה נראה שלדעתו ה"ה בהסכמי גרושין שאם האשה הפרה את תנאיו שנעשו לטובתו שאם לא מחל פשוט ברור שהגט בטל ואם אח"כ מחל תלוי אם זה תנאי שבממון מחילתו מחילה ובתנאי אחר, כגון משמורת הילדים והסדרי ראייה אין מחילתו מחילה, אבל אחרי העיון בדברים נראה שלגבי גט לא הוי מחילה גם בתנאים שבממון, כגון מזונות כיון שהתנאי במזונות קשור מאד לתנאי שבגופו כיון שאם לא מקיים את תנאו לגבי מזונות משטרת ישראל רודפת ועוצרת את הבעל ונמצא שהתנאי בענין המזונות הוא לא רק תנאי בממון אלא גם תנאי בגופו שלא מועיל בזה מחילה כלל גם לדעת הב"ש הנ"ל בשם הר"ן. ועיין בהגהת לשכת הסופרים לרבינו החת"ס (בשו"ע אבה"ע סימן לח סעיף לה, מהדורת פרידמן) שמוכיח משו"ת הרא"ש (כלל לה סימן ט), שגם בממון אם הקפיד אין מועיל מחילתו אח"כ כיון שבשו"ת הרא"ש כתב שכל מה שמועיל מחילת הבעל על התנאי בגלל שאתי דיבור ומבטל דיבור, א"כ נמצא אם הקפיד בהתחלה שאז אין דיבור שמבטל את התנאי התנאי ביטל את המעשה לגמרי, ועיין עוד בהגהות רעק"א (שם ס"ק יא) ובפ"ת (ס"ק טז) שציין לדברי הקצות החושן (סימן רמג בס"ק ב) שדחה את דברי הב"ש ואם הקפיד גם בתנאי שבממון לא יועיל מחילתו אח"כ והקידושין והגיטין בטלים.

אבל אחרי העיון נראה שחלוק דין תנאים בקידושין מגיטין, שדוקא בקידושין אם מחל על תנאו מחילתו מחילה ומעשה הקידושין קיימים משא"כ לגבי גט אמרין שהתנאי שעושה זה לציעורה קא מיכיון והא לא ציערה, ולכך גם אם מחל על תנאו אין מחילתו מחילה, כמו שמבואר בגמ' (גיטין ע"ד): וכך נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קמג ס"ה) שאין מחילת התנאים בגט מצד הבעל מועילים כיון שהתכוון

בתנאי לצערה והרי לא הצטערה, וא"כ בנידו"ד אם האשה לא מקיימת את התנאים שנעשו עם בעלה לטובתו גם אם הבעל לא הקפיד כלל ומחל על תנאיו הגט בטל מהתורה.

וכן נקט להלכה כך לפי דברי השו"ע הנ"ל בשו"ת תשורת שי (קמא סימן תכח) בשם שו"ת בית שלמה (אבהע סימן קלז).

היוצא מכל הנ"ל שביטול תנאים מצד האשה לא מבעיא אם הבעל הקפיד ואח"כ מחל שהגט בטל בין בתנאי שבממון ובין בתנאים אחרים אלא גם אם הבעל מחל להדיא מההתחלה על תנאיו ולא הקפיד הגט בטל מהתורה

וא"כ כל הפרת הסכמים ע"י הנשים שנעשים בבי"ד הרבני - הגט בטל מהתורה גם אם הבעל לא הקפיד כלל על הפרת ההסכם ומחל על זה מההתחלה.

ט

להטעות בעל 'שמצווה לגרש' - נחשב גט מוטעה

דייני הרבנות מרמים את הבעלים וכותבים אחרי מספר דיונים שעל הבעל יש מצווה או חובה לגרש את אשתו⁸². בזמן שעל פי ההלכה אין לו כלל מצווה או חובה לגרש. וידוע ומפורסם שיש בעלים רבים שנותנים את הגט מצד שחושבים שיש להם מצווה או חובה, אולם מאחר ואין לו שום מצווה כזו לפי ההלכה, הוא גט מוטעה שבטל מהתורה⁸³.

---

82. הסיבה שהם כותבים כך, למרות שאין הצדקה לזה, היא מפני שהחוק קובע שעל כל לשון של מצווה או חובה כבר נותנים לדיין כח להכניסו לכלא ולכפותו לגט. ואם כן, בשעה שהדיינים כותבים כזה לשון בפסק דינם, זה גורם איום גדול לבעל לתת גט. וכיון שהיו בגדר איום חמור באונסי הגוף שהבעל מפחד שיאסרו אותו בכלא, או שע"י זה יפסקו לו מזונות מעוכבת, ע"כ הגט בטל מהתורה, גם משום כפייה שלא כדין.

כמו שמעידים הדיינים שלמה דיכובסקי בוועדת החוקה, חוק ומשפט מתאריך 7.5.13 בעמודים 6,10 והדיין אליהו הייריק מעיד בעמוד 15. שפסק זה גורם לאנשים לתת מיד גט.

החוק מופיע ב"חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) התשנ"ה-1995 בסעיף 1 אות ב' וז"ל: **"אין נפקא מינה אם ננקט בפסק הדין לשון של כפייה, חובה, מצווה, הצעה או לשון אחרת"**. שתמיד בכל אחד מהלשונות הנ"ל אפשר לכפותו לגט, גם ע"י כלא וצינוק.

83. **והראיה לכך: א.** מדברי הרמב"ם (בפ"ב מגירושין ה"כ), וכן פסק השו"ע (אבהע"ע סי' קלד סעי' ז), שאם בי"ד טעו וכפו את הבעל שלא כדין, הגט בטל מהתורה עיי"ש בב"ש (סקי"ג). ובשו"ת הרשב"ש (סי' שלט) בדעת הרמב"ם שהגט בטל מהתורה. וכן משמע בב"י (אבהע"ע סי' קלד) וכן בספרו כס"מ על הרמב"ם - שכל מה שלדעת הרמב"ם הגט פסול רק מדרבנן, זה רק בכפיית גט כדין ע"י עכו"ם. אבל בכפיית גט שלא כדין ע"י ישראל, הגט בטל מהתורה. וכ"כ בים של שלמה (פ"ט מגיטין סי' כז). וכן פסק בשו"ת הרדב"ז (ח"א סימן רנח) שאם בי"ד פסקו בטעות שהבעל חייב לגרש את אשתו - הגט בטל מהתורה משום גט מוטעה וגט מעושה שלא כדין (וראה עוד לעיל אות א), וכן דעת כל הראשונים שגט המעושה ע"י ישראל שלא כדין - בטל מהתורה.

דייני הרבנות שאינם דואגים לקיום הסכמי הגירושין עוברים על איסורי תורה חמורים

בי"ד הרבני שכידוע בשער בת רבים שאינו אוכף כלל את הפרת הסכמי הגירושין שנעשים על ידיהם לטובת הבעל, ואדרבה במקרים רבים אפילו אותו הרכב שעשה את ההסכם קודם הגט לטובת הבעל, מפר אותו לאחר הגירושין, שבזה הם עוברים על איסורים חמורים מהתורה כדלקמן:

א. איסור "לא תונו איש את עמיתו" שמבואר בשו"ע (ח"מ סימן רכה) שאסור לגנוב את דעת הבריות וגם פה אדם שעושה הסכם אנן סהדי שסומך בכל ליבו שבי"ד יקחו את האחריות על כיבוד ההסכמים.

ב. איסור "לא תעמוד על דם רעך" שכבר מבואר בספר המצוות להרמב"ם (לאוין רצז) שזה מדובר גם אם יכול להציל את ממון חבירו ולא מציל.

ג. עוברים על "ארור משגה עור בדרך", ועיין בספר חפץ חיים (ארורים באר מים חיים ס"ק ב), וכן על "לפני עור לא תתן מכשול". שכל זה שייך באדם שמייעץ לחבירו עצה שאינה הוגנת ובנידו"ד שהם מיעצים לבעל לתת גט ושיקבל הסכמים מהאשה לטובתו והם לא מתכוונים כלל לעמוד אחרי זה הם בודאי בכלל האיסורים.

ד. עוברים על איסור "מדבר שקר תרחק" שהרי אדם שעושה הסכם אצלם דעתו סומכת עליהם שהם ידאגו לכבד את ההסכם, עיין בספר חפץ חיים (עשין ס"ק יג) בבאר מים חיים שם.

ולכא' צ"ע לפי טעם הרמב"ם שם, שהטעם שגט מעושה כשר כיון שהבעל יודע שיש לו מצוה לשמוע לחכמים לתת גט, אז ע"י שהוכה, תשש כח יצרו ונתן בלב שלם. וא"כ צ"ע מדוע בטעו הבי"ד וכפו שלא כדין, הגט בטל מהתורה, הרי גמר ונתן בלב שלם?

אלא בוודאי הטעם שהגט בטל מהתורה, כיון דהוה גט מוטעה, הואיל ונתן את הגט על צד שיש לו מצוה, וכיון שלהלכה אין לו מצוה, הוי גט מוטעה שבטל מהתורה.

הוכחה זו נכונה גם לדעת הראשונים (שהובאו להלן סימן כג אות ה) - שכפיית גט כדין מועיל מדין 'אפקעינהו', מ"מ גם לדעתם זה רק מזמן האמוראים בחו"ל שלא היו סמוכין. אבל בזמן המשנה שהיו סמוכין, לכו"ע כפיית גט כדין הועילה משום שמצוה לשמוע לדברי חכמים, כמבואר בגמ' (קידושין דף ג.).

ב. נפסק בשו"ע (ח"מ ס' יב סעי' יד וטו), שאם אדם עשה קנין על פשרה מאחר שחשב שאין לו ראייה או שטר, ואח"כ מצאם, הדין הוא שחוזר בו מהקנין, משום שהוי קנין בטעות שחוזר בו. הו"ה בנידו"ד שנתן את הגט בגלל שחשב שיש לו מצוה או חובה, שהגט בטל מהתורה.

ג. הרמ"א פסק (בח"מ ס' יב סעי' יג) שאם בי"ד טעו וחייבוהו להישבע היסת בנקיטת חפץ, ופחד ושילם. כיון שטעו בדבר משנה, שהרי שבועת היסת הוא בלי נקיטת חפץ, לכך חוזר הדין, וצריך להחזיר לו את הכסף, כיון שהיה בטעות. והו"ה בנידו"ד.

ה. עוברים על מצות עשה של "הוכח תוכיח את עמיתך" כמבואר בספר המצות להרמב"ם (מצוה עשה רה) והיראים (מצוה לו) וגם כאן כיון שיש בידם להוכיח את הנשים ממעשה הגזילה וכו', ולא עושים עוברים בכך בשאט נפש על מצות עשה של הוכח תוכיח את עמיתך.

ו. עוברים על מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך", עיין בספר חפץ חיים (עשין ס"ב).

ז. עוברים על איסור "וחי אחיך עמך" במקרים שהבעל מאבד את מחייתו בכך, כמצוי בהסכמי גרושין בבי"ד הרבני, עיין בספר חפץ חיים (עשין ס"ד).

ח. הדיינים חייבים לשלם את ההפסד שגרמו לבעל - כיון שהבעל מגרש בגלל שסומך על בי"ד הרבני שיכוף את הסכמי עם האשה ובי"ד לא עושה זאת וע"י זה האדם נפסד מאד בממונו כידוע שבי"ד חייבים לשלם לו את הפסדיו מדינת דגרמי כמבואר בשו"ע (ח"מ סימן שו ס"ו) בדין מראה דינר לשולחני והגם שהנתיבות המשפט (שם בס"ק יב) כותב שבי"ד פטורים משום שהיו כטועה בדבר משנה, זה שייך אך ורק אם הדבר נעשה בטעות ע"י בי"ד כמבואר (בשו"ע ח"מ סימן כה ס"א), שכיון שבי"ד לא נתכוונו להזיק לכך הם פטורים מדינת דגרמי.

משא"כ בנידו"ד שבי"ד הרבני הם מזידיים ומלכתחילה אינם חושבים לאנוף את ההסכמים בין הבעל לאשה שאשרו על ידם. ואדרבה פעמים רבות הם בעצמם מסייעים לאשה לבטל את ההסכמים שנחתמו עמה. א"כ הוה בגדר מתכוונים להזיק וחייבים מדינת דגרמי לשלם לבעל את כל מה שנפסד מחמתם, ואין לדחות ולומר שכיון שהדבר לא ברור שבודאי ההסכם יופר, א"כ מעשה הדיינים הם בגדר גרמא ולא גרמי, ואין חיוב תשלומים. דזה אינו, דגם בגרמא בודאי שחייבים בדיני שמים, וכבר כתב המאירי (ב"ק נו). בשם בעל ההשלמה (פ"ו סימן א בשם אבא מרי) - שכל גרמא אם לא משלמים אותו הוה בגדר גזלן מהתורה שנפסל בכך לעדות ודיינות.

מכל הנ"ל ברור שבי"ד הרבני שלא אוכף את תנאים של הבעל עוברים באיסור "לא תגזול".

ט. ודייני הרבנות עוברים גם על 'שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב' והם בגדר מחוסרי אמנה. בכל המקרים שבידיה"ד הרבני לא אוכפים את ההסכמים שנחתמים בין בני הזוג (אשר אושרו על ידי הדיינים עצמם), כמו שנפסק בשו"ע (ח"מ סימן רד ס"ז), וכן כתב בשו"ת משאת בנימין (סי' עז עמוד רלה בד"ה מכל).

ויש להוסיף שכל האיסורים הנ"ל אע"פ שאין בהם חיוב מלקות וכבר נפסק בשו"ע (ח"מ סימן לד ס"ב) שאין אדם נפסל מהתורה אם עובר על לאו שאין בו מלקות, מ"מ כאן שבידיה"ד הרבני עוברים על כל האיסורים הנ"ל רק בגלל תאות ממון - שהרי אנן סהדי שבידיה"ד הרבני הולך באופן מופגן לטובת הנשים, בגלל שאם לא יפסקו לטובת הנשים יפטרו אותם או ימנעו מהם להתקדם להיות אב ביה"ד או דייני בביה"ד הגדול או סתם יפריעו להם בעבודתם בביה"ד הרבני.

וכיון שכל האיסורים שעוברים דייני הרבנות הוא בגלל התאוות ממון שלהם ראה מה שכתבנו (להלן בהערה 141) בשם נימוק"י והרמ"ה בסנהדרין לגבי סוחרי שביעית שנפסלים לעדות למרות שזה רק עשה ולא לאו, כיון שהם עושים את זה מחמת תאות ממון, וה"ה הכא ואפילו אם יש לבי"ד הרבני אונס גדול של ממון הם נקראים רשעים כמבואר בשו"ע (ח"מ סימן מו ס"ז) בדין עדים שאמרו אנוסים היינו מחמת ממון.

סימן ה

בעיות רבות בקנייני הגט הנעשים ברבנות המבטלים מהתורה גם גיטין בהסכמה

א.

האם מה שצריך מהתורה שהקלף והדיו של הגט יהיה של הבעל האם זה לעיכובא שצריך להיות ממש שלו או שאפילו בהפקר סגי?

הדבר פשוט שמדינא דאורייתא הוי לעיכובא שהקלף והדיו של הגט יהיה של הבעל, והראיה לכך מהגמ' (בגיטין כ:): שמסתפקת במקרה שהאשה כתבה את הגט על הקלף שלה האם היא מגורשת או לא, וספק הגמ' האם אשה יודעת להקנות את הגט לבעלה או לא, ומוכח מגמ' זו להדיא שהגט צריך להיות מהתורה של הבעל. והביאו ראייה זו בראשונים ובפוסקים - ראה תוס' רי"ד (גיטין כא.) והמאירי (שם) והב"י (באבה"ע בריש סימן קכג), וע"פ זה כתב הפני יהושע (גיטין כ. בד"ה ודילמא) שהפירוש בלשון הגט "ודן די יהוי ליכי מנאי ספר תרוכין" הכוונה "מנאי" ממני, שהגט הניתן הוא של הבעל.

והנה מפשטות לשון הראשונים משמע שהקלף והדיו צריכים להיות ממש של הבעל ולא מספיק שזה הפקר שאין רשות אחרים עליו, אלא שמצאנו בשו"ת הסבא קדישא (ח"ג אבה"ע סימן כה) שמוכיח מהדין שגט שכתבו על איסורי הנאה כשר, ש"מ שאין הגט צריך להיות שלו ממש כיון שאיסורי הנאה זה לא שלו ומספיק שזה הפקר ואין רשות אחרים עליו.

ודבריו צ"ע, שהרי זה נגד כל דברי הראשונים שמביא הב"י (הובאו להלן באות ד) שמזה שכתוב "ונתן" ש"מ שזה צריך להיות שלו ממש ולא מועיל במה שאין רשות אחרים עליו והוא הפקר. ומה שרצה להוכיח מהדין של גט שכתבו על איסורי הנאה אינו ראייה כלל, כמבואר להלן (בהערה 91) מגדולי הראשונים והפוסקים, שפשוט שאם יש לאדם חפץ שאח"כ הוא נאסר בהנאה שהחפץ ממשיך להשאר בבעלותו והוי שלו באופן גמור, וכל הבעיה באיסורי הנאה זה אך ורק לעשות בהם מעשה קנין, שהואיל ואין ערך ממוני כלל לחפץ הוה ככלום והרי זה בגדר קנין דברים שלא הוה קנין, ולכך אין אדם יכול לקנות חפץ שנאסר בהנאה. ולפי"ז ברור שהדין של גט שכתבו באיסורי הנאה שמגורשת מדובר אך ורק בדבר שהיה בבעלותו לפני שנאסר בהנאה ואח"כ שנותן לאשה אין האשה צריכה לזכות בזה ומספיק בזה רק מעשה נתינה בעלמא, דהיינו מסירת הגט מידו לידה בלי שום מעשה זכיה של האשה בגט כלל כמבואר בגיטין כ. עיי"ש.

ובפ"ת (אבה"ע סימן קכ"ט קא) הביא משו"ת ברית אברהם (חלק או"ח סימנים כו"ט קז, כז"ט קיא) שכתב שהנידון האם גט צריך להיות דוקא שלו או שמספיק שגט הוא של הפקר, הוא תלוי במחלוקת הקונטרסין עם הב"י והראשונים. וז"ל הב"י (באבה"ע סימן קכ): "ובקונטרסין כתוב צריך שיהיה הדיו והקלף משל בעל שלא יהא גזל. ולא דק דאם גזל הנייר וכתב הגט כשר הוא כמ"ש רבינו בסמוך בשם הרמ"ה, ואם הסופר כותבו ואח"כ נותנו לבעל אע"ג דלא אקני ליה בהדיא ליכא משום גזל דהא לא גזל מיניה מידי שלא ברצונו אלא הטעם כדברי הרא"ש דבענין שיהא הגט שלו, וכל שלא הקנהו בהדיא אע"פ שאינו גזל מ"מ לא הוי שלו" עכ"ל.

והנה בשו"ת ברית אברהם רצה ללמוד שדעת הקונטרסין שלא צריך שזה יהיה שלו ממש אלא מספיק שאין רשות אחרים עליו והוא הפקר, ולכך הקונטרסין מדברים במקום שלא הקנה לו בהדיא שאין זה שלו, ומ"מ מרשה לו להשתמש בזה. ואע"פ שכתוב "ונתן" ומכאן כל הראשונים למדו שצריך לעיכובא מהתורה שהקלף והדיו יהיה של הבעל, מ"מ מוכיח ה'ברית אברהם' מדברי הכפות תמרים (סוכה לא: על התוס' בד"ה באשירה) שיש הו"א בתוס' שאתרוג מן ההפקר לא התמעט מדין "לכם", כיון שמדין "לכם" התמעט רק שאול וגזול שיש רשות אחרים עליו. אבל לא הפקר שאין רשות אחרים עליו, ומסקנת התוס' שמדין "לכם" התמעט גם אתרוג מן ההפקר כיון שמ"מ הוא לא שלו ובדין "לכם" צריך שהוא יהיה שלו. וכתב ה'ברית אברהם' שאע"פ שבמסקנת התוס' לכם ממעט גם הפקר, מ"מ דעת הקונטרסין שיש לחלק בין דרשת לכם שממעט הפקר לבין דרשת "ונתן" בגט שממעט רק שאול וגזול שיש רשות אחרים עליו ולא ממעט הפקר שאין רשות אחרים עליו.

ודברי הברית אברהם צ"ע מארבע טעמים:

א. איזה חילוק בסברא יש לחלק בין הדרשה של "לכם" שממעט הפקר לבין הדרשה של "ונתן" שלא ממעט הפקר.

ב. בנידו"ד לפי איך שהב"י העמיד את דעת הקונטרסין מדובר בגט ששייך לסופר ומרשה לבעל לגרש בו את אשתו וא"כ יש רשות אחרים עליו, ובזה גם להו"א בתוס' בסוכה שאול התמעט מדין לכם כיון שיש רשות אחרים עליו.

ג. כל לשון הקונטרסין מובא בדיוק גם באור זרוע (הלכות גיטין סימן תשטז) בשם ר"ת, וא"כ בודאי שאי אפשר להגיד שלדעת רבנו תם הפקר כשר בגט, שהרי ר"ת בעצמו בספרו ספר הישר (חלק החידושים סימן קלט) מביא מפורש את כל דרשת הראשונים בגט מדין "ונתן" וכותב במפורש שצריך שיתנו לו את הקלף והדיו במתנה גמורה ולא מועיל הפקר, וכן בהגהות אשרי (בפ"ב מגיטין סימן כ) הביא בשם ר"ת וז"ל "ור"ת כתב צריך שיהא הקלף והדיו והקלומוס משל בעל" עכ"ל, ולא הוסיף בדבריו "שלא יהא גזל" משמע להדיא מדבריו שכתב כלשון כל הראשונים "שהגט צריך להיות ממש שלו ולא מועיל בזה הפקר ואע"פ שבאור זרוע לעיל הביא את לשון ר"ת כלשון הקונטרסין מילה במילה.

ד. גם בלשון הב"י בעצמו משמע שהבין שדעת הקונטרסין בעצמו ללמוד שצריך שיהיה הגט של הבעל ממש ולא מספיק הפקר שהרי כתב בלשונו על דעת הקונטרסין "ולא דק" ולא כתב לשון שאינו נכון להלכה וכוונת הב"י שלשון הקונטרסין שהוסיפו בדבריהם "שלא יהא גזל" אינו בדקדוק ממנ"פ כיון שאם גזל את הקלף והדיו הוה גזל, ומ"מ כשר לגרש בו משום שקנה את זה בקניני גזילה

של שינוי השם ומעשה כמבואר בטור בשם הרמ"ה, ואם לא גזל כגון שנתן לו הסופר רשות לגרש בו, מ"מ חסר שזה אינו שלו של הבעל, וממילא לשון הקונטרסין שהוסיף "שלא יהא גזל" הם שלא בדקדוק. אבל פשוט שגם הב"י למד בדעת הקונטרסין שצריך שיהיה הגט שלו ממש, ונמצא מכל הנ"ל שאין שום דעה שמכשירה גט שהוא הפקר, ולכו"ע צריך שהקלף והדיו יהיו של הבעל ממש ולעיכובא מהתורה ולא מועיל בזה כלל דין הפקר.

ולעצם דברי הקונטרסין, כיון שבדיוק כמו לשונם הובא באור זרוע בשם ר"ת, וקשה להשוות את כולם שכתבו שלא בדקדוק, ואפשר ליישב את דברי הקונטרסין מהערת הב"י, שבודאי גם לדעתם צריך שיהיה הקלף והדיו ממש של הבעל ולא מועיל בזה דין הפקר, וההסבר בדבריהם במה שהוסיפו "ובלבד שלא יהא גזל", כוונתם למקרה שהסופר כתב את הגט בקלף ודיו שלו ואח"כ בא הבעל וגזלו מהסופר, שאז אין אחרי הגזילה שינוי השם ומעשה, ולכן אינה מגורשת באופן זה כמו שכתבו הפוסקים הב"י והרמ"א (אבה"ע סי' קכ ס"ב) - כיון שאין כאן קניני גזילה ואין הדבר שייך לגזלן שלא הוה הגט שלו ולכן אינה מגורשת.

מסקנת הדברים להלכה, שאם אדם גירש בגט של הפקר, הסכמת הראשונים וגדולי הפוסקים שהאשה אינה מגורשת מהתורה.

ב.

האם צריך שרק הקלף והדיו יהיה של הבעל או גם הקולמוס ושאר כלי הכתיבה?

הב"י הביא מחלוקת בראשונים האם צריך להקנות לבעל גם את הקולמוס של כתיבת הגט או לא. אולם כותב הב"י שהמחלוקת היא בדין לכתחילה אבל לכו"ע זה לא לעיכובא. ומבאר הב"י בשם הראשונים בטעם הדעות שאפילו לכתחילה לא צריך שהקולמוס יהיה של הבעל, וכן מדוע לכו"ע אין זה מעכב בדיעבד, כיון שבקולמוס אין חסרון הניכר במה שכותב בו את הגט.

ובביאור הדברים מצאנו כמה דעות בפוסקים, הפ"ת (סימן קכ ס"ק ג) מציין לשו"ת הרדב"ז (ח"א סימן קנא) שבו מוזכרים שני טעמים בזה:

א. כיון שלפעמים יש חסרון בקולמוס שנישבר בזמן כתיבת הגט, ואע"פ שזה לא חסרון הניכר בגט כמו בדיו, צריך להסביר בדבריו שחז"ל לא חילקו בין חסרון הניכר לבין חסרון שאינו ניכר, ולפי טעם זה משמע שזה דין דרבנן.

ב. כיון שלפעמים נשאר טיפת דיו בקולמוס וזה לא של הבעל וחששו שמא יכתבו חצי תיבה או תיבה בדיו שאינו שלו, ומאחר שהדין פשוט שהגט בחצי תיבה ואפילו תיבה שלימה לא נפסל מהתורה, א"כ כל החשש זה רק מדרבנן, וכמו"כ לפי הטעם השני הדין הזה שייך רק בקולמוס ולא בשאר כלי הכתיבה,

ג. בשו"ת בית אפרים (ח"ג אבה"ע בסו"ס קיז) מסביר שזה רק מצד "טיב גיטין" וזה רק לדעות שהסופר צריך להיות שלוחו של הבעל לכן צריך שהקולמוס יהיה של הבעל כדי שע"י זה יראה שהוא שלוחו

ממש. וטעם זה של הבית אפרים שייך לכאורה גם לגבי שאר כלי הכתיבה, ומ"מ יש להדגיש שלכל שלושת הטעמים הנ"ל, אין זה דין דרבנן מחכמי התלמוד אלא מדברי הראשונים בלבד.

ד. בפ"ת (שם ס"ק ב) מביא בשם הישועות יעקב (הארוך ס"ק ג) שהקלף והדיו שזה נהפך לגמרי להיות של הבעל לכך צריך להקנות משא"כ הקולמוס וכו', כיון שזה חוזר בחזרה לסופר הוי בגדר שכירות מטלטלין שנקנה במעות בלבד (במעות שהבעל נתן או שהאשה נתנה וחז"ל הקנו את זה לבעל כפי שיבואר להלן באות ה מדברי הראשונים), ולא צריך הגבהה, משא"כ הקלף והדיו שזה נקנה לו לגמרי צריך בזה הגבהה חוץ מהמעות כיון שמדרבנן מעות אינם קונות. [אלא שצ"ע בדבריו, שהרי בראשונים שהביא הב"י הביאור שלא צריך להקנות את הקולמוס כיון שלא הוי חסרון הניכר וצריך לדחוק ולהסביר לדברי הישוע"י שדוקא הקלף והדיו שהוי חסרון הניכר פירוש שזה לא חוזר לסופר לכך צריך לעשות הגבהה כמו כל קניני מטלטלין, משא"כ הקולמוס כיון שלא הוי חסרון הניכר א"כ הוי בגדר שכירות מטלטלין שנקנה במעות בלבד ולא צריך להקנותו בהגבהה לבעל], ולפי טעמו לדעות שחולקים וסוברים שצריך להקנות את הקולמוס ה"ה את שאר כלי הכתיבה, ומדברי הישועות יעקב משמע שדין הקנאה הקולמוס זה דין תורה וזה כדברי המאירי שיובא להלן בטעם החמישי.

ה. במאירי (גיטין כא.) מבואר שלדעות שצריך להקנות את הקולמוס זה דין תורה, וה"ה שלדעתו צריך להקנות גם את שאר כלי הכתיבה, ולא כדעת הב"י שזה דין לכתחילה ומדרבנן בעלמא, וטעמם כותב המאירי שזה נלמד מדכתיב "ונתן" שצריך שיהיה כל מעשה הגט בדבר שיוכל ליתנו "לגמרי למעוטי שאול וגזול" עכ"ל. וכן משמע מהרמב"ן שהקנאת הקולמוס לבעל הוא מדין תורה, (ראה הערה⁸⁴).

84. וכן משמע ברמב"ן (בגיטין כ.) וז"ל "וש"מ שהדיו והקסת והקולמוס והנייר משל סופר ובכך הגט כשר" עכ"ל, וצ"ע בדבריו שהרי כל הדיון הזה הזה אם צריך להקנות את הקולמוס או לא זה רק לדעות שיובאו להלן (אות ה) שהבעל צריך לעשות את הקנין בפועל ולא אמרינן שאקנויי אקנו רבנן, אבל לדעות (שהובאו שם) שהבעל כלל לא צריך לעשות מעשה קנין כיון שחז"ל הקנו לו את מעות האשה שנותנת לסופר, ומכח אותם המעות הקלף והדיו נקנים לבעל - א"כ לא שייך כלל לדון אם צריך להקנות את הקולמוס או לא, שהרי אם צריך שהקולמוס יהיה גם משל בעל זה נקנה לו מאליו (אוטומטית) מתקנת חז"ל ע"י מעות האשה שנותנת לסופר, ואם לא צריך א"כ חז"ל לא הקנו את הקולמוס.

וא"כ כפי שיבואר להלן שדעת הרמב"ן הוא מהדעות שסוברות שבמעות שהאשה נותנת לסופר מכוח תקנת חז"ל המעות נקנים אוטומטית לבעל, ומכוח זה נקנה גם הקלף והדיו מדין קנין מעות בלבד. א"כ בשלמא הקלף והדיו שזה דין תורה שצריך שיהיה של הבעל מובן מדוע חז"ל תקנו שזה יהיה שלו, אבל לגבי הקולמוס אם מדין תורה זה לא צריך להיות שלו ורק מדין דרבנן צ"ע וכי חז"ל עושים תקנה לתקנתם וא"כ מאן מוכח שדעת הרמב"ן שקנית הקולמוס ושאר כלי הכתיבה זה דין תורה.

ואולי יש לדחות, שכיון שחז"ל תקנו להקנות את מעות האשה לבעל ובקנין המעות קונה את הקלף והדיו אז גם הכניסו ביחד את קנית הקולמוס אלא שדבר זה נדחה משני טעמים:

1. הרי מעות אינם קונות מדרבנן וכאן חז"ל העמידו את דבריהם על דין תורה שמעות לבד יקנו (כפי שיבואר להלן אות ה) וא"כ זה תקנה מיוחדת, ואם דין קנית קולמוס הוי רק מדרבנן לא מסתבר שחז"ל יעקרו את תקנתם שמעות אינם קונות בשביל קנית הקולמוס שזה חשש דרבנן לכתחילה בלבד.

2. ועוד נראה, שכיון שהקנית הקולמוס לבעל התבאר לעיל שזה לא תקנת חז"ל בתלמוד אלא מדברי הראשונים, וא"כ בודאי שלא שייך שחכמי התלמוד תיקנו על הקולמוס שזה לא היה בזמנם.

לאור האמור שדעת הרמב"ן כדעת המאירי שדין הקניית הקולמוס וה"ה שאר כלי הכתיבה לבעל, חיוביה מהתורה, נמצא שהנפק"מ בדין קניית הקולמוס ושאר כלי הכתיבה הוא לכו"ע, לא מבעיא לדעות שיבואו להלן (אות ה) שהבעל צריך לעשות מעשה קנין בפועל בקלף והדיו, שה"ה שצריך לעשות קנין בפועל בקולמוס ובשאר כלי הכתיבה.

אלא גם לדעות הפוסקים כולל השו"ע שהכריעו שהקלף והדיו נקנים מאליו (אוטומטית) בתקנת חז"ל יש נפק"מ בכל הנ"ל:

א. במקום שהסופר כותב בחינם שבזה לכו"ע צריך הבעל לעשות מעשה קנין בפועל כיון שלא שייך פה קנין מעות שחז"ל תיקנו שיקנה בכך. ב. במקרה שהסופר יקח את הקולמוס ושאר כלי הכתיבה מאדם אחר, כיון שאותו אדם לא מקבל מעות כלל, ואפילו אם יקבל מעות מ"מ תקנת חז"ל היתה אך ורק במעות שנותנת האשה לסופר בלבד שיועיל קנין מעות ולא במעות שנותנת לאדם אחר (כמו שיבואר להלן באות ו), [זולת דעת הישועות יעקב שהובא לעיל שיועיל מעיקרא דדינא לקנות במעות כיון שהיו שכירות מטלטלין] שאז צריך להקפיד לכו"ע שהבעל יקנה את הקולמוס ושאר כלי הכתיבה כיון שיש בזה חשש גדול של פסול תורה לדעת הרמב"ן והמאירי,

ומ"מ גם במקום שהקולמוס ושאר כלי הכתיבה הם של הסופר והסופר כותב בשכר, ג"כ לכתחילה צריך להקפיד להקנות לבעל את הקולמוס ושאר כלי הכתיבה, כיון שחוששין לדעת הנקדנין שיבואו להלן (באות ה) שהבעל תמיד צריך לעשות קנין הגבחה ולא מועיל קנין מעות כלל, ועל כן צריך שיגביהה הבעל גם את הקולמוס וכלי הכתיבה, ולא רק את הקלף ונייר הגט.

ג.

ביאור בדברי הראשונים בענין קניית טרחו ועמלו של הסופר

הב"י הביא בשם הרמב"ן והר"ן (בגיטין כ.) וכן הוא גם בנימוק"י והמאירי (גיטין כא.) שבמעות שהאשה נותנת לסופר נקנה טרחו ועמלו של הסופר לבעל, וצ"ע כיון שנקנה לבעל ע"י מעות האשה הקלף והדיו, א"כ מדוע הוסיפו הראשונים שגם נקנה לבעל טרחו ועמלו של הסופר⁸⁵.

85. ואפשר לומר שהבעל צריך לקנות את עמלו וטרחו של הסופר כיון שאל"כ נאמר שיש שבח אומן בכליו, נמצא שאין כל הגט שייך לבעל אלא גם לסופר.

אלא שכל זה ניחא לפי מה שהביא הש"ך (חור"מ סימן שו ס"ק ג) שדעת הר"י ור"ת בה"ג וסמ"ג לפסוק כמ"ד שאומן קונה בשבח כלי. אבל לדעת שאר הראשונים, וכן פסק השו"ע (חור"מ סימן שו ס"ג) שאין אומן קונה בשבח כלי, א"כ מדוע כתבו הראשונים שהבעל צריך לקנות את שכר טרחו ועמלו של הסופר, ועוד שכבר כתב הש"ך (שם בסוס"ק ג) שאם האומן קיבל את שכרו לכו"ע אין אומן קונה בשבח כלי ובנידו"ד שהאומן (הסופר) קיבל את שכר טרחו ועמלו מהאשה לכו"ע הוא אינו קונה בשבח כלי.

ומצינו בבית מאיר (באבה"ע סי' קכ סעיף א) שביאר שכל הטעם שאומן לא קונה בשבח כלי כיון שדעתו להשתלם במעות ולא מהכלי, אבל בנידו"ד האשה שנותנת את השכר על דעת להשביח את הנייר כיון שלדידה הכתיבה נחשב לשבח כיון שרוצה להתגרש בו. נמצא לדבריו שהטעם שהקנו לבעל את טרחו ועמלו של הסופר כיון שאם לא היו מקנים את זה לבעל כיון שהאשה נותנת את השכר לסופר והיא מעוניינת בשבח של כתיבת הגט, ונמצא שיש לאשה חלק בשבח הגט ואז לא היה כל הגט שייך לבעל, ולכך חז"ל הקנו את שכרו וטרחו של הסופר לבעל.

ומהנראה דהביאור הנכון בזה, שהטעם שצריך הבעל לקנות במעות האשה את שטר טרחו ועמלו של הסופר, זה מצד חסרון של "וכתב" שכיון שהבעל או שלוחו צריכים לכתוב את הגט אם שטר עמלו וטרחו של הסופר נשאר זקוף לאשה שנתנה את המעות לסופר ולא לבעל או שלוחו, נמצא שאין מעשה כתיבת הגט מתייחסת לבעל או שלוחו אלא לאשה והגט בטל מהתורה, וכן מבואר להדיא ברמב"ן (גיטין כ. בד"ה דילמא) וז"ל: "הילכך מכיון דאקנו ליה רבנן פשיטא דספרא דידה לבעל, אין זה וכתבה איהי, כשר הוא, דנעשה שכירו ושלוחו של בעל בפשוט זה" עכ"ל.

ד.

האם הגט צריך להיות של הבעל מזמן הנתונה או כבר בזמן הכתיבה?

הב"י (אבה"ע סי' קכ) הביא בשם כל הראשונים שלמדו מזה שכתוב "ונתן" ש"מ שהקלף והדיו צריך להיות של הבעל כיון שלא שייך "לשון נתינה בדבר שהוא אינו שלו. וביאור הדברים, כיון שלשון "ונתן" זה נגזר מלשון מתנה, וכן נראה שלמד הרשב"ם (ב"ב מח. בד"ה וכן אתה), שמלשון "ונתן" משמע מדעתו ולא בכפייה. וביאר את דבריו החת"ס (בחי'דושי גיטין ז. בד"ה והרמב"ם) שהלשון "ונתן" זה מלשון מתנה ואין אדם נותן מתנה בעל כרחו. ומזה נלמד לעניינינו שאין לשון מתנה נופל אלא בדבר שהוא שלו בלבד ונותן לחברו.

ונמצא לפי כל הראשונים הנ"ל שהביא הב"י, מכיון שהדין שצריך שהגט יהיה של הבעל נלמד מ"ונתן", א"כ רק בזמן הנתונה צריך שהגט יהיה של הבעל אבל בזמן כתיבת הגט הסופר יכול לכתוב את הגט בקלף ודיו שלו. ומ"מ כותב הב"י שנוהגים להקנות את הקלף והדיו לפני הכתיבה כדי שלא ישכח הסופר לתת את הגט אח"כ [וצ"ב איך הראשונים הנ"ל למדו מלשון "ונתן" שצריך שהקלף והדיו יהיה של הבעל כיון שנתן זה מלשון מתנה, הרי הגמ' בגיטין (ב) אומרת שלשון ונתן זה לא

וביאור הבית מאיר מוקשה מכמה טעמים:

א. התורת גיטין (אבה"ע סק"כ ס"ק ו) הביא את הרשב"א בשם הראב"ד (ב"ק צט). שלגבי צמר וסממנין לא אמרינן שאומן קונה בשבח כלי, כיון שסממנין הוא דעבדי ליה השבח, ורק בעצים שעשה שידה שאומנותו של האומן עשתה זאת אז יש מ"ד שאומן קונה בשבח כלי. לכן כתב התורת גיטין שגם בגט הוא כצמר וסממנין שלא שייך בזה כלל דין של אומן קונה שבח כלי, וא"כ לא שייך בנידוד"ד שהאשה יהיה לה חלק בשבח של הגט, וכדבריו כתב בשו"ת תורת חסד (אבה"ע סימן כד).

ב. המקנה קידושין (מה): בתוס' ד"ה דכו"ע כותב שכל המחלוקת אם אומן קונה בשבח כלי או לא, זה רק בשבח שהוא לטובתו ומעוניין בו, אבל דבר שהוא שבח לרעתו ואינו מעוניין בו לכו"ע אין אומן קונה בשבח כלי וכיון שקיי"ל כמ"ד שאין אומן קונה בשבח כלי ש"מ שאפילו אם הוא מעוניין בשבח אינו קונה אותו, וה"ה בנידוד"ד לא שייך שהאשה תקנה את הגט בשבח ואפילו שהיא מעונינת בשבח זה.

ג. בספר יהושע (אבה"ע סימן צה) כתב שדין אומן קונה בשבח כלי שייך רק אם השבח שייך לכל העולם ובנידוד"ד שהשבח שייך רק למתגרשת בלבד, אבל לסופר ולכל העולם הוא קלקול של הנייר לכן לכו"ע לא שייך בנידוד"ד אומן קונה בשבח כלי ולא שייך שהאשה תקנה את הגט בשבח, ויתירה מזאת גם אצל המתגרשת, הטובה שלה בגט הוא רק לשעה בלבד. ובמקום שהטובה רק לשעה בלבד - לכו"ע אין זה שבח אלא קלקול, וכמו שנפסק בשו"ע (י"ד סימן יסעיף א) שאם אדם שחט בהמה בסכין של ע"ז שאינו אוסרה כיון שמקלקלה וה"ה בנידוד"ד שלא שייך קנין שבח בגט.

מלשון נתינה של מתנה, אלא לשון של מסירת דבר מיזו לידה בלבד, וא"כ מנא להו לראשונים ללמוד מונתן שהגט צריך להיות של הבעל. והנראה בטעמם, דכיון שהתורה הוציאה את זה בלשון ונתן ולא כתבה בלשון וימסור בידה ספר כריתות, לכך למדו מכאן שצריך שהגט יהיה שלו].

והנה הב"י (שם) מביא את דברי הרא"ש (בסדר הגט) וז"ל, "והסופר יתן הקלף והדיו לבעל דבענין וכתב ונתן שיהא שלו" עכ"ל, ופירש הב"י את דבריו מלשון "וכתב" לומדים שצריך שזה יהיה שלו כיון שאין דרך בני אדם לכתוב בדבר שאינו שלהם, "ונתן" לא שייך נתינה בדבר שאינו שלו, וא"כ לפירוש הב"י בדעת הרא"ש מבואר להדיא שמהפסוק "וכתב" לומדים שכבר מזמן כתיבת הגט הקלף והדיו צריך להיות של הבעל לעיכובא מהתורה, וכך למדו הפר"ח (אבה"ע סימן ק"כ ס"ק ב) ובפני יהושע (גיטין כ. בד"ה אמנם).

והנפק"מ בזה שצריך לחשוש לדעת הרא"ש, לא מבעיא לדעות שיבואר להלן (באות ה) שהבעל צריך תמיד לקנות בהגבהה את הקלף והדיו ולא אמרינן שחז"ל הקנו לו מיד במעות שהאשה נתנה שכן לסופר עיי"ש. אלא גם לדעות שהקלף והדיו מתקנת חז"ל נקנה לבעל מיד בלי שום מעשה קנין מצד הבעל, מ"מ יש נפק"מ במקום שהסופר כותב בחינם או שאת הכסף לסופר נתנו אנשים אחרים ולא האשה, שאז לכו"ע הבעל צריך לעשות קנין (עיי' להלן באות ו), שיש להקפיד שיעשה את קנין הקלף והדיו עוד לפני תחילת כתיבת הגט.

ה.

מספר הלכות בדין התורה שהגט יהיה שייך לבעל

1. בגדר מעשה קניין שעושה הבעל בקלף ובדיו עבור הגט⁸⁶.

86. בדיני הקניית הקלף (הנייר) והדיו לבעל זה ברור שהדבר הכי פשוט וחלק שהבעל בעצמו יקנה את הקלף והדיו ואם הבעל נתן כסף לסופר לקנות לו הרמב"ן (בגיטין כ.). הביא שדעת הנקדנין (הם תוס' רי"ד בגיטין כא., ור"ת בספרו ספר הישר חלק החידושים סימן קלט, ורבינו ירוחם חלק חוה נתיב כד ח"ב בשם יש מפרשים, והמאירי בגיטין כא. בשם אחרוני הרבנים) - שתמיד הסופר צריך להביא את הקלף והדיו לבעל כדי שהוא יעשה קנין הגבהה בפועל וע"י זה הגט יהיה שייך לו, וטעמם כיון שאע"פ שדבר תורה מעות קונות וכאן הבעל שילם כסף לסופר, מ"מ מדרבנן תקנו שלא יועיל קנין כסף שמא יאמר נשרפו חטיף בעליה כנפסק בשו"ע (חוי"מ סימן קצח ס"א), וה"ה כאן שקנין כסף לא קונה מטעם זה.

ודעת הרמב"ן בעצמו וכ"ד הר"ן (גיטין ט: מדפי הרי"ף) בשם אחרים, והו"ד בב"י (אבה"ע ס' ככ) תרוויהו ס"ל דכיון שהגמ' בגיטין (כ.) אומרת שהקנו לבעל את מעות האשה שנותנת לסופר כדי שלא יהיה חסרון של "וכתב", ממילא חז"ל משום תקנת עגונות תקנו שכאן יועיל קנין מעות לבד כמו דבר תורה, והראיה לכך מביא הרמב"ן מדין מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי ששם הבעל בודאי לא מגביה את הגט, א"כ ש"מ שחז"ל משום תקנת עגונות העמידו את דבריהם על דין תורה שמעות לבד יקנו, וכמו שמצינו עוד דברים כאילו עיין בשו"ע (חוי"מ סימן קצט ס"ג). וכתב הרמב"ן שלא רק אם הסופר לקח את מעות האשה או הבעל וקנה את הקלף והדיו מהני, אלא גם אם הסופר הביא מביתו את הקלף והדיו זה נקנה לבעל בקנין המעות.

ברם דעת הר"ן (בשם יש מי שכתב) שדוקא אם הסופר קונה את הקלף והדיו מאחרים אין צריך הבעל לעשות קנין כיון שהסופר הוא שליחו של הבעל ושלוחו של אדם כמותו, ויכול לקנות בשביל הבעל מאחרים, אבל אם הקלף והדיו משל הסופר כיון שזה ברשות הסופר א"כ הוא לא יכול בעצמו להוציאו מרשותו ע"י קנין הגבהה ואז צריך הסופר לתת לבעל לעשות בעצמו קנין הגבהה לקלף והדיו.

2. מאיזה כח דין יכלו חז"ל להקנות את מעות האשה לבעל?⁸⁷.

והביאור בדברי הנקדנין ובר"ן בשם יש מי שכתב, שלמדו את דברי הגמ' בגיטין (כ.) שאמרה שהקנו את מעות האשה שנתנה לסופר לבעל זה רק למה שהגמ' התקשתה שם כיון שכתבו "וכתב" שהבעל או שלוחו צריכים לכתוב את הגט ואם האשה נותנת את שכר הסופר נמצא שהוא שליח שלה שהרי בלי הכסף שלה הסופר לא יכתוב את הגט (עיין בזה בסוף הערה). ועל זה בלבד הגמ' אומרת שאת שכר הסופר על טרוחו ועמלו שהאשה נתנה חז"ל הקנו את זה לבעל ולכן הסופר הוא רק שלוחו של הבעל בלבד, אבל לדבריהם חז"ל כלל לא הקנו לבעל את מעות שכר הסופר שנתנה האשה עבור קניית הקלף והדיו, כדי שיהיה ע"י המעות קנין כסף בין הבעל לסופר עבור הקלף והדיו.

ומה שהרמב"ן הוכיח מדין מי שמושלך בבור וכו' הם יעמידו כמו הרמ"ה שהביאו הטור שהסופר שהוא שלוחו של הבעל בזמן נתינת הגט לאשה הוא מקנה את הגט לבעל וביחד מגרש בו את האשה. ונמצא קנין הבעל וגירושיו האשה באים כאחד כדברי הגמ' בקידושין (ג.) שגיטו וידו באים כאחד,

ומבואר שדעת הראשונים שכל המעות שחז"ל הקנו לבעל זה רק לעשות את הסופר שליח של הבעל, ולא לגבי קנין כסף עבור הקלף והדיו. ולכך אינו יכול להקנות דברים שברשותו - כיון שקנין הגבהה לא מועיל עבור אדם אחר בדבר שהוא ברשותו, אבל דעת הרמב"ן והר"ן שכיון שהקנו לבעל את המעות תקנו גם משום עגונות שלא יצטרך הבעל לעשות קנין הגבהה אלא יועיל קנין כסף ובקנין כסף מועיל גם בקלף ודיו שברשות הסופר ורק בקנין הגבהה משיכה וכו' צריך להוציא מרשותו, ולכך לדעת הרמב"ן והר"ן גם קלף ודיו ברשות הסופר לא צריך להקנות לבעל.

וברור שגם לדעת הנקדנין לעיל אם הסופר נעשה שליח של הבעל הוא יכול לקנות מאחרים את הקלף והדיו של הגט בקנין הגבהה עבור הבעל.

87. ביאור מאיזה כח חז"ל יכלו להקנות את מעות האשה לבעל:

כבר התבאר לעיל (בהערה קודמת) שאם האשה שילמה את שכר הסופר שחז"ל הקנו את מעותיה לבעל, וברש"י והר"ן מבואר שזה מדין הפקר ב"ד, וא"כ משמע שדעת רש"י והר"ן שדין הפקר ב"ד זה לא רק כוח להפקיר את ממונו של אדם אלא גם כוח להקנות את הממון לאחר, וכן דעת הרשב"א (גיטין לו:) שו"ת התשב"ץ (ח"ב סימן ה) שו"ת הריב"ש (סימן שצט), וכן נראה דעת הב"י (אבה"ע סימן כח) שהביא את דעת רבינו ירוחם (חלק חוה נתיב כב חלק א) שהמקדש אשה במעמד שלשתן כיון שהיו רק קנין דרבנן אינה מקודשת מהתורה, והטעם שסובר שקנין דרבנן לא מועיל לדאורייתא כיון שהוא לומד שהכוח של דין הפקר ב"ד זה רק להפקיר ולא לזכות, והב"י חולק וסובר שקנין דרבנן מועיל מהתורה והמקדש במעמד שלשתן מקדושת מהתורה, וכן דעת הר"ן (בסוכה דף כב: מדפי הרי"ף) והריטב"א (סוכה מו:) שקטן שהגיע לעונת הפעוטות שחז"ל תיקנו לו קנין שהקנין שלו מועיל מהתורה, וכן הוכיח הקרבן נתנאל (בפ"ד בגיטין סימן יג ס"ק ה) והביא דכ"ד היש"ש.

והטעם של כל הפוסקים הנ"ל, דכיון שהפקר ב"ד זה לא רק כוח להפקיר אלא יש כוח מהתורה לחז"ל להקנות לאחרים ממון, אלא שא"כ צ"ע לדעות שאין כוח ביד חז"ל אלא רק להפקיר ולא להקנות. א"כ איך יסבירו את הגמ' בגיטין (כ.) ואין לומר שלפי דעתם לא צריך שהקלף והדיו יהיה ממש של הבעל, אלא מספיק רק שאין רשות אחרים עליו והוא הפקר, שהרי לעיל (באות א) דחינו סברה זו בראיות ברורות.

ועוד יש להוכיח ממה שהבאנו לעיל, שדעת רבינו ירוחם שקנין דרבנן לא מועיל מהתורה, ומאידך הב"י (אבה"ע סי' קכ), הביא שדעת רבינו ירוחם שהקלף והדיו צריך להיות משל בעל ממש ולא הפקר כלל, וכן גם דעת הרמב"ן שהביא הב"י שם, והרי הרמב"ן (ב"ב עז:): בדין מכירת שטרות כתב שלדעת הרי"ף זה דרבנן, וכתב הרמב"ן שלפי זה מה שרבי מאיר (קידושין מו:): אמר שהמקדש בשטר חוב של אחרים מקודשת רק מדרבנן ולא מהתורה, וקידושי אחרים תופסים בה. ונמצא שדעת הרמב"ן שקנין דרבנן לא מועיל מהתורה ובנידוד סובר שצריך שזה יהיה שלו ממש. הרי להדיא דגם הסוברים שהפקר ב"ד הוא רק כוח להפקיר אבל לא להקנותו לאחר, ג"כ ס"ל שהגט צריך להיות של הבעל ממש.

וראה בשו"ת תורת חסד (אבה"ע בסו"ס כד) שכתב לישב, שכיון שיש כח ביד חכמים להפקיר ואין הם עוברים על גזל מהתורה, לכן יש להם כח מדבריהם לתקן קנין. וצ"ע בדבריו הרי מ"מ מהתורה זה לא גט של הבעל ואיך מהתורה תתגרש. ובשו"ת דבר אברהם (ח"א סימן א ס"ק טז) מבאר שקנין חז"ל מועיל מהתורה כיון שזה לא גרע מסיטומתא כיון שיש גמירות דעת בקנין, ולכך גם אם בדין הפקר ב"ד אין כח לחז"ל להקנות מ"מ מדין סיטומתא יש גמירות

3. בדין שליח הבעל האם השליח צריך להקנות את הנייר והדיו לבעל או שמספיק מה שזה קנוי לשליח? ראה בהרחבה בהערה⁸⁸.

דעת והדבר נקנה מהתורה. אלא שדבריו צ"ע, דא"כ לדעות שקנין דרבנן לא מועיל מהתורה, מדוע לא אומרים שיש בזה גמירות דעת לקנין כמו סיטומתא. ולהאמור הדרא קושיא קיימתא לדוכתא איך בנידו"ד מועיל דין הפקר בי"ד להקנות את מעות האשה לבעל.

והנראה לומר בזה, שהנה צ"ע בגמ' בגיטין (כ). שמביאה את דברי רב חסדא שאמר שהוא יכול לפסול את הגיטין שבעולם, ורבא ניסה לבאר את דבריו שיכול לפסול את הגיטין משום שכתוב "וכתב" והכא איהי כתבה ליה, ומפרש רש"י כוונת רבא הטעם שזה נחשב שהיא כותבת כיון שמשום תקנת עגונות היא נותנת את השכר לסופר, והגמ' דוחה את זה משום "שדילמא אקנויי אקנו ליה רבנן" את הכסף לבעל. וצ"ע לכאורה אם הבעל ממנה שליח אפילו שהוא בחינם הרי זה שליחו של הבעל וא"כ מדוע אם האשה משלמת שכר לסופר אע"פ שהבעל מינה אותו לשליח זה מגרע משליחותו של הבעל. ומכוח שאלה זו הוכיחו התוס' בגיטין (כב: בד"ה והא) שכל קושית הגמ' זה לא מהפסוק "וכתב" אלא מהמשך הפסוק שכתוב "ונתן" שמכאן נלמד שהקלף הדיו צריך להיות משל הבעל.

וא"כ לדעת התוס' אפילו שהסופר הוא שליח הבעל לכתוב, מ"מ כיון שאת הקלף והדיו האשה משלמת נמצא שזה שלה וחסר בדין "ונתן" שצריך שהגט יהיה של הבעל. אלא שכל דברי תוס' ניחא לדעות שלא צריך בדין "וכתב" דין שליחות, אלא מספיק ציווי של הבעל לכתוב, עיין בזה בב"י (אבה"ע ריש סימן קכג), אבל לדעות שמדין "וכתב" לומדים שהבעל בעצמו או שלוחו צריכים לכתוב את הגט, וקושית הגמ' לדעתם זה מדין "וכתב" שחסר בשליחות הבעל כפירוש רש"י, א"כ עדיין צ"ע למה תשלום מגרע את שליחות הבעל - וכן הקשה הפנ"י בגיטין (כ. בד"ה אמר).

והנראה ליישב גם לסוברים דשאלת הגמ' מדין "וכתב" - דמאחר שהסופר לא כותב בחינם רק בשכר נמצא שלאשה יש קשר ממשי לשליחות שהרי אם לא תשלם לסופר הוא לא יכתוב גט, ולכן גם אם הבעל מינה את הסופר לשליח שלו והשליח אומר שהוא שליח של הבעל, מ"מ כיון שמציאות האשה היא זאת שנותנת את הכסף לסופר ובלעדי זה הוא לא יכתוב את הגט, נמצא שהאשה שותפה בעשיית השליחות של הבעל לכתוב את הגט והגט בטל, ועל זה מתרצת הגמרא שחז"ל הקנו את הכסף לבעל, פירוש: חז"ל עשו תקנה שהבעל יוכל לקנות את מעות האשה, שע"י שחז"ל הפקירו את מעות האשה והבעל מינה את הסופר להיות שליחו אז אמרינן שבזמן הגבהת הסופר את המעות מהאשה - הוא זוכה את המעות עבור הבעל ומיד נהיה שלוחו של הבעל, כמו דין גיטו וידו באים כאחד, דהיינו שהמעות נהפכים להפקר כשהאשה באה לתת לסופר, ואז בזמן הגבהת הסופר את המעות מהאשה הוא קונה אותם עבור הבעל, וגם באותו זמן נהפך לשליח של הבעל.

תירוץ נוסף נראה ע"פ מש"כ הבי"ש בדעת הרא"ש (לעיל באות ד) שמדין "וכתב" לומדים שצריך שהקלף והדיו יהיו מזמן הכתיבה של הבעל וכיון שהאשה משלמת א"כ זה נקנה לה וחסר בדין שצריך מזמן הכתיבה להיות של הבעל. ואין קושית הגמ' מדין שליחות כלל, כיון שפשוט שהסופר הוא רק שליחו של הבעל בלבד, שהרי רק הוא מינהו ולא אף אחר מלבדו. ועל זה הגמ' מתרצת כמו שביארנו מקודם, דהסופר זוכה את המעות של האשה עבור הבעל - ומיד הוא נהיה שלוחו של הבעל. ולפי כל הנ"ל מיושב, שגם אם נאמר שהפקר בי"ד אין בו כח להקנות, מ"מ ע"י הפקר בי"ד הפקירו חכמים את המעות מהאשה, ואז יכול הסופר לזכות במעות אלו בשביל הבעל - וקונה בשביל הבעל בקנין מעות אלו את הקלף והדיו - ועל כן שפיר יש כאן לבעל קנין של הגט מהתורה.

88. בדין שליח של הבעל האם הוא צריך להקנות לבעל או שמספיק מה שזה קנוי לשליח

בח"מ (אבה"ע סי' קכ ס"א) סובר שאם אדם ממנה שליח לכתוב ולתת גט לאשתו אע"פ שלא הקנה השליח את הקלף והדיו לבעל הגט כשר, כיון שמ"מ זה שייך לשליח ושלוחו של אדם כמותו, וכן דעת הפר"ח (שם סוס"ק ג). אבל דעת התורת גיטין (בביאורים שם סוס"ק א) וכן דעת הבית מאיר (שם ס"א), וכן משמע מדברי הב"ש (שם ס"ב) שמיישב לדעות שתמיד צריך הבעל לעשות מעשה קנין הגבהה איך מועיל בדין מי שמושלך בבור, ויישב את זה כפי דעת הרמ"ה (ולא כדברי הח"מ) - דעת אחרונים אלו שבדין שליח צריך שיהיה של הבעל בעצמו ולא מספיק שזה של השליח בלבד,

1.

חז"ל הקנו לבעל את המעות שקיבל הסופר מהאשה בעצמה, אבל לא הקנו כשאחרים נתנו את המעות בשבילה

הפ"ת (באבה"ע סי' קכ סוס"ק ב) הביא בשם התורת גיטין (ס"ק א) שרק במקום שהאשה נותנת את הכסף לסופר הקנו חז"ל את המעות לבעל אבל אם אבי הבעל או האשה שילם לסופר בזה חז"ל לא תיקנו שהבעל יקנה את המעות, וע"כ במקרים אלו שלכל הדעות אין כאן קנין מעות, הבעל צריך לקנות את הקלף והדיו בקנין הגבהה, וכן כתב בשו"ת תורת חסד (אבה"ע ריש סימן כד).

בשו"ת דברי מלכיאל (ח"א אבה"ע סימן פ אות כו) כתב שאם אבי הבעל או האשה הקנה את המעות ישירות לבעל ודאי שהסופר נחשב לכותב את הגט בשליחות הבעל והגט כשר. ואין דבריו סותרים את דברי התורת גיטין והתורת חסד, כיון שהם מדברים בציור שאבי הבעל או האשה מקנים ישירות לסופר ולא לבעל, אבל בציור של הדברי מלכיאל שהם הקנו ישירות לבעל בעצמו בודאי ליכא מאן דפליג בזה, כיון שלכו"ע אפשר לזכות את הבעל במתנה שהם נותנים לו.

ונמצא להלכה שרק באותו מקרה בדיוק שחז"ל דיברו שהאשה נתנה את המעות לסופר, אז הקנו את המעות לבעל אבל לא כשאדם אחר שילם לסופר.

בבתי הדין הרבניים ששם אין האשה נותנת את הכסף לסופר עצמו אלא משלמת למדינה בפתיחת התיק והמדינה אח"כ משלמת את השכר לסופר, הדין ברור שבמקרה כזה לכו"ע חז"ל לא הקנו את מעות האשה לבעל ולכו"ע אין כאן קנין כסף, וצריך לעשות קנין הגבהה מעיקרא דדינא

ובביאור מחלוקתם האם מספיק שהקלף והדיו יהיו שייכים לשליח או צריך שיהיו דווקא של הבעל. ראה באור שמח (פ"ב מגרושין ה"טו) שמבאר דמחלוקתם היא במהות דין השליחות האם השליח נהפך ממש כגוף המשלח או שדין 'שלוחו' של אדם כמותו' מתיחס רק לגבי הפעולות כאילו המשלח עשה אותם אבל אין השליח ממש כגופו של המשלח, וע"כ לצד שהשליח הוא כגופו ממש מספיק שהקלף והדיו קנוי לשליח לבד, אבל לצד שהשליח הוא לא כגופו ממש צריך להקנות את הקלף והדיו לבעל ולא מספיק הקנתו לשליח.

אמנם דברי הח"מ והפר"ח נדחים מההלכה כדמוכח מהראשונים דלהלן:

1. מהרמב"ן שהוכיח מדין מי שמושלך בבור וכו' שחז"ל תקנו שהבעל קונה את הקלף והדיו במעות שהקנו לבעל והבעל לא צריך לעשות קנין (כמבואר לעיל באות ה) ואם מספיק במה שזה קנוי לשליח לבד א"כ איך יש ראייה שהבעל קונה מאיליו בתקנת חז"ל, הרי יש לומר כיון שזה קנוי לשליח אין הבעל צריך לקנות וע"כ שדעת הרמב"ן שהבעל בעצמו צריך לקנות.

2. וכן מוכח מהטור (אבה"ע סי' קכ) בשם הרמ"ה שהסביר את המקרה של מי שמושלך לבור שהשליח מקנה לבעל את הגט בזמן נתינת הגט לאשה. - ולא כתבו שכשהגט שייך לשליח לא צריך שזה יהיה של הבעל - ש"מ להדיא שהם סוברים שבמה שהגט קנוי לשליח זה לא מועיל להיות נחשב כאילו זה של הבעל.

3. וכן מוכח הר"ן (הו"ד לעיל באות ה בשם יש מי שכתב) שאם הבעל עשה שליח, השליח צריך לקנות את הקלף והדיו עבור הבעל.

ומוכח להדיא מכל הראשונים הנ"ל, שלא מספיק במה שהקלף והדיו של השליח וצריך שהם יהיו של הבעל ממש.

לכל הדעות, וגם במקרה שהבעל הוא זה פתח את תיק הגרושין ושילם בפתיחת התיק, מ"מ כספו לא ניתן ישירות ומידית לסופר, אלא הכסף נכנס לקופת המדינה וזה נהפך לחוב של המדינה כלפי פותח התיק, ותמורת זה המדינה מקנה את הנייר והדיו. [וכבר התבאר בקונטרס גיטי הכזב (סי' מא אות ב) שרבים הסוברים שאין כח ביד המדינה להקנות כיון שאין בזה את דעת המקנה בזמן הקנין].

ומלבד זאת הרי ידוע מחלוקת הראשונים האם במקח וממכר חוב הוה כנתינת מעות ויש בזה דין קנין מעות כגון בקרקע וכדומה, או שחוב לא הוה נתינת מעות, והשו"ע בחו"מ (סימן רד סעיף י) הביא את הדעה הראשונה שחוב מועיל בתור קנין כסף בשם י"א קמא, והדעה השניה שסוברת שחוב לא מועיל בקנין כסף בשם י"ח בתרא, וקיי"ל (בכללי הפסיקה בשו"ע שכתבו האחרונים) שבכל מקום שכתב השו"ע י"א וי"א דעתו לפסוק כ"א בתרא, נמצא שבנידון דידן לפי כללי הפסיקה, השו"ע פסק (כ"א בתרא) שלחוב אין דין קנין כסף, ולכן המדינה לא יכולה להקנות לבעל את הנייר והדיו של הגט.

ומטעם נוסף הגט בטל כיון שבדין קנין כסף צריך שיהיה שוה פרוטה, כמבואר בשו"ע (חו"מ סימן קצ ט"ב), וכבר התבאר בהרחבה בקונטרס גיטי הכזב (סי' מא אות א) שבת דין הרבניים כותבים את הגיטין על נייר שאינו שווה פרוטה. וא"כ כיון שבנייר הגט של הרבנות אין שווי פרוטה א"כ החוב כלפיו הוא פחות מפרוטה ולא שייך בזה דין קנין מעות כלל ועיקר, גם אם היה מדובר במעות ממש ולא בחוב, וק"ו בנידו"ד שמדובר בחוב. ועוד שהרי פשוט שאדם שמשלם ברבנות למדינה עבור פתיחת תיק זה תשלום למדינה על עצם פתיחת התיק ולא כלל עבור הדברים הקטנים כנייר ודיו של הגט, והראיה שאם אדם יסגור את התיק לפני שיתחיל כלל דיון בודאי לא יוחזר לו שום כסף אע"פ שהמדינה לא הוציאה עליו שום הוצאות, א"כ ש"מ שהכסף כלל לא ניתן עבור שווי המעט של הנייר והדיו של הגט, וא"כ אין כאן כלל קנין כסף לכו"ע וצריך מעיקרא דדינא קנין הגבהה לנייר והדיו,

וא"כ יש בעיה חמורה בגיטי הרבנות, כיון שיש הרכבים שמזלזלים מאד במעשה קנין הגבהה של הבעל, ומסתבר שמסתמכים כנראה על דעת השו"ע (בסימן קכ ט"א) שפסק כדעת הרמב"ן והר"ן (לעיל באות ה) שמתקנת חז"ל יש כאן תקנה שיקנה מיד במעות האשה או במעות שהוא נותן. שהרי השו"ע כתב שם שזה רק מנהג שהבעל מצוי שהסופר מקנה לו את הקלף והדיו. ומשמע שמעיקר הדין לא צריך להקנות לבעל, וכבר התבאר לעיל בהרחבה שבני"ד הרבני לא שייך כלל קנין מעות לנייר והדיו של הגט. ונמצא שבביה"ד הרבני אין הגט שייך כלל לבעל - והוא בטל מהתורה. (וראה להלן באות י שהעובדא שגיטי הרבנות נכתבים על נייר שאינו שווה פרוטה, גורמת שלא מועיל בהם גם קניין הגבהה ומשיכה שיעשה הבעל - ועל כן הגט בטל גם אם יעשו את הקנינים האלו).

ז.

האם יש ענין שהסופר יכתוב את הגט דווקא בשכר

או שיכול לכתוב את הגט גם בחינם

הגמ' (ב"מ מז:): מביאה שלדעת רבי יוחנן שנפסק הלכה כמותו בשו"ע (חו"מ סימן קצח ט"א) שדבר תורה מעות קונות ומדרבנן תקנו שיעשה גם קנין משיכה כדי שלא יאמר לו נשרפו חיטיך בעליה. והנה

זה פשוט שלכו"ע במקח וממכר אם יעשה רק קנין משיכה לבד קונה רק מדרבנן ובמתנה והפקר מצאנו בריטב"א (בב"מ מז: בד"ה דבר תורה) שהביא בזה מחלוקת תוס' והרמב"ן, דעת התוס' (בע"ז עא. בד"ה פרדשני) שזה קונה מהתורה, וכ"ד המרדכי (בב"מ פ"ד סימן שב), אולם דעת הרמב"ן שזה מועיל רק מדרבנן, וכן דעת הריטב"א בעצמו (בע"ז עא. בד"ה דעת) וכ"ד רש"י (שם).

ונמצא שזה מחלוקת ראשונים האם קנין משיכה מועילה מהתורה בהפקר ומתנה או רק מדרבנן. וא"כ אם הסופר כותב את הגט על הקלף והנייר שלו ומקנה בהגבהה לבעל, לדעות שכל הקנין הוא רק מדרבנן ברור שהאשה אינה מגורשת. והראיה לכך מדין ד' מינים בסוכות שביו"ט הראשון צריך שיהיה בזה דין 'לכם', נפסק בשו"ע (או"ח סימן תרנח ס"ו) שלא יתן ד' מינים ביו"ט הראשון לקטן כיון שדעת אחרת מקנה אצל קטן מהני הקנין מדאורייתא, ואח"כ כשהקטן חוזר ומקנה לגדול, קונה הגדול רק מדרבנן, וקנין דרבנן לא מועיל לצאת חובת "לכם" מדאורייתא והגדול לא יוצא ידי חובה, ולכאורה נראה שהו"ה בנידו"ד בגיטי הרבנות שאין נתינת כסף עבור קנין הנייר והדיו, (כמבואר לעיל באות 1) אלא רק קנין הגבהה בלבד - שהו"ה ספק מגורשת.

והיה נראה לומר שחלוקים הדינים, שדווקא בהקנאת ד' מינים לקטן אמרינן שהו"ה קנין דרבנן ולא מועיל מהתורה כלל, לכך לא הוה בגדר לכם, משא"כ בנידו"ד כיון שהוא פלוגתא בראשונים והבעל מוחזק בנייר והדיו, א"כ מכוח המוחזקות הזו - הרי זה בגדר שלו.

אלא שלכאורה דבר זה יהיה תלוי במחלוקת הראשונים בדין 'תקפו כהן' אם מוציאים אותו מידו. שדעת הרמב"ם (פ"ב דבכורות ה"ו) והשו"ע (ביו"ד סימן שטו ס"א וס"ו) שתקפו כהן אין מוציאים מידו. ודעת רוב הראשונים והרמ"א שם לפסוק שתקפו כהן מוציאים מידו. ובהסבר מחלוקתם כתב הגר"א וסרמן הי"ד (בקובץ הערות יבמות סימן עא ס"ק ב), האם דין מוחזקות בממון עושה את המוחזק שהחפץ שלו בוודאות או שזה נשאר ספק שלו, רק שאין כח לבי"ד להוציא ממנו, וממילא זה נשאר אצל המוחזק. וא"כ לדעת הרמב"ם המוחזקות הוא דין ספק ולכן אם תקף הכהן אין מוציאים מידו, אבל לדעת שאר הראשונים מוחזק עושה אותו ודאי בעלים ולכן אם תקף הכהן מוציאים מידו ויכול להגיד "קים לי" ולהחזיק בזה. וא"כ בנידו"ד בגיטי הרבנות לדעת הרמב"ם והשו"ע האשה ספק מגורשת ולדעת שאר הראשונים והרמ"א היא ודאי מגורשת.

כעין זה מצאנו להגר"ח פלאג"י (בספרו שו"ת סמיכה לחיים אבה"ע סימן ט דף סו ע"ד) שהביא בשם שו"ת נשמת חיים (להגר"ח אבולעפיא חו"מ סימן א) שמסתפק בד' מינים שאדם זכה בהם מכוח טענת קים לי האם הוי שלו ויוצא בהם ידי חובה ביו"ט ראשון, או כיון שכתב הכנה"ג (בחו"מ בכללי הקים לי סימן כה אות לג) בשם שו"ת המבי"ט (ח"ב ס' קמג) שאם השני תפס לא מפקינן מיניה לא הוי שלו, וכן כתב (שם באות יב) בשם המהריב"ל וסיעתו שטענת קים לי הוי טענת ספק וחייב להחזיר כדי לצאת ידי שמים, ובאות ע"ב הביא הכנה"ג בשם שו"ת הראנ"ח (ח"א סימן ג) שהו"ה ספק ולכן אינו יכול להשבע בערכאות של עכו"ם שאינו חייב.

וא"כ נראה שמכל הנ"ל הזוכה בטענת קים לי הוי ספק לכם וספק אם יצא, וא"כ ה"ה בנידו"ד בתפיסה ברשות שתופס הבעל, לדעת הרמב"ם והשו"ע שאם תקפו כהן אין מוציאים מידו האשה

ספק מגורשת, ובמיוחד לדעת הר"ן (קידושין ה:) שסובר שספיקא דדינא יש להעמיד את הדבר בחזקה קמייתא שה"ה בנידו"ד שיש להעמיד את האשה בחזקת אשת איש, וכן הביא הכ"מ (בפרק י מגרושין ה"ג) בשם שו"ת מהרי"ק (שורש קעב). שבכל ספק גירושין מעמידים את האשה בחזקת אשת איש. **אולם ראה בהערה ראיות ברורות שבנידו"ד האשה ודאי מגורשת ואין כאן ספק כלל**⁸⁹. (ברם בבית הדין הרבני שאין אצלם קנין כסף כלל כמבואר לעיל באות ו - וכן יש אצלם בגיטין הרבה ספקות נוספים שמבטלים את הגט - ע"כ בהצטרף הבעיה של קנין כסף לכל הספקות המרובות האחרות - בוודאי שהאשה אסורה להנשא בגט זה, ולא שייך בכך"ג היתר דס"ס הנ"ל).

89. **אבל האמת נראה שבנידו"ד הוה ודאי גירושין ואין כאן שום ספק כלל** - כיון שידוע שיש מחלוקת גדולה בראשונים ובפוסקים האם קנין דרבנן מועיל מהתורה או לא (ראה לעיל בהערה 87). וא"כ יש פה ס"ס א. שמא משיכה קונה מהתורה. ב. גם אם קנין משיכה זה מדרבנן יש לומר שמא הלכה כדעות שקנין דרבנן מועיל מהתורה,

אלא שמ"מ צ"ע שהרי דין ס"ס שמותר בדאורייתא זה מדין רוב, לא מבעיא לדעת הרשב"א ודעימיה שספיקא דאורייתא לחומרא מהתורה. וא"כ לדעתם טעם שס"ס מותר בדאורייתא זה משום רוב כמבואר בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן תא), וכן כתבו הרמב"ן הרשב"א הריטב"א (קידושין עג.). אלא גם לדעת הרמב"ם ודעימיה שספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן. אין הטעם כמו שכתב הפני יהושע לדעתו (בכתובות ט. ד"ה לא צריכא) משום דאמרינן דהספק הראשון נהפך לאיסור דרבנן ובספק השני אמרינן ספיקא דרבנן לקולא. אלא גם לדעת הרמב"ם ההיתר של ס"ס הוא מדין רוב כמו שכתבו בשו"ת רעק"א (מה"ת ר"ס נו) שו"ת בנין ציון (ח"א ס"ס יד) שו"ת תורת חסד (אבה"ע סימן ט) ועוד פוסקים.

וא"כ יש לשאול בשלמא באיסורים יש להתיר דין ס"ס כיון שבאיסור אזלינן בתר הרוב, אבל בממון שקי"ל שאין הולכים בו אחר הרוב כמבואר בב"ב (צב:) א"כ לכאורה אין להתיר ע"י ס"ס בקנין ממון. ולא מבעיא לדעת שו"ת תרומת הדשן (סימן שטט), וכן משמע מתוס' (בב"ק כ"ז: בד"ה קמ"ל) שזה דין תורה שצ"ע בדבר, אלא גם לדעות שסוברים שזה רק מדרבנן (שו"ת קרית מלך רב ח"ב סימן יב), מ"מ זה דרבנן רק משום הדין של הפקר ב"ד הפקר, וא"כ בוודאי שאין החפץ של הבעל.

והנראה לומר בזה, שהרי התוס' בב"ק (הנ"ל) התקשו מדוע אין הולכים בממון אחר הרוב ובדיני נפשות הולכים אחר הרוב, ותיצרו התוס' שהטעם שאין הולכים בממון אחר הרוב כיון שאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה נגד הרוב, וא"כ בנידו"ד שהרוב עם הבעל והוא גם מוחזק בחפץ, נראה שלכו"ע גם בממון אזלינן אחר הרוב בצירוף עם המוחזקות, והוי שלו מכוח הס"ס לדליל.

ונראה שגם לדעת הרמב"ם והשו"ע לעיל שדין מוחזקות עושה רק ספק ולא הוי שלו בוודאי זה אך ורק כשה ספק בלבד, אבל בנידו"ד שזה לא ספק אלא רוב בצירוף המוחזקות - הוי בוודאי שלו. אלא שעדיין צ"ע שהרי ידוע דעת שו"ת הרשב"א (ח"ב סימן קד) והביאו הב"י (בחו"מ בסו"ס יג) שדין רוב שייך רק אם המיעוט והרוב היו במשא ומתן ביחד, אבל כשלא נשאו ונתנו ביחד אין בזה דין רוב שאולי אם היו המיעוט אצל הרוב היו אומרים להם טעם להיפך והיו מודים להם, ומכאן למדו פוסקים רבים שאין ללכת אחרי רוב פוסקים שנכתבו בספרים ולא דנו ביחד, ולאפוקי מדעת הש"ך (י"ד סימן רמב). בהנהגות איסור והיתר, וא"כ לדעת הרשב"א בנידו"ד לא שייך לכאורה דין רוב אלא שיש להקשות הרי ידוע שהפוסקים עושים ס"ס גם בפלוגתא דרבנותא שלא נשאו ונתנו ביחד.

והנראה לומר בזה, שגם לדעת הרשב"א ודעימיה שאין דין רוב אם החולקים לא היו ביחד במשא ומתן, מ"מ מודים שבס"ס יש רוב צדדים להקל, דאע"פ שהם לא נחלקו פנים בפנים, מ"מ יש פה שני צדדים וסיבות להתיר, ונמצא שצד ההיתר הוא רוב לגבי צד האיסור ולכך יש להקל בס"ס גם בפלוגתא דרבנותא. וא"כ הו"ה בנידו"ד שיש רוב להיתר בצירוף המוחזקות - בוודאי אמרינן ס"ס להקל גם בס"ס בפלוגתא דרבנותא - וע"כ לכל הדעות האשה מותרת מכח וודאי, דבכה"ג לא חשיב ספק כלל.

אלא שעדיין יש לדון בזה, לפי דברי הנימוק"י בשם הר"ן בב"מ (דף ה: מדפי הרי"ף) **שבדין שליחות צריך להיות שלוחו של בעל הממון חוץ משליח קבלה של גט, כמבואר בירושלמי (פ"ו מגיטין ה"א), וא"כ אם הסופר כותב בחינם וגם לא הקנה קודם הכתיבה את הנייר והדיו לבעל א"כ אין הבעל נחשב כבעל הממון על כל כתיבת הגט, ואיך יכול לכאורה לעשות את הסופר שליח לכתוב את הגט כיון שהוא לא בעל הממון, והרי לדעת השו"ע (סימן קכ ס"א) ועוד ראשונים צריך שהסופר יכתוב את הגט בשליחות הבעל, והטעם מדוע צריך להיות שלוחו של בעל הממון, כיון שדין שליח זה בדבר שיש בכוחו לעשותו ואני מוסר לשליח את הכוח שיש לי. אבל אם אני לא יכול לעשות זאת איך אני יכול לתת את כוחי למנות שליח על כך.**

וא"כ לכאורה גם בנידו"ד כיון שבזמן כתיבת הגט אין הנייר והדיו של הבעל א"כ מצד עצמו אין לו שום כוח בזה וא"כ איך יכול לעשות כוח של דין שליחות בזה, ראה בחידושי ר' שמעון שקאפ על בב"מ (סימן טז), ובספר ברכת אברהם (בגיטין יא:): שהאריכו בהסבר הראשונים בענין שלוחו של בעל הממון. וממילא בנידו"ד בגיטין אין חסרון של שלוחו של בעל הממון, ולכן הבעל יכול לעשות את הסופר שליח גם אם לא זכה עוד בנייר והדיו לפני מינוי השליחות.

ח.

האם אחרי הגט הבעל צריך להקנות בחזרה לסופר את הדיו וכלי הכתיבה?

הרמ"א (אבה"ע סימן קנד בסדר הגט סעיף טו) מביא בשם סדר הגט לרבי יעקב מרגלית (סימן נח ס"ה) שאחרי עשיית הגט הבעל נותן את הדיו וכלי הכתיבה במתנה לחזרה לסופר כדי שיוכל לכתוב גיטין לאחרים, ודין זה פשוט, שהרי אם הבעל לא יחזור ויקנה בחזרה לסופר, הסופר לא יוכל להקנות את זה לאחרים כיון שזה לא שלו.

והנה בבי"ד כשר בודאי שלפני הגט שהסופר מקנה לבעל במתנה גמורה את הדיו וכלי הכתיבה מקפידים שאחרי הגט הבעל מקנה בחזרה הקנאה גמורה לסופר. אבל בביה"ד הרבני יש בעיה בזה, מאחר שבמקרים רבים יש לחץ גדול על הסופרים לעשות גיטין רבים בזמן קצר, ומקוצר הזמן אין הסופר טורח לקנות בחזרה מהבעל את הדיו וכלי הכתיבה, ודבר זה גורם חשש גדול מאד לפסול דאורייתא בגיטי הרבנות מצד בעיה של קניני הדיו וכלי הכתיבה בגט.

והנה הפ"ת בסדר גט ראשון למהר"ם יוזפש (סעיף קעג) מביא בשם ספר גט מקושר שבמקום שאין קפידיא אין לחוש לזה, והראיה מדברי הגמ' (בב"מ יב.) עשאוהו כמי שהלכו בו נמושות דעניים גופייהו מסחי דעתייהו, וכן נפסק בשו"ע (ח"מ סימן שנח ס"ז) שמוכין שהכובס מוציא שאין זה של בעל הבית כיון שמפקיר את זה ולכך הכובס יכול ליטול אותם לעצמו, וא"כ גם בנידו"ד הבעל לא מקפיד שישתמשו בדיו ובכלי הכתיבה, כיון שעיקר ההקנאה שהקנו לו זה עבור הגט שנכתב בשבילו,

ומ"מ כתב בספר גט מקושר שאין לסמוך על זה למעשה, והטעם שלא סמך ע"ז למעשה כיון שלגבי עניים ומוכין של כובס זה מועיל מדין הפקר ושם ההפקר זה שהוא מפקיר לכל העולם ואין לו קפידא מצד עצמו מי יטול את הדברים הנ"ל. משא"כ בנידו"ד שהם דברים שיש להם ערך ממוני, אם הבי"ד התנהגו איתנו יפה הוא מוכן להחזיר להם, א"כ בודאי שמה שהבעל לא מקפיד זה רק שאם הבי"ד בעצמם לוקחים את הדיו וכלי הכתיבה ולא אם יבוא אדם זר ויקח את זה. דלבי"ד בלבד יש גילוי דעת שלא מקפיד אבל אם אדם זר ירצה לזכות בזה מסתבר שבזה לא ניחא ליה לבעל כיון שכל אדם נורמלי עם מידות טובות מעוניין בצדק וביושר שהדבר יחזור לבעלים ולא לגורם זר כאשר הבעלים זקוקים לחפץ זה. וכבר נפסק בשו"ע (ח"מ סימן רעג ס"ה) שאם ההפקר הוא לא לכולם אין לזה דין הפקר.

ובמקרים שביה"ד הרבני התנהגו איתנו ברשעות כמצוי שם, א"כ מי אמר שמוכן הבעל לוותר להם, ומה שהבעל בכל אופן מחזיר ומוותר זה בגלל שלא יודע את ההלכה שהדברים האלו שייכים לו והוא יכול לקחתם לעצמו, א"כ הוא בגדר הפקר בטעות שאינו הפקר, דיתכן שאם היה יודע שהם שלו לא היה מוכן להקנות להם בחזרה בגלל הרשעות שהתנהגו איתו דייני הרבנות, ולכן אפי' במקרה שבפועל מוכן להקנות, הוה דברים שבלב שאינם דברים, כיון שכבר אין כאן אנון סהדי על כך, כמש"כ הרמב"ן (בפסחים ד:) וזה"ל (שם דף א. מדפי הרי"ף) שגם בדין הפקר, יש את הדין של "דברים שבלב אינם דברים".

וגם אם ידוע שבודאי היה מקנה לבי"ד משום פחד שלא יענישו אותו, מ"מ הוי בגדר תליוהו ויהיב שלא הוי מתנה, ועוד גם אם נאמר שיש פה דין הפקר, אבל אין הסופרים בבי"ד הרבני עושים קנין הגבהה מיוחד כדי לקנות את זה בחזרה. ואין לומר שהם קונים גם שלא מדעת מדין קנין יד, כיון שהקצות החושן (סימן רסח ס"ק ב) מביא בזה מחלוקת תוס' ורש"י, ולדעת רש"י קנין יד צריך להגביה ג' טפחים וצריך לקנות מדעתו, ועוד שהרי כשתופס את הבקבוק של הדיו וכלי הכתיבה בודאי יש חלק קטן שיוצא מחוץ לידו, וכבר כתב הנתיבות המשפט (בסימן קצח ס"ק ג) שקנין יד שייך אך ורק אם כל החפץ כולו בתוך ידו ולא אם בולט קצת מתחת ידו, ולכך בנידו"ד לכו"ע לא שייך קנין יד כלל. מלבד כל זה, בסדר הגט של מהר"ם יוזפש משמע שחולק על דברי הגט מקושר. ולכן כתב שהבעל אחרי הגט יקנה את הדיו וכלי הכתיבה בחזרה לסופר - ואין זה נקנה לסופר ממילא⁹⁰.

90. כמו"כ אין לומר סברה חדשה להיתר, שכיון שהסופר צריך לכתוב עוד גיטין אז אנון סהדי שנתן לו את הדיו וכלי הכתיבה אך ורק במתנה ע"מ להחזיר כמו שפסק השו"ע (באו"ח סימן תרנה ס"ה) לגבי ד' מינים, שאפילו אם נתן לו בסתם ביו"ט ראשון אנון סהדי שנתן ע"מ שיחזיר לו אח"כ כיון שהוא צריך בעצמו גם לצאת בד' מינים, וא"כ ה"ה בנידו"ד יש לומר שאנון סהדי שנתן לו את הדיו וכלי הכתיבה מתנה ע"מ להחזיר

אלא שזה אינו מכמה טעמים:

א. כיון שאם מדובר שהוי מתנה ע"מ להחזיר הרי קיום התנאי זה אך ורק אם הבעל חוזר ומקנה במפורש לסופר במתנה כמו שכתב הרא"ש (בפ"ג מסוכה סימן ל), והביאו הרמ"א להלכה (באו"ח סימן תרנה ס"ה), וכיון שפה הבעל לא טורח להחזיר לסופר א"כ לא התקיים התנאי וממילא כל המתנה בטילה למפרע וגם הגט בטל.

ולאור האמור שהקנין שמקנה הסופר את הדיו וכלי הכתיבה לבעל זה במתנה גמורה, אולם לאחר הגט בהרבה מקרים אין הסופר טורח לקנות בחזרה מהבעל, א"כ תלוי בדבר זה הרבה מאד גיטין שבטלים מהתורה, שהרי בבקבוק אחד של דיו אפשר לכתוב הרבה מאד גיטין - ואם פעם אחת הסופר שכח או התרשל לקנות מהבעל בחזרה את הדיו כדין - מכאן והילך כל הגיטין שיכתבו ע"י אותו הדיו בטלים מהתורה.

ב. כיון שאם נותן לו במתנה ע"מ להחזיר יודע הסופר שלפעמים לא יתקיים התנאי וא"כ הגט יבטל, א"כ אין כאן אגן סהדי שנתן במתנה ע"מ להחזיר שהרי כמו שיש לומר אגן סהדי על גיטין אחרים שרוצה שיהיו כדין כן יש לומר שרוצה שהרבה גיטין שלא מתקיים התנאי שהם יהיו כדין ולא יבטלו.

ג. הרי הקלף וכן חלק מהדיו הם לא חוזרים בחזרה לסופר וא"כ בודאי שאין זה מתנה ע"מ להחזיר כלל.

וכמו"כ אין גם לומר שנותן את הדיו וכו' במתנה לזמן, דהיינו שהדיו וכו' יהיה של הבעל עד אחרי הגירושין ולא יותר, וא"כ ממילא אחרי כתיבת הגט זה נשאר להיות של הסופר,

דבר זה אינו נכון מכמה סיבות:

א. שהרי הרא"ש (פ"ג מסוכה סימן ל) והביאו השו"ע להלכה (או"ח סימן תרנח ס"ג) שמתנה לזמן לא הוי לכם אלא בגדר שאול כיון שקנין לזמן הוי רק קנין פירות לבד ולא קנין הגוף, עיי"ש בביאור הלכה.

ב. כיון שחלק מהדיו והנייר לא חוזרים לעולם לסופר ש"מ שזה לא קנין לזמן.

וכמו"כ אין לומר שכל מה שמקנה לו זה אך ורק את הדיו שצריך בלבד לכתיבה ולא את שאר הדיו, שהרי מקנה לו את כל הדיו בסתם, וסתם הקנאה משמעותו קנין גמור לכל מה שנותן לו. ואם חשב כך בלבו הוי בגדר דברים שבלב שאינם דברים ובמיוחד בבי"ד הרבני שידוע שהסופרים וכן הדיינים אינם בקיאים בשו"ע חו"מ ובדיני קנינים ומזלזלין בזדון באופן קבוע בהרבה מהלכות גיטין.

וא"כ אין סברה לומר שהסופר למדן גדול וידוע את חומרת הבעיה, ובפשטות הוא מקנה את כל הדיו כמו שמקנה לגמרי ביחד עם הדיו את הנייר וכלי הכתיבה, וא"כ אפילו לו יצויר שיבוא ויגיד שבלבו לא הקנה את כל הדיו אלא אך ורק מה שמיועד לכתיבה בלבד הוי בגדר דברים שבלב שאינם דברים כלל, ויש לצרף עוד דעות מסוימות (עיי"ן בבי"אבה"ע ריש סי' קכב ובח"מ שם ס"ק א. ובב"ש שם ס"ק ב), שיש כאן חסרון של דין ברירה כיון שכאן זה דין דאורייתא, וקיימ"ל שבדאורייתא אין דין ברירה!! וכיון שלא ברור על כמה דיו יחול הקנין, כיון שיכול להיות טעויות בגט אחד ואפילו שניים ואז ישתמשו ביותר דיו מהרגיל, וע"כ לא ברור כמה כמות של דיו הוא יקנה לו בסוף, וא"כ יתכן שלדעות מסוימות בדין ברירה יהיה פה חסרון בקנין הדיו מצד דין ברירה.

ט.

לעיכובא בכשרות הגט שבית דין המקנים את הגט לבעל - שיאמרו לשון קנין על הווה ולא על עתיד

בשו"ע (ח"מ סימן קצ"ז ס"ו) נפסק שאם אדם אומר לחבירו משוך ותקנה או משוך חפץ זה לקנותו וה"ה לשון תגביה בשביל לקנות שהלשון משמע שהקנין נעשה אחרי מעשה ההגבהה, הוי לשון להבא ואינו קונה, כיון שמשמעות שלו שאחרי קנין המשיכה אז יחול הקנין, וזה אינו מועיל כיון שכבר אין כאן מעשה הקנין, כיון שכבר כלתה קנינו, ולכן צריך לומר לו בדווקא לשון הווה משוך וקני' (ולא בלשון עבר או עתיד).

והנה בבי"ד הרבני ידוע בבירור שהדיינים והסופר מתוך בורותם בדרך כלל אומרים לבעל בלשון עתיד, כגון: תגביה ותקנה, או תגביה כדי לקנות את הנייר והדיו, וא"כ פשוט שהקנין בלשון זה לא חל כלל והגט בטל מהתורה.

י

בגיטי הרבנות נייר הגט איננו שווה פרוטה ואי אפשר להקנותו לבעל

בבתי הדין הרבניים במקרים רבים כותבים את הגט על נייר רגיל בגודל A4 השווה כ3 אגורות!, והוי פחות משווה פרוטה!, ואי אפשר להקנות לבעל פחות משווה פרוטה ונמצא שמגרש את האשה בגט שאינו שלו⁹¹.

91. **טעם הדבר שאין אפשרות להקנות דבר שהוא פחות משווה פרוטה.** כיון שאין לו ערך ממזני, והדבר נחשב לכולום. והוי כמו קנין דברים שלא מועיל בו קנין כמבואר בשו"ע (ח"מ סי' קנ"ז ס"ב). וכן מפורש בב"י (ביו"ד סו"ס רצ"ד) בשם שו"ת הרשב"א (חלק א' סי' אלף קכ"א) בשם רב האי גאון שהטעם שהמוכר איסורי הנאה שלא קנה חברו כיון שלא מיד יחייב ליה. וכדבריהם משמע בתוס' הרא"ש (קדושין דף נב: ד"ה המקדש). וכיון שלא יחייב מיד, הוי בגדר קנין דברים שלא הוי קנין.

ומקור הדברים: רש"י בסוכה כז: (בד"ה כל האזרח) שמוכיח שלא צריך שהסוכה תהיה שלו ויוצא יד"ח בסוכה שאולה. מזה שכתוב "כל האזרח ישבו בסוכות" משמע שכל ישראל יוצאים יד"ח בסוכה אחת, אע"פ שאין לכל אחד שווה פרוטה. ומרש"י הוכיחו המנחת חינוך (במצוה שכה) ועוד פוסקים, שדבר ששווה פחות משווה פרוטה אי אפשר להקנותו. וכדברי רש"י כתבו עוד ראשונים (סוכה כז:): מאירי, פסקי הרי"ד, ותוס' רבנו פרץ, ובאור זרוע (הל' סוכה סי' שב). וכן כתב רש"י בסוכה דף לה. (בד"ה לפי שאין בה) וז"ל: "שאינו שווה פרוטה דאיסורי הנאה הוא הלכך לאו שלכם הוא". וכלשון זה כתבו שם רבינו אברהם מן ההר והריבב"ן. מוכח להדיא מדבריהם שאין קנין לדבר פחות משווה פרוטה. עוד מקור לדברים מהגמ' בגיטין (כ:). שרב חסדא אמר שיוכל לפסול את כל הגיטין בעולם. ורבא בהסברו השני אומר כיון שכתוב בפסוק 'ונתן' משמע לשון מתנה (עיין רשב"ם ב"ב מח. ד"ה 'וכן' וחידושי החת"ס בגיטין צ. בד"ה ופירש"י) והגמרא הבינה שצריך להקנות לאשה את הגט שיהיה שלה, ומאחר שהגט כשר גם במקרים שאינו שווה פרוטה - היה קשה לגמ' איך אפשר להקנותו לאשה. והגמרא דוחה ש'ונתן' אינו לשון מתנה אלא מלשון מסירה בעלמא שהגט צריך להימסר מהבעל לאשה ולא צריך שהאשה תקנה את הגט כלל. וכך למדו את

תירוץ הגמ' גדולי האחרונים: האבני מילואים (סי' קלט סק"ג), הקצוה"ח (סי' ר סק"ה) ובהפלאה (כתובות פו:) על דברי התוס' (ד"ה האומר).

וכדבריהם משמע בהרבה ראשונים בתוס' גיטין (כ.) וברמב"ן (שם בד"ה דילמא). ובתוס' רי"ד (שם ד"ה שלחו מתם) ובעוד ראשונים (שם בסוגיא). וכן כתב רש"י (ערובין צ"ב: ד"ה אינה מתגרשת) וז"ל "דאשה לא בעיא למיקני גיטא". וכן מוכח מהרמב"ם (הל' נזקי ממון פרק יא הלכה ט) לגבי שור הנסקל שאסור בהנאה "שאם הפקירו אינו מופקר ואם מכרו אינו מכור", וכן פסק הרי"ף (בב"ק דף יט: מדפי הרי"ף). וראים מדברי הראשונים שאי אפשר למכור דבר שאין לו שוויות כמו איסור הנאה, והו"ה לדבריהם א"א להקנות דבר שהוא פחות משווה פרוטה (כמו שרואים בגמ' בגיטין כ. שמשווה איסורי הנאה לעלה של זית שהוא פחות משו"פ לגבי קנין, ש"מ שדיניהם שווים. וכן רש"י בסוכה לה. ועוד ראשונים שם משווים בין איסור הנאה לפחות משו"פ שאין יכול להקנות). וכן דעת הרשב"א בשם רב האי גאון (בתשובותיו ח"א סי' תשמו וסי' אלף קנא וכן בחלק ד סי' רב) והו"ה להלכה בב"י (יו"ד סו"ס רצד) שאיסורי הנאה אין אפשרות למוכרם. ומדבריהם נלמד דהו"ה פחות משווה פרוטה שאין לו שוויות אי אפשר להקנותו. וכן מובא בריטב"א (קדושין נו: ד"ה המקדש בערלה) בשם רבו הרא"ה שא"א להקנות איסורי הנאה, והו"ה לדבריהם שא"א להקנות פחות משו"פ שאין לו ערך.

ואין להקשות א"כ איך כתוב בגמ' גיטין (כ.) שגט שכתבו על איסורי הנאה או על עלה זית פחות משו"פ הגט כשר. הרי נייר הגט צריך להיות של הבעל ואיך זכה בזה הבעל? והנראה לומר לפי מש"כ לעיל שכל הבעיה באיסורי הנאה ובפחות משו"פ הוא רק שאינו יכול לעשות בזה מעשה קנין, אבל במקרה שהיה בבעלותו לפני שנאסר בהנאה או שהיה בבעלותו לפני שנעשה פחות משו"פ, גם אם אח"כ ירד ערכו ונעשה פחות משו"פ או נאסר אח"כ בהנאה - לא נפקע מזה בעלותו. וא"כ הגמ' שם מדברת רק באופן שהיה שייך לבעל לפני שנאסר בהנאה ולפני שירד ערכו. והעלה זית נתלש מעץ שלו שהוא שווה פרוטה והעלה הוא חלק מהעץ שלו, שאז גם העלה נשאר בבעלותו. ולכך כשכתב עליו גט הוא כשר. ובדבר הקושיא של 'המנחת חינוך' איך קונים ערבה לד' מינים, הרי 'ערבה' היא פחות משו"פ ובעינין 'לכם'. כבר תרצו הפוסקים שחשיבות המצווה שיוצא בה יד"ח ד' מינים, נותנת ערך לערבה ומחשיבה אותה כמו דבר השווה פרוטה.

ח"א שליט"א רצה להביא ראיה מגמ' קידושין (ח.) שאפשר לקנות ולהקנות דבר שאינו שווה פרוטה. דאיתא בגמ' לענין עבד עברי שנמכר לעכו"ם דילפינן מקרא (ויקרא כה, כא) דבכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים. ומוקי בגמ': "לעולם דלית בהו שוה פרוטה, ודקאמרת מאי איריא תבואה וכלים אפי' כסף נמי... אבל תבואה וכלים אימא מדמקרבא הנאתיהו גמר ומקני נפשיה, קמ"ל". ולכאורה אם פחות משווה פרוטה א"א להקנות איך היה הו"א לגמ' שבתבואה וכלים פחות משווה פרוטה יכול העבד עברי לקנות עצמו מהאדון - הרי כיון שהאדון לא יכול לקנות פחות משווה פרוטה נמצא שלא קיבל מאומה, והאיך הע"ע נהיה פדוי ע"י זה, עכ"ד.

וראיה זו ממסכת קידושין נדחית בשני אופנים:

א שפיר י"ל דבזה גופא נחלקו הו"א והמסקנא, דהו"א סברה הגמ' שפחות משווה פרוטה של תבואה וכלים שמקרבי הנאתיהו אפשר להקנות, ובמסקנא מסיק בגמ' דא"א להקנות בפחות משווה פרוטה בשום מצב גם לא בתבואה וכלים. נמצא דמסקנת הגמ' שא"א לקנות ולהקנות פחות משווה פרוטה.

ב האבני מילואים (סימן לא ס"ק כד) כותב שרק בעבד עברי שפודה עצמו מהאדון הגוי, היה הו"א שיקנה גם בפחות משווה פרוטה משום שהולכים אחר המקבל הגוי (והאריך להוכיח דהולכים בתר המקבל מהרדב"ז) - ואצל נכרי גם פחות משווה פרוטה הוא ממון גמור, כדמוכח מעירובין (סב.) ששוכרים מן הנכרי בפחות משווה פרוטה, משום שלגבי בן נח פחות משווה פרוטה הוא ממון.

לאור דברי האבני מילואים בביאור הגמ' בקידושין. מוכח שבישראל הקונה מישראל, אין שום הוה אמינא שאפשר לקנות פחות משווה פרוטה, וע"כ אין שום ראיה מגמ' בקידושין דאיירי בעבד עברי הנמכר לנכרי, לנידון דידן הקנאת

גט שאין בו שוה פרוטה לבעל. וכדברי האבני מילואים כתבו עוד אחרונים - מנחת חינוך (שלו סק"א), אמרי בינה (קונטרס הקנינים סימן ד), דברי יחזקאל (סו"ס מב)..

ברם יש אחרונים שחלקו על האבני מילואים וסבירא ליה דבעבד עברי הנמכר לגוי ג"כ לא מהני פחות משוה פרוטה (והדין דעירובין סב. ששוכרים מגוי בפחות משו"פ הוא דין מיוחד בעירובין שאין להביא ממנו ראיה לשאר מקומות). ולפי דברי אחרונים אלו שדין ע"ע הנמכר לישראל ולנכרי שווים, **"ל כתירוץ קמא דלעיל שבזה גופא נחלקו ההו"א והמסקנא, וא"כ לדינא מסקנת הגמ' בקידושין דא"א להקנות דבר שאין בו שוה פרוטה, וע"כ כאשר נייר הגט אין בו שוה פרוטה אין ב"ד יכולים להקנותו לבעל, ונמצא שהוא מגרש את אשתו בגט שאינו שלו והגט בטל מהתורה.**

ואין לומר שהגט חל משום שהבעל מחשיבו כשווה פרוטה. דזה טעות מהטעמים דלהלן: א. יש בעלים שמגרשים שלא מרצונם, אלא רק מרצון האשה ואין אחשביה. ב. גם אם הבעל מעוניין בגט בטלה דעתו אצל כל העולם שלא מחשיב את נייר הגט לשו"פ - ואין החשבתו של הבעל הופכת את הגט לשווה פרוטה. והראיה מקידושי שטר (קידושין דף טו.) ונפסק בשו"ע (אבה"ע סי' לב סעי' א) שאדם יכול לקדש אשה בשטר אע"פ שאינו שו"פ. ואם יש אחשביה איך יש מציאות של מקדש בשטר שאינו שו"פ, הרי כיון שהוא מעוניין בקידושין, שהרי מקדש רק מרצונו הטוב, מימלא נחשב השטר לשו"פ, ומוכח דאע"פ שהמקדש אחשביה אמרינן בטלה דעתו אצל כל אדם, והרי מקדש בשטר שאינו שו"פ. ואין להקשות איך זכתה האשה בשטר הקידושין שאין בו שו"פ? הרי אין קנין פחות משו"פ? כבר כתבו בשו"ת הר"ן (סי' כז) והריטב"א (קידושין יט). ד"ה אמר רבא שמעמידין את הסוגיא (בגמ') בקטנה שאמר לה אביה צאי וקבלי קדושיך, וקטנה אין לה יד לזכות, והראשונים הנ"ל מעמידים את הסוגיא בקידושי שטר שלא צריך בהם דין זכיה אצל האשה. וכ"כ באבנ"מ (סי' כח סקנ"ט). וכן מפורש בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' תרג) לגבי איסורי הנאה של שטר קידושין שמועיל לקדש בהם כיון שמקשים הויה ליציאה. וכמו בגט לא צריך שתזכה, כך בקידושין לא צריך שתזכה בשטר הקידושין.

ומהו שיעור פרוטה ואיך להחשיבו בזמנינו?

בשו"ע (אבה"ע סימן כז סי') כתב: "שיעור הכסף שמקדשין בו, משקל חצי שעורה כסף צרוף". והסתפקו האחרונים האם השיעור בזמנינו השתנה - ראה סמ"ע (ח"מ סימן פח סק"ב) והש"ך (יו"ד סימן רצד ס"ק כד) והח"מ (אבה"ע סימן כז ס"ק כו) ובאה"ט (ח"מ סימן פח סק"א) - דעתם נוטה ששוה פרוטה התחשיב שלו הוא "שאפשר לקנות בו פירות הרבה" - ולפי ערך המטבע בא"י בזמנינו מדובר ב 2-5 ש"ח. אמנם באבני מילואים (סימן כז ס"ק כא) נקט שפרוטה הוא הלכה למשה מסיני ולא משתנה שיעורו לעולם, וכן פסקו בערוך השולחן (אבה"ע סימן כז ס"ג) ובחזו"א (אבה"ע סימן סו ס"ק ב) .

ולענין הלכה, כיון שהוא ספק בשל תורה, באיסור א"א החמורה ראוי להחמיר ולחוש לכל הדעות, ד'ספיקא דאורייתא לחומרא'. ובפרט לדעות שהובאו לעיל (סימן ב אות א) שבגירושין יש לאשה חזקת איסור אשת איש גם בספיקא דדינא, א"כ גם בנידו"ד יש להעמידה בחזקת א"א, כל זמן שנייר הגט שמקנים לבעל אינו שווה פרוטה לכל הדעות, וע"כ צריך שנייר הגט יהיה שווה פרוטה "שאפשר לקנות בו פירות הרבה" (כדעת הסמ"ע והש"ך דעמיה).

ודייני ברבנות שמזלזלים בזה וכותבים גיטין על נייר מדפסת ששווה 2-3 אגורות (כפי שראינו בענינו, וכפי ששמענו מדיינים ברבנות שהודו שהם כותבים גיטין גם על נייר דק של מדפסת) - שהוא לכל הדעות פחות משווה פרוטה, נמצא שהבעל מגרש את אשתו בגט שאינו שלו (כי א"א להקנות דבר שאינו שו"פ) - והאשה נשארת אשת איש גמורה.

וגם אין לצרף בזה את הדיו והנייר וכלי הכתיבה שיהיו שניהם יחד שווה פרוטה

- מאחר שמוכח מהראשונים שאין מצרפים בכה"ג - ראה רש"י (גיטין כ. ד"ה חזי לאצטרופי). וכן הוא בשו"ת אור זרוע (סי' תשטו). בביאורם את דברי הגמ' בדין "עלה של זית" שחזי לאצטרופי, וז"ל: "אם עלים הרבה לשכב עליהם או למאכל בהמה". ולכאורה צריך ביאור בדבריהם למה כתבו "עם עלים אחרים" שיכתבו הראשונים שחזי לאצטרופי עם מאכל בהמה סתם או עם מוכין וכדו'. אלא מוכח מדבריהם שכדי לצרף שני פרטים לשו"פ צריך שני תנאים. א. שיהיה מין במינו. ב. שזה לאותה מטרה. כגון שכביה עליהם או מאכל בהמה שאז אנו אומרים שהכל מין אחד הוא

יא

אין דעת מקנה בגיטי הרבנות

א. ברבנות יש בעיה חמורה מאד שאין דעת מקנה בגט. מאחר והנייר והדיו לא שייך לדיינים ולא לסופר, אלא הכל שייך 'למדינה', ואם אין דעת מקנה בפועל בשעת הקנין, אע"פ שיש אגן סהדי

ומצטרף לשו"פ. אבל שחסר אחד מהתנאים אין מצטרפים לשיעור שו"פ. ולא מצינו מהראשונים מישהו שחולק על זה, ואפשי פלוגתא לא מפשינן כמבואר בשדי חמד (כללי הפוסקים סי' טז אות ב ובכללים מערכת מ' סוף כלל טז) ובשו"ת חכם צבי (סי' קלח).

ומקור לראשונים שצריך מין במינו לצירוף הוא מדברי המשנה בקדושין מו. שהאומר התקדשי לי בתמרה זו התקדשי לי בזו אם יש בכולם שו"פ מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. והמשנה הקפידה על צירופים של מין במינו. ולכאורה היה למשנה לנקוט רבותא כפי שכתבה הברייטא (מז). שאפילו מין בשאינו מינו מצטרף כגון התקדשי לי באלון ברמון ובאגוז, אם יש בכולן שו"פ מקודשת, ומוכח דהמשנה שמוזכר בה רק צירוף של מין אחד תמרים בלבד, פליג הברייטא, ומזה למדו רש"י ואו"ז שדין צירוף לשו"פ הוא דווקא מין במינו, ולא מספיק שבא הדבר למטרה אחת. וכן מוכח כדבריהם ברמב"ם (פרק ה מאישות הלכה כו) וברא"ש (קדושין פ"ב סי' ט). ובפסקי הרי"א (שם) ובטור (אבה"ע סי' לא) ובשו"ע (שם סעי' ה) שכולם כתבו כדברי המשנה ולא כדברי הברייטא. שלצירוף שו"פ צריך 2 תנאים שיהיה מין במינו ושהצירוף נעשה לאותה מטרה. ומש"כ רש"י (קדושין מח: בד"ה בו ובמה שבתוכו) לגבי שמצטרף לשו"פ הכוס עם השמן, ולכאור' רואים שיש צירוף בשני מינים. זה לק"מ דהתם הצרוף נעשה מדין ביטול, שהשמן בטל לכוס כיון שמחובר אליו וצריך אותו לשימושו שבלי הכוס השמן ישפך, לכן מועיל מדין ביטול להצטרף לשו"פ. וכן כתבו התוס' (שם בד"ה מייא) שזה מדין ביטול מה שא"כ כשהחפצים נפרדים ואין אחד מחובר לשני ומשמש אותו ע"כ לא שייך צירוף רק במין במינו ובאים לאותו צורך. ועיין ריטב"א (קדושין מח ע"ב ד"ה התקדשי לי), שלומד פשט אחר ברש"י. שבמים הטעם שמקודשת רק בכלי ולא במים כיון שבמים אין שו"פ ומוכח שלמד ברש"י שאין צירוף של המים לכוס כי הוי מין בשאינו מינו. ונמצא לדינא בנידון דידן של נייר הגט, הדיו והקולמוס, שהווי מין בשאינו מינו ואין אחד מחובר לשני לכו"ע אין מצטרפים לשו"פ.

ובדבר הטענה שאם שתקו מזה עד היום, שמע מינה שזה לא להלכה. עיין בשדי חמד (כללי הפוסקים סי' טז אות כט) שלא אומרים טענה זו אלא בשלוש תנאים. א. רק שהחידוש זר מסברא כמבואר בשו"ת בעי חיי (ח"א חו"מ סי' טו). ב. כשיש סתירה מפורשת לכך מש"ס ופוסקים כמבואר במהר"ם חביב (בספרו גט פשוט בכללים סי' ד). אבל בהעדר תנאים אלו לא אומרים שאם שתקו קמאי הדבר לא להלכה. ג. ובספר גינת ורדים (אבה"ע כלל א סי' נג ד"ה עוד) כתב שהשתיקה מהוה ראיה רק "בדבר שמצוי ורגיל והוה, אמנם בדבר שחידשו האחרונים והמצאו מחודשת ליתא בהך כללא". ולפי יסודו של הגינת ורדים, השתיקה בפוסקים שלא הזכירו שא"א להקנות לבעל גט שאינו שווה פרוטה, אינו מוכיחה כלום, כי ברגיל ובמצוי בזמנם כל גט היה שווה פרוטה כיון שהיו כותבים גיטין על קלף או על נייר שג"כ בזמנם היה יקר, וע"כ שתקו הפוסקים מהמצאות שלא היתה שכיחה בזמנם שהגט לא היה שווה פרוטה.

בדבר השאלה: שבסדרי הגט שנדפסו בדורות קודמים, למרות שהם מפורטים מאד, לא נזכר בהם הפסול של גט שאינו שו"פ (ראה סדר הגט בשו"ע ורמ"א שנדפס באה"ע סו"ס קנ"ד). התשובה ברורה: הרמ"א בדרכי משה (אבה"ע סי' קכ"ד סק"א) כותב שהמנהג הוא לכתוב גט על קלף - והוא בודאי שו"פ. ולכן לא נתעוררה בזמנם השאלה של הקנאת גט לבעל שאין בו שו"פ. ובערוך השולחן (סדר הגט) הזכיר שגט נכתב על נייר, ג"כ ניחא, כי בזמנם הנייר היה יקר מאד מהיום והיה שו"פ (היום היצור השתכלל ונעשה זול לאין ערוך). ולכן גם הנייר הרגיל בזמן הערוך השולחן היה שווה פרוטה. וכן נייר עבה, מיוחד ויוקרתי בזמננו. אבל בתי הדין הרבניים שלוקחים לגט גם נייר שאינו שו"פ (דף A4 רגיל השווה כשלוש אגורות בלבד) א"א להקנותו לבעל, ונמצא מגרש בגט שאינו שלו. (ובעזרת השם בחיבור הבא נביא ראיות נוספות שא"א להקנות חפץ שהוא פחות משווה פרוטה).

שניחא ליה להקנות. לדעת הרבה מהפוסקים אי אפשר להקנות מהתורה⁹².

ב. ישנם בעלים שלא יודעים ולא מבינים שקונים את הנייר והדיו בהגבהה זאת. ומחזיקים את הצלחת כמעשה קוף בעלמא ולא לשם כוונת קנין כלל. וידוע שבלי כוונת קנין לא קונה כלל, כמבואר בשו"ע (ח"מ סי' רעה סעי' כד כה). ולפי עדויות שקבלנו, עקב החיפזון והמהירות בעריכת הגיטין ברבנות, לרוב אין הסברה מינימאלית לבעל מה הוא עושה.

ג. כמו כן, כשהרבנות מביאה לבעל צלחת גדולה שבה מונחים נייר הגט והדיו. פעמים רבות הבעל מקבל את הצלחת בשעה שידידו על השולחן שיושב לידו, ואינו מגביה אפילו טפח אחד, ונמצא שלא היה קנין הגבהה כלל - לכל הדעות (עיין שו"ע ח"מ סי' קצח, ב וסי' רסט, ה, ובסמ"ע שם ס"ק ז).

יב.

סיכום כל הפסולים הקיימים בקניני הגט בני"ד הרבני

1. כבר התבאר לעיל (באות ז) שבביה"ד הרבני הקנין היחיד שעושים בו זה הגבהה בלי קנין מעות, ויש דעות שזה רק קנין דרבנן, וידוע שקנין דרבנן לא מועיל מהתורה להחשב שלו. ואע"פ שכתבנו שאפשר להתירו משום שיש בזה ס"ס, א. שמא זה קנין מהתורה. ב. ואפילו אם זה מדרבנן שמא קנין מדרבנן מועיל מהתורה. אמנם ס"ס כזה אפשר לומר רק בבי"ד כשר שאין בו בעיות הלכתיות אחרות. אבל בבתי הדין הרבניים שיש בעיות רבות בקניני הגט ובעיות נוספות בגיטין ברצון ובכפייה (כפי שהובא בספר זה), א"כ כאן צ"ל שכיון שיש כאן ספקות רבות להחמיר אז לוקחים את הדעות שסוברים שקנין משיכה זה רק מדרבנן ומצרפים את זה לשאר הספיקות ההלכתיות שקיימים בגיטי הרבנות - כדי להחמיר.

2. פעמים רבות מהלחץ שיש לסופר לעשות הרבה גיטין בזמן קצר אין לו אפשרות לחזור ולקנות את הדיו וכלי הכתיבה בחזרה מהבעל, וא"כ כל הגיטין הרבים שיכתבו מכאן ואילך בדיו זה בבי"ד הרבני הם בטלים מהתורה כיון שהדיו לא של הסופר ולא יכול להקנותו לבעלים נוספים (ראה באות ח).

3. ברוב גיטי הרבנות יש בעיה בלשון קניני הגט, כיון שמתוך בורות הדיינים והסופרים הם מקנים את הנייר הדיו וכלי הכתיבה בלשון עתיד ולא בלשון הווה וזה לעכובא ומכוח בעיה זו בפני עצמה רוב גיטי הרבנות בטלים מהתורה (ראה באות ט).

---

92. דעות הפוסקים שצריך את דעת המקנה להקנות בפועל בזמן הקנין (ולא מועיל הקנין אע"פ שיש אנון שהדי שרוצה להקנות), הם: המגן אברהם (או"ח סי' יד סק"ח), והביאו להלכה ה'נודע ביהודה' (קמא אבה"ע סי' נט בד"ה והנה). וכן מבואר כך להדיא בב"ח והט"ז (ח"מ סי' קפט. ובשר"ת עונג יו"ט סי' קיא). ובספר 'אמרי משה' (סי' לו) בהגה"ה שהוכיח את הדברים מדברי הרמב"ן והש"ך. ובספר 'אבן האזל' (בפרק ב' מהל' שכנים הלכה ז) - הוכיח שכך דעת הקצוה"ח (סי' רמד סק"א). עיין עוד בזה בספר 'אמרי בינה' (בקונטרס הקנינים סי' ד). וב'קהלות יעקב' (קידושין סי' כב אות ב). ובעוד פוסקים רבים.

4. וכבר התבאר (באות י) שאין אפשרות להקנות דבר שהוא פחות משהו פרוטה משום שהוי בגדר קנין דברים שלא הוי קנין, ולכן הבעל לא זכה בגט זה שהנייר שלו שווה פחות מפרוטה, והרי הוא מגרש בגט שאינו שלו והגט בטל מהתורה. ובבתי הדין הרבנים נייר הגט שווה פחות מפרוטה.

5. כיון שהנייר וכנראה גם הדיו שייך למדינה ולא לסופר ולדיינים א"כ לדעות שצריך דעת מקנה בזמן הקנין בבי"ד הרבני זה לא קיים כיון שאין דעת מקנה קרי המדינה, בזמן הקנין (ראה באות יא).

6. ישנם בעלים המגיעים לביה"ד הרבני שאינם יודעים שקונים את הנייר והדיו בהגבהה, ובלי כוונת קנין האדם לא קונה, (ראה באות יא).

7. פעמים רבות הבעל יושב ליד השלחן ואין מגביה את הנייר והדיו של הגט ג' טפחים, ומצוי שהבעל לא מגביה אפילו טפח - והרי בשו"ע (חור"מ סימן קצח ס"ב) הביא דעות שצריך הגבהה של ג' טפחים, ולפחות טפח בשביל לקנות (ראה אות יא).

סימן ו

בעיות בעדי הגט - המבטלים את הגט גם כשניתן ברצון

א.

אם העדים לא קוראים את הגט - הוא בטל מהתורה

נתבאר בגמרא (גיטין פו.): "שאינ דבר שבערוה פחות משניים" ולכך צריך בגיטין וקידושין שיהיו שני עדים לקיום הדבר. והנה לגבי העדים של קיום הגט ישנה מחלוקת גדולה בראשונים, האם רק עדי מסירה כרתי או גם עדי חתימה כרתי.

הב"י (אבה"ע סימן קלג) הביא בזה את מחלוקת הראשונים, שדעת הרי"ף, הרמב"ם, הרמב"ן, הרשב"א, הר"ן, ורבינו ירוחם, שגם עדי חתימה כרתי ולא רק עדי מסירה.

ואילו דעת הרא"ש, ר"ת, הסמ"ג, התרומה, מרדכי, ורש"י שרק עדי מסירה כרתי, אבל עדי חתימה לא כרתי כלל, וכל מה שהעדים חותמים בגט הוא משום תיקון העולם, שמא ימותו עדי המסירה ויבוא הבעל ויערער לקלקלה, וע"י עדי החתימה יאומת לנו שהאשה גרושה.

לכאורה צ"ע, כיון שמעשה הכריתות נעשה בזמן מסירת הגט מיד הבעל ליד האשה, א"כ צריך שיהיו עדי קיום בזמן הנתינה כמו לגבי קידושין שצריך שיהיה עדים לקיום הקידושין בזמן נתינת הטבעת מיד החתן ליד הכלה (כמבואר ברמ"א אבה"ע סי' מב ס"ד). ובשלמא לראשונים דס"ל שרק עדי מסירה כרתי ולא עדי חתימה ניחא, שלכך עדי חתימה לא כרתי כיון שהם לא רואים את מעשה נתינת הגט מיד הבעל ליד האשה. אבל לדעת הראשונים הנ"ל שמועיל גם עדי חתימה בלבד ויכול למסור את הגט בינו לבינה, צ"ע הרי חסר בעדי קיום בזמן הכריתות.

ומצינו בר"ן בגיטין (דף מח. מדפי הרי"ף) וז"ל "מכיון שיש עדים על עיקר הדבר דהוה להו עדי חתימה כעדי מסירה שהרי הגט יוצא מתחת ידה בעדים הללו, ובידוע שהבעל מסרה לה ונמצאו כאילו הן עצמן מעדים על המסירה" עכ"ל.

וביאור דברי הר"ן, שכיון שעדי החתימה מעידים שהבעל אמר שרוצה לגרשה וכתב גם גט לגרשה, ועכשיו נמצא הגט תחת יד האשה, א"כ יש כאן אנון סהדי שהאשה קיבלה את הגט מיד בעלה,

ומגורשת מכח "האנן סהדי"⁹³. ולכאורה לפי הר"ן אין הגרושין חלים אלא עד אחר שיראו שהגט יוצא מתחת ידי האשה, וצ"ע לפני כמה אנשים צריך שיצא הגט מתחת ידה, האם צריך שני עדים שיעידו שראו את הגט ביד האשה, או דסגי שהוציאה הגט בפועל בפני כמה אנשים שזה בגדר אנן סהדי, ואין צריך שיעידו על כך שנים בדווקא. אולם אם תוציא רק בפני זה שרוצה להתחתן עמו, הרי ה'אנן סהדי' לא נגמר, וממילא אין כאן עדיין מעשה כריתות.

וכבר נחלקו האחרונים בביאור הר"ן, שהנתיבות המשפט (בחו"מ סימן נב ס"ק א) מבאר שכוונת הר"ן שעדי החתימה הם האנן סהדי, כשהגט יוצא מתחת ידה עם עדי החתימה, יש עדות של 'אנן סהדי' שהגט נמסר לידה. ע"פ זה כתב שאם נפסלו העדים בין החתימה למסירת הגט לאשה, הגט בטל. כמו"כ לדעת הנתיב"מ לא צריך שיהיה בפועל ראית הגט יוצא מתחת ידה של האשה ברבים כדי שיהיה 'אנן סהדי', ודי בכך שמראה לבי"ד גט החתום ע"י שנים בשביל להתירה להינשא.

אבל לדעת הקצוה"ח (במשוכב נתיבות שם בס"ק א) ה'אנן סהדי' לא נוצר ע"י עדי החתימה, אלא ע"י העולם שרואה שיש כאן גט עם עדי חתימה, ועכשיו הגט הזה יוצא מתחת ידה של האשה. וא"כ העולם הם ה'אנן סהדי' על זה. ולכן גם אם נפסלו העדים או מתו בין החתימה למסירת הגט מגורשת. ולפי ביאור הקצוה"ח צריך שיראו את הגט יוצא מתחת ידה של האשה ברבים - כדי שע"י זה יהיה האנן סהדי של העולם⁹⁴. וקצת צ"ע מדוע לא נזכר במפורש בדברי הפוסקים שצריך שיראו רבים את הגט יוצא מתחת יד האשה.

והנה הנתיב"מ (חו"מ סימן לו ס"ק יז) כתב ביאור אחר בראשונים הסוברים שמועיל עדי חתימה בלבד, שהרי כל מה דאמרינן בגמ' (קדושין סה:) שצריך שני עדים לקיום בקידושין. הוא משום שהמקדש חב לאחריני שאוסרה על כל העולם, ולכך לא מועיל בזה הודאת בעל דין. משא"כ לגבי גט שאינו חב

---

93. והר"ן הולך בזה לשיטתו בקידושין (כח: מדפי הר"ף) בשם הרמב"ן שגם לגבי קידושי שטר מועיל בכתב ידו. והטעם מכח האנן סהדי שיש שם, דכיוון דנפיק מתחת ידה אנן סהדי שניתן הגט בכשרות ודי בכך. וכן דעת הנימוק"י ביבמות (דף ח: ודף ט. מדפי הר"ף). וכן כתב הרא"ה בשם רבו הרמב"ן (בכתובות עג. בד"ה ואי קשיא) שבדין עדי קיום של קידושין מועיל גם ע"י אנן סהדי. וכן כתב בחידושי רבי וידאל קרשקש בשם רבו הרא"ה (בכתובות עג.), ובשורת התשב"ץ (חלק ג ס"י מז.) ובשורת אור זרוע (ס"י תשס) בשם רבינו שמחה. ועיין עוד בשו"ת משכנות יעקב (אבן העזר בסו"ס מב), שמוכיח שכך דעת תשובות מימוניות בשם הרשב"א הזקן, והרשב"א והמהר"י מינץ שבקידושין מועיל גם ע"י אנן סהדי ולא צריך עדים בדווקא. וכן פסק בשו"ת חתם סופר (אבה"ע ח"א ס"י ק).

ומכאן תצא קריאת תגר גדולה נגד ההפקרות הגדולה הקיימת בין דיני הרבנות המתירים אשת איש לעלמא בלא גט כשר, ע"י פלפולי הבל שמבטלים הקידושין בטענה השגורה בפיהם שאחד מעדי הקידושין היה פסול לעדות וממילא הקידושין בטלים כיון שלא היו בנוכחות שתי עדים, והאשה מותרת לעלמא. ולפי מה שכתבו הראשונים והאחרונים, מתברר שגם אם באמת היה עד אחד פסול או אפילו שני העדים היו פסולים, מכל מקום כיון שהחופה והקידושין נעשים בפומבי בפני הקהל גדול של חברים וידידים, יש כאן אנן סהדי שהאשה התקדשה והיא מקודשת מהתורה לכל דעות הראשונים הנ"ל, כיון שבדין אנן סהדי אין פסול של עדים קרובים או פסולים וממילא אסורה להינשא מבלי לקבל גט כשר מבעלה. ובקונטרס דיני הכזב (ס"י יח) נכתבו סיבות רבות נוספות מדוע ביטול הקידושין שעושים דיני הרבנות הוא נגד ההלכה.

94. עיין ברא"ה בשם הרמב"ן, ורבי וידאל קרשקש ואור זרוע בשם רבינו שמחה ושורת התשב"ץ ושורת החת"ס (המובאים בהערה קודמת), שלדעתם דין אנן סהדי נוצר ע"י שרבים רואים ויודעים מהדבר.

לאחרינא, מועיל הודאת בעל דין, כדנפסק שבעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן. ולכך הבעל נחשב כשתי עדים ולא צריך עדי קיום לגרושין. נמצא שכל מה שצריך שני עדים בגט זה כדי לתת לגט דין שטר. שהרי שטר בלי עדים לא הוי שטר. אבל לא צריך עדים בגט משום דבר שבערוה, דהבעל נאמן כשני עדים.

ומ"מ בלשון הרמב"ם (בפ"א מגרושין הט"ז) מבואר כדברי הר"ן, וז"ל: "הואיל ועדים שבו כשרים והרי הגט יוצא מתחת ידה" עכ"ל. ולפי הנתיבות המשפט לא צריך כלל את התוספת שכתב הרמב"ם ש"הגט יוצא מתחת ידה", דלדבריו כיון שהעדים כשרים חתומים בו ועושים את הגט לשטר כשר והבעל אומר שגירש את אשתו ודיבורו הוה כשני עדים לכריתות, סגי בכך להחשיבה כמגורשת. וחזינן מלשון הרמב"ם שהביאור בדעות הסוברים שעדי חתימה כרתי כדברי הר"ן ודלא כביאור הנתיבה"מ⁹⁵.

בשו"ע נפסק להלכה (אבה"ע סימן קלה ס"א) שהעדים צריכים לקרוא את הגט. והנה בב"י שם הביא שלש שיטות בדבר.

א. דעת התוס' (גיטין יט: בד"ה צריכי בתירוצם השני), וכן דעת המרדכי (גיטין סימן שמג) בשם הר"ם, שאם העדים לא קראו את הגט לפני הנתיבה אע"פ שקראו את הגט אחר הנתיבה [הכוונה אחרי כדי דיבור כיון שאם זה בתוך כדי דיבור מבואר שם במרדכי ובפני יהושע (בגיטין יט: בתוס' ד"ה צריכי) שהוה כלפני הנתיבה] האשה אינה מגורשת כלל ואם נישאת תצא.

ב. דעת הרמב"ם הרשב"א, הסמ"ג, הגהות מיימוניות, הר"ן שאם לא קראו את הגט לפני הנתיבה וקראו את הגט אחר הנתיבה, אפילו אחרי זמן רב שאם נישאת לא תצא, ואם נשרף או נאבד שאי אפשר לקרותו הוי ספק מגורשת ואם נישאת תצא.

ג. דעת התוס' (הנ"ל בתי"ץ ראשון) הרא"ש, הטור, רבינו ירוחם שגם אם לא קראו את הגט כלל אם נישאת לא תצא.

---

95. ועוד צ"ע בנתיבה"מ בביאורן בדברי הר"ן, שהרי הדין הוא שבעל שאמר גרשתי את אשתי הוה ספק מגורשת, כמו שפסק בשו"ע (אבה"ע סי' קנב ס"א) בשם הרמב"ם (הלכות גירושין פי"ב ה"ה) - וא"כ לפי פירוש הר"ן בדין עדי חתימה כרתי, לדעת הר"ף הרמב"ם מוכח להדיא שמועיל דין אנן סהדי בשביל קיום בגיטין וקידושין, וכדברי שו"ת חת"ס (אבה"ע ח"א סימן ק) שמועיל דין אנן סהדי בקידושין, והביא חת"ס שכך נקטו התרומת הדשן ואור זרוע. א"כ הו"ל ודאי מגורשת ומקודשת ולא ספק, וא"כ איך פסק השו"ע בשם הרמב"ם שהוה רק ספק מגורשת.

אלא שיש לדחות כמו שכתב בתרומת הדשן (סימן רז) שיש לומר שאנן סהדי מועיל רק כשיש עדים על האנן סהדי. אבל אם הכל בנוי רק על האנן סהדי, לא מועיל בגיטין וקידושין. וא"כ לפי הנתיבות המשפט לעיל שיש עדים על אנן סהדי, אין ראייה לנידוד"ד שמועיל אנן סהדי בלחוד, ולכן הוה רק ספק מגורשת. ברם לדעת הקצוה"ח (במשו"ב נתיבות הנ"ל) שנראה שדעתו שבדין עדי חתימה כרתי יש רק אנן סהדי לחוד, יש ראייה לדבריו מדברי הר"ן שמועיל כל אנן סהדי לקיום בין בגיטין ובין בקידושין. וא"כ צ"ע מדוע השו"ע פסק בשם הרמב"ם שבעל שאמר גירשתי את אשתי הוה רק ספק מגורשת, ולא ודאי מגורשת משום אנן סהדי שיש כאן.

ובשו"ע (אבה"ע סימן קלה ס"א) פסק וז"ל: "העדים שנותנים את הגט לפניהם צריכים לקרותו קודם נתינה, וטוב לקרותו גם לאחר נתינה ואם לא קראוהו אלא לאחר נתינה בלבד מגורשת". ובשו"ע (שם בס"ג): "וז"ל: "אם לא קראו אותו בהתחלה וזרקתו לאור או לים אע"פ שהבעל אומר שגט כשר היה הרי זו ספק מגורשת".

והנה כיון שהתבאר לעיל שצריך שני עדים לקיום כריתות הגט. א"כ בשלמא לסוברים שאם לא קראו את הגט לפני הנתינה אפילו שיקראו אח"כ [אחרי כדי דיבור] שהגט בטל, ניחא, דהטעם שהגט בטל הוא מכיון שחסר בעדות העדים שאינם יודעים שזה גט. אבל לדעות לעיל שס"ל שאם קראו את הגט אחרי הנתינה (גם אחר כדי דיבור) הוה גט. וק"ו לדעות שאפילו לא קראו כלל מגורשת, צ"ע הרי חסר כאן בעדות העדים⁹⁶. וכבר עמדו בשאלה זו גדולי האחרונים, הב"ש (אבה"ע סימן קלה בס"ק א) הפני יהושע (גיטין יט:) ובבני אהובה (פ"א מגרושין הי"ט).

והאחרונים הנ"ל ביארו שלדעות שעדי חתימה לבד כרתי, צריך לומר שכיון שעדי החתימה כבר קראו את הגט, לכן בדיעבד גם אם עדי המסירה לא קראו את הגט אם נישאת לא תצא. דלא חסר כאן בעדי הקיום. אבל לדעות הנ"ל שרק עדי מסירה כרתי אם לא קראו את הגט לפני נתינתו וגם לא תוך כדי דיבור אחרי נתינתו, הגט בטל מהתורה כיון שחסר כאן בעדי הקיום של הגט.

ונמצא מכל הנ"ל שבגיטי הרבנות שיש הרבה הרכבים שהעדים של הגט כלל לא קוראים את הגט! לא לפני המסירה ולא אח"כ! ובמקרה הטוב מסתפקים במה שחתמו על הגט. וגם הדיינים ברבנות לא קוראים את הגט בקול באופן שישמעו הבעל והעדים - על כן פשוט לדינא שלכו"ע האשה אינה מגורשת מהתורה בגט כזה. וגם בדיעבד שנישאת כבר לאחר תצא מבעלה השני, דחשיבא אשת איש גמורה לבעלה הראשון, כיון שאין כלל עדים לקיום הגט.

והנה בשו"ע (אבה"ע סימן קלה ס"ג) פסק שאם לא קראו את הגט לפני מסירתו וזרקתו לים או לאור שהיא ספק מגורשת, וביאר הב"ש (שם ס"ק ג) שדין זה הוא לכו"ע בין לדעות שעדי חתימה כרתי ובין לדעות שעדי מסירה כרתי, כיון שנפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קנב ס"א) שבעל שאמר גירשתי את אשתי הוה ספק מגורשת. גם בנידו"ד שזרקה האשה את הגט לים, כיון שעדי החתימה שומעים את הבעל אומר שמגרש את אשתו, וכן עדי המסירה רואים שנותן הבעל את הגט לאשתו - ואומר הרי את מגורשת! יש כאן ראיית עדים על ספק גירושין, ולכן הוה ספק מגורשת.

---

96. ובהשקפה ראשונה היה אפשר לתרץ את הדעות שמועיל קריאת הגט גם אחר זמן מנתינתו, לפי הסבר הר"ן (לעיל באות א) בדין עדי חתימה כרתי, גם אם לא היו עדים בשעת מסירת הגט דמהני מכיון שיש אנון סהדי שהגט נמסר לידה. וה"ה בנידו"ד שיש אנון סהדי שנמסר הגט ליד האשה, ועכשיו העדים קוראים את הגט, לכן היא יכולה עכשיו להתגרש.

אלא שביאור זה נדחה משני ראיות:

א. בר"ן מבואר "שהאנון סהדי" נוצר רק אחרי שעדי החתימה ראו את כל מה שכתוב בגט, בצירוף ראיית הגט שיוצא עכשיו מתחת ידה של האשה. ב. דעת הסמ"ג (הובא לעיל אות א) שרק עדי מסירה כרתי, וא"כ לדעתו לא מועיל דין אנון סהדי בגיטין, ומ"מ ס"ל שמועיל קריאת הגט גם לאחר זמן.

ולפי זה מצאנו בשו"ת משכנות יעקב (חלק אבה"ע סימן מ ס"ק יז) שמסביר בטוב טעם את דעת הר"ם שהביא המרדכי (הובאו דבריו לעיל) שאם לא קראו את הגט קודם הנתינה - האשה אינה מגורשת כלל!, שלכאורה זה סותר את הנפסק שבעל שאמר גרשתי את אשתי הוה ספק מגורשת, ומבאר המשכנות יעקב שהר"ם לשיטתו בתשובת מיימוניות (בהלכות אישות סימן לא) שסובר בגט שנזרק ע"י הבעל וספק קרוב לבעל או לאשה - שאינה מקודשת כלל! כיון שלדעתו ראיית ספק לא נחשבת לעדות כלל! ומטעם זה גם לגבי גירושין, שלא קראו את הגט קודם הנתינה - אמרינן שאינה מגורשת כלל. וכדעת הר"מ והמרדכי פסק לדינא הערוך השולחן (אבה"ע סימן קלה ס"א) וז"ל: "שעדי מסירה שזהו עיקרו של גט, צריכים לקרותו קודם הנתינה (יט): ומעכב גם בדיעבד, דאם לא קראוהו על מה הם עדים, הרי אינם יודעים אם גט נתן לה או דבר אחר".

ועדיין צריך ביאור לדעות הנ"ל שס"ל שגם אם לא קראו את הגט לפני הנתינה וגם לא לאחריה, (כגון שנשרף או נאבד), שאם נישאת לא תצא! והביאם הרמ"א (שם) בלשון יש חולקים - ודבריהם צריכים עיון, הרי חסר כאן עדי קיום, ואיך פסקו שאם נישאת לא תצא? דמשמע שדעתם שהיא מגורשת בודאי. וראה בב"ש (בס"ק ה) שמבאר שלדעתם מתי בעל שאמר גירשתי את אשתי הוה רק ספק מגורשת זה רק אם העדים לא ראו את נתינת הגט. ונמצא שבנידו"ד שהבעל אומר שמגרש את אשתו והעדים רואים את נתינתו, בזה הוה בודאי מגורשת על ידי דיבורו של הבעל, ולכך יש כאן עדים על ודאי גירושין.

והנה אע"פ שמבואר לעיל שאם העדים לא קראו את הגט לדעת השו"ע הוה ספק מגורשת ולדעת הרמ"א בדעה השניה הוה ודאי מגורשת. מ"מ בנידו"ד בגיטי הרבנות לכו"ע היא אינה מגורשת בודאי ולא רק מכוח הספק, שרק בעלמא שהבעל כותב בעצמו את הגט או שאומר לסופר שלו לכתבו שייך לומר שיש כאן ספק גירושין, כיון שבדיבורו הבעל נאמן מספק לומר שבגט נכתב ספר כריתות כדת וכדין. משא"כ בגיטי הרבנות שהעדים רואים שהסופר כותב את הגט בלי שהבעל ידע וקרא כלל מה כתוב בתוכו⁹⁷, בודאי לא שייך לומר שמדין בעל שאמר גירשתי את אשתי הוה ספק מגורשת. דכל זה שייך רק במקום שיש לומר שהבעל ראה ויודע מה שכתבו בגט! משא"כ בגיטי הרבנות - שהעדים בעצמם יודעים שברוב המקרים הסופר כותב בלי שהבעל הסתכל מה שכתוב בגט, א"כ אין הבעל בדיבורו שגירש את אשתו נאמן להעיד שהגט אפילו ספק כשר, וע"כ ברור שכל גיטי הרבנות בחזקת בטלים מהתורה משום הרגיל והמצוי בבתי דינים אלו - שהבעל וכן העדים שם עפ"י רוב אינם קוראים את הגט כלל.

כמו"כ יש לציין שישנם הרכבים בניה"ד הרבניים שנוהגים לקרוא את הגט, אבל קריאת הגט נעשית אך ורק ע"י אחד העדים בלבד כשהשני רק מאזין לדבריו ולא קורא את הגט בפנים!! וכבר פסק בשו"ע (אבה"ע סימן קל סט"ז) וגם הרמ"א (שם) סתם כדבריו, שאם העדים אינם יודעים לקרוא

97. כפי הנהוג והמקובל בבתי הדין הרבנים שהבעל לא רואה כלל את פנים הגט, ומקבל לידו רק גט מקופל לארבע וברוב המקרים גם לא קוראים את נוסח הגט בקול. נמצא שהבעל לא יודע אם נייר המקופל שמסר לאשה נכתב בו גט כהלכה או שנכתבו בו סיפורי מעשיות בעלמא.

צריך ששנים יקראו בפניהם ולא מספיק אחד! ועיין בב"ש (שם ס"ק נו). ובב"י (שם) שמועיל גם עד אחד בתנאי שהעד מפחד מהרב מסדר הגט, כמו רב נחמן וספרי דדייני (כמבואר בגיטין יט:).

ובנידו"ד שעדי הגיטין ברבנות אין להם יראה גדולה מהדיינים בוודאי א"א לסמוך על קריאת אחד מהעדים בלבד - מכמה טעמים:

א. כיון שהם רואים שהדיינים בעצמם קלי דעת בכל הנוגע לגיטין, ולא מרוכזים להקשיב להקראת העד. ב. העדים הם עובדי מדינה שאין כוח לדייני בית הדין לפטר אותם, גם אם לא מרוצים מהם כלל, ולכן העד לא חושש לזייף בהקראת הגט.

ג. הרגיל והמצוי שגם הדיינים בעצמם לא קוראים את הגט אח"כ, וע"כ העדים לא חוששים שיתפסו בשקר בהקראת הגט. וע"כ ברור לדינא, שהגט בטל מהתורה גם במקרים שעד אחד קורא את הגט, והעד השני מאזין לדבריו.

וק"ו אם דיין אחד קורא את הגט בעצמו והעדים והבעל שומעים ממנו בע"פ - שהגט בטל מהתורה, כי הדיין הוא עד אחד בלבד, שאין לא מורא מאיש מעליו וחשוד לשקר. וזאת מלבד פסולו בעצם אפילו כעד אחד, משום שמוחזק להתיר א"א לעלמא שלא כדין - ראה בשו"ע (יו"ד סימן קיט) מדין חשוד על הדבר שלא דנו ולא מעידו, וק"ו בדייני הרבנות שאינם רק חשודים אלא הוחזקו להתיר א"א שלא כדין שפסולים לעדות, (וראה מש"כ בזה באריכות לעיל בסימן ב).

ב.

סופר שחותם בשם העדים - פוסל את הגט

בהרבה הרכבים בביה"ד הרבני מצוי שהסופר חותם בשם העדים וזה פשוט וברור שחתימת העדים ע"י הסופר הוי חתימה פסולה כמבואר בפסקי הרי"א¹ (גיטין פ"ט ס"ק י"ד) וכן פסק בשו"ת אור זרוע (הלכות גיטין סימן תשטו) בשם אביו. והביאו בהגהות אשר"י (בפ"ב מגיטין סימן יב) ולאפוקי מדעת רבינו שמחה שמכשיר.

ובטעם הדבר שחתימת הסופר במקום העדים פסולה! נחלקו בזה האחרונים. דעת הקצוה"ח (סימן מה ס"ק ב) כיון דשם עדים חל עליהם רק אחרי שהם חתמו והעידו, ומאחר שקודם החתימה אין להם שם עדים, ע"כ אינם יכולים למנות בזה שליח לחתום בשמם. ובנתיה"מ (שם ס"ק ב) כתב שטעם הפסול הוא מדין "עד מפי עד". נמצא שהדבר מוסכם לדינא, שכאשר הסופר בביה"ד הרבני חותם בשם העדים, החתימה של העדים בגט פסולה.

ואין לומר, שכיון שבבי"ד הרבני יש עדי מסירה, א"כ קיום הכריתות נעשה ע"י עדי המסירה למרות שעדי החתימה פסולים. דבמקרה שלפנינו שהסופר חתם במקום העדים - אע"פ שהלכה כרבי אלעזר שבגיטין עדי מסירה כרתי (כמבואר בגיטין פו:), מ"מ מודה רבי אלעזר במזויף מתוכו שהגט פסול! כמבואר בגיטין (ד). ונפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קל ס"ז), וחתימת הסופר במקום העדים - אין לך מזויף מתוכו גדול מזה.

אלא שמ"מ יש לבעל דין לומר, שהגט כשר בדיעבד, דכיון שכל הפסול ד'מזויף מתוכו' הוא רק פסול דרבנן ולא מהתורה, ובפסול דרבנן - כבר נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קנ ס"א) שכל גט שפסול מדבריהם אם נישאת לא תצא. ברם ראה בפ"ת (אבה"ע סימן קלג ס"ק ג) שמביא מחלוקת הפוסקים האם הגט שפסול מדרבנן בטל מהתורה, כיון שקיימא לן לפי דעת השו"ע (אבה"ע סימן קכ ס"א) שכתיבת הגט שהסופר כותב זה בשליחות הבעל, וא"כ יש לומר שכשהבעל עושה את הסופר שליח הוא עושה אותו שיהיה שליח טוב וכהלכה, ואם יעשה השליח גט שהוא פסול מדרבנן, בזה הוא לא ממנה אותו לשליח. ונמצא שכל פסול בגט מדרבנן מבטל את שליחות הסופר וממילא הגט בטל מהתורה!.

ומה שכתב בשו"ע הנ"ל, שגט שיש בו פסול דרבנן אם נישאת לא תצא, השו"ע מיירי רק במקום שהבעל בעצמו כותב את הגט, שדעת המשכנות יעקב (אבה"ע סימן כז) שאם ציווה הבעל לעדים לחתום, כל זמן שלא חתמו הגט בטל מהתורה וחספא בעלמא הוא. וכן פסק בשו"ת ברית אברהם (אבה"ע סימן צז ס"ק יג) בשם המהרי"ק (בשורש כז, ובסימן קב ס"ק ג). וכן פסק בשו"ת צמח צדק (אבה"ע סימן ער ס"ק ב) וכן דעת הגט פשוט (סימן קכז ס"ק ו) ביישוב שו"ת הרא"ש עיי"ש.

ולדעתם בנידו"ד ברור שהגיטין ברבנות שבהם חתימת עדים נעשית בפסול ע"י הסופר, הגט בטל מהתורה וגם אם נישאת תצא. אלא שמ"מ הפ"ת (שם) מביא משו"ת בגדי כהונה (סימן יג) וכ"כ גם ערוך השולחן (סימן קלג ס"ב) שמתירים בדיעבד אם נישאת,

והנה בדין מזויף מתוכו מצינו מחלוקת בראשונים, שהב"י (אבה"ע סו"ס קלא) מביא שדעת הרמב"ם וכן דעת הרמב"ן הרשב"א והר"ן הובאו בב"י (אבה"ע ריש סימן קל) וברמ"א (סימן קל ס"א) שדוקא במקום שלא ניכר פסול עדי החתימה, שיש לחשוש שמא יסמכו על עדי החתימה, אז אמרינן שרבי אלעזר מודה שהגט פסול מדרבנן משום מזויף מתוכו, אבל במקום שניכר מתוך חתימתם שהם חתמו בפסול, בזה אין פסול שמזויף מתוכו.

אם כן, בנידו"ד שהסופר חותם במקום העדים, וכיון שהחתימה היא בכתב סופרים, לא ניכר בגט מי החותם. ומאחר שלא ניכר פסול של העדים בחתימת הסופר, הוה פסול של מזויף מתוכו. אלא שבכנה"ג (אבה"ע סו"ס קלא הגהב"י ס"ק ז) הביא שדעת מהרי"ו (סימן כז) לחלוק, והטעם שדעת מהרי"ו כדעת התוס' (גיטין ד. בד"ה מודה) שדין מזויף מתוכו לגבי חתימה שלא לשמה, גזרינן חתימה שלא לשמה אטו כתיבה שלא לשמה, וזה שייך רק כשהזויף ניכר מתוכו, אבל כשלא ניכר פסול מתוכו - התוס' מכשירים, משום שאז אין חשש לגזור חתימה אטו כתיבה. וא"כ לדעת מהרי"ו לכאורה יש היתר, כיון שבעינינו לא ניכר הפסול אין דין של מזויף מתוכו. מ"מ דעת רוב הראשונים (שהו"ד לעיל) שחתימת הסופר במקום העדים הוה מזויף מתוכו ופוסל את הגט, הגם שלא ניכר הפסול⁹⁸.

98. והיה מקום לומר שיש בנידו"ד ספק ספיקא להתיר.

א. שמא הלכה כדעות שפסול דרבנן לא גורם לביטול שליחות הסופר ואין הגט בטל.

ב. שכל הדעות שסוברים שפסול דרבנן מבטל את הגט מהתורה זה רק לדעת השו"ע שפסק (אבה"ע סימן קכ ס"א) שצריך דין שליחות של הבעל, אבל לדעות שהביא הב"י (אבה"ע ריש סימן קכג) שלא צריך דין שליחות בכתיבה, א"כ לכאורה כל פסול דרבנן לכו"ע לא הוה פסול מהתורה.

ויש עוד לצרף בזה את דעת הגאון שהביאו הרמב"ם (בפ"ג מגרושין ה"ח) והביאו גם הרי"ף (גיטין דף מח. מדפי הרי"ף) והשו"ע (אבה"ע סימן קלא ס"ו) בלשון י"א, שמזויף מתוכו הגט בטל מהתורה והולד ממזר. **ולכך פשוט** שבכל אותם המקרים המצויים בבתי הדין הרבניים שהסופר חותם בשם העדים, יש בזה חשש גדול של פסול הגט מהתורה, ולכן גם אם נישאת תצא, כמו שנפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קנ ס"א) שספק מגורשת גם אם נישאת תצא והולד לפחות ספק ממזר.

ג

סופר שחותם כעד דינו

העידו רבים שבבתי"ד הרבניים כשחסר עד קבוע **לוקחים את הסופר שכתב את הגט כעד** חתימה - כאשר השו"ע פסק לדינא (אבה"ע סימן קל סעיף יח) וז"ל: **"יש ליזהר שלא לחתום הסופר לעד,** מפני שיש פוסלים (וראה בב"י שהאריך במחלוקת הראשונים בזה).

ד

כשהבעל אינו מייחד את העדים - פסולו

מצוי "בבתי הדין הרבניים" שלא מייחדים את העדים של הגט ולא אומרים לבעל לומר "אתם עדיי" - וכאשר נמצאים שם בחדר ביה"ד קרוב או פסול בשעת נתינת הגט, לדעת הרבה ראשונים הגט בטל מהתורה - ראה בשו"ע (חור"מ סימן לו ובנו"כ).

וכאמור בספר "שואה בהסכמה" **מצויים בבתי"ד הרבניים עדים רבים הפסולים לעדות מהתורה:** דייני הרבנות, עורכי דין, שוטרים, קרובי משפחה המלווים את המתגרשים - ולכן הזלזול של דייני הרבנות ביחוד של הבעל לעדים הכשרים - גורמת פעמים רבות לבטל את הגט מהתורה לדעת הרבה ראשונים.

אלא שס"ס זה נדחה, שהרי כל הטעם של הראשונים שסוברים שצריך שליחות בכתבת הגט, הוא משום שנלמד מהפסוק "וכתב" שהבעל צריך לכתוב את הגט ולכן צריך הבעל לעשות שליח. וא"כ כל זה שייך רק בכתובה כיון שהלכה כרבי אלעזר שהפסוק "וכתב" הולך רק על הכתיבה (ולא על החתימה כדעת רבי מאיר), ואע"פ כן כתבו הפוסקים לעיל שאם ציווה הבעל לעדים לחתום והם לא חתמו שהגט בטל מהתורה ואע"פ שחתמת העדים אינה צריכה להיות בשליחות הבעל. והטעם משום שדעתו של הבעל לתת את הגט אך ורק כאשר שני עדים כשרים חתומים בו, כתקנת חז"ל שהעדים חותמים על הגט מפני תיקון העולם.

ועוד נראה להוכיח שאין להתיר משום ס"ס, דהרי ידוע שאם יש שני פסולים שהצטרפו ביחד במקרה אחד, וכל פסול מותר רק בדיעבד כיון ששניהם הצטרפו ביחד אסורה להנשא גם בדיעבד (אפילו במקום עיגון) - כמש"כ גדולי הפוסקים: הרשב"א (יבמות פז: בסוד"ה הא), הלחם משנה (בפ"ד מיבום ה"ז), שו"ת שואל ומשיב (קמא ח"ג סימן טו) שהביא ראייה מדברי הט"ז (י"ד סו"ס צא) שתרי קולי בהפסד מרובה לא מקלינן. וכן הוא דעת שו"ת עין יצחק (ח"א אבה"ע ס"ג אות ו). וראה עוד להלן (סימן טו אות ב) **שהבאנו עוד הרבה אחרונים שהכריעו כן - ושהדין הזה נפק"מ לכל גרושות הרבנות.**

וא"כ לדעתם ה"ה בנידו"ד שהס"ס מותר רק בדיעבד, שהרי בכל צד של הספק הוה פסול דרבנן שאסורה לכתחילה להנשא, ע"כ לא שייך כאן לצרף ס"ס להתירה להנשא.

ה.

עדי הגט ברבנות אינם יכולים להעיד שהגט ניתן ברצון

בלשון הגט כתוב "צביתי ברעות נפשי בדלא אניסא" פירוש שהבעל נותן את הגט מחפצו ורצונו בלי שום אונס. והנה בשלמא בב"ד כשר שעושה כדת וכדין א"כ כשהבעל כותב בגט שנותן מרצון יש להאמין שכך הוא האמת, כיון שבי"ד כשר לא כופה גיטין שלא כדין ועל כן גם במקרים בודדים שהם כופים, בודאי שעשו הכפיה כדין - ובכפיה כדין נתינת הגט הוא ברצון גמור, כמבואר ברמב"ם (בפ"ב מגרושין ה"כ) עיי"ש.

משא"כ בגיטי הרבנות שהם כופים גיטין רבים שלא כדין, נמצא שבהרבה מקרים הגט ניתן נגד רצון הבעל, וכל מה שכתוב בגט שניתן מרצונו זה שקר גמור ונכתב בכפיה נגד דעת הבעל. וכיון שעדי הרבנות לא מלווים את הזוגות בכל הדיונים, אלא מגיעים רק דקה לפני כתיבת הגט, א"כ בודאי שהם לא יכולים לדעת אם הבעל נותן את הגט מרצונו או בכפייה, שהרי גם אם מדקלמים לבעל שיאמר שנותן את הגט ברצון הרי הוא עושה זאת מתוך כפיה ופחד מדייני הרבנות. ונמצא שעדי החתימה ברבנות מעדים בשקר שהגט ניתן ברצון ("ברעות נפשי"), והוא פסול של מזויף מתוכו לפי דעת רוב הראשונים (הנ"ל באות ב) שהטעם שמזויף מתוכו פסול שמא יסתמכו על עדי החתימה בכל מה שכתבו, ולכן גם כאן אם יבוא הבעל ויערער שזה ניתן בכפיה נגד רצונו שייך כאן פסול דרבנן של "מזויף מתוכו" כיון שלא יאמינו לבעל מכח עדות העדים בחתימתם שהרי עדים החתומים על השטר מהתורה זה כמי שנחקרה עדותם בביה"ד.

ואע"פ שפשוט וברור שהמשפט הזה שכתוב בגט שנותן מרצונו הוי מטופס הגט ולא מתורף הגט, ומצינו בפ"ת (אבה"ע סימן קט"ז ס"ק כא) שהביא מחלוקת הפוסקים בדבר שהוא מהטופס שלא היה צריך לכתוב אותו וכתב בצורה לא נכונה האם זה פוסל את הגט. והנה מלבד שרבו הפוסקים שהגט פסול, גם כאשר הטעות בטופס הגט, נראה עוד לומר, שכל מחלוקתם רק בשינוי בכתב הגט, אבל בנידו"ד המצב גרוע יותר מבחינה הלכתית כיון שהגט "מזויף מתוכו" ויש חשש שיסמכו על העדים שהגט ניתן ברצון, וכדמוכח בב"י (אבה"ע ריש סי' קכד), ובח"מ (שם סק"ב) ובב"ש (שם סק"ג), שדין מזויף מתוכו שייך שהעדים חותמים על דבר של שקר⁹⁹. וע"כ שייך גם בנידו"ד

---

99. ואע"פ שהט"ז כתב (באבה"ע ס"ק קכה ס"ק יז) שבמקום שקורעים את הגט, ואז אם יש שאלה אם היה תנאי בגט, לא יסמכו על עדי חתימה כיון שהגט אינו בעולם, בודאי שלא יבואו לשאול את העדים שחתמו - אלא יצטרכו לקרוא לעדי המסירה. וא"כ לדברי הט"ז אין היום חשש של מזויף מתוכו. הנה כבר כמה אחרונים נחלקו על הט"ז, ראה בשו"ת נחלת אבות (ס"א כא) ובשו"ת חידושי אנשי שם (סי' קטו וקמח), שכתבו שכיון שיש דין שכל מה שאסרו חכמים משום מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור, ע"כ גם אם קורעים את הגט תקנה זו קיימת על אף שלא שייך את טעם הפסול.

ולפי המציאות בזמנינו שביה"ד לא קורעים את הגט אלא רק גונזים אותו, ברור שגם הט"ז יודה שיש פסול של מזויף מתוכו, הואיל ועלולים להוציא את הגט, (כפי שארע פעמים רבות שהצליחו להוציא את הגט הגנוז ברבנות) - ויבואו לסמוך על עדי החתימה, דהרי הגט מצוי בעולם ולא נקרע לחלוטין. מטעם נוסף נראה שגם הט"ז יודה, מאחר שבזמננו בתי דין הרבניים הם בית חרושת לגיטין ונעשים שם הרבה מאד גיטין בכל יום, וברור שעדי המסירה לא זוכרים כלל מי

חשש גדול של פסול הגט מהתורה (כדלעיל באות ב). ולכן לדינא האשה היא לפחות ספק מגורשת שגם אם ניסת תצא, והולד ספק ממזר ומשפטו מבואר בשו"ע (אבה"ע סימן ד סכ"ד).

אבל אחרי העיון נראה שעדי הגיטין ברבנות שכולם יודעים (אנן סהדי) שהם תמיד חותמים בשקר שהגט ניתן ברצון (וכנ"ל), מכח זה הם נפסלים מהתורה להיות עדים בגט! והגט מחמת זה בטל מהתורה. שהרי נפסק להלכה בשו"ע (חור"מ סי' לד סעי' ח) שעד זומם בענייני ממון - נפסל לעדות מהתורה!

וטעם הדבר, כתב המנחת חינוך (מצוה לז אות ו) שזה מפני שעבר על איסור מהתורה של 'לא תענה ברעך עד שקר'. ודעת הנודע ביהודה (קמא אבה"ע סי' נו) והנחל יצחק (סי' לא ענף א) שהפסול של עד זומם מדין גזלן שרצה לגזול ממון חברו. ובשו"ת שואל ומשיב (תניינא ח"ד סי' צד) מביא בשם המשנה למלך (בפרק ד' ממלוה ולוה הלכה ו) והקצוה"ח (בסי' נב סק"א) שכתבו שכיון ששיקר פעם אחת בדבר של אחרים, זה עושה אותו מכאן ואילך בכל עדותו שנהייה חשוד לשקר בכל דבר שנוגע לעדות של אחרים ולכן זה דבר שפוסל אותו מלהעיד מהתורה בכל עדות מדין חשוד לשקר על הדבר כמו שכתב הש"ך (בי"ד סי' קיט ס"ק יח).

וא"כ בנידו"ד לגבי עדי גיטי הרבנות שייך כל הני טעמי לפסול את העדים מן התורה!

א. כיון שיש אנן סהדי שעדי הגט החותמים שהגט ניתן ברצון הבעל - בשקר יסודו, וא"כ הם עברו על לאו "לא תענה ברעך עד שקר" וזה פוסל אותם מלהיות עדים (כמו פסול עד זומם).

ב. כיון שבעדות זו הם גוזלים אשה מתחת בעלה, שמוציאים אותה ממנו ומתירים אותה לעלמא, וגוזלים לו את אשתו ואת הטובות הנאה שיש לו ממנה - ובזה שייך דין גזל, כמבואר להלן (סימן כא אות ה בהערה). וא"כ הפסול שלהם הוא מדין עדי חמס הפסולים לעדות.

ג. אפילו אם תאמר שאין אנן סהדי שהעדים מעידים בשקר. עדיין הפסול שלהם שייך אפילו אם יש רק חשד שהם משקרים, וכיון שהם לא יודעים אם הגט ניתן ברצון או לא, כי הם לא משתתפים בדיונים כלל, לכן הם פסולים מהתורה כי אין להם נאמנות בעדות, כי הם חשודים לשקר ונמצא שהגט בטל מהתורה.

1

האם יש בעיות קשות בעדי הרבנות הנבחרים ב'מכרז'?

ישנם בעיות חמורות בעדי הגט של הרבנות. ידוע שדין העדים בגט הוא לעיכובא מהתורה, אם אינם כשרים - הגט בטל! משום שאין דבר שבערווה פחות משניים, (כמבואר בשו"ע אבה"ע סי' קלג).

המתגרשים ואיך נעשה הגט ואינם יכולים להעיד בזה כלל, וע"כ נחשב שאין כאן עדי מסירה כלל ושפיר יש בזה פסול של מזויף מתוכו. כי כאשר יש ספק בגט לא יכלו לסמוך ברבנות על עדי המסירה שלפי הדין צריכים חקירה - והם אינם בני חקירה משום ריבוי הגיטין שנעשה ברבנות כל יום. סוף דבר שדייני הרבנות יבואו להסתמך על עדי החתימה שבגט הגנוז תחת ידם להכשיר את הגט - כי לפי ההלכה בעדי חתימה א"צ חקירה, דחתימתם הוי כמי שנחקרה עדותם בבית דין, ושוב הדר דינא דחתימת העדים המצויה ביד הדיינים גורמת לגט להיות מזויף מתוכו.

והנה ידוע שב'כתי הדין הרבניים' העדים הם "עובדי מדינה" שנבחרים במכרז מטעם המדינה, ומספיק להם להצהיר שהם שומרי תו"מ כדי להיבחר. מפאת כך, מצוי שנבחרים במכרז עדים פסולים מדאורייתא שמצהירים בשקר שהם שומרי תו"מ ובמציאות הם פסולי עדות. וניכר לכל בחזותם שהם מגלחים בתער וחובשים כיפה מגוהצת וכו'.

כמו כן, רבים מעדי הרבנות מחזיקים איפון פרוץ - וכבר פרסמו כל גדולי ישראל במכתבם שהמכורים לאיפון ולסרטים או לאינטרנט - פסולים לעדות ודיינות מדין "חשודים על העריות", כמבואר ברמ"א (אבה"ע סי' מב סעי' ה), ובשו"ע (ח"מ סי' לד סעי' כה).

וכידוע בשער בת רבים שלפעמים כשיש לדיינים צורך בעדים (כאשר העדים הקבועים הלכו) הם לוקחים לעדי הגט עו"ד וטו"ר שהם פסולים לעדות מהתורה¹⁰⁰ - כי עו"ד וטו"ר שמייצגים בבתי משפט חילוניים אנן סהדי שהם מוסרים וגוזלים ומרימים יד בתורת משה¹⁰¹, והם יודעים בעצמם שעוברים על איסורי גזילה ומסירה, והרמת יד בתורת משה, ולכן למרות שהם רק מייצגים אחרים ולא תובעים לעצמם, נפסלים לעדות.

וכמו"כ מקבלים דייני הרבנות עדים מחללי שבת ועוד פסולי עבירה מהתורה כמבואר להלן (בסימן לא סעיף 22).

ז

האם עדי הרבנות פסולים להעיד - גם מדין 'נוטל שכר להעיד'?

הדבר ברור שקיים חשש גדול בעדי הרבנות שפסולים גם מדין 'נוטל שכר להעיד', שהרי העדים מקבלים משכורת יותר גדולה משכר בטלה,

בשו"ע (אבה"ע סימן קל סעיף כא) נפסק: "לא יטלו עידי הגט שכר יותר מכדי שכר בטלה". גם הרמ"א (שם) שהביא שני היתרים שמותר לעידים לקחת שכר. ראה להלן (סימן לא סעיף 11 ובהערה שם) שנימוקי היתר הרמ"א לא שייכים בעידי הגיטין בבתי הדין הרבניים, שהם כבר נשואים (ועפ"י חוק 'הביגמיה' אסורים לשאת אשה נוספת) וגם אם יהיה טעות בגט הם לא משלמים שום קנס. וא"כ גם לדעת הרמ"א לפי המציאות בזמנינו, אסור לעידי הגט לקחת יותר משכר בטלה.

---

100. וכן פסק הגר"ע יוסף זצ"ל (בתשובה מכ"ב אדר תשע"ב, שנדפסה בשו"ת יביע אומר חלק יא אבה"ע סי' ט): "שעורכי דינים פסולים לעדות מהתורה מאחר ומייצגי בערכאות ומרימים יד בתורת משה, ואנן סהדי שכולם יודעים שזה איסור חמור לייצג בבתי משפט חילוניים. וע"ע מש"כ באריכות בספרו בשו"ת יחוה דעת (ח"ד סי' סה).

ומה שפרסם אחד הדיינים ברבנות, שמי שפוסל עו"ד לעדים, עושה שלא כדין כי הם מורים היתר לעצמם והפוסל אותם מרבה ממזרים בישראל. תשובה זו היא חציפות נגד המוסכם מפוסקי דורנו, ונגד מורו ורבו מרן ה"יביע אומר'. ובמקום לקחת עדים כשרים ומהודרים בתכלית, מכניסים דייני הרבנות את עצמם לבעיות חמורות של ממזרים ותוקפים את הפוסקים כתורה וכהלכה.

101. כן דעת הגרי"ש אלישיב, הגר"ש ואזנר זצ"ל והגר"נ קרליץ שליט"א במכתבם (חשון תש"ע, פורסם בעיתונות) - שאסור לייצג מי שתובע בערכאות, וזה כולל עו"ד.

סימן ז

בגיטי הרבנות - מצוי שמקפלים את הגט כשהדיו לח

בהרבה מאד מקרים בגלל הלחץ שיש בביה"ד הרבניים לעשות ביום אחד הרבה גיטין, הסופר בבי"ד הרבני מקפל את הגט מיד אחרי גמר הכתיבה בזמן שהאותיות לא התייבשו מספיק, והבעל נותן את הגט לאשתו כשהדיו עוד רטוב!!

והנה בשו"ע (אבה"ע סימן קכד ס"ט) פסק שלא יתן את הגט עד שיתייבש היטב הכתיבה והחתימה פן יהא קרוי כתב שיכול להזדייף. ומבואר בח"מ (שם ס"ק כד) ובב"ש (ס"ק כא) שכל זה רק זהירות לכתחילה אבל בדיעבד הגט כשר.

ומ"מ הח"מ והב"ש הביאו את דעת המרדכי (בגיטין סימן שמ) בשם תוס' שהטעם מצד שהכתב אינו בר קיימא, ולפי טעם המרדכי אע"פ שהח"מ כאן מסתפק אם לדעתו הגט פסול לכתחילה או גם בדיעבד, מ"מ במקום אחר הח"מ בעצמו (באה"ע סימן קכה ס"ק ב) מסיק שלטעם המרדכי הגט פסול בדיעבד, אלא הספק של הח"מ האם זה פסול מהתורה דומיא דמשקים שהוה כתב שאינו מתקיים או שזה לא דומה למשקים והגט פסול בדיעבד רק מדרבנן. ובב"ש דעתו שזה כמו משקים וזה פסול מדאורייתא גם בדיעבד.

ועיין בפ"ת (ס"ק יז) שהביא בשם שו"ת הב"ח החדשות (סימן צג) שגם לדעת השו"ע שזה רק זהירות לכתחילה זה אחרי שהכתב התייבש כבר, אבל עוד לא התייבש לגמרי באופן מושלם, אבל אם בשעת נתינת הגט הכתב עוד לח - הרי זה נחשב כתב שיכול להזדייף ממש והגט פסול מדרבנן גם לדעת השו"ע עד שיבואו עדי מסירה בפנינו ויעידו שלא היה בגט שום תנאי.

ועיין עוד בזה בשו"ע (אבה"ע סי' קכד) בח"מ (ס"ק ב) ובב"ש (ס"ק ג), וכאמור לעיל לדעת המרדכי יש בזה חשש גדול של פסול מהתורה.

וא"כ בגיטי הרבנות שהרבה פעמים מהלחץ והחפזון של הדיינים והסופר להספיק לעשות גיטין רבים בזמן קצר, הם מקפלים את הגיטין כשהם לחים והבעל נותן לאשתו את הגט כשעדיין הדיו לח ממש, באופן זה לכל הדעות הגט פסול מדרבנן, כיון שאין לפנינו עדי מסירה שמעידים שלא היה בגט שום תנאי, ולדעת המרדכי יש בגט זה חשש של פסול תורה.

וראה לשון השו"ע (אבה"ע סימן קלג ס"ב) "צריך שיהיו גם החתימות יבשות בשעת נתינת הגט" עכ"ל. וכבר כתב מרן הב"י בספרו כללי הגמרא (הנוספים אות קכו) שכל לשון "צריך" הוי רק לכתחילה ולא

קסו ..... שערי הלכה \ שואה בהסכמה

בדיעבד, כמו שפירש רש"י (ברכות טו.) וכ"כ בספרו כ"מ (בסוף פי"ד מהלכות תפילה). והנה הגמ' (מנחות כט):
אומרת שבעה אותיות "צריכות" שלשה זיונין, ובטור (יו"ד סו"ס רעד) הביא מחלוקת בין הרמב"ם
להרא"ש שאם לא זיין האם זה כשר או פסול, שלדעת הרמב"ם זה כשר ולדעת הרא"ש זה פסול,
נמצא שיש מחלוקת בלשון "צריך" האם זה לעכובא או רק לכתחילה, שלדעת הרמב"ם זה לכתחילה
ולדעת הרא"ש זה מעכב גם בדיעבד. והשו"ע לשיטתו (או"ח סו"ס לו) פסק כדעת הרמב"ם, אלא שצ"ע
שהרי הב"י (או"ח סימן ריט) כותב שלשון "צריך" הוה לעיכובא, ולפי"ז גם בגט שכתב לשון "צריך" זה
לעיכובא.

ועל כרחק צריך לומר כדברי שו"ת הרדב"ז (ח"ה סימן ב אלפים נז), שיש מקומות שלשון צריך הוה
לכתחילה ויש מקומות שזה לעכובא והכל לפי הענין. ובנידו"ד בלשון הראשונים שכתבו "פן יהיה
כתב שיכול להזדייף" משמע שלשון צריך הוה רק לכתחילה, וכבר כתבנו לעיל, שכל זה נאמר
כשהכתב יבש, רק לא יבש לחלוטין באופן מושלם, אבל אם הכתב עדיין לח בשעת נתינת הגט
כמצוי בגיטי הרבנות, בודאי הגט פסול לכל הדעות.

סימן ח

האם המהירות בעשיית הגיטין - גורמת לבעיות בצורת האותיות ובבירור השמות?

מפאת ריבוי הגיטין ב'בתי הדין הרבניים' ומהירות עשייתם (לפעמים לוקח כחצי שעה מתחילת בירור השמות ועד מתן הגט, ולפעמים אפילו ברבע שעה גומרים את הכל), מצויים היום בעיות רבות בביה"ד הרבניים בכתיבת הגט, ובשמות האיש והאשה. וכידוע כתיבת שם האיש והאשה בגט הוא דין דאורייתא. ואם לא נכתב כראוי הגט בטל מהתורה!

א. מתוך עדויות רבות של רבנים המומחים בשמות גיטין, שמענו שדיינים רבים ברבנות אינם בקיאים כלל בהלכות בסיסיות של כתיבת השמות, וכן העיד הגר"ע יוסף זצוק"ל¹⁰².

ב. כמו כן שמענו עדויות רבות מרבנים חשובים, שברבנות ישנם 'פטנטים' לכתיבת שמות. כשלא יודעים איך לכתוב שם מסויים, מקבצים עשרה אנשים ועושים לאיש או לאשה שינוי השם ומיד כותבים בגט את השם החדש בלבד. למרות שידועים כולם שלא יקראו להם כלל בשם החדש אפילו לא יום אחד, דבר שמבטל את הגט מהתורה¹⁰³.

ג. הובאו לפנינו צילומים של גיטי הרבנות, שהאותיות היו כתובות בלא צורת אות כהלכה - גם בכל אותם לשונות של הגט שמתירים את האשה לעלמא, ומעכבים את כשרות הגט.

וכידוע העדר צורת אות בעיקרו של גט מבטל את הגט מהתורה¹⁰⁴.

---

102. בשו"ת יביע אומר (חלק י' אבה"ע סי' ל"ד בס"ק ח'ט) עיי"ש.

103. עיין היטב בשו"ע (אבה"ע סי' קכ"ט סעי' י"ח), בחלקת מחוקק (שם ס"ק א') ובב"ש (שם ס"ק ל"ג). ובפתחי תשובה (ס"ק מ"ו ומ"ט).

104. עיין היטב בב"י אבה"ע סי' קכה, ובשו"ע (אבה"ע סי' קכ"ה סעיפים ד', ו' ח', ט' י"ח).

סימן ט

האם קיים חשש בהלכות 'לשמה' בגיטי הרבנות?

העידו רבים שנוכחו בהליכי גירושין בבתי הדין הרבני, שסופרי הגיטין בזמן כתיבת הגט צוחקים ומדברים ביניהם דברי הבל, ומסיחים את דעתם מכתובת הגט לשמה, דבר שגורם לבטל את הגט מהתורה, מחמת חיסרון בדין 'לשמה'¹⁰⁵. בדיווחים ועדויות של מקורות מוסמכים מוזכר: שדיינים רבים בביה"ד הרבני דעתם מוסחת על ידי צלצולי טלפונים, שיחות אישיות ופטפוטים באמצע דיונים - וניכרת אצלם קלות דעת וחוסר הקשבה בולט ומשמעותי לטענות הנשמעות ע"י הצדדים.

ההתנהלות המופקרת של הדיינים ברבנות היא גם בזלזול בשעות העבודה, תופעה זו כל כך מצויה אצלם וכבר "זכתה" לעשות חילול ה' גדול בכך שפרק נכבד מתוך דו"ח 'נציבות תלונות הציבור על שופטים' (משנת 2005) מתייחס לדיינים בביה"ד הרבני ובבי"ד הגדול, בביקורת נוקבת על העדרות דיינים בשעות העבודה הרשמיים, הגורמת לסחבת בתיקים ופוגעת משמעותית במתדיינים.

כאשר סופרי הגיטין והעדים בבתי הדין הרבנים רואים את קלות הדעת המזעזעת של דייני הרבנות - לא פלא שגם הם מתעסקים בשעת כתיבת הגט והעדויות בכל הדברים שבעולם ולא מתרכזים כלל: בכתיבת הגט לשמה, התנהגות זאת של סופרי הגיטין ברבנות והעדים פוסלת את הגט מחסרון לשמה. (מלבד בעיות רבות נוספות שנגרמות מקלות דעת זו שהוזכרו בספר זה).

---

105. ואע"פ שבשו"ת דברי חיים (ח"ב ס"ו ק"ה), הקל בזה בדיעבד, כי כל העושה על דעת ראשונה עושה. ומסתמא גם כשכותב את הגט ושומע ומדבר דברים בטלים כוונתו לשמה.

אלא שדבריו לא מוסכמים בהלכה. כיון שבמקום שלא מספיק מחשבה בלבד אלא צריך דבור ממש, כמו בנידו"ד בדין לשמה בגט, כבר כתבו הפוסקים (שו"ת בית שלמה יו"ד ח"ב ס" קסג), שו"ת מהר"ם שיק (יו"ד ס" רע"ו), שצריך שני תנאים כדי להכשירו.

1. שצריך הסופר בהתחלה לומר שכל הגט שיכתוב יהיה לשמה. 2. בנוסף, צריך שיהיה מחשבתו 'לשמה' ממש בכל זמן הכתיבה. ונמצא שאם בעת כתיבת הגט - סופרי הגיטין מדברים ליצנות וקלות דעת, שבפועל אין מחשבתם על הלשמה, - פשוט שהגט בטל מהתורה משום שלא נכתב לשמה.

ולפי המצוי שסופרי הגיטין ברבנות גם בתחילת הגט לא אומרים שכל מה שאכתוב יהיה לשמה, א"כ גם לדברי חיים' במקרים כאלו הגט בטל בדיעבד - דכיון שמתחלה ועד סוף לא כיונו הסופרים לשמה, כו"ע מודים דהגט בטל מהתורה.

סימן י

פסקי הרבנות בחלוקת רכוש וילדים הם גזל ועושק ומביאים לביטול הגט

א.

ההסטוריה של "תקנת המזונות" וחלוקת רכוש שהביאו חורבן לעולם

הדברים פשוטים בהלכה, שמדין תורה אפשר לחייב את האב במזונות בכפייה אפילו אם אינו אמיד, רק עד גיל שש שנים בלבד, והביאור "אינו אמיד" שהוא אינו עשיר, אבל מ"מ הוא יכול לפרנס בדוחק את עצמו ובניו. אבל אם הוא עני גמור, עפ"י ההלכה חייו קודמים ואין לו חיוב כלל לפרנס את בניו. ואחרי גיל שש שנים רק אם הוא אמיד כופים אותו לזונם, אבל אם אינו אמיד אין כופים אותו לזונם - כמבואר בהרחבה בספר משפטי ישראל (סימן ט).

והנה באו הרה"ר בשנת תש"ד ועשו תקנה של עקירת התורה לחייב את האב במזונות ילדיו עד גיל חמש עשרה, גם אם הוא עני מרוד שאין לו מה לאכול כלל "ותיקנו" גם כפיית מאסר לאב שלא משלם, ובתאריך כ"א סיון תש"מ מועצת הרבנות קבעה את חיוב מזונות הילדים עד גיל שמונה עשרה. ובשנים האחרונות יש דיינים רבים ברבנות שמחייבים שלישי מזונות מגיל שמונה עשרה עד גיל עשרים ואחד, וכל תקנתם היא עקירת התורה ממש, ומ"מ גם לשיטתם נוכיח שכל ההסכם שלהם בענין המזונות הוא נגד התורה וההלכה.

את נכסי הנדל"ן והמטלטלין דייני הרבנות מחלקים שוה בשוה (אם לא היה הסכמי ממון קודם הנישואין) כפי החוק במדינת ישראל, ודבר זה הוה גזל גמור כיון שלפי ההלכה אם הבעל הכניס את כל או רוב הדברים, בין אם הם רשומים על שמו בלבד ובין אם רשם את הכל על שם אשתו - במקרים רבים שהאשה היא תובעת את הגרושין, כבר נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן עז ס"ב) שהאשה חייבת להחזיר את כל המתנות שבעלה נתן לה בין בקרקעות ובין במטלטלין משום "שאדעתא למשקל ולמיפק לא יהיב לה", ולא שייך בזה לומר "דינא דמלכותא דינא", כמבואר בראשונים ובפוסקים ראה בספר משפטי ישראל (סימן ט אות ד), מ"מ גם לשיטתם של דייני הרבנות נוכיח שכל החולקת רכוש שהם עושים, הוא גזל ועושק ועקירת התורה.

ב

פירוק שותפות - גזל מדאורייתא

בעבר בחוקי הגויים של "מדינת ישראל" קבעו שנכסים שהיו לכל אחד מבני הזוג קודם הנישואין (כסף בבנק, דירה, רכב וכדומה) ממשיכים להיות בבעלותו הבלעדית גם אחרי הנישואין, ובמקרה של גירושין כל אחד לוקח את חלקו ברכוש ומתחלקים רק ברכוש המשותף שנקנה אחרי הנישואין. אמנם בשנים האחרונות התקבל חוק חדש (שיזמוהו רשעי ישראל הגרועים ביותר ממפלגת השר"צ) שאפילו הנכסים שהיו רשומים ע"ש האיש או האשה בלבד קודם הנישואין, נהפכים ע"י הנישואין לרכוש משותף, המתחלק במקרה של גירושין בשווה בין בני הזוג. בנוסף, לפי החוק החדש ניתן לעשות פירוק שותפות גם לפני הגירושין בפועל, כשאחד מהם מחליט להיפרד הוא מגיש תביעה "לפירוק שותפות" ומקבל מיידית חצי דירה ושאר נכסים גם בבתי הדין הרבניים.

חוקי סדום ועמורה אלו גרמו למצב קשה. נערה עניה שנשאת לבעל עשיר, ואחרי כמה חודשים עושה פירוק שותפות, ומיידית זוכה בחצי מנכסי "בעלה" העשיר ללא כל צורך בהמתנה לגט. מצב זה גרם שבציבור החילוני שרמת הגירושין בו גבוהה מאד, כל מי שיש לו הון ורכוש קודם הנישואין, עושה אצל עו"ד "הסכם ממון" עם האשה, כדי למנוע סחטנות של האשה בשדידת חצי מרכושו שעמל עליו שנים רבות.

בציבור החרדי שהאימון ההדדי בין העומדים להינשא רב יותר ואחוז הגירושין נמוך ב"ה, וגם בדרך כלל מוטלת משכנתא על בני הזוג ושני הצדדים משתתפים בקניית הדירה - לא מקובל הסדרי ממון לפני הנישואין. אולם לצערנו בשנים האחרונות התרבו הנשים החרדיות הפונות "לבתי הדין הרבניים" במקרה של קשיים בחיי המשפחה לעשות פירוק שותפות אפילו לפני הגט. דבר זה לפי ההלכה הוא גזל גמור.

א - לפי ההלכה חלוקת הרכוש במקרה גירושין, היא בדיוק לפי הרכוש שהכניס כל אחד מהם. ואם אחד מהם שילם את רוב הדירה או כולה, בהתאם לכך יקבל את חלקו במכירת הדירה.

ב - כשהאשה (או הוריה) שילמו את כל הדירה ("סידור מלא"), עד לגרושין יש לבעל זכות מגורים בדירה מכוח דין "פירות נכסי מילוג", שקיבל בנישואין זכות השתמשות בדירה. רק כאשר ניתן גט כדת וכדין אין לבעל יותר זכות בפירות נכסי מילוג, ואז הדירה כולה כוללת זכות המגורים חוזרת לאשה או להוריה ששילמו את הדירה. ואם רשמו בטאבו חצי מהדירה על שם הבעל, הכל נקבע אחר הרישום בטאבו.

ג - כשהבעל או הוריו קנו את כל הדירה מכספו, ומרצונם רשמו בטאבו חצי מהדירה על שם האשה אחרי הנישואין, כאשר האשה פותחת בהליכי גירושין ובשלב זה כמעט מאה אחוז מהנשים הם כבר מורדות מתשה"מ, מרגע זה ואילך מתבטל כל מתנת הבעל לאשה, ואין לה שום זכות בדירה (והרישום בטאבו על שם האשה לא משנה את הדין, והוא מתבטל בשעה שהיא מורדת) - כמפורש בשו"ע אבה"ע (סימן עז, א), והטעם מבואר בראשונים "דאדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה", שהמתנה היא על דעת שהיא אשתו עם כל החיובים, אבל כשמורדת אנן סהדי שבכה"ג לא נתן לה. והו"ה הוריו

או קרוביו שנתנו במתנה לאשה חלק מהדירה, כשהאשה מורדת ומבקשת גט, המתנה מתבטלת כמפורש בדרכי משה (אבה"ע סימן עז ס"ק יד) ובב"ש (אבה"ע סימן עז סק"ט) בשם מהר"י וייל (סימן כ).

גם במקרים שהבעל היה צדיק בשעת הנישואין ואח"כ הרשיע, אינו צריך להחזיר את המתנות לאשה - שו"ת חת"ס (סימן קמא) בשם גדולי האחרונים, והו"ד לדינא בפתחי תשובה (אבה"ע סימן צט סק"ז), וכן מוכח מהבית מאיר (אבה"ע סימן צט) בדיוקו מהשו"ע.

ג

הסכמי המזונות הנעשים בני"ד הרבני הם נגד דין תורה

מעיקר דין תורה כל חיובי המזונות של האב כלפי ילדיו אינו קשור כלל להסכם עם האמא (האשה) אלא הבי"ד בודק בעצמו את יכולתו הכלכלית של האב, ולפי נתונים אלו הוא פוסק את גובה חיוב המזונות, אבל ההתנהלות בני"ד הרבני שחיוב מזונות תלוי בתביעת האשה ובצעקות העו"ד, זה המצאה רפורמית של דייני הכזב עוקרי התורה.

בענין תקנת המזונות של הרבנות בשנת תש"ד, כתבו הרה"ר הרצוג ועוזיאל שהתקנה נעשתה כביכול לטובת הקטנים בלבד!

והדברים זועקים לשמים. שהרי בהרבה מאד מקרים בני"ד הרבני מבין כביכול שטובת הקטינים שהאב יתחייב במזונותיהם סכום מסוים, ואח"כ באה האשה ועושה מסחר במזונות הקטנים ומוכנה לוותר על חלק ממזונות הקטנים עבור שיתן הבעל את הגט. (או שמוכנה שהבעל יתן לה את כל הדירה, שתישאר שלה גם אחרי שהילדים יהיו אחרי גיל 18 שנים - במקום לקבל מזונות לילדים מדי חודש בחדשו). ויש בזה נזק לילדים כיון שמפסידים את מזונותיהם של הקטנים, והדבר נוגד את ההלכה¹⁰⁶.

א. כיון שהמזונות שייכים לקטנים בלבד והאשה היא רק בגדר האפטרופוס של הקטנים, איך היא יכולה לוותר על מזונותיהם שהם לא שלה אלא של הקטנים, בשביל טובתה האישית, כדי לקבל גט או דירה וכל ממון מהבעל.

ב. כיון שכל תקנת הרבנות בתש"ד בענין המזונות היה כביכול לטובת הקטנים א"כ במעשיהם הנילוזים הנ"ל הם כורתים את הענף שעליהם הם יושבים, דהמציאות שבניה"ד הרבני עושים משא ומתן בענין מזונות הקטנים עבור טובת האשה, מראה בעליל שכל חיוב המזונות לקטנים שלטענתם נעשה לטובתם, הוא שקר וכזב, וא"כ גם לפי שיטתם אין שום תוקף לתקנתם.

ג. כיון שהאשה היא בגדר אפטרופוס של הקטנים בלבד, כבר נפסק בשו"ע (חומ"מ סימן רצ ס"ה) שאם האפטרופוס מפסיד את היתומים שבי"ד צריכים לסלק אותו מיד. וא"כ ברגע שהאשה

---

106. האפשרות שיש לאשה לבוא מול הבעל במשא ומתן ולומר לו שתקטין לו את גובה המזונות אם יתן לה גט מיד, או שתוותר לגמרי על מזונות תמורת שיתן לה חצי דירה. זה מוכיח שתקנת המזונות תש"ד ששורשה היא טובת הילדים, הנפכה להיות תקנת מזונות האשה, שיהיה לה כסף בחשבון ויהיה לה דירה על השם שלה וכמובן כדי שיהיה לה אפשרות לנישואין שניים בקלות.

עושה מסחר במזונות הקטנים לטובתה, בי"ד הרבני מחובתו על פי ההלכה לפטר את האשה מדין האפוטרופוס של הקטנים ולהעביר את המשמורת לאב, ודבר זה לא נעשה מעולם.

ד. הרבה פעמים חיוב המזונות הוא צמוד למדד, וכמו"כ יש בזה חיובים חריגים כמו רפואה וכדומה, ממילא כל חיוב המזונות הוא בגדר 'דבר שאין לו קיצבה'. וכמו"כ כיון שהרבה פעמים בי"ד הרבני משנה את הפסק וקובע חיוב מזונות גדול יותר, כמו שראינו במקרים רבים,

וכן מעיד הדיין א. גולדשמידט בספרו עזר משפט (סימן כח) שכך נוהגים בביה"ד הרבניים - נמצא שחיוב המזונות הוה בגדר דבר שאין לו קיצבה.

וכבר פסק הרמב"ם בשם רבותיו (פי"א ממכירה הט"ז) שאם אדם מתחייב לזון את חבירו חמש שנים בדבר שאין לו קיצבה והתחייבות זו אינו כלום¹⁰⁷.

והנה כל מחלוקת הראשונים על הרמב"ם זה רק בדין להקנות דבר שאין לו קיצבה, אבל בדין מחילת דבר שאין לו קיצבה לכו"ע אי אפשר למחול, והראיה לכך מפסקי השו"ע, דבח"מ סימן ס' ס"ב פסק דלא כדעת הרמב"ם ורבותיו וס"ל שאפשר להקנות דבר שאינו קצוב, אולם בח"מ סימן רלב ס"ז פסק השו"ע בסתם שבדין מחילה אי אפשר למחול על דבר שאינו קצוב, וגם הרמ"א (שם) סתם כדבריו. וידוע שבמקום שהרמ"א שותק לדברי השו"ע ש"מ שסובר כמותו (ראה לעיל הערה 66) - א"כ מוכח להדיא שבדין מחילה לכו"ע לא מועיל בדבר שאינו קצוב¹⁰⁸.

ואחרי דברי כל הפוסקים הנ"ל תמוה איך ביה"ד הרבני תמורת מחילת האשה על חלק ממזונות הקטנים עבור נתינת הגט או קבלת הדירה וכדומה מורידים את קיצבת המזונות של הילדים הרי בהרבה פעמים זה בגדר מחילה בדבר שאין לו קיצבה, שלדעת השו"ע והרמ"א לכו"ע לא מועיל המחילה.

---

107. ואע"פ שהמשנה למלך הביא (שם) את דעת שו"ת פני משה (ח"ב סי' ל) שכל דברי הרמב"ם בשם רבותיו נאמרו אך ורק במתנה ולא במכר וא"כ נידו"ד דהוה כמו מכר מהני לדעת הרמב"ם. כבר הוכיחו האחרונים לדחות את דברי השעה"מ מדברי הריטב"א (כתובות קא): שמבאר את דברי הרמב"ם גם במכר, וכן מוכח משו"ת הרשב"א (ח"ב סימן פט) שמוכיח נגד הרמב"ם מדין מכירת שדה, ואת"ל שבמכר הרמב"ם מודה, א"כ מה מקשה הרשב"א על הרמב"ם מדין מכר, וכן מפורש להדיא בשו"ת הרמב"ם (סימן תצג, מכו"ן י-ם) שגם במכר המתחייב לחבירו דבר שאין לו קיצבה אין התחייבותו כלום.

והנה בספר שער המלך (בפכ"ב ממכירה ה"י) הוכיח משו"ת המבי"ט (ח"ב סימן קלז) שכל לגבי בניו גם לדעת הרמב"ם אדם גומר ונותן גם בדבר שאין לו קיצבה, וא"כ בנידו"ד שמדובר בבניו א"כ לכו"ע הוא מתחייב גם בדבר שאין לו קיצבה. אלא שמדברי הר"ן בשם הרמב"ן בקידושין (דף לב. מדפי הרי"ף) בדין כי"ר משמע להדיא שגם בבניו לדעת הרמב"ם אין אדם מקנה בדבר שאין לו קיצבה וכן כתוב להדיא בשו"ת הרמב"ם סימן ר"ב (מכו"ן י-ם).

108. ובטעם החילוק עיין בזה במ"מ (פט"ו ממכירה ה"ו) ובבדק הבית (סימן רלב) ובסמ"ע (שם בס"ק טז). ונמצא שדעת השו"ע והרמ"א שבמחילה לכו"ע לא מועיל בדבר שאינו קצוב ולאפוקי מדעת הטור (בח"מ סימן רלב).

וכמו"כ כיון שבנידו"ד הרבה פעמים המחילה באה בדרך פשרה כדי שיתן גט או דירה לאשה וכדומה, א"כ למרות שנפסק בשו"ע (חו"מ סימן יב ס"ח) שמחילה לא צריכה קנין, מ"מ במחילה שנעשית ע"י פשרה בודאי צריך קנין, כמו שנפסק בשו"ע (שם ס"ז) שפשרה צריכה קנין.

ולא מבעיא בהרבה מקרים שהפשרה נעשית ע"י ביה"ד הרבני שצריך קנין, אלא גם אם הפשרה נעשתה ע"י בעלי הדינים עצמם, אע"פ שכבר פסק הש"ך (שם בס"ק יב) בשם שו"ת מהר"ם מלובלין (סימן מז) שלא צריך קנין, מ"מ מובא בשו"ת הגאונים (הרכבי סימן תמג) תשובה להרי"ף שטובר שגם פשרה שנעשית ע"י בעלי הדינים בעצמם כיון שבאה אחרי דין ודברים ומחלוקת - צריכה קנין - כיון שהמחילה לא נעשית ע"י רצונו הטוב.

ואע"פ שכותבים את ההסכם בשטר ופסק השו"ע (בחו"מ סימן יב ס"ג) בשם שו"ת הריטב"א (סימן קעז) שפשרה שנכתבה בשטר חלה בלי קנין, מ"מ צריך השטר להיות כתוב בלשון הודאה או חיוב דבר שלא שייך בנידו"ד כלל.

כמו"כ יש מקרים בביה"ד הרבני שכנגד מה שהאשה מוחלת מחיוב המזונות לבעל, האשה כנגד זה מתחייבת במזונות שנחסרו לילדים, ודבר זה אינו מועיל!! כיון שלדעת הרמב"ם ורבותיו אדם לא יכול להתחייב בדבר שאינו קצוב, ואע"פ שהשו"ע (בחו"מ סימן ס"ב) פסק דלא כרמב"ם ורבותיו, מ"מ הכנה"ג (חו"מ סימן ס"הג"ה ס"ק ל) הביא רבים מגדולי הפוסקים שכתבו שאדם יכול לומר "קים לי כדעת הרמב"ם ורבותיו שאין אדם מתחייב בדבר שאינו קצוב", והם: המהריב"ל, מהרשד"ם, מהרש"ך, גידולי תרומה, מהר"א די בוטון, משפט צדק, מהרח"ש, מהר"ם מטלון, מהרש"ח¹⁰⁹.

109. והכלל הידוע מגדולי הפוסקים שאין לומר קים לי נגד דעת השו"ע, לא שייך לכאן. דכיון שהשו"ע הביא את דעת הרמב"ם בשו"ע בלשון 'יש אומרים', כבר פסק בשו"ת רב פעלים (חו"מ ח"ב סימן ג) שבאופן זה יכול לומר קים לי כדעת י"א שבשו"ע.

ואע"פ שבנידו"ד יש כמה ספיקי ספיקות, מ"מ בדין קים לי אפשר לומר גם אם יש כמה ספיקות, כמו שכתב הכנה"ג (חו"מ סימן כה ס"ק פא) והברכ"י (חו"מ סימן כה ס"ק טו) ובספר טהרת המים (בשירי טהרה מערכת ק אות מט), ובשו"ת צל הכסף (ח"ב סימן ז), ובשו"ת כפי אהרן (ח"א חו"מ סימן ח וח"ב סימן ה), שו"ת יהודה יעלה קובו (חו"מ ס"ו ס"ב).

יודוע מגדולי הפוסקים שמדין "פתח פיך לאלם", בי"ד חייבים לטעון לאדם קים לי, גם אם הוא לא טוען מעצמו, ואם בי"ד לא טענו בשבילו הדין חוזר, משום שהוה בגדר "טועה בדבר משנה", כמו שפסק בשו"ת בעי חיי (חו"מ סימן עג), [ובנידו"ד אפילו אם הוה טעות בשיקול הדעת הדין חוזר, כיון שדייני הכוז ברבנות הם פסולים לדון מדין הדיטות, פסולי עבירה וחרם הקדמונים - וכבר פסק הש"ך (חו"מ סימן כה ס"ק א) שבי"ד הדיטות דינם בטל גם אם פסקו כדין, וק"ו אם טעו בשיקול הדעת].

ולהאמור שבית הדין חייבים לטעון "קים לי" ושהאשה לא מתחייבת בדבר שאין לו קיצבה, ק"ו שאסור לבי"ד לעשות הסכם כזה בדבר שאין לו קיצבה, וא"כ הסכמים בדבר שאין לו קיצבה שעושים בבתי"ד הרבניים הוה עקירת התורה. מלבד זאת גם אם המזונות היו נקראים דבר שיש לו קצבה שאפשר להתחייב בכך, מ"מ אחרי שהאשה תתחתן כבר נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן צא ס"ד) שאם היה על האשה מלוה על פה קודם שנישאת אינה ניגבת מהלקוחות, והבעל השני שנישאת לו הוא בגדר לוקח, ואם זה היה מלוה בשטר נגבה אך ורק מהנכסים שהכניסה כנכסי מלוג וצאן וברזל, ונמצא שאם האשה לא הכניסה לבעלה נכסי מילוג ונכסי צאן ברזל כמו שמצוי בהרבה מקרים שבאים בני זוג להתגרש ואין להם דירה ונכסים, שאז אין אפשרות לגבות את המזונות מהאשה. וכמו כן, אין לומר שאם אין לה לשלם את המזונות, שהיא תצטרך להשכיר את עצמה לכך, משום דכיון שהיא טרודה בבית בעלה

ונמצא שבי"ד הרבני שכביכול מצהיר שדואג לקטנים הוא המזיק הגדול לקטנים בחיובים והסכמים כאלה. כמו"כ בהרבה הסכמים כדי שהאשה תוותר על הגזלה שרוצה לגזול את בעלה בנדל"ן ומטלטלין, הבעל מתחייב להוסיף כסף יותר מהמזונות שביה"ד הרבני חייב אותו, שברור שאין זה לפי ההלכה, מאחר שהתבאר לעיל שהבעל יכול לומר קים לי כדעת הרמב"ם ורבותיו שאין אדם מתחייב בדבר שאין לו קצבה, ואם הוא לא טוען קים מחובת הבי"ד לטעון בשבילו "קים לי" - וא"כ ק"ו שבי"ד אסור להם לעשות הסכם כזה הגוזל את הבעל.

ה. כמו כן דעת הרבה ראשונים (ר"י מגאש, הרמב"ם, ר"ן ועוד רבים) שאפילו מזונות של הקטנים פחות מגיל שש - מה שכופים את האב לשלם - זה רק משום מזונות האמא!. ראה בהערה¹¹⁰.

נמצא לדבריהם, שברוב המקרים שהאשה תובעת גירושין ופותרת תיק בבה"ד הרבני - היא כבר בגדר 'מורדת' - ואפילו בטענת 'מאיס עלי', אמרינן שהיא משקרת, ועיניה נותנת באחר - ואין לה מזונות מבעלה כנפסק בשו"ע (אבה"ע סימן עז ס"ב). ואפילו במקום שיש לה אמתלא מבוררת שאינה משקרת ובאמת הוא מאוס בעיניה, גם אין לה מזונות מבעלה כמו שכתבו הראשונים, שברגע שהאשה תובעת לגירושין, וקיום הזיווג מתבטל - חז"ל לא תקנו חיוב מזונות לאשה כלל!!¹¹¹.

נמצא שלדעת הר"י מגאש והר"ן ועוד ראשונים רבים, שחיוב מזונות הקטנים יסודם במזונות האשה - ע"כ במורדת מתבטל גם חיוב המזונות לילדים, והבעל שהוא מוחזק בממון יכול להגיד: 'קים לי כדעתם'¹¹².

השני אין לחייבה להשכיר את עצמה כדי לשלם את החוב שהתחייבה עבור בנה כנפסק בשו"ע (ח"מ סימן צו סט"ו) שכל בעל חוב אם אין לו לשלם אינו צריך להשכיר את עצמו.

110. כן דעת הר"י מגאש (בכתובות סה: בד"ה ועד כמה), והר"ן (שם בד"ה יפה לחלב) פירוש הדברים: כיון שהילדים כרוכים אחרי אמם. ואם לא יהיה לילדים אוכל אז גם לאשה לא יהיה אוכל, כי האשה תיתן את האוכל שלה לילדיה. וכיון שחייב האב במזונות האשה, לכך חייב גם במזונות הילדים.

וכן דעת עוד ראשונים רבים: הר"י מלוניל (כתובות סה:). וכן דייקו בשו"ת מהרשד"ם (יו"ד סי' קסו), ובמהר"ם שי"ק מהרש"י (כתובות שם) שכתב: "כשם שהבעל זן אותה כך זן אותו עמה", מוכח שמזונות הילדים משום מזונות האמא נגעו בה. וכן נראה כדעתם מדברי הסמ"ג (לאווין פא), הסמ"ק (סי' רעז), הסמ"ק מצורף (סי' רעג), הר"י מקרוביל (הו"ד באורחות חיים הלכות כתובות סי' כב), ובכל הנך ראשונים כתבו בזה הלשון: "דרש רב שילא: כשם שאדם חייב במזונות אשתו, כך חייב במזונות בניו", ומהשוואה זו ש"מ שמזונות הבנים הם מכוח מזונות האשה. וכן כתבו בדעת הרמב"ם גדולי האחרונים: המגיה במשנה למלך (פי"ב מאישות הל' יד) והב"ח (באבה"ע סי' עא), וב"ד אהרן' (סי' עא הגה"ט אות ב), שו"ת 'אגרות משה' (ח"א יו"ד סי' קמג) ולמדו זאת מלשון הרמב"ם שכתב: "כשם שחייב אדם במזונות אשתו כך הוא חייב במזונות בניו ובנותיו הקטנים", שחיוב מזונות בניו הקטנים מכח מזונות האשה.

111. שכן כבר כתב הרשב"א (כתובות סד. ד"ה ולענין האומרת מאיס עלי) בשם הירושלמי, ובריטב"א (שם ד"ה 'ולענין המזונות') - שכל ענין המזונות הוא משום קיום הזיווג. וכיון שכאן האשה רוצה לפרק את קיום הזיווג, אפילו אם היא צודקת, חז"ל לא תקנו לה כלל מזונות מבעלה.

112. ואפילו אם הבעל בעצמו לא טען 'קים לי' מדין 'פתח פיך לאילם', חובה על בית הדין לטעון לו 'קים לי'. כן כתבו גדולי האחרונים: שו"ת 'בעי חיי' (ח"מ סי' כז דף מג:), ובכנה"ג (כללי הקים לי ח"מ סי' כה אות יח), ברכי יוסף (ח"מ סי' כה סק"ח), מהר"ם בן חביב (בספרו גט פשוט כלל א), ערך השלחן (ח"מ סי' כה סק"ד), שו"ת פני יצחק (ח"מ סי' כה), שו"ת

ו. ונמצא שבתי הדין הרבני שמחייבים מזונות הילדים, בשעה שהאשה מורדת ותובעת גט, הוי גזל מדאורייתא!! וכל גט שניתן תמורת ויתור חיוב מזונות הילדים - כשהאשה תבעה גט והיא מורדת - הוי גט מעושה שלא כדין והוא בטל מהתורה, מדין אונס ממון ואונס הגוף¹¹³.

ז. יש לציין שחיוב האב למדור וכסות הילדים שווה לדין מזונות הילדים, ובמקום שנתבאר שפטור ממזונות, פטור גם מלשלם על מדור וכסות הילדים, כמבואר בשו"ע (אבה"ע סי' ע"ג סעי' ו'), ובח"מ (סק"ה), ובב"ש (שם סק"ד).

ד

האם המציאות בביה"ד הרבני שהמזונות נמסרים לאם ולא לילדים - מבטלת את הגט?

א. על פי ההלכה, גם מזונות עד גיל שש, הבעל אינו מחויב לתת את מזונות הילדים בתשלום מזומן לאשה, אלא יכול לקנות אוכל וביגוד לילדים ולהעבירם ישירות אליהם, וכן לשלם תשלום שכר לימוד ישירות למוסדות החינוך¹¹⁴. ואדרבה, במקרים שהבעל חושד את האשה שהכסף לא מגיע ליעדו - שהיא לא מעבירה את הכסף למזונות ילדיו. על פי דין אסור לו להעביר לה את הכסף, מאחר שמבטל בזה את חיובו מתקנת חז"ל לפרנסם.

ירים משה (ח"מ סי' כה אות לח), שו"ת חקרי לב (מהדו"ב חו"מ סי' יב), ואם בית הדין לא טען לבעל 'קים לי' הרי זה טעות בדבר משנה והדין חוזר. כן פסק בשו"ת בעי חיי (חו"מ סי' עג דף עז ע"ד).

113. ואין לדחות את דברי הראשונים הנ"ל מההלכה, מאחר והשו"ע פסק (באבה"ע סי' א"א סעי' ד) שהבא על הפנויה חייב במזונות הבן אף ששם פטור ממזונות האם. וידוע שלספרדים אין לומר 'קים לי נגד מרן השו"ע' כמו שכתבו הברכ"י (חו"מ סי' כה אות כה), ושו"ת בעי חיי (חו"מ סי' עג) ועוד פוסקים רבים.

ראיה זו נדחית משני טעמים א. כבר כתב בשו"ת אגרות משה (ח"א אבה"ע סי' קו, וחלק א יר"ד סי' קמג) שהבא על הפנויה חיוב המזונות לבן, זה רק מדין מזיק, ולא מדין מזונות. ודבר זה לא שייך באשה נשואה, עיי"ש. וא"כ גם אם אין הכרח ללמוד כדעת האגרות משה בשו"ע, מ"מ כיון שבשו"ע לא כתוב להדיא הפוך מדעת הראשונים הנ"ל, אז וודאי שהספרדים יכולים לומר 'קים לי כדעת הראשונים הנ"ל'. ב. ידוע מגדולי הפוסקים שבמקום שמרן הב"י לא הביא דברי ראשונים מסוימים, לא בב"י ולא בשו"ע - שמע מינה שלא ראה אותם, ואין חובה לספרדים לפסוק כמותו כיון שאמרינן שאילו הוי שמיע להו הוי הדר ביה. כמו שכתב הרמ"א בשו"ע (חו"מ סי' כה סעי' ב) בשם המהרי"ק וז"ל: "שכל מקום שדברי הראשונים כתובים בתשובותיהם ולא עלה זכרונם על ספר ידוע ומפורסם, ונמצאו אחרונים שלא פסקו כדבריהם, אין לפסוק בזה כאחרונים משום שהלכה כבתראי, שאפשר שלא ידעו דברי הראשונים ואילו שמיע להו הדרי בהו", עכ"ל. וכדבריהם כתבו כל גדולי האחרונים: שו"ת המהרשד"ם (חו"מ סי' א), המהר"ם אלשיך (סי' ט), המהרי"ט (חו"מ ריש סי' נג), שו"ת בעי חיי (חו"מ סי' עג), ערך השולחן (אבה"ע סי' צ אות ג), מהרי"ט אלאזי (בשו"ת שמחת יו"ט סו"ס יז), ועוד פוסקים רבים. וא"כ בנידו"ד כיון שמרן לא הביא כלל את הראשונים הנ"ל לא בב"י ולא בשו"ע אפילו בלשון י"א, שמע מינה שלא ראה דבריהם, ולכן הספרדים לא חייבים לפסוק כמותו בענין המזונות, והבעל שהוא מוחזק יכול לומר 'קים לי כדעת הראשונים הנ"ל'.

114. עיין בכל זה בהרחבה בספר משפטי ישראל (סי' ט).

ב. חובה לפרסם ברבים את העובדות האמיתיות והמצערות - שהכסף הזה שנקרא "מזונות הילדים" - במקרים רבים לא מגיע לילדים! אלא לאשה! חוק המדינה קובע (תקנת המזונות תש"ד) שהבעל מחויב לשלם את המזונות בכסף מזומן ולהכניסו לחשבונה הפרטי של האשה בדווקא!! והאשה בכסף הזה פעמים רבות עושה כל מה שמתחשק לה: מטיילת בחו"ל, משלמת לכל הבילויים שלה! או משלמת לעו"ד שיסחוט את בעלה יותר. לא מעניין את הביטוח לאומי ואת הדיינים ברבנות אם האשה לא תתן לילדיה שקל אחד מכספי המזונות, והם ירענו ללחם! העיקר שהאשה תקבל את 'מזונות הילדים' - כי זה 'חוק' המדינה "לתת לאשה" וזהו¹¹⁵.

ג. כאשר הבעל חושב שכסף מזונות הילדים הנמסר לאשה - מגיע לילדיו!! אבל בפועל הכסף לא מגיע לשימוש ילדיו, אלא האשה משתמשת בכסף לצרכיה - הגט בטל מהתורה מדין 'גט מוטעה' לדעת הרבה מגדולי הפוסקים, (ראה לעיל בסי' ד בהרחבה).

ד. לפני תקופה (בתאריך 19.7.17) הוגשה תביעה לבג"ץ בהמלצת ד"ר ועו"ד יואב מזה, נגד הרבנות הראשית על כך שמחייבים במזונות הילדים מעל גיל שש רק את האב ולא את האם, כאשר לדעת הפוסקים אם אין לאב כסף ולאם יש כסף, חיוב המזונות מוטל על האם [וכידוע שחוק המזונות במדינת ישראל זה לא חוק אזרחי אלא נקבע לפי 'המשפט העברי' שמשמעו כביכול לפי השו"ע. אלא שהרבנות סילפה את השו"ע].

מועצת הרבנות הראשית פרסמה תגובה רשמית, שבה הודתה, שאכן יש שני גישות הלכתיות בנושא. וכן היו דיינים רבים שסברו לומר שאין לאב חיוב לזון את ילדיו מעל גיל שש. ובמידה והאב עני ופרנסתו מצומצמת הוא פטור מחיוב צדקה זה.

הרי כאן הודאה של הרה"ר שתקנת המזונות תש"ד לא התקבלה ע"י כל הציבור היהודי בארץ ישראל. אז מדוע הרבנות מטעים את הציבור שחיוב המזונות שמוטל כיום על האב בלבד הוא דבר מוסכם (גם כשאין לו מהיכן לפרנסם), וממשיכים לחייב מזונות עד גיל 18 ויותר? ומדוע הם ממשיכים לרדוף את כל הבעלים במזונות מופרזים ולהכניסם לכלא על כך, בהתעלמות מוחלטת מהכנסות האשה?! ועיין להלן (סימן כט) שיש להעדיף בנושא המזונות לגשת לבית משפט ולא לדייני הרבנות.

---

115. המציאות שכל חוקי המדינה ובתי הדין הרבניים הם רק לטובת הנשים ולא לטובת הקטנים, מוכחת מהעובדה שהאשה יכולה להרעיב את הילדים ורשויות המדינה ובתי הדין הרבניים יתעלמו מכך לגמרי, העיקר שהכסף הגיע לאשה.

והעידו גבאי צדקה על מקרים רבים שהילדים שבמשמורת האשה הגרושה הולכים לבתי ספר עם בגדים ונעליים קרועות, ללא אוכל מינימאלי, וכאשר הגבאים שאלו את האשה למה הילדים רעבים ואוכלים אצל שכנים? השיבה האשה שאין לה כסף? ולאחר בירור קצר גילו שמקבלת כל חודש אלפי שקלים מזונות מהבעל, ולילדים לא הגיע מזה מאומה.

ה

האם משמורת הילדים הנהוג בבתי הדין הרבניים - גורם לביטול הגט?

לפי ההלכה 'משמורת הילדים': הבנים אחרי גיל שש הם אצל האבא כמו שנפסק בשו"ע (אבה"ע סי' פב סעי' ז). וגם הבנות, אם ישארו יותר שומרי מצוות אצל האבא - נותנים אותם לאב, כי ב"ד "אביהם של יתומים".

כמו כן, אם מבחינה גשמית יותר טוב לבנות להיות עם האבא, גם אז נותנים אותם למשמורת האב. כי בית הדין חייבים לדאוג לגשמיותם ולרוחניותם של הילדים¹¹⁶. ואילו לפי הרבנות שכפופים לחוקי המדינה, נותנים את הילדים לאמא, כולל במקרים שהאמא יצאה לתרבות רעה והיא חילונית, גם באופן כזה ישאירו את משמורת הבנים והבנות אצל האם, כמו שראינו בעינינו במקרים רבים¹¹⁷.

ואדרבה ע"פ ההלכה נפסק בשו"ע (אבה"ע סי' פב סעי' ז) שאחרי גיל שש אם הבנים לא במשמורת האב, יכול האב לומר: "אם אינם במשמורת שלי, יכול אני שלא לזונם". ויתירה מזאת, גם

---

116. ראה בספר משפטי ישראל (סי' י) באריכות שכן הוא הסכמת כל הפוסקים. וכן פסק במפורש בשו"ת הרדב"ז (ח"א סימן רסג) שאם האמא התקלקלה, חייבים להוציא את הבת ממנה ולהעבירה לאביה או לקרוביה הכשרים. ומסיים וז"ל: "ואפילו תאמר (הבת) אצל אימי אני רוצה, אין שומעין לה דחיישינן שמא תהיה נגרת אחרי אמה". (וכן פסק להלכה הגר"ע יוסף זצ"ל בספרו שו"ת יביע אומר חלק יא סי' סז סק"א).

117. ולעיתים פוסקים 'הדיינים' שהאבא לא יראה את הילדים כלל, או שיראה אותם בצורה לא נורמאלית, במרכז קשר של רווחה, תחת השפלה גדולה של האב מול עיני ילדיו הקטנים דבר שמזיק להם מאוד. פורסם בעיתונות שכ: % 25 מהאבות הגרושים רואים את ילדיהם רק במרכז קשר תחת פיקוח משפיל ובוזי של עו"ס. וכמובן שרק האבא צריך להוכיח במבחנים רבים שיש לו מסוגלות הורית, ולא האמא, היא יכולה להיות נרקומנית ותקבל את הילדים למשמורת מלאה בלא בדיקת מסוגלות הורית. כל זה חדר לרבנות מחוקי המדינה המופקרים שהאבא אין לו זכות לילדים כלל וכל מה שמקבל צריך לומר תודה. ויש לבעל רק חובות כלפי ילדיו (מזונות דיור חינוך וכדומה) ואין לו שום זכויות ליהנות ולראות ילדיו. ואצל האשה זה ההיפך הגמור. היא יכולה ליהנות ולהיות עם ילדיה, ואין לה שום חובות כלפיהם לא דיור, מזונות חינוך וכדו'. והרי התורה "דרכי דרכי נועם", והיכן מצאו דייני הרבנות בתורה לענות כך את הבעל. אלא שהם פועלים כבתי המשפט שהולכים לטובת הנשים בלבד! גם נגד ההיגיון והשכל הישר ונהפכים לסדום ועמורה. וכל מעשיהם הוא נגד השו"ע שקבע שאם אין לאבא זכויות כלפי ילדיו - אין לו חובות מזונות ומדור כלפיהם, (כמו שכתבנו למעלה עפ"י השו"ע).

עדות מזעזעת שמענו מאחד מגדולי הרבנים ברמת אלחנן בני ברק. סיפור שאירע לפני שנים רבות, שהיתה גרה שם אשה שיצאה לתרבות רעה. היתה יוצאת מהבית כמעט בכל לילה, והפקירה את ילדיה. והזוג נאלץ להתגרש בב"ד הרבני בפתח תקוה בראשות האב"ד ש.מ. עמר - שפסק לתת את כל הילדים למשמורת האם - שנהפכה לחילונית גמורה. כל השכונה רעשה על כך, שהרי הבעל היה נורמאלי לגמרי וירא שמים. וכל הילדים למדו במוסדות חרדים. ובוודאי העברתם לאמא מופקרת תוציא אותם לתרבות רעה. לאחר זמן, פגש הרב המפורסם את האב"ד ש.מ. עמר, ושאלו: מדוע פסק לתת את הילדים לאמא? והלה השיב: "מאחר וכך היו פוסקים ב'בית המשפט', אז עשיתי זאת בעצמי". מעניין היכן מצא מקור בשו"ע לכך שאם החילונים עוקרי הדת היו מוציאים ילדים חרדים לתרבות רעה, אז מותר לדיינים החרדים להקדים אותם ולחטוא בגופם, ולהוציא פסק דין של 'שמד' על ילדי ישראל.

בפחות מגיל שש - שהמשמורת אצל האמא, מבואר בגדולי הפוסקים¹¹⁸ שאם האמא הלכה לגור בעיר אחרת עם הילד, אין האב חייב לזון אותו כלל.

א"כ ק"ו, שאם האשה עשתה לבעל הרחקה מהילדים שלא כדין, דרך בית משפט או ביה"ד רבני, פשוט שאין האב חייב לפרנסם במקרים כאלו. וכל ממון שמחייבים בתי הדין את הבעל - הוי גזל גמור מהתורה. וכן פסק הגר"ע יוסף (בשו"ת יביע אומר ח"ח אבה"ע סי' כב סק"ג) במקרה שהאמא לקחה את הילדים לעיר אחרת, והאב לא יוכל לראותם בקלות - שהאב פטור ממזונות!, וק"ו אם האמא הרחיקה את האב מהילדים - שהבעל פטור מכל המזונות!.

כמו כן, חובה להזכיר שדייני בתי הדין הרבניים פסולים לדון לגבי משמורת הילדים. זאת מאחר ומדובר בדיני נפשות של הילדים ועתידם הגשמי והרוחני, ומבואר בפוסקים שכדי להכריע בדבר חמור כזה - צריך דווקא את הבי"ד הגדול והחשוב שבעיר - שיושבים שם גדולי הדור¹¹⁹.

כמו כן, אם היה בית הדין פוסק כפי דין ההלכה, היו הבנים נשארים בבית האב! - והאב היה מגדלם לתורה ומצוות כראוי. וממילא לא היה האב משתעבד לחיובי מזונות הילדים של אלפי שקלים לחודש, ולא היה נזרק מהבית וישן במרתפים, בבתי כנסת, או בכלא הישראלי הידוע לשמצה. אבל בגלל שהמדינה והרבנות בעקבותיה, לא פוסקים כדין תורה, אלא דואגים רק לאשה ונותנים לה את 'משמורת' כל הילדים.

דבר זה גורר פשע נוסף, שמחייבים את האב בגזל גמור¹²⁰! לשלם לאשה 'מזונות ילדים' מופרזים, ולא מתייחסים כלל - שאין לו לשלם¹²¹! והבעל נאלץ למכור את כל רכושו או לברוח למחתרת.

118. בשו"ת מהרשד"ם (סי' קכג) ובכנה"ג (הגה"ט ס"ק כב) ובפ"ת (שם סק"ד) בשם הנודע ביהודה (מהדו"ת סו"ס פט), וכן הוא באחרוני זמנינו: שו"ת מנחת יצחק (ח"ז סי' קיג), ושו"ת להורות נתן (ח"ג סי' פח, ח).

119. עיין בכנסת הגדולה (אבה"ע סי' פב בהגהב"י אות י), שו"ת מהר"ם פדאוה (סי' נג), שו"ת מהרש"ך (ח"א סי' קפז). שו"ת משפט צדק (ח"א סי' כג).

120. הבעל לא חייב להרעיב את עצמו בשביל לתת צדקה לילדים אפילו בקטנים מגיל שש. וק"ו שאין לחייב אדם שאינו אמיד במזונות בניו הגדולים מגיל שש, והדיינים המחייבים אותו הם גזלנים גמורים. ראה בהרחבה בספר משפטי ישראל סי' ט'. וק"ו בנידון דידן שהפקיעו מהבעל את משמורת ילדיו שלא כדין - שפטור ממזונותיהם כנ"ל.

121. בעיתונות הכללית פורסמה כתבה נרחבת על מקרה שהבעל טען לשופט שאין לו ממה לשלם את המזונות המופרזים שקבעו לו. והשיב לו השופט בצניות: "תמכור את הכליה שלך ותשלם. כך קובע חוק המזונות לפי המשפט העברי... אחר כך תמכור אברים נוספים".

במקרה אחר העיד בפנינו אברך חשוב, אב למשפחה ברוכת ילדים, שחייבו אותו מזונות הילדים מעל עשר אלף שקל לכל חודש. האברך ערער על כך לבי"ד הגדול וטען שלא מסוגל לשלם סכום מופרז כזה של מזונות. אמר לו הרה"ר יונה מצגר: "קודם תן גט, אחר כך תיסע כל ימות השנה לחו"ל ותשנורר כל חודש עשרת אלפים שקל, ותשלח לאשה, וכך תקיים מה שציווך הדיינים". שאל אותו האברך: וכי אין לי זכות לחיות?! אסור לי להקים מחדש בית?! מעכשיו נגזר עלי כל חיי להיות עבד לאחרים!. אני לא מוכן לתת גט בתנאים כאלו. אך דבריו לא נכנסו לאוזניים הערלות, וכפו אותו לגט ולמזונות, ואף גזלו ממנו את כל חלקו בדירה. אותו אברך נשאר מחוסר דיוק, ועד היום הוא ישן בבתי כנסיות!.. וכל זאת עשו הדיינים כביכול בשם 'התורה הקדושה'.

כך שהילדים מפסידים את האבא לגמרי¹²².

כמובן שגט הניתן במציאות כזו, לפי התורה הוא בטל! מאחר שהבעל מאוים להיכנס לכלא בכל רגע שלא ישלם מזונות הילדים¹²³. אם נותן את הגט תמורת שהאשה תוותר על משמורת הילדים או חלקם, שבזה ינצל מתשלומי המזונות המופרזים. זה נחשב נתינת גט בכפייה של אונסי ממון ואונסי הגוף¹²⁴.

יש לציין שעו"ד חשובים וותיקים טענו בפנינו שאם ביה"ד הרבני היה קובע את משמורת הילדים כפי ההלכה הקובעת שהבנים לעולם עם האב והבנות עם האם (בתנאי שזה טוב להם להיות עם אמם). אז יותר משמונים אחוז מהגירושין היו נמנעים כיוון שרוב רובם של הנשים לא היו מתגרשות במחיר של הפרדה בין הילדים והוצאתם מהמשמורת שלה, והיו הולכות לשלום בית.

נמצא שכל התנהלות ביה"ד הרבניים שפוסקים נגד התורה ונגד ההלכה המסורה - היא הגורם הגדול לגירושין.

בציבור החילוני שהולך לבית משפט לענייני משפחה, ישנה ירידה באחוזי הגירושין משנת 2008 - היות ובית המשפט קיבל את המלצותיה של 'ועדת שניט' לחלק את משמורת הילדים שווה בשווה בין הבעל לאשה.

וראה להלן (סימן כט) שגם בנושא משמורת הילדים יש להעדיף לפנות לבית משפט ולא לדון בבית דין הרבני, היות ובבית המשפט יש שווין במשמורת הילדים בין הבעל לאשה.

---

122. מקרה מזעזע התפרסם ברשת (הובא גם באתר 'דעת'), פס"ד של בתי הדין הרבניים, (מהדיינים אב"ד מיכאל עמוס, שניאור פרדס, אריאל ינאי, בתאריך 2.5.2013) על אב שביקש להעביר אליו את משמורת הבנים אחרי גיל שש כפי שקובעת ההלכה. ובנוסף טען שאם לוקחים לו את הילדים, שלא כדין, לפחות שיפחיתו מסכום המזונות הגבוה מאחר שאחרי גיל שש המזונות הם מדין צדקה, ואי אפשר לחייב צדקה מי שאין לו אפילו לעצמו. ועל מקרה זה, השיבו הדיינים: שאבא חצוף כזה שחושב שחייב לפרנס ילדיו רק מדין צדקה, הוא אינו אבא אחראי, ואי אפשר לתת לו את 'משמורת הילדים'. והשאלה המתבקשת: מאיזה דין הבעל חייב אם לא מצדקה? כמו כן, אם בפועל יש לילדים את כל צרכיהם, מה אכפת לדיינים אם קוראים לזה צדקה או תקנת הרבנות!?

123. עיין עוד בהרחבה בספר משפטי ישראל (סי' ז).

124. כשהילדים במשמורת האם היא לא יכולה לוותר לבעל על מזונות הילדים תמורת נתינת הגט, מאחר והאשה נחשבת אפטרופסית של הילדים אין לה זכות הלכתית ולהבדיל גם חוקית לוותר על מזונותיהם. וגם אם תחתום על מכתב ויתור על מזונות בפני עו"ד היא יכולה למחרת לתבוע מזונות מחדש בבית הדין הרבני או ב'בית המשפט' והיא תקבל את כל המזונות המופרזים. דבר זה נעשה באופן קבוע בבתי הדין הרבניים ומצד זה הגט גם בטל מהתורה מדין גט מוטעה (עיין לעיל בסימן ד בהרחבה). ולכן הדרך היחידה והבטוחה של הבעל להיפטר מחיובי המזונות המופרזים היא רק באופן שיקבל אליו את משמורת הילדים המגיעה לו על פי ההלכה.

סימן יא

הסכמי הגירושין ברבנות אין להם תוקף הלכתי וגורמים לביטול הגט

א

בעיות הלכתיות בהסכמי הגירושין בביה"ד הרבניים לגבי נכסי נדל"ן

נפסק בשו"ע (ח"מ סימן קצ"א) שרקע נקנה בד' דברים בכסף שטר חזקה וקנין סודר, ובהסכמי הגירושין בביה"ד הרבני חסר את כל הקניינים המוזכרים בשו"ע לקניית קרקעות ובתים, וכן לא שייך כאן שיחול הסכם הגירושין מדין קנין "סיטומתא" או מ"דינא דמלכותא".

א. קנין סודר לא קיים ברוב רובם של המקרים בביה"ד הרבני, כפי שהעידו רבים.

ב. קנין שטר לא שייך שיהיה מצד שטר הסכם הגירושין מכמה טעמים:

1. דעת הקצוה"ח והנתיבות (ח"מ בסימן קצ"א ס"ק א) והמשפט שלום (בסימן קצ"א ס"ק"א) והפ"ת (ח"מ סימן רלח ס"ק ב) בשם שו"ת משכנות יעקב (סימן לב) שבקנין שטר צריך השטר להיות של המקנה, דבר שלא שייך בהסכם שנעשה ע"י עו"ד וק"ו כשנעשה ע"י הבי"ד הרבני שהנייר שנכתב עליו ההסכם לא שייך למקנה - הבעל, אלא לבית הדין.

2. פעמים רבות הבעל נותן את חלקו מרכוש הנדל"ן שלו (מהדירה או מקרקעות) בתמורה לזה שהאשה מתחייבת במזונות הילדים הקטנים עד גיל 18. והנה קנין שטר מועיל רק אם נתן את כל הדמים על הקרקע, כמבואר בשו"ע (ח"מ סימן קצ"א ס"ב), וע"כ כל זמן שהאשה לא נתנה בפועל את כל תשלום המזונות עד גיל 18 של הילדים, היא לא יכולה לקנות תמורת המזונות את חלק הנדל"ן של רכוש הבעל בקנין השטר.

3. אע"פ שבקנין שטר לא צריך עדים כמבואר ברמב"ם (פ"א ממכירה ה"ז) ובשו"ע (ח"מ סימן קצ"א ס"א), מ"מ מבואר בתומים (ח"מ סי' סח סק"ח) שמ"מ צריך את חתימת יד המקנה, וכן משמע במגיד משנה (פי"א ממכירה ה' טו), והביאו דבריו להלכה בש"ך (ח"מ סי' מ סק"ה) ובקצוה"ח (סי' מב סק"א). דבר שבחלק מהמקרים לא נעשה בהסכם בביה"ד הרבני, שאין את חתימת המקנה שהוא הבעל, אלא רק חתימת הדיינים.

ואין לומר שאע"פ שאין כאן חתימת המקנה מ"מ יש פה חתימת ב"ד שהוי כמו עדים שעדיפים מחתימת ידיו, כיון שבביה"ד הרבני הרבה פעמים חותם רק דיין אחד על "ההסכם גירושין", ונמצא שאין כאן שני עדים, וגם במקרה שיחתמו שני דיינים ויותר על ההסכם גירושין מ"מ כיון שדיינים אלו פסולים לעדות ודיינות (כמבואר לעיל סי' ב), בזה הדבר גורע והשטר פסול מצד מזויף מתוכו, כמו שכתבו בשו"ת הרדב"ז (ח"א סימן קפא), הכנה"ג (חור"מ סימן רמא הגה"ט ס"ק יא), ערך השלחן (חור"מ סימן קצא ס"א) והמשפט שלום (סימן קצא ס"ק א). ואין לומר שחתימת הדיין תועיל משום שהוא חותם בשליחות הבעל, כיון שלא מועיל דין שליחות בזה, כמבואר בקצוה"ח (חור"מ סימן מה ס"ק ב) שהביא מהגהות אשרי (בפ"ב דגישין סי' יב) בשם האור זרוע. וק"ו בנידו"ד שאין כלל מינוי שליחות מצד הבעל לביה"ד הרבני לחתום בשליחותו.

4. בקצוה"ח (סימן קצא ס"ק א) פסק שבקנין שטר צריך להיות מסירה של השטר מיד המוכר לקונה, ולהקנות לקונה את השטר, דבר שלא קיים בבי"ד הרבני, כיון שצריך שהבעל בעצמו - שהוא המקנה - ימסור בידיו לאשה את שטר ההסכם, ויכוון להקנות לה את השטר. ובביה"ד הרבני הדיין הוא זה שנותן לאשה את שטר ההסכם, או שמעביר לעו"ד שלה. אז אין מסירה מיד המוכר (הבעל) לקונה (האשה).

5. כמו-כן, פעמים רבות כל קנין השטר הוא 'קנין דברים' שלא הוי קנין כמבואר בשו"ע חור"מ סי' קנז ס"ב. כי בביה"ד הרבני לשון ההסכם בשטר שהוא אומר שמתחייב להעביר את נכסי הנדל"ן, אחרי שהאשה תעשה כך וכך. וכל מה שכתב שמתחייב הוה בגדר קנין דברים שלא מועיל לקנות בקנין שטר.

ג. קנין כסף לא שייך בנידו"ד:

1. כיון שמזונות הקטנים שייך לקטנים ולא לאשה, נמצא שאין כאן כלל נתינת כסף מצד האשה. וכמו"כ אין לומר שנתנית הכסף של הקטנים יועיל מדין עבד כנעני, כיון שדעת רש"י (קידושין ז.) והטור (חור"מ סימן קצ) שצריך דין שליחות ואין שליחות לקטן כמבואר בשו"ע (חור"מ סי' קפח ס"ב).

ומטעם נוסף לא מהני, כיון שנתנית הקטן ומחילתו אינם כלום. ועוד שהרי לא מיידעים כלל את הקטנים שידעו להקנות את כסף המזונות לאשה, ואין כאן קנין כסף.

2. כיון שלא מדובר בכסף מזומן אלא בחוב, דעת רוב הראשונים שלא מועיל קנין כסף ע"י חוב, כמוש"כ הראשונים, הרא"ש (קידושין פ"א סימן ה) והתוס' (קידושין כז: בד"ה במה), הראב"ד (פ"ז ממכירה ה"ד), והרמב"ן והרשב"א (בקידושין מז:), הריטב"א (קידושין מז:), ורק לדעת הרמב"ם (בפ"ז ממכירה ה"ד) מועיל קנין כסף בחוב. ובשו"ע (חור"מ סימן רד ס"י) שהביא את דעת הרמב"ם ב"א קמא ואת דעת שאר הראשונים פי"א בתרא, ש"מ שדעתו לפסוק להלכה שלא מועיל קנין כסף על ידי חוב.

ד. קנין חזקה לא שייך בנידו"ד:

1. אע"פ שכתבו הפוסקים שבמסירת מפתח הדבר נחשב לאמירת "לך חזק וקני", מ"מ בנידו"ד הנשים לא חושבות שהדבר נקנה להם במסירת המפתח, אלא חושבות שהקנין כבר נגמר בזמן ההסכם בביה"ד הרבני. וידוע שקנין חזקה בלי כוונת קנין לא מועיל כמבואר ברמב"ם (בפ"ב ממכירה

ה"ג) וש"ת הרשב"ש (סימן רפח) ובשו"ע (ח"מ סימן רעה סעיפים כד, כה), שהעודר בנכסי הגר וסבור שהוא שלו לא קנה.

2. דעת הרמ"א (ח"מ סימן צה ס"א) בשם בעל העיטור שבית זה בגדר "תלוש שחיברו בקרקע" שהוא בגדר מטלטלין שלא נקנה בחזקה.

3. בכנה"ג (ח"מ סימן קצה הגהות ב"י ס"ק מז) הביא דעות האחרונים שבמקום שכותבים שטר על מעשה המכירה, אין הקרקע נקנית בחזקה, וא"כ ה"ה בנידו"ד שרושמים את הדירה בטאבו שהוה כשטר, א"כ לדעת הכנה"ג אין החזקה מועילה לבדה כל זמן שזה לא נרשם בטאבו.

ה. קנין סיטומתא לא שייך במעשה הסכם שנעשה ע"י עו"ד או ביה"ד הרבני:

1. כיון שיש מקרים מעטים שגם בביה"ד הרבני עושים קנין סודר וכן בכל בתי הדין של היראים והחרדים מקפידים לעשות קנין סודר, ולכן אין זה מילתא דפסיקתא שקונים ע"י הסכם בלבד, ועל כן אין להסכם דין קנין סיטומתא, עיין בשו"ת מהרש"ם (ח"ה סימן כה).

2. בשו"ת מהריב"ל (ח"ב סימן פ) מבואר שקנין סיטומתא מועיל רק במקום שאנשים יודעים שמעיקר הדין זה לא מועיל ורק מכוח המנהג שמבטל הלכה סיטומתא קונה. אבל במקום שסוברים שסיטומתא מועילה מעיקרא דדינא אין בזה דין קנין סיטומתא וזה שייך בנידו"ד, שנשים חושבות שההסכם מועיל מעיקר הדין.

3. בשו"ת סמיכה לחיים (ח"מ סי' ה), וכן כתב הגר"ח פלאג"י בספרו (החפץ חיים סימן כ ס"ק ל) שמנהג שנהגו הסוחרים שלא בהסכמת וידיעת חכמי העיר אין לזה שום תוקף וה"ה בנידו"ד בהסכמים ברבנות שאין להם תוקף.

4. בשו"ת הרשב"ש (סימן תקנז) כתב שסיטומתא מועיל רק במקום שכך נהגו כולם, ואם נהגו רק אצל הסוחרים הדבר מועיל אך ורק אצל הסוחרים, ולא אצל שאר האנשים.

וא"כ בנידו"ד שבשאר בתי דין החרדים מקפידים לעשות קנין סודר, וכן מקפידים גם מקצת הדיינים בביה"ד הרבני, שפשוט שזה לא נחשב מנהג של כולם, ואין לזה דין סיטומתא.

5. בשו"ת באר שבע (סו"ס כב) הביא בשם תרומת הדשן והאור זרוע שקנין סיטומתא צריך להיות מנהג ותיקין, וברור שבנידו"ד אין זה בגדר מנהג ותיקין שיכול להועיל מדין סיטומתא. שכל התקנות של דייני הרבנות נעשו נגד דעת גדולי הדור, והם היפך מנהג ותיקין.

ו. אין בזה דין של "דינא דמלכותא", כיון שדינא דמלכותא שייך רק בדברים שזה צורך המלכות כמו שכתבו רבים מגדולי הפוסקים וכאן זה לא צורך המלכות - ראה באריכות בספר "משפטי ישראל (סימן ט אות ד, ולעיל תחקיר עומק עדכני הערה 16) סיבות נוספות מדוע לא שייך כאן דינא דמלכותא דינא.

ב.

הסכמי הגירושין ברבנות - גורמים פעמים רבות לביטול הגט משום גט מוטעה

אע"פ שבבתי הדין הרבניים כותבים שאין קשר בין הסכם הגירושין לגט, הדבר טעות, כמו שהתבאר לעיל (בסי' ד) מגדולי הפוסקים שבדבר שיש 'אומדנא דמוכח' שלא היה נותן את הגט בלי ההסכם, אם הפרו את ההסכם אע"פ שהיה כתוב שאין קשר בין הסכם הגירושין לגט, הוי גט מוטעה.

וכמו"כ אפילו לא נעשה התנאי ככול משפטי התנאים, מ"מ הגט בטל מהתורה משום "גט מוטעה". ולדעת הפוסקים הנ"ל כאשר האשה ובית הדין הרבני מפירים את 'הסכמי המזונות ומשמורת הילדים' - הגט בטל מהתורה מדין גט מוטעה.

והסיבה לכך מכיון שהבעלים לא מוכנים לתת את הגט בלי הסכם מזונות כדי לא יהיו רדופים במשך כל השנים ע"י השלטונות.

כמו כן, הבעלים לא מעוניינים לתת גט אם יפירו את ההסכם של משמורת הילדים והסדרי הראייה שקבעו עמו וראה מה שהעיד אחד מדייני הרבנות א. גולדשמידט בספרו עזר משפט (סימן כח) שהמנהג החדש בבתי"ד הרבניים לבטל את הסכם משמורת הילדים וחייב המזונות שנעשה כתנאי לנתינת הגט של הבעל, שהדיינים מאפשרים לאשה להתעלם מהתנאי שבהסכם ולהפר את התחייבותיה.

ונראה שגם לדעת החולקים על הסברא "דאומדנא דמוכח" (הנוכח לעיל סי' ד). מכל מקום בבית הדין הרבני שכותבים בעל כורחו של הבעל שאין קשר בין ההסכם לגט, א"כ במקום שהוא כפוי לגט אפילו אם הוא בר כפיית גט, מ"מ על פי הלכה יכול הבעל על פי הדין לעשות תנאים כדעת המהרשד"ם בשם הרא"ש ובית יוסף ודעימיה.

ואפילו לדעת שו"ת הרשב"ש (סי' שפג) שחולק על המהרשד"ם, מ"מ במקום שהאשה רוצה לגזול ממנו דברים ששייכים לו לכו"ע יכול להתנות את נתינת הגט בתנאים שלא תגזול אותו מצד הדין "דעביד איניש דינא לנפשיה". (עיין להלן סימן טז אות ד)

ועל כן אם מפירים את תנאיו של הבעל לכו"ע הגט בטל מהתורה משום גט מוטעה, גם במקרים שהבעל חייב כפייה מהדין, ואפילו כשביה"ד הרבני כתבו "בפסק" שאין קשר בין הסכמי הגירושין לגט. דכיון שהדבר נכתב על ידי הדיינים ברבנות בעל כורחו של הבעל, אין לזה שום תוקף הלכתי.

ולכן כאשר האשה או ב"ד ביטלו את התנאים של הבעל שיש עליהם אומדנא דמוכח שעל דעת ביטול התנאים לא היה הבעל נותן את הגט, שהגט בטל מהתורה לדעת כל הפוסקים ללא חולק (וכמו שנתבאר לעיל בסימן ד).

סימן יב

בעיות חמורות ב'סימני המים' הנמצאים בגיטי הרבנות הפוסלות את גיטיהם¹²⁵

א

האם צריך מעיקר הדין לכתוב בגט את סימני המים או שזה רק לרווחה דמילתא?

בשו"ת הרא"ש (כלל מה סי' כא), ובשו"ת זכרון יהודה (סי' ה), וכן בשו"ת הר"ן (סי' מב) כתבו שאין שום חשש פסול בגט שלא נכתב בו סימני המים. וכן מוכח כדבריהם מנוסחי הגט שכתבו גדולי הראשונים הרי"ף (בפ"ט בגיטין דף מה: מדפי הרי"ף), הרמב"ם (פ"ד מגירושין הי"ב), שהשמיטו מנוסח הגט את סימני המים. וכן הוא בנוסח הגט שכתב רש"י (גיטין פה:), וכן כתבו שם הרמב"ן, הרשב"א והנימוק"י. וכן הוא בבה"ג (בסוף הלכות גיטין), והעיטור (באות ג גט בד"ה כתב בכך וכך). וכן הוא בחינוך (מצוה תקעט).

ומ"מ יש לציין שמצינו בכמה ראשונים שכתבו בנוסח הגט שלהם את סימני המים, והם רבינו תם (בספרו ספר הישר אות פא בטופס הגט). ספר התרומה (סוף הל' גיטין). הראב"ן (בגיטין סי' תקסז). ראבי"ה (בתיקון שטרות סי' תצד). טור (אבה"ע סי' קכו), המנהיג (בסדר הגט סימנים קנא - קנב). הסמ"ק (עשה נ). מאירי (בגיטין דף פה:).

ומ"מ פשוט שכל מה שהם כתבו את סימני המים זה רק לרווחה דמילתא ולא מעיקר הדין. כמו שכתב במפורש בשו"ת הר"ן (סי' מב), וז"ל: "ואע"פ שמקצת הראשונים ז"ל הזכירו בטופסי הגיטין שלהם (את סימני המים) לשבחא דמילתא תקנו כך" [שאם יהיה עיר אחרת בעולם באותו שם אז ע"י סימן המים ידעו לאיזה עיר מתכוונים בגט]. וכן פסק בשו"ע אבה"ע סי' קכח ס"ד וז"ל: "אין צריך לכתוב שם הנהר אבל נהגו לכותבו". ובסעי' ז' פסק בשם הגהות מימוניות (דפוס קושטא), (פ"ד מגירושין הלכה יב) בשם הסמ"ק שיעיר שאין בה אלא בורות ואגמים שלא יזכרים כלל. ומשמע מדבריו שהגט כשר גם כשלא כותבים בו שום סימן של מים, ואין בו שום חשש של פסול. והטעם לזה כמו שהבאנו לעיל בשם שו"ת הר"ן שכתבת סימני המים בגט זה מנהג רק לרווחה דמילתא. וכן משמע מדברי הב"ש שם סקט"ז בשם ה'בית הלל' שבאשכנז נהגו לא לכתוב בארות. ומשמע מדבריו (באופן הראשון

125. בנושא זה כתב הרה"ג רבי ינון מלאכי שליט"א (אב"ד ב"ד 'חושן משפט', אלעד) - קונטרס נרחב ומקיף מאד הנקרא קונטרס 'סימני המים'. וכאן במאמר זה הובאו מדבריו רק שורשי הדברים בתמצית ממש, עם מעט הוספות.

שמבאר את מנהג אשכנז) שאפילו אם אין סימן אחר של מים הגט כשר לכתחילה. א"כ משמע שגם לחכמי אשכנז סימני המים אינם לעיכובא אל לרווחה דמילתא.

ב

במקום שיש מעיינות ובארות שמיעוט אנשים משתמשים בהם אם כתבם בגט - הגט פסול

הב"ש (אבה"ע סי' קכח ס"ק יד), וכן ה'גט פשוט' (שם ס"ק נג), ובשו"ת בית שלמה (אבה"ע סי' צח), שו"ת פני יהושע (אבה"ע סי' יד). והחזו"א (אבה"ע סי' צ ס"ק יא), כולם פסקו שאם יש בעיר סימני מים של מעיינות ובארות ורק מקצת אנשים משתמשים בהם, וק"ו אם הם רק מיעוטא דמיעוטא, אם כתב את סימנים אלו בגט - הגט פסול.

ולא מבעיא לדעת השו"ע (אבה"ע קכח ס"ו) שאם יש בעיר סימן גדול כמו נהר וסימן קטן כמו בארות ומעיינות שאין לכתוב את הסימן הקטן אלא רק את הסימן הגדול.

אלא גם לדעת הרמ"א שם שחולק וסובר שכותבים בגט את כל סיפוקי המים. מ"מ כתבו כל הפוסקים הנ"ל שזה אך ורק את כתב את הסימן הקטן ביחד עם הסימן הגדול. אבל אם כתב רק את הסימן הקטן בלבד - הגט פסול.

ג

סימני המים הנכתבים בגיטי הרבנות הפוסלים את כל גיטיהם

בגיטי הרבנות כותבים את סימני המים בגט כדלהלן.

בירושלים - כותבים: "במתא ירושלים דיתבא על מי שלח ועל מי בורות".

סימני מים אלו הם נגד ההלכה וגם פוסלים את הגט. 1. נוסח זה נכתב ע"י הרבנות גם בגיטין של ספרדים ההולכים לאור פסקי מרן השו"ע. והשו"ע (אבה"ע סי' קכח ס"ז) פסק שלא כותבים כלל מי בורות. וא"כ הרבנות שכותבת מי בורות הוא נגד השו"ע. 2. כיון שהיום כלל לא מסתפקים בירושלים ממי השילוח וממי הבורות של גשמים, אפילו לא מיעוטא דמיעוטא. א"כ בכתבת הסימנים הנ"ל ע"י הרבנות הם פוסלים גם לאשכנזים וגם לספרדים את כל הגיטין הנעשים בירושלים, וגם בדיעבד הגיטין פסולים. וכבר העיר על כך בשו"ת דברי יואל (אבה"ע סי' קכה סק"ח).

בחיפה - תל אביב - אשדוד - אשקלון - כותבים: "במתא פלונית דעל כיף ימא ומימי בארת מסתפקא".

סימני מים אלו הוא נגד ההלכה וגם פוסלים את הגט! היות שרוב רובו של המים בכל המקומות הנ"ל הוא מהמוביל הארצי וממי התפלה. ומי הבארות מקידוחים תת קרקעיים הם מיעוט דמיעוט, והטעמים לכך שזה פוסל את הגט.

1. הרי הרבנות כותבת נוסח זה גם בגיטי האשכנזים, וכבר הבאנו לעיל את הב"ש בשם ה'בית הלל' שבאשכנז לא נהגו לכתוב בארות.

2. לספרדים שפוסקים כדעת השו"ע, הרי השו"ע (באה"ע קכח ס"ו) פסק שאם יש נהר בארות ומעיינות כותבים רק את הסימן הגדול כמו הנהר ולא את הסימן הקטן של הבארות והמעיינות. וביאר ה'גט פשוט' (בס"ק נג) את דברי השו"ע שלא כותבים את הסימן הקטן של מעיין ובאר זה אפילו אם רוב העיר מסתפקים מהמעיין והבארות. והטעם שלא כותבים אותם, שמא יטעו לכותבם גם במקום שאין מסתפקים מהם רוב העיר, וממילא הגט פסול כמו שהתבאר לעיל (באות ב) ולכך כותבים רק את שם הנהר, כיון שבנהר אין חשש של פסול שגם אם אין מסתפקים ממנו, אין הזכרתו פוסלת את הגט. וא"כ לדעת השו"ע צריך לכתוב רק את הסימן הגדול של כיף ימא ולא את הסימן של מי בארות ומעיינות.

ועוד כיון שרק מיעוט מסתפקים מהבארות והמעיינות הנ"ל, כבר נתבאר לעיל (באות ב) בשם גדולי הפוסקים בדעת השו"ע שאם כותבים בגט דבר שמיעוט מסתפקים ממנו הוא פוסל את הגט גם בדיעבד.

פתח תקוה - כותבים: "במתא פתח תקוה דיתבא על מי בארת".

סימן מים זה הוא נוגד את ההלכה וגם פוסל את הגט.

1. הרי הרבנות כותבת נוסח זה גם בגיטי האשכנזים, וכבר הבאנו לעיל את הב"ש בשם ה'בית הלל' שבאשכנז לא נהגו לכתוב בארות.

2. כיון שבפתח תקוה רוב המים באים מהמוביל הארצי, ומיעוט המים באים ממעיינות ראש העין, ולא ממעיינות פתח תקוה. א"כ כתיבת סימן בארות פתח תקוה - לכו"ע פוסל את הגט! שהרי אין כלל בארות בתוך העיר פתח תקוה שתושבי העיר מסתפקים מהם.

ד

ניסיונות ליישב את מנהג דייני הרבנות ודחיית דבריהם

והנה ראינו בשו"ת ציץ אליעזר (חי"ז סי' עא סק"ב) שעמד על כל הנ"ל. ותירץ מדעתו דבר תמוה מאוד. שדייני הרבנות כותבים את כל סימני המים הנ"ל כדי שלא להוציא לעז על הגיטין הראשונים מלפני שנים רבות שאז כתבו את סימני מים הללו. הואיל ובעבר הרחוק כן השתמשו מבארות וכדומה, וסימני המים הללו היו אז רוב שימושם, שכידוע בזמנם לא היה מוביל ארצי וכדו'. אז כדי לא להוציא לעז על הגיטין ההם, כותבים אותו נוסח גם היום.

ודברי בעל 'ציץ אליעזר' תמוהים מאד. שהרי כל הדין לא להוציא לעז על גיטין ראשונים נאמר רק בדבר שהפסול שלו לכתחילה. אבל בדבר שהפסול שלו בדיעבד, ולא רק חומרה בעלמא! לא נאמר

הדין לא להוציא לעז על גיטין ראשונים¹²⁶. וא"כ היות והיום המציאות השתנתה לגמרי וסימני המים הנכתבים ברבנות גורמים לפסול הגיטין גם בדיעבד, כיצד יתכן להמשיך ולכתוב באופן הפוסל את הגיטין מן הדין!

ובשו"ת 'ישכיל עבדי' (אבה"ע ח"ו סי' צג סק"ג) גם הביא שאלה זו של סימני המים שכותבים הרבנות בגיטיהם. ושם רצה ליישב מדעתו בדוחק גדול שמאחר וסימני המים הללו היו בעת לידת העיר ובריאתה, הלכך ממשיכים גם היום לכותבם למרות שהיום לא מסתפקים ממים אלו כלל ואין בהם שום סימן למקום כתיבת הגט.

אלא שתירוץ ה'ישכיל עבדי' נוגד את ההלכה, כפי שמוכח ממש"כ בספר 'גט פשוט' (סי' קכח ס"ק נג) לגבי סימן המים בירושלים, וכותב שלמרות שהמים במי השילוח הופסקו בזמן בצורת וכדומה. אולם מאחר ומים אלו עתידיים לחזור בזמן הקרוב, הלכך אפשר לכתוב את הסימן הזה בגט. משמע להדיא מדבריו שאם הסימן לא עתיד לחזור, אפילו שהיה הסימן בזמן לידת העיר וברייתה. אסור לכותבו. וכן מוכח מהבאר היטב (אבה"ע סי' קכח ס"ק יב) שהביא בשם שו"ת משפטי שמואל (סי' קכג) שאם נהר פסק לגמרי אין כותבים אותו בגט, אפילו שהיה הנהר בזמן לידת העיר וברייתה. הרי להדיא מדברי המשפטי שמואל והבאר היטב דלא כמו שכתב בעל ישכיל עבדי.

לאור כל הנ"ל יש לתמוה מאוד על דייני הרבנות. מדוע מכניסים בזדון את כל גיטיהם לפסולים חמורים. הרי התבאר כבר לעיל (באות א) מכל גדולי הראשונים שאין חיוב כלל לכתוב את סימני המים. וכל מה שנהגו סופרי הגיטין לכתוב את סימני המים זה רק לרווחה דמילתא. אז מה ראו דייני הרבנות לשטות זו לכתוב סימנים משובשים אשר רק גורמים לפסול את כל גיטיהם גם בדיעבד.

126. הדין ש"אסור להוציא לעז על הראשונים" מבואר בגמ' (גיטין ה:). אולם דבר זה אינו שייך במקרה שלפננו. שהרי מפורש בראשונים שכל האיסור להוציא לעז על הראשונים זה רק בדבר שהוא חומרא בעלמא. אבל דבר שפסולו מעיקר הדין, או ספק פסול מעיקר הדין בזה מבואר בראשונים, שלא חיישינן מהאיסור להוציא לעז, ואדרבה חובה לדאוג ולפרסם את הדברים כדי שמכאן ולהבא לא יהיו הגיטין פסולים. המקורות לכך מובאים בב"י (אבה"ע סי' קכה) שמביא מחלוקת בראשונים האם צריך לתייג בגיטין אותיות שעטנ"ז ג"ץ. דעת הריב"א שכל גט שאין תיוג באותיות שעטנ"ז ג"ץ אינה אות והגט בטל מעיקר הדין. ולכן אע"פ שבדורות לפניו לא נהגו כך, מ"מ הנהיג מכאן ולהבא לתייג אותיות שעטנ"ז ג"ץ, ולא חשש ללעז של הגיטין לשעבר. וכמו"כ פסק המרדכי (ברייתא גיטין אות שטז) בשם ר"ב ממגנצא. לעומתם הביא שם הב"י את דעת התרומה (סי' קיד) והגהות מימוניות גירושין (פ"ד ה"ה) סמ"ג (עשין נ) הסוברים שגם בלי תיוג באותיות שעטנ"ז ג"ץ נחשב אות, ולכן לא מתייגים את הגיטין כדי לא להוציא לעז על גיטין ראשונים. משמע מדבריהם שאם כן היה פסול מעיקר הדין, גם לדעתם לא חוששין ללעז על גיטין הראשונים. וכן פסקו גדולי האחרונים שבדבר שפסול מעיקר הדין פוסלים את הגיטין ולא חוששים לאיסור לא להוציא לעז. בב"ש (אבה"ע סי' קכה סק"י). ובשו"ת מהרי"ט (ח"א סי' פו) והו"ד בפ"ת (שם סק"יב), ובשו"ת גינת ורדים (אבה"ע כלל א סי' ג), שד"ח (מערכת גט סי' ל' אות ז' ד"ה והגאון), ובערוך השולחן (אבה"ע סי' קכ"ה סעי' כ"ח). וכן מוכח מכל גדולי הפוסקים לגבי חרם דר"ת, שכתבו שאם הפסול מעיקר הדין אין חרם דר"ת, ומותר ואף מצווה לפרסם את הפסול ואין בזה משום לעז - עיין בזה בשו"ת רבי בצלאל אשכנזי (סי' טו), שו"ת מהר"ם מלובלין (סי' קכב), הלבוש (הו"ד שם סי' קכג), מהריט"ץ (ישנות סי' מ), ועוד. פוסקים רבים אף בירכו את המערער על הגט כדין, ראה שו"ת רמ"א (סי' נו), שו"ת מהרשד"ם (יו"ד סי' רנה), שו"ת חוות יאיר (סי' עא), שו"ת חיים ושלום (ח"ב סי' לד). ויש שהוסיפו שחרם דר"ת חוזר על אותם דיינים שעשו את הגט הפסול, ראה מהר"ם פדוואה, הו"ד בשו"ת הרמ"א (סי' נה-נו), שו"ת נוב"י קמא (אבה"ע סי' פח). ולדעתם הו"ה כאן.

סימן יג

סופרי הגיטין ברבנות פסולים לכתובת גיטין מדין מומרים ואינם בני כריתות

א. סופרי גיטי הרבנות יש ביניהם שהתבטאו בפנינו בצורה חריפה מאד על הדיינים ברבנות במיוחד בנושא כפיית גיטין שלא כדין, ואמרו לנו שהם יודעים בבירור שהדיינים מתירים אשת איש לעלמא שלא כדין. וגם שמענו מרבנים שמסתובבים בבתי הדין הרבניים שהרבה סופרי גיטין רואים בעיניהם ומודעים לכך שיש גיטין פסולים ברבנות ובמיוחד אחרי שהתפרסמו דברי גדולי ישראל נגד גיטי הרבנות וכן פורסמו קונטרסים וספרים על הבעיות החמורות ברבנות שמתירים אשת איש.

א"כ מעובדות אלו יוצא דבר חמור. שסופרי הגיטין ברבנות אילולי היו מקבלים משכורת מהרבנות, הם בוודאי לא היו עובדים במקום כזה נורא, בו הם מסייעים באופן ישיר לדייני הרבנות בכתובת הגיטין ובהתרת אשת איש לעלמא שלא כדין.

ומהנראה שדבר זה הופך את סופרי הגיטין להיות מומרים לתיאבון להתיר אשת איש. וכיון שהתברר שסופרי הרבנות הם מומרים לתיאבון להכשיל את הרבים באיסורי אשת איש, א"כ יש כאן פסול שהם לא יכולים לכתוב גיטין, משום שחיישינן שמא יש פסול בגט שלא ניכר מתוך הגט כגון בעיות לשמה או חק תוכות ועוד בעיות בכתובה (כמבואר לעיל סימן א מגדולי הראשונים והאחרונים), עיין בשו"ע (אבה"ע סי' קכה). ואע"פ שמומר לתיאבון הגדרתו 'שלא שבקי התיירא ואכלי איסורא'. וא"כ מניין לנו לפסול את הגיטין שכתבו, אולי היה מזומן להם גט של היתר. ברם כבר הבאנו לעיל (בסי' ב בהערה 45) שדעת הט"ז (י"ד סי' קיט סק"ד) והש"ך (שם סק"ו) שבסתמא לא תולים שהיה היתר לפניו. ולכך בסתמא הדבר אסור עד שיהיה ברור לנו שהיה היתר לפניו שאז לא חשוד לאכול איסור. וכן כתב כך להדיא בשו"ת מהר"י וייל (בסו"ס פה) בדין גיטין שעשה המומר לתיאבון וז"ל "שבסתמא חיישינן לכמה פסולים בגט, שמא היה גט מעושה, או שמא אין הסופר יודע לכתוב את האותיות, כתקנן או שאין עדים הראויים להעיד או שאינם יודעים לחתום וכמה ספקות שיבואו".

וא"כ הו"ה בנידו"ד יש לנו לחשוש שמא סופר הגיטין ברבנות שכח לכתוב את הגט לשמה, או שתיקן את אותיות הגט בחק תוכות וכדומה, ולא היה היתר לפניו מחמת שהיה מוכרח להציג את הגט במהירות לפני הדיינים מחמת המהירות והפזיזות הגדולה שיש ברבנות, עד שלפעמים בגלל הלחץ כתובים כמה גיטין ביחד. ואע"פ שהב"י כתב (באבה"ע סי' קלא) שאמרין שאם הבעל ציווה לסופר לכתוב לשמה, זה מספיק, ואמרין שמסתמא הסופר כתב את הגט לשמה. מ"מ זה מדובר רק בסופר ירא שמיים ולא במומר לתיאבון. ויש עוד לצרף את דעת הרמ"א (י"ד סי' קיט ס"א) והט"ז (שם בס"ק א) שהיום שלא אכשריה דרא אין אדם נאמן בלי שיש לו "חזקת כשרות" וק"ו בנידו"ד בסופרי הרבנות שיש להם חזקת פסלות להתיר אשת איש שלא כדין, בוודאי אינם נאמנים לכתוב גיטין כשרים.

ב. סופרי הגיטין ברבנות פסולים לכתוב גיטין מצד שאינם בני כריתות ואינם בני שליחות. שהנה בספר גט פשוט (אבה"ע סי' קכג סק"ז) לומד שדעת הרמב"ם (בפ"ג מגירושין הל' טו-טז) שמומר פסול מהתורה לכתוב גט אישה כיון שהוא לא בן כריתות. וביאור הענין שאע"פ שהוא יהודי לכל דבר מ"מ כיון שמזלזל באיסורי תורה במזיד - התורה מחשיבה אותו כמי שאינו בתורת גיטין וקידושין. וכן לדעות בראשונים שצריך שהסופר יכתוב את הגט בשליחות הבעל, המומר אינו בר שליחות ולדעתם הגט בטל מהתורה. ובגדר דין מומר מבואר שם ברמב"ם ובשו"ע (אבה"ע סי' קכג סעי' ב) - שמשומד נחשב או מי שנשמתד לע"ז או מחלל שבתות בפרהסיא.

ויש לדון במי שמכשיל את האנשים באיסורי אשת איש האם גם הוא בגדר שאינו בן כריתות ואינו בר שליחות, וממילא פסול לכתוב גיטין. והנה מצאנו בביאור הלכה (או"ח סי' לט בד"ה או מומר) שמביא את המ"א והפמ"ג שלמדו מדברי התוס' (ע"ז כו: ד"ה סמי) וכן הוא בר"ש משאנץ (שם) שמומר לתיאבון הוי בגדר מומר שלגבי תפילין הוא בגדר אינו בר קשירה, וכל שאינו בר קשירה, אינו בר כתיבה. ואם כתב תפילין הם פסולים מהתורה. וממילא לפי דברים הנ"ל הסופרים הם בגדר שאינם בני כריתות ואינם ברי שליחות, וממילא הגיטין שהם כותבים בטלים מהתורה¹²⁷.

ג. גם לפי הדעות בפוסקים שמומר פסול לכתוב גט רק מדרבנן, מ"מ לעיל (בסי' ו אות ב) מבואר שיש דעות שגט שהסופר כתב והוא פסול מדרבנן - הגט בטל מהתורה כיון שאמרינן שעל דעת שהסופר יכתוב גט פסול מדרבנן, לא ציווה אותו לכתוב גט ולא עשה אותו שליח.

---

127. כמו כן אין לדחות את הדברים ולומר שכל דין מומר שייך רק אם הוא בעצמו עושה בגופו את האיסור, ואילו ברבנות סופרי הדיינים אינם עושים בגופם את האיסור אלא רק מכשילים את האחרים. דחיה זו אינה נכונה שכן כבר הוכיחו בספר קובץ הערות (סי' מח אות ט) ובספר קונטרסי שיעורים (בב"מ סי' יב אות ג) שיש דעות רבות בראשונים שבדין שלושה עבירות חמורות שיהרג ואל יעבור, הדין של יהרג ואל יעבור שייך גם באיסור לפני עיוור. והטעם שהם למדו שאיסור לפני עיוור זה שהאדם המכשיל נתפס בעוון חבירו מדין 'ערבות' וזה לא לאו שבכללות אלא נחשב שהוא עצמו עובר את העבירה. ולכך הו"ה בנידו"ד נחשב סופרי הרבנות עוברים בעצמם את איסור אשת איש לתיאבון ומכאן זה הם אינם בני כריתות, וגיטיהם בטלים.

ואין לדחות שאולי יש מהם שסומכים על דייני הרבנות שמתירים את הגט וא"כ הסופרים נחשבים שוגגים ולא מזידים, והם בני כריתות וברי שליחות.

אבל דבר זה אינו נכון להלכה, שכבר כתב הפ"ת (אבה"ע סי' יז ס"ק קעד) לגבי אשה שנתקדשה וטעתה וסברה שלא נתקדשה בגלל ב"ד שהורו לה כך והתירו להינשא. ונמצא שטעו בהלכה, והיא כן היתה נשואה והיה אסור לה להינשא לאחר, ונישאת לאחר, שהיא נאסרת לבעלה, כיון שהיא בגדר מזיד. והטעם כתב הפ"ת כיון שלא היה לה להסתמך בדבר כזה חמור רק על ב"ד אחד והיה לה לשאול עוד רבנים. וק"ו בנידו"ד שהמצב חמור מאותה אשה שטעתה, שכן כאן בגיטי הרבנות הרי כבר מאות רבנים הורו שצריך להזהר מגיטי הרבנות כיון שישנם בעיות חמורות בגיטי הרבנות, שבאופן כזה בוודאי סופרי הרבנות אשר סומכים על הדיינים שם - הם בגדר מזידים ומומרים לתיאבון, ולא שוגגים.

ואע"פ שדין ספק-ספיקא מותר באיסורי תורה, ובנידו"ד יש ספק-ספיקא. הראשון שמא אין הלכה כדעת הרמב"ם שיש פסול בכתיבת גיטין מצד מי שאינו בן כריתות ואינם ברי שליחות, והשני שיש דעות בראשונים שאיסור לפני עיוור הוא לא כמי שעובר את העבירה בעצמה. וגם יש דעות שמומר לתיאבון הוי בר קשירה בתפילין וא"כ הו"ה בנידו"ד שהווי בן כריתות. מכל-מקום כל זה היה טוב אם אך ורק היה את הבעיה הזו בלבד. אבל מאחר שיש בעיות רבות בגיטי הרבנות שהם בטלים מהתורה, אז יש לצרף את הספק הזה לשאר האיסורים, וממילא אין כאן ספק ספקא להתיר. ועוד שבסופר מומר לתיאבון יש עוד סיבה מדוע גיטיו פסולים כמו שהתבאר לעיל באות א.

סימן יד

בעיות בגיטי הרבנות בציווי הבעל לסופר ולעדים לכתוב ולחתום בגט - ובמינוי השליחות דרך הטלפון

מצוי מאד בביה"ד הרבני שיש נשים שרוצות להתגרש ובעליהם בחו"ל. וכן יש נשים תמימות הגרות בחו"ל שחושבות שביה"ד הרבני יותר מהודר. ובאות במיוחד מחו"ל כדי שביה"ד הרבני יסדר להם גט. והבעל נשאר בחו"ל. במקרים כאלו ביה"ד הרבני מבקש מהאשה שתביא אדם שמכיר ומזהה את הקול של בעלה, ואז ביה"ד הרבני מתקשר לבעל. ואותו אדם מזהה את קול הבעל ומאשר לביה"ד שזה קולו של הבעל. ואז אחד הדיינים לוקח את הטלפון ושואל את הבעל אם רוצה לתת גט לאשתו. וע"י דיבור זה בלבד ביה"ד הרבני נותן גט לאשה.

ובעיקרון יש לדבר זה מקור בהלכה בגמ' גיטין (דף כג.) שאומרת מדוע סומא מותר באשתו ושאר האנשים מותרים בנשותיהם בלילה, בגלל היכר של טביעות עינא דקלא. וא"כ הו"ה בנידו"ד שע"י טביעות עינא דקלא מזהים את הבעל דרך הטלפון. וכן מצינו בשו"ת מהרש"ג (ח"ב סו"ס רנ), שהתיר מכח זה לבעל לצוות לסופר לכתוב גט דרך הטלפון.

אלא שצריך עיון בדבר, שהרי בשלמא לגבי להיות מותר באשתו מספיק שיזהה בקול שזו אשתו ולא אחרת. ולכך אם יזהה את אשתו בקולה היא מותרת לו. משא"כ בנידו"ד בציווי הבעל לסופר לכתוב ולעדים לחתום, מבואר בשו"ע (אבה"ע סי' קכ, ה) צריך שישמעו את הציווי מפיו של הבעל ממש, ואפילו ציווי בכתובה לא מועיל, וזה גזירת הכתוב לשמוע ממש את קולו של הבעל.

וא"כ כיון שידוע ששמיעה דרך רמקול וטלפון לא הוי דיבור מפיו. כיון שאין זה קולו של המדבר בעצמו, אלא שכח פיו המדבר דוחק זרם חשמלי על הממברנא אשר שם ומשמיע קול אחר חדש כדמותו וכצלמו. מסיבה זו פסקו בשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סו"ס יח), ובשו"ת ירושת פליטה (סי' ו). ובספר גליוני הש"ס לרבי יוסף ענגיל, (ברכות כה:) ובשו"ת משנה הלכות (ח"ה סי' לז), שאין אדם יוצא ידי חובתו בשמיעה ברמקול: קריאת התורה, קריאת מגילה, שמיעת שופר ותפילה בצבור. כיון שאין זה קול הקורה בעצמו, וא"כ גם בנידו"ד לגבי גט כיון שאין זה קולו של הבעל, הגט בטל מהתורה.

אלא שהיה לכאורה נראה שיש צד להקל בזה, לפי מה שכתב הפתחי תשובה (באבה"ע סי' קכ ס"ק יח) שהביא שם את שו"ת מהרי"מ מבריסק (סי' לב) שהיקל בכיוצ"ב, כיון שיש כאן ספק ספיקא להקל. 1. שוא הלכה כדעות בפוסקים שלא צריך לצוות בפיו ממש ומועיל לצוות גם בכתב ידו, וא"כ הו"ה

שואה בהסכמה / שערי הלכה. קצא

בנידו"ד גם בטלפון אפשר לצוות. 2. כיון שממנה את פלוני לסופר ואת העדים לחתום בפיו אפילו שזה לא בפניהם, לדעת הרא"ה והר"ן הגט כשר, וא"כ גם בנידו"ד הרי מוציא בפיו - שממנה את פלוני לסופר, אפילו שזה לא בפניו של הסופר, הגט כשר ואפשר להתירה לעלמא.

אלא שלדעת הספרדים שפוסקים כדעת מרן הב"י הספק השני אינו קיים, שהרי הב"י (באבה"ע סי' קכ) כתב שהרא"ה והר"ן כתבו את דבריהם רק להלכה ולא למעשה. וכן דעת הד"מ (שם סק"ד) בשם הרד"ך (בית ג' חדרו). וא"כ הספק השני לא קיים. ועוד שכל דברי שו"ת מהרי"מ מבריסק טובים רק לבי"ד כשר שאין איתו שום בעיות אחרות. משא"כ בביה"ד הרבני שיש שם עוד בעיות רבות וקשות, אז אדרבה אני לוקח את הצד של הספק להחמיר ומצרף אותו לשאר הבעיות הקשות שם ואוסר את האשה. ועוד שהרי כל דין ספק ספיקא שמותר מועיל מדין רוב כמו שכתבו בשו"ת רעק"א (מהדו"ת ריש סי' נו) ושו"ת בנין ציון (ח"א סו"ס יד) ושו"ת תורת חסד (אבה"ע סי' ט) ושו"ת ברכת יוסף לנדא (יו"ד סי' מח) ושו"ת שמן רוקח (תליתאה יו"ד סי' ג) ושו"ת בנין עולם (אבה"ע סי' ה אות ה), וא"כ בנידו"ד שכל אחד מהספקות הוא מיעוט נגד הרוב, וגם בהצטרף שני הספקות, עדיין הם יהיו מיעוט נגד הרוב - לכן לא שייך כאן דין של היתר ספק ספיקא, וק"ו לדעת הש"ך (ביו"ד סי' קי בכללי הס"ס אות לג) שכתב שצריך שיהיו שני הספקות שקולים שבנידו"ד הדבר לא קיים.

כמו כן, בנידו"ד ידוע שישנם בביה"ד הרבניים דיינים רבים שלא טורחים כלל לבקש מהבעל למנות את הסופר פלוני לכתוב את הגט ולא למנות את העדים פלוני ופלוני שיחתמו בגט. אלא הם שואלים את הבעל אם הוא מעוניין לגרש את האשה בלבד. והדבר הזה גורם לביטול הגט מהתורה. כיון שכשהדיין אומר לסופר לכתוב ולעדים לחתום הוי בגדר מילי שלא מימסרן לשליח והגט בטל מהתורה. כמו שנפסק בשו"ע (אבה"ע סי' קכ ס"ד).

כמו כן, ישנם זוגות חילוניים שבאים להתגרש והבעל בחו"ל ובדרך כלל האדם שבא לזהות את קולו של הבעל בטלפון הוא חילוני שחשוד על העריות. וא"כ בוודאי שהוא לא נאמן לזהות את קולו של הבעל, ואע"פ שנפסק בשו"ע (אבה"ע סי' קכ ס"ג), שהכרה של הבעל מועיל ע"י עד אחד אפילו אשה וקרוב. כיון ששם הפסול שלהם הוא מגזירת הכתוב בלבד, אבל לא מצד חשש לידיעת האמת. כמו שכתב הב"י (בחו"מ סי' שפח) בשם שו"ת הרשב"א (מכת"י סי' שמה הוצאת מכון י-ם) **משא"כ בעד שהוא חשוד על העריות שמה שהוא פסול לעדות אשה הוא מחמת חשש משקר, ובוודאי שלא נאמן לזהות את הבעל.**

ואין לומר שנידו"ד שהוא שעת הדחק חשיב כאשה עגונה, והרי זה כמו שעת הסכנה שמבואר בשו"ע שכותבים את הגט אע"פ שאין מכירים את הבעל. דהרי כתב הפ"ת (שם בס"ק ח) בשם שו"ת נודע ביהודה (תניינא אבה"ע סי' קכג) **שדוקא בשעת הסכנה התיירו ולא בשעת הדחק.**

כמו כן, כשהבעל נמצא בחו"ל הוא צריך למנות שליח לנתינת הגט, ובשו"ע (אבה"ע סי' קמא) מבואר שבזמן מינוי השליחות הבעל צריך לומר לשליח שתהיה ידו כפי ודבורו כדיבורי ועשיתו כעשיתי ונתינתו כנתינתי. ומבואר שם בב"ש (סקמ"א בשם שו"ת מהר"ם מינץ סי' קיד) **שהלשון הזה לעיכובא והרבה דיינים ברבנות לא מקפידים לומר נוסח הני"ל במינוי השליחות הגט בטל.**

סימן טו

בי"ד שאינו נוהר מפסולים דרבנן ומחומרא לכתחילה - אסור לנשים להינשא בגיטיהם

ידוע שאצל דיני הרבנות כל אשה שתובעת מבעלה גט, מוגדרת מיד כעגונה, דבר שנחשב גילוי פנים בתורה שלא כהלכה (כמבואר להלן סי' לא סעיף 23). ומובא לעיל (בתחקיר עומק עדכני' סעיפים 3,4) שהדיין ש. דיכובסקי החדיר לכל דיני הרבנות שמאחר וכל אשה הדורשת גט - היא בגדר עגונה, לפיכך חייבים מיד לפסוק לטובתה ולקולא ולהיכנס בפרצות דחוקות בשביל להתיר אשת איש לעלמא.

כל מי שעשה שימוש ברבנות בענייני גיטין, או כל מי שליווה אנשים בהליכי גירושין ברבנות ומתמצא קצת בהלכות גיטין, יודע שבכל גיטי הרבנות ישנם פסולים מדרבנן כמו בענייני שמות, סימני המים וכדומה, משום שהם מסתמכים על פסק השו"ע (באבה"ע סי' קנ סעי' א) שכל גט הפסול מדרבנן, אם כבר נישאת לא תצא. מכיון שלדעתם המשובשת כל אשה שדורשת גט היא בגדר עגונה אם כן הוי בגדר שעת הדחק ובשעת הדחק הוי כדיעבד. ולכך אין הרבנות מקפידים כלל על פסולי דרבנן בגיטין שלהם. וק"ו בדברים שהם רק פסולים לכתחילה בגט.

ומכאן זה פשוט שכל גרושות הרבנות אסורות להינשא לאחרים עד שיקבלו גט נוסף בבי"ד כשר. ואם נשאו צריכות לצאת מבעליהם השני מארבעה טעמים וכמבואר להלן.

א. טעם ראשון: הב"י (באבה"ע ריש סי' קכב) מוכיח מהרמב"ם (בפ"ב מגירושין הלכה ח). וכן פסק בשו"ע (אבה"ע סימן קכב סעי' א) שאם הסופר כתב והעדים חתמו בגט - ויש בגט פסול מדרבנן, כיון שהגט הוי חספא בעלמא, מאחר ואין האשה יכולה להינשא בו. א"כ הסופר והעדים לא עשו את שליחותם ויכולים לכתוב גט אחר בלי ציווי חדש מהבעל - כיון שעל דעת שיכתבו גט פסול - הבעל לא התכוון לצוות לסופר לכתוב את הגט ולעדים לחתום.

ומכאן הוכיחו בספר גט פשוט (סימנים קכב סק"א וקכו ס"ק ו) ובספר טיב גיטין (בליקוטי שמות בסוף ס"ק מד). ובשו"ת משכנות יעקב (סי' כז). שכל גט שהבעל ציווה לסופר לכתוב ולעדים לחתום - אם היה בגט פסול מדרבנן אמרינן שעל דעת שיש אפילו פסול דרבנן בגט לא צווה הבעל, וכיון שהבעל לא ציווה ולא מינה את הסופר להיות שליח לכתוב כזה גט שיש בו פסול דרבנן, לכן ס"ל להאחרונים הנ"ל דהגט בטל מהתורה.

ולשיטתם מה שנפסק בשו"ע (אבה"ע סי' קנ סעי' א) שגט שפסול מדרבנן, אם נישאת לא תצא. זה מדובר אך ורק כשהבעל בעצמו כתב את הגט. משא"כ במקום שאומר לאחרים לכתבו את הגט - אמרינן - שהתכוון בציוויו שיכתבו גט כשר גם מדרבנן ואם יהיה בו פסול לא היה דעתו שיכתבו כלל את הגט, והגט בטל מהתורה. או מדובר שם במקרה שהפסול דרבנן נוצר אחרי כתיבת הגט.

ב. טעם שני: הנה בדין של פסול לכתחילה בגט, גם לדעות שחולקים על האחרונים שהבאנו לעיל באות א' שסוברים שהגט בטל רק מדרבנן - מ"מ נראה לומר, שזה אך ורק אם יש פסול אחד בגט. אבל אם נמצא בגט יותר מפסול אחד לכתחילה, כמצוי מאד גיטי הרבנות שיש בהם פסולים רבים לכתחילה, בזה לכו"ע האשה אסורה להינשא גם אם מדובר בעיגון האשה ממש. כמבואר ברשב"א (יבמות פז: סוד"ה הא), ובלחם משנה (בפרק ד מיבום הלכה יז) שגם באיסורי דרבנן אם מצטרפים שני פסולים לכתחילה יחד בדבר אחד, הדבר אסור גם בדיעבד - וכן פסקו בשו"ת בגדי כהונה (סימן כט), בשו"ת בית אפרים (תניינא סימן מט), בשו"ת חת"ס (אבה"ע חלק א סימנים מט בד"ה ועוד, צד בד"ה ואע"ג, קא בד"ה וכשאני), ובשו"ת דברי חיים (ח"א סימן צ ובח"ב סימן קלג),

וכן פסקו בשו"ת שואל ומשיב (קמא, חלק ג סי' טו). ושו"ת עין יצחק (אבה"ע ח"א סי' נ אות ו). שלא מקילים בתרי קולי שהם פסולים מדרבנן לכתחילה בגט, אפילו במקום עיגונא דאיתתא. והראיה שלהם מדברי הט"ז (יו"ד ס"ו ס"א) שפסק שבתרי קולי לכתחילה שהצטרפו ביחד - אין מקילים אפילו בהפסד מרובה. א"כ ק"ו בהתרת איסור אשת איש, שזה הרבה יותר חמור. וא"כ גם מטעם זה גרושות הרבנות אסורות להינשא גם בדיעבד לכל הדעות.

ג. טעם שלישי: שהרי כתב הרשב"א (בתורת הבית, בית ד סוף שער ד) והביאו הר"ן (חולין דף א: מדפי הרי"ף) שמרקחת ופת פלטר של גוים מותרים מכיון שסתם כלי עכו"ם אינם בני יומם והוה נותן טעם לפגם שמותר בדיעבד, ומאחר שהעכו"ם כבר בישל את המרקחת ואפה את הפת הוי כדיעבד ומותר. ומ"מ כתבו הרשב"א והר"ן, שאם אמר הישראל לפלטר גוי לאפות פת או לבשל מרקחת, הוה כלכתחילה והפת והמרקחת אסורים.

ומוכח מהראשונים, שכל דבר שנעשה במזיד הוה כלכתחילה, וה"נ בנידו"ד בבי"ד שהזידו ועשו גט שהוא פסול לכתחילה, הוה כלכתחילה ולא כדיעבד וע"כ גם אם נשאת תצא.

ד. טעם רביעי: החלקת מחוקק (אבה"ע בסי' קיט ס"ק יד), מביא את שו"ת מהר"י וייל (בסי' נב) שכתב שכל פסול לכתחילה שיש בגט, אם הבעל עשה את הפסול לכתחילה במזיד, גם בדיעבד האשה אסורה להינשא - מדין שאין מבטלין איסורא לכתחילה. וא"כ כיון שנפסק בשו"ע (יו"ד סי' צט סעי' ה) שהאיסור קיים לא רק למבטל עצמו אלא גם למי שנתבטל בשבילו, א"כ הו"ה בנידו"ד שדייני הרבנות מבצעים במזיד גיטין שהם פסולים לכתחילה, כדי להתיר את האשה בכל מחיר - שלדעתם המשובשת היא 'עגונה'. בוודאי שלדעת מהר"י וייל והח"מ האשה אסורה להינשא גם בדיעבד מדין אין מבטלין איסור לכתחילה.

ואע"פ שהט"ז (שם בס"ק י) פסק בשם המהרש"ל שכל האיסור למי שבטלו בשבילו מדובר אך ורק כשידע מזה וניחא ליה ואפילו שלא ציווה לעשות. ואם כן לכאורה בנידו"ד יש לומר שהנשים הבאות להתגרש בביה"ד הרבני אינם יודעות שביה"ד הרבני מתיר אותם בגיטין הכשרים רק בדיעבד. וא"כ לכאורה לא שייך כאן דין אין מבטלים איסור לכתחילה.

אלא שזה טעות משני טעמים:

1. בהגהות רע"א (על השו"ע שם באות ה) הוכיח משו"ת הריב"ש (סי' תצח) שחולק על המהרש"ל וסובר שהדבר נאסר למי שנעשה בשבילו גם אם לא ידע וניחא ליה בכך. וכן פסק (שם) הפר"ח. ולכן גם בנידו"ד האשה אסורה להינשא גם בדיעבד.

2. אחרי שהתפרסם ספר 'משפטי ישראל' וקונטרס 'גיטי הכזב' ו'דייני הכזב' במאות אלפי עותקים בכל העולם. הרבה מאד נשים יודעות שיש בעיות חמורות בגיטי הרבנות ומ"מ הולכות לשם להתגרש מתוך קלות דעת ואי ידיעת חומר האיסור שנשארות אשת איש וכש"כ הרמב"ם (בפי"ב מגירושין הלכה ה). ע"כ נחשב הדבר גם מצד האשה כמבטל איסור לכתחילה משום שיודעת מהקולות ברבנות וניחא לה בהם.

סימן טז

תקציר של פסולי הכפיה המצויים ברוב גיטי הרבנות

א.

דין עשיית גט בכפיה

1. זה פשוט שאם בי"ד רוצה לפסוק על אדם שהוא בר כפית גט, עצם פסיקת הדין לכפות צריך להתבצע בבית דין לכו"ע. כמבואר בגיטין (פח:): וברמב"ם (בפ"ב מגירושין ה"כ) ובשו"ע (אבה"ע סימן קלד סעיפים ח - ט).
2. גם עצם מעשה נתינת הגט בכפיה צריך שיהיה בפני בי"ד. דגם לדעות האחרונים שבגט ברצון לא צריך דין בי"ד, מ"מ בגט שנעשה בכפיה כולם מודים שבזמן נתינת הגט צריך להיות בי"ד כמש"כ בפ"ת (אבה"ע סימן קנד, בסדר הגט ס"ק ח) בשם שו"ת הרא"ם (ח"ב סימן לו).
3. גם עצם העשוי והכפיה צריך שזה יעשה ע"י הבי"ד, לא מבעיא לדעת הרמ"ה שמביאו הטור (באבה"ע סימן קלד) שבזמן שהעכו"ם כופין הם צריכים לומר לו 'עשה מה שישראל אומר לך לעשות'. שפשוט שמעשה הכפיה צריך להיות ברשות בי"ד ישראל. אלא גם לדעת הרא"ש שמביא הטור, שלא צריך לומר לו 'עשה מה שישראל אומר לך לעשות', מ"מ צריך שהעכו"ם יעשו תחת רשות בי"ד ישראל. כמו שמבאר הטור (שם) שכיון שבי"ד ישראל אמרו לעכו"ם לכפות, זה מספיק. מוכח להדיא שגם לדעת הרא"ש מעשה הכפיה צריך להיות בשליחות וציווי בי"ד ישראל. וכן משמע בספר חוט המשולש (טור השלישי סימן לה בד"ה כתב הרמ"ה).
4. כשיש סיבות לכפית גט (כגון אשה שחטאה תחת בעלה או פסולי עבירה) - בית הדין חייבים לקבל שני עדים על מעשה האשה לפני שמוצאים פסק דין לכפית גט - כמו שהארכנו להלן (בסימן כ) והדברים פשוטים שבי"ד חייב לקבל שני עדים על עבירת האשה עוד קודם ביצוע כפית הגט, כי אם יבצעו את הכפיה לפני קבלת העדות בבי"ד. גם אם יגיעו לבית הדין עדים לאחר הכפיה שכל המעשה אמת - מ"מ כיון שבשעת מעשה הכפיה לא היו עדים בפני בי"ד, בכה"ג לא תיקנו חז"ל דין כפיה, ולכן כפייתם ללא תקנת חז"ל הוה כפיית גט שלא כדין, שהגט בטל מהתורה.
5. במקומות שמותר לבית הדין עפ"י הלכה לכפות את הבעל לגרש - חובה שבפסק הדין שלהם יהיה כתוב במפורש את הסיבה המדויקת לפסק הכפיה - וכן האשה בתביעתה לגירושין חייבת להזכיר את הסיבה הזאת במפורש. אם בית הדין והאשה כתבו והזכירו נימוקים אחרים לכפיה, גם אם סיבת הכפיה באמת קיימת, הגט בטל מהתורה.

ולכן בעל שיושב בכלא למשך שנים רבות בעקבות מעשים פלילים שעשה לפי חוקי המדינה (גניבה, העלמת מס וכדומה), ובשל כך אינו מקיים עונה, זה מהווה עילה לכפיית גט - כנפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קנד, ט בשם שו"ת הרא"ש כלל מג סעיף א, ובשו"ע שם סעיף ג) דעל ביטול עונה כופים לגט. אולם אם האשה תטען סיבה אחרת לגירושין: 'מאיס עלי'. 'אלימות', 'אינו זן ומפרנס' ולא תזכיר ביטול עונה, וכן אם בית הדין יזכירו בפסקם נימוקים אלו ולא יזכירו את ביטול העונה, הדבר נחשב לכפיית גט שלא כדין.

וראיה לדבר מדין 'חוטרא לידה' (שבאופנים מסויימים יכולה אישה שאין לה ילדים מבעלה במשך עשר שנים לתבוע גט, אפילו שאינה חייבת בפו"ר, משום שרוצה שיהיה לה בן לסמוך עליו לפרנסה בימי זקנותה, ושיקברנה לאחר פטירתה) - שפסקו הראשונים שדווקא כשהסיבה העיקרית לגירושין הוא 'חוטרא לידה' כופים את הבעל לגרשה, אבל אם הזכירה בעיקר סיבות אחרות לרצונה להתגרש (כ'מאיס עלי') הכפיה אסורה - כנפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קנד, ו). וראה עוד באריכות בספר 'משפטי ישראל' (סימן ו אות ו בהערה).

והו"ה בנידו"ד שעל ביטול עונה כופים את הבעל לגרש רק כשהאשה תובעת גט משום זה, אבל כשהזכירה טענות אחרות הכפיה אסורה בהחלט. ומטעם זה גם דיני הרבנות שמוציאים "פסק דין" לכפות בעל שיושב בכלא במשך שנים על רקע פלילי, לגרש את אשתו בגלל ר"ח פלאגי וכדומה, גם אם האשה כן הזכירה בתביעת הגירושין ביטול עונה, כיון שבפסקם לא הזכירו ביה"ד טעם זה דביטול עונה, הגט בטל מהתורה.

כי צריכים שני דברים כדי להכשיר את הכפיה, שגם עילת הגט מצד האשה וגם ההחלטה ופסק בית הדין לכפותו לגט - יהיו במפורש בטענת ביטול עונה בדווקא.

ולהלכה למעשה לעניין כפיית גט לבעל שיושב בכלא חשוב לציין שני דברים:

(א) אם האשה היא זאת שהכניסה את הבעל לכלא ע"י עלילות שפגע בה או בילדים (באלימות או בעניי קדושה כמצוי עלילות אלו בהליכי גירושין הנעשים בעצת אחיתופל של עורכי הדין של האשה) - והאשה באה לבית הדין ומבקשת גט בגלל מניעת עונה - פשוט וברור שאין שומעים לה, דהרי היא זאת שמונעת מעצמה בידים את העונה, והבעל לא גרם לביטול עונתה אלא הוא אנוס מחמת מעשיה, דבוודאי שבכה"ג ליכא דין כפיה כלל.

(ב) אם הבעל יושב בכלא תקופה קצרה א"א לתבוע גט משום ביטול עונה - דהרי כתבו הפוסקים לענין 'אין לו גבורת אנשים' שכופים לגרש, שיסודו הוא משום ביטול עונה - והב"י (אבה"ע סימן קנד) הביא משו"ת התשב"ץ (סימן א) ושו"ת הריב"ש (סימן קכז) שאדם שאין לו 'גבורת אנשים' אין כופים אותו לאלתר, אלא מחכים זמן מסוים אולי ימצא תרופה לכך, וכ"פ בשו"ת נוב"י (תניינא אבה"ע סימן פט).

ומוכח מהפוסקים שלזמן מועט שלא מקיים עונתו אין כפיית גט, והו"ה כשידוע שהוא במאסר רק לתקופה קצרה, וכן כשנאסר לכמה שנים אולם יוצא לחופשות קצרות מידי זמן, שיכול לקיים אז את עונתו - ליכא כפיה לגרש בכה"ג. ורק ביושב בכלא לשנים רבות הקלו לכפותו. (ברם יעויין בש"ך בספרו 'גבורת אנשים' שהחמיר שלא לכפות גט באין לו גבורת אנשים, ועיין בפ"ת אבה"ע סימן קנד סק"ז מש"כ בזה, א"כ לדבריו הו"ה שאסור לכפות אפילו בעל שנגזר עליו לשבת בכלא שנים רבות).

6) מצוי שהאשה (או קרוביה או ב"כ) מאיימת על הבעל עוד לפני שמגיעים לבית הדין להתגרש - שאם יסרב לתת גט מהר ולא יסכים לכל הדרישות הכספיות שלה, תתפור עליו תיקים של אלימות (נגד הילדים או נגדה) - אם הבעל נותן גט מחמת איומים אלו בדיון הראשון, אפילו במקרים שעפ"י ההלכה הוא בר כפיית גט, הגט בטל מהתורה - כיון שכאמור הכפיית גט צריכה שתיעשה ע"י בי"ד בעצמם וכאן הכפיה נעשתה ע"י האשה או בא כוחה באיומיהם.

ועיין להלן (סימן כה) מה שכתבנו פתרון לבתי הדין החרדים לדבר ה' לבעיה זו של איומים נסתרים של האשה עוד קודם הגעה לבית הדין - האיך ינצלו בתי הדין ממכשול כפיה שלא כדין, מחמת העדר ידיעתם על האיומים המוקדמים שעשתה כבר האשה.

מסקנא דדינא, שאדם שהוא בר כפיית גט צריך:

א. שפסק הכפיה יהיה בבי"ד כשר.

ב. מעשה העישוי (הכפייה) בעצמו יהיה בשליחות וצווי ישראל.

ג. מעשה נתינת הגט יהיה בפני בי"ד כשר.

ד. באשה שחטאה, לפני פסק הכפייה, צריך שיעידו שני עדים בבי"ד על מעשיה.

ה. בביטול עונה (כגון בבעל שיושב בכלא לזמן ארוך), הכפיה מותרת - רק כשהאשה תובעת גט משום ביטול עונה, והיא לא הגורמת לביטול זה, וכן הבי"ד שכופה את הגט חובה שינמקו בפסקם במפורש שכופים משום ביטול עונה.

ו. מעשה הכפיה שנעשה ע"י איומי האשה (קרוביה או באי כוחה) - מבטל את הגט, גם במקרים שהבעל הוא בר כפיית גט ע"פ ההלכה.

ב.

מה מוגדר ככפיה בגט

1. מחוסר ידיעה של הציבור יש להבהיר, שדין כפיה זה לא רק הכאה בשוטים, אלא כמבואר בראשונים ובפוסקים, שגם אונס בממון או בזיונות נחשב לאונס. כמו"כ לאו דווקא אם האונס נעשה בפועל כהכאה בשוטים או גזילת ממון וקנסות כספיים ותשלומי מזונות מופרזים, אלא גם איומים באונסי הגוף והממון נחשבים לאונס גמור - והגט בטל מהתורה. (כמבואר בספר משפטי ישראל סימן א' ובהערה 4).

2. כבר פסק הגרי"ש אלישיב זצ"ל (בספר 'קובץ תשובות' ח"ד סימנים קסח קסט) שגם אדם שהוא בר כפיית גט מ"מ מה שחז"ל התיירו לכפות את הבעל לגרש, זה אך ורק ע"י שוטים, ולא בממונו ואם כפוהו בממון, (כגון: קנסות כספיים, מזונות מעוכבת, וחלוקת רכוש שלא כדין) הגט בטל מהתורה. והביא הגרי"ש אלישיב ראיות לזה מגדולי הראשונים.

ג.

מאסר בכלא הישראלי מבטל את הגט

'בתי הדין הרבניים' כופים את הבעל ע"י מאסר בכלא, ואפילו בצינוק, באמתלא משונה ומגוחכת שכביכול מאסר לא נחשב כפייה. דעתם נשענת על חוקי הערכאות החילוניים, ש"במדינה דמוקרטית" החוק כביכול מגן על האסיר. נאסר להכותו ולבזותו ויש לו מזון כפי צרכו, לכן למרות שמבודד מאחורי סורג ובריה שבעות, חודשים ושנים - לא הוי כפייה¹²⁸.

טענות הבל אלו, הם לא יותר מאשר "לועג לרש", אכזריות וציניות. מהטעמים הבאים:

1. דיינים רבים כותבים בעצמם בענייני או"ח כהלכות שבת וברכת הגומל שכלא הוא מקום קשה של עינוי פיזי ונפשי גדול¹²⁹. ואין בזה חידוש, כי כל מי שהיה בכלא הישראלי, וכל הבא במגע

128. הרה"ר י. הרצוג בספרו 'היכל יצחק' (אבה"ע ח"א סי' ה סק"ב, אות ה). וכן כתבו הדיין ש. ישראלי (שו"ת משפטי שאול סי' לו, וכן בספרו עמוד הימיני סי' טו). והדיין שלמה דיכובסקי המעיד שכך נוהגים 'בתי הדין הרבניים' בארץ. (והובאו דבריו בביתאון 'משפט צדק' של לשכת הטוענים הרבניים גליון מס' 4 כסלו תשע"ו עמ' 10). דייני הרבנות מגדירים את הכלא במדינת ישראל שהוא רק מניעת תנועה חופשית בלבד, ואינו בגדר כפייה. לאחרונה פרסם הרה"ר י. יוסף (בשיעור השבועי א' אייר תשפ"ג הערה 24) שכלא במדינת ישראל זה כמו בית הבראה ואין זה נחשב גט מעושה.

כמו כן, הדיין מ. נהרי ועוד מבדילים בין כפיה לגט לבין שידול. ולטענתם כלא זה בגדר שידול בעלמא ולא כפיה. ובדרך דומה הגדיל לעשות הדיין ש. דיכובסקי שפרסם בחוברת תחומין (כרך כה עמוד 147) שבדורות עברו הכנסת לכלא היה כפיה כי לא היה חלון ולכן זה כפיה כי לא היה אור ואויר לנשום. אבל היום אפילו צינוק איננו נחשב כפיה, כי גם בצינוק קטנטן בגובה נמוך, עדיין יש מעט אור ואויר לנשום - לכן זה לא כפיה.

כמובן שדברים אלו הם ליצנות ודברי הבל. ורק בדור האחרון הזה ניתן להגיע לכוז דרגה של חוצפה ועזות. נראה את הדיינים הנכבדים הללו מחזיקים מעמד יום אחד בצינוק, בגוף מכופף ובלי יכולת לזוז. **נראה את הדיינים ברבנות דיכובסקי נהרי וחבריהם הנכבדים יושבים מאחורי סורג ובריה יום אחד - בלי לצאת מדעתם, ובלי להיכנס למשברים נפשיים וגופניים.**

מלבד זאת כבר הביא בקונטרס 'דייני הכוזב' (שערי ההלכה סי' א) פסק ברור מגדולי הראשונים: שאם אוסרים לאדם לצאת מעירו זה כבר מלחיץ את האדם ונחשב כפיה גמורה. וא"כ ק"ו אם לא נותנים לאדם לצאת מארבע אמותיו שהוי כפיה גמורה והגט בטל מהתורה. וכל דבריהם זה בסך הכל "מכבסה" של מילים של גילוי פנים בתורה שלא כהלכה ועקירת התורה.

129. עיין בספר 'שמע שלמה' לרה"ר ש.מ. עמר (ח"ח א"ח סי' ד) שמודה לדברי העו"ד מהסניגוריה הציבורית שמאסר במדינת ישראל גורם למתח עצום ולמשברים קשים בבריאות הגוף והנפש, אלא מאחר וזה למספר ימים בלבד לא הוי בגדר פיקו"ן לחלל ע"ז את השבת כמו שסבר העו"ד השואל. משמע מדבריו שאם המאסר ממושך, גם הוא מודה לגבי הלכות שבת שיש בזה אפילו פיקוח נפש של ממש ולא רק משבר גופני ונפשי. ולכאורה פיו ענה בו שאין לך כפייה יותר קשה ממאסר בכלא הישראלי! **ורק בצע הממון עיוור את עינוי לומר שלגבי הגט 'מאסר' נחשב בית הבראה, ולעניין שבת 'מאסר ממושך' זה פיקוח נפש.** בנוסף לכך שכל בר דעת מבין שמשבר נפשי הוא פיקוח נפש גמור - שהדבר מביא לידי התאבדויות קשות ואבדן צלם אנוש. כמו כן, הרה"ר אליהו בקשי דורות כתב בספרו שו"ת בנין אב (ח"א סי' ו) שמאסר במדינת ישראל כרוך בלחץ נפשי ועינוי פיזי גדול. ועיין בספר 'אור לציון' להגר"צ אבא שאול זצ"ל (ח"ב פרק יד סעיף מא) שפסק שאם אדם היה עצור בכלא הישראלי אפילו לזמן קצר של יום מברך הגומל. ובספר חזון עובדיה להגר"ע יוסף זצ"ל (הלכות טו בשבט עמ' סו) חולק עליו וסובר רק אם היה עצור יומיים ומעלה מברך הגומל. וכן פסק בשו"ת בנין אב (ח"א סי' ו) והביאו להלכה ילקוט יוסף (בחלק ח עמוד תקסט סוסק"א) - שכל מי

עם יהודים שחוו כלא, יודע שרק 'במקרה הטוב' גודל הצער והאומללות של היושבים בכלא, הוא רק עקב הבדידות וחוסר המעש שהם קשים מייסורי איוב.

והראיה מההסגר הזמני שעושים היום לחשודים כנגועים במגיפת קורונה. שדורשים מהם להיות בבידוד בביתם עם בני משפחתם, ומזון בשפע, ואעפ"כ אנשים רבים יוצאים מדעתם ממש, ובאים להתפרצויות וכו' ומפירים את ההסגר. ק"ו בן בנו של ק"ו אנשים במאסר בכלא עם עבריינים וחולים, במקום מטונף מלא יתושים וחרקים, תחת השפלה ובזיונות, ללא ביגוד ואוכל נורמאלי המתאים לו, שבוודאי היו כפיה גמורה. ובפרט שאין לזה קצבה, והגמ' (בכתובות ל:) כותבת שייסורים ללא קצבה קשים ממיתה.

כמו כן, האסיר מאבד בכך את עבודתו ופרנסתו, ולא יודע מתי יצא, דבר שגורר דיכאונות קשים. וכל זה כאמור רק במקרה הטוב. אולם ברוב רובם של המקרים, היושבים בכלא נמצאים בחברת רוצחים ופושעים, מסוממים, או חולים במחלות מדבקות (חולי איידס וצהבת B,C). שלא לדבר על מזון מצומצם ודל המספיק לציפורים, וסובלים שם מכות, תגרות ידיים, אונס ודברים חמורים מזה.

2. רבים מהבעלים יושבים בבידוד בצינוק תשעים יום בשנה. גם בחגי השנה (ראש השנה וכיפור, סוכות ופסח), בתנאים תת אנושיים. לחלק מהבעלים אף מונעים מהם כל צרכי דת¹³⁰.

3. דברי הדיינים ומעשיהם הם תרתי דסתרי. אם מאסר בכלא איננו כפייה כלל, אלא 'בית מלון' או 'בית הבראה'¹³¹ אז מה יעזור הכלא לאלצו לתת גט, הרי הבעל מטעמיו מסרב לתת את הגט, ובוודאי שגם 'בית הבראה' לא יאלצו לכך. אלא ברור שהדיינים יודעים טוב מאוד שהסטטיסטיקה מוכיחה שמאסר בכלא ואפילו "צווי הגבלה" ב-98% מהמקרים זה אילץ את הבעלים לתת גט נגד רצונם¹³². הדיינים יודעים מציאות זו היטב ואעפ"כ כן אומרים שאין זה כפייה - ועוקרים את

שהיה עצור בכלא הישראלי מברך הגומל. **ויש לשאול את הדיינים והרה"ר י. יוסף** (מחבר הילקוט יוסף) - **שמתירים כפייה בכלא ובצינוק כי הוא כ'בית הבראה', או כ'מניעת תנועה חופשית', אז מדוע בהלכות שבת החשיבוהו לפיקוח נפש, ומדוע מברכים הגומל!?! אלא ברור שפיהם ענה בם שכלא במדינת ישראל הוא מקום כפייה גמור.**

130. לדוגמא. **הובא בפנינו צילום פסק דין של ביה"ד הרבני משנת תשנ"ז שהאב"ד ש. פיישר מנע מהבעל כל צורכי דת, כולל תפילין וציצית ושופר ועוד.** דין זה פעל לפי זכותו החוקית, כנזכר בחוק בתי דין הרבניים משנת תשנ"ה שנוספה סמכות לדיינים להכניס את הבעל לצינוק למשך תשעים יום בשנה. כנראה מייסדי הרבנות הרה"ר הרצוג ועוזיאל התגלו בחלום הלילה לדייני דורנו וגילו להם שגם צינוק מעופש וטחוב במדינת ישראל נחשב בית הבראה, ולא נחשב כפייה על הגט. וכידוע הדיינים משתמשים בכפיית מאסר בצינוק באופן סדיר ותמידי אפילו רק בפסק דין של: מומלץ או ראוי לגרש. וכל זה מעוגן בחוק בתי דין הרבניים תשנ"ה ונאכף ע"י 'הועדה לחוקה ומשפט' וארגוני הנשים, כנזכר לעיל במאמר "תחקיר עומק עדכני" (סעיפים 1, 14).

131. כדברי חלק מדייני הרבנות ראה שו"ת דבר יהושע (אהרנברג, חלק אבה"ע ח"ג סי' לא סק"א), שעליו מסתמכים גם בפרסומים בציבור החילוני - ראה 'מרכז המחקר והמידע של הכנסת' (במאמר "סרבנות גט בישראל", בתאריך 13.3.2011 עמ' 4 הערה 10) שצטטו את שו"ת דבר יהושע כדוגמא לתלונות הדיינים ברבנות שכלא במדינת ישראל לא מועיל לכפיית הבעל לגט, מאחר שהוא כבית הבראה. **אנו ממליצים לדיינים שכדי לאמת את דבריהם, שהכלא הוא כמו 'בית הבראה'. ישמשו דוגמא לאחרים, וישבו שם 'בנופש' מספר חודשים.**

132. ראה ועדת החוקה, חוק ומשפט (7.5.2013) דבריו של ש. דיכובסקי מנכ"ל בתי"ד הרבניים באותם שנים - שמעיד שאחרי מתן הסנקציות (צווי הגבלה, כלא) 98 אחוז מהבעלים נתנו גט.

התורה ומסלפים אותה, ומתירים אשת איש לעלמא - נגד דעתם המפורשת והנחרצת של גדולי הראשונים והפוסקים¹³³ שאפילו מניעת יציאת אדם מעירו, הוי בגדר כפייה המבטלת את הגט מהתורה. וקל וחומר הכנסת הבעל למאסר בכלא עד שיתן גט, הוי כפייה גמורה, והגט בטל מהתורה.

ד.

המציאות המתרחשת כיום בבתי הדין הרבניים

1. מאחר שהתבאר לעיל (בסימן י). וכן בקונטרסי 'גיטי הכזב' ו'דייני הכזב', שדייני הרבנות פוסקים על הבעלים קנסות וחויבי ממון שלא כדין תורה, ומוסרים את הבעלים למשטרה למאסר בכלא שלא כדין תורה, ברור שהדיינים נעשים בכך גזלנים ומוסרים. ועוברים עוד על איסורי תורה רבים מחמת תאוות ממון.

מעשים נפשעים אלו פוסלים אותם לעדות ולדיינות מהתורה!! כמבואר לעיל (בהערות 43 - 40) ומאחר שבכל גט בכפייה, חייבים שכל ה'פסק דין' ופעולת העישוי ונתינת הגט יבוצעו רק בבי"ד כשר, ולא בפני דיינים פסולים כדייני בתי הדין הרבניים. וע"כ כל הגיטין הנעשים ברבנות בכפייה - בטלים מהתורה, גם במקום שהבעל בר כפיית גט.

2. כמו כן, מאחר ודיינים בבתי הדין הרבניים מחזיקים אייפונים פרוצים שאותם הם מקבלים במתנה ממדינת ישראל לצורך עבודתם. וכמו כן, הם מחויבים להסתכל בסרטוני תועבה (בשאלות של לאסור אשה לבעלה) שהוא דבר האסור ע"פ ההלכה (ראה בספר 'משפטי ישראל' סימן כב אות ג - שאין שום נאמנות ותועלת לקביעת ההלכה בזה), וכתוצאה מכך נעשים דייני הרבנות 'חשודים על העריות' ופסולים לדון מהתורה¹³⁴

133. ראה בספר משפטי ישראל (סי' א אות ג ובהערה מס' 1).

134. למרות שמבואר ברמב"ם (פ"א מאיסור"ב ה"ב). ובשו"ע (אבה"ע סי' כא א) שאין לוקין על "ולא תתורו" מהתורה אלא מכת מרדות (ובחינוך מצוה שפז הסביר או מטעם דהוי' לאו שבכללות' או משום דהוי' לאו שאין בו מעשה). וכבר כתב בשו"ע (חוי"מ סי' לד ס"ב) שעל איסור תורה שאין לוקין עליו לא נפסלים לעדות מהתורה. אלא שמצינו במשנה (בסנהדרין כד:): בענין פסול סוחרי שביעית לעדות, שהאיסור נלמד מ"לאוכלה ולא לסחורה", שמוכח ב"ד רמה' ונימוק"י, ועוד ראשונים (שם) - שאע"פ שאין לוקין עליו, מ"מ לולי שהם מורי היתר בזה היו נפסלים לעדות ודיינות מהתורה - כיון שעושים זאת עבור תאוות ממון. ולפ"ז הו"ה בנידון דידן, שאנן סהדי שכל דיין שיש בו מעט יראת שמים לא היה מסתכל בתמונות כיעור, אם לא היה מקבל משכורת כל-כך גבוהה, פשוט שכל הסתכלותם הוא רק משום תאוות הממון שהיא משכורתם העצומה של עשרות אלפי שקל בחודש, וכן טובות הנאה גדולים נוספים, א"כ פשוט שהם בדיוק כמו סוחרי שביעית ונפסלים לעדות ודיינות מהתורה, גם ב'לאו שאין בו מעשה'. וכן פסקו התומים (חוי"מ סי' לד סק"ג), ונתיבות המשפט (סי' לד סק"א), כדעת ה'יד רמה' שכל לאו שאין בו מעשה - אם עושה מחמת חימוד ממון הוא נפסל לעדות ולדיינות מהתורה, והוכיחו דבריהם משו"ת המהרי"ק (שורש קכו).

וגם אם תמצא לומר שבתאוות ממון הוי רק פסול דרבנן, מ"מ דבר זה גורם שדייני הרבנות נכללים בדין 'חשודים על העריות' שנפסלים לכל עדות ודיינות מלהוציא אשה מתחת בעלה, כמבואר בב"י (חוי"מ סי' לד) בשם הרא"ש, נמוק"י, הרו"ה ורבינו ירוחם, שבקול בעלמא נעשים חשוד על העריות, וברמ"א (סי' לד סעי' כה). ועיין רמב"ם (פ"א מאיסור"ב ה"א), ובב"ש (אבה"ע סי' מב סק"כ). שפוסק שגם "אביזריהו" הופך את האדם לחשוד על העריות וה"ה הסתכלות בראיות אסורות.

וממילא כשאין בית דין - אז כל הכפיות שעושים נחשבים לכפייה שלא בבי"ד ואין להם תוקף כלל, והם בטלים מהתורה, גם במקום שהבעל בר כפיית גט.

3. מאחר וכל פסק של כפייה חייב להתבצע בפני בי"ד של שלושה דיינים לעיכובא.

אולם בפועל בבתי הדין הרבניים, מבצעים את כל סוגי הכפיות בדיין יחיד או בהרכב חסר של שני דיינים בלבד, כגון: כפיות בגוף, קנסות, מאסרים בכלא, חיובי מזונות מופרזים, איומים בכל הנ"ל - דבר המבטל את הגט מהתורה משום שאין כאן בי"ד של שלושה דיינים במעשה הכפייה.

4. כל דייני הרבנות כיום מחייבים את הבעל 'מזונות מעוכבת'! (בסכומים של 5000 שקל לחודש - ולעיתים סכומים של עשרות אלפי שקלים בחודש, כמו שראינו בפה"ד שהובאו לפנינו) וכבר פסק הגרי"ש אלישיב שגם אם האדם בר כפית גט מ"מ אסור לכפותו ע"י אונסי ממון. ואילו דייני הרבנות מתעלמים מפסק זה ועושים כפיות ע"י אונסי ממון כגון 'מזונות מעוכבת' או פיצויים מדין הענקה (עיין להלן סימן כו).

וכבר התבאר בהרחבה בקונטרס 'דייני הכזב' (שערי ההלכה סימן יא) שמזונות מעוכבת הוא גזל גמור, וע"כ כל דיין המחייב 'מזונות מעוכבת' נעשה פסול לדיינות ולעדות מדין גזלן, וכל גט שיעשה בכפייה - הגט בטל.

ואף שלא היה הכרזה נפסלים לעדות מכמה טעמים. א. י"א שחשוד על העריות פסול מדאורייתא, ובפסול דאורייתא לא צריך הכרזה. ב. דעת הבי" (חו"מ סו"ס לד מחודש לג) מבואר בשם הרא"ה והנמוק"י שלאותה עבירה דרבנן שעבר נפסל גם בלא הכרזה. וא"כ לענין גיטין שהם ענייני עריות נפסל החשוד על העריות גם בלא הכרזה. ג. הפתחי תשובה בחו"מ (סי' לד סקל"ג) מביא דעות בפוסקים שהכרזה בעבירה דרבנן צריך רק בעדות ממון, אבל בעדות נשים לא צריך הכרזה ונפסלים לדיינות ועדות.

וכמו"כ בפסול חשוד על העריות אין צריך שידעו הדיינים שנפסלים בזה לעדות ודיינות. א. כיון שיש מחלוקת הפוסקים אם חשוד פסול מהתורה או מדרבנן ובפסול מהתורה לא צריך שהדיין ידע שנפסל לכך. וכיון שהדבר הוא ספק, קי"ל שגם בספק אם הדין דאורייתא או דרבנן אזלינן בספקו לחומרא כמו כל ספק בדאורייתא וודאי (כן כתב הבי"ו י"ד ס' רכח) בשם שו"ת הר"ן והביאו להלכה הט"ז (ביו"ד סי' שמב סו"ס ק"א) והחיד"א בספרו יאיר און (מערכת ס אות כו) והערך השולחן יו"ד (סי' קי סוף סק"ט). ע"כ הדיינים נפסלים אפילו שאינם יודעים מכך. ולפי הדעות שבכל ספיקא דדינא מעמידים על חזקת קמא, גם בנידון דידן יש להעמיד את האשה בחזקת אשת איש, שהוא חזקה קמא. ועיין עוד בכנה"ג (אבה"ע סי' מב ס"ק קעו) בשם שו"ת מהריב"ל (ח"ד סי' ט) שבספק - פסול עד מהתורה - לא צריך להכריז - כמו שלא צריך להכריז בפסול ודאי מהתורה. וכ"פ בספר 'ארעא דרבנן' (סי' תעח). ומסתבר שלדעתם גם לא צריך את התנאי שהעד או הדיין ידעו בזמן העבירה שנפסלים בכך לעדות ולדיינות.

ועוד שאנן סהדי שכל דייני הרבנות מודעים להלכה שחשוד על העריות נפסל לעדות ולדיינות. ונתמלאו כל התנאים הדרושים לפסול את דייני הרבנות מדין חשוד על העריות. ולפי מה שכתב ה'אור שמח' (בפ"ב סנהדרין ה"י - ובפרק יד מאיסור"ב ה"ג), יתכן שגם כאן לכו"ע הפסול של חשוד על העריות פוסל את הדיין מהתורה. כיון שאינו יכול לעשות שליחותיהו דקמאי הנצרך בכפיית גיטין, והו"ה להראשונים שהובאו להלן סימן כג אות ה (שו"ת הרא"ש, הרמב"ן הרשב"א הריטב"א, נימוק"י, והראב"ן, ריב"ש ורדב"ז) שכפיית גיטין מועיל מתקנת רבנן של אפקיעניהו לקדושין, שבודאי חז"ל לא נתנו כח זה למי שפסלוהו, ושלא רוצים שידון, מאחר שחשוד על עריות. וא"כ הפסול של הגט הוא מדאורייתא, ולפי דעת ספר ישועות ישראל (חו"מ סימן ה ע"מ ס"ק ב) - הוי בגדר כפיית גט שלא כדין ובטל מהתורה. ובכל גט שפסולו מהתורה ונישאת לאחר באיסור, הדין הוא שתצא מזה והולד ממזר, כמבואר בשו"ע (אבה"ע סי' קנ סעי' א). אבל כשפסול הגט רק מדרבנן הדין שלכתחילה לא תינשא, ואם נישאת לא תצא.

5. רוב הדיינים ברבנות כופים את הבעלים לגרש כאשר האשה טוענת טענת "מאיס עלי", וכבר התבאר בהרחבה בספר משפטי ישראל (סימן ד) שהכפיה בטענת 'מאיס עלי' היא שלא כדין תורה, וכל בעל שכפו אותו לגרש בטענה זו - הגט בטל מהתורה. (ועיין עוד להלן בסימן כג)

6. דייני הרבנות כופים את הבעל לגרש שלא כדין, כאשר האשה באה בטענת 'אלימות'. וכבר התבאר בהרחבה בספר משפטי ישראל (סימן ה) שהכפיה בטענת 'אלימות' היא שלא כדין, והגט בטל מהתורה.

7. דייני הרבנות כופים את הבעלים לגרש שלא כדין עפ"י טענה חדשה שמצאו לאחרונה: "מרדו זה על זה" כביכול ע"פ דעת רבינו ירוחם. וכבר התבאר בהרחבה בקונטרס 'דייני הכזב' (שערי ההלכה סימן ח) שאין כזה רבינו ירוחם. ולהדיא מבואר בראשונים ובפוסקים שכפיה בטענת 'מרדו זה על זה' אסורה ומבטלת את הגט מהתורה.

8. דייני הרבנות כופים את הבעלים לגרש עפ"י המצאה חדשה והיא סילוף דבריו של רבי חיים פלאגי שכתב כביכול שבזוג שנפרדו יותר מי"ח חודשים כופין את הבעל לגרש. וכבר התבאר בהרחבה בספר משפטי ישראל (סימן ו) שאין כזה רבי חיים פלאגי, והדבר נוגד את דעת כל גדולי הפוסקים בדורות עברו. וכידוע גם דייני הרבנות בדור הקודם (כגון: ה'ציץ אליעזר', וה'יביע אומר' הגרי"ש אלישיב) כתבו להדיא שכפייית גט ע"פ רבי חיים פלאגי אסורה, כי מעולם הוא לא התיר כפייה, וכתב רק להשתדל. וכל דיין שכופה גט אחרי י"ח חדש בטענה הנ"ל הוא מתיר אשת איש לעלמא בלא גט כשר.

9. דייני הרבנות פוסקים ב'חלוקת הרכוש' כפי בית המשפט החילוני (המכונה הליכת השיתוף, בג"ץ בבלי), וכן בחיוב 'המזונות' לילדים - דייני הרבנות מחייבים את הבעל אלפי שקלים הרבה מעבר להכנסות והאפשרויות הכלכליות של הבעל, ובהתעלמות מוחלטת מדין תורה (שלא מחייבים מעל גיל 6, ובסכומים שאין באפשרותו לשלם) כדלעיל סי' י. במקרים רבים הבעל מזדרז לתת את הגט מהר כדי שלא יגזלו אותו בממון שלא כדין ולא יהיה רדוף מהמשטרה. ונמצא שהוי גט בכפיה שלא כדין ע"י אונסי הגוף והממון של המשטרה, ושליחי הוצאה לפועל.

10. דייני הרבנות פוסקים את 'משמורת הילדים' שלא כדין תורה! ובהרבה מאד מקרים של גירושין, הבעל רוצה את הילדים, בפרט אם האשה מדורדרת רוחנית או יצאה לתרבות רעה לגמרי. והבעל מתוך לחץ שהילדים שלו לא ידרדרו, או כדי שלא יוטל עליו מזונות גבוהים במידה והילדים במשמורת האם ויהיה רדוף מהמשטרה שנים רבות לשלם מזונות, ולכן כדי שהילדים ישארו במשמורת שלו, הוא מוכן לתת גט נגד רצונו, כדי שהאשה תתפשר בעניין משמורת הילדים ותסכים לתת לו את כל משמורת הילדים או חלקם.

11. כל הפוסקים הקדמונים והאחרונים מביאים להלכה את פסק המהרשד"ם¹³⁵ שגם במקרים שע"פ ההלכה כופים את הבעל לתת גט. הוא יכול לדרוש תמורת נתינת הגט כל תנאי סביר. לבקש

135. שו"ת מהרשד"ם (חלק א' אבה"ע סו"ס מא), שהוכיח את דבריו מדברי הב"י (באבה"ע סי' קמג) בשם שו"ת הרא"ש (כלל מג, אות יב). וספר 'חזה התנופה'. והובא דברי הרא"ש להלכה בשו"ע (אבה"ע סי' קמג, כא) והרמ"א סתם כדבריו (וכידוע

כסף ורכוש מהאשה בסכומים שיכולה לעמוד בהם. וק"ו שהבעל יכול לדרוש ביטול החובות והגזלות, ומזונות שלא כדין. וק"ו שיכול לדרוש את ראיית ילדיו ואף משמורת הבנים אחרי גיל שש.

לדעת המהרשד"ם ודעימיה אם לא יקיימו את תנאיו של הבעל הגט בטל מהתורה, למרות שהוא בר כפיית גט מן הדין. וגם לדעת שו"ת הרשב"ש (סי' שפג) שסובר שמי שכופים אותו לגרש לא יכול לעשות שום תנאי עבור נתנית הגט. מ"מ כל דבריו נאמרו רק שהבעל מבקש לעשות תנאי שאין לו בזה זכות לפי דין תורה. אבל בבתי דין הרבני שגוזלים מהבעל דברים שלפי דין תורה הם שלו. והוא מעכב את הגט כדי שהאשה לא תגזול אותו באמצעות בית הדין הרבני. פשוט שבאופנים הללו גם לדעת הרשב"ש הבעל יכול לעכב את הגט ולקבל את זכויותיו הלגיטימיות ע"פ דין תורה. והראיה לזה משו"ע חו"מ סי' ד' שעביד איניש דינא לנפשיה.

ואילו דייני בתי הדין הרבניים הרוצים להוכיח לחברי הכנסת החילוניים וארגוני הנשים שעושים הרבה גיטין ואין מסורבות גט, (ראה לעיל 'תחקיר עומק עדכני' סעיף 5) חייבים להתעלם לגמרי מפסק המהרשד"ם ודעימיה.

12. במקרים רבים עורכי הדין והטוענים רבניים מזהירים ומאימים הבעלים (אחרי כמה דיונים) שכדאי להם לתת גט מיד, שאם הם יתעקשו ו'ירגזו' את הדיינים וימשכו זמן, בסוף בי"ד הרבני "יחסל אותם" והם יפסידו גם את מעט מזכויותיהם שהחוק במדינת ישראל מאפשר להם. אם זה בממון, רכוש, משמורת הילדים, הסדרי ראייה, מאסר. כתוצאה מאיומים אלו הבעל נותן את הגט מתוך פחד וכפיה גמורה. יוצא מכל זה שגם איומים והפחדות של עורכי הדין והטו"ר מבטלים את הגט מהתורה.

13. במקרים רבים הבעלים חושבים שהם לא היו כפויים, כיון שלא הוכו בשוטים או לא הוכנסו למאסר, ולכן טועים לחשוב שהגט שהם נותנים הוא גט ברצון, והם לא יודעים שזה גט בכפיה כנזכר לעיל ודינם 'גט מעושה' שבטל מהתורה כמו שהתבאר לעיל. ולמעשה ברוב רובם של גיטי הרבנות קיימים בהם סוגי הכפיות המוזכרים לעיל.

14. מכל הנ"ל כבר התבאר בקונטרס 'דייני הכזב' (שערי הלכה' סי' יז, ב) שכל גרושות הרבנות בכפיה גם אם הבעל הוא בר כפיית גט (ע"פ השו"ע אבה"ע סי' קנד) - מ"מ האשה מותרת לכתחילה לבעלה כהן ואין בגיטיהם אפילו דין 'ריח הגט'.

חובה על כל דין בבי"ד חרדי המתעסק בגיטין, להיות בקי מאד בכל דיני הממונות ובזכויות הקיימות בהלכה בין הבעל לאשה. כיון שבלי זה בקלות מאד הוא יכול ליפול במכשול הכפייה.

כיון שבטעות דיינים פוסקים בעניני הממון והזכויות לטובת האשה ונגד ההלכה. והבעל כדי לא להפסיד את ממונו וזכויותיו - הוא נאנס לתת גט. והוא גט באונס ממון שלא כדין. ואפילו במקרים שהבעל בר כפיה, הגט בטל בכל כפיית ממון, כפי שפסק הגרי"ש אלישיב זצ"ל שכפיה מותרת רק ע"י אונס הגוף ולא ע"י אונס ממון.

מכללי הפוסקים דשיתקו מוכיחה דס"ל כהשו"ע - ראה לעיל הערה 66) וכן פסקו בכנסת הגדולה (אבה"ע סי' קנד הגה"ט, א). באר היטב (שם ס"ק א) שו"ת דבר אמת (סי' כו). שו"ת עין יצחק (אבה"ע ח"ב סי' מ). ושו"ת מהרש"ם (ח"ח סי' ס).

ה.

אין כופים לגרש אלא רק במקרים שאמרו חז"ל במפורש

ידועה המחלוקת הגדולה בראשונים האם כופין לגט אך ורק במקום שחז"ל נקטו מפורש בלשונם לשון "כפייה", אבל אם כתבו רק לשון "יוציא" יש איסור לכפותו בשוטים ומותר אך ורק לקרותו עבריים שעובר על דברי חכמים, או שגם במקום שחז"ל נקטו לשון "יוציא" יש בזה דין כפייה בשוטים.

ראה בתוס' (בכתובות ע: בד"ה יוציא) שדעת הר"י שגם כשחז"ל כתבו לשון 'יוציא' יש כפייה בשוטים, ודעת הר"ח דאסור לכפותו אפילו כשנזכר בגמ' "יוציא" כל זמן שלא מפורש להדיא בש"ס לשון כפייה. ובמחלוקת הר"י והר"ח מצאנו בעוד כעשרים ראשונים ופוסקים שדנו בזה¹³⁶

ומוכח להדיא מכל הראשונים הנ"ל, שכל מחלוקתם אם יש דין כפייה בגט ע"י שוטים רק במקום שחז"ל אמרו מפורש לשון כפייה או גם במה שחז"ל אמרו לשון "יוציא" אבל כל הראשונים מודים שאם חז"ל לא אמרו מפורש במשנה או בגמ' אפילו לשון "יוציא" הכפייה בזה לגט אסורה לחלוטין, והוי כפיית גט שלא כדין והגט בטל מהתורה.

וכן מוכח מהגהות מיימוניות (פכ"ה מאישות ס"ק א) בשם הראב"ה לגבי נכפה שאין כופין לגט, כתב: "ואע"פ שיש לומר שהמשנה (בכתובות עז.) בכפית בעלי מומין תנא ושייר, אי נמי לא תנייה משום דחמיר ופשיטא ליה, מ"מ אין בידינו לכפות בלא ראייה ברורה". הרי להדיא שדעת ההג"מ והראב"ה דאין כופים במה שלא אמרו חכמים במפורש.

וכן כתבו בתוס' (בכתובות ע. בד"ה יוציא) והגהות אשר"י (ריש פרק שביעי דכתובות) שאין לכפות אם אין ראייה ברורה שחז"ל במשנה ובגמ' תיקנו בזה דין כפייה. הרי להדיא מדבריהם שאסור לכפות לגט במקום שחז"ל לא אמרו מפורש במשנה או בגמ' שהם תיקנו בזה דין כפיית גט. וכך כתבו כלל זה רבים מגדולי הפוסקים: בשו"ת הרדב"ז ח"ד סי' אלף רכח (קנז), בשו"ת הרא"ם (ח"א סימן יד) ובמהרשד"ם (י"ד סימן קמו), ובשו"ת לחם רב (סימן כד) שו"ת דברי ריבות (סימן שעו), ובסדר אליהו רבה זוטא, סי' יג. וכן פסקו בשו"ע אבה"ע סי' קנד, סעיפים ה', כא' - וברמ"א שם.

מהאמור עולה, שהסכמת גדולי הראשונים והפוסקים שבמקרים שחז"ל לא כתבו במפורש במשנה או בגמ' שהם תיקנו כפית גט - הכפייה אסורה לחלוטין, והוה בגדר כפית גט שלא כדין והגט בטל מהתורה. וראה בקונטרס 'דייני הכזב' (שערי הלכה סימן ז) שביאר בהרחבה את כל המקומות שנזכרו בשיטות הפוסקים כפייה במקרים מסוימים - שיש להם מקור ברור מחז"ל במשנה או בגמ' ואין מדבריהם שום סתירה לכלל האמור, דאין כפייה רק בדבר המפורש בחז"ל.

136. שו"ת הרא"ש (כלל מג ס"ק ג) וברא"ש (יבמות פ"ו סימן יא), הטור (אבה"ע סימן קנד), שו"ת הרשב"א (ח"א סימנים תקעג, אלף קצב, ובמיוחדות סימן קל"ח, ובשו"ת החדשות כת"י סימנים קעו, קפב), מג"ד משנה (פ"ד מאישות ה"ח) בעל העיטור (אות מ - מרד - עמ' שג), הריטב"א (כתובות עז.). שו"ת אור זרוע (סימן תסס), ובשו"ת הרי"ד (סימן כב), הסמ"ג (עשין מח), סמ"ק מצורין (סימן קפא), שו"ת חכמי פרובינצא (סימן עב), רבינו ירוחם (במשלים נתיב כג ח"ח), הר"ן (כתובות עז.), ובמרדכי (ריש פרק המדיר סי' קצד), הגהות אשר"י (כתובות סוף פרק שביעי) שו"ת הריב"ש (סימן קכז), שו"ת התשב"ץ (ח"ב סימן סח), כפתור ופרח (לרבינו אשתורי הפרחי פ"י).

סימן יז

מאסר בכלא עם תנאי בית מלון - נחשב כפייה הפוסלת את הגט

א.

כלא "חמש כוכבים"

בעיר "האלדן" בנורבגיה נבנה בשנים האחרונות בית כלא המזכיר מלון יוקרה, יותר ממקום ענישה לפושעים. בית הכלא המפואר ביותר בעולם, שנבנה עבור הפושעים המסוכנים ביותר שהורשעו במדינה, ביניהם גם רוצחים אכזריים!

בית הכלא "האלדן" מוקף סביב ביער, לכל חדר חלונות גדולים ללא סורגים המשקיפים לנוף ולעצים המקיפים את המקום. החדרים גדולים ומאוררים, מרוהטים בפאר כולל ספות מעור. מקלחת אישית לכל אסיר, מגבות מכובסות ונקיות, מקרר, מיזוג ופינת קפה. רק חומה גבוהה המוסתרת בין העצים מיועדת למניעת בריחת אסירים.

האסירים רשאים לעזוב את חדריהם במשך כל היום ורק בערב הם ננעלים בחדריהם. במשך היום מוצעים להם שיעורים או עבודות, קיימת חטיבה לאומנות ואולפן הקלטות. האוכל בכלא משובח מאד, אסיר המעוניין יכול לקנות מוצרי יסוד ולבשל לעצמו ארוחות כרצונו. בתחום בית הסוהר קיים בית הארחה מאובזר היטב בו יכולים משפחתו של האסיר ללון במהלך ביקורם. אין אלימות בין האסירים וסגל העובדים (הסוהרים) מתייחסים לכל אסיר ביחס ידידותי ומכובד.

כשכלא זה נפתח רבים התנגדו לתנאים של בית מלון הניתן לאסירים. אחד מנבחרי הציבור בנורבגיה הכריז שעם תנאים כאלה אין לו בעייה לשבת בכלא זה אפילו שנה. ואף הגיע למאסר מרצון להוכיח את טענתו. אולם לאחר שננעל שני דקות בלבד בתוך חדר בכלא, הוא ביקש להוציא אותו מהכלא.

בראיון שנערך עם האסירים במקום הם אמרו: "הקרובים חושבים שאנחנו נמצאים בבית מלון חמשה כוכבים, וזה נכון שהתנאים מצויינים כמו בית מלון, והיחס של הצוות נהדר, אך אין דבר נורא יותר בעולם מאשר נטילת חירותו של אדם מעליו, כלא הוא כלא, חוסר האפשרות לעזוב את "המלון" זו חוויה קשה ביותר".

ב.

דייני הרבנות מוזמנים להכנס לכלא

דייני "הרבנות" מנסים בספריהם להציג את בתי הכלא בארץ ישראל באור חיובי, ובפרט כיום שיש "אגף תורני", ובחלקת לשונם מנסים הם לפתות את המון העם שלהכניס בעל לכלא זה לא כפייה.

הנה מלבד שהעובדות שהם מציגים הם שקר ומרמה, וכמש"כ בהרחבה (לעיל סימן טז אות ג ובהערות שם) על המצב המזעזע של בתי הכלא בא"י. ה"דיינים מטעם" גם מתעלמים מהעובדה הבסיסית "שאינ דבר נורא יותר לאדם מאשר נטילת חירותו", גם אם התנאים הם באמת של "בית מלון" יוקרתי. וקל וחומר שבתי הכלא בא"י (ובשאר מקומות בעולם), רחוקים מלהיות בתי מלון, ומלבד הצער הקשה של שלילת החירות טובלים מרורות מהאסירים והסוהרים ושאר מרעין בישין המצויים בכלא.

דייני "הרבנות" השולחים בעלים לכלא לחודשים ושנים "בטענה" שעונש כלא בא"י אינו כפייה, נדרשים לאמת את דבריהם ולשבת בכלא חודש אחד, לפני שהם כותבים "פסקים" הזויים על התנאים הנוחים בבתי הכלא בא"י.

ג.

מאסר בבית מלון - פוסל את הגט

מנקודת ההלכה אפילו אם ישימו את הבעל בבית מלון אמיתי ברמה הגבוהה ביותר, אולם ימנעו ממנו מלצאת משם עד שיתן גט, הרי הגט פסול לכל הדעות.

דהנה הסכמת הפוסקים שאפילו אם מעכבים את הבעל מלצאת מהעיר שדר בה עד שיתן גט (אע"פ שבכל העיר יכול להסתובב כחפצו) - הגט שניתן עקב לחץ זה פסול - שו"ת ריב"ש (המיוחסות סימן כז), בתשובת רב חסדאי (בד"ה תשובה ובד"ה אמנם) כותב דמה שמעכבים אדם שלא לצאת מהעיר אונס גמור מקרי. [וכן הביא בשו"ת הריב"ש המיוחסות מעוד ראשונים, בסימן כח (בד"ה וה"נ ובד"ה גם) בשם ר' יצחק בן שמואל בונפוש, ובסוף סימן ל (בד"ה ואע"ג) בשם ר' חיים בן רבי שמואל שאפילו מניעת אביו מלצאת מהעיר הוה אונס גמור על הבן. וכ"ה בסימן לב (בד"ה וה"נ ובד"ה ואין) בשם ר' יוחנן בן מתתיהו וז"ל "וכי עיכוב אביו והפסד ממנו לא יעלה כמו גזום אחד... וא"כ איך לא יהיה הגט זה מעושה"].
וכן מוכח מתשובת הריב"ש (בסימן קכז בד"ה ולזה) שבכל מקרה שעיקוב הבעל לצאת מהעיר אינו כדין הוה גט מעושה ופסול.

וכן מוכח משו"ת המבי"ט (סימן שו בד"ה וה"נ ובד"ה ואין) שאם הבעל יודע שיש בכוחם למנוע אותו מלצאת מהעיר, אפילו איימו עליו בלבד הוה אונס גמור. וכן מוכח משו"ת הרא"ם (סימן צה בד"ה ומה שכתב ובד"ה ולגבי) שרק כשרוצה לברוח מהעיר ולעגן את אשתו שהעיכוב כדין מותר למונעו מלצאת מהעיר, ומוכח דכל שהעיכוב הוא שלא כדין, מניעת יציאת הבעל מהעיר הוה כפייה הפוסלת את הגט.

ואם כן הדברים ק"ו, שכאשר כולאים את הבעל בבית מלון מפואר ששטחו קטן ומצומצם מעיר שלימה הנזכר בפוסקים הנ"ל - שעיקוב הבעל מלצאת ממקום זה נחשב לכפיית גט, הפוסל את הגט לכל הדעות.

ופשוט וברור, שהתנאים הנוראים בכלא במדינת ישראל, לגוף ולנפש כאחת, שהם גרועים יותר מהכאה בשוטים, שבודאי נחשבים לכפיית גט לכל הדעות. ועל כן אפילו הכנסת הבעל ליום אחד לכלא פוסל את הגט.

יסוד זה שחוסר אפשרות לצאת מהעיר נחשב בעיני האדם כמו מאסר בכלא, מבואר במעשה של שלמה ושמעי בן גירא (מלכים א'). שמעי בן גירא היה חייב מיתה במרידתו במלך דוד, ורק מפני שבועתו לא יכל דוד להורגו, וציווה את שלמה בנו לפני מותו שיעשה כחכמתו ששמעי יהרג. שלמה הודיע לשמעאי שאסור לו לעזוב את ירושלים והשביעו על כך שביום שיעזוב את ירושלים ימות.

וראה בשיחות מוסר לגר"ח שמואלביץ זצוק"ל (ראש ישיבת מיר, תשל"א מאמר כה): "מכאן אנו לומדים את היסוד, שאע"פ שירושלים משוש כל הארץ, ויכול אדם לדור בה כל ימיו מבלי צאת את חומותיה, אך כל זה בזמן שאדם עושה כן מדעתו ומרצונו הטוב. אולם בשעה שנעשה מוכרח לשבת בה מבלי אפשרות לצאת ולבוא, הופכת ירושלים בעיניו לבית האסורים, והריהו עושה כל טצדקי לשבור את כבליו ולפרוץ את חומת בית האסורים".

ד.

אביו דקר

בשיעור של הרה"ר החדש (מוצ"ש במדבר, כה אייר תשע"ד) שהקלטה מקורית ממנו הגיעה לידינו מצאנו "חידושים" נפלאים.

הרה"ר מספר על בעל עירקי שהתעקש שלא לתת גט לאשתו גם אחרי תקופה שישב בכלא, אז הורה הרה"ר להכניס אותו לצינוק בלי אוכל מהדרין עד שנשבר ונתן גט. ומספר ששאלנו אותו אם רוצה לתת גט מרצונו החופשי או בגלל המאסר, וכשאמר שנותן מרצונו החופשי כתבנו גט. והדגשנו לו שיושב בכלא לא בגלל הגט אלא משום שמצער את אשתו וגם משום שלא שילם מזונות.

וסיפר הרה"ר שיצאו חוברות שהרבנות עושה כפייה וזה לא נכון, כי הרמב"ם אומר שכופים אותו עד שיאמר רוצה אני, וע"י הכפייה נשתבר יצרו ומתגלה רצונו הפנימי שרוצה לשמוע בקול חכמים ולכן זה נחשב גט ברצון.

והסיבה שמותר לבי"ד לכפותו זה עפ"י רבינו ירוחם ורבי חיים פאלאג'י שאחרי י"ח חודש שהם פרודים כופים אותו לגרש, ע"כ תורף דרשת הרה"ר, שהפך את כל בעל המסרב לגרש את אשתו י"ח חודש למנוול ומוכה שחין...

הנה בסיפור של הבעל העירקי שישב בצינוק ע"י הרה"ר, עברנו על כל התיק, והבעל דרש כל הזמן שלום בית, וא"כ לא שייך כלל רבינו ירוחם למקרה זה, כי רבינו ירוחם מדבר רק על מרדו זה ע"ז וגם

בזה נחלקו עליו כל הפוסקים והוא יחידאה (וראה בקונטרס 'דייני הכוזב', 'שערי הלכה' סימן ח - שהוכיח מלשונות רבינו ירוחם עצמו שלא התיר כפיה במרדו זה על זה, ודייני הרבנות טועים ומסלפים את דברי רבינו ירוחם ועתידיים ליתן את הדין על כפית גיטין שלא כהלכה) - וא"כ כאשר הבעל דורש שלום בית יש רק מרידת האשה בלבד, וע"ז לא התיר אפילו רבינו ירוחם.

אלא על כרחך שהסתמך הרה"ר על רבינו חיים פלאג"י שמדבר גם במקרים שהבעל מורד לבדו או האשה מורדת לבדה, אבל כאן התמיהה גדולה כי מו"ר אביו בספרו שו"ת יביע אומר (אבה"ע ח"ג סימן יח ס"ק יג) כתב במפורש שרבי חיים פאלאג"י לא התיר כפייה וכוונתו רק לשיכנוע בלבד.

לא נותר אלא להגיע למסקנא שהרה"ר החדש את אביו דקר, ובהתעלמות מפסקיו הוא עושה כפיות גיטין שלא כתורה ולא כהלכה.

והאמת המסתתרת מאחורי כל "פסקי" הרה"ר החדש, הם "תקנות הרבנות" הבנויות על "ההיכל יצחק" (אבה"ע ח"ח סימן קצז) שהוא יסוד תקנות הרבנות לכפייה ע"י מאסרים שכתב בזה"ל: "שמאסר בארצינו הקדושה תחת ממשלת ישראל בתנאי מאסר אנושיים קל משוטים".

ומעתה עולה התמיהה ביתר תוקף ועוז, הרי ברור שגם לדעת "ההיכל יצחק" מאסר בצינוק לא כלול "בתנאים אנושיים" והגט פסול, אז על מה מסתמך הרה"ר החדש...

וזה הסיבה שבדרשתו הזכיר שיצאו חוברות נגד הרבנות, ונמנע מלהזכיר את השם של הספר "משפטי ישראל", בודעו שרק בציבור שלא ראה את הספר אפשר לתעתע, אבל מי שיראה את הספר "משפטי ישראל" שבתחילתו מופיע מכתבם הנוקב והוראתם הברורה של גדולי פוסקי דורנו נגד הכפיות גיטין הנעשים בבתי"ד הרבניים המושפעים מחוקי הערכאות. כמו"כ במכתבם קוראים גדולי הפוסקים שלא ללכת לבתי"ד אלו אלא אך ורק לבתי דינים החרדים לדבר ה' שאינם מושפעים כלל מפסקי הערכאות. כל הרואה את הספר "משפטי ישראל", יראה ברורות שהרה"ר מתעלם מפסקם הנחרץ של פוסקי דורנו בחציפות ועזות מצח.

כמו"כ כל המעיין בהרחבה בספר "משפטי ישראל" יראה את ציטוט לשון "ההיכל יצחק" ויבין שצינוק פוסל את הגט גם לפי "תקנות הרבנות". כמו כן קורא הספר יראה "שהיביע אומר" כותב במפורש שהגר"ח פאלאג"י לא התיר הכפייה אחרי י"ח חודש. וכן יראה שבתשעים אחוז מהמקרים המציאות היא שהאשה רוצה גט והבעל רוצה שלום בית, ועל כן לא שייך להביא את רבינו ירוחם שמדבר רק במרדו זה על זה ברוב המקרים המגיעים לבתי"ד "הרבניים". [וגם במרדו זה על זה, כשהבעל ג"כ רוצה בגירושין רק שיש לו תנאים, הגט פסול אם לא יקיימו תנאיו גם לרבינו ירוחם, (ראה לעיל סימן טז אות ד, 11)].

מונח בפנינו 'פסק דין' הנקרא בלשונם 'החלטה', של ביה"ד האזורי ירושלים (בהרכב הדיינים י. אליעזרוב, יוסף גולדברג, ד. בירדוגו) שאושרה ע"י הרב הראשי י. יוסף ביושבו כדיין יחיד בביה"ד הגדול. כל הקורא את הדברים יראה, שהרה"ר ב'החלטה' אחת דקר את פסקי מו"ר אביו ה'יביע אומר' חמש פעמים.

בהחלטות של ביה"ד האזורי ירושלים (שניתנו ביום ג' סיון תשע"ה ובה' תמוז תשע"ה) הם מציינים: "הופיעה בעבר יועצת נישואין ולאחר בדיקה היא אמרה שהבעל מתעלל באשה... וביה"ד אכן פסק חיוב גט".

"הפסקים שלהם" שהסתמכו על עדות אשה חילונית, שאין לה עפ"י ההלכה נאמנות כלל, הם קבלת לשון הרע ו'פסק דינים' שהסתמך על זה הוא מרומה.

בקצרה ביה"ד האזורי ירושלים קבעו: 'חיוב גט', 'מזונות מעוכבת', 'מזונות ילדים מופרזים', 'משמורת כל הילדים לאם' כולל הבנים, אישרו את 'הרחקת האב' מביתו וילדיו. (שבוצעה בפועל ע"י האשה והרשויות). וכמובן לא חייבו את האמא במזונות הילדים מ'דין צדקה', אע"פ שהיה לה משכורת גבוהה וגם הדירה נשארה אצלה בלבד.

הבעל שהיה עני מרוד ואחרי זריקתו מהבית גר במקלטים ובתי כנסת - ערער ל'בית הדין הגדול' על כל העולות שעשו לו (במסמך העירור שהגיש היו יותר מעשרים עמודים עם נימוקים הלכתיים). אולם הרה"ר י. יוסף בהחלטה (מתאריך כ"ח תמוז תשע"ה) דחה את עירור הבעל וקבע שאין שום טעות ב'פסק בית הדין האזורי' וחיזק והצדיק את פסקם.

"בפסקו" זה דקר הרה"ר י. יוסף את פסקי אביו מרן ה'ביע אומר' בחמש דברים: (1) 'מזונות מעוכבת' - פסק בשו"ת 'ביע אומר' (חי"א אבה"ע סימן סה) שגט שניתן מחמת פסק של 'מזונות מעוכבת' בטל מהתורה משום אונס הגוף והממון הכרוכים בכך, והוא גזל גמור. (2) ב'אב עני מרוד' - פסק בשו"ת 'ביע אומר' (חי"א אבה"ע סימן סז) שאסור לחייבו במזונות. (3) כשהאב עני ולאם יש משכורת והכנסות גבוהות - פסק ב'ביע אומר' (שם, סימן סז) שצריך לחייב את האם במזונות הילדים 'מדין צדקה'. (4) 'משמורת הבנים' שהגיעו לחינוך, לעולם אצל האב - כן פסק גם בשו"ת 'ביע אומר' (חי"א אבה"ע סימן סז) וכתב שאם התברר לבית דין שיותר טוב לבנות אצל האב, אז גם הבנות אצל האב. (5) 'הרחקת האב מילדיו', מלבד שאסורה עפ"י ההלכה (ראה לעיל סימן כא), אין האב חייב לפרנסם במקרים כאלו - כמו שפסק בשו"ת 'ביע אומר' (ח"ח אבה"ע סימן כב סק"ג) שאפילו במקרה שהאמא לקחה את הילדים לעיר אחרת והאב לא יכול לראותם בקלות הוא פטור ממזונותיהם. וא"כ ק"ו בנידו"ד שהרחיקה את בעלה מהילדים לגמרי שלא כדין, ע"י ביהמ"ש או ביה"ד הרבני, שהאב פטור ממזונותיהם (ובכלל מזונות גם מדור וכסות - שו"ע אבה"ע סימן עג, ו ובב"ש ובח"מ, שם) וראה מש"כ בהלכות אלו בקונטרס 'דייני הכזב' (שערי ההלכה' פרקים יז, יט) ובספר 'משפטי ישראל' (סימן ט).

ה.

נעץ חרב ב"שולחן ערוך"

בשו"ע (אבה"ע סימן קלד סעיף א) מבאר מהו מסירת מודעה הפוסלת את הגט וז"ל: "שאם מסר מודעה בפני שנים ואמר גט שאני רוצה ליתן לאשתי דעו שאני אנוס ליתנו ולכן אני אומר בפניכם שיהא בטל הרי הוא בטל". ובסעיף ז כתב השו"ע וז"ל: "אנסוהו ישראל לגרש שלא כדין ואמר רוצה אני וגם ביטל המודעה או לא מסרה, פסול".

ומפורש מפסק השו"ע, שבעל שאנסוהו לגרש שלא כדין אפילו ביטל את המודעה ואומר שאינו אנוס הגט פסול, ולכן גם אם יאמר במפורש בפני הבי"ד (שכפוהו שלא כדין), שהוא נותן את הגט מרצונו החופשי (ולא מחמת אונס) - הגט פסול.

וכן פסק בשו"ת הרשב"א (ח"ב סימן רעו) וז"ל: "עוד אמרת שנסתפק בזה, מפני שאמרו להדיא שבשעת הגט איימו בית דין שאם לא יגרש יאסרוהו בנחושתיים ומחמת איומם ציווה לכתוב ולחתום, והיה אומר כי מפני איומם אני מצווה לכתוב. והיו חוזרים ואומרים לו אל תאמר כן, אלא מדעת עצמך צווה לא משום הכפייה, וחוזר ואומר כן מעצמי אני מצווה, היקרא זה אונס? והשיב הרשב"א: "דע כי כל שיש בידם כח לאונסו ואיימו על האונס הרי הוא אונס".

מפורש ברשב"א כפסק השו"ע - שבית דין שכפו את הבעל לגרש שלא כדין, גם אם הבעל אמר שנותן את הגט מרצוני החופשי ולא מחמת הכפייה, הרי זה גט מעושה שלא כדין ובטל מהתורה. וכ"כ להדיא בבית שמואל (אבה"ע סימן קלד ס"ק יג) בביאור השו"ע שהגט פסול מדאורייתא, כיון שכל גט שנעשה שלא כדין ע"י ישראל או ע"י עכו"ם הוא פסול מדאורייתא.

והנה הרה"ר בדרשתו "פוסק" שאם הבעל אומר שנותן את הגט מרצוני החופשי ולא בגלל שיושב בכלא, הגט כשר, ולהאמור דבריו הם נגד השו"ע, דכבר הוכחנו לעיל שהכפייה שעשה הרה"ר ע"י הכלא והצינוק הם שלא כדין, ואין לו אפילו סמך מרבינו ירוחם ורבי חיים פאלאג'י ואפילו לא מתקנת ה"היכל יצחק". נמצא שהרה"ר שכפה גט שלא כדין, מתעלם מפסק השו"ע שאדם שאומר רוצה אני (מרצוני החופשי) כיון שדבריו נאמרו מתוך כפייה שלא כדין הגט פסול¹³⁷.

---

137. ההמצאה של הרה"ר לומר לבעל שהושיבו אותו בכלא לא בגלל הגט, אלא משום שמצער את אשתו או בשביל תשלום המזונות.

מה שמנסה להעמיד פני תם כאילו המאסר הוא לא למטרת כפיית גט, הוא דין מרומה, שהרי בחוק "בתי הדין הרבניים" (קיום פסקי דין של גירושין, תשנ"ה סעיף 1 א, ב) נכתב בזה"ל: "קבע בית דין רבני בפס"ד או בהחלטה שאיש יתן גט לאשתו, והאיש לא קיים את הפס"ד, רשאי ביה"ד במטרה להביא לקיום פסק הדין ליתן נגדו... "צו הגבלה" בדרך של "מאסר כפייה" [או בדרך של בידוד (צינוק)]. אין נפק"מ אם ננקטה בפסק הדין לשון "כפייה" "חובה" "מצוה" "הצעה" או לשון אחרת". עכ"ל החוק הטמא. [ולשונות אלו של "מצוה" "הצעה" ואפילו "חובה" ראינו שנכתבים ברוב "פסקי" הדיינים ברבנות כבר בדיונים הראשונים].

לפי "החוק" המאסר בכלא עד עשר שנים נועד לכפות את הבעל לתת גט, וכל סיפור אחר על מטרת המעצר הוא שקר ומרמה.

מלבד זאת, אם כוונת הרה"ר למזונות שחייב לאשה - הרי נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן עז, ב) שמורדת אינו חייב במזונותיה. [ואפילו באשה שאינה מורדת שיעור המזונות הוא סכום קטן, וכשיש לה סכום זה מקיצבה, צדקה או מעבודתה אין כופים את הבעל לגרש, (ראה במשפטי ישראל סימן ט, יב)]. ואם כוונתו "למזונות מעוכבת" כבר כתבנו (לעיל סימן טז אות ד) דאין לזה שום מקור בהלכה ומאסר משום "מזונות מעוכבת", הוא גזל ועושק והגט פסול מטעם אונס ממון וגוף.

ואם כוונת הרה"ר למזונות הילדים, כבר כתב בספר 'משפטי ישראל' (סימן ט) שרוב "חייבי" המזונות ברבנות הם שלא כהלכה, ואפילו בילדים עד סוף גיל שש שיש כפייה הוא רק כשאינו עני מרוד (ראה שם סימן ט אות ה). וגם בעשירי הכפייה היא רק שישלם מזונות ילדיו הקטנים (עד סוף גיל שש) מכאן ולהבא. ונמצא שכל המאסרים המבוצעים כיום לאב ע"י ההוצאה לפועל שהם רק על חובות מזונות הילדים בעבר, הכפייה הזאת אסורה גם באדם עשיר, כמפורש בפוסקים שאסור להכניס אדם לכלא בגלל חובות שלא שילם - ראה ברא"ש (כלל סח סעיף י), בטור (ח"מ סימן צז), בחזה התנופה (סימן יד), ושתי הלחם (סימן ט - שמדגיש דאפילו לאיים עליו במאסר אסור), האם על גדולי הראשונים והאחרונים, ג"כ הרה"ר מעזי לחלוק "ומתיר" מאסר הבעל בשביל חוב המזונות?! גם מבחינת חוקי המדינה ב"ד הרבני לא

סיכום ההלכות העולים מסימן זה

א. דייני "הרבנות" מנסים בספריהם להציג את בתי הכלא בארץ ישראל באור חיובי, ובפרט כיום שיש "אגף תורני", ובחלקת לשונם מנסים הם לפתות את המון העם שלהכניס בעל לכלא זה לא כפייה.

הנה מלבד שהעובדות שהם מציגים הם שקר ומרמה, וכמש"כ בהרחבה (לעיל סימן טז אות ג ובהערות שם) על המצב המזעזע של בתי הכלא בא"י. ה"דיינים מטעם" גם מתעלמים מהעובדה הבסיסית "שאינ דבר נורא יותר לאדם מאשר נטילת חירותו", גם אם התנאים הם באמת של "בית מלון" יוקרתי. וקל וחומר שבתי הכלא בא"י (ובשאר מקומות בעולם), רחוקים מלהיות בתי מלון, ומלבד הצער הקשה של שלילת החירות סובלים מרורות מהאסירים והסוהרים ושאר מרעין בישין המצויים בכלא.

ב. מנקודת ההלכה אפילו אם ישימו את הבעל בבית מלון אמיתי ברמה הגבוהה ביותר, אולם ימנעו ממנו מלצאת משם עד שיתן גט, הרי הגט פסול לכל הדעות.

דהנה הסכמת הפוסקים שאפילו אם מעכבים את הבעל מלצאת מהעיר שדר בה עד שיתן גט (אע"פ שבכל העיר יכול להסתובב כחפצו) - הגט שניתן עקב לחץ זה פסול - שו"ת ריב"ש (המיוחסות סימן כז), וכן מוכח משו"ת המבי"ט (סימן שו בד"ה תשובה) ומשו"ת הרא"ם (סימן צה בד"ה ומה שכתב שמאחר ובד"ה ולגבי).

ואם כן הדברים ק"ו, שכאשר כולאים את הבעל בבית מלון מפואר ששטחו קטן ומצומצם מעיר שלימה הנזכר בפוסקים הנ"ל - שעיקוב הבעל מלצאת ממקום זה נחשב לכפיית גט, הפוסל את הגט לכל הדעות.

שולחים ישירות בעל לכלא על מזונות, הם נותנים פס"ד מזונות.. כדי שהאשה תפנה איתו להוצאה לפועל לאסור את הבעל, מעולם לא ראינו ולא שמענו על "דיינים ברבנות" שכתבו בפסקיהם לאסור בעל בכלא על שלא שילם מזונות. ולדברי הרה"ר גם אחרי שנתן הבעל גט אם לא משלם מזונות צריכים ביה"ד הרבני לשים אותו בכלא עד שישלם. כמו"כ אפילו בהוצאה לפועל כולאים בעל על מזונות לכמה ימים או שבועות ולאחריהם משחררים אותו, ובסיפור של הרה"ר הבעל ישב בכלא ובצינוק חודשים רבים, מעבר למקובל בהוצאה לפועל.

"והנימוק" של הרה"ר שמאסר הבעל בכלא היה משום שמצער את אשתו, הוא ליצנות, כי מעולם לא נמסרה לבתיה"ד הרבניים סמכות חוקית להעניש בעל שמצער את אשתו, "הטיפול" במקרים אלו נמסר למשטרה וביהמ"ש. חוק בתיה"ד הרבניים - תשנ"ה (הנ"ל), נתן "לדיינים" סמכות חוקית רק לשלוח למאסר את הבעל המצער את אשתו "בעיגונה" - בסרבו לתת גט כפי "פסק" הדיינים מטעם. ולאור האמור פשוט שהמאסרים "הנפסקים" לבעלים בבתי"ד הרבניים מטרם אחת: כפיית הבעל לתת גט, מטרות אחרות לא קיימות, כי כאמור סמכות אחת בלבד נמסרה להם בחוק, לכפות בעל המסרב לגרש ע"י מאסר בכלא.

התשובות השקריות, במילתא דעבידי לאיגלויי, בכל מערכת "בתי הדין הרבניים" - הם מציאות שכיחה, אין מורא שמים ואין בושה מבני אדם, ולכן נאלצנו בהוראת גדולי ישראל לפרסם בפרטות את כזביהם הגלויים, ומהשקרים הגלויים נלמד על השקרים הנסתרים הנעלמים מעיני הציבור, שבודאי הם לא חוששים להקל באיסורי א"א וממזרות ע"י זיוף פרוטוקולים, וסילוף המציאות, בשביל לטהר את השרץ בק"נ טעמים, ולהכות באגרוף רשע את יראי ה' הנאנחים ונאנקים תחת ידם של הני בריוני "דבתי הדין הרבניים".

ריב .....שערי הלכה \ שואה בהסכמה

ג. הרה"ר החדש (בשיעורו שהקלטה מקורית ממנו הגיע לידנו) מתיר את הכפיות גיטין שנעשים ברבנות ע"י מאסר בכלא וצינוק עפ"י דברי רבינו ירוחם - כאשר דברי רבינו ירוחם נאמרו רק במקרה שהבעל התחיל במרידה. אבל ברוב האופנים המצויים כיום "ברבנות" שהבעל דורש שלום בית והאשה גירושין, גם לדיעה יחידאה דרבינו ירוחם הכפייה אסורה (ראה בקונטרס 'דייני הכזב', 'שערי הלכה' סימן ח).

מקור נוסף להתיר כפייה הביא הרה"ר את דברי רבי חיים פאלאג'י, ומתעלם מפסקו של מו"ר אביו בשו"ת "יביע אומר" (אבה"ע ח"ג סימן יח ס"ק יג) שכתב במפורש שרבי חיים פאלאג'י לא התיר כפייה וכוונתו רק לשכנוע בלבד. (וראה עוד בהרחבה "במשפטי ישראל" סימן ו אות ז).

ד. האמת המסתתרת מאחורי כל "פסקי" הרה"ר החדש, הם "תקנות הרבנות" הבנויות על "ההיכל יצחק" (אבה"ע ח"ח סימן קצז) שהוא יסוד תקנות הרבנות לכפייה ע"י מאסרים שכתב בזה"ל: "שמאסר בארצינו הקדושה תחת ממשלת ישראל בתנאי מאסר אנושיים קל משוטים".

ומעתה עולה התמיהה ביתר תוקף ועוז, הרי ברור שגם לדעת "ההיכל יצחק" מאסר בצינוק לא כלול "בתנאים אנושיים" והגט פסול, אז על מה מסתמך הרה"ר החדש...

ה. כפו את הבעל לגרש שלא כדין גם אם אמר רוצה אני (וביטל המודעה) הגט פסול - שו"ע (אבה"ע סימן קלד, א), ולכן בעל שאומר "ברבנות" רוצה אני (מרצוני החופשי) מתוך כפייה שעשו עליו שלא כדין - הגט פסול.

ו. הרה"ר י. יוסף אישר (בתאריך כ"ח תמוז תשע"ה) את 'פסק ביה"ד האזורי' בירושלים. "בפסקו" זה דקר הרה"ר את פסקי אביו מרן ה'יביע אומר' בחמש דברים:

1) 'מזונות מעוכבת' - פסק בשו"ת 'יביע אומר' (חי"א אבה"ע סימן סה) שגט שניתן מחמת פסק של 'מזונות מעוכבת' בטל מהתורה משום אונס הגוף והממון הכרוכים בכך, והוא גזל גמור.

2) ב'אב עני מרוד' - פסק בשו"ת 'יביע אומר' (חי"א אבה"ע סימן סז) שאסור לחייבו במזונות.

3) כשהאב עני ולאם יש משכורת והכנסות גבוהות - פסק ב'יביע אומר' (שם, סימן סז) שצריך לחייב את האם במזונות הילדים 'מדין צדקה'.

4) 'משמורת הבנים' שהגיעו לחינוך, לעולם אצל האב - כן פסק גם בשו"ת 'יביע אומר' (חי"א אבה"ע סימן סז) וכתב שאם התברר לבית דין שיותר טוב לבנות אצל האב, אז גם הבנות אצל האב.

5) 'הרחקת האב מילדיו', מלבד שאסורה עפ"י ההלכה (ראה לעיל סימן כא), אין האב חייב לפרנסם במקרים כאלו - כמו שפסק בשו"ת 'יביע אומר' (ח"ח אבה"ע סימן כב ס"ק יג) שאפילו במקרה שהאמא לקחה את הילדים לעיר אחרת והאב לא יכול לראותם בקלות הוא פטור ממזונותיהם. וא"כ ק"ו בנידו"ד שהרחיקה את בעלה מהילדים לגמרי שלא כדין, ע"י ביהמ"ש או ביה"ד הרבני, שאב פטור ממזונותיהם (ובכלל מזונות גם מדור וכסות - שו"ע אבה"ע סימן עג, ובב"ש ובח"מ, שם).

סימן יח

איסור כפיית גט ב"אשה רעה בדעותיה"

ראה לעיל (סימן טז אות ה) שהוכחנו מעשרות גדולי הראשונים והפוסקים שבמקרים שחז"ל לא כתבו במפורש במשנה או בגמ' שהם תיקנו כפיית גט - הכפייה אסורה לחלוטין, והוה בגדר כפית גט שלא כדין והגט בטל מהתורה. והובא גם מקונטרס דייני הכזב ('שערי הלכה' אות ו) שביאר בהרחבה שכל המקומות שנזכרו בשיטות הפוסקים כפיה במקרים מסוימים - יש להם מקור ברור מחז"ל במשנה או בגמ', ואין מדבריהם שום סתירה לכלל האמור דאין כפיה רק בדבר המפורש בחז"ל.

לאחרונה שמענו על ה'מצאה חדשה' של רבנים שכל אישה שפותחת 'תיק גירושין' ברבנות, היא "אשה רעה בדעותיה שמצווה לגרשה" - והוא ע"פ מה שנפסק בשו"ע (אבה"ע סימן קיט סעיף ד) שאשה שרעה בדעותיה מצווה לגרשה ובח"מ (שם ס"ק ד) ובב"ש (סק"ה) ביארו דמקור השו"ע הוא הגמ' ביבמות (סג): "דמקשטא ליה תכא ומהדרא ליה גבה" (שמכינה לבעלה את השולחן ואח"כ עוזבתו לאכול לבד כדי לצערו) וכן הוא בבית יוסף (שם) [ומש"כ בח"מ לשון דוקא דמקשטא ליה תכא וכו', כבר הגיה מחצית השקל דלשון דווקא נמחק, דהוא רק דוגמא לצער שעושה אשה לבעלה, אבל ה"ה כל אשה שמצערת את בעלה באופנים אחרים - היא בגדר אשה רעה בדעותיה שמצווה לגרשה]

וע"פ זה רצו אותם רבנים להוכיח מהלכה זו שכל אשה שתובעת גט מבית הדין הרבני ומצערת את בעלה שלא כדין (מאחר שבמקום זה מחייבים את הבעל שלא כדין מזונות חלוקת רכוש וכדומה) - הרי היא בגדר "אשה רעה בדעותיה" שמצווה על הבעל לגרשה מדרבנן, ולכן בכל מקרה שבית הדין הרבני כופים את הבעל לגרש, אומרים שהבעל גמר ונתן את הגט מרצונו המלא כדי לקיים מצוות חכמים שאשה רעה בדעותיה מצווה לגרשה. ולפי זה רצו להתיר את כל כפיות גיטין שנעשין בבתי הדין הרבני שלא כדין, משום שסוף דבר הבעל נתן את הגט ברצון כדי לקיים מצוות חכמים

ודבריהם טעות גמורה בהלכה - דמכל הראשונים והפוסקים (שהו"ד בסימן טז אות ה) שכתבו שאין כופין לגרש אלא רק במקרים שאמרו חז"ל במפורש - מוכח שב"אשה רעה בדעותיה" שחז"ל לא קבעו שכופים את הבעל לגרשה אלא רק שמצווה לגרשה הכפייה אסורה.

וטעם הדבר דכיון שחז"ל קבעו רק שאשה רעה מצווה לגרשה אבל אסרו את הכפייה במקרה זה - בוודאי א"א לומר שהבעל גמר בליבו ונתן את הגט מדעתו ומרצונו משום "מצוה לשמוע לדברי חכמים", כיון שהמציאות היא להפך שחז"ל באשה רעה בדעותיה אסרו את הכפייה - א"כ ברור

שהבעל לא מתכון לשמוע לבי"ד שעובר על דברי חז"ל וכופה גיטין שלא כדין, ולכן אם כפו בעל לגרש בגלל שאשתו רעה בדעותיה הגט בטל מהתורה.

ויש לבאר עוד שאם חז"ל קבעו שיש מצווה לגרשה ומ"מ לא ראו לנכון לתקן בזה כפית גט כמו שתקנו במקרים אחרים - מוכח שחז"ל ידעו שמכפית גיטין במקרים כאלו יצא קלקול והרס משפחות בחינם, ולכן תקנת חז"ל שיש מצווה לגרש "אשה רעה בדעותיה" היא רק שזה מתבצע מרצונו של הבעל ללא כפיה כלל. וע"כ אין מקום להכשיר גיטין בכפיה מטעם זה.

ומלבד זאת הרי רוב הבעלים לא יודעים כלל את הדין שאשה רעה מצווה לגרשה ולא נותנים את הגט על דעת כן, וא"א להעמיס בדעת הבעל מה שאינו יודע כלל.

ואפילו אם נגלה את אזנו על המצווה לגרש אשה רעה ג"כ זה לא יתיר את הכפיה במקרה זה, כיון שאליבא דאמת אינו חושב שמשום פתיחת התיק והליכי הגירושין האשה היא באמת רעה עד שמצווה לגרשה, כי הוא תולה את ההצקות של האשה בלחץ נפשי זמני או בהסתה של קרוביה וכדומה. והראיה לכך שהוא מנסה באמת ובתמים לעשות שלום בית - א"כ בוודאי שא"א להעמיס על הבעל כוונות ורצונות שלא על דעתו מעולם ולכן גם מצד המציאות זה טעות גמורה לומר שהבעל מסכים לתת גט ברבנות בעל כרחו רק בגלל רוע אשתו ומצוות חכמים לגרשה.

כמו"כ לדעות הפוסקים (הו"ד לעיל סימן טז אות ה) שגם במקום שחז"ל תיקנו שחייב להוציא מ"מ הכפיה בשוטים אסורה, הוא ג"כ מטעם זה שכל החובה לגרש שתקנו חז"ל במקרים אלו הם רק בתנאי שהגירושין יעשו בלא כפיה בשוטים, אבל על כפיה בשוטים חז"ל לא תיקנו לא מצווה ולא חובה לגרשה - ומכיון שאין כזה מצות חכמים בוודאי לא שייך לומר שנתן את הגט בשביל לעשות רצון חכמים.

ויתרה מזאת, גם בעצם המצווה לגרש אשה רעה שנזכר בחז"ל כבר הוזכרו בראשונים ובפוסקים כמה תנאים שבהם יש מצווה ובאופנים אחרים אין מצווה כלל:

1. בשו"ת חכמי פרובנציה (סימן סה) כתבו שיש מצווה לגרש אשה רעה רק שאין לו בנים ממנה, אבל כשיש בנים ממנה אין מצווה לגרש אשה רעה.

2. המאירי (יבמות סג): כתב שצריך להתאמץ ולהשתדל כמה שיותר לא לגרש אשה רעה, ורק כשאינו מסוגל לסבול את מעלליה של אשתו הרעה וגם לא רואה סיכוי לשינוי ושלום בית - אז חז"ל קבעו שיש מצווה לגרשה. והנה המציאות היא שבבתי הדין הרבניים לא נעשים מאמצים לשלום בית, אלא להפך פועלים בכל הדרכים והשיטות לאלץ את הבעל לתת גט מהר (כרצון המדינה ואירגוני הנשים) - וא"כ שלא נעשו כל המאמצים לשלום בית בוודאי שלדעת המאירי באופן זה לא קבעו חז"ל שמצווה לגרש אשה רעה.

3. בשו"ת חתם סופר (ח"ו"מ סימן רג ד"ה ראשית) פסק שרק באשה שהיא רעה לגמרי אמרו חז"ל שמצווה לגרשה אבל אשה שיש לה גם תכונות טובות אע"פ שהיא מצערת אותנו מאוד אין מצווה לגרשה.

לאמור בראשונים ובפוסקים נמצא, שכמעט אין מציאות של "אשה רעה בדעותיה" שמצווה לגרשה, ונפל בבירא טענתם שכל אשה הפותחת תיק ברבנות היא אשה רעה, דהמציאות אינו כן, ורובם ככולם של הנשים הפותחות תיק גירושין ברבנות אינם "אשה רעה" לפי גדרי חז"ל והפוסקים.

וזאת מלבד האמור לעיל שבאשה רעה אין חיוב חכמים לגרש רק מצווה בעלמא - א"כ בוודאי שגם בכל המקרים הקשים ביותר של אשה רעה (שאינן לה שם תכונות טובות, והתאמצו לעשות שלום בית ונכשלו ואין להם ילדים משותפים) מ"מ הכפיה אסורה בהחלט (דחז"ל תיקנו מצווה ולא כפייה).

המורם מהאמור הלכה למעשה: אשה הפותחת תיק גירושין ברבנות ברוב המקרים לא נחשבת אשה רעה בדעותיה ואין אפילו מצווה לגרשה. ובוודאי שבכל המקרים בלי יוצא מן הכלל איסור גמור לכפות את הבעל לגרשה, וכל הכופים את הבעל לגרש אשה רעה בדעותיה, הגט בטל מהתורה והם מרבים איסורי אשת איש וממזרות בישראל.

סימן יט

'צו עכוב יציאה מהארץ' המוטל על הבעל - גורם לביטול הגט

המקובל בבתי הדין הרבניים שאשה פותחת תיק גירושין, המייצגים שלה (עו"ד וטו"ר) מוציאים על הבעל 'צו עכוב יציאה מהארץ'. והנה דין עיכוב יציאה מהארץ מצינו בטור (אבה"ע סימן קנד) וכן פסק בשו"ע (שם ס"ח) בשם שו"ת הרא"ש (כלל מג סימן יג) שאם אשה יראה שבעלה רוצה ללכת לארץ אחרת ושואלת שיגרשנה. תשובה "אם ידוע שדעתו לילך ישיבעוהו שלא ילך או יכפוהו שיגרשנה לזמן קודם שילך".

והנה דייני הרבנות מביאים את דברי הרא"ש כמקור לעשות 'צו עיכוב יציאה מהארץ' לכל בעל שאשתו תובעת גירושין, והדבר הזה כרוך באיסורים חמורים של גזל ואונאת דברים ועוברים על 'ואהבת לרעך כמוך', משום שמצערים את הבעל ומפסידים את ממונו שהם איסורי תורה (כמבואר להלן בסימן כא אות ה, ו).

והאמת היא שהנידון של הטור והשו"ע הנ"ל בשם הרא"ש אינו דומה כלל לצוי עיכוב יציאה מהארץ שעושים דייני הרבנות לבעלים -דהרי כל טעם העיכוב שעושים לבעל הוא כדי שלא יעגן את אשתו וזה שייך רק באשה שרוצה לחיות ביחד עם בעלה, ובעלה רוצה לנסוע לחו"ל ולעגנה. ולכן התיירו הראשונים לעכב את יציאת הבעל לחו"ל ע"י שבועה.

משא"כ במציאות של זמננו בפתחת תיק גירושין ברבנות, שהבעל רוצה שלום בית, ולא רוצה גירושין. ורק אשה היא המורדת ותובעת גט ורוצה להתגרש, והרי אפילו בטענת "מאיס עלי", הגדרתה בהלכה במקרה זה לא כאשה מעוגנת אלא כאשה המעגנת את בעלה ומורדת - כנפסק בשו"ע (אבה"ע סימן עז ס"ב וג) ואין כופין אותו לגרשה כלל, ומשאיירים אותה מעוגנת עד סוף ימיה, (ראה בספר 'משפטי ישראל' סימן ד אות ו מגדולי הראשונים שפסקו כך הלכה למעשה). וכיון שכן בודאי שיכול הבעל לנסוע לחו"ל, כיון שחז"ל לא דאגו לעיגונה של האשה במקרה זה. לכן דייני הרבנות שעושים לבעל 'צו עיכוב יציאה מהארץ' במקרים שהאשה מורדת - עוברים על איסורי תורה של גזל והונאה.

וכן פסקו באחרונים, שכאשר האשה מורדת בבעלה, אסור לבית הדין לעשות לבעל עיכוב יציאה מהארץ - ראה בסדר א"ר וזוטא (סימן יג דף נט: ד"ה עוד) ובמשנה למלך (גירושין פ"ב ה"כ).

ויש להדגיש שדבר זה יכול גם לבטל את הגט מהתורה מצד דין כפיה שלא כדין במקרים שיש נחיצות לבעל לצאת מהארץ לצורכי פרנסה בריאות וכדומה, ומתוך אונסו והכרחו נותן את הגט, דהוי גט בכפיה שלא כדין והגט בטל מהתורה.

סימן כ

איסור כפית גט ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות שכביכול הבעל אלים

הדין ברור שכל דין כפית גט שזה להוציא אשה מתחת בעלה הרי זה בגדר דבר ערוה, "שאינ דבר שבערוה פחות משנים", כמבואר בגיטין (ב: ז. א.) וכן מבואר בב"י (אבה"ע סו"ס קנד) בשם ספר האגודה (ביבמות סימן עז) שפסק בשם המהר"ם שרועה זונות שלדעתם כופין להוציא והביאם הרמ"א בשו"ע (סימן קנד ס"א בלשון י"א) ומ"מ כתבו שצריך שהאשה תביא שני עדים שהוא רועה זונות כדי שיכופו אותו לגט, והטעם כנ"ל שכיון שכפית גט זה להוציא אשה מתחת בעלה א"כ הוי דבר שבערוה שאינו בפחות משני עדים כמבואר בגיטין ב: (עיין בספר 'משפטי ישראל' סו"ס א שלא מביעא לדעת הבי"י שפסק בסו"ס קנד שהכפיה בזה אסורה אלא גם לדעת הרמ"א שהביא את רועה זונות בסימן קנד ס"א בלשון י"א, מ"מ גם הוא להלכה סובר שהכפיה ברועה זונות אסורה).

והנה ידוע דברי רב המנונא (ביבמות קטז. ובכתובות כב: ובנדרים צא.) שהאשה שאמרה לבעלה בפניו ובפני ב"ד גירשתני שהיא נאמנת, ואפילו אם בעלה מכחישה חזקה אין האשה מעיזה בפני בעלה לשקר בדברים שבינו לבינה והוא מודע לדברים. ודבר זה נפסק להלכה בשו"ע (אבה"ע סימן יז ס"ב) וצ"ע הרי כאן מדובר על להוציא אשה מתחת בעלה ו"אין דבר שבערוה פחות משנים".

והנראה לומר בזה, שדין שני עדים שצריך לזה, אינו משום עדי קיום כעדי גיטין וקדושין, אלא משום בירור הענין. ולכך חזקה גדולה מאד שזה בגדר 'אנן סהדי' פשוט שמועיל כדי להוציא אשה מתחת בעלה. ומזה למדו הרבה ראשונים, שהאשה שאומרת בפני בעלה שאין לו גבורת אנשים שהיא נאמנת ואפילו אם בעלה מכחישה, כמו שכתבו בשו"ת הרא"ש (כלל מג ס"ב), ושו"ת הריב"ש (סימן קכז), וכן פסק השו"ע (באבה"ע סימן קנד ס"ז), והטעם כיון שיש אנן סהדי שחזקה שהאשה לא מעיזה בפניה נגד בעלה בדבר שהוא יודע בזה שהיא משקרת, ולכך כופין אותו לגט.

נמצא שבעקרון לכוף אדם לגט הוי דבר שבערוה כדברי הגמ' בגיטין (ב: ז. א.) וצריך עדות של שני עדים כשרים או חזקה של אנן סהדי שאין האשה מעיזה לשקר בפני בעלה.

והנה דיני ביה"ד הרבני כופין גיטין ע"פ עדות של עובדות סוציאליות שהבעל כביכול אלים כלפי אשתו או ילדיו, והדברים הם נגד התורה וההלכה ובהם מתירים אשת איש באלפים ורבבות וגורמים להכנסת ממזרים בכרם ישראל.

אשה שטוענת שבעלה אלים ומביאה לדייני הרבנות עדות של עובדות סוציאליות אין היא נאמנת בכך כיון שכבר כתב הריטב"א (כתובות כ"ג:) שבמקום שהיא עושה את בעלה רשע היא לא נאמנת בחזקה שאין האשה מעיזה לשקר בפני בעלה, וכן פסק בשו"ת הרדב"ז (ח"ג סימן תז), וא"כ לדעתם כל החזקה הזאת מועילה אך ורק בגירשתני סתם או באין לו גבורת אנשים שבזה היא לא עושה את בעלה רשע, אבל בבעל אלים שהוי רשע והוא נלמד מק"ו מדין מרים יד על חברו להכותו שנקרא רשע, פשוט וברור שהיא אינה נאמנת וצריך לכך שני עדים כשרים, ובודאי שעדות עובדת סוציאלית שהיא פסולה לעדות לא מועיל לכפות על הבעל גט. וק"ו שידוע ומפורסם שעובדות רווחה משקרות בקביעות לטובת האשה כדי שתוכל לקבל גט מהיר (ראה קונט' גיטי הכזב' שערי הלכה פרק א אות ו)

והנה השו"ע (אבה"ע סימן יז סעיף ב) פסק לגבי חזקה שאין האשה מעיזה וכו' שזה לא שייך כשיש קטטה ביניהם, וכן כשהיא תובעת את כתובתה וק"ו נכסים ומזונות מופרזים אצל דייני הרבנות, וכמו"כ הב"י (סימן יז) הביא את האורחות חיים בשם הרמ"ה, והביאו הרמ"א להלכה (שם) שהיום כיון שנשים חצופות אז אין כבר את החזקה הנ"ל ואין אשה נאמנת לומר לבעלה גרשתי, וק"ו להגיד שהוא אלים כלפיה כדי לכפותו לגט, וצריך עדות של שני עדים כשרים בני"ד כשר שיעידו שהוא אלים, ופשוט שעובדות סוציאליות לא נאמנות כלל לעדות.

ולעצם דין הכפיה בבעל אלים כבר התבאר בהרחבה בספר 'משפטי ישראל' (סימן ה), שלא מבעיא לדעת הב"י (בסו"ס קנד) שפסק להדיא שהכפיה אסורה שלדעתו בי"ד שכופה בגין אלימות הבעל הוא מתיר א"א לעלמא. אלא גם לדעת הרמ"א שהביא בלשון י"א שכופין, מ"מ בספר משפטי ישראל (שם) הוכיח שדעת הרמ"א בסתם שהכפיה בבעל אלים אסורה, וכן פסקו להדיא שהכפיה בבעל אלים אסורה בשו"ת הרשב"א (ח"ז סימן תעז) בשם ר' יוסף אביתורי. ודברים אלו של רבי יוסף אביתורי שסובר שלא כופין בגין אלימות הובאו גם בשו"ת הגאונים (שערי צדק ח"ד ש"ד סימן מב), ובשו"ת הגאונים (הקצרות - תש"ך סימן קלה), ובשו"ת הרדב"ז (ח"ד סימן אלף רכח סעיף - וקנו בדפוי").

וכן פסקו גדולי האחרונים כדעת הב"י שהכפיה בבעל בגין אלימות אסורה לחלוטין והאשה נשאת א"א גמורה, עיין בשו"ת פרח מטה אהרן (ח"א סימן ס) שהביא את הרדב"ז הנ"ל הוסיף שכך פסק בשו"ת מהרש"ך (ח"ב סימן קל), ובכנה"ג (אבה"ע סימן קנד, הגהב"י ס"ק מט) הביא שכך דעתם של שו"ת לחם רב (סי' לא), ושו"ת משפט צדק (ח"א סי' נט), וכן פסק בשו"ת מהריט"ץ (סימן רכט) הו"ד בספר יד אהרן (אבה"ע סי' קנד הגהב"י ס"ק כא). ושו"ת משאת משה (אבה"ע ח"א סימן יז דף קנו) ועוד אחרונים

וק"ו אצל דייני הרבנות שהגדילו לעשות שאפילו בחוות דעת של עובדות סוציאליות בגין אלימות של האב כלפי ילדיו בלבד, ולא כלפי אשתו הם גם כופין גט (כמו שראינו לדוגמא אצל הרה"ר ש.מ. עמר, י. יפרח, ח. י. רבינוביץ, י. אלזרוב, מ. אלחדד, ח.ש. רוזנטל, ב. לוי, ס. שרעבי, ועוד רבים מהם), שדבר זה לכו"ע אסור, גם לדעת רבינו שמחה שמובא (בב"י סו"ס קנד) שמתיר את הכפיה בגין אלימות כלפי אשתו, ונמצא שהבעל אינו אלים כלפי אשתו רק כלפי ילדיו לכל הדעות הכפיה אסורה.

סימן כא

האיסור הרובץ על המרחיקים אבא מילדיו ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות

א

עובדים סוציאליים אינם נאמנים ע"פ הלכה

הדברים ידועים בשער בת רבים שדייני הרבנות מקבלים עדויות מפי עובדות סוציאליות, ומאמינים לעובדת יחידה כשני עדים לגבי נושאים רבים.

1) לגבי קביעת משמורת הילדים - פקידות הסעד והרווחה קובעות אצל מי תהיה המשמורת. לפי החלטת מועצת הרבנות מט"ו אדר א' תשי"א, כמבואר בספרו של הדיין א. גולדשמידט (עזר משפט סימן כח).

וכן פרסמו בחוברת הדרכה רשמית של בתי הדין הרבניים בנושא הליך גירושין (שבט תשע"ט עמ' 22) וכן בביטאון משפט צדק של (לשכת הטו"ר גיליון 7 תמוז תש"פ עמוד 23) שהחלטת פקידי הסעד הופכת להיות החלטה שיפוטית של בתי הדין הרבניים.

בביטאון משפט צדק (הי"ל) מדגיש בדבריו שיש בעיה מרכזית בהתנהלות פקידות הסעד שהם נוגדים את ההלכה ולמרות כל זה רק נשות הרווחה ופקידות הסעד רשאיות לקבוע ולהחליט לדייני הרבנות החלטות גורליות לנפש וגוף - היכן תהיה משמורת הילדים והסדרי הראיה.

2) בענין הרחקת אבות מילדיהם כמוזכר בספרו של הדיין מרדכי טולידנו (מעשה בי"ד סימן ה) שכך נוהגים בביה"ד הרבניים לסמוך על עו"ס של הרווחה.

כמו כן מופיע בפסקי דין רבים שדייני הרבנות סומכים את ידיהם על עו"ס במשמורת הילדים ועוד דברים - ראה פסקים (פד"ר) של: הרה"ר ש. מ. עמר, הדיין י. יפרח, הדיין ח. י. רבינוביץ. הדיין י. אליעזרוב, הדיין מ. אלחרר. הדיין בר-אור מזרחי ועוד רבים מהם.

הדיין מ. טולידנו (בספרו מעשה ב"ד חלק חו"מ סי' ה) כותב בטעם הדבר שעובדת סוציאלית אחת נחשבת כשני עדים משום שעו"ס נחשבת שליח בי"ד דין שנאמן כשני עדים¹³⁸. והדיין בר אור מזרחי מעיד שדייני הרבנות מאמינים לעו"ס כשני עדים הוא מטעם "אומן לא מרע אומנתיה"¹³⁹.

3) וכן סומכים על עדותה של העו"ס שמעידה בשם האשה על אלימותו של האב כלפי אשתו או ילדיו. ומכוח עדותה כופים דייני הרבנות את הבעל לגט.

4) כמו"כ סומכים על עדות האשה או העו"ס בענין הפרת הסכמי הגירושין, לגבי מזונות, משמורת הילדים, גם אחרי נתינת הגט, כמבואר בספרו של הדיין א. גולדשמיט (עזר משפט סימן כח) ומעדויות רבות נוספות.

הדברים הנ"ל הם עקירת ההלכה וגורמים לחורבן גדול. שכן ידוע מה שנפסק בשו"ע (חו"מ סימן לה, יד) שאשה פסולה לעדות. ושדרושים לצורך כל העדויות שני עדים כשרים¹⁴⁰. וכן ידועים הפסולים לעדות הנזכרים בשו"ע חו"מ (סימן לד) כגון: אדם המוסר לערכאות (שם סעי' כב), ופסול של חילונים ועוברי עבירות מהתורה (שם סעי' א והלאה).

נמצא שדייני הרבנות עוברים בזה איסור חמור. שמקבלים עדויות של עובדות סוציאליות נשים, או של חילונים ועוברי עבירות, וגם הם פסולות מהתורה מצד שמוסרות למשטרה ולבית המשפט.

---

138. כך מעיד הדיין מרדכי טולידנו (בספרו 'מעשה ב"ד' חלק חו"מ סי' ה). וכן שמענו עדות שהדיין י. יפרח בהוראת הרה"ר ש.מ. עמר כפה גט ע"י שקיבל עדות של עובדת סוציאלית על אלימות מילולית של הבעל כלפי ילדיו (ולא כלפי האשה). והבעל טען שהעו"ס משקרת ולא נאמנת. הדיין י. יפרח השיב שעו"ס נאמנת בביה"ד הרבני כשני עדים כשרים, וכפו את הבעל לגט. וכן קיבלנו לידינו 'החלטה' מתאריך ה' תמוז תשע"ה בהרכב הדיינים י. אליעזרוב. יוסף גולדברג. ד. בירדוגו שעל סמך עדות של אשה חילונית. יועצת נישואין כפו על הבעל חיוב גט והטילו על הבעל העני סנקציה של מזונות מעוכבת בס"ך 5000 ₪ לחודש.

139. מונח לפנינו פס"ד של הדיין בר אור-מזרחי שמקבל כל עדות עו"ס כשני עדים מהטעם 'אומן לא מרע אומנותיה' ומעיד שכן נוהגים בכל בתי הדין הרבניים.

140. גם לפי הרמ"א בחו"מ (סי' לה סעי' יד), שיש תקנה להאמין לנשים בעניין הכאות וקטטות במקום שלא מצויים גברים כדי לדעת את מי להזהיר את האשם בקטטה או לקרותו עברין. אבל כל זה אינו שייך לענין כפיית גט. שהרי ברמ"א באבה"ע (סי' קנד, א) כתב מפורש עפ"י האגודה בשם מהר"ם דבכפיית גט צריך עדים כשרים, שחובה לברר את כל הפרטים והעובדות ולפי כל כללי ההלכה. וכבר כתב בספר 'משפטי ישראל' (סי' ה אות ג). וז"ל: "ומה שכתב הרמ"א (לפי הגירסא בדפוסים שלפנינו) שמושיבים נשים אחרות ביניהם. הוא רק בכדי לבדוק מי אשם בקטטה הבעל או האשה, וכדי להזהיר ולהתרות או לקרותו עברין אם הוא אשם בהכאת אשתו, אבל לענין כפיית גט לא מצאנו בדבריו שסמך על נשים אלא אדרבה ראה ברמ"א (סעיף א) דכפיית גט צריך עדות. (וראה בספר 'משפטי ישראל' שם, שהביא את הביאור האמיתי ברמ"א דאין כפייה במכה אשתו אפילו יש עדים כשרים על כך). והרמ"א אזיל בזה לשיטתו בחו"מ (סו"ס לה) דלענין הכאות וקטטות יש תקנת ר"ת שבמקום שמצויות רק נשים ולא גברים, מקבלים עדות נשים, וה"נ רק נשים מצויות בבית והאנשים במלאכתם, ולכן יושיבו נשים לברר הדבר, ובדפוסים ראשונים הובא ברמ"א גירסא "ומושיבים ביניהם אחרים" היינו דבענין עדים כשרים ולא נשים. ובבית יוסף (חו"מ סו"ס לה) פסק כרמב"ם ורשב"א ודלא כתקנת ר"ת דגם בענין הכאות וקטטות צריך עדות אנשים להעניש, ואפילו במקום שאין האנשים מצויים, אין סומכים על עדות נשים", עכ"ל ה"משפטי ישראל".

כמו כן, חמור מאד שדייני הרבנות סומכים על עדות כתובה בדו"ח של עו"ס, בלי שהיא מופיעה בפניהם. ורק ע"פ חוות דעת כתובה סומכים עליהם ויש בזה גם פסול מצד "מפיהם ולא מפי כתבם".

וראה מה שפסק מרן ה'חפץ חיים' (בהלכות לשה"ר כלל ז' ס"ג), שכל זמן שלא באו שני עדים כשרים והתקבלה עדותם בבי"ד כשר, כל מי שמקבל ומאמין לדברים של גנות חבירו שמספרים העדים, הרי זה בכלל האיסור החמור של קבלת לשה"ר, (שהאריך ה'חפץ חיים' בהקדמתו לספרו שכרוכים בזה 17 לאוין ו 13 עשין).

א"כ נמצא שדייני הרבנות המקבלים עדויות פסולות של נשים עו"ס שהן חילוניות ועוברי עבירה, וכדומה. דיינים אלו נפסלים לעדות ודיינות משום שעוברים שלא כדין על איסורי לשון הרע ורכילות החמורים¹⁴¹.

לגבי עצם טענתם וטעמם של דייני הרבנות להצדיק את נאמנות האשה העובדת סוציאלית או האיש החילוני העו"ס - כשני עדים. סברתם מופרכת לגמרי מההלכה:

א. הנימוק שכתבו שאשה עו"ס נחשבת שליח ביי"ד - דבר זה אינו נכון בעליל שהרי שליח ביי"ד לא נאמן כדי לכתוב פיתחא (כתב סירוב) נגד הבעל דין, וכמבואר בשו"ע (ח"מ ס"י יא סעי' ב) - כיון שזה הוצאת ממון. ועל הוצאת ממון צריך שני עדים. ושליח ביי"ד לא נאמן כשני עדים להוצאת ממון, א"כ רואים ששליח ביי"ד אין לו דין נאמנות כמו שני עדים.

ב. הטעם השני שכתבו שעו"ס נאמן משום "שאומן לא מרע אומנותיה" - אינו נכון! כי טעם זה שייך רק בענייני איסורים ("עד אחד נאמן באיסורים") ולא בענייני ערוה וכפיית הגט - שצריך שתי עדים כשרים. (כמבואר לעיל בסימן כ).

ג. יתירה מזו. עובדים סוציאליים, אינם פועלים מטעם ביה"ד כלל. הם ממונים ע"י המדינה ופועלים מטעמה, ולכן אין להגדירם שליחי ביי"ד. כמו כן, מכוח תפקידם הסמכותי דברי העו"ס מתקבלים בבית משפט כמעט ללא עוררין, ועפ"י רוב השופטים לא בודקים אחריהם. ע"כ הם אינם מפחדים לשקר ולהרע אומנותם כי לא בודקים אחריהם. וגם כאשר מנסים לבדוק אחריהם, קשה לגלות את השקרים וההגזמות שלהם שגורמים תמיד לטעויות בשיקול הדעת. וחשוב להדגיש שעל פי החוק הפלילי, עו"ס שהתעלל בקטנים אי אפשר להעמידו לדין פלילי, וכן

---

141. למרות שכבר כתב בשו"ע (ח"מ ס"י לד ס"ב) שעל איסור תורה שאין לוקין עליו לא נפסלים לעדות מהתורה. וא"כ לכאורה הו"ה בנידוד באיסורי לשה"ר ורכילות. מ"מ מצינו במשנה (בסנהדרין כד): בענין פסול סוחרי שביעית לעדות, שהאיסור נלמד מ"לאוכלה ולא לסחורה", שמוכח שם ב"ד רמה' ונימוק"י, ועוד ראשונים (שם) - שאע"פ שאין לוקין עליו, מ"מ לולי שהם מורי היתר בזה היו נפסלים לעדות ודיינות מהתורה - כיון שעושים זאת עבור תאוות ממון. ולפ"ז הו"ה בנידון דין שדייני הרבנות אין להם שום מורה התירה לגזול ע"פ עו"ס - וכיון שאנן סהדי שכל דיין שיש בו מעט יראת שמים לא היה מקבל עדות של עו"ס, אם לא היה מקבל משכורת כל-כך גבוהה, פשוט שכל קבלת עדותם הוא רק משום תאוות הממון שהיא משכורתם העצומה של עשרות אלפי שקל בחודש, וכן טובות הנאה גדולים נוספים, א"כ פשוט שהם גרועים מסוחרי שביעית ונפסלים לעדות ודיינות מהתורה, גם ב'לאו שאין בו מעשה'. וכן פסקו התומים (ח"מ ס"י לד סק"ג), ונתיבות המשפט (ס"י לד סק"א), כדעת הי"ד רמה' שכל לאו שאין בו מעשה - אם עושה מחמת חימוד ממון הוא נפסל לעדות ולדיינות מהתורה, והוכיחו דבריהם משו"ת המהרי"ק (שורש קכו).

שמענו עדויות מהורים שילדיהם הקטנים הוכו קשות במוסדות הרווחה ע"י עו"ס, ופעמים אף איבדו את הכרתם ואושפזו בבית חולים - וכשהגישו תלונה במשטרה אמרו להם שאי אפשר להעמיד עו"ס לדין פלילי על הכאת הילדים הקטנים שתחת חסותו. א"כ תמוה איך דייני הרבנות סומכים על אנשים אכזרים כאלו וקובעים שיש להם דין של 'אומן לא מרע אומנתיה'.

ב

דיינים הפוסקים ע"פ עו"ס עוברים על "לא תעמוד על דם רעך"

ידוע ומפורסם שבמדינת ישראל אנשים רבים נשפטים בטעות או במזיד שלא כדין בדברים חמורים ביותר כולל מאסרי עולם!!!

וק"ו בעדויות של עובדות סוציאליות ורווחה, שיש להם נטייה ברורה להעיד אך ורק לטובת האשה ומשתמשים בעלילות שקר להרחיק את הבעל מהילדים והאשה, בטענות של: אלימות פיזית קשה כלפי האשה והילדים, פגיעה בהם בענייני קדושה. הדברים הנ"ל כרוכים בענישה של מאסר לשנים ארוכות כידוע.

וכבר פורסמו כתבות ארוכות גם בעיתונות הכללית ובהם: עדויות משופטים, פסיכולוגים ועו"ד שעובדות סוציאליות אינן נאמנות, הן משקריות, מסלפות עובדות ומעלילות דברים שלא היו¹⁴². עלילות אלו - המצויות היום כמעט בכל תיק גירושין שפותחת האשה כדי לקדם הליך מהיר וגזלת רכוש הבעל והרחקתו מילדיו - מביאים לעינוי פיזי ונפשי קשה של הבעל, ביזיונות גדולים ואף למאסרים ארוכים בכלא עד כדי סכנת נפשות של ממש.

אשר ע"כ אשה הפונה לגורמי רווחה בעלילה נגד בעלה 'שמתעלל בילדים או מכה אותם', עוברת על האיסור החמור של "מוסר" שאין לו חלק לעולם הבא, ודינה נפסק בשו"ע חו"מ (סי' שפח סעי' טו). וכן נפסק בשו"ע שהשולח את חבירו למסור (והחזק לעשות שליחותו) נחשב המשלח כמוסר (ראה פ"ת שם סק"ז).

וק"ו שאשה המוסרת את בעלה לרווחה, שכידוע הרווחה מעבירה את הטיפול לבית המשפט. והם מענישים את הבעל כחוקי הגויים. ודאי שבאופן זה נחשבת האשה ל'מוסר' גמור, כמבואר בשו"ע (חו"מ סי' שפח ס"ב) שדין מסירה שייך גם באנס ישראל.

גם אם הדברים נכונים, והבעל התנהג לפעמים באלמות כלפי אשתו או הילדים. גם בזה פשוט שאין הדבר מתיר למוסרו לעונשים שאינם ע"פ תורה. אלא יש לקוראו לדין תורה. שיזהירו אותו שלא ימשיך במעשיו הרעים.

ידוע שכל עלילות ומסירות אלו שנעשים בהליכי גירושין ע"י הנשים בגלל הגיבוי המלא שמקבלות מדייני הרבנות שמקבלים את חוות דעתה של העובדות סוציאליות לטובת הנשים בכל

---

142. לדוגמא, התפרסם בעיתון 'ישראל היום' (מתאריך 8.12.14) ע"י העיתונאים מ.י. יצחקי ונ. לנסקי תחקיר תחת הכותרת 'גברים בוכים בלילה', ובו עדויות רבות על השקרים והעלילות המזויעות של העו"ס נגד אבות ובעלים.

הנ"ל. נמצא שגם דייני הרבנות שהם מקבלים את חוות הדעת של עובדות סוציאליות - הם שותפים פעילים של האיסור החמור והנורא של מסירה.

כמו כן האיסור מסירה בפניה לגורמי הרווחה היא לא רק במסירת הבעלים אלא גם במסירת הילדים, שכפי הידוע אחרי שגורמי הרווחה נכנסים לבית משתלטים על כל הבית, ועל כל חינוך הילדים. מוציאים ילדים מחזקת הוריהם למוסדות רווחה ומרכזי חירום, ובמקומות אלו נפגעים הילדים פיזית, נפשית ורוחנית הרבה יותר ממה שהיו עלולים להפגע בבית¹⁴³.

ג.

חומר האיסור בקביעת משמורת הילדים ע"פ עדות של עובדות סוציאליות

הדבר ידוע לנו מעדויות רבות שדייני הרבנות מקבלים עדויות וחוות דעת מעו"ס להוציא את משמורת הבנים מהאב נגד ההלכה, שנפסק בשו"ע אבה"ע (סימן פ"ב ס"ז), שאחרי שש שנים הבן לעולם עם האב, וגם לגבי הבנות עיי"ש ברמ"א שאם רואים שיותר טוב להם להיות עם האב נותנים אותם במשמורת האב.

והנה בספר עזר משפט (סימן כח) לדיין א. גולדשמידט הביא שכבר בט"ו באדר א' תשי"א החליטה מועצת הרבנות לקבל את חוות הדעת של עובדות סוציאליות בענין קביעת משמורת הילדים, ומביא שם שטעם החלטת מועצת הרבנות בזה כיון שדין קביעת משמורת הילדים אצל האב או האם זה לא מצד טובת ההורים בזה אלא מצד טובת הקטנים בזה, וידוע שבי"ד הוא אביהן של יתומים ולא דוקא יתומים אלא גם של כל הקטנים, ומדין אפוטרופוס בי"ד יש לו כוח למנות עובדות סוציאליות בשביל חוות דעת של עובדות סוציאליות לקביעת משמורת הילדים.

והנה דבריו הם חמורים מאד ומרפסן איגרי, ונוגדים את פסקם של גדולי הדורות:

---

143. ישנם מקורות ותחקירים כיצד הילדים נפגעים כתוצאה מהתערבות גורמי סעד ורווחה בישראל, וגם במבט חילוני הרווחה מזיקה יותר מאשר היא מועילה. ראה לדוגמא עיתון ישראל היום (8.12.14) כתבה תחת הכותרת 'גברים בוכים בלילה' מהעיתונאים מ.ג. יצחקי וכן נ. לנסקי.

ומכאן תצא אזהרה חמורה מאד שיש רעה חולה מאד בשנים האחרונות בציבור החרדי שאפילו כשרואים בית וילדים מתפרקים בגלל כל הנ"ל, והשכנים או ידידים יכולים לעזור, אולם הם מתביישים ומתעלמים ולא עוזרים. שבזה הם עוברים על האיסורים החמורים "לא תעמוד על דם רעך", "וחי אחיך עמך", "ואהבת לרעך כמוך", ועליהם יתקיים הפסוק במשלי (כ"ד פסוק ז) "התרפית ביום צרה, צר כחכה", ועיין שם ברש"י מצודות ומלבי"ם שזה מדבר על אדם שיכול לעזור לחבירו בעת צרה ואינו עוזר, שמשמים יביאו לו צרות ואז הקב"ה לא יעזור לו מידה כנגד מידה.

וכמו"כ אנשים שידועים את העוולות הקשות שדייני הרבנות עושים ויכולים למחות ואינם מוחים בזה הם בכלל כל האיסורים והעונשים הנ"ל, וק"ו 'הרבנים הנאורים' שהם מצדדים בצד החלש (קרי האשה) ומפנים נשים למשטרה וגורמי הרווחה, והרבה מאד פעמים גם בלי לשמוע את הצד של הבעל שהם בכלל כל הנ"ל, וק"ו ובן בנו של ק"ו דייני הרבנות עצמם, שחלים עליהם כל האיסורים והעונשים הנ"ל.

1) הכנה"ג באבה"ע (סימן פב הגהב"י ס"ק ז) מביא בשם מהר"ם פדאווה(סימן כג), ושו"ת מהרש"ך (ח"א סימן פז), ושו"ת משפט צדק (ח"א סימן כג), שבי"ד הראוי לדון במשמורת הילדים צריך להיות הבי"ד החשוב שבעיר!, וא"כ איך בענין קביעת משמורת הילדים דייני הרבנות סומכים בעינים עצומות על עובדות סוציאליות חילוניות שאין לה שום הבנה בטובתם הרוחנית של הקטנים. האם עובדות אלו שבקושי מצליחות לחנך את עצמן ואינן מבינות בין טוב לרע - נחשבות בשיקול דעתן לבי"ד החשוב בעיר!?

2) בשו"ע (חו"מ סימן רצ ס"ב) נפסק, וז"ל: "אין בי"ד ממנים אפוטרופוס לא אשה לא עבד ולא קטן ולא עם הארץ, שהוא בחזקת חשוד על העבירות, אלא בודקין אדם נאמן ואיש חיל ויודע להפך בזכות היתומים וטוען טענתם, ויש לו כוח בעסקי העולם כדי לשמור הנכסים ולהרויח בהם". הדבר ברור שעובדות סוציאליות אינן עומדות כלל בתנאי ההלכה כיצד צריך להראות אדם שאחראי על הילדים. וא"כ דייני הרבנות עוקרים בכך את ההלכה שכבר משנת תשי"א שמסרו את קביעת משמורת הילדים והחלטות הנוגעות לעתידם הרוחני לעובדות סוציאליות ורווחה - נגד השו"ע. האם לזה יקרא בי"ד אביהם של יתומים. הרי בפועל ביה"ד הרבני קובע את משמורת הילדים והסדרי ראייה ע"י חו"ד עו"ס שעושים ככל העולה על רוחם נגד טובת הקטנים ברוחניות ובגשמיות. ולאור האמור. דייני הרבנות שמפקירים ילדים להחלטות מסוכנות של הרווחה עוברים על לא תעמוד על דם רעיך ונפסלים בזה לעדות ולדיינות (כנ"ל בהערה 141).

ד

שינוי הסכם גרושין במזונות ומשמורת הילדים אחרי נתינת הגט - בגין דו"ח של עובדות סוציאליות

בספר עזר משפט (סימן כח לדיין א. גולשמיט) מביא שנוהגים בבתי הדין הרבנים לשנות את הסכמי הגירושין אחרי הגט בנושא מזונות ומשמורת הילדים, באמתלא שכביכול כל הדברים הנ"ל נקבעו לא לטובת ההורים אלא לטובת הקטנים וטובתם משתנה מפעם לפעם, וכיון שכן אם יש חוות דעת אחרת של עובדות סוציאליות על טובת הקטנים, הדברים משתנים, עכ"ד.

ה'עזר משפט' מתעלם מהלכה פסוקה שתנאים משתנים אחרי נתינת הגט יכולים לבטל את הגט מהתורה, גם אם כתבו שהסכם הגרושין לא קשור לגט מדין 'גט מוטעה', כמבואר לעיל בהרחבה בסימן ד'.

ה

איסור גזל בהרחקת אב מילדיו ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות

ידוע מעדויות רבות (לדוגמא מהדיין מרדכי טולידנו בספרו מעשה בי"ד חלק חו"מ סימן ה, ומהדיין בר אור-מזרחי) שמעידים שכך נוהגים הדיינים ברבנות, שמקבלים חוות דעת של עובדות סוציאליות להרחיק אבות מילדיהם הקטנים וגם לזמנים ממושכים ביותר.

במקרים רבים גם כשהאב נורמטיבי לגמרי, הוא מורשה לראות את ילדיו רק תחת פיקוח של עו"ס במרכז קשר, ומציאות זו פוגעת באב ובמעמדו כלפי ילדיו הקטנים, וכן פוגעת בקטנים עצמם. הרחקת האב מילדיו שלא ע"פ התורה, אסורה מדין מזיק, ואע"פ שהזכות שיש לאב בילדיו אין זה בגדר זכות ממונית, מ"מ שייך בזה איסור דאורייתא של דין מזיק. הדבר מוכח מהטעם המוזכר בדברי הראשונים על האיסור להזיק, שלדעת החינוך (במצוה רמג), והיד רמ"ה (ב"ב פב סימן קז) הוא מדין "ואהבת לרעך כמוך".

טעם זה שייך לא רק במזיק זכות ממונית, אלא גם בכל זכות שיש לאדם בדבר מסוים, כולל זכות רוחנית וע"כ פשוט שבהרחקת האב מילדיו יש בזה דין מזיק.

ברם ברבינו יונה (אבות פ"א משנה א) מבואר שדין מזיק נלמד מאיסור גזל. וכן משמע להדיא בטור (בחור"מ ריש סימן שעח), וא"כ בשלמא בזכות ממונית מצינו איסור גזל, אבל בנידו"ד שזה כעין זכות רוחנית ואין שייך בזה כלל זכות ממונית, א"כ לכאורה לא מצאנו בזה ששייך דין גזל וממילא גם אין איסור מזיק. אמנם בספר עמק המשפט¹⁴⁴, מביא הרבה אחרונים שיש בזכויות יוצרים דין בעלות גם אם זה לא ערך ממוני. וא"כ ק"ו בענייננו בילדיו שהביאם לעולם - יש איסור גזילה בהרחקתו מהם, וע"כ נראה דגם לדעת רבינו יונה והטור שמזיק זה משום איסור גזל, יש בהרחקת האב מילדיו איסור מזיק וגזל¹⁴⁵.

---

144. חלק זכויות יוצרים עמוד קנג - ועיי"ש באריכות הדברים בספר עמק המשפט בסימנים א - יב.

145. ובמחשבה ראשונה היה נראה לומר שיש בהרחקת האב מילדיו איסור גזל - עפ"י מה שמצינו בגמ' (בחולין פז). מובא שם מעשה באחד ששחט והשני חטף ממנו את מצות כיוסי הדם, ורבן גמליאל חייב אותו לתת לו עשר זהובים על גזילת המצוה, ודבר זה נפסק להלכה בשו"ע (חור"מ בהלכות נזיקין סימן שפב ס"א). ומבואר בספר לחם חמודות (פ"ו דחולין ס"ק כה), שלא דוקא אם קדם האחר ועשה את המצוה אלא ה"ה אם רק מנע את חברו לעשות את המצוה וגם הוא לא עשה, חייב זהובים.

ובספר כפתור ופרח (פרק טז) כתב שמכאן מוכח שהגזול מצוה מחבירו עובר ב'לא תגזול', שהרי הגזול מצוה לא גרע מגזול שוה פרוטה, וא"כ כיון שיש מצוה על האב לחנך את ילדיו וחובה החינוך על ילדיו זה לא רק על בניו אלא גם על בנותיו, כמפורש במאירי (נזיר כט). תוספות הרא"ש (יומא פב.), רש"י (פסחים פח: בד"ה על ידי), רבינו אברהם מן ההר (בפירושו לנזיר כט): והערך השולחן (או"ח סימן שמג ס"ק ד), בשם הרשב"א.

ואדרבה משמעות התוס' ישנים ביומא (פב. ד"ה בן) שמצות חינוך שייך אך ורק על האב בלבד ולא על האם, וכן פסק המג"א (באו"ח סימן שמג ס"ק א ועיין משנ"ב שם סק"ב). וא"כ נמצא שבהרחקת האב מילדיו או אפילו רק בהפקעת המשמורת מהאב שלא כדין תורה, שע"י זה הוא פחות יכול לקיים את מצות חינוך, שיש בזה איסור גזל של מצות חינוך שיש על האב.

ברם יש לדחות ראייה זו (מהגמ' בחולין) שני טעמים:

א. הש"ך (חור"מ סימן שפב ס"ק ג) פוסק כדעת המהרש"ל (ב"ק בפרק החובל סימן ס) שכל דין גזילת מצוה שייך אך ורק במצות של תורה ולא מצוות דרבנן, וכן פסקו בשו"ת נחפה בכסף (חור"מ סימן א דף ס"א ע"א וע"ד), שו"ת מכתב לדוד (פארדו י"ד סימן ע"ב דף קטו ע"ב) והוכיחו כן מדברי הרמב"ם. וא"כ בנידו"ד שמצות חינוך של האב על ילדיו הוי מצוה דרבנן בזה אין דין של גזילת מצוה.

ברם נראה להוכיח מהגמ' בקידושין (סג.) אשה האומרת שב עימי בצוותא או שחוק לפני או רקוד לפני והתקדש לך מקודשת, למ"ד שאינה לשכירות רק לבסוף - שיש לזה דין כסף כמו ממון. וכן בנידו"ד הרחקת האב מילדיו נחשב לנזק ממוני ויש בזה איסור גזל מהתורה (ראה בהערה בהרחבה)¹⁴⁶.

וכן בעצם העובדה שדייני הרבנות לא דוחים את חוות דעת העו"ס - בזה הם עוברים על איסור לאו של 'לא תעמוד על דם רעך' שכבר כתב הרמב"ם (בספר המצוות מצוה רצז) שלא זו נאמר גם על הצלת ממון חבירו, וק"ו בנידו"ד שיש כאן גם איסור 'לא תרצח' (כמבואר להלן אות ז).

ויש להדגיש שהאיסור גזל שייך לא רק מצד האב אלא גם מצד גזילת הקטנים כמו שפסק בשו"ע (חור"מ סימן שמח ס"ב) **שיש איסור מהתורה לגזול גם קטן**, וכיון שבהרחקת האב מילדיו נגזל מהקטנים ההנאה שיש להם בקרבת אביהם שפשוט דהוא גזל מהתורה גם כלפי הקטנים. והמציאות הוכיחה באופן ברור שגם במקרים שהאב מכה את ילדיו וכדומה ההרחקה מהאב גרמה לזנק חמור הרבה יותר, הן פיזית ונפשית והן רוחנית. הרבה יותר מאשר היו נשארם עמו יחד, ונמצא שבהרחקת האב מילדיו גוזלים מהקטנים את הנאתם וטובתם שמקבלים כשהם חיים ביחד עם אביהם.

וא"כ דייני הרבנות שהם מרחיקים אבות מילדיהם ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות בזה הם עוברים על איסור גזל מהתורה א. כיון שעובדות סוציאליות, פסולה לעדות מדין פסולי עבירה: מוסר, מחללי שבתות וכדומה. וכן מצד עדות אשה, עדות מפי הקטנים, והעדות מפי האשה והקטנים פסולה מכמה טעמים: 1. מצד 'פסול קרוב'. 2. מדין 'עד מפי עד'. 3. מצד שהם 'קטנים'. 4.

ב. הט"ז (יו"ד סימן כח ס"ק ח) פוסק שגזילת מצוה שייך רק אם הגזול עושה בעצמו את המצוה, אבל אם רק מונע את המצוה והוא בעצמו לא מקיימה אין בזה חיוב של י' זהובים ולא כדברי הלחם חמודות הנ"ל, ולדבריו בנידו"ד לא שייך לחייב מדין גזול מצוה.

146. אחרי העיון נראה לומר שיש בהרחקת האב מידי איסור גזל מהתורה. והטעם: אע"פ שלכאורה כל ההרחקת הילדים מן האב זה אך ורק מניעת הנאה של זכות רוחנית ולא ממון של האב בילדיו, מ"מ נראה להוכיח שכל הנאה אפילו רוחנית יש במניעתה משום גזל דאורייתא והראיה לכך מהגמ' בקידושין (סג.) שאומרת שאם אשה אומרת רקוד לפני או שחוק לפני או שב עימי בצוותא למ"ד שאינה לשכירות אלא לבסוף, אם יש בהנאה הזאת שוה פרוטה והאשה אומרת שבתמורת זה היא תתקדש לו אז היא מקודשת גמורה, ולמ"ד שישנה לשכירות מתחילה עד סוף, א"כ הוי מלוה וקיימ"ל שהמקדש במלוה אינה מקודשת, ומ"מ משמע לכו"ע שאם בקידושין לא היה את החסרון של מקדש במלוה לכו"ע היתה מקודשת, והטעם כיון שהנאה הוה שוה כסף ושוה כסף ככסף כמבואר בקידושין (ב.) וכך נפסק בשו"ע (אבה"ע סימן כז ס"א) וא"כ מוכח שאפילו הנאה רוחנית יש לזה דין ממון גמור כמו כסף ממש, ובטעם הדבר ששווה כסף ככסף עיין בשו"ת אבני נזר (אבה"ע סימן שפז ס"ק ב.).

וא"כ בנידו"ד כיון שמוקנת לאב זכות גמורה להיות בקרבת ילדיו ולגדלם ברוחניות וגשמיות, זה בדיוק כמו לגבי אשה הנ"ל שאומרת שב עימי בצוותא ואקדש אני לך אם יש שוה פרוטה שמקודשת, והרי ידוע ומפורסם שאנשים מוציאים אפילו מאות אלפי ש"ח לעו"ד כדי למנוע את הרחקתם מילדיהם, א"כ מוכח שההנאה הזאת שווה כסף רב מאד, וא"כ הרחקת האב מילדיו ללא סיבה הלכתית מוצדקת, הוא גזל גמור מהתורה משום גזילת ההנאה הנ"ל.

ומטעם זה דייני הרבנות שמוציאים נשים מתחת בעליהם שלא כדין תורה - עוברים על איסור גזל מהתורה, שהרי הטובת הנאה שיש לבעל מהאשה מהישיבה עמה בצוותא, ה"ז שווה כסף שדינו ככסף גמור - ולקחתם מהבעל שלא כדין הוה גזל מהתורה כדמוכח מהגמ' (סג.).

פסול של 'עדות מפי כתבם' (כמצוי שהעדות של העו"ס היא רק ע"י מכתב לביה"ד הרבני, והיא לא נוכחת בדיון ולא מעידה בפיה). ב. כיון שגם אם היו עדים כשרים שהאב אלים כלפי ילדיו, מ"מ אסורה להרחיק את האב מילדיו ע"פ ההלכה, והדבר מהווה גזל מהתורה, גם מצד הנזק לאב וגם מצד הנזק לקטנים.

ו.

איסור של 'לא תונו', 'ואהבת לרעך כמוך'

הרמב"ם (פ"ב מהלכות תשובה ה"ט) פסק שאם אפילו אדם רק הקניט את חברו בדברים חייב לבקש מחילה מחבירו ומקור דבריו מהגמ' ביומא (פז). והמקור לאיסור הזה זה מהגמ' בב"מ (נח:). ונפסק בשו"ע (ח"מ סימן רכח ס"א) שגדולה אונאת דברים מאונאת ממון שזה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון, זה בגופו וזה בממונו הצועק על אונאת דברים נענה מיד.

וא"כ בהרחקת האב מילדיו ע"י עובדות סוציאליות שזה אינו כדן תורה יש בזה צער ובושת גדול גם לאב וגם לילדיו, וברור שזה לא גרע מאונאת דברים ויש בזה איסור של "לא תונו" משום אונאת דברים. וכן כתב רבינו יונה (שערי תשובה, שער השלישי אות מט - ובאגרת התשובה דרש א, אות יט).

וכמו"כ לפי היד רמ"ה (ב"ב) פרק לא יחפור (סימן קז) שבמזיק יש איסור של "ואהבת לרעך כמוך", וזה שייך גם בצער ובושת שאדם מצער ומבייש את חברו, ועובר על איסור תורה של "ואהבת לרעך כמוך" וגם על איסור צער ובושת ("לא תונו").

ז.

איסור 'פן יוסיף' ו'לא תרצח'

מאחר שאבות רבים ניזוקים מזה מאד בגופם ונפשם בעקבות הרחקתם מהילדים, ואפילו שע"י ההרחקה זה לא מזיק בידיים ממש אלא רק בגרמא - מ"מ נפסק בשו"ע (ח"מ סימן תכ סל"א) שאדם שמזיק את חברו בגופו ונפשו בגרמא - חייב דיני שמים.

ופשוט שאע"פ שאינו חייב לשלם מהתורה, דמזיק בגרמא, מ"מ עובר באיסור מהתורה של מזיק, שהרי רק לגבי איסורי שבת בלבד מצינו (בגמ' שבת קכ:): שהתורה לא אסרה גרמא כיון שכתוב "לא תעשה כל מלאכה עשיה אסור ולא גרמא, משא"כ במזיק שאין מיעוט לגרמא בוודאי שיש בזה איסור תורה מדין "פן יוסיף", כמו בכל מזיק את חברו בגופו כנפסק בשו"ע (ח"מ סי' תכ סעי' א).

בתקשורת דוח ששלש מאות גברים התאבדו בשנה האחרונה מחמת הצער שהרחיקו אותם מילדיהם, וכן ידוע שהרבה מתים מהצער ע"י שמקבלים מחלות קשות ר"ל: סרטן, התקף לב, ארוע מוחי, שפשוט שביה"ד הרבני שמרחיק אב מילדיו ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות עוברים גם על האיסור החמור של "לא תרצח". ועיין להלן (אות ט) בשם ה'כלי יקר' שהרחקת האב מילדיו יותר גרוע ממוות. (וראה עוד ב'תחקיר עומק עדכני' בהערה 25)

ח.

איסורי התורה שעוברים דייני הרבנות - בהסתמכם על עובדות רווחה

דייני הרבנות עוברים על איסורי תורה רבים, בגלל שהם מקבלים לשון הרע ללא עדים - ו'החפץ חיים' פסק (שמיה"ל הלכות לשה"ר כלל ז סו"ס ג) שכל זמן שלא באו שני עדים לבי"ד כשר והתקבלה עדותם יש בזה איסור קבלת לשה"ר. ועל כן דייני הרבנות שמקבלים עדות של עובדות סוציאליות ופועלים על פי דבריהם, עוברים על הרבה לאוין ועשין. (עיין היטב בפתיחה של ספר 'חפץ חיים').

ונציין בנידו"ד איזה איסורים עוברים דייני הרבנות המקבלים עדות של עו"ס ורווחה:

7 לאוין - 1. "לא תלך רכיל בעמיק". 2. "לא תשא שמע שוא". 3. "לפני עור לא תתן מכשול". 4. "לא תחללו את שם קדשי". 5. "לא תהיה אחרי רבים לרעות". 6. "לא יהיה כקרח וכעדתו". 7. "לא תחניפו את הארץ".

9 עשין - 1. "ואהבת לרעך כמוך". 2. "וחי אחיך עמך". 3. "הוכח תוכיח". 4. "ובו תדבק". 5. "והדרת פני זקן" (אם האב זקן או ת"ח). 6. אם הוא כהן "וקדשתו". 7. "את ה' אלקיך תירא". 8. עוון של ביטול תורה שיש בזה כמה לאוין (עיין בשמיה"ל עשין סי"ב). 9. והלכת בדרכיו".

2 ארוין - 1. "ארור מכה רעהו בסתר" כיון דרכם בדרך כלל לכתוב שההרחקה נעשתה ע"י שניים מתוך שלשה דיינים ולא מגלים מי הוא שהחליט להרחיק. 2. ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם"¹⁴⁷.

ט.

בתי הדין הרבניים נהפכו לגונבי נפשות

אחרי העיון בחומר האיסור לקבל חוות דעת מעובדות סוציאליות להרחקת האב מילדיו, נראה לומר שיש בזה גם את האיסור החמור של "לא תגנוב" שנאמר בעשרת הדיברות (שמות

---

147. מלבד זאת דייני הרבנות' המקבלים חוות דעת של עובדות סוציאליות, עוברים על איסורים נוספים שנצטוו עליהם במיוחד דייני ישראל. 1. עוברים על עשה של "בצדק תשפוט עמיתך" עיין בשו"ע (ח"מ סימן יז ס"א) שיהיה הדין שווה לשני הצדדים, אבל מנהג דייני הרבנות שברגע שמגיע חוות דעת של עובדות סוציאליות הם נהיים קשים לבעל ונוחים לאשה ולעובדות סוציאליות. 2. "לא תעשו עול במשפט", במה שהם פוסקים נגד התורה עפ"י חוות דעת של עובדות סוציאליות. 3. "לא תגורו מפני איש" - שלא לירא בדין מאיש זרוע, (שו"ע ח"מ סימן יב ס"א) וידוע שהדיינים מפחדים מאד מעובדות סוציאליות ולכך הם פוסקים לפי חוות דעת של עובדות סוציאליות.

אלא שמ"מ נראה כיון שדין זה שייך אך ורק בדיינים והרי דייני הרבנות פסולים לדון א"כ נראה לכאורה שכל האיסורים הנ"ל לא שייכים בדייני הרבנות שהם פסולים לדון.

פכ"א פסוק ט"ו ודברים פכ"ד פסוק ז) **שהגמ' במסכת סנהדרין (פו.) מעמידה שזה לא מדובר בגניבת ממון אלא בגניבת נפשות**¹⁴⁸.

איסורי התורה שעוברים דיני הרבנות בגניבת ילדים - פוסלת אותם לדיינות (ראה בהערה¹⁴⁹).

1.148. דין חיוב מיתה בגונב נפש

והנה דעת הרמב"ם (בפ"ט מגניבה ה"ב) והסמ"ג (לא תעשה קנד), והמאירי (סנהדרין פו.) שלחיוב מיתה בגונב נפש צריך שלושה תנאים:

א. שיגנוב את הישראל ויכניסנו לרשותו. ב. ישתמש בו. ג. ימכרנו לאחרים. אולם דעת רב האי גאון בספר המקח סוף שער כ"ט שגם אם גנבו והשתמש בו או במקרה שגנבו ומכרו בלבד גם חייב בזה מיתת חנק.

2. דיני הגנב והגזלן

בגמ' בסנהדרין (פה:). מבואר שאין חילוק בין אם הגנב הוא איש או אשה, וכך פסקו הרמב"ם (פ"ט מגניבה ה"ו), והסמ"ג (לא תעשה קנד) אלא שיש מחלוקת בפוסקים האם חיוב מיתה בגונב נפש מדובר רק בגנב או גם בגזלן, דעת שו"ת רבי בצלאל אשכנזי (סימן מ) והמנחת חינוך (מצוה לו ס"ק ד), שכל חיוב מיתה בגונב נפש זה אך ורק בגנב שעושה את דבריו בהחבא, אבל בגזלן שעושה בפרהסיא אין חיוב מיתה. אולם דעת המעשה רוקח על הרמב"ם (פ"ט מגניבה ה"א), והר"י פרלא (בביאורו לספר רס"ג לא תעשה צא) שגם בגזלן יש חיוב מיתה.

וחובה להדגיש, **שכל מחלוקת האחרונים זה רק לגבי חיוב מיתה בגזל נפשות, אבל כו"ע מודים שאיסור לאו מהתורה יש גם בגזל נפש**, שהרי בשו"ת רבי בצלאל אשכנזי מוכיח מדברי הרמב"ם (בפ"ט מגניבה ה"ג) שיסוד חיוב מיתה בגונב נפש מישראל ומכרו, שע"י המכירה הוא מתנתק לעולם מקרוביו, ודבר זה שייך רק בגנב שהדבר בהחבא, אבל בגזלן כיון שהדבר מפורסם א"כ איננו אבוד לעולם, כיון שידעים איפה הנגנב ויפדהו.

נמצא שכל החסרון בגזלן לדעתם מצד דין המכירה בלבד ולא מצד מעשה הגניבה, כיון שדין המכירה מטרתה להאביד אותו לעולם מכל קרוביו, ובגזלן שהדבר ידוע איפה הנגנב נמצא ויפדהו לכן חסר כאן בדין מהות המכירה שהתורה קבעה בנידון כדי לחייב את הגונב נפש מיתה. ומוכח שבמעשה הגזילה אין שום חסרון, ומאחר שכתב הרמב"ם (בפ"ט מגניבה ה"א) שיש בגונב נפש ומכרו שני לאוין, לאו אחד של גניבה ולא שני של מכירה, א"כ ברור שבודאי לכו"ע בגזלן יש איסור לאו מהתורה של גונב נפש, הגם שאין בו חיוב מיתה מצד המכירה.

149. איסורי התורה שעוברים דיני הרבנות בגניבת ילדים - פוסלת אותם לדיינות

ברמב"ם (פ"ט מגניבה ה"ו), ובחינוך (מצוה לו) מבואר שהחיוב הוא על כל גניבת אדם מישראל בין גדול ובין קטן, בן יומו שכלו לו חודשיו בין זכר ובין נקבה.

כמו"כ מבואר ברמב"ם (שם הלכה ה) שהגונב את בנו או את אחיו הקטן וכן האפטרופסין שגנבו את התומים שהן סמוכין אצלם, ובעה"ב שגנב אחד מן הקטנים הסמוכים על שולחנו, ומלמד תינוקות שגנב את אחד הקטנים הלומדים אצלו פטורים, שנאמר "ונמצא בידו" פרט לאילו המצוים בידם, וכן כתב הסמ"ג לא תעשה קנ"ד.

והדבר פשוט שבכל המקרים שכתבו הראשונים שפטור, הכוונה אך ורק שפטור ממיתת ב"ד וכן ממלקות, כמבואר ברמב"ם (פ"ט מגניבה ה"א), משום דהוי לאו שניתן לאזהרת ב"ד אין לוקין עליו, אבל בוודאי שיש בזה איסור לאו מהתורה של "לא תגנוב".

וכמו"כ אם מכרם גם עובר על איסור לאו מהתורה של "לא ימכרו ממכרת עבד", כן כתב המנחת חינוך (במצוה לו ס"ק א) והנפק"מ בזה שאדם שגונב או מוכר נפש נפסל בכך לעדות מהתורה עיי"ש.

חומר האיסור של גונב נפש בהרחקת האב מילדיו ע"י בתיה"ד הרבניים והנשים (ראה בהערה¹⁵⁰).

לפי הטעם של איסור גונב נפש האיסור קיים גם בהסתה בלבד - גם ללא הרחקה של האב בפועל. דהנה הטעם שהתורה אסרה לגנוב נפש מבואר במדרש (במדבר רבה פרק ט הלכה ז), וז"ל: "ומכה אביו ואמו וכו' וגונב איש ומכרו", וכי מה ראה להפסיק גונב נפש בין מכה למקלל, והלא לא היה ראוי להפסיק ביניהם לפי שמכה ומקלל שניהם נאמרים בעונש אביו ואמו, למה עשה

והנפק"מ לנידון דידן שביה"ד הרבני שעוברים על איסורים הנ"ל - נפסלים משום כך לעדות ודיינות מהתורה כמו שכתב התומים (ח"מ סימן לד ס"א), שאדם שעובר על לאו מהתורה שאין בו מלקות בגלל שניתן לאזהרת ב"ד (כנידון דידן) נפסל בזה מהתורה לעדות ודיינות ועוד כיון שהם עושים דברים אלו בגלל תאוות ממון זה פוסל אותם לעדות ודיינות מהתורה (כפי שכתבנו לעיל בהערות 134, 141).

ואע"פ שהדיינים לא יודעים שהם נפסלים לעדות ע"י זה, כבר התבאר בשו"ע (ח"מ ס"י לד סעי' כד) ובסמ"ע (שם ס"ק נז), שבאיסור דאורייתא הוא לא צריך לדעת שנפסל לכך לעדות ודיינות, וע"כ אע"פ שדייני הרבנות לא יודעים על האיסור של 'גונב נפש', מ"מ אנו סהדי שדיינים ברבנות שמרחיקים אבות ע"י עובדות סוציאליות יודעים שהם עוברים על איסור, ואע"פ שהם לא יודעים את שם האיסור במדויק, מ"מ זה כבר מספיק לפסול אותם לעדות ודיינות, וכמבואר בסמ"ע (שם) ובנתיבות המשפט (ח"מ ס"י לד ס"ק טז).

150. חומר האיסור של גונב נפש בהרחקת האב מילדיו ע"י בתיה"ד הרבניים והנשים

הרמב"ם (פ"ט ה"ה) והחינוך (מצוה לו) מביאים את ההלכה שהגונב את בנו פטור כיון שבנו מצוי בידו, וכבר ביארנו לעיל (בהערה 149) בשם המנחת חינוך שפטור אך ורק מדין מיתה, אבל מ"מ יש עליו איסור תורה של גניבה, ואם גם מכר את בנו יש לו איסור לאו של מכירה.

ולכאורה הלכה זאת של גונב את בנו צ"ע שהרי בשלמא באדם זר שייך דין גניבה שגונב את הקטן מרשות הוריו אבל האבא שהילד מצוי תחתיו צ"ע ממי הוא גונב את בנו שהגמ' בסנהדרין (פ"ה):. **צריכא ללמוד שפטור ממיתה, ומ"מ יש לו איסורי לאוין כדבארנו.**

והנראה לומר שכיון שכל ילד נמצא ברשות ובחסות שני הוריו, נמצא שאם האב גונב את הילד מאמו, וכן ה"ה להיפך כשהאשה גונבת את הילד מרשות וחסות האבא יש בזה את האיסור החמור מהתורה של גונב איש ומכרו, כשהורה מוציא את הילד מהורה השני. ואע"פ שאין בזה חיוב מיתה כיון שהילד מצוי תחת ידי, וגם לא מתקיימים בזה ג' התנאים לחיוב מיתה כמבואר לעיל (בהערה 148), מ"מ יש בזה איסור לאו מהתורה של גניבת נפש מישראל.

ומהגמ' סנהדרין מוכח שדין גונב נפש שייך לא רק באדם זר הגונב נפש מהוריו אלא ה"ה בהורה אחד שגונב את הילד מרשות ההורה השני, ובמיוחד לפי שהתבאר שהטעם שאסרה תורה גניבת נפש כיון שרוב הנגבים הם קטנים וע"י גניבתם הם לא מכירים את הוריהם, ובאים לידי הכאתם וקללתם רח"ל, שבודאי ע"י גניבת ילד מההורה השני שכידוע הוא נעשה ע"י הסתות פרועות נגד ההורה השני, והדברים מגיעים ממש כמצוי מאד היום להכאות וקללות של הילדים נגד ההורה השני, המושמץ ע"י ההורה המחזיק בילדם לבדו. על כן ברור שבגניבת ילד שעושה הורה אחד להורה השני שיש איסור מהתורה של 'לא תגנב'.

והדבר מצוי ביותר בנשים שבהליכי גירושין מקבלות גיבוי מבתי הדין הרבניים לכל עלילות והשקרים שאומרות על הבעל, כדי לקדם בכך כפית גט על הבעל - וסוף דבר הילדים המוסתים נגד אביהם בגיבוי דייני הרבנות עלולים לפגוע באביהם להכותו להשפילו. דייני הרבנות העוזרים ומסייעים בהשפלת האב ובהרחקת ילדיו ממנו עד שעלול האב להפגע מילדיו - עוברים על האיסור החמור של גונב נפש, ובשל כך הם גם נפסלים לעדות ודיינות כמבואר לעיל (בהערה 141) בשם היד רמה והנימוק".

כן, ללמדך שעל זה נתחייב גונב נפש מישראל (שהוא הגורם לזה) לאחר כך הוא מכה אביו ואמו ומקללם, לפי שאינו גדל עמם ואינו מכירם, עכ"ל.

נמצא שלפי טעם ה'מדרש רבה' שכל האיסור של גונב נפש כיון שע"י הקטן שוכח מהוריו ויכול לבוא ע"י הכאה וקללה של הוריו, לכן גם אם לא מריקין את האב הבית אלא רק מסיתים נגדו (האם ושאר גורמים) - שמצוי שע"י זה ילדיו מגיעים לאיסור החמור של הכאה וקללה של אביהם, ובמצאות זו הילדים המוסתים כבר אינם ברשותו ואינו יכול לשלוט עליהם בשום דבר כמעט, וע"כ פשוט שנשים אלו עוברות באיסור החמור של "גונב איש ומכרו"¹⁵¹.

151. ואע"פ שאין פה מיתת בי"ד כיון שבדרך כלל לא מתקיימים ג' התנאים לחיוב מיתת בי"ד (כמבואר בהערה 148) וכמו"כ בכך כיון שמצוי תחתיו תמיד אין חיוב מיתת בי"ד, אבל מ"מ איסור לאו בודאי יש של איסור לא תגנובו, וכן מבואר בספר דעת זקנים מבעלי התוספות ופרוש הרא"ש (בפרשת משפטים פרק כא פסוק טז), שכשגונבים את הנער הקטן ומגדלים אותו בין עם אחר מתנכר אל אביו ואמו להכותם ולקללן.

נראה מיפרושו שאפילו שהקטן יודע מי אביו ואמו, עצם העובדה שהם לא מגדלים אותו אלא אחר זה גורם לו ניכור כלפי הוריו עד שמכם ומקללם, וא"כ ה"ה בהסתה של האם כלפי אביהם אע"פ שהם יודעים מי זה אביהם, מ"מ ע"י הסתת האם הילד מתנכר לאביו להכותו ולקללו רח"ל, ואינו ברשותו לכלום כמצוי מאד היום, והדבר הזה נכלל באיסור של גונב איש ומכרו' .

והנה בגמ' (בב"מ טו). יש מחלוקת בין ר' יהודה לר"ש, האם דרשינן טעמא דקרא שלדעת ר' יהודה לא דרשינן טעמא דקרא ולכך בין אלמנה עניה ובין עשירה אין ממשכנים אותה, אבל ר"ש חולק וסובר שדרשינן טעמא דקרא וסובר שדוקא באלמנה עניה התורה אמרה שיש איסור למשכן אותה כיון שאין לה כלום, ונמצא שכל ערב ובוקר נכנסת ויוצאת אצלו, וא"כ אתה מוציא עליה שם רע בזנות אצל שכנותיה, משא"כ באלמנה עשירה שלא צריכה להיכנס ולצאת אצלו ערב ובוקר ואין חשש שיצא עליה שם רע אצל שכנותיה, לכך סובר ר"ש שאפשר למשכן אלמנה עשירה.

ולהלכה פסקו הרמב"ם (פ"ג ממלוה ולוה ה"א) והשו"ע (ח"מ סימן צו ס"ד) שהלכה כר' יהודה שאין ממשכנים לא אלמנה עניה ולא עשירה, כיון שלהלכה לא דרשינן טעמא דקרא, וא"כ בנידון דידן שדין הסתה של האם כלפי האב שלמדנו שיש בזה איסור של גונב איש וכו', מטעמא דקרא לפי המדרש רבה נפל כיון שלהלכה לא דרשינן טעמא דקרא, וא"כ יש לומר רק בגונב ממש יש איסור ולא בהסתה של האם נגד האב.

ברם המעיין בדברי הפוסקים יראה שקושית זו נדחית - שכבר מצינו בשו"ת חת"ס ביו"ד (סימנים קד ורנד), ובשו"ת בית יצחק (שמלקיס יו"ד ח"א סימן קמ"ה, וח"ב סימן קמ"ה ס"ב) שכל מה שלא דרשינן טעמא דקרא זה רק לקולא ולא לחומרא.

וא"כ בנידון דידן שאנו דורשים טעמא דקרא להחמיר ולא להקל ולהגיד שדין איסור גונב נפש שייך לא רק בגניבה ממש מרשות אלא גם בהסתת האם נגד האב, שע"י זה ילדיו לא ברשותו לשום דבר בעולם, ומתנכרים לו עד כדי הכאה וקללה שגם זה נכלל בכלל האיסור של גונב נפש. (ויש לציין שבב"י באבה"ע ריש סימן טז סובר שלהלכה דרשינן טעמא דקרא גם לקולא - וחזינון שדעת הב"י באבה"ע דדרשינן טעמא דקרא מעיקרא דדינא ולא רק מצד ספק - ברם צ"ע מדבריו בחו"מ סימן צו ס"ד).

אלא שמ"מ דא עקא למרות שהוכחנו מהאחרונים שדרשינן טעמא דקרא כשזה לחומרא, מ"מ ידוע מש"כ בירושלמי (בפ"ב דפאה ה"ד) שאין למדים הלכות מן ההגדות, וכן פסק בחידושי הרשב"א (במגילה טו). וא"כ איך נלמד מטעמא דקרא שכתב המדרש לאסור בהסתת האם את הילדים נגד האב מדין גונב נפש.

והתירוץ בזה פשוט, דראה מה שכתב ר"ת (ספר הישר, סימן מה אות ג מהדורת ברלין תרנ"ח), שכל מה שלא לומדים הלכות מהמדרש רק כשהמדרש סותר את התלמוד שלנו, אבל כשהמדרש לא סותר את תלמודנו לומדים ממנו הלכות,

י.

חומר האיסור של גונב נפש מישראל ועונשו

בספר תורת כהנים (בפרשת שמייני פסקא ג על הפסוק בפרק ט פסוק ג) שהיו צריכים ישראל לקחת שעיר עזים לחטאת כדי לכפר על העון החמור של מכירת יוסף ע"י השבטים, הדבר כל כך חמור שאפילו הרעב וגלות השבטים למצרים עדיין לא כיפרו על עון זה, עד שהביאו ישראל שעיר עיזים לחטאת כנגד שעיר עיזים שהיה במכירת יוסף.

וידוע מה שכתב **רבינו בחיי** (שמות פרק כא פסוק טז) שסוד העונש החמור של השבטים שמכרו את יוסף, שהתגלגלו בעשרה הרוגי מלכות. עוד כתב **רבינו בחיי** (בראשית פרק לו פסוק כה) **בשם מדרש שוחר טוב** (תהלים י, ג) שכל עונש של מכירת עם ישראל בשושן בזמן מרדכי ואסתר - זה עונש של השבטים שמכרו את יוסף.

ובספורנו (בבראשית פרק ל, פסוק כח) כתב שהגלות המרה וחורבן בית מקדשנו בבית שני נעשה ע"י העוון החמור של גניבת נפשות. **וכ"כ באור החיים הקדוש** (בראשית פרק נ פסוק טו), שעונש הגלות עד היום והצרות זה בגלל איסור החמור של השבטים במכירת יוסף שעברו על איסור גונב נפש.

הכלי יקר (בראשית פרק מו פסוק ל), מבאר לגבי מכירת יוסף שאדם שחי חיי צער מחמת שגנבו לו את בנו רח"ל הוא כאילו כל יום יום מת מחדש מרוב צערו. וראה את דברי הגאון רבי חיים שמולביץ ראש ישיבת מיר (בספר שיחות מוסר מאמר לא) שטבע האדם להיטיב עם בניו וכשאינו לו אפשרות להיטיב עם בניו זה צער גדול מאד עד שנחשב מחמת צערו כמת ר"ל.

והובו דבריו בספרי החיד"א: מחזיק ברכה (או"ח קונטרס אחרון סימן נא), ובשו"ת חיים שאל (ח"א סימן צב), ובכנה"ג (בכללי הגמרא אות ע) בשם הרמ"ע מפאנו (סימן לו), ובפר"ח (אבה"ע סימן קכח ס"ק כ), ובתוס' רעק"א (בברכות פ"ה אות לו) ולאפוקי מדעת התוס' יו"ט שם שסובר שאין למדים ממדרש גם כשזה לא סותר את תלמודינו, ועיין עוד בפ"ת (אבה"ע סימן קיט ס"ק ה).

ומאחר שבנידון דידן אין המדרש סותר את תלמודינו בוודאי אפשר ללמוד ממנו הלכה למעשה לדין אשה שמסיתה את ילדיה נגד אביהם שהיא בכלל איסור החמור של "גונב איש ומכרו", ובאמת שטעם המדרש רבה בדין "גונב איש ומכרו" שע"י זה מתנכר להוריו ומכם ומקללם, נקטו הרבה ראשונים: הרמב"ן (שמות פרק כ פסוק יג ובפרק כא פסוק טו) בשם רבינו סעדיה גאון, רבינו בחיי, דעת זקנים מבעלי התוס', אבן עזרא, חזקוני (שמות פרק כא פסוק טו), וכן הוא בשו"ת הרדב"ז (ח"ו סימן שני אלפיים רצה). **ומוכח מכל הראשונים הנ"ל שכתבו כטעם המדרש רבה שדין "גונב איש ומכרו" שייך גם בהסתת האם את ילדיה נגד אביהם .**

ומכל זה יש להתירע בשער בת רבים דבר המצוי מאד, שהרבה רבנים מתערבים בסכסוך בין בני זוג או כל מיני בעיות משפחתיות ומחליטים על דעת עצמם למסור את המשפחות לרשויות הרווחה, בלי לתחקר לעומק העניינים אם זה טובת המשפחה והילדים - וע"י זה הרשויות מוציאים את הילדים לפנימיות הארורות של הרווחה או למשפחות אומנה ולפעמים אף לאימוץ גמור - שאז עפ"י רוב הילד וההורים לא יכירו אחד את השני לעולם ר"ל, והדין ברור שכל הרבנים האלו נפסלים ע"י זה לעדות ודיינות בעוברהם בשאט נפש על האיסור החמור של "גונב איש ומכרו", ויתנו על כך את הדין בזה ובבא.

וראה דברי המלבי"ם (בפירושו התורה והמצוה בדברים פרק כד פסוק ז), וז"ל: "ודע שמקום שאמרנו שהוא פטור הוא רק שאין עונשם מסור לבי"ד (למיתה), אבל הלא בודאי ענוש יענוש בכל דור לפי משפט הארץ". ודבריו נכתבו בדין גונב נפש גם במקום שפטור מ"מ ענוש יענוש לפי משפט הארץ,

מכל הנ"ל התבאר חומרת האיסור מהתורה של גונב נפש מישראל ע"י הנשים וביה"ד הרבני שמרחיקים אבות מילדיהם ללא שום היתר הלכתי, כגון ע"י עדויות של עובדות סוציאליות שפסולות לעדות מהתורה, וכמו"כ הוכחנו שהסתות נשים את ילדיהם נגד אביהם ג"כ בכלל האיסור, ודייני בתי הדין הרבניים ששותפים לאיסור החמור הזה, הוכחנו שהם נפסלים מכוח איסור זה לעדות ודיינות מהתורה.

ואע"פ שאין במקרה זה חיוב מיתה (כמו שהתבאר לעיל בהרחבה) ומ"מ התבאר מכל רבותינו הקדושים כמה עון של מכירת נפש חמור מאד אצל הקב"ה, ושלא ינקו העושים זאת מדינא של גיהנום וגם בעולם הזה יענשו קשות.

ומכאן אזהרה גם לרבנים בציבור הדתי והחרדי, שפעמים רבות כשרואים סכסוך בין בני זוג ובעיות במשפחה מסוימת, הם פונים או מפנים לרשויות הרווחה - דבר שכאמור אסור ע"פ ההלכה וזה בכלל האיסור החמור של "גונב איש ומכרו". כי עובדות העו"ס הפועלות בעניני משפחה (משמורת ילדים בהליכי גירושין והרחקת אבות מילדהם) ב"בתי המשפט לעניני משפחה" ובמקבילם ב"בתי הדין הרבנים", הוחזקו להרוס ולהזיק (כפי שפורסם גם בעיתונות הכללי ראה לדוגמא לעיל בהערה 142) - ושום תועלת לא תצמח לבתים בישראל מהתערבותם הפושעת של עו"ס אלו, שיש להם סמכות עצומה מטעם המדינה להכריע על משמורת הילדים ובדרך כלל השופטים והדיינים מקבלים את החלטתם בלי לבדוק וק"ו בלי לערר על החלטתם, דבר שגורם לאסונות מחרידים לבתי ישראל.

יא.

איסור הרחקת האב מילדיו - גם אם מכה אותם (באופן שאינו מסוכן להם)

לצערנו הרב רווחת הדעה גם בציבור החרדי ואצל רבנים מסוימים, שבמקום שרואים את האב מכה את ילדיו, הם אומרים שמותר ואולי גם חובה לדאוג להרחיק את האב מילדיו. כמו"כ לפעמים מרחיקים את הילדים גם מהאב והאם ביחד בגלל נסיבות אלו.

הרחקת האב מילדיו אסורה משני טעמים:

א. הרחקות אלו אינם מוצדקות מבחינה חינוכית, שכן המנהג המודרני לא להכות את הילדים אינו עולה בקנה אחד עם דרך התורה המסורה (שמותרת הכאה קלה בצורה חינוכית), וגם לשיטתם של 'הנאורים' הללו - ברור שהנזק שנגרם לילדים מהרחקת האב הוא גדול בעשרות מונים מנזקי הכאתם. ואלפי ילדים שהורחקו מהאב ומדרכי חינוכו נפלו במשך הזמן לדברים נוראים כפשע, סמים ואלימות (כפי שהעידו בפנינו אנשי מקצוע המטפלים בנוער). והמציאות הוכיחה שהרחקה זו פוגעת בילדים בצורה שלא ניתנת לתיקון, ולכן אסור להרחיק את האב מילדיו כל עוד שהוא לא מסכן אותם.

ב. הרחקת האב מילדיו בעקבות אלימות שאינה מסוכנת, בלא עדים כשרים - אסורה גם מבחינה הלכתית, עפ"י מה שהתבאר (לעיל באות ה) שהקשר הטוב וההנאה הגדולה מהחיים המשותפים הקיימים בין האב לילדיו הקטנים - הוא בגדר ממון גמור מדין שווה כסף כסף, א"כ כמו בדין ממון רגיל יש דין של "המוציא מחברו עליו הראיה", ובלי שני עדים כשרים שהתקבלה עדותם בבי"ד כשר אסור להוציא ממון מחברו. הו"ה בנידו"ד כל זמן שלא התברר ע"י שני עדים כשרים והתקבלה עדותם בבי"ד כשר (בדרישה וחקירה) שהאב אלים כלפי ילדיו, יש איסור חמור של גזל להרחיק את האב מילדיו. (שכל זמן שאין חשש אמיתי של סכנת נפשות מהאב כלפי ילדיו יש איסור חמור של גזל להרחיק את האב מילדיו). ולכן גם לפי טעותם של דייני הרבנות שמותר להרחיק אב מילדיו משום שמכה אותם, אין היתר להרחיקו עפ"י עדויות של עו"ס, ו"פסקיהם" הם עיוות הדין בכפליים.

המורם מכל האמור להלכה, שאין שום היתר להרחיק את האב מילדיו גם אם מכס ומבזם ואין טוב לילדים להיות עמו ביחד, כל זמן שהדבר לא גובל בפיקוח נפש. ובכלל האיסור הזה הנשים והרבנים ועסקני ציבור למיניהם,

וחמור ביותר הנעשה בבתי הדין הרבניים, שבכל אמתלא הקטנה ביותר שאפילו לא נבדקה לעומק, הם דואגים להרחיק אבות מילדים, דבר שאם היה קורה אצל האשה שהיתה מתנהגת לילדיה באכזריות לא היו מרחיקים אותה מילדיה - דבר המוכיח שלא טובת הילדים עומדת לפני דייני הרבנות בהרחקת האב מביתו ואת כל ההרחקות שהם עושים הכל מתוך מניעים אישיים של תאוות כבוד שמתכבדים בהיותם "נאורים" שכביכול דואגים לצד החלש (אשה וילדים), וכן בגלל תאוות ממון הם מחוייבים להתנהג באכזריות זו, כדי שלא יהיה להם בעיות חמורות בעבודתם מארגוני הנשים וכדומה.

וברור שהסיבה האמיתית של הדיינים להתנהג באכזריות הוא רצונם להסתדר עם העו"ס וחוקי המדינה ו'ארגוני הנשים' שעומדים עליהם ומאלצים אותם לפסוק לפי חוות הדעת של העו"ס והרווחה, גם אם הדבר מנוגד להלכה ומזיק לילדים שיצאו לתרבות רעה בעקבות 'פסק הדין' של דייני הרבנות.

ומכאן אזהרה חמורה לכל הנשים בהליכי גירושין שמסיתות את ילדיהם נגד האב, שהדבר אסור גם אם אכן האב לא מתנהג כשורה עם ילדיו. בהסתה זו והרחקת האב מילדיו עוברות הנשים על איסורים חמורים של: "גונב נפש", "לא תרצח", "לא תגזול", "פן יוסיף", "לא תונו", "ואהבת לרעך כמוך"¹⁵².

152. ודע שע"פ ההלכה איסור גזל שייך לא רק מצד האב אלא גם מצד גזילת ילדיו הקטנים, כמו שפסק בשו"ע (חו"מ סימן שמח ס"ב) שיש איסור מהתורה לגזול גם קטן, וכיון שבהרחקת האב מילדיו נגזל מהקטנים ההנאה שיש להם בקרבת אביהם בודאי שהוא גזל מהתורה גם כלפי הילדים. וכאמור שהמציאות הוכיחה שגם במקרים שהאב מכה את ילדיו וכדומה ההרחקה מהאב גרמה לזנק חמור בגוף ובנפש, הרבה יותר מאשר היו נשארם עמו יחד. ונמצא שבהרחקת האב מילדיו גוזלים מהם את הנאתם וטובתם שמקבלים כשהם חיים יחד עם אביהם.

וא"כ דייני הרבנות שמרחיקים אבות מילדיהם ע"י חוות דעת של עובדות סוציאליות בזה הם עוברים על איסור גזל מהתורה: א. כיון שעובדות סוציאליות פסולה לעדות מדין פסולי עבירה: מוסר, מחללי שבתות. וכן מצד שזה 'עדות

נסיון של שנים הוכיח שאשה הפועלת בדברים אלו עפ"י התורה וההלכה, מצילה את ילדיה מכל מכשול וצרה - ובורא עולם ישלם את שכרה על עמידתה בנסיון הקשה, ובעזרת ה' יהיה לה את הזכות לרוות נחת יהודית מבניה ובנותיה בזה ובבא, ולזכות בעצמה לחיים טובים ומאושרים.

יב.

מינוי הרווחה כאפטרופוס להורים מבוגרים - חומר איסור

ישנם משפחות שלהורים יש נכסים מרובים, וחלק מהבנים או מהבנות חוששים שיוקפח חלקם בירושה (בצוואה מחיים) ולכן הם מכניסים את גורמי הרווחה ועוזרים להם לעשות אפטרופסות על האב או האם. שמענו על רבנים מסוימים שאינם בקיאים בהלכה שמגבים זאת, וחובה לפרסם את האיסורים החמורים שנכשלים אלו שנתנו פתח ויד לגורמי הרווחה מטעם המדינה למנות אפטרופוסים להורים (או מינו כאפטרופוס עו"ד וכדומה על הוריהם).

האיסורים החמורים שעוברים כל העוזרים לעשות אפטרופוס על הוריהם:

1. "לא תרצח" - הדבר ידוע ומפורסם שאפטרופוסים הממונים אינם דואגים כלל לאינטרסים של ההורים, ומתוך כך הם מזלזלים מאד בחייהם ומוניעים מהם טיפולים רפואיים יקרים (כדי לחסוך כסף, שיגיע בסוף לגורמים אחרים, כידוע). והזנחה זו מביאה פעמים רבות למיתתם של ההורים ללא עת ר"ל.
2. "לא תגזול" - המציאות הוכיחה שהאפטרופוסים האלו גונבים כספים רבים מההורים חסרי הישע, וביותר לאור העובדה שמבחינה חוקית קשה אפילו לילדים לתבוע את האפטרופוסים מטעם המדינה בבית משפט על מעשיהם, זה הוביל למציאות הקשה שכבר נתקלנו בה פעמים רבות - שהאפטרופוסים רוקנו את כל הכסף של ההורים בדרכי רמיה. חובה להדגיש, שגם הכספים שהמדינה מתירה לאפטרופוסים לקחת ע"פ החוק, הם גזל עפ"י תורה, שאין לו שום היתר כלל.
3. "כבד את אביך ואת אמך" - ילדים שמסרו את הוריהם להאפטרופוסים ועובדות סוציאליות, גורמים להם השפלות וביזיונות קשים, ועוברים בכך על הציווי התורה של "כבד את אביך ואת אמך" ועל הנהגה זו אמרה תורה "ארור מקלה אביו ואמו".
4. בשו"ע (חו"מ סימן רצ) מובא מה הם התנאים של חז"ל למינוי אפטרופוס - והעובדות סוציאליות והאפטרופוסים של המדינה לא עומדים בתנאים אלו - והממנים אותם עוברים על תקנת חז"ל שלא למנות אנשים שאינם הגונים וישרים לאפטרופוס.

אשה'. וכן מצוי פסול של 'עדות מפי כתבם' (שהעו"ס לא טורחת פעמים רבות להגיע לבית דין אלא שולחת חוות דעת בכתב לדיינים ברבנות). וכמו"כ כשהעו"ס מעידה בשם הקטנים בוודאי שהעדות הזו פסולה ממספר טעמים: 1. מצד פסול קרוב. 2. מדין עד מפי עד. 3. מצד שהם קטנים שלא נאמנים לעדות. 4. כיון שגם במקרים שיש עדים כשרים שהאב אלים כלפי ילדיו, מ"מ אסורה להרחיק את האב מילדיו והדבר מהווה גזל מהתורה, גם מצד האב וגם מצד הקטנים. ורק אם יש חשש של פיקוח נפש, מותר להרחיקם מההורים (מהאב או מהאם שמסכנים אותם) כיון שפיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה.

סימן כב

פשעי הרווחה - רצח בחסות המדינה

א.

מקצועות חדשים בציבור החרדי

בספר "משפטי ישראל" הזכיר בקצרה את פשעי הרווחה, ולאחרונה התקבלו מאות תגובות שמהם למדנו על תמימות מדהימה בציבור החרדי והדתי בנושא הרווחה.

הסיבה הראשונה לאדישות ולתמימות נובעת מהמציאות החדשה: **שנשים חרדיות למהדרין למדו מקצוע הנקרא "עובדת סוציאלית" (עו"ס) וכן רבות מה"קצינות ביקור סדיר" (קבסי"ת, האחראיות מטעם הרשויות שכל ילד וילדה ילמדו במוסדות חינוך ולא ישארו בבית), הם חרדיות ושייכות לעולם התורה והחסידות. רוב הציבור מאמין שעו"ס חרדית בודאי פועלת עפ"י דעת תורה, ומה שהיה לפני שישים שנה לא יחזור על עצמו היום.**

מקטעי עיתונות חרדיים (ודתיים) שהגיעו לידינו נראה שהם משתפים פעולה עם הממסד והרשויות (באונס או ברצון) בהרגעת הציבור בקשר לסעד ורווחה. בכתבות מנומקות משכנעים את הקוראים, שבמקומות חרדיים שהצוות חרדי ניתן לציבור לסמוך על הרווחה והעו"ס הפועלות בו, העושות מלאכתם באמונה בשיתוף פעולה עם רבני ואנשי הקהילה. גם הביקורת על המקומות שהרווחה לא פועלת בהם כראוי נזכרת בהבלעה והסתייגות.

ב.

פנמיות הרווחה - ו"מוסדות חירום חרדיים"

העובדות האמתיות הם להיפך, גם בלשכות הרווחה המנוהלות ע"י חרדים באיזורים חרדיים, הוצאו ילדים רבים, נערים ונערות למרכזי חירום. מדובר בתופעה שכיחה מאד, הידים של עובדות הרווחה החרדיות קלה על ההדק, ומי שיעצום עיניו ויתעלם מהסכנה עלול ח"ו למצוא את ילדיו נרמסים ונהרסים תחת מכבש הרווחה.

המילה החביבה על עובדות הרווחה והסעד "ילדים בסיכון" - ילדים "שזוכים" לתיאור מפקפק זה מוצאים מהר מאד מרשות האב והאם, ונשלחים "למרכזי חירום", כביכול מוסדות להגנה על הילד הנמצא בביתו ומשפחתו בסיכון.

המילים היפות מטעות את הציבור, "מרכזי חירום" הם המקומות הגרועים ביותר לילדים בכל ארץ ישראל. בשנה האחרונה יצאו בעיתונות הכללית¹⁵³ בעשרות כתבות המלוות בעדויות ומסמכים שהמקום האחרון לילד הוא "מרכז חירום". פנימיות הרווחה לא במצב טוב יותר, הפגיעות בילדים ע"י עובדי המוסד (מנהל, מדריך) הנעשים פעמים רבות אפילו בנוכחות העובדות הסוציאליות, בהנחת ילדים קטנים באגרוף רשע ובהטחת ראשם בקירות עד אובדן ההכרה, הם דברים שקרו פעמים רבות. כמו"כ תקיפות בנים ובנות ע"י עובדי המוסד הממונים על שלומם, שבוחרים לאנוס את ילדי חסותם תוך פגיעה נפשית עד סוף ימיהם. שלא נדבר על תקיפות מצד ילדי המוסד שחלקם כבר במצב מדורדר מאד והם פוגעים קשות באחרים. עישון שכרות וסמים הם תופעות קיימות במוסדות הרווחה - ומדובר בעובדות בדוקות ומהימנות. מחריד לחשוב שמדריכים מסוכנים אלו לא באו על עונשם, והם ממשיכים במלאכתם "הנאמנה" הרס קטינים במוסדות הרווחה.

ומי שחושב שהמצב "במרכזי החירום החרדיים" שונה, טועה! אולי המינון של התועבות והפשעים קטן יותר, אבל הם קיימים לכל סוגיהם, ה' ישמרנו.

הדברים אושרו ונבדקו ע"י רבנים, עסקנים, ילדים ונערים שנפלו ל"מוסדות חירום חרדיים", ומי שאומר להיפך הוא דובר שקרים מתוך השוחד של הטובות הנאה שיש לו או לקרוביו העובדים ברווחה וסעד, שבשביל פרנסתם הם מתעלמים מדמם של ילדי ישראל. גם פנימיות הרווחה בבעלות חרדית מהוות חממה לרשע והפקרות, וכל שיקום במסגרת הבית והקהילה עדיף עליהם עשרת מונים.

מניעת אוכל מילדים, כליאתם בחדר (ולפעמים גם בחדר חשוך וקפוא וללא חימום) - במשך שעות ללא אפשרות לצאת לשירותים, מניעת יציאה לחופשה במשך חודשים כעונש על דברים קטנים - הם מעשים שבכל יום בפנימיות הרווחה החרדיות - רבים מהנכנסים למקומות אלו נורמאליים יוצאים משוגעים...

ג.

הצלה או חורבן

רבות מהנשים החרדיות התחילו את עבודתם ברווחה מתוך תחושת שליחות להציל, לסייע, אבל המציאות חזקה מהתחושות. ידיהם של העובדות ברווחה כבולות, האפשרויות לעמוד על המשמר הם קטנות, וכנגדן האפשרויות לקלקל הם גדולות ועצומות.

---

153. ראה לדוגמא תחקיר בעיתון ישראל היום (יז טבת תשע"ד עמוד 28 - 37) ובו עדויות קשות של פסיכולוגים קלינים שעובדים בבתי המשפט, שופטים בדימוס, עו"ד והורים - על הפשעים המחרידים שעושים עובדות הרווחה והסעד. בכתבה נוספת (ישראל היום 4 לרביעי 2014) הובאו ידיעות מסמרות שיער על הפגיעות הקשות שנעשות בפנימיות הרווחה - ועל העובדה שלפי התפישה המודרנית הפוגעים לא מורחקים מהפנימיה. מתברר שסדום זה כאן! יצויין, שכל הדוגמות שהובאו בהמשך הסימן מקורם בתחקירים הנ"ל.

העומדים בראש המערכת (הצוות הבכיר במשרד הרווחה) הם חילונים שונאי דת, והלחץ שלהם לפעול לפי רוח "המפקד" מניבים תוצאות עגומות.

בפני הרבנים הגאונים התוודו נשות מקצוע חרדיות שבאונס או בשגגה יצאו תקלות רבות מתחת ידן, והשיתוף פעולה שהן מחוייבות בו עם העובדים והעובדות הבכירים ברווחה, הובילו בנים ובנות רבים ממשפחות חרדיות ודתיות למוסדות שסופם שמד. ומדובר בנשים שבחיים האישיים שלהם מתנהגות למופת ומקפידות על קלה כבחמורה.

אז מה כבר אנו יכולים לצפות מעובדות סוציאליות ברמה רוחנית נמוכה יותר: "חרדיות - לייט", "דתיות - לייט", שהן מלכתחילה זורמות עם הדרישות מלמעלה ומשתפות פעולה ברצון.

וכבר אמר הנביא (שמואל א פרק כד, יג) "מרשעים יצא רשע", יש השפעה חמורה של רשעי המדינה על העובדות החרדיות. ההכרח הכלכלי של העובדות במשכורות שהם מקבלות כל חודש מהמדינה לתשלומי: מים, חשמל, אוכל, ביגוד, חינוך ומשכנתא, יוצרת תלות מוחלטת במעסיקים החילוניים, ומונעת התנגדות רצינית גם כאשר המצפון מרגיש שמד. והם נהפכות להיות "חבר לאיש משחית".

קשה לכתוב את הדברים, אולם אסור לשתוק התמימות עלתה לנו מחיר יקר, ועלולה בעתיד להוביל ח"ו את הבנים והבנות שלנו לשמד. הציבור חייב לדעת שהסכנה מלשכות הסעד והרווחה לא עברה, היא קיימת גם כיום.

ד.

בושנו מכל עם

בעיתונות הכללית פורסם עפ"י דו"ח של ועדה רשמית של מדינת "ישראל" שישנם 268 פנימיות המפוקחות ומתוקצבות ע"י משרד הרווחה. את הפנימיות מפעילים קרוב למאתיים גופים בבעלות ציבוריים הכפופים למשרד הרווחה. פורסם שתקציבם בשנה שעברה היה יותר ממליארד שקל.

המדינה משקיעה בילד בפנימיה לפחות 10,000 שקלים בחודש, פסיכולוגית חילונית ותיקה (50 שנה במקצוע) כותבת: "אם היו משקיעים רבע מהסכום הזה בטיפול בילד בבית, היה לו פי אלף יותר טוב. הוא היה מקבל טיפול ונשאר אצל מי שאוהב אותו. אפשר להדריך הורים איך להימנע מהשגיאות שנעשו, אם נעשו".

בכתבה בעיתונות הכללית (מלפני 17 שנים) על הנעשה בפנימיות, מתוארים סיפורי זוועה של אלימות, סמים, עריות, והשתקה חמורה של המוסדות הפנימייתיים כדי לשמור על "שמם הטוב".

פורסם שבמדינות "ישראל" ילדים נשלחים למוסדות רווחה באחוזים גבוהים יותר מרוב מדינות העולם. מצוי שמשפחות נורמאליות נקבעות ע"י הרווחה כאינם כשירים לגדל את הילדים. כל סכסוך משפחתי בין בני הזוג שמגיע לרשויות נגמר בהרחקת האב והוצאת הילדים ממשמורתו, בשלב הבא כאשר לאמא קשה עם הילדים לבד, מוציאים את הילדים גם ממשמורתה, והם נהפכים להיות "ילדי רווחה" החוסים תחת הני גברי אלימי ונשים אכזריות.

ה.

חוות דעת - או סיפורי מעשיות

עורך דין המתמחה בעניינים אלו כותב: "רוב חוות הדעת של פקידי הסעד הם העלאת הסיפור של בני הזוג או המשפחה על הנייר. כשהמילים השולטות הן "לדבריו" או "לדבריה". מאד קל להם ליצור הזדהות עם צד כזה או אחר ולהציג עמדה זו בפני בית המשפט כעובדה ניטרלית ומקצועית. עד שאני מגיע לחקור את פקיד הסעד בבית המשפט, המציאות כבר נקבעת... לא כל השופטים בכלל מאפשרים את החקירה, ביחוד כשפקידי הסעד מתנגדים לכך באופן נחרץ".

נקודה נוספת שמעלה עורך דין זה ועוד רבים אחרים, על האפליה המגדרית במאבקי הגירושים - "לצערי זה כך באופן חד משמעי, אני מטפל גם בגברים וגם בנשים, אבל העוולות שנעשות לגברים זועקות לשמים".

מנסיון של שנים מעידים רבנים ועסקנים חשובים: עובדות סוציאליות חרדיות מתנהלות באותם "שיטות" של חוות דעת הבנויה על סיפורי מעשיות של האשה, הן מגישות דו"ח "לפי דבריה של האשה" המסייע לחיסולו הממוקד של הבעל. את המוצר המוגמר - "חוות דעת" קטלנית מקבל הבעל לידי רב בשלבים המאוחרים, כאשר איש אינו מתייחס לתשובותיו וראיותיו ועלילות השווא שהונחתו עליו ע"י האשה בסיועה האדיב של העובדת הסוציאלית החרדית מתקבלות כתורה משמים.

ו.

אין דרך חזור - וסתימת פיות

עו"ד א.ס. העיד (בתקשורת): "כשהורה מתלונן על התעללות מצד ההורה השני, עוצרים את כל הקשר עם ההורה "החשוד". גם כשהתלונה מתבררת כתלונת שווא, המצב לא חוזר לקדמותו, בטענה שהנתק שנוצר מצריך המשך ביקורים בפיקוח". וכאשר הפיקוח מתקיים במרכז קשר או בפנימייה בפיקוחם ההדוק של מדריכי הרווחה, מצוי מאד שהם ממלאים על ההורה דוחו"ת שקריים ועלילות שווא כדי למנוע ממנו ביקורים נוספים. לא פלא שרוב ההורים רואים בביקורים בפיקוח נזק יותר מתועלת, וחוששים "מהזכות" להיפגש עם הילדים בתנאים מזעזעים ומסוכנים כאלה.

שופטת לשעבר (v.ב.ח) מעידה: "לפקידי הסעד ניתן כח גדול ביותר, בלי שיש להם כלים לבדיקת ראיות ולבדיקת מיומנות של הורים לגדל את ילדיהם. ידיהם מלאות עבודה והדרך הקלה היא להכתיב תוצאה בלי שהדברים נבדקו לעומקם". זו ההסתכלות של שופטת חילונית המחוברת למערכת ומתנסחת בעדינות. אבל האמת גרועה יותר, מערכת הרווחה, בית המשפט והמשטרה משתפים פעולה בהשתקת עוולות הזועקות לשמים, ובמקום להתמודד עם העובדות הקשות הם עסוקים בסתימת פיות ובהגשת תביעות על עיתונאים ועורכי דין המוציאים את האמת הכאובה לרשות הרבים.

השופטת (הנ"ל) מבהירה: "עבודתם של פקידי הסעד וההסתמכות על חוות דעת בעניינים שהם בבחינת דיני נפשות, גורמים לא פעם לניתוק ילדים מהוריהם שלא לצורך, ולהסלמת סכסוכים בין בני זוג. לפקידי הסעד אין את מלוא הכלים המקצועיים לכתוב חוות דעת כאלו... לפקידי הסעד יש ענין להגיע לתוצאה שאליה הם חותרים, ולצורך זה כמעט כל דרך כשרה בעיניהם... הצגת מצב לא אמיתי בפני בית המשפט והעלמת מסמכים, תוך העברת מידע מוטעה לצדדים".

בציבור החילוני מבינים כבר את הפשעים של הרווחה בסיועם של ביהמ"ש והמשטרה, ורבים מהם קוראים בקול גדול שהגיע הזמן לסגור את פנימיות הרווחה.

כאשר פקידי סדום מחליטים על גורל ההורים והילדים התוצאה היא אלפי ילדים מחוץ לבית במקומות המתנהלים כסדום ועמורה, המאמלים את הילדים לכל החיים...

כמעט שאין דרך חזרה למי שנפל בידיים של הרווחה והסעד, ועל כן איסור חמור למסור את ילדיו או ילדי אחרים לידיהם, והוא כמסירה לערכאות. כל פנייה לגופים אלו מחייבת היתר בכתב של רב מוסמך שביירר את פרטי המקרה אצל הבעל והאשה גם יחד, כמש"כ הרבנים הגאונים במכתבם (הנדפס בספר 'משפטי ישראל' עמ' 9) ולמותר לציין שההוראות של הרבנים במכתבם נוסחו בעדינות מפני אימת הרשויות (ביהמ"ש ומשטרה), אולם גם מקצת "שבחם" שהוזכר בפרק זה, מספיק בשביל להזהיר כל בר דעת שהרווחה והסעד עלולים ח"ו להיות הדרך לשמד של ילדיו.

שופטת חילונית מגדירה זו "כדיני נפשות", שומרי תורה ומצוות האמונים על קיום התורה צריכים להבין מק"ו שמדובר בנפשות. הסכנה קיימת גם במוסדות המפוארים ביותר בציבור החרדי לבנים ולבנות הפועלים בשיתוף פעולה עם הרווחה, שנכשלים בדיווחים שנותנים פתח לרווחה וסעד להתערב ולהרוס כל חלקה טובה.

ז.

חינוך אנושי ומתחשב או אקדמיה מרושעת

סיפר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל שהלך עם הגאון רבי הלל זקס זצ"ל נכד מרן "החפץ חיים" לבקר את נכדת "החפץ חיים" שעלתה לאחרונה מברית המועצות (וגרה בעיר באר שבע), כדי לשמוע על הסבא הגדול. הם נכנסו לביתה של נכדת "החפץ חיים" אשה מבוגרת עם זכרון צלול שלצערם לא נראית כבת ישראל כשרה. והיא סיפרה להם חוויה עוצמתית שזכרה אותה כאילו התרחשה אתמול:

"בעודי נערה צעירה סלדתי מאוד מהעוני והדלות שבכפר מגורי, והחלטתי לפנות ללימודים באוניברסיטה יוקרתית בפטרבורג שברוסיה, כדי לבנות חיים שבהם אוכל לכלכל את ילדי ברוחה - הבטחתי לעצמי שלמרות הלימודים במסגרת גויים, את ילדי בעתיד אגדל כיהודים ת"ח ואשאר בת ישראל כשרה כפי שחונכתי כל השנים.

כעבור שנתיים של לימוד בפטרבורג שברוסיה, חזרתי לבקר את משפחתי ואת סבי הגדול "החפץ חיים". נכנסתי לחדרו וראיתיו בדיוק כפי שהיה שנתיים קודם, לומד ומחדש בתורה בפנים רגועות

ומאירות. לא התאפקתי ושאלתי: סבא עד מתי אתה יושב בחושך על הספרים העתיקים, בא תצא החוצה ותראה כמה נפלא העולם בחוץ.

הסבא "החפץ חיים" השיב בקול צלול, בת יקרה, את רואה את המטוסים שהתחילו לאחרונה לנסוע בשמים, אני אומר לך הם עוד יבנו מטוסים שיוכלו להגיע עד הירח, והם יעשו פצצות שיוכלו לפוצץ חצי עולם, אבל הם לא מסוגלים לחנך בני אדם.. רק אנחנו במסורת אבותינו מחנכים את ילדינו להיות בני אדם..."

האמת שהציב הסבא קדישא "החפץ חיים" חדה כתער, השכלה ואקדמיה, שכלולים וטכנולוגיה, לא מסוגלים לחנך בני אדם. אפשר ליצור נימוסים חיצוניים יפים, אולם הם מתפוצים בשעת מבחן, כמו שראינו אצל הנאצים ימח שמם, שלפני המלחמה היו האומה המנומסת והמתורבתת, המשכילה והמתקדמת ביותר בעולם, וברגע אחד התגלו בקלונם, חיות אדם מזויזעות.

העובדים והעובדות הסוציאליים למדו וקיבלו תוארים אקדמיים בנושאים של טיפול בילדים (ומבוגרים) במצבים רגישים, אולם כל הלימודים הם רק נימוסים חיצוניים בלבד. האילוף לא יצר אנושיות טובה יותר, מי שהתנהגה ברשעות לפני הלימודים האקדמיים, תשאר כזאת גם לאחר קבלת התואר.

יאמר ברורות, כאשר הרגלי הנימוס החיצוניים מתנגשים אצל העו"ס עם אילוצי כסף או כבוד, וק"ו כאשר תהיה פגיעה בה מצד ההורים שלא דיברו אליה מספיק בכבוד, אז תתגלה העו"ס הבכירה כאשר מרשעת הדורסת ורומסת את כל העומדים בדרכה, הפוגעת גופנית ונפשית בילדים שתחת חסותה. (כמובן שהעו"ס שהיא טובה מטבעה, תתנהג בצורה יותר מתחשבת, אבל זה לא בגלל הלימודים והתואר, אלא למרות התואר וההשכלה).

הקידמה לא הצליחה מעולם לחנך בני אדם, רק החינוך במסורת היהודית עם העוצמה של התורה ללא שינוי מסורת האבות, היא הערובה להתנהגות אנושית ומתחשבת - להיות בני אדם! כל התקרבות לתורה מעלה את הרמה, וכל התרחקות מהתורה מורידה את הרמה האנושית. זו הסיבה האמיתית שכמעט כל עובדות הרווחה והסעד נהפכו כיום לאויבי הילדים - והקב"ה יצילינו מידם.

- ח -

ילדי הרווחה מאשימים

הסטוריה של "ילדי טהרן" חוזרת בגדול... תיאוריו המזעזעים של הרב משה שיינפלד זצ"ל (בחוברת "ילדי טהרן מאשימים") על מערכת השמד שנוהלה ע"י המדינה, לפני עשרות שנים, נגד ילדי העולים מאירופה וארצות ערב, אשר הפכה את רוב א"י לחילונית - נכונים גם להיות.

בעוד שנים כשיצא הספר "ילדי הרווחה והסעד מאשימים", ימצאו בו ח"ו סיפורים על הורים שבתמימותם או באדישותם התעלמו מסכנות אלו, והילדים שלהם נהפכו לקורבנות השמד והאבדון, רח"ל. עורו נא התעוררו נא, וחוסו על שארית ישראל, למעננו ולמען עתיד ילדינו, משמים יגנו על המשתדלים, ויזכו לדורות ישרים מבורכים ולבנין עדי עד.

מסקנות בנוגע לעובדות סציאליות ורווחה

א. עובדות סוציאליות (גם חרדיות) בונות בדרך כלל את חוות דעתם על הבעל עפ"י "סיפורי" האשה, וכאשר הבעל מכחיש, איש אינו מתייחס לטענותיו וראיותיו שהכל שקר ועלילות שווא. (אות ה)

ב. נשים חרדיות המתפרנסות כ"עובדות סוציאליות" פועלות תחת פיקוח ואילוצים מלמעלה ולא תמיד עפ"י דעת תורה, ידיהן כבולות ע"י הפקידים העומדים בראש מערכת הרווחה והסעד. ועו"ס רבות הודו בפני הרבנים שבשגגה (או באונס) יצאו תקלות רבות מתחת ידם, ובנים ובנות מבתים של יראי ה' יצאו באשמתם לתרבות רעה. (אות א, ג)

ג. מערכת השמד שנוהלה במדינת ישראל נגד העולים לפני עשרות שנים קיימת גם כיום - הורים שבתמימותם התעלמו מסכנות אלו הפכו במשך השנים לקורבנות השמד. (אות ח)

ד. "מרכזי חירום" הם המקומות הגרועים ביותר לילדים בארץ ישראל - וג' עבירות חמורות מצויים בהם, וכן האלימות של צוות המדריכים בהכאה ופגיעה נפשית בילדים פורסמו בהרחבה בכתבות בעיתונות החילונית.

ה. כל פנייה לרווחה וסעד מחייבת היתר בכתב של רב מוסמך שביירר את פרטי המקרה אצל הבעל והאשה גם יחד - ראה מכתבם בספר 'משפטי ישראל עמ' 9. (אות ו)

ו. בפרסומים רשמיים של המדינה נכתב שעל כל ילד שנמצא בפנימיית הרווחה, משולם למוסד עשר אלף שקל בחודש. והעידו אנשי מקצוע: "אם היו משקיעים רבע מסכום זה בטיפול בילד בבית, היה לו פי אלף יותר טוב". אלפי ילדים הנמצאים במוסדות פנימייתיים הם תעודת עניות למדינה. (אות ד)

ז. עורכי דין, שופטים ואנשי ציבור חילונים מקימים שנים רבות זעקה גדולה ומרה, נגד פשעי הרווחה ששולחים ילדים למוסדות פנימייתיים שמדרדרים אותם פיזית ונפשית. (אות ו)

ח. הקידמה לא הצליחה מעולם לחנך בני אדם, רק החינוך במסורת היהודית עם העוצמה של התורה ללא שינוי מסורת האבות, היא הערובה להתנהגות אנושית ומתחשבת - להיות בני אדם! כל התקרבות לתורה מעלה את הרמה, וכל התרחקות מהתורה מורידה את הרמה האנושית. זו הסיבה האמיתית שכמעט כל עובדות הרווחה והסעד נהפכו כיום לאויבי הילדים - והקב"ה יצילנו מידם. (אות ז)

ט. בעוד שנים כשיצא הספר "ילדי הרווחה והסעד מאשימים", ימצאו בו ח"ו סיפורים על הורים שבתמימותם או באדישותם התעלמו מהסכנות ושיתפו פעולה עם הסעד ורווחה, והילדים שלהם נהפכו לקורבנות השמד והאבדון, ר"ל. (אות ח)

סימן כג

מנהג דייני הרבנות לכפות "במאים עלי" - הוא טעות והגט בטל מהתורה

דייני הרבנות שכופים את הבעל בטענת 'מאים עלי', סומכים לכאורה על סילוף דברי שו"ת הרא"ש שכתב שבדיעבד אם כפו בטענת מאיס עלי "מה שעשה עשוי". ומאחר והבנה זו הוא סילוף גמור בדברי הרא"ש, ע"כ נבאר כאן את דבריו בפרוט והרחבה.

א.

ביאור האחרונים בדעת שו"ת הרא"ש שגם בדיעבד אם כפו ב"מאים עלי" הגט בטל מהתורה

כתב בשו"ת הרא"ש (כלל מג, ו) הו"ד בב"י (אבה"ע סימן עז) כתב, וז"ל: "ועל להבא אני כותב אבל לשעבר אם סמכו על רבינו משה מה שעשו עשוי". ובשו"ת המהרש"ל (סימן מא) והכה"ג (אבה"ע סימן עז הגהב"י ס"ק יא) מבארים שהרא"ש לא כתב לשון בדיעבד או לכתחילה, אלא לשון לשעבר ולהבא, דכוונתו שבי"ד שלא ידעו שאין הלכה כרמב"ם בדיעבד מהני, אבל בי"ד שידעו שאין הלכה כרמב"ם וכפו גט "במאים עלי", גם אם נשאת בדיעבד תצא.

וביאור המהרש"ל והכנה"ג ברא"ש מוכרח מעשר ראיות.

ראיה ראשונה, משי"כ המהרש"ל דמזה שהרא"ש לא כתב לשון לכתחילה ובדיעבד אלא לשון לשעבר ולהבא, מוכח דתלי בידיעת בי"ד אם הלכה כדעת הרמב"ם או לא, ובית דין שיודעים שאין הלכה כרמב"ם וכפו "במאים עלי" הגט פסול אפילו בדיעבד ואם נשאת תצא.

והנה התשב"ץ באחד מתשובותיו (ח"ב סימן סט) מצטט בשם הרא"ש לשון לכתחילה ובדיעבד, וז"ל: "שאפילו כפוהו לגרש כתב הרא"ש ז"ל בתשובה אע"פ שאין לכופו לכתחילה, בדיעבד אם סמכו על הרמב"ם ז"ל אין להחזיר המעשה, וכדאי הוא לסמוך עליו", עכ"ל. מ"מ ברור שכונת התשב"ץ כמו המהרש"ל ודעימיה מכח תשע הראיות דלהלן שהוכחנו מהראשונים והפוסקים בראיות ברורות שאם בי"ד ידעו שאין הלכה כרמב"ם וכפו את הבעל לתת גט "במאים עלי" אין זה בגדר בדיעבד אלא בגדר לכתחילה והאשה אסורה. וזה גם כוונת התשב"ץ בלשונו: "בדיעבד אם סמכו על הרמב"ם", היינו שסמכו על הרמב"ם משום שטעו וחשבו שההלכה כמותו, אבל

במקרה שידעו שאין ההלכה כרמב"ם וכפו כדעתו, בזה מודה התשב"ץ שהאשה אסורה משום דהוה כלכתחילה.

ראיה שניה, דבשו"ת הרא"ש (כלל מג סימן יד) כתב שאם כפו בעל לגרש בטענת "מאיס עליי" של האשה "אינו גט". ומלשונו "אינו גט" משמע שהגט בטל מהתורה גם בדיעבד. כדמוכח מהרא"ש עצמו שכתב במסכת יבמות (פ"ה סימן ד) וז"ל: "ומדקאמר התם אינו גט, משמע דלגמרי אינו גט ואפילו בדיעבד פסול". הרי להדיא שדעת הרא"ש שלשון "אינו גט" פירושו שאפילו בדיעבד הגט פסול, ועל כן בנידו"ד אם במזיד כפו גט "במאיס עליי" הוא בטל מהתורה גם בדיעבד.

ראיה שלישית, ממש"כ החזו"א (אבה"ע סימן צט סק"א) **דבבית דין טועים שכפו לגט שלא כדין**, דעת הראשונים דהגט בטל מדאורייתא וגם לדעת הרמב"ם שכתב לשון פסול שנראה שפוסלו רק מדרבנן אם כפו גט שלא כדין, מ"מ כאשר בית דין הזידו לפסוק שלא כהלכה - וכפו גט שלא כדין - גם לדעת הרמב"ם הגט בטל מהתורה, דכיון שעוקר את ההלכה אין תוקף לכפייה שלו מהתורה.

ולפי דברי החזו"א, ברור שא"א לפרש ברא"ש שגם כשעשו במזיד כפייה נגד ההלכה הגט כשר בדיעבד, דהרי ההלכה מוסכמת בראשונים שהכופה במזיד נגד ההלכה מעשיו בטלים. ועל כרחק שכוונת הרא"ש שבי"ד שטעו בשוגג ועשו כפייה, רק אז מהני בדיעבד.

ראיה רביעית, השו"ע (אבה"ע סימן יא, ח) פסק כדעת הרא"ש "כל היכא שהתרו בו וכנס לא מקרי דיעבד ומפקינן לה מיניה". ובח"מ (ס"ק יב) כתב דטעמו כי "אין ראוי להקל על הפושעים". והו"ה בנידו"ד דעת הרא"ש שאם בי"ד ידעו שההלכה דלא כרמב"ם והזידו לכפות "במאיס עליי" בודאי שפוסלים את הגט אפילו בדיעבד כדי לא להקל על הפושעים, דמאי שנא אם הבעל פושע או הבי"ד פושעים. ועל כרחק דכוונת הרא"ש "דמה שעשו עשוי" הוא רק כבי"ד שלא ידעו את ההלכה וטעו לפסוק כדעת הרמב"ם דבאופן זה הגט כשר בדיעבד, וכמו שביארו המהרש"ל והכנה"ג. ועיין להלן (אות ג) ביאור נרחב בענין זה.

ראיה חמישית, להלן (אות ה) הבאנו **שדעת רוב הראשונים** שהיום שאין בי"ד מומחים, כל דין כפייה מועיל מדין שבי"ד "שליחותיהו דקמאי עבדינן" כמבואר בגיטין (פח:). ונמצא שלדעתם כל הדין כפייה מועיל מדרבנן מדין "אפקעינהו רבנן לקידושין מיניה", שחכמי הגמרא תיקנו אפקעינהו על אותם המקרים שנזכר כפייה במשנה (בזמן שהיו בי"ד סמוכים). וכבר בארנו בהרחבה (בהערה 134) בשם גדולי הפוסקים שבמקום שבית דין עושים נגד חז"ל לא תיקנו דין "שליחותיהו דקמאי" והגט בטל מהתורה, והו"ה בנידון דידן, שבי"ד כפה לגט בטענת מאיס עלי נגד ההלכה, ונראה שגם לדעת הראשונים שדין "שליחותיהו דקמאי עבדינן" הוא מהתורה, (עיין להלן אות ה) מ"מ רק ביד חז"ל לתקן דבר זה, ובמקום שחז"ל לא תיקנו אין דין "שליחותיהו דקמאי" כמש"כ הנתיה"מ (חו"מ סימן א סק"א), וא"כ גם בנידו"ד ב"מאיס עליי" שלא נזכר בש"ס כפייה להדיא, גם לדעתם הגט בטל מהתורה, ורק לפי הביאור שכתבנו, דכל מש"כ הרא"ש להלכה שבדיעבד אם עשו כדעת הרמב"ם (לכפות גט ב"מאיס עליי") "מה שעשו עשוי" זה רק בשוגג ולא במזיד, וביארנו שטעמו של הרא"ש דבשוגג הוה כטועה בשיקול הדעת שדינו דין, ושפיר י"ל דמקרה שבי"ד שוגגים ולא מזידים חז"ל השאירו את הדין של "שליחותיהו דקמאי" וע"כ הגט כשר בדיעבד.

שואה בהסכמה / שערי הלכה ..... רמה

ראיה שישית, ראה להלן (אות ד) שהוכחנו שהביאור המוכרח ברא"ש שפסק "במאיס עלי" שבדיעבד "מה שעשה עשוי" - הוא משום שהולך לשיטתו שחכם שטעה בשיקול הדעת והתיר אין חכם אחר יכול לאוסרו משום כבודו של חכם ראשון (וראה להלן אות ה דהכרעת הפוסקים דלא כרא"ש בזה). והדבר ברור ופשוט שהדין של טעה בשיקול הדעת הוא **דוקא בטעה ולא בהזיד**, שאז בודאי שגם לדעת הרא"ש אין מצוה לשמור על כבודו, כמש"כ להלן אות ו'. וא"כ הו"ה בנידו"ד אם ב"ד התירו במזיד כפייה ב"מאיס עלי" כדעת הרמב"ם, פשוט וברור שעל בית דין אחר חובה לאסור את האשה לעלמא.

ראיה שביעית, כבר כתבו הפוסקים ששעת הדחק הוה לפחות כדיעבד - כמפורש ברא"ש (סוכה פ"ג סי' יד) ובדברי חמודות (ברכות פ"ד ס"ק א), נודע ביהודה (קמא אבה"ע סימנים יג, פח), שו"ת שאילת יעב"ץ (ח"ב סימנים א, קמו), שו"ת חת"ס (אבה"ע ח"ב סימן לג), שו"ת רעק"א (קמא סימן פג), שו"ת משיב דבר (ח"ד סימן עה), ובב"י (או"ח סימן נח בשם הרשב"א) משמע ששעת הדחק עדיף מדיעבד. וכן הוכיח בשו"ת שבות יעקב (ח"ג סימן קי) ששעת הדחק עדיף מדיעבד, שהרי בשעת הדחק סמכינן על דעת יחיד במקום רבים כמפורש ביו"ד (סימן רמב בהנהגת איסור והיתר של הש"ך), ואילו לענין דיעבד לא מצאנו אפילו באחד מהפוסקים שסומכים על דעת יחיד במקום רבים.

ומעתה יש לתמוה, שהרי הטור (אבה"ע סימן עז) הביא בשם הרא"ש (כתובות פ"ה אות לה) "שבמאיס עלי" לא כופים לגרש אפילו אם יש חשש שתצא לתרבות רעה, ובשו"ת הרא"ש (כלל מג, ח) כתב שאפילו אם תשאר עגונה כל חייה לא התירו כפייה במאיס עלי - והרי אין לך שעת הדחק גדול מזה שיצאו בנות ישראל לתרבות רעה או תשארנה מעוגנות כל ימי חייהן, ואם נימא דהרא"ש התיר בדיעבד כפייה במאיס עלי, היה לו להתיר גם לכתחילה כיון שהוא שעת הדחק גדול מאד, ומוכח שדעת הרא"ש דאם כפו "במאיס עלי" אפילו בדיעבד הגט בטל, ומה"ט גם לא התיר הכפייה לכתחילה אע"פ שהוא שעת הדחק גדול.

ראיה שמינית, שהרי כתב הרשב"א (בתורת הבית, בית ד, סוף שער ד) והביאו הר"ן (בחולין דף א: מדפי הרי"ף). שמרקחת ופת פלטר של גוים מותרים מכיון שסתם כלי עכו"ם אינם בני יומם והוה נותן טעם לפגם שמותר בדיעבד, ומאחר שהעכו"ם כבר בישל את המרקחת ואפה את הפת הוי כדיעבד ומותר. ומ"מ כתבו הרשב"א והר"ן, שאם אמר הישראל לפלטר גוי לאפות פת או לבשל מרקחת, הוה לכתחילה והפת והמרקחת אסורים. ומוכח מהראשונים, שכל דבר שנעשה במזיד הוה לכתחילה, וה"נ בנידו"ד בב"ד שהזידו והורו לכפות כרמב"ם "במאיס עלי", הוה לכתחילה ולא כדיעבד וע"כ גם אם נשאת תצא, דהרי לכתחילה הכפייה אסורה "במאיס עלי".

ראיה תשיעית: החלקת מחוקק (אבה"ע בסי' קיט ס"ק יד), מביא את שו"ת מהר"י וייל (סי' נב) שכותב שכל פסול לכתחילה שיש בגט, אם הבעל עשה את הפסול לכתחילה במזיד, גם בדיעבד האשה אסורה להינשא - מדין שאין מבטלין איסורא לכתחילה. וא"כ כיון שנפסק בשו"ע (יו"ד סי' צט סעי' ה) שהאיסור קיים לא רק למבטל עצמו אלא גם למי שנתבטל בשבילו. א"כ הו"ה בנידו"ד שדייני הרבנות מבצעים במזיד גיטין שהם פסולים לכתחילה, כדי להתיר את האשה בכל מחיר - שלדעתם המשובשת היא 'עגונה'. עיין בזה להלן (סי' לא סעיף 23). בוודאי שלדעתם האשה אסורה להינשא גם בדיעבד מדין אין מבטלין איסור לכתחילה. ואע"פ שהט"ז (שם בס"ק י) פסק בשם המהרש"ל שכל

האיסור למי שבטלו בשבילו מדובר אך ורק כשידע מזה וניחא ליה ואפילו שלא ציווה לעשות. ואם כן לכאורה בנידו"ד יש לומר שהנשים הבאות להתגרש בביה"ד הרבני אינם יודעות שביה"ד הרבני מתיר אותם בגיטין הכשרים רק בדיעבד. וא"כ לכאורה לא שייך כאן דין אין מבטלים איסור לכתחילה. אל שזה אינו משני טעמים:

1. בהגהות רע"א על השו"ע (שם באות ה) הוכיח משו"ת הריב"ש (סי' תצח) שחולק על המהרש"ל וסובר שהדבר נאסר למי שנעשה בשבילו גם אם לא ידע וניחא ליה בכך. וכן פסק שם כך הפר"ח. ולכן גם בנידו"ד האשה אסורה להינשא גם בדיעבד.

2. אחרי שהתפרסם ספר משפטי ישראל וקונטרס גיטי הכזב ודייני הכזב בכמאה אלף עותקים בכל העולם. הרבה מאד נשים יודעות שיש בעיות חמורות בגיטי הרבנות ומ"מ הולכות להתגרש שם כיון שהנשים קלות דעת ולא יודעות את חומר האיסור שנשארות אשת איש וכמו שכתב כך הרמב"ם בפ"ב מגירושין הלכה ה'.

ראיה עשירית, כבר הוכחנו בהרחבה להלן (אות ד) שפסקו של הרא"ש שבדיעבד "מה שעשה עשוי" בנוי על הכרעתו בטועה בשיקול הדעת (ע"ז פ"ק אות ג) שאם התיר הראשון וחלה הוראתו אין לשני לאסור מכח שקול הדעת משום כבודו של ראשון, וע"כ הכריע הרא"ש שבמקומות שנהגו כרמב"ם אע"פ שהרא"ש הכריע להלכה שאין לנהוג כרמב"ם, מ"מ במקומות שנהגו כרמב"ם אין להחזיר ההוראה ובדיעבד מגורשת, יעויין בהרחבה (אות ד).

והנה דין טועה בשיקול הדעת ש"מה שעשה עשוי", מצינו בהלכה רק אם טעה ופסק בשוגג הלכה נגד שיקול הדעת, אבל בפסק **במזיד** נגד שיקול הדעת, לכו"ע הדין חוזר. (עיי' להלן אות ג).

ומכל עשר הראיות הנ"ל מוכח כביאור המהרש"ל והכנה"ג בדעת הרא"ש, שרק ביי"ד שלא ידעו שאין הלכה כרמב"ם וכפו גט "במאיס עלי" בדיעבד מהני, אבל ביי"ד שידעו שאין הלכה כרמב"ם וכפו גט ב"מאיס עלי" גם אם נשאת בדיעבד תצא.

המצב כיום שכל בתיה"ד "הרבניים" יודעים שאין הלכה כרמב"ם (כמופיע בפסקי דין רבניים רבים), אם כן בכפיית גט שהם עושים "במאיס עלי" הם מזידיים גמורים (והסתמכותם ע"ד הרא"ש שכתב "על לשעבר את סמכו על רבינו משה, מה שעשו עשוי" להכשיר את הגט בדיעבד, כבר הוכחנו שהוא טעות גמורה). **וא"כ גם לפסק הרא"ש ההלכה ברורה, שבתיה"ד "הרבניים" שכפו את הבעל לגרש בטענת "מאיס עלי" - אפילו בדיעבד שנשאת לאחר תצא ממנו, דהגט שנעשה בכפייה שלא כדין בטל מהתורה, והיא עדיין אשת איש גמורה של בעלה הראשון.**

ויש לציין שמלבד כל ההוכחות הנ"ל שאם ביי"ד כפו במזיד בטענת מאיס עלי שאפילו אם נישאת תצא. יש חובת נידוי לנדות את דייני הרבנות על שעושים כך (מלבד הנידוי הרובץ עליהם מפאת חרם הקדמונים המבואר לקמן סי' לא סעיף 8), כמבואר בשו"ע (אבה"ע סי' יז סעי' לד) בדין עד אחד שהעיד על אשה שמת בעלה במים שאין להם סוף, שהדין הוא שאסורה להינשא לכתחילה, ודיין שהתיר אותה לכתחילה בזדון, מנדים אותו. וא"כ הו"ה בנידו"ד גם לו יצויר שהכפיה בטענת מאיס עלי אסורה רק לכתחילה ולא בדיעבד, שדייני הרבנות - שכופים על כך חייבים נידוי

ב.

ביאור התשב"ץ בדעת הרא"ש

בשו"ת התשב"ץ (ח"ב סימן רנו) שהביאו הב"י (אבה"ע סימן עז) כותב וז"ל: "אבל אם כבר נעשה מעשה במקומות שנוהגים על פי ספריו (של הרמב"ם) כתב הרא"ש שאין מחזירין את הדבר, ונראה דהיינו אם נשאת שלא תצא, אבל שתנשא לכתחילה הדבר קשה". נראה שאין דבריו סותרים את המהרש"ל, אלא אדרבה מחמיר טפי, וזה ביאור דבריו: "אם כבר נעשה מעשה", דגם במקום שנהגו כרמב"ם ולא ידעו שאין ההלכה כמותו בזה, וכפו את הבעל לגרש "במאיס עלי" כרמב"ם, מעשיהם מועילים בדיעבד רק אם האשה נשאת כבר בפועל, אבל אם התירו לה להנשא ובפועל עדיין לא נשאת - אסורה להנשא אע"פ שבי"ד עשו את הכפייה בטעות משום שחשבו שההלכה כרמב"ם.

וטעם דין זה, נראה עפ"י מה שהתבאר להלן (אות ד) שכיום לפסוק כרמב"ם לכפות "במאיס עלי" הוה כטועה בשיקול הדעת - וכבר כתב הט"ז (י"ד סימן רמב ס"ק יח) דמה שפסק הרמ"א שחכם שהתיר אין חבירו יכול לאסור הוא רק אם כבר חלה הוראתו להיתר כגון שנתערב ממנו קצת או אכל מעט ממנו, אבל משום קבלת ההוראה מהחכם בלבד אין איסור לחבירו להורות להיפך. והו"ה בנידון דידן, שכל זמן שלא נשאת הוה בגדר לא חלה הוראתו וחכם שני יכול לאסור. וכן פסק בשו"ת חכם צבי (סימן נג) והערוך השולחן (י"ד סימן רמב ס"ק ס) ¹⁵⁴.

---

154. במה שהבאנו מהאחרונים, הט"ז הח"צ והעררה"ש שפסק הרמ"א שחכם שהתיר אין חבירו יכול לאסור הוא רק אם כבר חלה הוראתו להיתר כגון שנתערב קצת ממנו או אכל מעט ממנו. ועפ"י דבריהם ביארנו דטעם הרא"ש אליבא דמהרש"ל בפסקו "דמה שעשה עשוי" הוא רק אם האשה נשאת בפועל, דכל זמן שלא חלה הוראתו להיתר יכול חבירו לאסור, דבכה"ג ליכא בזה פגיעה בכבודו של החכם הראשון.

והנה בסוגיא דסנהדרין (לג.) נחלקו בחכם הטועה בשיקול הדעת עד מתי אמרינן ש"קם דינא", לרב חסדא דוקא כשנטל ונתן ביד (רש"י - "הוא עצמו גבה מזה ונתן לזה"), ולרב ששת אפילו לא נשא ונתן ביד (רש"י - "אלא צוה לבעל דין והוא עושה מעצמו").

ובביאור מחלוקתם כתבו הב"י (ח"מ תחילת סימן כה) - והסמ"ע שם בס"ק יד בשם הרי"ף (סנהדרין דף יא: מדפי הרי"ף). שטעם רב חסדא שרק אם נשאו ונתנו ביד הדין קיים, כיון שבאופן זה הדין חייב לשלם לנתבע מביתו ולא יהיה הפסד ממון לנתבע. משא"כ בלא נשא ונתן ביד, כיון שהדין פטור מלשלם לנתבע ויהיה פסידיא דממונא לנתבע לכך הדין בטל.

הרי"ף שם והשו"ע (ח"מ סימן כה, ב) פסקו כדעת רב חסדא, ונמצא שלדבריהם הטעם דאמרינן שאם טעו בשיקול הדעת "מה שעשה עשוי", זה משום הפסד ממון של הנתבע, אבל אם לא יהיה הפסד ממון לנתבע - כגון במקום שהדין יצטרך לשלם לנתבע - לא אמרינן "מה שעשה עשוי". ולדבריהם בנידו"ד "במאיס עלי" דוקא אם נישאת שאם נפסוק שתצא מזה ומזה (עיין בזה בשו"ע אבה"ע סימן יז ובפ"ת שם בס"ק קעד) - יגרם לה נזק גדול בזה אמרינן "מה שעשה עשוי", אבל כשעדיין לא נישאת שלא יגרם לה נזק מפסק האיסור, ברור שלא אמרינן לדעת הרי"ף והשו"ע "מה שעשו עשוי", ולכן כתב התשב"ץ בביאור הרא"ש, שכל דבריו "מה שעשה עשוי" נאמר רק בציוור שכבר נישאת שאם תצא יגרם לה נזק גדול, אבל קודם שנשאת שלא יגרם לה נזק מפסק האיסור, לא אמרינן "מה שעשה עשוי".

עוד ראייה שהרא"ש שהתיר בדיעבד הוא דוקא כשכבר נישאת, **משו"ת הרמ"א** (סימן נו) שמביא בשם המרדכי (גיטין סימן תסח) שכתב בשם מהרי"ל שהגדר של בדיעבד בגט זה אך ורק אם נישאת,

אמנם יש להעיר, **דהסמ"ע** (ח"מ סימן כה ס"ק יד) **והש"ך** (שם ס"ק יד) הביאו **שדעת הרא"ש לפסוק כרב ששת** שאפילו אם הדיין לא נשא ונתן ביד ופטור מלשלם ויהיה נזק לנתבע, מ"מ הדין קיים, משום דס"ל לרא"ש שאפילו כשאין נזק לנתבע טעם שכל הטועה בשיקול הדעת "מה שעשה עשוי" כיון שאמרינן קם דינא, ואין זה קשור כלל אם הנתבע יפסיד או לא. ולפי"ז קשה **מש"כ התשב"ץ בביאור הרא"ש** ש"מה שעשה עשוי" הוא רק אם נישאת, הרי כיון שלסמ"ע וש"ך בטעה בשיקול הדעת אמרינן קם דינא גם כשלא נשא ונתן ביד א"כ גם בלא נישאת הדין צריך להיות "מה שעשה עשוי". ואכן **הש"ך בנקודות הכסף** (יו"ד סימן רמב) ואחרונים דעימיה חולקים על הט"ז ודעימיה - וס"ל שלדעת הרא"ש אפילו אם לא חלה עדיין הוראתו, כיון שיצאה הוראה מבית המדרש הוראתו קיימת. ולדעתם גם בנידו"ד במש"כ הרא"ש שאם כפו גט "במאיס עלי" "מה שעשה עשוי" מיירי אפילו לא נישאת, אלא עצם העובדה שבי"ד כפו את הבעל לתת גט והתירו לאשה אפילו להינשא צריכה להיות מותרת לעלמא גם אם עדיין לא נישאת.

והנראה בזה, שאע"פ שהש"ך בהגהותיו על הט"ז ביו"ד הנקרא נקודות הכסף - כתב שאפילו עדיין לא חלה הוראתו הדין קיים, מ"מ ראינו לש"ך גופיה בחו"מ (סימן כה ס"ק כט אות ג): שחזר בו וס"ל שרק אם חלה הוראתו הדין קיים, וקיי"ל כמשנתו האחרונה של הש"ך שזה פירושו לחו"מ, **שדעת הרא"ש שכל זמן שלא חלה הוראתו הדין חוזר. והו"ה בענייננו, כל זמן שלא נישאת האשה**, אפילו שהיה מעשה של נתינת גט, **עדיין לא חלה ההוראה** שלא נעשה מעשה עפ"י הוראה זו, וע"כ כל זמן שלא נישאת בפועל ורק הותרה להנשא הוה כפסק של היתר בטועה בשיקול הדעת, שלא נעשה מעשה ולא חלה הוראתו, **שהדר דינא והפסק בטל**.

ומסקנת הש"ך (שם) שרק באיסור והיתר מועיל פסק לבד לאסור, כיון ששויה אנפשיה חתיכה דאיסורא ע"י פסק הדין, וכן מוכח מדברי הרא"ש (בפ"ק דע"ז סימן ג) והרמ"א (יו"ד סימן רמב סעיף לא) שהזכירו את הלשון "חלה הוראתו" אך ורק בדין חכם שהתיר ולא בדין חכם שאסר, והטעם הוא כאמור, שבדין חכם שאסר הטעם שקם דינא (גם בהוראה בלבד) משום ששויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, אבל בדין חכם שהתיר שלא שייך הטעם ששויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, בזה כתבו הרא"ש והרמ"א שצריך בדוקא שתחול הוראתו, כיון שכל זמן שלא חלה הוראתו בפועל, לא אמרינן בדין טעה בשיקול הדעת שקם דינא, אלא להיפך אמרינן דהדר דינא.

אלא שצ"ע, שהב"י (ח"מ סו"ס כה) **מצדיק את הטור שמבאר** את דעת אביו הרא"ש שאפילו אם עדיין לא חלה הוראתו, טועה בשיקול הדעת אמרינן ביה קם דינא וא"כ לדעת הב"י בחו"מ שהסכים לטור בביאור הרא"ש, בנידו"ד צריך לפסוק שקם דינא אפילו אם לא נישאת, וא"כ תמוה מדוע הב"י באבה"ע (סימן עז) מביא בשתיקה את התשב"ץ שמבאר את הרא"ש שדוקא את נישאת לא תצא, ולא מעיר עליו דהביאור ברא"ש כטור.

ובאמת לק"מ, דכיון שהב"י לשיטתו שפוסק כרב חסדא (כמש"כ לעיל) שהטעם ש"קם דינא" בטועה בשיקול הדעת משום שאין פסידא דנתבע, כיון שהדיין צריך לשלם לנתבע. ולכן בנידו"ד צריך דוקא שנישאת שיש לה מזה נזק שתצא מבעלה, אבל כשלא נישאת שאין לה בזה שום נזק הדר דינא. ולכן אע"פ שבביאור הרא"ש הסכים הב"י לטור לא העיר על ביאור התשב"ץ, **דלדינא הלכה למעשה לב"י רק אם נישאת שיש פסידא לנתבע לא תצא** אבל אם לא נישאת לא אמרינן "מה שעשה עשוי", **וכיון שלדינא דעת הב"י מסכמת לתשב"ץ לא נחת להעיר על ביאורו ברא"ש**.

ומהאמור עולה, שדברי הט"ז החכם צבי והערון השולחן נכונים לדינא, וגם הש"ך בעצמו חזר בו ממש"כ לחלוק על הט"ז בנקודות הכסף (יו"ד סו"ס רמב), **כדמוכח מדבריו בש"ך חו"מ** (סימן כה ס"ק יד, אות יז) **שפירושו על חו"מ הוא משנתו האחרונה של הש"ך** (שנכתב אחרי חיבורו הנקודות הכסף). **וכן לדעת הרי"ף והשו"ע** (ח"מ סימן כה סעיף ב) שפוסקים כדעת רב חסדא, רק בנישאת שיש לה נזק שצריכה לצאת מבעלה השני, אמרינן קם דינא, אבל כל זמן שלא נישאת ואין לה נזק, אמרינן הדר דינא (הדין חוזר) גם בטעו בשיקול הדעת. **והוכחנו לעיל דכן משמע מלשון הרא"ש** (ע"ז פ"ק סימן ג) **דבחכם שהתיר שלא שייך לומר שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא**, צריך שתחול הוראתו בפועל (שעשו על פיו) כדי לומר קם דינא, אבל כשלא עשו עדיין על פיו מוכח שהדין חוזר.

אבל אם רק התירוה להנשא בגט זה ובפועל עדיין לא נשאת, הוה כלכתחילה וצריכה גט חדש בשביל להתירה להנשא.

וכ"כ בשו"ת הרדב"ז (ח"ד סימן קח). וכן מוכח משו"ת יכין ובוועז (ח"א סימן קכד) שכתב וז"ל: "אלא שראיתי הרא"ש ז"ל כתב בתשובה שאם נעשה מעשה כדברי הרמב"ם "שאינ מוציאין אותה מתחת בעלה", ומדלא כתב רבותא טפי שאם התירוה להנשא תנשא, מוכח דס"ל בביאור הרא"ש שהתיר רק אם נשאת בפועל שלא מוציאים אותה מבעלה, אבל כשהתירה להינשא בלבד ועדיין לא נשאת הוה כלכתחילה ולא כדיעבד, וצריכה גט שני להתירה.

ונראה עוד, שלדעת התשב"ץ כאשר בי"ד גילו שפסקם לכפות גט "במאיס עלי" הוא טעות ושלא כדיון, עליהם להתרות באשה שלא תנשא עפ"י פסקם המוטעה. ואם תעבור על דבריהם ותנשא גם לדעת התשב"ץ תצא מהשני, כמבואר בשו"ע אבה"ע (סימן יא, ח) שכל הנשים שאסורות לכתחילה אם התרו בו שלא ישאנה ועבר על התראתם ונשאה "לא מקרי דיעבד ומפקינן לה מיניה" (והתם בנטען על השפחה שאיסורו רק משום לזות שפתיים נחלקו הב"ש והח"מ ועוד פוסקים לענין התרו בו ונשאה אם יוציא או לא). אבל בנידו"ד שיש איסור מעיקרא דדינא דהכפייה היתה בטעות ושלא כדיון, כל הפוסקים מודים דאם התרו בה שלא תנשא ועברה על התראתם אפילו בדיעבד תצא מהשני). ואין חילוק אם התרו בבעל או באשה וכמבואר להלן (אות ג) בהרחבה.

והנה במהרש"ל לא התבאר להדיא אם הרא"ש התיר דוקא כשכבר נשאת האשה, או דהתיר גם במקרה שלא הספיקה האשה להתגלה לבי"ד שטעו ואין ההלכה כרמב"ם, אבל בתשב"ץ כתב להדיא דאם לא נשאת והתגלה שבי"ד טעו אסורה האשה להנשא. וכן נראה להלכה כמש"כ לעיל, דהוה כטועה בשיקול הדעת וכל זמן שלא נישאת לא הוה בגדר חל הוראתו, והחכם השני בידו לאסור את הדבר¹⁵⁵.

וא"כ צדקו דברי התשב"ץ בביאור הרא"ש שכל מש"כ שב"מאיס עלי" אם כפו גט עפ"י הרמב"ם "מה שעשה עשוי" הוא אך ורק אם האשה כבר נישאת, אבל כל זמן שלא נישאת הדין חוזר, ואסורה להנשא לעלמא עד שתקבל גט כשר מבעלה בלא שום כפייה כלל.

155. ברם היה אפשר לומר שנחלקו הרא"ש והתשב"ץ "במאיס עלי" במקום שנהגו כרמב"ם, אם פסקו בי"ד לכפותו ועדיין לא נשאת, האם מותרת להנשא בדיעבד. ומחלוקתם תלויה בפלוגתת הראשונים ביו"ד (סימן צז) שהובאה בבית יוסף (שם) לגבי פת שנאפית עם צלי של נכרים שבדיעבד הפת מותרת כיון שדעת רוב הפוסקים "שריחא לאו מילתא", אולם נחלקו הראשונים מה הדין כשיש לו פת אחרת של ישראל - דעת האגור ס"י אלף רס"ב בשם מהר"י מולין (המהר"ל) דכשיש לו פת אחרת חשיב כמו לכתחילה ולא כדיעבד ולכן אסור לקנות מהגוי את הפת שנאפתה עם הצלי שלו. וכן פסקו כדעת האגור באיסור והיתר (כלל לט ס"ק ה), בשערים (סימן נט), ובמאירי (בספרו מגן אבות ענין ג עמ' נט), וכן פסק הרמ"א (יו"ד סימן קח, א).

ובדעת הרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פרק יז, הי"ח) למדו התשב"ץ (בתשובותיו ח"ג סימן י) והרשב"ש (סימן תקס), שדעתו כאגור ודעימיה דבמקום שיכול לקנות פת אחרת מישראל קנייה מעכו"ם את הפת שנאפתה עם הצלי שלו חשיבא כלכתחילה ואסורה. אבל הכסף משנה (שם) חולק ע"ד ומבאר שהטעם שאסר הרמב"ם הוא משום שיטתו שסתם כלי עכו"ם הם בני יומם (וחולק על שאר הראשונים שס"ל דסתם כלי עכו"ם אינם בני יומם), ולכן פסק שהדבר אסור אפילו בדיעבד, אבל בעיקרא דדינא דעת הרמב"ם שגם אם יכול להשיג פת אחרת הקנייה מעכו"ם הוה כדיעבד ומותרת במקרים שידוע שהכלים שלו אינם בני יומם. וכן כתב בשו"ת תומת ישרים (סימן ל) להוכיח מהרשב"א והר"ן (חולין ו.) דכיון

שהדבר כבר נעשה (הפת נאפתה עם הצלי) הקנייה מעכו"ם הוה כדיעבד ומותרת בכל ענין (גם אם יש לו אפשרות לפת אחרת מישראל), וכ"כ לדינא בשו"ת מהר"ם מלובלין (סימן קד) בשם הגהות שערי דורא (שער א).

מכל הנ"ל **רואים מחלוקת יסודית בגדרי דין לכתחילה ודיעבד**, דבר שנעשה אצל אדם מסויים ויש בו פקפוקים הלכתיים (כגון פת שנאפתה עם צלי של עכו"ם) ואפשר למצוא במקום אחר דבר בלי פקפוקים (פת של ישראל) - האם נחשב הדבר כמצב של לכתחילה ולכן בכל מקום שנפסק שלכתחילה אסור לא ישתמש בו, או דאמרינן שכיון שהדבר כבר נעשה הוה כדיעבד.

והנה התשב"ץ דס"ל כדעת האגור בענין פת שנאפתה עם צלי עכו"ם שאם יכול למצוא אצל ישראל פת אחרת בלי שאלות לא נחשב השימוש בפת עכו"ם כמצב של בדיעבד אלא כלכתחילה, ולכן אסור לישראל להשתמש בו, **ע"כ ס"ל דאם כפו בי"ד "במאים עלי"** (מקום שנהגו כרמב"ם) כל זמן שלא נשאת, אסור לאחר לישא אותה, **דהרי יכול לישא אשה אחרת**, ולגביו הוה כמצב של לכתחילה. **אבל הרא"ש אפשר שסובר כב"י ודעימיה** דאחרי שנעשה הדבר הוה כדיעבד גם אם יכול להשיג פת ממקום אחר, ומשו"ה יתכן דס"ל בנידו"ד **דאחרי הפסק להיתר של בי"ד הוה כדיעבד** אפילו לא נשאת עדיין, ולכן מותר לשני לשאת אותה דהוה כדיעבד.

האמנם דכל זה טעות מארבע טעמים: א) דהרי המצב בנידו"ד שהאשה טוענת "מאים עלי" והבעל לא מוכן לתת גט מרצון - **הוא מצב של שעת הדחק גדול** (ובמיוחד שהרבה פעמים הבעל עוזב והולך למקום אחר), והנה כבר מבואר בתוספות (כתובות יד. בד"ה חדא) **דשעת הדחק חשיבא כדיעבד**, וכ"ה ברש"י (גיטין יט. בד"ה לסמוך עליו), וראה עוד בתוספות (פסחים ל. בד"ה לישחינו) לגבי דין קדירות של חרס שכיון שאין להם תקנה במקוה חשיבא כדיעבד. **ואדרבה מצינו בב"י** (או"ח סימן נח בד"ה מי שהוא אנוס) **בשם הרשב"א**, וכן הוכיח בשו"ת **שבות יעקב** (ח"ג סימן קי) **ששעת הדחק עדיף מדיעבד** שהרי בשעת הדחק מבואר בש"ך (בהנהגת איסור והיתר בי"ד סימן רמב) שסומכים על דעת יחיד במקום רבים. אולם לגבי דיעבד לא מצאנו בפוסקים בשום מקום שלגבי דיעבד סמכינן על דעת יחיד במקום רבים.

להאמור ששעת הדחק חשיבא כדיעבד (או עדיפא מדיעבד), א"כ ככה"ג גם התשב"ץ שנחלק בפת עכו"ם הנ"ל, היה צריך להודות ששעת הדחק של האשה הוה כדיעבד גם אם לא נישאת, ומזה דס"ל לתשב"ץ דאם לא נשאת אסורה להנשא לכתחילה - **מוכח שפסקו ב"מאים עלי"** (במקום שנהגו כרמב"ם) **אינו תלוי בדעתו בדין פת שנאפית עם צלי של עכו"ם**.

דדעת התשב"ץ בביאור הרא"ש דב"מאים עלי" לא התירו הכפייה אפילו בשעת הדחק גדול (והחמירו בזה יותר מבעלמא) וכדמוכח מתשובת הרא"ש (כלל מג, ח) שכתב דאפילו אם תשאר עגונה כל ימי חייה לא התיר הכפייה "במאים עלי". **ובביאור הדברים** ראה מש"כ להלן (אות ד) **דלרא"ש הצלת הדור עדיפא על הצלת יחידים**, יעו"ש. וטעם הרא"ש שפסק **שאם נשאת לא תצא**, דאזיל לשיטתו (ע"ז פ"ק אות ג) שחכם שהתיר אפילו טעה בשיקול הדעת אין חבירו רשאי לאסור משום כבודו של ראשון דאמרינן "קם דינא" וזה דוקא אם כבר חלה הוראתו של ראשון. **ועל כן כאשר נשאת לשני שכבר חלה הוראתו לא תצא דבכה"ג אמרינן ד"קם דינא"** (וראה בהרחבה להלן אות ד).

ב) נשואין אינו דומה לפת שנאפתה עם צלי של עכו"ם או תבשיל שהתבשל בקדירת עכו"ם, דהתם שייך לומר שיכול למצוא פת או תבשיל אחר ממקום היתר. משא"כ לגבי נישואין א"א לומר שיכול לישא אשה אחרת, דשמא אשה זו מתאימה לו ואחרת לא מתאימה. **ולכן א"א לומר שמטעם שיכול לישא אשה אחרת החשיבו התשב"ץ כלכתחילה**, דזה אינו, דאם רק אשה זו מתאימה לו חשיב שאין לו אפשרות אחרת, ועל כרחך דמטעם אחר אסרו התשב"ץ וכמש"כ לעיל באות א.

ג) בב"י (יו"ד ס"ו ע"ז) כתב ע"ד הר"י מולין (המהר"ל) שאין נראה דבריו כלל, **ומדוע כשהביא** (באבה"ע סימן עז) **את שו"ת התשב"ץ לא העיר שאין הלכה כדבריו** דכיון שכבר נעשה מעשה הגירושין הוה כדיעבד, **ומוכח דס"ל לב"י ככתב"ץ דדוקא אם נשאת לא תצא**.

ד) כן משמע בבית יוסף (אבה"ע סימן עז ד"ה כתב התשב"ץ) שהביא את דברי התשב"ץ בשם הרא"ש, ומבאר שהרא"ש שכתב "מה שעשה עשוי" הוא רק כשכבר נשאת - ומדלא טרח הב"י להעיר שיש מחלוקת בין הרא"ש לתשב"ץ, מוכח מסתימת הב"י שמסכים לפירושו התשב"ץ ברא"ש שכל ההיתר הוא רק אם נשאת שלא תצא, אבל אם לא נשאת לא אמרינן "מה שעשה עשוי". וטעמו של הרא"ש כאמור להלן (אות ד) דאזיל לשיטתיה דטועה בשיקול הדעת וחלה הוראתו "קם דינא" ואין חכם אחר יכול לאסור.

*

עוד יש להעיר דבשו"ת התשב"ץ (ח"ב סימן רנו) פסק שדוקא אם נשאת לא תצא, אבל לכתחילה לא תנשא. ברם נכדו של התשב"ץ (תשב"ץ ח"ד בספר חוט המשולש טור השלישי סימן לה) נשאר בצ"ע משני תשובות אחרות של התשב"ץ (ח"א סימן ד וח"ב סימן קפ) שבהם משמע שדעת התשב"ץ שגם אם לא נשאת בדיעבד מה שעשה עשוי. ומסקנת החוט המשולש שאין ההלכה כתשובה זו אלא כשני התשובות שגם אם לא נשאת בדיעבד מה שעשה עשוי ומותרת להנשא.

והנה הבית יוסף שלפניו נגלו כל תשובות התשב"ץ בחלק א ורק מחלק ב וג לא היו כל תשובות התשב"ץ לפני הב"י כמש"כ בשו"ת קול אליהו (ח"ב סימן טז) - התעלם מהתשובה בתשב"ץ בחלק א סימן ד (שמתירה להינשא בדיעבד ב"מאס עלי"), מוכח דס"ל לב"י לעיקר את תשובת התשב"ץ בח"ב (סימן רנו) שרק אם נשאת לא תצא. ומהנראה שסמך הב"י על תשובה זו. בח"ב (יותר מהתשובה בח"א), משום שבה מביא דכן דעת הר"ן והרב וידאל בן אפרים ולכן סמך עליה טפי מח"א שהביא בה התשב"ץ רק דעת עצמו ועל כן נקט הב"י שדעת התשב"ץ להלכה שאם כפו גט "במאס עלי" במקום שנהגו כרמב"ם, רק אם נשאת לא תצא, אבל אם לא נשאת עדיין אסורה להנשא.

וביותר לפי מש"כ לעיל שהרי"ף והשו"ע (חור"מ סימן כה, ב) פסקו כרב חסדא, ולדבריהם מה דאמרינן שאם טעו בשיקול הדעת "מה שעשה עשוי" הוא רק כשאין הפסד ממון של הנתבע במקום שהדיין חייב לשלם לו, אבל אם יהיה הפסד ממון לנתבע - בזה לא אמרינן "מה שעשוי עשוי". והוכחנו דכן משמע מלשון הרא"ש (ע"ז פ"ק סימן ג) צדקו דברי התשב"ץ (ח"ב סימן רנו) בביאור הרא"ש דאם כפו גט "במאס עלי" עפ"י הרמב"ם "מה שעשה עשוי" הוא אך ורק אם האשה כבר נשאת (שלא תצא), אבל כל זמן שלא נשאת הדין חוזר ואסורה להנשא לעלמא עד שתקבל גט כשר מבעלה בלא שום כפייה כלל.

*

בדעת הר"ן בדין זה מצאנו סתירה, דהתשב"ץ (ח"ב סימן רנו שהובא בב"י) מעיד שדעת הר"ן שדוקא אם נשאת לא תצא, ואילו בשו"ת הר"ן (סימן סב) שהביאו בב"י (אבה"ע סימן עז) מבואר שבמקום שנוהגים בכל הוראותיהם כרמב"ם אפשר "במאס עלי" לכוף את הבעל לתת גט לכתחילה, וכבר עמדו בסתירה זו בספר נתיבות משפט אלגאזי (דף ריד.) ובשו"ת מהרי"ט צהלון החדשות (סימן קעב).

ובמהרי"ט צהלון כתב ליישב הסתירה בשני אופנים:

א) הר"ן בשו"ת מדבר על מקום שהורגלו בכל הוראותיהם לנהוג כדעת הרמב"ם ואז אפשר לכפות "במאס עלי" משא"כ התשב"ץ שמעיד בשם הר"ן מיירי במקום שלא נהגו כדעת הרמב"ם בכל הוראותיו וע"כ פסק שדוקא אם נשאת לא תצא.

ב) דבתשובת הר"ן מיירי שנקבע לנהוג כרמב"ם עפ"י החכמים במקום זה, וע"כ זה מחייב וכופים גט "במאס עלי". אבל התשב"ץ מיירי שנהגו כרמב"ם רק מחמת שהורגלו אבל לא נקבע כן עפ"י החכמים שבמקום זה, וכיון שאין לזה דין מנהג דהא לא הוקבע ע"י חכמים הכפייה ב"מאס עלי" אסורה, ורק אם נשאת לא תצא כמש"כ הריב"ש בשמו.

ונראה דשני תירוצי המהרי"ט צהלון לא נחלקו ביסוד הדברים שצריך שינהגו במקום זה בכל דבריהם כרמב"ם, ורק החילוק בין שני התירוצים האם מציאיות זו שנוהגים במקום זה בכל דבריהם כרמב"ם צריך שתקבע עפ"י חכמי המקום, או דסגי במה שהורגלו בכך ובהמשך נקבע למנהג המקום.

ג.

ביאור פסק הריב"ש במקרים שבי"ד או האשה

היו מזידים בכפיית גט "במאיס עלי"

כתבנו לעיל (אות א) שאם בי"ד הזידו וכפו גט שלא כדין ב"מאיס עלי", גם אם נשאת תצא, כדי לא לתת יד לפושעים. דאם היה הדין שגם בהזידו נשאת לא תצא, כל בי"ד פושעים ומזידים יכפו את הבעל לגרש ותנשא האשה, ונמצא דבטלה כל תקנת חכמים.

והדברים מוכחים מפסק הראשונים לענין בעל שטבע "במים שאין להם סוף" ויש עדים על כך, שנפסק בגמרא שלכתחילה לא תנשא ע"י עדות זו ואם נשאת לא תצא. והב"י (אבה"ע סימן יז) והרמ"א (שם סעיף לד) הביאו את המרדכי (ביבמות סי' קכח). בשם מהר"ם וכ"ה בשו"ת מהר"ם מרוטנברג (קרימונה סימן קצד) ובהגהות מיימוניות (אישות סי' יא) שזה דוקא כשנשאת בטעות (ע"פ חכם או שחשבה שהיא מותרת), אבל אם מזידה ונשאת בעבריינות גם בדיעבד תצא, והטעם דאל"כ מה הועילו חכמים בתקנתם. והו"ה בנידו"ד שהפסק מוטל על הבית דין והם אסורים לכפות גט ב"מאיס עלי", אם הזידו וכפו נגד ההלכה אף בדיעבד תצא, דאל"כ בטלה כל תקנת חכמים שאסרו הכפייה ב"מאיס עלי".

ברם יש להעיר מדברי הב"י (אבה"ע סו"ס י) שהביא את תשובת הריב"ש (סימן רמב) וז"ל: "ועוד התם כשהתרו בו, ולא שמע להן מחזק ליה לחשדא, והיכא שהתרו בה ולא התרו בו, הדבר פשוט שאין כופין אותו כיון שמן הדין איש מוציא לרצונו והאשה יוצאה שלא ברצונה, א"כ כשכופין אותו להוציא משום קנס, אותו הוא שקונסין ואיך יקנסו אותו מחמת התראה שלה, כיון שלא התרו בו, עכ"ל.

ולכאורה נראה שהריב"ש חולק על המהר"ם וסובר שההתראה חייבת להיות בבעל דוקא, אבל אם התרו באשה ולא בבעל שרק האשה מזידה ולא הבעל, וכן במקרה שבי"ד לבד מזידים והבעל והאשה אינם מזידים - הדין הוא שאם נשאת לא תצא

ובאמת אינו ראה כלל, דהריב"ש מיירי בדין נטען על השפחה והגויה, וס"ל להדיא כדעת רש"י (יבמות כד:) שהטעם שאסור לישא אותה משום לזות שפתים, שמחזק את הקול הראשון שנחשד שבעל שפחה וגויה [ודלא כרמב"ן רשב"א וריטב"א (יבמות כד:) שכתבו שהלזות שפתים הוא מצד האשה שיאמרו שהתגיירה לשם אישות ולא לשם שמים] - וא"כ פשוט וברור שלדעת הריב"ש

וביאור תירוצי המהרי"ט צהלון נראה עפ"י מש"כ בחוט המשולש (טור שלישי סימן לה, עמ' שעז, הוצאת מכון י-ם) בהסבר הר"ן שאם מסכימים לדון בכל הוראותיהם כרב אחד חייבים לדון כמוהו בין להקל ובין להחמיר, כנזכר בגמרא שבת (קל). שבמקומו של רבי אליעזר היו כורתים עצים וכו', ובמקומו של רבי יוסי היו אוכלים בשר עוף בחלב, יעו"ש. ואע"פ שדעת הר"ן (כתובות כז: מדפי הרי"ף) שחיישינן שמא עיניה נתנה באחר. מ"מ ס"ל לר"ן דבמקום זה שנהגו בכל הוראותיהם כרמב"ם, ע"כ "במאיס עלי" גמר הבעל ונתן את הגט ברצון שלם [וכמו שמצינו סברא כע"ז בב"י (הור"מ סימן רה) לגבי גזירת מלך שגומר בדעתו ונותן ברצון את המקח].

כל הקנס במקרה זה שייך אך ורק מצד האיש שיאמרו שנכשל באיסור שפחה וגויה, אבל האשה שבאותה הזמן היתה גויה לא היה מוטל עליה שום איסור. וגם בשפחה שחייבת בקצת מצוות, כתב הרמב"ם (איסור"ב פרק י"ג) שהאיסור הוא מצד האיש שע"י שבוועל שפחה גורם לבנו לסור מאחרי ה', שהבן מהשפחה הוא עבד ואינו מישראל ונמצא גורם לזרע הקודש להתחלל ולהיותם עבדים. וטעם זה שייך רק על האיש ולא על השפחה. וכיון שבבא על השפחה כל הקנס הוא רק מצד האיש ולא מצד האשה, שייך לקונסו רק כשהוא מזיד בדבר אבל בשוגג לא קונסים. ולכן אם התרו באשה ולא בו לא שייך דין קנס ומשום כך כתב הריב"ש שאם בהתראת האשה אתה מוציאה מבעלה, נמצא שהאיש מגרש בעל כורחו שלא כדין, דכיון שחז"ל לא קנסו אותו כשהוא שוגג, א"כ דינו ככל איש בעלמא שאינו מגרש אלא לרצונו.¹⁵⁶

וכן בדינים הנזכרים בשו"ע (אבה"ע סימן י סעיפים ג, ד) המוציא אשתו משום שם רע משום שהיא נדרנית, אילונית או רואה מחמת תשמיש - שנפסק שאסור לכתחילה להחזיר, זה מחמת הבעל שמא יוציא לעז על הגט, נמצא שהקנס הוא מחמת האיש ולא מחמת האשה.

ע"כ גם במקרים אלו מצריך הריב"ש התראה באיש בדוקא ולא מהני התראת האשה, דאם היתה ההתראה באשה בלבד והאיש שוגג לא שייך קנס, ואם יעשו לו כפייה בלא שהתרו בו מפורשות הוא שלא כדין, ושפיר אמרינן דהגט בכה"ג בטל דאין האיש מגרש אלא לרצונו. [וכן מדוייק לדבריו לשון המשנה ביבמות כד: "לא יכנס" ולא כתבו לא ינשאו (שמשמעותו על שניהם), דלריב"ש הלזות שפתיים הזאת היא רק על האיש ולא על האשה, וע"כ הקנס עליו בלבד].

משא"כ במים שאין להם סוף אף לדעת הריב"ש (כדעת רש"י) הקנס הוא מצד האשה שהיא צריכה להזהר מלהנשא שמא הבעל חי, ולכן גם אם רק האשה בלבד מזידה, חז"ל קנסו אותה ואמרו שתצא, והו"ה בכל המקרים של כפיית גט כאשר התביעה שיתן גט מגיעה מהאשה והבי"ד (כגון בנידו"ד ב"מא"ס על"י), שבודאי קונסים גם אם האשה לבדה מזידה וכן גם אם הבי"ד לבדם מזידיים, אמרינן דאפילו נשאת תצא, דכיון שבמקרים אלו הבי"ד או האשה אשמים דהדבר נעשה מחמתם,

156. ובהשקפה ראשונה היה נראה שהשפחה אינה עוברת על איסור "לפני עור", כיון שהיא אינה מצווה על איסור זה ואינה בת חיובא ע"כ אינה עוברת על "לפני עור", כמש"כ הפר"ח (יו"ד סימן סב ס"ק ג) והפמ"ג (יו"ד במשב"ז סימן סב סק"א) בשם שו"ת אמונת שמואל (סימן יד). אלא שמהתוס' (ב"מ י: בד"ה דאמר) שכתבו שישראל שקידש גרושה לכהן עובר על "לפני עור" למרות שהישראל אינו בר חיובא בזה שאינו מצווה על איסור גרושה, מוכח דלא כפר"ח ופמ"ג.

ונראה לתרץ עפ"י דעת הרמב"ן (ע"ז כב:) וריטב"א (מו"ק ב.) שאין "לפני עור" באיסורים דרבנן. והנה דעת הרמב"ם שאיסור שפחה הוא רק מדרבנן, כמפורש בב"ש (אבה"ע סימן טז ס"ק ו), בשו"ת מהרשד"ם (סימן קצו). וראה ברדב"ז (ח"ב סימן תקצח וח"ד סימן קפח) שדעת רוב הפוסקים שאיסור שפחה הוא רק דרבנן. וא"כ עפ"י הרמב"ן והריטב"א שבאיסורים דרבנן ליכא "לפני עור" ניחא שהשפחה אינה עוברת על "לפני עור".

והתירוץ המחזור ביותר, דאפילו נפסוק שכשהאיש אסור בשפחה גם השפחה עוברת על איסור "לפני עור" משום שמכשילתו, מ"מ דין קנס אין על האשה, דכיון שקנס חז"ל היה על האיש שגורם לבנו לסור מאחרי ה' בנישואי לשפחה, פשיטא שלא קנסו חז"ל את השפחה משום שעוברת על לפני עור בנישואיה לישראל, דקנס חכמים היה משום עצם האיסור, ואיסור "לפני עור" שיש לשפחה הוא איסור צדדי שלא קשור לגוף האיסור שיש לאיש לישא שפחה.

ואזהרה מוטלת על פתחם שלא לעשות כפיית גט לבעל, מודה בזה הריב"ש שגם בהתראה באשה או בבי"ד לבדם קונסים להוציא גם בדיעבד ("אם נשאת תצא"), ואע"פ שבמקרה זה לא היה קנס חכמים מפורש שלא תנשא כמו שמצינו בדין "מים שאין להם סוף", מ"מ בנידו"ד דהוה כטועה בשיקול הדעת להתיר כפייה ב"מאיס ליי", ודין טועה בשיקול הדעת זה נאמר רק בטועה בשוגג ולא במזיד (כמבואר להלן אות ד), וההוראה להיתר במזיד אינה כלום ואסורה האשה להינשא.

וראה בשדי חמד (בכללי הפוסקים סימן טז ס"ק נב, ובכללים מערכת מ סוף כלל טז) שישד לנו שהיכא שאפשר להשוות את דברי הפוסקים לא עבדינן פלוגתא ביניהם. וכן יש להוכיח מזה שהבית יוסף (אבה"ע ס"ו י) הביא את דברי הריב"ש בנטען על השפחה בסתם ולא ציין את דעת המהר"ם שהביאו בסימן יז כחולק, וכן להיפך הב"י בסימן יז מביא את המרדכי בשם מהר"ם ולא ציין את הריב"ש כחולק, מוכח שאין מחלוקת ביניהם¹⁵⁷. אלא כאמור כשהקנס בא מטעם האיש ולא האשה, צריך שההתראה תהיה באיש כדי שיהיה מזיד ולא שוגג ויהיה שייך בו דין קנס, אבל במקום שהקנס בא מצד האשה, מועיל גם ההתראה באשה בלבד, ולכן הביא הב"י את דברי הריב"ש רק בסו"ס י ששם בלבד הקנס הוא רק מטעם האיש במוציא משום שם רע נדרנית וכו', שלא יוציא לעז על הגט, אבל השו"ע (אבה"ע סימן יא, ה) בנטען על הגויה והשפחה שהקנס גם מצד האשה (כמוש"נ לעיל בשם הרמב"ן הרשב"א והריטב"א, וכן נראה שדעת הב"י שם כדבריהם), שפיר מועיל ההתראה של האשה. ולכן שם לא הביא הב"י את דברי הריב"ש למרות שהריב"ש כתב את דבריו גם בדין נטען על השפחה והגויה, דהריב"ש לשיטתו כרש"י דהלזות שפתיים רק על האיש - אבל הב"י ס"ל כרמב"ן ודעימיה שהקנס גם מצד האשה וכמו שנתבאר.

וגם את"ל שהריב"ש והמרדכי חולקים בכל ענין, מידי ספיקא לא נפקינן וחזי לאיצטרופי לשאר ספיקות לאסור כשבי"ד מזידיים וכופים גט "במאיס עליי" ולאסור את האשה בדיעבד גם אם נישאת.

ד.

טעם הרא"ש שבדיעבד "מה שעשו עשוי"

דברי הרא"ש שכתב "אבל לשעבר אם סמכו על רבינו משה מה שעשו עשוי" צריכים ביאור, מאחר שפסק בכל תוקף ועוז דלא כרמב"ם ואוסר הכפייה "במאיס עליי", מדוע במקרה שבית-דין לא ידעו שאין ההלכה כרמב"ם וכפו "במאיס עליי" פוסק הרא"ש שבדיעבד "מה שעשו עשוי"¹⁵⁸.

157. ואע"פ שביד מלאכי (כללי הפוסקים, שו"ע רמ"א ס"ק מא) ובשו"ת אבני נזר (אבה"ע סימן קכו, ב) הביאו בשם כנסת הגדולה (ח"ב סימן ג) שאם הב"י הביא שני סברות ביחד ולא ציין במפורש שהם חולקים, אפילו הכי אם רואים שהם חולקים אמרינן שבדאי חולקים, הנה כל זה שייך רק כאשר הב"י ציין את שני הדיעות בסימן אחד, שייך לומר שסמך על הרואה, אבל כשמשמיט בסימן אחד דיעה אחת לגמרי ומביאה רק בסימן אחר, ששם לא שייך לומר שסמך הב"י על הרואה שישפוט, אז בודאי אמרינן שאין מחלוקת ביניהם, ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

158. וא"א לומר שכוונת הרא"ש שבמקרה שנהגו כרמב"ם אם עשו כמותו "מה שעשו עשוי" - הוא כדעת השלטי גיבורים (ב"ב מה. מדפי הרי"ף) שסובר שאם במקרה מסויים נהגו בענייני גיטין כדיעה מסויימת בפוסקים, אע"פ שרבים

שואה בהסכמה / שערי הלכה ..... רנה

ונראה שהרא"ש הולך לשיטתו במסכת ע"ז (פרק ראשון אות ג) שהביאו לדינא הרמ"א (יר"ד סימן רמב, לא) וז"ל: "ואפילו אם התיר הראשון וכבר חלה הוראתו אין לשני לאסור מכח שקול הדעת (כן משמע באשר"י בפ"ק דע"ז)", דחכם שטעה בשיקול הדעת והתיר אין חבירו יכול לאסור משום כבודו של ראשון. וא"כ כיון שהרא"ש מדבר על מקומות שנוהגים כדעת הרמב"ם אע"פ שהרא"ש הכריע להלכה שאין לנהוג כמותו, במקומות שנהגו כדעת הרמב"ם אין להחזיר ההוראה ובדיעבד מגורשת, וכפי

החולקים על דיעה זו האשה מגורשת בוודאי, דכיון שאדם מקדש על דעת חכמי המקום והם סוברים כדעת המתירים גט כזה, אז מדין "אפקעינהו לקידושין מיניה", האשה מגורשת בוודאות

דהזברים נדחים מכמה ראיות:

א) מהרא"ש עצמו מוכרח שחולק על השלטי גיבורים, דהרי פסק הרא"ש שאם ידע שאין ההלכה כרמב"ם ועשה כדבריו, אפילו בדיעבד אינה מגורשת, ואי הוה ס"ל כשלטי גיבורים הו"ל לפסוק שאפילו לכתחילה מגורשת כיון שקידש וגירש את האשה במקום שנוהגים כרמב"ם מדין "אפקעינהו" מגורשת בודאות לכל הדעות. ומדפסק הרא"ש דבהזיד וידע שאין ההלכה כרמב"ם ועשה כדבריו אפילו בדיעבד אינה מגורשת, מוכח להדיא דחולק על חידושו של השלטי גיבורים.

ב) ראה לעיל (אות א) בשם התשב"ץ והיכין ובעוז שכתבו שכוונת הרא"ש שרק אם נשאת לא תצא, אבל אם לא נשאת אסורה להנשא, ואי הוה ס"ל כשלטי גיבורים שמדין "אפקעינהו" מגורשת בוודאי, היו צריכים להתיר אף להנשא לכתחילה, ומוכח שדעתם דהרא"ש פליג על חידושו של השלטי גיבורים.

ג) ובספר הבא יבואר שדברי השלטי גיבורים נדחים מההלכה מכל הראשונים, ואדם מקדש על דעת חז"ל במשנה ובגמרא ולא על דעת חכמי המקום שהתחתן שם.

ומכל האמור עולה לדינא דהרא"ש לא ס"ל את חידושו של השלטי גיבורים ולא מפקיעים קידושי האשה הטוענת "מאיס עלי" גם אם קידש וגירש במקום שנהגו כדעת הרמב"ם (שמתיר כפיה "במאיס עלי").

וכמו"כ אין לבאר שכוונת הרא"ש "שמה שעשה עשוי" - בנויה על הדין הנזכר במסכת נדה (ט:): שבשעת הדחק סמכין על דעת יחיד נגד רבים, דהדבר נדחה משלשה טעמים וכדלהלן:

א. דעת התשב"ץ כרא"ש (ראה באריכות לעיל אות ב) והתשב"ץ בעצמו בפסקיו (עמ"ס נדה ט:): וכן בנו בשו"ת הרשב"ש (סימנים, רסו, תקיג) כתב בשמו של אביו התשב"ץ והביאו הב"י באבה"ע ס' קמא, שכל דברי הגמ' בנדה שסמכין בשעת הדחק על דעת יחיד כנגד רבים, זה רק בדינים דרבנן, ולא בדינים מהתורה, וא"כ בנידוד שהוא דין תורה לא שייך כלל האי סוגיא דנדה.

ב. לעיל (אות א) הבאנו את דברי המהרש"ל והכנה"ג (והוכחנו כדעתם מעשרה ראיות יעו"ש) שדברי הרא"ש הוא דוקא כשגגו בהוראה וכפו כדעת הרמב"ם, אבל אם ידעו שאין הלכה כרמב"ם והזידו לפסוק כדבריו גם אם נשאת בדיעבד תצא. ואם הטעם של הרא"ש משום דהוה שעת הדחק אפילו לכתחילה יכולים לכופו כדעת הרמב"ם. ומפסק הרא"ש דכשהזידו גם אם נישאת תצא, מוכח דטעמו לאו משום שעת הדחק.

ג. להלן הוכחנו שדברי הרא"ש הם דוקא כשיש לאשה אמתלא ברורה למאיסותא, וא"כ צ"ע א"כ במציאות זו האשה עגונה ואין לך שעת הדחק גדולה מזה, ומדוע רק בנישאת לא תצא, כיון דהוה שעת הדחק צריכה להיות מותרת גם בלא נישאת.

אלא בודאי שטעם הרא"ש "שמה שעשה עשוי" משום דהוה טועה בשיקול הדעת, וזה שייך רק בטעו ולא במזידים, וזה שייך רק כשנישאת שאז חלה הוראתו וקם דינא בטועה בשיקול הדעת, אבל אם לא נישאת שעדיין לא חלה הוראתו גם בטועה בשיקול הדעת אמרינן שהדר דינא ואסורה להנשא.

שכתב הש"ך (חור"מ סימן כה ס"ק יד אות יז) בדעת הרא"ש שהדין של טועה בשיקול הדעת הוא אפילו אם מנהג העולם כדיעה השניה א"א להחזיר ולבטל את הפסק של החכם הראשון כל זמן שאינו מוכח להדיא ממשנה או אמורא שהוא טעות (וגם כאן אין הוכחה להדיא נגד דברי הרמב"ם ממשנה או גמרא שהכפייה אסורה "במאיס עלי", והוה בגדר טעו בשיקול הדעת וכמו שכתב בש"ך (חור"מ סימן כה סק"ט) **שדעת הרא"ש** (שבועות פרק שיש, סימנים כב, כג) שההגדרה של טועה בשיקול הדעת כל זמן שלא כתוב במפורש במשנה או בגמ' נגד פסקו, ואע"פ שיש ראייה ממקום אחר בענין אחר הוה טועה בשיקול הדעת ולא בדבר משנה, וה"נ בנידו"ד אע"פ שהביא הרא"ש ראיות מסוגיות אחרות שאין הלכה כרמב"ם כיון שאין הדבר מפורש להדיא נגד הרמב"ם הוה טועה בשיקול הדעת. וק"ו בנידו"ד דעדיפא על האי דש"ך דמיירי בטעו בשיקול הדעת נגד המנהג ומ"מ פסק דא"א לבטל הפסק, א"כ "במאיס עלי" באותם מקומות שנהגו כרמב"ם, שהטעות בשיקול הדעת אינו נגד המנהג, ניחא מה שפסק הרא"ש בדיעבד "מה שעשו עשוי" דאף שטעו בשיקול הדעת אין לנו לבטל פסקם במקום שנהגו כדעת הרמב"ם.

ועדיין צריך עיון, דהנה בספר "משפטי ישראל" (סימן ד, אות ד בהערה 29) הוכיח **שדעת הרא"ש שהרמב"ם שהתיר את הכפייה "במאיס עלי" דוקא בדורו**, אבל בדורות האחרונים "בעוונותינו בנות ישראל הן פרוצות בזמן הזה ואיכא למיחש שמא עיניה נתנה באחר", גם הרמב"ם מודה שאסורה הכפייה "במאיס עלי" דחיישינן שאינה מואסת בבעלה וטוענת כן רק משום שעיניה נתנה באחר. וא"כ צ"ב איך כתב הרא"ש על דורו שבדיעבד אם כפו "במאיס עלי" מה שעשו עשוי, הרי בדורות האחרונים גם הרמב"ם מודה דלא כייפינן בכה"ג.

ואין לדחות דכוונת הרא"ש כמש"כ המ"מ (אישות פי"ד ה"ח) שלדעת הרמב"ם הכפייה במאיס עלי נשארה גם כיום, ורק שלכתחילה לא כדאי לכפות משום פרוצות, וע"כ כתב הרא"ש בדיעבד מה שעשו עשוי, וכונתו עפ"י המ"מ דלרמב"ם מותרת הכפייה גם בדורות אלו ורק לכתחילה נמנעים מזה.

הנה הביאור הזה ברא"ש נדחה, דבשו"ת הרא"ש (כלל מג אות ו) ז"ל: "וכיון דאיכא פלוגתא דרבוותא למה נכניס את ראשנו בין ההרים הגדולים... ועוד כי בעוונותינו הרבים בנות ישראל הן פרוצות בזמן הזה ואיכא למיחש שמא עיניה נתנה באחר, וכל המעשה בטענה זו מרבה ממזרים בישראל" [וכבר הוכיח "במשפטי ישראל" (סימן ד, בהערה 29) שדברי הרא"ש "ועוד כי בעוונותינו" נכתבו לדעת הרמב"ם] ומלשונו דכל המעשה בטענת מאיס עלי "מרבה ממזרים בישראל", מוכח שדעת הרא"ש דכיום גם לרמב"ם הכפייה במאיס עלי אסורה מעיקרא דדינא וגם בדיעבד הגט בטל מהתורה, דאם היה רק חומרא ולא מעיקרא דדינא לא היה כותב הרא"ש לשון "מרבה ממזרים". וטעם הדבר כיון שהתקנה היתה רק "במאיס עלי" בלבד ולא כשמשקרת ונותנת עיניה באחר ובאמת אינו מאוס עליה. וא"כ הדרא קושיא לדוכתא מדוע פסק הרא"ש שבדיעבד "מה שעשו עשוי".

ובהכרח צריך לומר, שפסק הרא"ש בדיעבד "מה שעשה עשוי" הוא רק במקרה שהבית דין התברר להם מעבר לכל ספק שבאמת הבעל מאוס בעיני האשה, וגם שבי"ד יודעים שהיא אשה צנועה מאד שאין אצלה חשש שעיניה נתנה באחר, ורק בכה"ג פסק הרא"ש שבי"ד שטעו שהלכה כרמב"ם ופסקו כפייה "במאיס עלי" מה שעשו עשוי.

ומאחר שגם לפי דברי הרא"ש הנ"ל, דברי הרמב"ם לא נוהגים היום כפשוטם. ניהא מש"כ בספר "משפטי ישראל" (הערה 29) שהטעם שהשו"ע והרמ"א השמיטו את דברי הרמב"ם ולא הזכירוהו אפילו כי"א, משום שכיום שבנות ישראל פרוצות וחיישין שמא נתנה עיניה באחר גם הרמב"ם מודה דלא כייפין "במאיס עלי". ומה שבמקרים נדירים שבי"ד ביררו שאין חשש שעיניה נתנה באחר נוהגים דברי הרמב"ם גם כיום, השמיטו השו"ע והרמ"א דעתו, דהרי הם מדברים על סתמא דמילתא ובמקרים המצויים לא קיימת דעת הרמב"ם בדורנו, דגם הוא מודה שבדורנו בכה"ג אסורה הכפייה ב"מאיס עלי".

ובמיוחד לפי הכלל שהביא הח"מ (אבה"ע סימן א ס"ק יא) בשם רבי מנחם עזריה (סימן יז) **שהשו"ע והרמ"א שמביאים פוסק בשם י"א כוונתם כדי לחלוק לו כבוד** (אף שלא פוסקים כמותו), וכן נקטו בכלל זה בדעת השו"ע החיד"א (ברכ"י או"ח שו"ב סימן סא ס"ק ב, והביא עדויות מהשו"ע בעצמו שנקט כלל זה. ובספרו מחזיק ברכה (יו"ד סימן סט ס"ק ו) ובכנה"ג (יו"ד סימן לו הגהב"י ס"ק סז) שכך מסורת בידינו, ובש"ך (יו"ד סי' רמב בהנהגות איסור והיתר סעי' ה), ובספר יד מלאכי (כללי השו"ע ס"ק יז) אסף מגדולי הפוסקים האחרונים שכתבו כלל זה.

ודבר זה שייך רק כאשר מביאים את הפוסק ככתבו וכלשונו, אבל בנידו"ד שאת הרמב"ם כפשוטו א"א להביא, דבדורנו מודה שאין כפייה רק במקרים מיוחדים שנתברר שלא נתנה עיניה באחר, ועל כן לא הביאו השו"ע והרמ"א את דברי הרמב"ם אפילו כי"א.

ומהאמור עולה שהשו"ע והרמ"א הבינו כדעת הרא"ש שגם לרמב"ם לא נוהג היום דין כפייה "במאיס עלי" מעיקרא דדינא.

המורם מהאמור, שכל מה שפסק הרא"ש בתשובתו שאם עשו כדעת הרמב"ם וכפו גט "במאיס עלי" "מה שעשו עשוי", מותנה בשלש תנאים. א) שהתברר לבי"ד מעבר לכל ספק שהאשה באמת מואסת בבעלה ואין חשש שעיניה נתנה באחר. ב) שמדובר במקום שנוהגים כדעת הרמב"ם וחשבו בי"ד שההלכה כמותו. אבל היום שיודעים שהשו"ע והרמ"א פסקו דלא כרמב"ם, אם בי"ד יכפו בטענת "מאיס עלי" (גם אם ביררו שבאמת מואסת בו וכדלעיל אות א), הגט בטל ותצא אפילו בדיעבד. ג) מועיל דוקא אם כבר נשאת האשה שלא תצא, אבל אם עדיין לא נשאת, לא תנשא לכתחילה עפ"י היתרם, כמש"כ הבי"ב בשם התשב"ץ. ואם התרו בה בי"ד שלא תנשא ועברה ונשאת תצא אפילו בדיעבד.

ה.

הכרעת הפוסקים אם נשאת תצא מבעלה השני (ודלא כרא"ש)

בעיון בדברי הפוסקים נראה שהכריעו דלא כרא"ש שאפילו בהתקיים כל התנאים הנ"ל (באות ד) אם נשאת האשה עפ"י פסק בי"ד שכפו גט "במאיס עלי" תצא מבעלה השני, וכמה ראיות לדבר:

א. הוכחנו לעיל (אות ד) שפסק הרא"ש "דמה שעשו עשוי" הוא לשיטתו (במסכת ע"ז) שחכם שהתיר אפילו טעה בשיקול הדעת אין חבירו רשאי לאסור משום כבודו של ראשון.

ברם רוב מנין וננין של הראשונים חולקים על הרא"ש וסוברים שרק בחכם שאסר אין חבירו יכול להתיר משום דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא, אבל חכם שהתיר אם חבירו סבור שהוא טעה בשיקול הדעת, יכול הוא לאסור את הדבר, ולשיטתם הו"ה בטעו בי"ד בשיקול הדעת וכפו גט "במאיס עלי" וכדעת הרמב"ם, האשה אסורה להנשא כיון שטעו בשיקול הדעת דהרי ההלכה כדעת החולקים על הרמב"ם ואוסרים הכפיה "במאיס עלי".

ונזכיר בקצרה את רבותינו הראשונים והאחרונים החולקים על הרא"ש ופוסקים שחכם **שטעה בשיקול הדעת והתיר יכול חבירו לאסור** - תוספות (ע"ז ז. בד"ה הנשאל) ר"ן (שם דף ב. מדפי הרי"ף) בשם הראב"ד הרמב"ן והרשב"א, תשב"ץ (ח"א סימן סו), נימוקי יוסף (ע"ז ז.), שו"ת הריב"ש (סימנים שעט, תצז, תצח), הגהות מיימוניות (ממרים סוף פ"א), סמ"ג (עשין קיא), שו"ת רדב"ז (ח"ד סימן אלף קנח), שו"ת אבקת רוכל (סימן ריג), ש"ך (ח"מ סימן כה ס"ק יד אות יד).

והנה השו"ע בתשובתו אבקת רוכל פוסק **כדעת רוב הראשונים ודלא כרא"ש, ובודאי שהספרדים צריכים לנהוג כדבריו, כמש"כ האחרונים** דהספרדים קיבלו את הכרעת מרן רבי יוסף קארו לא רק במה שפסק בשו"ע אלא גם במה שכתב בתשובתו אבקת רוכל - כ"כ החיד"א (ברכי יוסף חו"מ סימן כה ס"ק כה), שו"ת חיים שאל (ח"א סימן עד ס"ק יא) בשם הרב משאת משה ורבינו יונה נבון בשו"ת נחפה בכסף, שו"ת קרית מלך רב (ח"א סו"ס ד), שו"ת בעי חיי (ח"א סימן עג). ולהאמור אחרי שפסק השו"ע דלא כרא"ש, הספרדים שיפסקו כדעת הרא"ש נגד מרן השו"ע, הם **טועים בדבר משנה** (ולא רק טעות בשיקול הדעת) כמבואר בפ"ת (חו"מ סימן כה ס"ק ב), ואם חכם טעה בדבר משנה לכו"ע מחזירים את הדין כמפורש בתוספות (ע"ז ז.) ובר"ן (דף ב. מדפי הרי"ף) בשם הראב"ד רמב"ן ורשב"א, ותוספות רבי אלחנן (שם) רבי מאיר המעילי (בספר המאורות חולין מד: עמ' קמה), אורחות חיים בשם הרא"ה (ח"ב עמ' רעט), ש"ך (חו"מ סימן כה ס"ק יד אות יז).

ולאשכנזים היוצאים ביד רמ"א שהביא (ביו"ד סימן רמב, לא) את דעת הרא"ש שחכם שהתיר חבירו לא יכול לאסור משום כבודו של ראשון, אין ללמוד מדבריו שבדיעבד אם כפו "במאיס עלי" מה שעשו עשוי כפסק הרא"ש. דהא כבר יסד לנו החזו"א (חו"מ ליקוטים סימן א ס"ק א) **שהאשכנזים פוסקים כדעת הרמ"א רק במקום שלא נחלק על רוב הראשונים**, ונמצא שבנידו"ד שפסק כרא"ש שנחלק על רוב בנין ומנין של הראשונים, גם האשכנזים לא נהגו כדעת הרמ"א, וא"כ הוה טועה בדבר משנה וחוזר, ואפילו נשאת תצא מבעלה השני.

ומלבד זאת, הרי מהשו"ע והרמ"א בעצמם נראה שלא פסקו כדעת הרא"ש, דהרי בספרם הב"י באבה"ע סימן עז ודרכי משה (בסימן עז ס"ק י) הביאו את דעת הרב המגיד שחולק על הרא"ש ופוסק שאם כפו גט "במאיס עלי" אף בדיעבד תצא, וכמו"כ בשו"ע וברמ"א לא הביאו את דברי שו"ת הרא"ש "דמה שעשו עשוי", ומוכח **שדעת השו"ע והרמ"א להלכה בנידו"ד** שאם כפו גט "במאיס עלי" ונשאת בו תצא מבעלה השני, דהכרעתם לדינא כמגיד משנה ודלא כרא"ש.

וכן פסקו הפרישה (אבה"ע סימן עז ס"ק לו) ובח"מ (שם ס"ק ה) ובבאר היטב (שם ס"ק ח), וכן פסקו להדיא כמגיד משנה, בשו"ת חכמי פרובינציה (סימן עה), ריב"ש (סימן קד) בשם הרשב"א, ובשו"ת חת"ס (אבה"ע ח"א סימנים כח, קטז) שגם בדיעבד אם נשאת תצא כדעת המ"מ ודלא כרא"ש, שהרי פסק שם שבכל

מקום שיש מחלוקת אם יש כפיה - אינה מגורשת בוודאי! והו"ה בנידו"ד שיש מחלוקת אם יש כפיה במאיס עלי. ובשו"ת מהר"א בן ששון (סימן קפו). [והגם שברמ"א ביו"ד (סימן רמב, לא) לענין חכם שהתיר אין חבירו יכול לאסור ס"ל כרא"ש, לענין כפיית גט ב"מאיס עלי" ס"ל כהחולקים על הרא"ש דאפילו אם נשאת תצא מהשני, או משום דהדר ביה מהאי דיורה דעה (סימן רמב), או דמשום חומרא דא"א חשש לדעות שסוברים שחכם שהתיר חבירו יכול לאסור, ולכך פסק בזה דלא כרא"ש דאף בדיעבד לא מהני הכפייה "במאיס עלי". עוד נראה דכיון שנהגו היום לפסוק כדעת רוב מנין ומנין של הראשונים שהכפייה "במאיס עלי" אסורה, המתיר כפייה בכה"ג הוה כטועה בדבר משנה, ולכן פסק הרמ"א לאיסורא ואף בדיעבד לא מהני הכפייה "במאיס עלי"].

ב. בדין כפיית גיטין במקום שאמרו חז"ל (כמוכה שחין וכדומה) **מדוע מועילה הכפייה הרי אין האיש מגרש אלא לרצונו, נחלקו הראשונים, הרמב"ם** (גירושין פ"ב ה"כ) מבאר "וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו", דכיון שמחויב הוא בזה עפ"י דין ורק יצרו תוקפו שלא לקיים הדין, ההכאה מחלישה את יצרו הרע, ומחזקת את רצונו לעשות את המצוות והרי הוא נותן את הגט לרצונו.

ברם **בראשונים אחרים** מבואר שכיום כל כפיות גיטין (שתיקנו חז"ל) מועילים מצד דין "אפקעינהו רבנן לקידושין מיניה" - כ"כ הרמב"ן והרשב"א (יבמות מו:): הרא"ש (בתשובתו כלל מג ס"ק ח) שמפרש שתקנת הגאונים לעשות כפייה "במאיס עלי" מועילה משום דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש, ואפקעינהו רבנן לקידושין מיניה. וא"כ לדעתו של הרא"ש שכפייה מועילה רק במה שחז"ל קבעו (ולא במה שתיקנו הגאונים) מועילה הכפייה מדין "אפקעינהו". וכ"כ בריטב"א (כתובות סד). בסוף ד"ה ולענין מזונות המורדת, ובנימוק"י (כתובות סד). שטעם הגאונים מדין אפקעינהו, **אלא שהם ס"ל שאפקעינהו שייך על דעת חז"ל שבגמרא**, שעל דעתם הוא עושה את הקידושין ולא על דעת תקנת הקהילות, ומדבריהם עולה שיסוד הדין דהכפייה מועלת היום הוא מדין אפקעינהו, וכן דעת הראב"ן (סוף גיטין סי' תקסה) והרדב"ז (סימן אלף רכח).

אמנם צ"ע, **דהרי טעם הרמב"ם מפורש במשנה בערכין (פ"ה מ"ו) וכמו שביארוהו בגמ' קידושין** (ג.) דאחרי הכפייה שתשש כוחו מגרש לרצונו משום שרוצה לשמוע בקול חכמים (וכמו שציין המ"מ שם) והאיך נחלקו הראשונים על דבריו. ועוד דלדעתם דהכפייה מהני מדין "אפקעינהו" מדוע צריך שיאמר רוצה אני. **והביאור פשוט**, דאה"נ בזמן המשנה שהיו בי"ד מומחים טעם הכפייה כמו שכתב הרמב"ם. אבל בזמן הגמרא שבי"ד נחשבים הדיוטות כמבואר בגמ' גיטין (פח:): מהני הכפייה (בחיבי כפייה כמוכה שחין) רק משום "דשליחותיהו דקמאי עבדינן" וס"ל שדין "שליחותיהו דקמאי" הוא רק מדרבנן ולא מדאורייתא כדעת הרמב"ם, וא"כ איך מדרבנן אפשר להתיר ערות א"א דאורייתא, ועל כרחך דהיום כל הכפיות מועילות לדעת רוב הראשונים מדין "אפקעינהו רבנן לקידושין מיניה", ומאחר דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון צריך הבעל לומר "רוצה אני", כיון שגם כיום צריך לנהוג כמו יסוד התקנה בזמן המשנה, **שהכפייה לא מועילה בלא שהבעל אומר רוצה אני.**

והנה יסוד לנו החת"ס (ח"א אבה"ע סימן קטז) והלכו בדרכו פוסקים רבים (ראה "משפטי ישראל" סימן ד אות ז), **שלטעם הרמב"ם שהרצון נעשה על ידי שכופה את יצרו לעשות כרצון חכמים, זה נאמר דוקא כשלכל הדעות יש דין כפייה**, אבל במקרים שיש מחלוקת הפוסקים, אם נכפה אותו לגרש האשה

לא מגורשת לא רק מספק אלא **מדין ודאי** כיון שבלבבו אינו מתרצה לגרש, כי אומר מאן לימא שמצוה לשמוע דברי המתיר כפייה דלמא מצוה לשמוע דברי האוסר כפייה, "ואם כן גם מה שאומר רוצה אני, היה בהכרח ולא ענה מליבו".

ודברי החת"ס לכאורה נסתרים מדברי הרא"ש שכתב שאם כפו לגרש ב"מאיס עליי" כדעת הרמב"ם בדיעבד הגט כשר, והרי רווחא שמעתא דלא כרמב"ם ובודאי שאין לבעל רצון לשמוע למיעוט המתירים כפייה ב"מאיס עליי", ואם יסד לנו החת"ס דאפילו מקום פלוגתא שלא הוכרעה לא מהניא כפייה, ק"ו כאן שרוב בנין ומנין דראשונים פסקו דלא כרמב"ם, שהכפייה לא צריכה להועיל כלל. וכמו"כ דברי הטור בשם הרא"ש שהביאם לדינא הרמ"א (אבה"ע סימן קנד סעיף כא) שבכל מקום שנוכח בגמרא חייב להוציא ולא נכתב במפורש כפייה, הדין הוא **שהכפייה אסורה מכח הספק** וראוי להחמיר שלא לכופו. לכאורה גם זה דלא כחת"ס שכתב דבמקום פלוגתא הגט בטל בודאות ולא מספק.

ובאמת לק"מ, **דכל פסק החתם סופר הוא עפ"י טעם הרמב"ם בדין כפייה**, אבל לדעת הרא"ש ודעימיה שהכפייה מועילה מטעם "אפקעינהו רבנן לקידושין מיניה", מועילה הכפייה גם במקום שיש מחלוקת הפוסקים, דכיון דלא תליא בדעתו של הבעל המגרש אלא מהני הכפייה מדין "אפקעינהו" תועיל הכפייה לדעת המתירים, ולכן כתבו הרא"ש והטור והרמ"א "שבחייב להוציא" הכפייה אסורה רק מספק ולא מדין ודאי (דהא למתירים הכפייה מותרת ורק אנו מחמירים בספק לחוש לאוסרים). ומטעם זה גם פסק הרא"ש שאם כפו דעת הרמב"ם במאיס עליי "מה שעשו עשוי".

ונמצא לדינא, **שלשיטת הרמב"ם שדין כפייה בנוי על רצונו והסכמתו של הבעל לגרש ולעשות רצון חכמים, בודאי שצדקו דברי החת"ס שבמקום מחלוקת הפוסקים לא מועילה הכפייה**. ועל כן בזמנינו שנחלקו הפוסקים על הרמב"ם ואסרו את הכפייה "במאיס עליי", בודאי שבי"ד שכפו עפ"י הרמב"ם בטענת "מאיס עליי" אפילו בדיעבד לא מועיל לטעם הרמב"ם בדין כפיית גט, דהבעל לא מתרצה לשמוע למתירים כפייה כשרוב מנין ובנין של הראשונים והפוסקים חולקים עליהם ואוסרים הכפייה, ואם כפו לגרש "במאיס עליי" היא **אשת איש גמורה מדין ודאי** [וכל מה שהתיר הרא"ש בדיעבד הוא רק לשיטתו דהכפייה מועילה מדין "אפקעינהו", אבל לטעם הרמב"ם עצמו בהיתר הכפייה דבנוי על הסכמת הבעל, כהיום שנחלקו הראשונים על דבריו ואוסרים הכפייה, גם בדיעבד לא תועיל הכפייה "במאיס עליי"].

ויש להוסיף עוד, דכל הדברים האמורים הם אך ורק **במקום מחלוקת הפוסקים, שלטעם הרמב"ם כפי שביארו החת"ס לא מהניא הכפייה ולטעם הרא"ש מהניא כפייה**. אבל כאשר יש **ספק במציאות**, כגון: שיש ספק אם הבעל מוכה שחין, שלא ברור שלמציאות זו שלפנינו הכפייה היא תיקון או להיפך קלקול גדול, פשוט וברור שלכו"ע (גם לטעם הרא"ש ודעימיה) אם כפוהו לגרש, אינה מגורשת לא רק מספק אלא **מדין ודאי**, כיון שחכמים תיקנו דין כפייה בזה משום **תקנת האשה** שאינה יכולה לחיות עם חולי זה (דמוכה שחין), א"כ במקום שספק אם יש לבעל חולי זה, דלא ידעינן אם הכפייה הוא קלקול גדול או תקנה, **בודאי דבכה"ג לא תיקנו חכמים כפייה כלל**, ואם כפוהו לגרש הגט פסול מדין ודאי.

ג. מצאנו להדיא ברמ"א שהביא בספרו דרכי משה (אבה"ע סימן עז ס"ק י) את דברי המגיד משנה שחולק על הרא"ש ופוסק שאם כפו "במאיס עלי" הגט פסול גם בדיעבד. וראה מש"כ לעיל (אות א) דמשום כך גם לא הביא הרמ"א את דברי הרא"ש "דמה שעשו עשוי", וכן מוכח להדיא ברמב"ן (כתובות סג): שכותב שמי שכופה "במאיס עלי" הוי טעותא ומרבה ממזרים בישראל, וכן הביא להלכה בשו"ת הריב"ש (סימן קד) את דברי המגיד משנה, וכן פסק בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' תקעג). ומהאמור נראה פשוט דאף הרמ"א חולק על הרא"ש, ופוסל הכפייה "במאיס עלי" אפילו בדיעבד כדעת רוב הראשונים.

ד. גדולי הראשונים והפוסקים כותבים שאם היה פסק נגד ההוראה המקובלת הוה טועה בדבר משנה וחוזר אפילו מאיסור להיתר וק"ו מהיתר לאיסור. - כ"כ התוספות (נדה כ: בד"ה אגמריה סמך), תוס' הרא"ש רשב"א, (נדה כ:), וכ"כ במהרי"ק (שורש קעב), רמ"א (יו"ד סימן רמב סעיף לא) בשם רש"י ורבינו ירוחם, כנה"ג (יו"ד סימן רמב ס"ק נג), מהר"צ כץ צרפתי (בספר משבית מלחמות סימן ג), ומהר"ש לוצטו (שם סימן ח).

וכיון שהספרדים קיבלו עליהם את הוראת השו"ע בין להקל ובין להחמיר וגם האשכנזים יוצאים ביד רמ"א, וכבר הוכחנו לעיל (אות א) שהשו"ע והרמ"א חולקים על הרא"ש ופוסקים כראשונים דאפילו בדיעבד לא מועילה הכפייה "במאיס עלי", א"כ הפוסק נגדם הוה טועה בדבר משנה וחוזר כמש"כ בפ"ת (חו"מ סימן כה ס"ק ב), ובנוסף לכך הבאנו לעיל שבדין חכם שהתיר המנהג כדעת רוב מנין הפוסקים שחכם אחר יכול לאסור - על כן פשוט שאם כפו כדעת הרמב"ם "במאיס עלי" הוה טועה בדבר משנה שחוזר בו, ואם נשאת תצא מהבעל השני.

1.

בזמנינו גם הרא"ש יפסול הכפייה ב"מאיס עלי" בדיעבד

א. הכנסת הגדולה (יו"ד סימן רמב הגהב"י ס"ק סד) כותב בשם רבי עזריה פיג'ו (בעל הגידולי תרומה, בספרו משבית מלחמות סימן ט) - שהיום אין דין של חכם שאסור וכל שכן של חכם שהתיר, כיון שהיום רוב המורים אין להם שיקול הדעת כראוי. ופסקו כוותיה לדינא בספר בית לחם יהודה (יו"ד סימן רמב ס"ק ט) ובשו"ת האלף לך שלמה (יו"ד סו"ס רנה).

ולדעתם כיום גם הרא"ש יודה שאם כפו "במאיס עלי" לא מועיל אפילו בדיעבד, דכיון שכל פסקו להתיר הכפייה בדיעבד מסתמך על חכם שהתיר אין חבירו יכול לאסור, היום שרוב המורים אין להם שיקול הדעת והתבטל דין זה, גם הרא"ש יודה דלא מהני הכפייה אפילו בדיעבד.

ב. בירושלמי (גיטין פ"א ה"ב) וכן נפסק בריטב"א (ע"ז יז). וכן פסק הש"ך (בחו"מ סי' כה ס"ק א) מלשון הרמב"ם (פ"ו מסנהדרין ה"א), והשו"ע (שם סעי' א), שאם אדם דן את חבירו והוא הדיוט דיניו בטלים אפילו אם לא טעה בדין. וא"כ לדבריהם הו"ה בהוראת איסור והיתר דמאי שנא. א"כ הדין של חכם שאסור או התיר, נאמר רק בחכם הראוי להוראה בלבד. וכיון שתברר "שדייני הרבנות" פסולים לדון ולהורות מדין מוסרים, מומרים, אפיקורסים, גזלנים וחשודים על העריות (עיין לעיל סימן ב אות א) והדיוטות. וכן פסולים לדון ולהורות מצד שמינויים שלא כדין (ראה להלן סימן סימן לא סעיפים 8, 9) והמסמכים של "היורה

יורה, ידין ידין" "והכושר דיינות" שיש להם הם שווים במעלתם למסמך של "כושר גופני" בעולם החילוני, ואינם מוכיחים כלל "שהדיין" תלמיד חכם הראוי להוראה, ובודאי שאינם מוכיחים את היראת שמים של "הדיין".

והמציאות האכזרית בהתנהלות "בתי הדין הרבניים" בזמנינו מוכיחה כמאה עדים, על נבלותם נבזותם גזלנותם של הני בריוני המכונים "דיינים" המכים באגרופ רשע ורומסים את השולחן ערוך במצח נחושה, (ולא אחת נשמעו "מדיינים מכובדים" בבתי"ד "הרבניים", שכאן לא קובעים פסקי השו"ע אלא "תקנות הרבנות", עפ"ל). א"כ פשוט שאם בתי הדין "הרבניים" כפו גט "במאיס עלי" גם הרא"ש מודה שהגט פסול בדיעבד ותצא מבעל השני, כיון שאין להם דין חכם שהורה כלל [וזאת מלבד הטעם הנוסף הנ"ל (אות ג) שהרא"ש מודה שלפי המציאות המצויה בזמנינו שהדבר נעשה בזדון מצד הבי"ד "הרבני", שבודאי שכפיית גט "במאיס עלי" פסולה אפילו בדיעבד].

ומכאן תשובה ברורה "לדייני בתי"ד הרבניים" שעפ"י דברי הרא"ש מצאו פטנט לכפות גיטין במקרים מסויימים עפ"י דיעה יחידה (או כמה יחידים), ואע"פ שרבים החולקים ואוסרים כפייה במקרים אלו, באומרם שבדיעבד אם כפו כדיעה שלא נפסקה להלכה (כדעת הרמב"ם "במאיס עלי") "מה שעשה עשוי" כמש"כ הרא"ש. (לענין "מאיס עלי" במקום שנהגו כרמב"ם).

ודבריהם נדחים מששה טעמים: א) כבר הוכחנו באריכות (לעיל אות ה) דהכרעת הפוסקים כדעת רוב הראשונים ודלא כרא"ש, דאם כפו גט "במאיס עלי" אפילו אם נישאת תצא מבעלה השני.

ב) הוכחנו לעיל מהאחרונים, דבזמנינו גם הרא"ש יפסול בדיעבד את הכפייה "במאיס עלי" דהיום אין דין של 'חכם שאסר' וכל שכן של חכם שהתיר.

ג) מבואר בירושלמי ונפסק בראשונים דדין חכם שאסר או התיר נאמר רק בחכם הראוי להוראה בלבד, "ודייני בתי"ד הרבניים" - שהם פסולים מדין מוסרים גזלנים וכו', בודאי אינם ראויים להוראה כלל, והרא"ש יפסול את הכפייה שלהם ב"מאיס עלי" אפילו בדיעבד.

ד) דברי הרא"ש "דמה שעשה עשוי" אמורים דוקא בטועה בשיקול הדעת אבל בטועה בדבר משנה גם הרא"ש מודה שלא אמרין מה שעשה עשוי. ופסק "דייני הרבנות" לכפות גט "במאיס עלי" הוה כטועה בדבר משנה, דכיון דפסק השו"ע והרמ"א דאסור לכפות גט "במאיס עלי", הכופה נגד דבריהם הוה טועה בדבר משנה כמש"כ בפ"ת (חו"מ סימן כה ס"ק ב).

ה) הסתמכותם של "דייני בתי הדין הרבניים" להתיר כפייה עפ"י דעת יחיד (או יחידים) כגון: עפ"י רבינו ירוחם, ר"ח פאלאג'י, עבודת הגרשוני - בשקר יסודם שהרי הוכיחו בספר "במשפטי ישראל" (סי' ו) ובקונטרס דייני הכוזב (סי' ה) שכל הפוסקים "שדייני בתי"ד הרבניים" מסתמכים עליהם לא התירו כפייה כלל, ורק הדיינים מטעם עוותו את דבריהם הקדושים, ובאמת אין אפילו דעת יחיד המתירה כפייה במקרים אלו.

ו) היתרו של הרא"ש הוא רק כשבי"ד שעשו את הכפיות היו שוגגים (שלא ידעו שאין הלכה כרמב"ם), אבל כשהם מזידיים מודה הרא"ש דאפילו בדיעבד שנישאת לאחר תצא, כמפורש במהרש"ל

וכנה"ג, והבאנו עשרה ראיות (לעיל אות א) שכן הוא דעת הרא"ש, שכאשר בי"ד מזידים לא אמרינן "מה שעשה עשוי".

וא"כ "דייני בתיה"ד הרבניים" שעושים בזדון כדעת יחיד, אע"פ שיודעים שלא נפסקה ההלכה כן בשאר פוסקים, בודאי לא אמרינן "מה שעשה עשוי", דבאופן זה גם הרא"ש מודה שאפילו בדיעבד שכבר נישאת האשה לאחר תצא ממנו.

העולה מהאמור, שהפנטנט שהמציאו הדיינים מטעם, לכפות גט בטענת מאיס עלי עפ"י דעת יחיד הרמב"ם, ולהכשירו בדיעבד עפ"י הרא"ש "דמה שעשה עשוי" - הוא שקר ורמאות, ובודאי רבינו הרא"ש שניסו הני דייני רשיעי להכשיר גיטין פסולים עפ"י דבריו כביכול - יפרע מהם בעוה"ז ובעוה"ב.

ז.

דעת הרשב"א והר"ן בכפייה ב"מאיס עלי" - במקומות שנהגו כרמב"ם

בתשובת הרשב"א (ח"ב סימן רעו) כתב וז"ל: "ומ"מ אם נהגו באותן המקומות להיות עושים כהרמב"ם הנח להם, כי גם הגאונים ידעת שאמרו שכופין לגרש כל שהיא מורדת, ובמקומות שנהגו על פיהם אין בנו כח לחלוק עליהם ולבטל דבריהם", עכ"ל. ומלשונו משמע שבמקומות שנהגו כרמב"ם אין למחות בהם ואף לכתחילה יכולים לנהוג כרמב"ם. ומהנראה שכוונת הרשב"א שכיון שגם הגאונים סוברים כדעת הרמב"ם ואין זה דעת יחיד בלבד, וכיון שנהגו כך ואין זה מנהג בטעות לכך אין למחות בידם.

אמנם א"א לסמוך ע"ד הרשב"א לדינא. כיון שהתברר שרוב מנין ובנין של הראשונים פוסקים שהכפייה "במאיס עלי" אסורה הן מדינא דגמרא והן גם אחרי תקנת הגאונים (ראה בהרחבה "משפטי ישראל סימן ד, ד בהערה 20) וגם הרשב"א בעצמו כותב בתשובות אחרות שאין לסמוך על דעת הגאונים שמא לא תיקנו רק למקומם ורק לצורך השעה, ראה שו"ת הרשב"א (בח"א סימן אלף קצב, שהובאה גם בב"י שם, וכן בח"ה סימן צה), וא"כ אין לצרף את דעת הגאונים לדעת הרמב"ם, ואם נהגו כרמב"ם הוה מנהג בטעות והגט פסול גם לדעת הרשב"א. מלבד זאת, כבר נפסק בשו"ע וברמ"א (אבה"ע סימן עז, סעיף ב, ג) שהכפייה אסורה "במאיס עלי", נמצא שמי שפוסק היום כדעת הרמב"ם נגד הכרעת השו"ע והרמ"א הוה טועה בדבר משנה וחוזר כמפורש בפ"ת (חו"מ סימן כה ס"ק ב).

והנה הב"י (אבה"ע סימן עז) מביא את דברי שו"ת הר"ן (סימן סב) בזה"ל: "שנשאל על בני עיר אחת שקבלו עליהם להתנהג בכל הוראותיהם על פי הרמב"ם ובא אחד מחוץ לעיר וקידש אשה שם והלך לו, והיא רוצה להתגרש ממנו בטענת מאיס עלי. והשיב (הר"ן), מיראי הוראה אני, לפי שזה בשעה שקידש לא היה מאנשי אותה העיר והרשות היה בידו להוציא את אשתו מעיר לעיר וכיוצא בה, ולפיכך אין כח בידי אנשי אותה העיר לכופו להתנהג בתקנותיהם", עכ"ל. ומוכח מהר"ן שאם האיש שקידש היה מאנשי אותה העיר, יכלו אנשי העיר לכופו לגרש בטענת "מאיס

עלי" של האשה. והדברים צ"ב, דהרי הב"י מביא בהמשך את דברי הר"ן בכתובות (דף קז: מדפי הרי"ף) שפוסק שאין הלכה כרמב"ם ובאומרת "מאיס עלי" לא כופים את הבעל לגרשה. ואע"פ כן בתשובתו כותב הר"ן, שבמקום שנהגו כרמב"ם יכולים אנשי העיר לכופו לגרש "במאיס עלי", והוא דלא כמו שהעלנו לעיל דאף בדיעבד לא מהני הכפייה "במאיס עלי".

ובאמת לק"מ, דראה בשו"ת זכרון יהודה (סי' עא מר"י בן הרא"ש) שהובאה בב"י (אבה"ע סימן קנד) שפסק שנשבע לגרש את אשתו כופים אותו לגרש מכח השבועה שחייב לקיימה, דאף שהכפייה אינה מדיני הגט אלא מדין צדדי "שנשבע לגרש" מ"מ כייפין לגרשה ולקיים שבועתו. ונראה שזה כוונת הר"ן בתשובתו, שמדבר שם במפורש בעיר שהיה בה תקנה להתנהג בכל דבריהם ע"פ הרמב"ם. וס"ל לר"ן שבמקום שתקנו הקהילה לנהוג כרמב"ם שחייב לגרש "במאיס עלי", א"כ יש דין כפייה לקיים את התקנה, וה"ז ככפייה על דבר צדדי כנשבע לגרש, שכיון שכופים אותו לגרש משום דין צדדי ולא מדיני כפיית גיטין הדבר מותר והגט כשר, וה"נ בנידו"ד אף דלא קיי"ל כרמב"ם "במאיס עלי" מ"מ בעיר שתיקנו לנהוג כרמב"ם הכפייה לקיים את התקנה תהיה מותרת.

אמנם אין ללמוד מדברי הר"ן שגם היום יכולים במקום מסויים לתקן לנהוג כפייה "במאיס עלי" כדעת הרמב"ם. דזה אינו משני טעמים:

(א) דראה בספר "משפטי ישראל" (סימן 1 אות ד) שהביא שגדולי הפוסקים והשו"ע חולקים על דינו של הזכרון יהודה.

(ב) היום שנהגו כדעת השו"ע והרמ"א שהכפייה "במאיס עלי" אסורה, מי שיתקן וינהיג לכפות נגד פסקם, הוה טועה בדבר משנה ואין שום תוקף לתקנתו, ראה בפ"ת (חו"מ סימן כה ס"ק ב). ורק בזמן הר"ן שעדיין לא נתפשטה לגמרי ההוראה נגד הרמב"ם בכל תפוצות ישראל, ויש מקומות שנהגו לכפות כדעת הרמב"ם, ע"ז מחדש הר"ן דבעיר שתיקנו לנהוג כרמב"ם לכפות "במאיס עלי" לא הוה תקנה בטעות, והדבר מחייב את כל בני העיר ומותרים לכפות על כך, אבל בזמנינו שכאמור נתפשטה ההוראה בכל תפוצות ישראל דלא כהרמב"ם וכן הכריעו דלא כרמב"ם השו"ע והרמ"א שהם עמודי ההוראה שעליהם נשענים כל בית ישראל, בודאי שלא תועיל שום תקנה לנהוג כדעת הרמב"ם ואפילו בדיעבד אם כפו "במאיס עלי" הגט בטל ואם נשאת תצא מהבעל השני.

ח

דייני הרבנות שכופים ב"מאיס עלי" כשיש אמתלא -

הוא טעות והגט בטל מהתורה

ידוע שדעת שו"ת הרא"ש (בכלל מג סי' ו) לפסוק כדעת ר"ת ור"י שהכפייה אסורה לחלוטין בטענת מאיס עלי. כבר התבאר בהרחבה בספר משפטי ישראל (סי' ד) שזה דעתם של כמעט כל הראשונים כולל השו"ע והרמ"א (בסי' עז סעי' ב, ג). והנה הב"י (בסי' קנ"ד) והרמ"א (בסי' עז סעי' ג) הביאו את דברי שו"ת הרא"ש (כלל לה סי' ב) במעשה של אלמנת-תלמיד חכם ובת גדולים שהיה מלמד תינוקות דר בביתה,

שואה בהסכמה / שערי הלכה ..... דסה

וקדשה (ולא נישאת עדיין). ואין זה כבוד בעלה הראשון, והיא אומרת שמואסת בו. אומר הרא"ש "אם יראה לרבנותי הקרובים אל הדבר שהמקדש אינו אדם ראוי והגון לידבק בבת טובים, ובנקל ובתרמית פיתוה וכו' שאפשר לכופו לגרש בטענת מאיס עלי.

ומכאן הוכיח שו"ת ציץ אליעזר (ח"ה סו"ס כו) שדעת הרא"ש שכופים בטענת מאיס עלי כשיש אמתלא. וכך נוהגים עד היום כל דייני הרבנות. והדברים הללו צריך עיון גדול הרי דעת הרא"ש כדעת כל הראשונים שהכפיה אסורה לחלוטין בטענת מאיס עלי וגם אם יהיה אמתלא, ומאי שנא שפה כתב הרא"ש שאפשר לכופו לתת גט?

והנראה לומר בביאור דברי שו"ת הרא"ש הנ"ל שבאמת דעת הרא"ש שמצד טענת מאיס עלי הכפיה אסורה לחלוטין גם אם יש אמתלא מבוררת. ומכ"מ במקום שהסתיר ממנה ורימה אותה קודם הנישואין בדברים שהיא מואסת בו הוי בגדר **שעשה עימה שלא כהוגן** כמו לשונו של הרא"ש שם. ולכן במקום שעשה עימה שלא כהוגן ורימה את האישה בדברים שלא רוצה בהם, כופים לגרש מדין **מקח טעות**.

והראיה לכך מדברי הב"ש (סי' קנד סק"ב) שמוכיח מדברי הגמ' בכתובות (עז). לגבי מומין של הבעל שהדין הוא שלא כופין להוציא מכ"מ אם המומים היו בו קודם הנישואין ורימה אותה והיא לא ידעה מזה, שלכו"ע כופין את הבעל להוציא כיון שהוי מקח טעות.

ופשוט שאין כוונת הב"ש למקח טעות על מעשה הקידושין עצמו שאם כן לא צריכה גט כלל. ומדוע כופין אותו לגט?! אלא זה ביטוי מושאל וכוונתו לענין המומין הוי מקח טעות שהאשה לא מסכימה לחיות עם כזה בעל שהוא עשה עימה שלא כהוגן.

ולכך גם בנידון של הרא"ש על אותו אדם שרימה את האלמנה וקידשה, כיון שעשה עימה שלא כהוגן כיון שידוע שבת גדולים מואסת בכזה סוג אדם. א"כ למרות שמצד טענת מאיס עלי שבאה אחרי הנישואין סובר הרא"ש שאין כופין להוציא אפילו אם יש אמתלא, אבל כאן כופין אותו מצד דין של מקח טעות.

כעין זה מצאנו בדברי מרן החזון-איש (אבה"ע סי' סט ס"ק כג) שלמד וביאר כך בביאור דברי הרא"ש שבאמת הרא"ש אוסר לחלוטין כפיה בטענת מאיס עלי וכדעת כל הראשונים. ורק בנידון של שו"ת הרא"ש יש כפיה לגט מדין מקח טעות.

יתירה מזאת בספר משפטי ישראל (סי' ד אות ב) התבאר שגם לדעת הרמב"ם שכופים בטענת מאיס עלי צריך שתים עשרה תנאים כדי לכפות בטענת מאיס עלי¹⁵⁹, דבר שלא מתקיים כלל בגיטי הרבנות. ועיי"ש עוד (בהערה 26) בשם הדרכי משה (אבה"ע סי' עז ס"ק יב) בשם שו"ת המהר"י וייל (סי' קלז)

---

159. קיצורם של דברים. מכל מה שהתבאר בספר משפטי ישראל (סימן ד) עולה לדינא, שגם מי שמתעלם מהכרעת רוב מנין ובנין של הראשונים והאחרונים שפסקו דלא כרמב"ם, אין יכול לצרף את הרמב"ם אפילו כסניף לכפיית גט "במאיס עלי" משנים עשרה סיבות:

א. ראה שם (בהערה 29) שלדעת הרא"ש שו"ע ורמ"א שבדורות האחרונים בשל פריצת הדור נשים משקרות ואומרות "מאיס עלי", כשבאמת עיניה נתנה באחר - גם הרמב"ם מודה דלא כייפין "במאיס עלי".

שיש לחלק בטענת מאיס עלי בין נשואה לארוסה, שבנשואה הכפיה אסורה לחלוטין אבל בארוסה מקילין יותר.

וא"כ אין ראיה כלל מדברי שו"ת הרא"ש לכפות בטענת מאיס עלי באשה נשואה, כיון שהרא"ש שם מדבר בארוסה ולא בנשואה. ואין ללמוד כלל מדבריו להתיר כפיה בטענת מאיס עלי בנשואה - אפילו אם יש אמתלא מבוררת, כמו שעושים דייני הרבנות.

ב. מצד המציאות בזמנינו, שהאשה לא טוענת מעצמה אלא רק מדקלמת מה שהעו"ד שם בפיה לומר "מאיס עלי", אינה נאמנת.

ג. דעת הרמ"א והפוסקים שהטוענת "מאיס עלי" ודורשת כתובה או נכסים (דירה, רכוש) - אינה נאמנת.

ד. דעת חכמי פרוביצניה ומאירי ור"י בר"א צ"ל - שכוונת הרמב"ם שהכפייה היא ע"י שלא מחייבים את האשה להיות עימו בעל כורחה.

ה. משום שדעת הרבה פוסקים (וכן מדוייק בלשון הרמב"ם) דכופין "במאיס עלי" רק כשהבעל תובע את האשה בבית דין על המרידה, דבכה"ג ליכא חשש דנתנה עיניה באחר. אבל כשהאשה תובעת את הגט בטענת מאיס עלי אין דין כפיה,

ו. בתשובת חכמי פרוביצניה (סימן עז) בשם רבי שמעון בר"א, שמש"כ הרמב"ם "כופים אותו לשעתו לגרשה" - פירושו: שיש לו אשה אחרת, ותנאי זה לא מתקיים כיום, שגם לספרדים אסור בחוק המדינה ("ביגמיה") לשאת שני נשים.

ז. דעת פוסקים רבים דלרמב"ם הכפייה רק באמתלא ברורה, ויש שהוסיפו דצריך גם דרישה וחקירה היטב (וחרם) של ב"ד.

ח. דעת מהר"י וייל, שבמקום שהבעל מוכן לתקן דרכיו ופותח תיק "לשלום בית" - אין כפייה בטענת "מאיס עלי".

ט. לדעת שו"ת הרמ"א ומהרש"ם הרמב"ם מדבר רק כשהאשה מבקשת שב"ד יפטרו אותה מלדור עם בעלה בבית, אבל כשדורשת גט בטענת "מאיס עלי" גם לרמב"ם הגט בטל.

י. כתב ה"לחם משנה" במקרה שהבעל לא מכיר "בבית הדין", כפייתו במאיס עלי פוסלת הגט גם לרמב"ם. (ונמצא שהחרדים שלא מכירים בבתי-הדין "הרבניים" כפייתם "במאיס עלי" הגט פסול גם לרמב"ם).

יא. לדעת נתיבות משפט ושו"ת צמח צדק דלרמב"ם כופים "במאיס עלי" רק אם טוענת שמאיס לחיי נישואין, אבל לא כשטוענת שמאוס בדרכיו שמכלה ממנו וכיו"ב.

יב. בפרשת המלך כתב בדעת הרמב"ם דכשהבעל מכחישה אינה נאמנת ב"מאיס עלי".

ונמצא הלכה למעשה, שגם לדעת הרמב"ם אין אפשרות לכופ גט על הבעל בטענת "מאיס עלי" של האשה - דלא מתקיימים אפילו חלק מהתנאים הנ"ל בבתי הדין הרבניים. וכשהם כופין גיטין "במאיס עלי" - הגט פסול לכל הדעות גם לדעת הרמב"ם - והיא אשת איש ללא שום פקפוק לכל הדעות.

סימן כד

נאמנות הבעל לערער שהגט ניתן בכפיה שלא כדין

א

הקדמה

כבר התבאר בספר משפטי ישראל (ח"א סימן א) מגדולי הראשונים והפוסקים שהגדר של אונס בגט שמבטל אותו מהתורה, זה לא דוקא אונס הגוף אלא הו"ה אונס ממון. כמו"כ מבואר בפוסקים דלאו דוקא אם אנסוהו בפועל בכל האונסים הנ"ל, אלא גם אם איימו על הבעל באונסי הגוף וממון הוי בגדר אונס שמבטל את הגט מהתורה. כמו"כ הובאו שם דברי הב"י (אבה"ע סימן קנד) בשם שו"ת הרשב"א שגם אם מבזים את הבעל נחשב בגדר כפיה בגט, ולפי זה גם אם גם מאיימים עליו בבזיונות נחשב לאונס המבטל את הגט.

וכן אונס על דבר אחר הוי אונס, כמבואר בספר משפטי ישראל (סי' א אות ט). וכן ההמצאה של דייני הרבנות לכפות גט שלא כדין כביכול ע"פ דברי הגר"ח פלאגי"אם זוג פרודים יותר מ"ח חדש (עיין משפטי ישראל סי' ו). וכן כפייה שלא כדין בגין טענת מ'איש עלי' ובגין טענת אלימות (עיין משפטי ישראל סי' ד-ה). וכן כפייה שלא כדין כביכול לדעת רבינו ירוחם במרדו זה על זה (עיין בזה בקונטרס דייני הכזב סי' ח) - וכל כפיות אלו הם טעות בדבר משנה והגט בטל מהתורה.

כמו"כ מבואר בב"י (באבה"ע סימן קלד בשם שו"ת מהרי"ק בשרוש ס"ג) שאם עשו לבעל אונס בגט ואח"כ בטלו לבעל את האונס מחשש שמא יבטל את הגט, מ"מ כל זמן שלא תש כח המאנס במקצת, ובידו לאונסו כבתחילה, אמרינן שהוא נותן את הגט מחמת שמאויים מהאונס שיעשו לו, והגט בטל מהתורה.

וכיון שכך ברור שכל אשה שתובעת את בעלה לגרושין בביה"ד הרבני, הגט שלה בחזקת גט מעושה שלא כדין ובטל מהתורה, כיון שדייני הרבנות עושים לבעלים אונסים בקביעות כדי שיתנו גט תוך זמן קצר! (אונסי הגוף, כלא וכדומה, אונסי ממון ע"י גזילת כסף ורכוש מהבעל שלא כדין תורה, וכמו"כ קביעת משמורת הילדים והסדרי ראייה שלא כדין תורה, וכן עשיית בזיונות ברבים ע"י 'שיימנג' או איומים בכל הנ"ל) בעקבות כל האונסים הנ"ל הדיינים ברבנות מגיעים לפשרה עם הבעל על הקטנת האונסים והנזקים הנ"ל הנגרמים לבעל,

תמורת נתינת גט מיידית. מצב זה גורם שכל גיטי הרבנות בחזקת גיטין מעושים שלא כדין - והרי הם בטלים מהתורה.

יתרה מזאת, הדברים ידועים לכל מי שנפל לידיהם של דיני הרבנות. וכן לכל מי שליווה בן משפחה או חבר למקומות כפייה אלו. שאחרי דיון אחד או שניים, כל עו"ד או טוען רבני - מודיע לבעל - שהדבר יגיע בסוף לכפיית גט לפי ר' חיים פלאג'י או רבינו ירוחם וכדומה. בהתאם לכך עורך-הדין מייעץ לבעל שכדאי לו לגמור מיד בגט עם 'הסכם גרושין'. כיון שאם יתאחר ויתעכב יותר מידי יפסיד את כל רכושו וממונו, ועלול להסתבך עם מעצרים בכלא.

כבר משנת תשנ"ה יכולים ע"פ החוק דיני בתי הדין הרבנים להכניס לכלא לעשר שנים, כולל צינוק בחלק מהשנה, ומניעת כל צרכי דת¹⁶⁰.

המצב היום גרוע יותר מאחר שלאחרונה (2017) הועבר חוק בכנסת שסרבן גט זה עבירה פלילית! מושיבים על זה שנים רבות בכלא! מונעים ממנו כל צרכי יהדות. מובלים את הבעל לדיונים כשהוא לבוש בגדי אסיר פלילי (מדים כתומים). ברור שאחרי חוק כזה כל גט שנעשה בבה"ד הרבני בטל מהתורה מדין כפיה! גם אם בפועל הם לא עשו כפיה. כיון שעצם העובדה שאשה פותחת תיק לגרושין בבי"ד הרבני הדבר מטיל אימה ופחד על הבעלים - ונחשב איום חמור באונס הגוף וממונו לבעלים. וכן לגבי משמורת הילדים והסדרי ראייה הבעל מאוים ברבנות - שאם לא יתן גט מיד ימנעו ממנו קשר עם ילדיו. מסיבות אלו כל גיטי הרבנות בטלים מהתורה, גם אם בפועל לא עשו כפיה.

כאן המקום לעורר גם את בתי הדין החרדים לדבר ה', שמאחר שכל בעיה ברכוש וממונו ומשמורת הילדים והסדרי ראייה וכדומה - של הבאים להתגרש, יש בהם שאלות של כפית גיטין שלא כדין המבטלים את הגט כיון שלפעמים הדברים הנ"ל נעשים מחוץ לכותלי בית הדין, והזוג בא לבי"ד רק בשביל עשיית הגט בלבד - על-כן חובת הדיינים לשבת בכובד ראש גדול ולרדת לעומקם של הדברים ולברר את המציאות היטב. שמלבד שהדברים נוגעים לדיני נפשות של ממש, בהרבה מאד מקרים הדברים נוגעים ישירות לכשרות הגט, כיון שהבעל קשה לו להשלים עם העובדה שמונעים ממנו זכויות מינימאליות שלא כדין תורה ונותן גט בעל כורחו רק עקב האיומים הקשים שהופעלו עליו. (ועיין להלן בסימן כה העצות לבית דין למנוע חששות של אונסים נסתרים שנעשו לבעל שלא כדין מחוץ לבי"ד).

ב.

נאמנות הבעל אחרי נתינת הגט להגיד שנתן מתוך כפיה שלא כדין

הב"י באבה"ע (סימן קלד) הביא את שו"ת הר"ן (סימן מג) לגבי בעל שערער על שביטל את שליחות הגט שעשה, שפסק הר"ן שאין הבעל נאמן אלא רק היכא שיש רגליים לדבר.

160. ראה חוק בתי הדין הרבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ה - 1995: בסעיף 3 (ב) ובסעיף 3 א (ב).

ראה לדוגמא עדות הרה"ר יצחק יוסף בשיעורו (במוצאי שבת פרשת וארא תש"פ) שמושיבים את הבעל בכלא עשר שנים אם לא נותן גט. הרי שהחוק מתשנ"ה להכניס בעלים לכלא - מיושם הלכה למעשה בבתי הדין הרבניים.

ומוכיח את דבריו בחמש ראיות:

א. הגמ' (ב"ב מ:) אומרת שבגט ומתנה גילוי דעתא מילתא היא', ולמד שם הר"ן כפירוש הרשב"ם והרמב"ן (שם) שמדובר שהוא מסר מודעא על הגט והמתנה שהוא אנוס, ואע"פ שלא ידעינן באונסו הוא נאמן, כיון שיש אנון סהדי שהוא דובר אמת, דאדם שלא רוצה לתת גט או מתנה ואף אחד לא אנוס אותו לתת, בוודאי שלא היה נותן גט או מתנה נגד רצונו. לכן כאשר נתן גט או מתנה בעל כורחו כפי שמוכיחה מסירת מודעה שעשה, יש כאן אנון סהדי שנתנית הגט והמתנה היו מתוך אנוס ולכן הם בטלים. ומדייק הר"ן שמשמע שרק קודם נתינת הגט נאמן לומר שהוא אנוס, משום שבאופן זה יש "אנון סהדי". אבל אחרי נתינת הגט שאין אנון סהדי אין הבעל נאמן לומר שהוא אנוס. ולפי זה כותב הר"ן שגם בנידון שדיבר עליו, אין הבעל נאמן לומר שביטל את השליחות של הגט.

ברם כל ראיתו של הר"ן היא עפ"י מה שלמד את הסוגיא כדעת הרשב"ם והרמב"ן. אולם לרוב הראשונים שלמדו את הסוגיא אחרת ראית הר"ן נדחית. ראה ברמב"ם (פ"י ממכירה ה"ג ובהלכות זכיה פ"ה ה"ד) וכן דעת הראשונים בסוגיא דבבא בתרא (דף מ:): הר"י מגאש, תוס' רי"ד, יד רמ"ה, רבינו יונה, רא"ש (ב"ב סימן לב), העיטור (אות מ עמוד מ:), שפירשו את הגמ' שעצם הגילוי מילתא שהבעל אומר שהוא אנוס פוסל את הגט. על כן גם אם יתברר שהכל שקר ולא היה אנוס כלל, הגט בטל כיון שגילה בדעתו שלא מגרש בלב שלם, ולכך צריך שהגילוי מילתא יהיה קודם נתינת הגט בדווקא. כיון שאחרי הגט הדבר לא מועיל הואיל ובזמן נתינת הגט הדבר היה ברצון גמור. נמצא שלדעת הראשונים הנ"ל שלא מדובר בנאמנות לגבי אנוס אם הבעל נאמן או לא. פשוט שלדעתם אין הוכחה כלל מהסוגיא שאחרי הגט הבעל לא נאמן לומר שהוא אנוס.

והנה השו"ע (אבה"ע סימן קלד ס"א ובחור"מ סימן רה ס"ב) סתם להלכה כדעת הרמב"ם ודעימיה, גם הרמ"א מדשתק אודיי אודי ליה כמבואר בכללי הפוסקים (עיין הערה 66). - א"כ לדעתם נדחית ראיית הר"ן מהגמ' (ב"ב מ:).

מלבד זאת בכנה"ג (חור"מ סימן רה הגהב"י ס"ק סא) הביא סתירה בדברי הר"ן. שכן הר"ן בחידושו (ב"ב מ:) מבאר את הסוגיא כדעת הרמב"ם ודעימיה, ולא כמו שכתב בשו"ת שלו כדברי הרשב"ם והרמב"ן, ונשאר הכנה"ג בצ"ע.

ב. הר"ן מביא ראיה שניה מהירושלמי (פ"א דגיטין ה"א) שמבואר שם להדיא שאין הבעל חשוד לקלקלה בידי שמים ולהחתים עדים פסולים, כיון שאם יבוא לערער לא יאמינו לו ולכך אינו חשוד לקלקלה בידי שמים. א"כ מבואר להדיא בירושלמי שהבעל שמערער על כשרות הגט אינו נאמן, וא"כ הו"ה בנידון הר"ן, שאין הבעל נאמן לומר שביטל את השליחות, ולכאורה ה"ה בנידו"ד לגבי טענת אנוס בגט שאינו נאמן.

ברם מצינו ברמב"ן (גיטין ב. בד"ה מאי טעמא) שמבאר את כוונת הירושלמי באופן אחר מהר"ן, שכיון שאין לחשוש לפסול הגט מצד שנכתב שלא לשמה כיון שהכל בקיאים בכך, א"כ פסול הגט ע"י החתמת עדים פסולים, הפסול נעשה רק ע"י הבעל בלבד ולכך אינו חשוד לקלקלה בידי שמים, כיון שאם אינו רוצה לגרשה שלא יגרשה ולא צריך לקלקלה בידי שמים ע"י החתמת עדים פסולים ולכך אינו נאמן לערער שהחתים עדים פסולים.

נמצא לדבריו שדווקא בקלקול שנעשה ע"י הבעל בזדון כדי לקלקל יש 'אנן סהדי' שהבעל לא עושה דבר כזה, ולכן אינו נאמן לערער על הגט. משא"כ בנידו"ד, שצד האשה אונס את הבעל לגרש, נמצא שאין להחשיב את הבעל מקלקל לאשתו, אלא להיפך, האשה היא זאת המקלקלת את עצמה. ע"כ פשוט שהבעל נאמן לערער גם אחרי נתינת הגט, כאשר הגט ניתן בכפיה.

כדברי הרמב"ן כתב גם בחידושי הר"ן (גיטין ב. בד"ה מ"ט) שהטעם שאין הבעל נאמן לומר שהחתים עדים פסולים משום שאין סהדי' שלא חשוד לקלקלה בידי שמים. ורק בדין 'לשמה' חששו. והביא הר"ן (סו) שני טעמים לזה: א) בגלל שיש חשש שמא לפני הגט נמלך מלגרשה, ולכך מבטל את השליחות לכתוב לשמה. ב) כתב הר"ן שכיון שאין הרוב בקיאים בדין 'לשמה' ואין הלשמה תלוי בבעל אלא בעדים והסופר, לכך נאמן לערער בדין 'לשמה'. נמצא שלגבי טענת אונס, שהקלקול נעשה ע"י האשה, הבעל נאמן. דרך במקרה שהבעל מקלקל לאשה (והאשה לא עשתה לו מאומה) אז איכא אנן סהדי שאינו חשוד לקלקלה, ואינו נאמן. אבל כאשר האשה עושה אונס לבעל לאלצו לתת גט, שאין קלקול תלוי בבעל אלא באשה עצמה, שוב ליכא אנן סהדי הנ"ל, ופשוט שהבעל נאמן לערער על הגט שניתן באונס.

ויתרה מזאת לפי הטעם השני של הר"ן, הבעל נאמן לערער בדין 'לשמה' כיון שאין הרוב בקיאים בדין 'לשמה' והקלקול לא נעשה על ידי הבעל, אלא ע"י הסופר והעדים. הו"ה בנידו"ד לגבי טענת אונס בגיטין, הבעל נאמן לא רק משום שהקלקול נעשה ע"י האשה, אלא משום שהבעל לא ידע בשעת נתינת הגט איזה דברים נחשבים לכפיה הפוסלת את הגט, כמו שלצערנו גם הרבה רבנים אינם יודעים מה נחשב כפיה המבטלת את הגט, וע"כ על אף שהבעל שתק בזמן נתינת הגט, אין בכך ראייה שהכל נעשה ברצון, ונאמן לערער גם אחרי נתינת הגט.

וכמו"כ מצוי מאד שיש כח ביד האשה היום בגלל חוקי סדום ועמורה במדינה שמאיימת עליו מחוץ לדיוני הביה"ד בפתיחת תיקים במשטרה, אם לא יתן לה גט מיד. או שמאיימים עליו או עושים לו בפועל לחצים ובזיונות מאנשים שיתן את הגט - שבודאי שגט שנותן מתוך כל איומים הנ"ל הוה גט מעושה שלא כדין. ולכן הבעל נתן את הגט רק מכח האיומים והאונסים שעשו לו למרות שידע שהגט פסול ורק אחרי שנתן את הגט ברבנות וירדו לו כל האונסים, הוא בא לערר על הגט כדי להציל את האשה שלא תנשא באיסור.

מלבד זאת, בעלים רבים טועים בהבנת דברי הרמב"ם (בפ"ב מגרושין ה"כ) שאחרי שכופין אותו תש יצרו וזה נקרא גט ברצון, וחושבים שזה נאמר גם שהכפיה נעשתה שלא כדין, שלכן גם אם בי"ד מקריאים לו את הגט שנותן וכתבו בו "צביתי ברעות נפשי ובדלא אניסא" והבעל שתק ולא ערער, בודאי יכול אח"כ לערער באמתלא שלא ידע שכל הנ"ל הוה בגדר אונס וכפיה שלא כדין (ושהרמב"ם מדבר רק על כפיה כדין בלבד) ורוצה להציל את האשה מאיסור החמור של ערות אשת איש - שבודאי הבעל נאמן לערער על הגט ולהגיד שהגט ניתן באונס¹⁶¹.

161. אלא שצ"ע הרמב"ן והר"ן סותרים את דבריהם שהרי לפי איך שהרמב"ן למד את הסוגיא (ב"ב מ: וכן שו"ת הר"ן לעיל, משמע שהבעל לא נאמן לערער בטענת אונס אחרי נתינת הגט. ובשלמא בר"ן יש לומר כמו שהבאנו

ובחידושי רבינו וידאל קרשקש (המיוחס בטעות לריטב"א) עמ"ס גיטין (ב. בד"ה גמרא) מביא שני ביאורים בדברי הירושלמי הנ"ל. **ביאור ראשון:** שלפני הנישואין של האשה לאיש אחר הבעל נאמן לערער, ורק כאשר נישאת לאחר, אינו נאמן. והטעם כיון שיכל לערער קודם שנישאת לאחר ולא לקלקלה ולא ערער על כך ונמצא שמקלקלה בידי שמים, אמרינן שלא חשוד הבעל לקלקלה בידי שמים. לכך הבעל לא נאמן לערער על הגט אחרי הנישואין. וזה ברור שרבי וידאל קרשקש דיבר רק בדבר שהקלקול נעשה ע"י הבעל, ואז אמרינן שאינו עשוי לקלקל את האשה בדבר שהאשה תהא אנוסה עליו.

וא"כ לפי זה בנידו"ד בגט בכפיה, שאדרבה האשה היא הפושעת והמאנסת את הבעל שפשוט שלדברי רבי וידאל קרשקש, הבעל נאמן לומר שהגט ניתן בכפיה.

ביאור שני בירושלמי: כתב רבי וידאל קרשקש, **שהבעל לא נאמן מעיקר הדין גם קודם שנישאת** לומר שהחתים בגט עדים פסולים, כיון שאינו חשוד לקלקלה. **וביאור דבריו כדברי הרמב"ן** וחיידושי הר"ן שכיון שאם אינו רוצה לגרשה, אף אחד איננו מכריח ומחייב אותו לגרשה. א"כ בודאי אנן סהדי שאינו מקלקלה, ולכן אינו נאמן. וא"כ פשוט וברור בנידו"ד בכפיית גט שהקלקול בא מצד האשה דלדעתו הבעל נאמן לערער בכך אחרי נתינת הגט. דכיון שהכריחו את הבעל לגרש את אשתו הוא נאמן לפסול את הגט.

ובתוס' (בגיטין ב: בד"ה השני לפי) מבואר שהטעם שהבעל לא נאמן לערער על הגט שנכתב שלא לשמה כיון שרוב האנשים בקיאים בדין לשמה וסתם ספרי דבי דינא גמירי שצריך לשמה, ולכן יש חזקה הבאה מכח הרוב שהגט נכתב לשמה, וע"כ אין הבעל נאמן נגד חזקה שבאה מהרוב שכותבים גט לשמה. ולפ"ז מסבירים התוס' שכל ערעור הבעל מועיל לא מעיקר הדין, אלא רק להוציא לעז על הגט בלבד. וא"כ לדעת תוס' מוכח שבנידו"ד שרוב האנשים לא בקיאים בדין כפיה, כולל ת"ח חשובים, שפשוט שהבעל נאמן לערער שהגט ניתן באונס והוא בטל מהתורה. וק"ו לדעת רש"י (גיטין ג. בד"ה דאי מצרכת תרי) שחולק על התוס' עיין בפני יהושע (גיטין ב: בד"ה לפי שאין בקיאים) ושו"ת עונג יו"ט (סימן קסז) שלמדו בדעת רש"י שחולק על התוס' וס"ל שגם בלשמה הבעל נאמן לערער על הגט לפסול אותו מהתורה, שק"ו בנידו"ד שהבעל נאנס ע"י האשה, שלדעת רש"י יכול הבעל לערער על הגט אחרי נתינתו בטענת אונס, והגט יהיה בטל מהתורה.

דעת הרמב"ם (פ"ב מגרושין ה"ה) והביאו הטור להלכה (אבה"ע ריש סימן קנב) וכן דעת רבי ישמעאל בן חכמון ב"ב קלה. **דלא כירושלמי** שסובר שהבעל לא חשוד לקלקלה, אלא פסקו שהבעל חשוד

לעיל בשם הכנה"ג שבחידושו חזר בו ממה שכתב בשו"ת בפירוש הגמ' (ב"ב מ:), וא"כ הר"ן בחידושו בגיטין הולך לשיטתו בחידושו ב"ב (מ:), ולא כמו שכתב בשו"ת אבל ברמב"ן מה נענה.

והנראה בביאור הרמב"ן ע"פ מש"כ בשו"ת הרשב"א (ח"ד סימן מ) שבעקרון הבעל נאמן לפסול את הגט בטענת אונס גם בלי מסירת מודעה בפני עדים, וכל מה שמוזכר בגמ' מסירת מודעה בפני עדים לפני הגט, כיון ששם מדובר במקרה שהבעל קיבל כסף תמורת הגט ולכן בלי מסירת מודעה אמרינן שגמר ונתן בלב שלם. אבל בכל המקרים של אונס שלא נתנו לבעל כסף תמורת הגט, לא צריך שהבעל ימסור מודעה בפני עדים, אלא בכל אופן שיודעים שהבעל נאנס, גם אם ידיעה זו היא ע"י עדות הבעל אחרי נתינת הגט, נאמן הבעל לומר שנאנס, והגט בטל מהתורה.

לקלקלה, ולכן בנידון שלהם כתבו שאין הבעל נאמן לומר שגירש את אשתו כיון שהוא חשוד לקלקלה. ומוכח שדעת הרמב"ם והטור ורבי ישמעאל בן חכמון הבעל נאמן תמיד לבטל את הגט וק"ו בטענת אונס שהקלוקל לא מחמתו אלא מחמת האשה שהבעל נאמן לבטל את הגט.

ונמצא פסקם של דברים, שדעת רוב בנין ומנין של הראשונים, שהבעל נאמן לערער על הגט בטענת אונס והגט בטל מהתורה. ועיין עוד בב"י (אבה"ע סימן קכט) בשם פסקי מהרא"י (סימן קלה) והביאו הב"ש (שם בס"ק כ') שעד אחד נאמן לפסול את הגט בשמות, ש"מ מדבריו שחולק על הר"ן שהרי הר"ן שם מסיק שצריך שני עדים בשביל לפסול את הגט ועיין עוד בדברי הב"י (סימן קכו) בשם העיטור לגבי דקדוקי האותיות בגט.

ובביאור הפרישה (בס"ק ל) הב"ח (שם) הט"ז (ס"ק כו) בב"ש (ס"ק לב) שאם הערעור נעשה ע"י הבעל שהגט בטל מהתורה, וזה גם לא כדברי הר"ן, וגם שו"ת הר"ן שכותב שלא נאמן, דבריו נסתרים מחידושו (גיטין ב.) כנ"ל. ולכך קשה לסמוך על דבריו שבשו"ת ואולי בחידושו חזר בו מאחר שראה אחרי שכתב את השו"ת את דעת רוב הראשונים שחולקים על דבריו, וצ"ע בדעתו להלכה, מ"מ דעת רוב בנין ומנין של הראשונים פסקו להלכה שהבעל נאמן לערער אחרי נתינת הגט - שהגט ניתן בכפיה, והגט בטל מהתורה.

ג. ומה שהר"ן ממשיך להוכיח בראיה שלישית מדברי הרשב"א (גיטין יח. ד"ה אמר) לגבי ביטול שליחות שהבעל נאמן רק כשיש רגליים לדבר. פשוט שהדברים חלוקים, כמו שכתבנו לעיל, שדוקא בביטול שליחות הגט שהקלוקל בא מצד הבעל אינו נאמן נגד החזקה שהבעל לא מקלקל את אשתו, משא"כ בנידו"ד בטענת אונס שהקלוקל בא מצד האשה בלבד שנאמן הבעל לומר שהגט ניתן בכפיה.

ד. ובדבר טענת הר"ן כיון שהיום עושים חרם ושבועה שלא להוציא לעז על הגט ומי שיודע פסול שיש בגט שיגיד קודם שהוא ינתן (דבר שכלל לא נעשה בביה"ד הרבני לא חרם ולא שבועה), וכיון שכך אינו נאמן לערער על הגט ולעשות את עצמו רשע, כל זה שייך רק בנידון הר"ן לגבי ביטול השליחות, משא"כ בטענת אונס לא שייך לומר שהוא משים עצמו רשע. מהטעמים דלהלן:

1. כבר ביארנו לעיל בהרחבה שיש עם ארצות גדולה בדיני כפיה של גט ולכך אינו משים עצמו רשע, כיון שיכול לומר שבזמן הגט חשבתי שאין הדבר נחשב כפיה ואח"כ התברר לי שלפי ההלכה הגט נקרא שניתן בכפיה, ובאופן זה פשוט שאין עליו חרם ושבועה, ואדרבה, חובה עליו להודיע על כך כדי להציל את האשה ובעלה השני מאיסור החמור של ערות אשת איש.

2. עיין בשו"ת בית אפרים (מהדורא תנינא סימן ע עמוד רנ וסימן עו עמודים שיז ושיח) שכל החרם והשבועה חל רק כשיש אונס ממון בלבד ולא אונס הגוף, וכיון שכך באונס הגוף הבעל יכול לערער והוא לא נקרא רשע, כיון שלא חל עליו החרם והשבועה כאשר היה אונס בגופו. וא"כ לדעתו אין החרם והשבועה מציל מטענת הבעל באונסי הגוף שהיה לו עבור הגט.

3. גם באונסי ממון הרבה פעמים האשה גובה משלו שלא כדין, ואין לו דרך להוציא את ממונו אלא ע"י שיפסול את הגט וידרוש תשלום עבור הגט השני. ואע"פ שהוא נוגע בעדותו שפוסל

את הגט כדי שיוחזר לו ממונו, מ"מ כל פסול נוגע נאמר רק בפסול עדות של שני עדים, ולא בפסול של עד אחד נאמן באיסורים גם אם הוא נוגע, כמו שפסקו כך בשו"ת נודע ביהודה (קמא אבה"ע סימן כז) שו"ת רא"ם (סימן ע) כנה"ג (ח"מ סימן לז, הגהות טור ס"ק ב), שו"ת חקרי לב (יו"ד סימן קצה), ושו"ת האלף לך שלמה (או"ח סימן רפד). - ואע"פ שלתת גט בשקר זה אסור כמבואר בש"ך (בחור"מ סימן עה ס"ק א) עיי"ש - מ"מ הוא מורי היתרא בכך ולא משוה עצמו רשיעא בכך, שיכול לומר כמו שהאשה עשתה עמו שלא כדין גם הוא יכול לעשות עמה שלא כדין בענין הגט כדי להציל את ממונו. וכיון שחושב שהדבר מותר, נאמן לעשות את עצמו רשע כמו שכתב הגהות אשר"י (ב"ק פ"ט סימן יח).

4. דעת התוס' (ב"מ ג: בד"ה מה) שאם אומר בדרך תשובה שלא רוצה להכשיל אנשים באיסור אשת איש וריבוי ממזרים נאמן, וא"כ בנידו"ד אם יגיד דרך תשובה יהיה נאמן.

5. הרבה פעמים הבעל השני יאמין לערעור הבעל הראשון כבי תרי, ולכך אשתו תהיה אסורה עליו מספק כמו שכתוב בשו"ע (אבה"ע סימן ו ס"ב).

6. הנה בטעם הדין "שאינ אדם משים עצמו רשע" נחלקו הראשונים: רש"י בכתובות (יח: בד"ה עולא) וסנהדרין (ט: בד"ה רבא) והיד רמ"ה (שם) ובספר התרומות (שער כא ח"ב סימן ג) ושו"ת הרשב"א (ח"ה סימן קס) שהטעם שאינו נאמן להשים עצמו רשע כיון שאדם קרוב אצל עצמו וקרוב פסול לעדות, וכן כתב הסמ"ע (חור"מ סימן לד ס"ק נט) וכן מוכח מהב"י (חור"מ סימן לד) שהביא את דברי בעל התרומות להלכה, אלא שהרעק"א (בכתובות יח:) והקצות החושן (חור"מ סימן לה ס"ק ד) הוכיחו שהטעם שאין אדם נאמן להשים עצמו רשע זה לא מדין שהוא פסול מדין קרוב, אלא שיש אומדנא שאין אדם מספר על עצמו מעשה רשע כיון שמתבייש מכך, וכשמספר כך אנו תולין שאינו מספר זאת בתורת אמת אלא משקר מפני שיש לו איזה סיבה שגורמת לו לשקר. וכן משמע מהדרכי משה (חור"מ סימן לד ס"ק י) בשם המרדכי שאם אדם אומר שמודה שלקח ריבית כדי לחזור בתשובה אינו נאמן, כיון שעירומי קמעים, וזה כדברי רעק"א והקצוה"ח.

וא"כ בנידו"ד שהבעל נאמן לא מתורת שני עדים אלא מדין עד אחד שנאמן באיסורים, וכל דין פסול של קרוב זה גזירת הכתוב אך ורק בעדות שני עדים בלבד ולא "בעד אחד נאמן באיסורים" וכדומה, ולכן לדעות שמה שאדם לא נאמן להשים עצמו רשע הוא מצד פסול קרובה וכפי שנקט הב"י להלכה. בנידו"ד נאמן להשים עצמו רשע כיון שכאן הוא לא בא בתור נאמנות של שני עדים. אבל לדעת המרדכי הקצוה"ח ורעק"א שיש אומדנא שמשקר, גם בנידו"ד יש אומדנא שמשקר ואינו נאמן להשים עצמו רשע. וא"כ בהכרח שכל דברי הר"ן שלא נאמן הבעל להשים עצמו רשע כיון שסובר כדעת המרדכי הקצוה"ח ורעק"א. וא"כ לא מבעיא לדעת רוב הראשונים שפשוט שבעניינינו נאמן להשים עצמו רשע נגד החרם והשבועה.

אלא גם לדעת הרמ"א שהביא את המרדכי בספרו דרכי משה, כיון שבהגותו לשו"ע לא הביא את המרדכי, ידוע שהאשכנזים שהולכים כדעת רמ"א זה רק במה שכתב בשו"ע ולא במה שהביא רק בדרכי משה - כמש"כ האחרונים כלל זה, ראה בתומים (קיצור תקפו כהן אות קכד), שו"ת רבי חיים כהן (רפפורט, אבה"ע סו"ס טט), ובספר ויקרא אברהם (אבה"ע סימן יא). וגם את"ל שקיבלו את דבריו, גם במה שכתב בדרכי משה בלבד, מ"מ כמו שלספרדים עבדין ס"ס לקולא נגד מרן השו"ע וק"ו

ס"ס לחומרא, והו"ה לאשכנזים עבדין ס"ס לחומרא נגד הרמ"א. וכיון שיש לצרף את הספיקות לעיל בדין אין אדם משים עצמו רשע, פשוט שגם לדעתם האשה אסורה מהתורה.

ולא מבעיא לדעת הרשב"א ודעימיה שספיקא דאורייתא לחומרא מהתורה, אלא גם לדעת הרמב"ם ודעימיה שספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן, מ"מ בספק ספיקא לחומרא כיון שהוה מדין רוב, גם לדעת הרמב"ם הוא דאורייתא כמו שכתבו הרבה פוסקים שבס"ס גם לרמב"ם אסורה מהתורה - ראה בשו"ת רעק"א (מה"ת ר"ס כו) ובשו"ת בנין ציון (ח"א סו"ס יד), שו"ת תורת חסד (אבה"ע סימן ט) שו"ת ברכת יוסף (לנדא יו"ד סימן מח) שו"ת שמן רוקח (תליתאה יו"ד סימן ג) ובשו"ת בנין עולם (אבה"ע סימן ה ס"ק ה) ובשו"ת ר' יוסף מסלוצק (סימן מח) ועוד אחרונים שגם לדעת הרמב"ם דין ס"ס מדין רוב, ולכך גם בס"ס להחמיר יש רוב לאיסור, ורוב זה מהתורה, ולכן גם לדעת הרמב"ם ודעימיה דין ס"ס להחמיר הוא מהתורה.

ונמצא פסקן של דברים שגם טענת הר"ן שכיון שבזמנינו בית הדין מטיל חרם ושבועה על הבעל שלא יוציא לעז על הגט לכן אינו נאמן לערער, כיון שאין אדם משים עצמו רשע לומר שעבר על החרם. טענה זו נדחית מדברי הרבה ראשונים ופוסקים המוזכרים לעיל, שבטעת אונס לא שייך לומר אין אדם משים עצמו רשע. וע"כ הבעל נאמן לומר שהיה כפוי לתת גט, והגט בטל מהתורה. על אף החרם והשבועה שלא יערער על הגט.

ה. בדבר הטענה החמישית של שו"ת הר"ן, שכיון שגירשה יש לה חזקת פנויה ואין דבר שבערוה פחות משנים. עיין פ"ת (אבה"ע סי' קמא ס"ק סז) שהביא סברה זו בשם שו"ת ברית אברהם (אבה"ע סי' סט) וזה"ל (ביו"ד סי' יח סק"י) עיי"ש.

מ"מ דברים אלו נסתרים מכל דברי הראשונים לעיל (אות ב) שמוכח להדיא שנאמן לערער במקום שהקלוקל לא תלוי בו, והרי כיון שהתגרשה הרי היא בחזקת פנויה ואמאי לא נימא שאין דבר שבערוה פחות משנים, אלא מוכח שכל הראשונים הנ"ל ס"ל דכיון שהבעל בא לערער על עצם חזקת הפנויה של האשה, לכן לא שייך להעמיד אותה בחזקת פנויה, אלא אדרבה בחזקת אשת איש וא"כ היא אסורה. וכמו שהרגיש בכך בשו"ת 'בית יצחק' (ח"ב אבה"ע סימן כד ס"ק ח ט) עיי"ש, שכיון שהבעל מערער על עצם חזקתה שהיא פנויה אין לה חזקת פנויה אלא חזקת אשת איש. וכ"כ הפ"ת (באבה"ע סי' קמא ס"ק סז) בשם התורת גיטין.

ובמיוחד בגרושות הרבנות שכבר ידוע שיש שם פסולים רבים, איומים וכפיות רבות, בוודאי י"ל שגרושותיהם אין להם חזקת היתר של חזקת פנויה. לכן הבעל נאמן לערער ולומר שכפו אותו לגט שלא כדיון, גם לדעת הר"ן ודעימיה.

ועיי"ש ב'בית יצחק' בביאורו הראשון את שו"ת הר"ן, שלא נאמן לביטול השליחות ומ"מ הבעל נאמן בטענת מזויף. והטעם כיון שהבעל מינה שליח והתעסק בסילוק חזקת אשת איש לכן אין לה חזקת אשת איש.

ולפי זה יוצא בנידו"ד שהבעל לא התעסק בגירושין כלל, אלא אדרבה האשה אנסתו לתת לה גט הוה כטענת מזויף שהבעל נאמן, כיון שלא התעסק כלל לסלק את חזקת אשת איש שלה, ולכן לדעתו גם אליבא דהר"ן הבעל נאמן לערער על הגט שניתן בכפיה שלא כדיון מכוח חזקת אשת איש.

שואה בהסכמה / שערי הלכה. דעה.....

ובשו"ת חת"ס (ח"ב אבה"ע סימן ה) ביאר את החזקת פנויה של הר"ן, כיון שלגבי שליחות הבעל יש 'אנן סהדי' שרצונו לקיים את הגט והשליחות, ועל חזקה זו כאשר היה כן יהיה דעתו ולא תשתנה מסרו את הגט להאשה והותרה בלי שום פקפוק והרי היא פנויה, ולכן לדעת הר"ן יש חזקת פנויה.

משא"כ בנידו"ד של אונס הבעל בביה"ד הרבניים, שאין אנן סהדי שהגט ניתן ברצון גמור, משום המצב הקשה כיום שהרבה גיטין ניתנים בכפיה, ומאידך קיים חוסר ידיעה בהלכה מהו הגדר של כפיה בגט - בודאי שהיום אין לאשה חזקת פנויה גם אחרי הגט שניתן ברבנות. א"כ ברור שלפי ביאור החת"ס בשו"ת הר"ן, גם לדעת הר"ן אין טענה של חזקת פנויה בערעור הבעל בגין אונס בנתינת הגט.

ואין להקשות שהרי קיי"ל בשו"ע (אבה"ע סי' קמב סעי' יג) וברמ"א (שם בסעי' ט), וכן ברמ"א (ח"ו סי' מו סעי' לח) כדעת ריש לקיש שמהתורה עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותם בבית דין. וא"כ איך הבעל נאמן לערער נגד עדות העדים?

שלוש תשובות לשאלה זו:

א. עיין בב"ש (אבה"ע סי' מב סקט"ו) שהביא את שו"ת הרשב"א (ח"א סי' אלף רט) שכתב שעדים החתומים על השטר אינם מעידים שהשטר נכתב בריצונו שני הצדדים. ממילא בנידו"ד שדנים אם הגט נעשה מרצון הבעל, אין העדים החתומים מעידים שהגט נעשה מרצונו של הבעל.

ב. הב"ש (אבה"ע סי' קנב סק"ג) מביא בשם שו"ת הרא"ש (כלל מה סי' ג) שבדבר שדרך העדים לטעות לא אמרינן בזה 'עדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותם בבי"ד'. וק"ו בנידו"ד בכפיית גיטין המצוי תדיר בביה"ד הרבני, שכידוע העדים לא נוכחים בדיונים ואינם יודעים את פרטי הדברים (העדים מוזמנים רק לרגע מתן הגט), שבוודאי אין בחתימתם שום הוכחה שהגט נכתב ברצון הבעל. וגם לו יצויר שראו העדים שהיו איומים וכפייה בשעת מתן הגט, הרי אינם יכולים להתערב ולהביע את דעתם נגד הדיינים שהחליטו לכפות, ולכן אנן סהדי שאין בחתימתם ראייה לרצונו והסכמתו של הבעל במתן הגט.

ג. ועוד נראה שטענת הבעל שהיה כפוי שלא כדין לא גרע מטענת מזויף או שטען שהיה בגט תנאי שלא התקיים או שנתן הגט לשם פיקדון שבכל הנ"ל מבואר בשו"ע (אבה"ע סי' קנב סעי' י) שהבעל נאמן. ולא אמרינן בזה את הכלל שעדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותם בבי"ד.

והנה בב"ש (אבה"ע סי' קמא ס"ק ע) כתב שלדעת הרמב"ם ערעור של הבעל מבטל את הגט בוודאי מהתורה, ולדעת שאר ראשונים הוא ספק מגורשת, מ"מ בנידו"ד לגבי כפיות גט שלא כדין בביה"ד הרבני, כיון שהאיומים והאונסים מצויים שם מאוד, נראה לומר שלדעת כל הראשונים ערעורו של הבעל מבטל את הגט מהתורה בוודאי ולא בתורת ספק.

סימן כה

כיצד יסדרו גיטין באופן שימנע אונס נסתר או ערעור של הבעל על כשרות הגט

מאחר שאיום באונסים הוא כפיה. ומצוי היום שגם המעוניינים להתגרש בבית דין חרדי, יש שהם ובני משפחותיהם מאיימים על הבעל שימהר את נתינת הגט בבית הדין כדרישתם, ואם יעכב את הגט, מאיימים עליו שימסרוהו למשטרה בעלילה שפגע באשה ובילדיה, או מאיימים עליו שהאשה תתבע אותו בבי"ד רבני ושם יכפו אותו לגט ויכניסוהו לכלא, או מאיימים עליו שאם לא יתן גט מיד בבי"ד פרטי תדרוש ממנו רכוש או ממון מעבר למגיע לה ע"פ תורה, או תחייב אותו מזונות מופרזים שלא כדין תורה בבית משפט או בביה"ד הרבני.

העצה להינצל מכל הנ"ל: מצינו בשו"ת עין יצחק (ח"ב אבה"ע סי' לג ס"ק ו-ז) ובשו"ת בית אפרים (מה"ת סי' ע, עד) שישביעו ויחרימו את הבעל שהגט לא ניתן באונס. וכעין עצתם זו ממש, מצינו גם בבי"ד (אבה"ע סי' קלד בשם הקונדרסין סי' יב סעי' יח), וספר התרומה (סי' קכח), ושו"ת הר"ן (סי' מג) בשם רבינו פרץ, וכן נפסק להלכה בשו"ע (אבה"ע סי' קנד בסדר הגט סעי' עו). וכ"כ הטור (באבה"ע סי' קנד) בשם אביו הרא"ש (בסדר הגט), והביאו השו"ע להלכה (בסי' קנד בסדר הגט סעי' כו) - לגבי החשש שמא הבעל מסר מודעה על הגט שמשביעים אותו ומחרימים אותו שלא מסר שום מודעה על הגט.

ע"כ נראה שיש לבית דין חרדי לעשות שבעה דברים כדלהלן:

1. חובה לכל בי"ד החרד לדבר ה' שכל זוג שיבואו לפניו להתגרש, שיסבירו לשני בני הזוג בניחותא ולפרטי פרטים את גדרי האונס הפוסלים את הגט. כמבואר לעיל (בסימן טז).
2. יודיעו לבעל לפני נתינת הגט - שמיד אחרי נתינת הגט ישביעו אותו בשבועה חמורה שלא היה אנוס כלל בנתינת הגט¹⁶².

---

162. וכיון שזה שבועה על לשעבר, כיון שזה אחרי נתינת הגט, (משביעים אותו למפרע שלא היה אנוס בזמן הנתינה). בזה אין חשש שמא ישאל על שבועתו כיון שלא מצינו שאלה והתרת שבועה 'לשעבר'. וטעם הדבר שאין התרה לשבועה זו, כיון שאם היה באמת אנוס אז בזמן השבועה יצאה שבועת שקר מפיו, והוא מפחד משבועת שקר זו שאין לה התרה. וזה ראייה שלא היה אנוס בנתינת הגט.

3. יודיעו לבעל שאם הוא אנוס מחמת גזילת האשה שיתבע אותה עכשיו, לפני נתינת הגט¹⁶³.
4. יודיעו לבעל שאין לו לפחד כלל מהאשה. כיון שבית דין מתחייבים שאם אחרי הגט האשה תרדוף אותו בענייני הממון, גם בית הדין באותה מידה ירדפו את האשה בענין הגט ויכריזו שהגט בטל, ויפרסמו בכל העולם שהיא אשת איש.
5. יודיעו לבעל שיש לו אפשרות לתבוע את האשה בבי"ד על ממון שגזלה ממנו. וגם אם אין לו עדות ברורה על הגזילה, יכול לתובעו מהאשה, והיא תהיה חייבת לשלם ממון זה תמורת מתן הגט, (כיון שע"פ הלכה יכול הבעל לדרוש מהאשה אפילו ממון חדש תמורת מתן הגט). אם לא תבע את האשה בענין הממון, גם אם אח"כ יביא עדים שיעידו בבי"ד שגזלה ממנו ממון, כיון שיכל לתבוע בבי"ד ולא תבע, ש"מ שמחל לה על הממון וגמר ונתן את הגט בלב שלם, ואינו נאמן יותר לערער על הגט מחמת טענת אונס.
6. יש להודיע לאשה קודם נתינת הגט שלאחר נתינת הגט ישביעו אותה בשבועה חמורה שלא עשתה לבעלה שום איומי אונס הגוף והממון¹⁶⁴ (של תביעות במשטרה או בביה"ד הרבני וכדומה).
7. כמו כן, יש להוסיף עצה להינצל מאונסי הגוף, לפני נתינת הגט בי"ד יחייבו את האשה לחתום לפנייהם על הצהרה שבעלה נקי מכל אשמות, ושלא תתפור על הבעל תיקים (במשטרה) על התקופה שלפני הגט, (כגון: בגין אלימות פיזית או פגיעה בענייני קדושה כלפיה וכלפי הילדים) וע"י זה לא תוכל האשה לתבוע את בעלה במשטרה, כי הוא יוכל להוכיח מחתימת יד האשה שהכל עלילות דברים.

---

163. שהרי גם במקום שכופין לגט כתב בשו"ת מהרשד"ם (אבה"ע ח"א סו"ס מא) שיכול להתנות את נתינת הגט בתנאי שיתנו לו ממון, ק"ו כאן שמבקש את ממונו חזרה, שאז גם לדעת שו"ת הרשב"ש (סי' שפג) שחולק על המהרשד"ם שבמקום שכופים לא יכול להתנות תנאי שבממון, מ"מ מודה שאם מתנה בדבר ממון שנגזל ממנו ומתנה נתינת הגט בהחזרת גזילתו, יכול לעשות זאת לכו"ע, כיון שנפסק בשו"ע (חו"מ סי' ד) שעביד איניש דינא לנפשיה, ויכול לעכב את הגט תמורת החזרת ממונו הגזול. וק"ו בנידו"ד שאינו בר כפית גט, שלכו"ע יכול הבעל לבקש ממון תמורת הגט ויכול לעכב את נתינתו.

164. כיון שהשבועה מתישה את כוחה של האשה לאנוס את הבעל, שאם תחזור בה מהשבועה - תעבור על השבועה החמורה, ותש כוחה לא רק במקצת אלא בהרבה - ע"כ בודאי שזה מוריד כל חשש לאונס. והמקור לדבר זה ק"ו משו"ת המהרי"ק (שורש סג) שכתב שאם חזרו בהם מהאונס ותש כוחם במקצת לא הוה אונס, ק"ו כאן שתש כוח האשה בהרבה מכוח השבועה - דאין לחוש לאונס כלל.

סימן כו

פיצויים לגרושה - הענקה או גזלה?

בפסקי דין רבניים רבים מופיע בדור האחרון. שבעל המעוניין לגרש את אשתו, ואפילו במקרים ששני בני הזוג מעוניינים בגירושין, דייני הרבנות מחייבים את הבעל לתת פיצויים לאשה מכספו ורכושו בסכומים של מאות אלפי שקלים, מדין "הענקה"!!!

נשאלת השאלה מדוע כאשר האשה איננה מעוניינת בחיי הנישואין ודורשת גט בכל תוקף מדוע איננה חייבת פיצויים לבעל והענקה לבעל!?

חמישה טעמים מצאו דייני הרבנות לחייב את הבעל לפצות את אשתו על כך שרוצה לגרשה:

א. מדין 'הענקה' שמצינו בתורה בעבד עברי ובאמה עבריה.

ב. מדין 'בושת'.

ג. מצד 'מעשי ידיה של האשה'.

ד. מצד 'דינא דמלכותא דינא'.

ה. מצד 'מנהג המדינה' (הואיל ובתי משפט חילוניים נוהגים פעמים רבות לחייב את הבעל לשלם פיצויים לאשה). ומנהג מחייב בדיני ממונות.

ראשית, חובה לציין שבכל המשניות והגמרות ובגדולי הראשונים והאחרונים לא מצינו שכאשר הבעל מגרש את אשתו בעל כורחה (כפי שמותר לו ע"פ דין תורה, ולפני חרם דרבינו גרשום, או במדינות שלא קבלו עליהם חדר"ג זה), שהבעל חייב ליתן פיצויים לאשה.

ומסתימת הגמרות והפוסקים מוכח שאין דין פיצויים מהבעל לאשה, גם כשהבעל מגרש אותה בעל כורחה. וזה ראייה חזקה שאין עליה תשובה. ולא יתכן שכל הפוסקים והגמרות התעלמו מהמציאות השכיחה שהבעל רוצה את הגט ולא האשה, ומשתיקת הפוסקים בזה ש"מ שאין מושג של פיצויים לאשה בגט גם את הבעל הוא היוזם והדוחף לגט.

ברם כדי שלא יבואו אנשים תמימים לטעות שכביכול יש ממש בטענות דייני הרבנות, נתייחס להלן בפרוט ונוכיח שכל הטעמים שכתבו על חובת תשלומי פיצויים לאשה בהליכי גירושין הם הבל ורעות רוח ע"פ ההלכה.

א

אין חיוב פיצויים מדין הענקה

בפסקי דין רבניים כתבו¹⁶⁵ להוכיח את חובת הבעל המגרש את אשתו לפצות אותה בכסף ורכוש מדין הענקה, מדברי החינוך (בסי' תפב) שכתב וז"ל: "ומ"מ אף בזמן הזה ישמע חכם ויוסף לקח, שאם שכר מבני ישראל ועבדו זמן מרובה או אפילו מועט, שיעניק לו בצאתו ממנו מאשר ברכו ה' יתברך. עוד כותב החינוך בתחילת דבריו שם "ודבר מושכל הוא אין צורך להאריך בו".

לטענת דייני הרבנות כל אדם הנושא אשה יודע כמה הייתה עולה לו לקנות אשה בתור שפחה לשמשו ולעשות את כל עבודות הבית המוטלות על האשה. כגידול הילדים וכו'. בלי לדבר על חיי המשפחה. מכל טענות אלו מחייבים את הבעל לשלם פיצויים לאשה מדין הענקה, ודבריהם הבל, ונדחים מהחינוך עצמו.

1. בדברי החינוך נכתב שבזמן הזה שאין היובל נוהג ואין חובה לתת הענקה לעבד מ"מ ראוי והגון שיתן לעבר הענקה לפני משורת הדין. הרי להדיא מדברי החינוך שאין חובה לתת הענקה כיון שאין היובל נוהג. אז איך דייני הרבנות מחייבים את הבעל בסכומי עתק של פיצויים לאשה כאשר החינוך שעליו מבססים דייני הרבנות את פסקיהם קובע שאין חובה כזאת.

2. הרמב"ם (בפרק ג מהלכות עבדים ה"ב) פוסק שכל דין הענקה נאמר רק במכרוהו בי"ד ולא במוכר עצמו. ונמצא שבנידון דין שהאשה היא מוכרת את עצמה כי הרי אין האשה מתקדשת אלא לרצונה. לא שייך כלל חיוב הענקה (גם בזמן שהיובל נוהג).

3. מדברי הרמב"ם שמחלק בדין הענקה בין מוכר עצמו למכרוהו בי"ד. נראה דלא ס"ל את דברי החינוך שיש דין מוסרי לתת לכל עבד הענקה. דאם הוי ס"ל כחינוך מדוע לא כתב הרמב"ם שגם במוכר עצמו יש דין הענקה מפני מחיוב מוסרי. ומוכח מהרמב"ם שזה גזיה"כ בעבד עברי שמכרוהו בי"ד בלבד ואין ללמוד מכך לשום מקום אחר, שיש חיוב לשלם פיצויים מוסריים לעובד אפילו לא מדין הישר והטוב.

4. פסק הרמב"ם (פרק ג עבדים הל' יד) שדין הענקה הוא לתת לעבד רק מדברים שדומים לצאן גורן ויקב שמתברכים. ולא מכספים ובגדים ודירות שאינם מתברכים ומתרבים כמו גידולי קרקע ובהמות שמשתבחים במשך הזמן. וא"כ איך הדיינים מחייבים את הבעל לפצות את האשה בכסף וברכוש שזה לא דבר המתברך?

5. נימוקם שיש דין הענקה כיון שאדם שמתחתן קונה לו שפחה שעושה לו עבודות הבית גידול הילדים וחיי משפחה.

165. ראה לדוגמא דברי הדיין דיכובסקי שהביא בספרו לב שומע לשלמה (ח"א ס"א עמוד כד) לחייב פיצויים לאשה מדין הענקה ומוכיח כן מדברי החינוך הנזכר למעלה.

ויש לשאול: האם חיי משפחה הם חד צדדיים? האם האשה רק נותנת, האם היא לא נהנית מהילדים וחיי המשפחה? כמו כן האם חובת החינוך היא על האמא ולא על האבא? אדרבה לדעת רוב הפוסקים (שו"ע או"ח סי' שמג) חובת החינוך היא על האב ולא על האם! ועוד הרי האב מחויב במזונות האשה, ודואג לפרנסת הילדים, אז במה האשה שפחה לבעל יותר ממה שהבעל עבד לאשה?

וכבר אמרו חז"ל בקדושין יותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להינשא, א"כ מבואר בחז"ל שהתועלת לאשה בנישואין גדול מהתועלת שיש לאיש. וא"כ לפי תקנות הרבנות היה מקום לחייב כל אשה שדורשת מהבעל לגרש שתשלם לבעל פיצויים על כל השנים שהבעל היה עבד נאמן לה ושירת אותה ואת הילדים בנאמנות.

וראה מה שכתב הריטב"א (קדושין ו:), דמה שהאשה נותנת עצמה לבעלה כשמתקדשת לו, לא נחשב כנתינת ממון, דאדרבה הבעל בקדושה "הרי הוא כקונה אדון לעצמו". ולאור דברי הריטב"א אדרבה צריכים דיני הרבנות לשיטתם לקבוע שהאשה תתן לבעל הענקה ופיצויים, שהרי האשה היא כאדון על בעלה, ויש לחייב את האשה בפיצויים לכל הפחות במקרה שהיא מורדת ודורשת גט.

ב

פיצויים מדין בושת - גזל דאורייתא

לאחרונה שמענו מדיינים בבתי הדין הרבניים נימוק חדש לחייב את הבעלים לשלם בעת הגירושין פיצויים מוגדלים לאשה מדין "בושת"! שכביכול האשה מתביישת בכך שנאלצת להתגרש, ועל הבעל שגרם לגירושין לפצות את אשתו ולשלם לה דמי בושתה.

כמובן וכידוע לכל בר בי רב שהדברים הללו הם נגד ההלכה והוי עקירת התורה, וגם יש בכך בחינת לועג לרש. ונפרט הדברים אחת לאחת.

1. כידוע ברוב רובם של מקרי הגירושין, האשה היא היוזמת והדוחפת לגירושין, וא"כ תימה גדולה מדוע בכל המקרים הללו דיני הרבנות אינם מחייבים את האשה לשלם לבעל פיצויים מדין בושת שהיא הגורמת לבעל בושה גדולה בכך שנאלץ להתגרש.

ועוד יותר מזה, כידוע הליכי הגירושין היום מלווים כולם בהשמצות והוצאות שם רע על הבעל, וכל ארגוני הנשים חוגגים על דמו של הבעל בשביל לזרז את הליכי הגירושין ומעלילים עלילות שוא של אונס ואלימות וכיוצא בזה.

אם כן ברור שבשותו של הבעל גדול ביותר מכל ההליך המשפיל והבושות שעובר כיום בהלכי הגירושין ברבנות, א"כ בוודאי שהיה מן הראוי לחייב את האשה לתת לבעל פיצויים מוגברים ביותר. והנה הפלא ופלא, לבעל לא נותנים פיצויים כלל.

ותגדל הקושיא ביותר על אותם דיני רבנות "מחמירים" שגם במקרה שהאשה מורדת ופותחת את תיק הגירושין ברבנות, ומפרנסת את עצמה וילדיה ממזונות הבעל, גם אשה כזו שיוזמת את כל מסכת הטירור והגיהינום שעובר הבעל, גם באופן זה מחייבים אותם דינים את הבעל לשלם

פיצויים בשעה שכאן האשה אמורה לשלם לבעל פיצויים על דמי בושת אפילו לפי הפסקים שלהם. ומתקיימים כאן דבריו של רבינו ניסים גאון: "את אשר אסרת התרתי ואת אשר התרת אסרתי".

2. דברי דייני הרבנות סותרים את פסק השו"ע (ח"מ ס"א, סעי' ב) שכיום שאין דיינים סמוכים אין דנים דיני קנסות ולא דמי בושת. ואע"פ שבהמשך דברי השו"ע (בסעי' ו) כותב: "המבייש בדברים מנדין אותו עד שיפייסנו כראוי לפי כבודו". שזה תקנת הגאונים. הנה כבר בב"י (בח"מ ס"א) מבאר שהחמירו הגאונים בבושת דברים יותר מבושת הנגרם מחבלה, כי בושת דברים יותר קשה לאדם. וא"כ בנידון דידן שהבושת לאדם נגרמת מעצם הגירושין ולא מדיבורים בלבד, הרי זה דומה לבושת שנעשה בחבלה, שאין דנים היום בזה גם אחרי תקנת הגאונים.

3. בשו"ע ח"מ (ס"י תכ סעי' לה) כותב בסתמא שאדם המבייש בדברים פטור מלשלם, אמנם מסיים "ויש לבי"ד בכל מקום ובכל זמן לגדור לפי מה שיראו, ויש אומרים שמנדין אותו עד שיפייס את המבוייש". מאחר שקיי"ל בכללי הפסיקה של השו"ע שסתם ויש הלכה כסתם. וכיוון שבתחילת דבריו כתב שפטור, הרי שכך ההלכה, ובפרט שבהמשך דבריו בסעי' לט סתם השו"ע וכתב: "ואע"פ שהמבייש בדברים אינו בר תשלומין עוון גדול הוא" הרי שהכרעת השו"ע שגם בביישו בדברים אין על כך תשלומים. ואף שדברי שו"ע אלו סותרים את פסקו בס"י א שיש חיוב תשלומים בבייש בדברים. אולם כבר כתבו האחרונים בכללי השו"ע שהולכים אחרי הסתימה האחרונה של השו"ע. ומה שכתב בס"י תכ הוא הסתימה האחרונה בדבריו שאין תשלום על בושת בבייש בדברים¹⁶⁶.

4. כיון שהבעל לא מתכוון בעצם הגירושין לבייש את האשה. אלא זה עניין הלכתי שכל צד לא יכול ללכת לדרכו בלי גט כשר כדת. אשר על כן כבר נפסק בשו"ע (ח"מ ס"י תכא סעי' א) שאינו חייב על הבושת עד שיתכוון לביישו. וכתב הרמ"א: "וכן מי שקובל על חברו שמסרו או שגנב לו וכיוצ"ב אף על פי שלא יכול לברר עליו, מ"מ פטור, דהרי לא כיוון לביישו" עכ"ל.

וא"כ פשוט שגם בהליכי גירושין לא התכוון הבעל לבייש את האשה, אלא זו חובתו לאשה ולילדים לעשות תהליך גירושין כדי שהאשה תהיה מותרת לעלמא. וגם הבעל עצמו צריך גט להתירו להינשא - לאשכנזים מצד 'חרם דרבינו גרשום' ולספרדים מצד חוקי המדינה (חוק ה'ביגמיה' שלא מאפשר נישואין לאשה אחרת כל זמן שלא גרש את אשתו הראשונה לפי חוקיהם - ברבנות בדווקא) - וע"כ אין שייך כאן פרשת בושת כלל. וכל החיוב של דייני הרבנות לתת לאשה בושת הוא נוגד את פסק השו"ע והוא גזל גמור הן מצד ההלכה והן מצד המציאות.

---

166. גדולי האחרונים כתבו שהיכן שדברי השו"ע סותרים, הולכים אחרי הסתימה האחרונה של השו"ע - ראה בפרי טוהר (סימן קיד ס"קיא), חיד"א (שיו"ב י"ד סימן קי ס"ק ד) בשם פ"ח (שם ס"ק ט).

וביותר כיון שבח"מ ס"י א דן השו"ע על מינוי הדיינים ולא על דיני בושת, ורק בס"י תכ הוא ס"י מיוחד לדיני בושת. ע"כ בוודאי שסתימת השו"ע במקום שמוזכר עיקר דין בושת הוא עדיף על סתימתו בס"י א. כמבואר כל זה באחרונים המבארים את כללי פסקי השו"ע.

ג

פיצויים לאשה משום תשלום על 'מעשי ידיה' - עקירת התורה

באופן טבעי האשה עוזרת לבעלה בעבודתו לפרנסת הבית. ויש נשים שעוזרות לבעל המנהל עסק עצמאי במכירה או בניהול חשבונות או בקשרי לקוחות וכדומה. באים דייני הרבנות ומחדשים שאשה כזו היא שותפה גמורה לבעל. ובעת הגירושין עליו לשלם לאשה פיצויים אסטרונומיים על ההנאה שהייתה לו מאשתו בעת שעזרה לו בעסקיו¹⁶⁷.

טענה זו היא נגד ההלכה. שכן נפסק (בשו"ע אבה"ע סי' ע סעי' ג) **שגם מעשי ידיה של האשה הם שייכים לבעל**, תמורת מעה כסף שנותן לה כל שבוע עבור הצרכים הקטנים שלה. ומבואר שם בח"מ (ס"ק ז) ובב"ש (ס"ק ז) שזה עבור כיבוד ורחיצה לעצמה שהם הדברים שהיא צריכה.

וכבר מבואר בשו"ע (אבה"ע סי' פ סעי' א) **שגם אם האשה עשתה עבודה ע"י הדחק** (עיין טור ב"י מה ההגדרה של מלאכה ע"י הדחק). מ"מ פסקו הח"מ והב"ש (שם ס"ק ב) דכיוון שזה מחלוקת האם הבעל זוכה במלאכה ע"י הדחק, אסור להוציא ממון מהמוחזק וכיון שהבעל מוחזק ברכוש אין לחייבו בפיצויים גם במלאכה שעשתה האשה ע"י הדחק.

ויתרה מזו, כיון שגם הפוסקים הסוברים שמעשי ידיה של האשה ע"י הדחק הם לאשה, זה רק אם תבעה את מעשי ידיה אלו בשעה שעשתה אותם. אבל אם נתנה את מעשי ידיה לבעלה בסתם, ולא בקשה מאומה. אין לך מחילה גדולה מזו. ואחרי מחילתה לבעלה, אין לה ע"פ ההלכה שום אפשרות לתבוע את מעשי ידיה שעשתה ע"י הדחק שהרי כבר מחלה עליהם לבעלה. ורק נכסים שהיו של האשה לפני החתונה כנכסי צאן ברזל ונכסי מילוג בלבד מצינו שחוזרים לאשה בגירושין.

ד

גזל ושפיכות דמים במסווה של 'דינא דמלכותא'

דייני רבנות רבים קבעו שבעל המגרש את אשתו חייב לשלם לה פיצויים על כך שמגרשה מדין 'דינא דמלכותא'. זאת מאחר ובתי המשפט החילוניים מחייבים לעיתים את הבעל המגרש בפיצויים

---

167. בפסק בית הדין הגדול משנת תש"ה בראשות הרה"ר הרצוג ועוזיאל (הובא באוסף פסקי דין בעריכת ז. והרפטיג בעמוד פג) נכתב, וז"ל: **"בקביעת סכום הפיצויים לטובת האשה יש להתחשב גם עם העמל והכוחות שהיא השקיעה בעסקי בעלה"**. הרה"ר מודים: שלפי הדין המחייב אין יסוד בגלל זה לתת לאשה חצי הרכוש כדין שותף... יש להביא בחשבון עובדה זו כגורם חשוב בקביעת גובה הפצויים כפי המנהוג בכל בתי הדין של כנסת ישראל בארץ" עכ"ל. הרי עדות ברורה שדייני בתי הדין הרבניים התחשבו בעזרה של האשה בפרנסת הבית, (בהחזקת החנות המשותפת וכדומה) כדי לחייב את הבעל לשלם בשעת הגירושין פיצויים על עבודת האשה ('מעשי ידיה')..

לאשה, אז דבר כזה מחייב כבר את כל הזוגות המתחתנים במדינת ישראל, לקיים חוק זה מדין דינא דמלכותא¹⁶⁸..

ודבר זה טעות. מאחר ודינא דמלכותא הוא רק בדבר השייך למלך כמו מיסים וארנוניות ולא בדברים אחרים. ועיין טעמים נוספים שאין בזה דינא דמלכותא בספר משפטי ישראל (סי' ט אות ד), ולעיל 'בתחקיר עומק עדכני' (הערה 16).

ה

חיוב פצויים לאשה מדין מנהג המדינה

מאחר ונפסק בשו"ע (אבה"ע סי' סו סעי' יא) לעניין כתובה שמנהג המדינה מחייב בידי מימונות, ע"כ לדעתם פסקי בתי הדין הרבניים (וכן פסקי בית המשפט בזה) מחייבים גם הלכתית את כל המתגרשים במדינה¹⁶⁹.

והנה הדברים הללו הם גזל גמור מכמה טעמים.

1. בשו"ע (אבה"ע שם) כותב וז"ל: "ובכל אלו הדברים וכיוצא בהן מנהג המדינה הוא עיקר, ועל פיו דנים, והוא שיהיה אותו המנהג פשוט בכל המדינה". וא"כ כיון שכל בתי הדין החרדיים בארץ ישראל לא פוסקים חובת פיצויים כמנהג החילונים. אין זה מנהג שנהגו כל המדינה ואינו מחייב הלכתית מדין מנהג המדינה.

2. כל שומר תורה ומצוות יודע את האיסור החמור ללכת לערכאות חילוניות הנקראות בית משפט. וכולם מדירים רגלם ודעתם מכל הנאמר שם. ואיך יתכן לומר שדבר שהמציאו הערכאות החילוניות יהפכו למנהג המצוי אצל החרדים לדבר ה'.

ובפרט שציבור דתי מעדיף בבית דין חרדי בענייני ממון ולא בבית משפט, ומאחר שגם בבתי הדין הרבניים עצמם ישנם מעט דיינים שאינם מסכימים לתשלום פיצויים לגרושה. אם כן בוודאי שלא התקבל שום מנהג משונה ומוזר זה לשלם פיצויים לאשה על עצם זה שמגרשה.

3. הש"ך (ח"מ סי' מב ס"ק לו) מוכיח בראיות ברורות שכל הדין של מנהג המדינה שמחייב זה רק אם ידוע לנו בבירור שהאדם שלפנינו ידע מהמנהג הזה. אבל למי שלא ידע מהמנהג המנהג לא

---

168. ראה מאמרו של ד"ר ז. פאלק (דעות חוברת יא) שהגורם המשפיע לכך שבבתי הדין הרבניים הרכבים רבים פוסקים פיצויי גירושין לנשים - "אינם יסודות מדברי הפוסקים, אלא פסיקות בית המשפט והערכאות". - והוכיח זאת מאסמכתאות ממספר פסקים שלהם. הרי שאצל רבים מדייני הרבנות הפיצויים שהם פוסקים לנשים שורשו ויסודו הוא 'דינא דמלכותא'.

169. הרה"ר י.א. הרצוג (פסקים וכתבים אבה"ע סי' רז) כותב וז"ל: "מנהג בתי הדין בארץ ישראל יש לו תוקף של דין. וכבר נהגנו שנים רבות לתת נוסף על הכתובה והתוספת פיצויים, כשהדבר נראה בעינינו הגון מצד היורש שלא מן הדין". מתשובת הרה"ר רואים שחייב תשלומי פיצויים לאשה משום הטעם שיש תוקף מחייב למנהג בתי הדין הרבניים בא"י שנהפך למנהג המדינה.

מחייב אותו. וכיון שהמציאות ברורה שרובא דרובא של האנשים שמתחתנים היום וק"ו החרדים לדבר ה' לא יודעים את חוקי המדינה ולא מעלים על דעתם שיש כזו המצאה משונה. אז ברור שלפי פסק הש"ך אינם חייבים במנהג מדינה זה, כי אי אפשר לומר שכשהתחתנו ידעו מהמנהג והתחייבו למנהג זה מאחר ולא ידעו עליו מעולם.

לסיכום:

מכל שלושת הטעמים הנ"ל יוצא, שחיוב האנשים לפיצויים בגירושין מדין מנהג המדינה הוא גזל ושפיכות דמים. ואם אמרו חז"ל (ב"ק קיט.) 'כל הגוזל את חברו שווה פרוטה כאילו נוטל נשמתו ממנו', ק"ו בתי הדין הרבניים שעושקים את הבעלים ע"י הטלת תשלומי פיצויים אסטרונומיים, ולא מאפשרים להם להקים בית חדש ולא נותנים להם לחיות חיים תקינים, וכל חייהם של הבעלים הם תחת איומי מאסר או ישיבה בכלא - שבוודאי שפיצויי גירושין אלו נידונים כשפיכות דמים ממש.

סימן כז

הבעיות להיפגש עם גרושות הרבנות לצורך שידוך - לפני שקבלה גט כשר

מאחר שכבר התבאר בספר הזה שכל גרושות הרבנות - גם בגיטין ברצון - הם בחזקת אשת איש ואסורות להינשא לעלמא עד שיקבלו גט חדש כשר מבי"ד חרדי.

יש לדון האם מותר לאיש לפגוש לצורך שידוך גרושה שהתגרשה ברבנות. על דעת שבמידה וימצאו חן אחד בעיני השני, וירצו להינשא, הם יגשו לבעל הראשון ויפצירו בו לתת גט נוסף בבי"ד כשר, ולצורך זה מוכנים אפילו לשכנעו בממון רב ובהפצרות רבות.

מסקנת הדברים הלכה למעשה:

א. אשה שהתגרשה ברבנות והשתדכה עם אדם אחר. כאשר האשה או משפחתה או רבנים מהקהילה מבקשים מהבעל הראשון שיתן לאשה גט שני כשר כהלכה, כדי שתוכל להינשא בשנית לכתחילה. כיון שבקשה זו לא מגיעה מהמשודך החדש שהשתדך עמה (ולא ממיישהו מטעמו), אין בזה שום איסור, לא מדאורייתא ולא מדרבנן.

ב. כאשר המשודך השני עצמו הוא זה שפונה לבעל הראשון ומפתה אותו לתת לאשה גט נוסף כשר כהלכה, עובר המשודך השני על איסור תורה של 'לא תחמוד' ולא תתאוהו¹⁷⁰ וכן עובר המשודך השני על איסור דרבנן של: "לא יאמרו נשותיהם מחליפים זה עם זה"¹⁷¹ ואם עבר השני ונשא אותה באיסור, יוציא ויגרשנה.

---

170. לאחר העיון ובדיקת המציאות הכואבת. נמצא שבעלים רבים אינם מסכימים לתת גט שני בקלות. כיון שיש כאלו שמצפים אולי יהיה לו שלום בית עם האשה. וכן יש כאלו שקשה להם להסכים לגט שני היות ועברו התעללות קשה מצד דיני הרבנות וחוקיהם - ורק לאחר הפצרות רבות ונתינת ממון ישנם כאלו שיסכימו לתת גט נוסף.

וא"כ להיפגש עם אשה במצב כזה יש בו שני איסורי לאווין מן התורה. 1. לאו של 'לא תתאוהו'. 2. לאו של 'לא תחמוד'. וכן כתב 'המאיר' ביבמות כה: בשם גאוני ספרד (הר"י מיגאש). וביאור העניין. הלאו של לא תתאוהו - עובר מהרגע שמחשב בליבו איך להפציר בבעלה הראשון לתת גט כשר כדי שיוכל לשאת אותה לאשה. 2. הלאו של לא תחמוד עובר כאשר מתחתן עם אותה אשת איש שחמד בה. וכך נפסק ברמב"ם (פרק א מגזלה הל' ט-י), ספר החינוך (מצוה לח, ומצוה תטז). וכן נפסק בשו"ע (ח"מ סי' שנט סעיפים י-יא-יב). ועיי"ש בסמ"ע (ס"ק יט).

171. כמו"כ יש לציין שמדרבנן יש איסור לאיש לשאת גרושת רבנות, אם הפציר בבעלה הראשון לתת גט. שהרי מבואר בגמ' גיטין (פד). שאם אדם מגרש את אשתו ע"מ שתינשא לפלוני, שאסורה להינשא לו כדי שלא יאמרו נשיהם נותנים במתנה. ופירש שם רש"י "ואין לך לעז גדול מזה". וביאור הדברים, ע"פ דברי ערוך השולחן (אבה"ע

וא"כ למסקנת הדברים בגרושות הרבנות שהם בחזקת אשת איש וצריכות גט חדש כשר מהבעל.

סי' קמג סעי' טו), שהדבר הזה קרוב לזנות. וביאור לדבריו כדברי הגמ' קידושין (עא:), שדרך המנאפים להחליף את נשותיהם זה עם זה. וכל זה נפסק בשו"ע (אבה"ע סי' קמג סעי' טו). והנה הרמ"א שם פסק בשם המרדכי (קדושין סי' תקמו) וכן הוא גם בשו"ת בנימין זאב (סי' קא), שאם אדם משדל את בעלה של פלונית לגרשה כדי להינשא לה, וק"ו אם משדל את הבעל בממון כדי להינשא עם אשתו, הרי האשה נאסרת עליו. ודבר זה למד המרדכי מהגמ' גיטין (פד). שלא יאמרו מוסרים נשותיהם זה לזה.

אלא שדא עקא. שב'חכמת שלמה' שם על השו"ע רצה לחדש שכל האיסור שכתב הרמ"א בשם המרדכי מדובר רק אם לא היתה קטטה בין הבעל לאישה. אבל אם היתה קטטה ביניהם והוא בא ושידל את הבעל לגרש את אשתו, אינה נאסרת עליו. ומביא לכך ראייה מהב"ש (אבה"ע סי' יב סק"ח). ששם מבואר לגבי שליח המביא גט מחו"ל שצריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם. וכן עד שבא ומעיד שהבעל מת. וכן לגבי אשה שנדרה הנאה מבעלה ולא היפר לה. ובא לפני חכם להתירה ואסרה על הבעלה. שכל אלו אסורים לשאת את אותה גרושה מפני החשד. והחשד הוא שהשליח והעד אולי הם משקרים בעדותם כי רוצים לשאת את האשה. וכן החכם אולי אסר בחינם את האשה על בעלה מחמת נדרה, כי החכם רוצה לשאת אותה לעצמו. ומבואר שם בב"ש שכל החשד שייך אם נשותיהם של אלו לא התקוטטו אתם קודם. אבל אם נשותיהם של אלו התקוטטו אתם קודם לכן ומחמת זה התגרשו מאתם או שמחמת כך נדרה הנאה מבעלה. כאן אין את החשד שהעדים שיקרו כדי לשאת אותה לאשה. ולכן כל הנ"ל מותרים לשאת את אותה אשה. ומזה רצה ללמוד החכמת שלמה שגם בנידו"ד אם היה לבעל הראשון קטטה עם אשתו, אין איסור לשדל אותו לגרש כדי לשאת את אשתו. - כיון שמגרשה מתוך קטטה אין זה נראה כמחליפים נשותיהם זה עם זה.

ודברי החכמת שלמה צריכים עיון?

1. היכן נעלמו איסורי הלאווין מהתורה של לא תתאווה ולא תחמוד.

2. הפ"ת (אבה"ע סי' קמג ס"ק י') מביא את שו"ת חות יאיר (סי' קצו) ושו"ת בית דוד (סי' יד) שמשמע להדיא מדבריהם שגם באדם שיש לו קטטה עם אשתו, יש איסור לשדל את הבעל לגרש את האשה ולשאת אותה. והפ"ת (שם) סתם כדבריהם, משמע שגם הוא סובר כך לדינא. וכן משמע דלא כהחכמת שלמה, מדברי הגר"ח פאלאגי בשו"ת חיים ושלום (ח"א סי' יב ובח"ב סימן פז). אלא שצ"ע מה ישיבו האחרונים על ראיית החכמת שלמה.

והנראה לומר בזה: שחלוקים העניינים זה מזה, דבשו"ע בסי' יב מדובר בחשד שמא נתנו עיניהם באותה אשה. ולכן הם מעידים להתירה, ואח"כ העדים מתחילים קטטה עם הנשים שלהם כדי לגרשן, כדי שיוכלו לשאת את האשה שמעידים עליה (או בחכם שאסר אותה על בעלה מהנדר, שיגרש אשתו כדי לשאת אשה זו שהורה לה שנדרה אסור) - כיון שגם בזמנם כל זמן שאדם נשוי עם אשה לא נותנים לו לישא אשה נוספת עיין בזה רש"י (כתובות עז. בד"ה ליתני). ולכן דווקא אם הבעל התחיל את הקטטה עם אשתו - אז יש את כל החשד הנ"ל. אבל אם האשה החלה והרגילה את הקטטה עם הבעל כדי שירצה לגרשה, אין את החשד הנ"ל ויכול להעיד ולהתחתן עם אותה גרושה (עיין ב"י אבה"ע סי' ס"ב).

משא"כ בנידו"ד שחז"ל אסרו מצד כיעור שלא יראו מוסרים נשותיהם זה לזה והדבר הוא גנאי גדול וקרוב לזנות. בזה י"ל דאפילו אם יש קטטה, הרי הבעל עדיין לא גרשה, ונמצא שהגירושין נגרמו גם ע"י השידול של פלוני ולא רק ע"י הקטטה וזה נראה דבר כיעור שנראה כמוסרים נשותיהם זה לזה.

וכן נראה דלא כ'חכמת שלמה' מסתימת כל הראשונים בגמ' בגיטין (פד). שהביאה את הדין שאם אדם מגרש את אשתו ע"מ שתינשא לפלוני שאסורה לו. שמזה למד המרדכי שהביא הרמ"א שנאסרת האשה על האיש ששידל את בעלה לגרשה. והרי ידוע מה שכתב הב"ש (בסי' יב ס"ק ח) שסתם גירושין באים ע"י קטטה. ואם כדברי החכמת שלמה מדוע הראשונים לא חילקו בין היה קטטה ביניהם - שמוותרת, ללא היה קטטה שאז אסורה. וידוע מה שכתב בספר חכמת אדם (בבית אדם שער הקבוע סי' ז) בשם תשובת ה'בית מאיר' שנוח לי ללמוד מסתימת הראשונים יותר מפירושם של האחרונים.

אם האיש שחפץ להינשא עמה, הוא זה שמפציר בבעלה הראשון לתת גט, אסור לו להינשא עמה, מדין שנראה כמוסרים נשותיהם זה לזה. או מצד דברי המאירי בשם הר"י מגאש שחז"ל אסרו אותה עליו בקנס משום שעבר ב'לא תחמוד' (וכנ"ל שמשום זה גם כנס יוציא).

וכל זה מלבד האיסור והקללה של בעל התרומת הדשן, שלא לסייע בשדוכים לאשה שגזלה את בעלה!! וק"ו לא לישא אותה.

ראה בתרומת הדשן (כתבים ופסקים סימנים: רס, רסא) והביאו הרמ"א להלכה בשו"ע חו"מ (סי' טו ס"ה וסי' שנה ס"ה) שאשה שגזלה את בעלה בממון בזמן הגירושין, יש איסור חמור להתעסק בשידוכיה עם אחר! ואפילו אם אין עדים על כך, ורק אומדנא דמוכח שגזלה את בעלה ג"כ פסק ה'תרומת הדשן' שחובה להימנע מלסייע לה להתחתן עם אחר.

ומסיים התרומת הדשן (בסו"ס רס) באזהרה חמורה, וז"ל: "עוד מזכיר אנכי לכל רואי כתבי זה ושומעי קריאתו, שאם ישנם אנשי און ומרמה יסיתוך ויפתוך לעשות עושר בלא משפט ולתפוס ולהחזיק בשל אחרים ויאלפוך למיטען שקרא ולהשיב דברי ערמה, הרי הן בכלל מחזיקי ידי רשעים ומסייעים לעוברי עבירה ונותנים יד לפושעים וראויים לקללם קללה נמרצת, עכ"ל¹⁷².

ודבר זה שייך כמעט בכל גרושות הרבנות שמקבלות כספים מהבעל שלא כדין: הן במזונות הילדים מעל גיל שש, הן בחלוקת רכוש שלא כהלכה, והן בקנסות של מזונות מעוכבת וכדומה. ולאור האמור לעיל, אין לשדכנים להתעסק עם 'גרושות הרבנות' עד שיקבלו מהבעל גט כשר בבי"ד חרדי, גם קרובי משפחת ה'גרושה' אין להם לדחוף את האשה לנישואין שניים עד שתקבל מבעלה גט כשר כהלכה¹⁷³.

וכן כתב הבית מאיר עצמו בספרו (או"ח ס' תמג סעי' ב בד"ה ואולם). ולכן גם בנידו"ד נלמד מסתימת כל הראשונים שיש איסור - גם שהיה קטטה ביניהם, ולא כדברי החכמת שלמה. וכן כתב 'המאירי' להדיא ביבמות (כה): בשם גאוני ספרד (הר"י מיגאש) וז"ל: "מכל מקום עבר על לא תחמוד... ועוד כתבו שאם נתברר שלכך נתכוון אפילו כנס יוציא... שלא יהיה חוטא נשכר" עכ"ל. ומוכח מדבריו להדיא שאפילו אם היה לאשה קטטה עם בעלה, עצם העובדה שפלוני מחזר אחריה לשאת אותה לאשה ועובר בלאו דלא תחמוד, קנסו אותו שלא יוכל לישא אותה לאשה כדי שלא יהיה חוטא נשכר, וגם אם כנס יוציא.

172. מובא בשו"ת 'זכרון יהודה' (ח"ב סו"ס קסז) מעשה בגדול אחד שהציעו לו אשה כשהיתה זקוקה ליבום לפני שקבלה חליצה (שאו היתה אסורה עליו באיסור לאו, ולא באיסור אשת איש שעושה במיתת ב"ד). ומ"מ אותו גדול לא היה מוכן לשאת אותה אחרי חליצתה, כיון שהציעו לו אותה בשעה שהיתה אסורה עליו. אך לאור האמור לעיל, אותו גדול החמיר על עצמו, ולא מעיקר הדין הוא.

173. חשוב לציין שמלבד הבעיות ההלכתיות הנ"ל הקיימות בגרושות הרבנות, יש גם בעיות פרקטיות מלהנשא לגרושות הרבנות. כפי שהגיע לשולחן הרבנים עדויות רבות וסיפורים קשים על נשים חרדיות גרושות אשר מפאת מצבם נפלו ממדרגתם מאד לחיות חיי הפקר רח"ל. התפתחות הטכנולוגיה, האינטרנט, ואתרים חברתיים פסולים מנגישים ומזמינים אנשים בודדים להיפגש זה עם זה, ומגיעים לדברים חמורים שהצניעות יפה להם. ירידה זו מחריפה מאד בשנים האחרונות עקב ריבוי הגרושות הצעירות, ומדובר בממדים מבהילים. קבוצות חברתיות של גרושות מביאות ליצר הרע מקום להתגדר בו ואחת מושכת ומקלקלת את חברתה, ודי למבין.

כידוע נשים רבות שנפלו לדייטא תחתונה זו - לא יכולות כמעט בשום מצב ליצור בהמשך חייהן ברית אמיתית עם בעל אחד. חיי נישואים עם נשים גרושות כאלו הוא בבחינת חיי גיהנום, כיון שסכנת ההתפרקות של בית כזה קרובה מאד.

וכמובן שאין להאשה להתחיל פגישות שידוכין עם אדם אחר עד שתקבל מבעלה גט כשר כהלכה. ועיין להלן סי' כח על איסורי התורה שעובר שדכן המשדך גרושות רבנות (שלושה לאווין ארבע עשין וארור אחד).

מלבד זאת, אשה שעברה תהליך גירושין ברבנות, בדרך כלל היא עברה 'התמחות' של עלילות שוא, הרחקת הבעל מהבית, ותפירת תיקים שקריים על אלימות וכדומה - כדי להרוויח הליכי גירושין מהירים, כספים ומשמורת ילדים וכדומה. כמו כן, לא ימלט שנשים כאלו עברו על איסורי מסירה לשלטונות ומשטרה, אלימות פיזית ומילולית נגד הבעל - לעיני הילדים ובני המשפחה, דבר זה הביא את נפש האשה להשחתה נפשית חמורה. אשה כזו איבדה את כל רגש הרחמים, הצניעות והבושה, והיא נהפכה בפנימיותה לחיה מסוכנת ואכזרית.

התנהגות זו עלולה להתפרץ בכל פעם שתדמיין איזו שהיא פגיעה רגשית מבעלה. לרוב גרושות הרבנות שעברו תהליכים אלו, אין גבולות מוסריים והלכתיים מאחר וכבר קבלו גיבוי ותמיכה לכך מדייני הרבנות, עד שהן מסוגלות לסכן את הבעל השני במסירות למשטרה ובית המשפט ועלילות שוא - שמגיעים לפעמים למאסרו של הבעל בכלא למשך שנים רבות.

ומכל הסיבות הנ"ל צריכים להיזהר מנישואין עם גרושות הרבנות, שע"פ רוב לא יוצרות ברית אמיתית עם הבעל השני וסכנתן מרובה. וזאת מלבד האיסורים החמורים המוזכרים בספר זה שעוברים בנישואי גרושות הרבנות: אשת איש וגזל.

סימן כח

האיסורים שעוברים המשדכים גרושות שהתגרשו ברבנות

כבר התבאר בספר זה בראיות ברורות מהפוסקים, שכל גרושות הרבנות הם בחזקת 'אשת איש' גם בגיטין שנעשו ברצון. ולא ניתן לברר ע"פ הלכה אצל האיש או אצל האשה אם התגרשה כדין. ובוודאי שלא שייך להסתמך על הפרוטוקולים של בתי הדין, שדייניהם פסולים לעדות ולדיינות, וביותר שכידוע הפרוטוקולים מוחזקים למזוייפים ומצונזרים, מסיבות אלו אין שום דרך לברר אם הגט היה כשר או לא.

לכן ע"פ הלכה, שדכן המשדך גרושה מהרבנות מכשיל בכך את האשה והאיש באיסור 'אשת איש' שעונשם בחנק, ובדין של 'הרג ואל יעבור' (על כל כח וכח כמבואר בשו"ע יו"ד סי' קפה סעי' ד, ועיין ברש"י יבמות לד. בד"ה על). וע"כ חובת השדכנים להימנע לחלוטין מלשדך גרושות רבנות. יתירה מזאת, מדין 'הוכח תוכיח' על השדכנים להודיע לגברים והנשים הפונים אליהם לצורך שידוכים, שגרושות הרבנות חייבות לקבל גט שני בבית דין פרטי חרדי, שאינו כפוף בפסקיו לערכאות, ואין שום היתר לשאת גרושת רבנות בלא שתקבל גט שני כהלכה.

תוקף חומרת האיסורים שהשדכן עובר הם שלושה לאוין וארבע עשין וארור אחד, ועיין בהערה¹⁷⁴ ואין היתר לשדכן לשתוק משום שאולי לא ישמעו לו, ומוטב יהיו שוגגין ולא מזידין. דבר זה אינו

---

174. האיסורים שעוברים עליהם השדכנים שמתעסקים עם גרושות הרבנות:

ג' לאוין. א' לפני עור לא תתן מכשול. ב. מדבר שקר תרחק. ג' ולפעמים גם על לא תהיה אחרי רבים לרעות. ד' עשין. א' הוכח תוכיח את עמיתך. ב' ואהבת לרעך כמוך. ג' והלכת בדרכיו. ד' את ה' אלוקיך תירא. ארור אחד. ארור משגה עור בדרך. וידועים דברי הגמ' (שבועות לו). שארור בו נידוי ובו קללה.

כעת נבאר מדוע קיימים האיסורים האלה על כל המתעסקים עם שידוכי גרושות מהרבנות:

א. 'לאו דלפני עור לא תתן מכשול' - הנה זה פשוט וברור שאע"פ שכשאדם משדך גרושת הרבנות לפלוני אין הכרח שהדבר יצא לפועל, מ"מ זה פשוט וברור שאם אדם מביא מכשול לאדם אפילו במקרים שזה רק ספק אם יעבור איסור מהתורה, עובר המביא את המכשול על איסור מהתורה של לפני עור, כדמוכח מהרמב"ם (בפ"ב ממלוה ה"ז), והר"ף והרא"ש (בב"מ עה:; והסמ"ג בעשין צ"ג), והטור (ח"מ סימן ע'), שפסקו שאם אדם מלוה לחבירו בלא עדים עובר משום "לפני עור", והרי כל האיסור מפני חשש שמא יכפור ויעבור הלווה על לא תגזול והרי כיון שזה ספק שמא יכפור מדוע עובר, ומוכח להדיא שדעתם שאיסור לפני עור עובר גם אם יש רק חשש שמא הוא יכשיל את חבירו באיסור. וכדעתם פסק השו"ע (בחו"מ סימן ע ס"א) וגם הרמ"א (שם) סתם כדבריו, וידוע מכללי הפוסקים שכשהרמ"א

שותק לשו"ע ש"מ שמודה לו (ראה לעיל הערה 66), וזה דלא כריטב"א (במגילה כח. בד"ה "תיתי לי), שסובר שבאופן זה לא עובר על איסור תורה של לפני עור, אלא רק משום מדת חסידות בלבד, **ופשוט וברור שהלכה כדעת רוב הראשונים, השו"ע והרמ"א - שיש איסור לפני עור גם בספק מכשול.**

וכמו"כ זה ברור שדין לפני עור שייך בין אם העובר הוא שוגג או מזיד כמו שמפורש בפירוש המשניות לרמב"ם (בפ"ה דשביעית משנה ו) וז"ל: "מי שסגרה עינו התאוה ויצר הרע, אל תעזור אותו להוסיף בעורונו ותוסיף להרחיקו מן היושר" וכו'. וכן משמע להדיא מפירוש הרמב"ם (במשנה בפ"ו דתרומות משנה ג) שאדם המסייע לחבירו לעבור עבירה אפילו ע"י דיבורו הקל עובר משום לפני עור ומשום אל תשת עם רשע, והרי פשוט שדין רשע שייך אך ורק בעובר במזיד ולא בשוגג, וכן משמע בש"ך (יו"ד סימן קנא ס"ו ו) שרק במומר אין דין לפני עור, משמע הא בסתם אדם אפילו שהוא מזיד שייך לפני עור ולאפוקי מדברי הדגול מרבבה שם שדחק בדבריו וזה אינו כדמוכח מהרמב"ם, וכן משמע במנחת חינוך (מצוה רלב) שדין איסור לפני עור שייך גם בעובר במזיד. **ונמצא פסקן של דברים שהמשדך גרושות של הרבנות שהם בחזקת אשת איש עובר על איסור לאו של לפני עור בין אם הגבר והאשה שוגגים ולא מודעים לעובדה שגרושות הרבנות הם אשת איש, ובין אם הם מזידים, מ"מ השדכן עובר בזה על איסור לפני עור.**

ב. לאו ד"מדבר שקר תרחק" - במקום שהגבר לא מודע על איסור החמור של גרושות הרבנות שהם בחזקת אשת איש והשדכן יודע מכך, ומ"מ משקר לו שזה שידוך טוב. השדכן עובר בזה על איסור תורה של 'מדבר שקר תרחק', ולפעמים גם מצד האשה עובר, שיש הרבה נשים שאם היו מודיעים להם שהם באיסור אשת איש היו נמנעות מלהתחתן עד שיקבלו גט שני כשר.

ג. לאו "דלא תהיה אחרי רבים לרעות" - מצוי מאד שהרבה שדכנים עובדים ביחד עם שדכנים אחרים שזה מוסר שם של גבר וזה שם של אשה וחוזר חלילה, ובמקרה שהרבה שדכנים יודעים את חומר האיסור ומ"מ עובדים ביחד בחבורה אחת עוברים בזה על איסור לאו מהתורה על לא תהיה אחרי רבים לרעות, ועיין בזה בספר 'חפץ חיים' (בפתיחה בלאוין סעיף יא), ואיסור זה שייך גם אם הגבר והאשה מזידים, מ"מ השדכנים עושים דבר רע ע"י שמשדכים בניהם גבר עם גרושת הרבנות שהיא בחזקת איסור אשת איש.

ד. עשה של "הוכח תוכיח את עמיתך" - כבר התבאר שבנידו"ד באיסור לשדך לגבר גרושה של הרבנות לא נאמר בו 'מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין', ונמצא שחובת התוכחה גם אם הגבר והאשה יודעים את חומרת האיסור והם מזידיים, וברמב"ם (בפ"ו מדעות ה"ו) מבואר שחובת התוכחה עד שיכהו, וכן פסק בהגהות מיימוניות (שם ס"ק ה) ובחינוך (במצוה רלה) כתב עד שיהיה קרוב להכותו, והסמ"ג (עשין יא) פסק עד כדי נזיפה. ועיין עוד בזה במשנ"ב (סימן תרח בבאור הלכה ס"ב), מ"מ כיון שיש חיוב להפריש מאיסור גם אם לא הוא גרם שיעבור את האיסור ק"ו שעובר על איסור 'הוכח תוכיח' אם הוא בעצמו מביא לו בידיים את האיסור, ופשוט שאיסור זה שייך גם אם הגבר והאשה מזידיים שידועים את חומרת האיסור של גרושות הרבנות.

ה. עשה של "ואהבת לרעך כמוך" - הרבה פעמים השדכן - לעצמו ולילדיו לא יהיה מוכן לשידוך של גרושה מהרבנות משום חומר האיסור של א"א הידוע והממזרים הכרוכים בכך, ומ"מ לאחרים מיקל ובוזה עובר על מצוה 'ואהבת לרעך כמוך', שכמו שלעצמך וילדיך לא היית מוכן לשידך גרושה מהרבנות ה"ה לאחר וזה שייך אך ורק שהגבר הוא שוגג.

ו. עשה "את ה' אלקיך תירא" - שבבוא מעשה לדינו לעבור איסור אנחנו צריכים לעורר את רוחינו לא לעבור את האיסור, וזה שייך גם אם הגבר והאשה מזידיים.

ז. עשה של "והלכת בדרכיו" - שנצטוונו ללכת בדרכיו של ה' שהם כולם רק לטוב, וכיון שכאן מכשיל את חבירו באיסור אשת איש ושילדיו ממנה יהיו ממזרים! שזה דבר רע עובר בזה על והלכת בדרכיו, ומסתבר שזה שייך גם אם האיש והאשה מזידיים כיון שמ"מ זה מעשה רע שעושה בזה.

ח. יש בזה ארוור של "משגה עור בדרך" - וזה שייך אך ורק אם הגבר והאשה שוגגים והוא מטעה אותם שהשידוך טוב בשבילם, ועיין בספר חפץ חיים (בפתיחה של ארוורין בבאר מים חיים בס"ק ב), וידוע שארוור בו נידוי ובו קללה מלבד האיסור

נכון להלכה, היות ומדובר באיסור תורה. ובאיסור תורה נפסק להלכה שלא אומרים מוטב יהיו שוגגין ואל יהיו מזידין, (עיני שו"ע או"ח סי' תרח ס"ב). ועוד שגם אם היה איסור דרבנן, כבר כתבו הראשונים: הרי"ף והרא"ש (בגמ' ביצה דף לד). והתוס' (בשבת נה. בד"ה 'אע"ג') ובספר יראים (סו"ס לז), ובשו"ת תשב"ץ (ח"ב סי' לז), שכל הדין הזה שאמרינן בדרבנן 'מוטב יהיו שוגגין ולא מזידין', הוא רק אם ברור בוודאי שלא ישמעו. אבל אם יש ספק שאולי יחידים כן ישמעו, לא אמרינן 'מוטב יהיו שוגגין', אלא חייבים להוכיח שאולי אחד ישמע. מלבד זאת, כבר פסק המג"א (סי' רסג סק"ל) בשם ספר חסידים (סי' רסב) דבבית הכנסת לא אמרינן 'מוטב יהיו שוגגין', ובמחצית השקל כתב שם טעמו: "דברוב עם אי אפשר שלא ימצאו אנשים הגונים שישמעו ויקבלו דבריו, ואף יכריחו אחרים לקבל דבריו"!!!

ולכן בנידון דידן בוודאי שהשדכן צריך ליידע את הגרושות והגברים על גודל הבעיה והמכשול של גיטי הרבנות, כי מתוך רבים יהיו חלק שישמעו ויש חובת תוכחה באופן זה ע"פ הלכה.

יתירה מזאת, כבר פסק בתרומת הדשן (כתבים ופסקים סימנים: רס, רסא) והביאו הרמ"א להלכה בשו"ע חו"מ (סי' טו ס"ה וסי' שנה ס"ה) שאשה שגזלה את בעלה בממון בזמן הגירושין, יש איסור חמור להתעסק בשידוכיה עם אחר, ואפילו אם אין עדים על כך, ורק אומדנא דמוכח שגזלה את בעלה ג"כ פסק ה'תרומת הדשן' שחובה להימנע מלסייע לה להתחתן עם אחר. ומסיים התרומת הדשן (בסו"ס רס) באזהרה חמורה, וז"ל: "עוד מזכיר אנכי לכל רואי כתבי זה ושומעי קריאתו, שאם ישנם אנשי און ומרמה יסיתוך ויפתוך לעשות עושר בלא משפט ולתפוס ולהחזיק בשל אחרים ויאלפוך למיטען שקרא ולהשיב דברי ערמה, הרי הן בכלל מחזיקי ידי רשעים ומסייעים לעוברי עבירה ונותנים יד לפושעים וראויים לקללם קללה נמרצת, עכ"ל.

לאחר שהתבאר מגדולי הפוסקים בספר זה, ובספר 'משפטי ישראל', ובקונטרסים 'גיטי הכזב' ו'דייני הכזב' על הגזלות העצומים והחמורים שעושים הדיינים ברבנות הן בענייני גזילת הרכוש, והן בעניין חיוב מזונות שלא כדין תורה, פשוט שמלבד איסור אשת איש החמור, קיים איסור נוסף לשדך את אותן גרושות גזלניות ולא לסייע להם בשום דבר¹⁷⁵.

על כן דיינים ועו"ד וטו"ר שמסייעים לנשים בגזילת רכוש הבעלים וחיוב מזונות שלא כדין תורה, ומחלקים את הרכוש לפי חוקי בתי המשפט הכפריים, ופעמים גוזלים רכוש ומזונות עוד יותר מבתי המשפט החילוניים, יחושו לנפשם מקללתו הנמרצת של אחד מתקיפי קדמאי בעל ה'תרומת הדשן' וצ"ל הנ"ל.

החמור שיש בו. ופסק ה'מנחת חינוך' (במצוה רלב) שגם המכשיל באיסור דרבנן עובר על לפני עור כיון שזה לא גרע ממציע לחבירו עצה שאינה הוגנת, וכדבריו פסקו בשו"ת פני יהושע (חו"מ סימן ט), ושו"ת תורת חסד (או"ח סימן ה), ושו"ת בית יצחק (או"ח סימן ס"ה). ואם על איסור דרבנן כתבו הפוסקים שזה נקרא שמיעץ לחבירו עצה שאינה הוגנת ק"ו באיסורי תורה שכל המיעץ לחבירו עצה שאינה הוגנת הוא בכלל האיסור והקללה של ארור משגה עור בדרך.

175. למותר לציין שתופעה מבהילה זו של ריבוי עצום של גרושות חרדיות וקל וחומר דתיות לאומיות בשנים באחרונות - הינה תוצאה ישירה של התנהלות בתי הדין הרבניים שהרגילו את הנשים לחיות במצב שעל כל שטות מתגרשים ומרוויחים קופה אדירה של רכוש כסף ומזונות. כל הנשים יודעות שגם במקרים שהן משקרות במאה אחוז, הן מנצחות את הבעל בבתי הדין הרבניים. שם מקבלים כל טענה שלהן כתורה מסיני בלא הוכחות כלל, והדיינים ממליצים לכל הנשים להתגרש מיד, בלי להסתכל על עתידה ועתיד ילדיה, לכן יש ריבוי גרושות בדורנו.

סימן כט

עצות מעשיות לגברים שנשותיהם תבעו אותם לגירושין בביה"ד הרבני

בשו"ע (חור"מ סי' כו, ב) נפסק שאם בעל דינו אלם ואינו יכול להציל ממנו בדייני ישראל, שמותר לו לתובעו בערכאות של עכו"ם, ומ"מ נפסק שצריך ליטול על כך רשות מבי"ד.

אמנם בכל מקרה שתבעו אדם לערכאות הוא יכול להגן על עצמו באותה ערכאה ואף מותר לו לקחת עו"ד לייצג אותו בבית המשפט. אולם בשביל לפתוח תיק בערכאה אחרת צריך רשות בי"ד. א"כ בשעה שאשה פותחת תיק גירושין ברבנות אף שדינים כערכאות, אבל בשביל לפתוח תיק בערכאה אחרת - כבית משפט, לכאורה היה צריך רשות בי"ד.

אולם הלכה למעשה אין צריך רשות מבי"ד כאשר הבעל רוצה להזדרז להגיש את תביעת משמורת הילדים וחיוב מזונות בבית משפט לענייני משפחה - לפני שהאשה תקדים אותו ותפתח תיקים אלו בביה"ד הרבני - משלושה נימוקים הלכתיים:

א. במקרים שיש אומדנא דמוכח שהנתבע אלם ולא ישמע לדייני ישראל, מותר לתובעו לערכאות עכו"ם גם בלא רשות מבי"ד (כמבואר בספ"ק הקדשים על השו"ע שם) ובנידו"ד שהאשה תובעת את בעלה לערכאות הרבנות, אין סיכוי לתבוע אותה להעביר את התיק ולדון בבי"ד כשר, כי יודעת ששם תפסיד את כל גזילותיה, לכן לא צריך נטילת רשות מבית דין כשר.

ב. במקום שיש חשש הפסד ע"י נטילת הרשות מהבי"ד, מותר לתבוע בערכאות עכו"ם גם בלי נטילת רשות (כמבואר בספר אורח משפט להר"א חזן בשם הרמ"ע מפאנו). א"כ בנידו"ד ברגע שהאשה תדע שקיבל רשות מביה"ד לנהל את הדיון בבית המשפט, האשה תקדים ותתבע אותו בביה"ד הרבני ותגרום לו הפסד.

ג. כל דברי השו"ע הנ"ל נאמרו במקרה שבעל דינו אלם ולא ציית דינא, אבל מ"מ אין דינו כמוסר. אבל כשדינו כמוסר אין צריך רשות מבי"ד. וע"כ האשה התובעת את בעלה בביה"ד הרבני שזה הופך את האשה לדין 'מוסר'! שהרי ידוע שכל פסיקות הרבנות הם היפך דין התורה. ומגודל ההתעללויות שלהם בגברים, והצער הנוראי שעושים לגברים - הם גורמים בכל שנה למאות גברים מתאבדים ולמאות שחולים במחלות קשות. ובנוסף גורמת האשה להביא את בעלה למאסרים בכלא במצבים קשים - שבוודאי משום כל הנ"ל יש לאשה דין מוסר¹⁷⁶. וכיון שיש לאשה דין מוסר,

176. לאשה יש דין מוסר אפילו אם איננה מודעת לחומרת האיסור, במה שפונה לבית הדין הרבני בהמצלת קרוביה או רבניה. שהרי השו"ע (בחו"מ סי' תכה סעי' א) פסק שדין רודף שייך גם בקטן. וקטן אין לו דעת והוא ודאי שוגג, אעפ"כ חל עליו דין רודף. והו"ה בנידו"ד שהאשה התובעת את בעלה במקום זה של הרבנות, ודאי יש לה דין רודף ומוסר.

כבר פסק הרמ"א (בשו"ע חו"מ ס"י שפח ס"ט) בשם שו"ת הרא"ש (כלל י"ז סימנים א-ב), ובשו"ת הרשב"א (ח"א סי' קפא), שאם אדם כבר מסר את חברו אם יש חשש שימסרנו שוב, מותר למוסרו לעכו"ם, כדי להציל את עצמו ממנו. ואם דין מסירה שהוא אביזרייהו דרציחה הותר כדי להצילו, ק"ו האיסור של 'לפניהם ולא לפני עכו"ם' שהותר כדי להציל את חייו וחיי ילדיו ברוחניות ובגשמיות. ולא רק מותר אלא מצוה וחובה עליו להעביר את הדיון לבית משפט מדין' ונשמרתם לנפשותיכם' וכלפי ילדיו מדין' ואהבת לרעך כמוך' ולא תעמוד על דם רעך'.

א. משמורת הילדים - היכן עדיף ללכת לדון?

בנושא משמורת הילדים. בית הדין הרבני תמיד נותנים את משמורת הילדים לאשה בלבד. גם במקרים שהאמא התקלקלה והיא חילונית. לעומתם בבית משפט לענייני משפחה קבלו את המלצות ועדת שניט משנת 2008 שמשמורת הילדים מתחלקת שווה בשווה בין שני ההורים. כגון שבוע אצל האב ושבוע אצל האם, או חצי מהילדים אצל האב וחצי אצל האם. אולם השיטה המשפטית בבתי הדין הרבניים לוקה בכפליים, מאחר שכל דיין רואה את עצמו לא מחויב לנוהל של בתי המשפט הישראלי וק"ו לא מחויב להלכה המקובלת והוא פוסק כראות עיניו.

בנוסף הנוהל המקובל בבית המשפט שילדים אשר גדלו באווירה חרדית ובמוסדות חרדיים, והאם התקלקלה ונהייתה חילונית, משאירים את משמורת הילדים אצל האב - במסגרת חרדית כפי שהתחנכו מקטנותם. אבל בבתי הדין הרבניים הנתונים תחת לחץ ואיומים של 'ארגוני הנשים' - במקרים רבים, גם כאשר האמא התקלקלה לגמרי, השאירו לה את המשמורת של ילדיה החרדים - והיא הוציאה אותם ממסגרת חרדית למקומות דתיים או חילוניים לגמרי, ורובם אבדו לכלל ישראל.

לכן המלצתנו ברגע שהאשה תובעת את הבעל לגירושין ברבנות, שהבעל יזדרז להקדים את האשה לפתוח את תיק משמורת הילדים בבית משפט לענייני משפחה, כיון שהחוק קובע - שבערכאה הראשונה ששם פתחו את התיק בענייני משמורת הילדים - שם ידונו בני הזוג.

(ראה עוד ביתר הרחבה בסימן ל אות ד.)

ב. היכן עדיף לבעל לפתוח תיק של 'מזונות הילדים'?

בדין חיוב מזונות. בתי הדין הרבניים פוסקים שחיובי המזונות לילדים מוטלים על הבעל בלבד! למרות שהוא אברך כולל, והוא נזרק מביתו, ואין לו מהיכן לפרנס את עצמו. זאת למרות שהאשה עובדת ומרוויחה סכומי עתק, עדיין הבעל לבדו חייב בכל המזונות, והאשה פטורה אפילו מהשתתפות בשקל אחד בודד בהוצאות גידול הילדים. כמו כן נוכחנו לדעת שאין אחידות בחיוב גובה המזונות. ואף אותו הרכב של דיינים משנה את גובה תשלום המזונות מאחד לשני, למרות שהנתונים הכלכליים זהים לעומתם הבג"ץ (בתאריך 19.7.17) קיבל את המלצת עו"ד וד"ר יואב מזה, שביקר את פסק בתי הדין הרבניים! והוכיח לבג"ץ שפסק המזונות במדינת ישראל הבנוי ע"פ המשפט העברי (תקנת הרבנות תש"ד), ולא ע"פ החוק האזרחי - הוא טעות ביסודו בפרשנות המשפט העברי (ראה בעניין זה באריכות בספר 'משפטי ישראל' סימן ט אות ג בהערה). וכן הוכיח שלפי המשפט העברי חיוב

המזונות מוטל גם על האם. ואכן מאז הורה בג"ץ לבתי המשפט לענייני משפחה לחלק את חיוב המזונות בין שני ההורים, תלוי היכן המשמורת, ומה גובה ההכנסות של כל אחד.

חשוב לציין את העוול הנוראי שיש בפסיקות הרבנות, שמצד אחד את כל החובות הכספיים של החזקת הילדים מטילים רק על הבעל. ומצד שני את הזכאות למשמורת הילדים נותנים רק לאשה. לדעתם הבעל נוצר רק לצורך 'מסחטת כספים', ולא זכאי לחנך ולהראות לילדיו דמות אבהית ראויה.

ולכן המלצתנו ברגע שהאשה פותחת תיק גירושין ברבנות, על הבעל להזדרז ולהקדים את האשה לפתוח את תיק המזונות בבית משפט לענייני משפחה, כיון שהחוק קובע - שבערכאה הראשונה ששם פתחו את התיק בענייני מזונות - שם ידונו בני הזוג. אולם גם במקרה שהאשה פתחה את תיק המזונות בביה"ד הרבני לפני שהבעל הספיק לפתוח תיק זה בבית המשפט, בכל אופן חובה לדעת שלאחרונה הבג"ץ (בע"מ 17-7628 מתאריך 22.9.19) שלל את סמכות ביה"ד הרבני לדון במזונות ללא הסכמת שני הצדדים! ולכן מוטל על הבעל או מייצגו להתנגד בכל תוקף לדון בזה בבית הדין הרבני, ולהעביר את תיק המזונות לבית משפט לענייני משפחה.

ג. כפיית גיטין, חלוקת הרכוש, והסכמי הגירושין בענייני ממון

המציאות היא שכל אשה במדינת ישראל שתובעת גט בבית דין רבני, מקבלת את הגט בדרך כלל ע"י כפיה שלא כדין. כמו כן, חלוקת הרכוש והסכמי הגירושין בענייני הממון נעשים בבתי הדין הרבניים באופן תמידי נגד התורה וההלכה, (כמבואר לעיל בהרחבה בסימן י). ומאחר ובתנאים אלו הבעל לא מוכן לתת גט כמו שהאשה דורשת. אולם למעשה הבעל לא יכול להתנגד לכפיית בית הדין הרבני - אם הוא לא רוצה להיות במאסר ובצינוק ולקבל קנסות אדירים של מזונות מעוכבת וכדומה.

לכן העצה לבעלים לנהוג כמו שכתב בספר מכתב מאליהו (שער ז סי' יא) בשם רב האי גאון, הרי"ף, הרמב"ם הרמ"ה, רבינו יונה, הרא"ש, הטור והנימוק"י, שאם אדם רואה שבאים לעשות לו כפיית גט שלא כדין, ויודע שעלולים לבטל את המודעה שמסר בפני עדים שנותן הגט מחמת אונס. אז מציע המכתב מאליהו שימסור מודעה בפני שני עדים שגם הגט שיתן הוא מחמת אונס גמור, וגם מה שידרשוהו לבטל המודעות - גם זה עצמו יעשה מחמת אונס. וכל זה יכתוב בשטר ויחתים שני עדים על כך. באופן כזה מסירת המודעה מבטלת את הגט מהתורה¹⁷⁷. וגם בנידו"ד הבעל ימסור מודעה בפני עדים ויעשה על כך שטר עם תאריך מדויק ויחתים עליו את העדים. ויכתוב שהגט וגם הביטול שיעשו לו בביה"ד הרבני על ביטול מודעות - הכל הוא באונס! ואז הגט יהיה בטל מהתורה¹⁷⁸. וכל

177. ואע"פ שנפסק בשו"ע (אבה"ע סי' קלד סעי' ו) שאסור למסור מודעה על הגט ומי שמסר מודעה מכין אותו מכת מרדות. כבר כתב שם בבית שמואל (אבה"ע סי' קלד ב"ש ס"ק יא) שכל זה דווקא במי שחייב לגרש ע"פ הדין, אבל אם אנסוהו שלא כדין מותר לו למסור מודעה. והו"ה בנידו"ד שביה"ד הרבני כופה אותו לגט שלא כדין.

178. מניסיון ראינו שעדיף שיכינו שלושה מסירות מודעה (שאם יעלם אחד או עדים יפחדו להעיד אז יהיה לו שלושה אופציות), ויחתים שני עדים שונים על כל מסירת מודעה. הבעלים יבחרו עדים שלא חוששים להעיד על מסירת המודעה בבית דין פרטי או בפני מורה הוראה חשוב. מסירת המודעה מצהירה שנותן את הגט נגד רצונו, בכפיה שלא כדין.

אשה חכמה תבין שבאופן זה הגט בטל והוא כחספא בעלמא. והיא נשארת אשת איש כמו לפני הגט. וכבר ראינו מקרים שהאשה בגלל ידיעת פסלות הגיטין ברבנות הסכימה לחזור לשלום בית ובטלה את התביעות נגד בעלה. או שהחזירה לבעלה את גזלת הרכוש והממון. (וזה עצה גם לאופנים שהבעל לא הצליח להקדים את האשה ולפתוח תיק בבית משפט בעניין משמורת הילדים וחיוב מזונות).

ד. זהירות מלקיחת עו"ד וטו"ר במחיר יקר

היות והסיכויים בבתי הדין הרבניים לפסוק לטובת הבעל הם זהים, בין אם לוקח עו"ד זול או יקר, או עו"ד מהסיוע המשפטי. הניסיון מורה שגם עו"ד יקר מאד שיש לו הצלחות בבתי המשפט, בבתי דין רבניים אין לו הרבה סיכויים להצליח, מאחר שהדיינים מונחים בכללים קבועים ויש עליהם לחצים כבדים - לפסוק תמיד לרעת הבעל בענייני הגט, הרכוש, המשמורת וחיוב מזונות הילדים. לכן חבל לשלם עבור עו"ד יקר שיגמור לבעל את כל הכסף! אלא מספיק עו"ד זול מאד או מהסיוע המשפטי. אבל חשוב להדגיש, שלבוא לבית הדין לבד בלי שום עו"ד או טו"ר, זה מסוכן, היות ואין עד מצידו שנוכח בדיון, יש חשש שיגזלו אותו יותר (וראה עוד להלן סימן ל אות ג).

ה. זהירות מלהתפתות וללכת ליועצי שלום בית של הרבנות

מהניסיון הרב הוכח שיועצות שלום בית של הרבנות הם משתפות פעולה עם הדיינים לרעת הבעלים, והם לא מעוניינות בשלום בית! כמעט בכל המקרים הם אף מגדילות את הסכסוך בין בני הזוג ומביאות חו"ד שקרית לדיינים שאין סיכוי לשלום בית, משום שהבעל אלים מדי או לא בריא בנפשו וכדומה. וע"י הדו"ח של יועצות אלו בית הדין מפרק את הבית ומוציא פסק של כפיית גט שלא כדין. ולכן אסור ללכת כלל ליועצי שלום בית של הרבנות. וכמו שאומר הדיין צ. בן יעקב: "שלום בית עושים לפני שמגיעים למדרגות ביה"ד הרבני". לכן העצה לגשת רק לשלום בית פרטי, לא דרך הרבנות! לגשת לאנשים מומחים באמת שמחפשים את טובת בני הזוג שיעשו הכל לא לפרק את הבית חלילה.

ו. אין להתפתות להגיש ערעור לבית הדין הגדול לערעורים

מהניסיון הרב ראינו שבית הדין הגדול מגבה את בית הדין האזורי. במקרה שהבעל הוא התובע, אז בית דין הגדול פוסק לרעתו ופעמים רבות מנשל אותו עוד יותר ממה שנפסק באזורי. גם אם ביה"ד הגדול לא הוסיף על עונשו, מ"מ לשנות לטובת הבעל את פסק דין האזורי - הם לא משנים לעולם. ולכן העצה לא לבזבז כסף לריק עבור פתיחת תיק בבית דין הגדול לערעורים.

יש לציין שגיטי הרבנות בטלים מסיבות רבות. ולכן הבעל נאמן לומר שהיה אנוס במתן הגט בכפיה שלא כדין, גם בלי מסירת מודעה כמבואר לעיל בסי' כד. מ"מ היות ויש רבנים שעדיין אינם מודעים לכל הכפיות הקיימות ברבנות אשר מבטלות את הגט, לכן חשוב לעשות מסירת מודעה זו, שעל ידה יוכל הבעל יותר בקלות לקבל פסק בית דין פרטי שהגט בטל מהתורה, ואז יש סיכוי שהאשה תבין שהיא צריכה לקבל את דרישות הבעל בשביל לקבל גט כשר כדת וכהלכה.

סימן ל

ההתנהלות המושחתת של דייני הרבנות - ביחס לבתי המ"ש החילוניים

א. דייני הרבנות שליחי שדולת הנשים

היות ושדולת הנשים מתקיפה את ממסד הרבנות השכם והערב ומייללת בראש חוצות על כביכול הפליית הנשים לרעה ברבנות, בשל כך דייני הרבנות פוסקים לרעת הגברים פעם אחר פעם, הכל בשביל לרצות את שדולת הנשים התוקפנית, ומתוך הפחד שמא יארגנו עליהם הפגנות על הפליית הנשים המדומה. הם דואגים מראש שכל הפסקים יהיו לשביעות רצון ארגוני הנשים, ושלא יגיעו למצב של סגירת בתי הדין ואיבוד המשכורות הנחשקות.

מסיבה זו עוברים דייני הרבנות על איסורי תורה חמורים של כפיית גיטין, גזילת רכוש ומשמורת הילדים - לכן חובתינו מדין 'ואהבת לרעך כמוך' ולא תעמוד על דם רעך' להביא לידיעת הגברים-הבעלים איך להתנהל בבתי הדין הרבניים כדי להקטין את הנזקים כמה שרק אפשר.

ב. בתי הדין הרבניים מסוכנים לגברים יותר מבתי המשפט החילוניים

לבתי הדין הרבניים יש סמכות שיפוט בלעדית בענייני נישואין וגירושין של יהודים, וסמכויות מקבילות לבתי המשפט לענייני משפחה בעניינים הכרוכים בגירושין דוגמת: חלוקת רכוש מזונות ומשמורת הילדים.

באופן כללי חובת הגברים לדעת שבתי הדין הרבניים רעים לגברים יותר מבתי המשפט לענייני משפחה. וכל עורכי הדין או טו"ר המשכנעים את הגברים לדון בתחום חלוקת רכוש ומשמורת הילדים - דוקא בבתי הדין הרבניים למרות שאין להם סמכות בלעדית לדון בזה - הוא טעות חמורה! מאחר שבמקום זה - חיסול הבעלים כמעט מוחלט!.

ג. אין תועלת לקחת עורך דין במחירים מופרזים

חובה לדעת שיש טו"ר ועו"ד רבים אשר למרות שקבלו סכומים הגונים לייצג את הבעלים, בגלל כל מיני קשרים וחשבונות אישיים שיש להם עם הדיינים - הם משתפים פעולה עם דייני הרבנות בזה, ומאחורי הקלעים עוזרים לחיסול הבעלים.

ישנם עו"ד וטו"ר של הבעלים שמתאמים עם העו"ד של צד האשה ומסכמים ביניהם דברים לרעת הבעל. יש לכך סיבה ברורה. מאחר שכל עו"ד שמייצג בעלים מעוניין גם לייצג נשים בהליכי גירושין, וכמובן גם רוצה קשרים עם דיינים ועם ארגוני הנשים המביאים לו לקוחות רבים, ולכן

כל עו"ד אינו מעוניין לשרוף את השם שלו אצלם... ובשביל להיראות "נאור" ומתקדם ומכבד את הנשים החלשות והאומללות לשחררם "מעגינותם"... ולכן מצוי מאד שעו"ד וטו"ר משתפים פעולה עם הצד הנגדי, ומתחת לשולחן עוזרים לחיסולו של הבעל - אותו הם מייצגים.

לכן מסיבות אלו כל בעל בהליכי גירושין מומלץ לו להתנות עם העו"ד שמלבד תשלום קטן בפתיחת התיק, את הכסף העיקרי יקבל רק על הצלחותיו המוכחות. (ואם הבעל עני ויש לו זכות לקבל עורך דין בחינם מה'סנגוריה הציבורית' - לפי הנסיון של רבים, ברוב המקרים יצוג זה הוא יעיל והבעל יכול להסתפק בו).

ד. משמורת הילדים - ללקות בכפליים

השיטה המשפטית בבתי הדין הרבניים שכל דיין רואה את עצמו לא מחויב לחוק הישראלי וק"ו לא להלכה המקובלת והוא פוסק כראות עיניו, דבר זה גורם להרס הגברים בנושא משמורת הילדים.

בית המשפט החילוני קיבל את המלצות ועדת שניט משנת 2008 שמשמורת הילדים צריכה להתחלק בין ההורים שווה בשווה (משמורת משותפת). בין אם החלוקה שבועית או יומית או חצי מהילדים אצל האב וחצי אצל האם. בנוסף הנוהל המקובל בבית המשפט שילדים אשר גדלו באווירה חרדית ובמוסדות חרדיים, משאירים את הילדים במסגרת חרדית כפי שהתחנכו מקטנותם, למרות שהאם שפרקה עול דורשת את המשמורת אליה אם אפשרות להעביר את הילדים לחינוך חילוני.

אולם בית הדין הרבני פוסק באופן שונה. כמעט תמיד המשמורת תהיה אצל האם אפילו במקרים שהאם פרקה עול והיא חילונית גמורה, אעפ"כ מעבירים למשמורת שלה את הילדים החרדיים. למרות שברור לכולם שהאם תכפה על בניה ובנותיה חינוך חילוני מופקר כרצונה.

בנושא זה גרוע בית הדין הרבני מבית המשפט בכפליים. א. שמונע מהאב משמורת משותפת עם האם, ופוגע בחינוך הילדים אשר צריכים לראות גם דמות של אבא ולא רק דמות אם. ב. אם האם עזבה את היהדות ופרקה עול, ביה"ד הרבני מוסר את הילדים לשמד במשמורת האמא, בלי להתחשב בהשלכות הגורליות לדורות. פסיקה נוראית זו גורמת באופן ישיר להשלכות הרות אסון גם בנוגע לחיובי המזונות לאב, וכדלהלן.

ה. מי מתחשב באפשרות הכלכלית של האב?

בתי הדין רבניים פוסקים שחיובי המזונות לילדים מוטלים על הבעל בלבד, למרות שהוא אברך כולל. ולמרות שהאשה עובדת בהיטק ומרוויחה סכומי עתק, עדיין הבעל לבדו חייב בכל המזונות והאשה פטורה אפילו מהשתתפות בשקל אחד בודד בהוצאות גידול הילדים.

מעניין שברבנות את כל החובות הכספיים של החזקת הילדים מטילים על הבעל. אבל את הזכאות למשמורת הילדים נותנים רק לאשה. לדעת הדיינים ברבנות האבא נוצר רק לצורך מסחטת כספים, ולא זכאי לחנך את ילדיו ולהראות להם דמות אבהית ראויה. בעקבות רשעות זאת, מגיע המצב הקשה של אלפי בעלים שלא יכולים לעמוד בתשלומי המזונות המופקעים, עד שהבעלים מגיעים למצבים של רדיפות, צווי מעצר וכלא - בהעדר תשלום מזונות. (וראה עוד לעיל

1. פסקים סותרים ללא קריטריונים

כמו כן נוכחנו במקרים רבים שאותם דיינים ואותם הרכבים נותנים פסקים סותרים לאותם מצבים. לדוגמא: זוגות עם אותו מספר ילדים ומצב כלכלי זהה, יקבלו פסקים שונים מהותית בגובה המזונות. לבעל אחד יפסקו חמשת אלפים שקל בחודש, בעוד לבעל השני באותו מצב כלכלי יפסקו עשרת אלפים שקל לחודש. נמצא שאין לדייני הרבנות שום קריטריונים, לא חוקיים ולא הלכתיים, כל דיין 'פוסק' בכל יום ובכל שעה לפי מצב רוחו ושרירות לבו.

לעומתם הבג"ץ (בתאריך 19.7.17) קיבל את המלצת עו"ד יואב מזה, שביקר את התנהלות בתי הדין הרבניים. שהעלו את חובת תשלום המזונות של האב לטובת ילדיו מגיל שש לגיל חמש עשרה. מלבד זאת ערער על קביעתם שחיוב המזונות לפי המשפט העברי הוא רק על האב בלבד.

עו"ד מזה טען לבג"ץ שהיות ויש מחלוקת בדבר ודיינים רבים ברבנות לא מחייבים מזונות מעל גיל שש ולא קבלו על עצמם את תקנת המזונות תש"ד, וא"כ כיצד הרבנות היום פוסקת מזונות עד גיל 18 'בשם המשפט העברי' כאשר הדבר שנוי במחלוקת בין דייני הרבנות הממלכתי בעצמם. אז מדוע הרבנות הכריעה דווקא לרעת הבעלים!?

הבג"ץ קיבל את דברי עו"ד יואב מזה וקבע שאין להטיל חיוב מזונות על האב לבד עד גיל 18, אלא המזונות צריכים להתחלק בין בני הזוג, וכל אחד מהם ישלם מזונות כפי גובה ההכנסות שלו. ואכן מאז החלטת הבג"ץ השתנה הנוהל בבתי משפט לענייני משפחה, ונקבע שכל אחד מבני הזוג משלם כפי גובה הכנסותיו. ולתדהמת כולם רק בתי הדין הרבניים - שליחי שדולת הנשים - "העיזו" להתעלם מ'דינא דמלכותא דינא' מהערכאת הבג"ץ שלפי חוקי המדינה היא מעליהם - וממשיכים עד היום לחייב רק את האבות העניים במזונות הילדים, ומתעלמים באופן מופגן מהכנסות האשה גדולים ככל שיהיו.

2. הרבנות מפרקת משפחות יותר מבית המשפט

לאור המציאות הנ"ל שבית המשפט מתחשב באפשרויות הכלכליות של האב, ולאור ההתנהלות החדשה של בית המשפט שמקבל את הדרישה של הבעל ל'משמורת משותפת' ולחיוב מזונות הילדים לאב ולאם בשווה, הבינו נשים רבות שלא משתלם להתגרש! הבעל כבר אינו מסחטת כספים, וגם הנשים ישאו בתוצאות הקשות של הגירושין, יצטרכו לפרנס את עצמן וילדיהן ויצטרכו להפרד מהילדים בדיוק כמו הבעלים. מחשבות אלו הביאו נשים רבות לתובנה שיש ללכת לשלום בית ולא לפרק את הבית.

ואילו 'חסידי בתי הדין הרבניים' הממשיכים בהתנהלות הקלוקלת של גזילת הבעלים וסחיטתם עד תום. אצלם הנשים רגועות, שכל הילדים נשארים אצל האשה, תמיד. והיא לא צריכה להתחלק עם האבא במשמורת. ולא פלא שנשים רבות אומרות "פריירית מי שלא מתגרשת!... דייני הרבנות פוסקים מזונות ילדים בסכומים מופרזים, הבעל האומלל נאלץ לעבוד יומם ולילה. ומעתה יש לאשה חשבון נפוח בבנק המאפשר לה לבלות בטיולים ובתי מלון בכל העולם. נמצא שבפועל כל תשלומי "מזונות הילדים" הולכים למטרות אחרות לגמרי.

סימן לא

עשרות בעיות הלכתיות בהתנהלות בתי הדין הרבניים

1

איסור מפגש הגרוש עם גרושתו

הדבר מצוי מאד בבתי הדין הרבניים שגם אחרי מתן הגט נוהגים דייני הרבנות להזמין לדיונים וערעורים את הבעל הגרוש עם גרושתו. ויתרה מזו, דייני הרבנות עושים כך לכתחילה בזה שאומרים לבעל קודם תיתן גט ואחר כך נדבר על ההסכמים בין הצדדים¹⁷⁹, כגון על ענייני משמורת הילדים וחלוקת הרכוש [שזה עצמו בעיה חמורה העלולה לפסול את הגט מדין 'גט מוטעה' כנפסק ברמ"א (אבה"ע סי' קנד בסדר הגט סעי' פא)].

ודבר זה שנוהגים דייני הרבנות הוא איסור גמור כמבואר בשו"ע (אבה"ע סי' קיט סעי' ט). וז"ל: "גרושה שבאה עם המגרש לדין, מנדין אותם או מכין אותם מכת מרדות". וברור לפי זה שכל דחיית הדיונים עד לאחר מתן הגט הוא היפך ההלכה, מעצם הדיונים המשותפים וגם מצד השלכות על כשרות הגט.

והנה כתב החלקת מחוקק (ס"ק כג) ומכל שכן שאסורה לדבר עמו בשוק. ומכאן יש לנו להתריע ולהקיע את הדיינים ברבנות שלפעמים מצריכים את הופעת הגרושה ופיקוחה בעת הסדרי הראייה של האבא עם ילדיו. ודבר זה שהגרושה תהיה באותו חדר עם הגרוש בנוכחות הילדים, זה איסור גמור, דלא גרע מהאיסור לדבר עמה אפילו באקראי בשוק.

2

אסור לדיין לכפות את הנתבע להגיש את טענותיו בכתב

בשו"ע (ח"מ סי' יג סעי' ג) נפסק להלכה שאין כופין את האדם שיתן טענותיו בכתב. ואילו אצל ביה"ד הרבניים אם אדם לא יפתח תיק במזכירות ויכתוב את טענותיו בתוך התיק, ביה"ד הרבני לא יתייחס לדבריו וטענותיו.

---

179. עיין לעיל תחקיר עומק עדכני (סעיף 4) מקורות שכך היא ההתנהלות הרגילה בבתי הדין הרבניים.

יתירה מזו הרמ"א (שם) פסק שבמקרה שטענו את טענותיהם בכתב, אינם יכולים לחזור בהם. ובסמ"ע (שם ס"ק טז) כתב בשם הנימוק"י שאפילו אם אדם נותן אמתלא לדבריו, אינו נאמן לחזור בו מטענותיו בכתב.

ואילו בביה"ד הרבניים אשה שכתבה את טענתה בכתב, ורואה שלא הצליחה עם טענתה. היא יכולה לשנות את דבריה ולהחליף את טענותיה פעמים רבות, גם בלא אמתלא וביה"ד הרבני יקבל את טענותיה.

3

אברך ת"ח צריך להושיבו ולא לעמוד בפני הדיינים

נפסק בשו"ע (חור"מ סי' יז סעי' ב) שאם ת"ח מגיע לדין צריך להושיב אותו, ומקורו מהגמ' שבועות (ל:): והוסיף השו"ע (שם סעי' ג) וז"ל: "וכבר נהגו כל בתי דיני ישראל לאחר התלמוד שמושיבים בעלי דינים וגם העדים כדי להסיר המחלוקת שאין בנו כח להעמיד משפטי הדת על תלם".

ובבתי הדין הרבניים אפילו אם מגיע אברך ת"ח מופלג, מזלזלים בו וצועקים עליו שיעמוד משום ביזוי כבוד בית הדין. ונוהגים בזה כמו בבית משפט שכל הבא לפניהם חייב לעמוד.

4

אין לכופ תלמיד חכם לבוא לדון אצל דין קטן ממנו

בשו"ע (חור"מ סי' ז סעי' ו) נפסק שאדם הנתבע לדון לפני דין קטן ממנו בתורה אין הדין יכול לכופו לדון לפניו. ובביה"ד הרבניים כופים לדון בפניהם גם תלמידי חכמים הגדולים מהם בהרבה. ומי שלא מתייצב להדמנתם גם אם הוא מיחידי הדור בתורתו, יוציאו לו צו הבאה בכפייה ע"י המשטרה.

5

במקום שדנים בכפיה הדיין חייב לנמק את פסקו לנתבע

בשו"ע (חור"מ סימן יד סעי' ד) נפסק שבמקום שדנים את האדם בכפיה, לכו"ע אם רואה הדיין שבעל דין חושדו שמטה הדין נגדו, אז הדיין חייב להודיעו מאיזה טעם דן אותו אפילו אם לא שאל. ומוסיף הרמ"א וכ"ש אם הנתבע שואל מאיזה טעם דנתוני. ואילו בביה"ד הרבניים שדנים בכפייה פעמים רבות לא מנמקים את הכפיה שעשו ולא מביאים מקור הלכתי למעשיהם. גם אם הנתבע מבקש זאת מהם.

6

איסור לדיין להעביר תיקים מהרכב להרכב

ידוע שבתי הדין הרבניים מעבירים תיקים מהרכב אחד להרכב אחר. העידו על כך רבים וביניהם בשו"ת ציץ אליעזר (חי"ז סי' נז) ובשו"ת יביע אומר (חי"א אבה"ע סי' כא) שהדיינים מעבירים תיקים מהרכב להרכב בקלות דעת מחפירה, והבי"ד השני כלל לא חוקר מה היה. והדיינים עוברים בכך על איסור גמור!

שכן ידועה ההלכה שאם הגיע לדיין דין ששניהם רכים או שניהם קשים אסור לו לעזוב את הדין - כמבואר בשו"ת מהר"י ברונא (סי' ריג), שו"ת מהרשד"ם (חלק יו"ד קל), הביאו הכנה"ג (ח"מ סי' יב, הגב"י סק"ב), פעמוני זהב (ח"מ סי' יב ס"א), ומקור האיסור הוא ביטול מצוות עשה של 'בצדק תשפוט עמיתך' כמו שכתבו הראשונים: חינוך (מצוה רלה), אור זרוע (ח"ב סנהדרין פ"א סי' ד) בשם הריב"א, הגהות אשרי (סנהדרין פ"א סימן ה).

וקל וחומר כשהחלו לדון ומעבירים להרכב אחר, שעוברים על האיסור הנ"ל. ואם מעבירים להרכב אחר מחמת פחד, עוברים גם על איסור 'לא תגורו מפני איש' - (כמבואר בשו"ע ח"מ סי' יב ס"א).

7

איסור לדון אדם שלא בפניו

מנהג בתי הדין הרבניים שבעל שלא מופיע לדיון בשוגג או בזדון, הדיינים פוסקים את הדין שלא בפניו!!; ודבר זה נוגד את ההלכה שהרי נפסק בשו"ע (ח"מ סי' יא סעי' א) שאסור לדון אדם שלא בפניו ואפילו הוא מזיד בכך. והוכיח בשו"ת מהר"ם שיק (חלק ח"מ סי' ב) והובא דבריו להלכה בספר דברי גאונים (כלל לא אות מח) שאפילו אם הנתבע לא מגיע בזדון לביה"ד אם דנו אותו שלא בפניו, הדין בטל גם בדיעבד.

8

דיינים שנבחרים ע"י פורקי עול - פסולים לדון

דייני הרבנות פסולים לדון מצד שנבחרים למשרתם ע"י פורקי עול חילונים, ונשים חילוניות¹⁸⁰. וכבר הביא בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (סי' אלף י"ט דפוס פראג) את תקנת רבותינו הראשונים, שדיינים שדנים בכפייה (שיכולים לחייב אדם לבוא לדון לפניהם בענייני ממון או גיטין), אם הם נבחרים ע"י פורקי

---

180. ראה בעיתון 'מצב הרוח' (של המזרחי גליון מס' 390 עמ' 8) שהוועדה למינוי דיינים רובם ככולם חילוניים אפיקורסים ופורקי עול או קלי דעת שהמודד אצלם לבחירת דיין הוא היותו ליברלי ודואג לנשים שלא תשאר אחת מסורבת גט. ופורסם בעיתון 'מרכז העניינים' ששרת המשפטים מנעה מהדיין נ. פרובר בת"א לעלות לביה"ד הגדול בשל תלונות נגדו מטעם ארגוני הנשים, על כך שלא הסכים לעשות כפיות גיטין כדרישותיהם, ובמקומו רצתה למנות את הדיין

עול, הם נחרם¹⁸¹ שאסור לעמוד בארבע אמות שלהם, וינים יין נסך, ופתם פת עכו"ם, וכל ספריהם ספרי קוסמים. וחתמו על פסק זה רבותינו הראשונים: הרשב"ם, רבנו תם, הראב"ן ועוד מאה וחמישים רבנים מבני דורם, ותקנו שחרם זה יהיה קיים לעולם, עד סוף כל הדורות. ואסור להיות דיין עד שיבחר ע"י רוב הקהילה מרוב חשיבותו. והובאו דבריהם בעוד ראשונים ואחרונים¹⁸².

והוכיח מרן החת"ס מדברי הראשונים, שדרושים שני תנאים כדי להיות דיין ולהינצל מחרם הקדמונים הנ"ל. **תנאי אחד:** שהדיין יבחר מרצון רוב הקהל. **ותנאי שני:** שיהיה ת"ח גדול הראוי לדון באותו ענין שנבחר. ואם בחרו בו הקהל, אבל אינו ראוי להיות דיין, שאינו בקי באבה"ע ובחור"מ, הרי הוא בחרם הקדמונים. והוכיח החת"ס (שם), שכך גם דעת מרן השו"ע (באו"ח סי' נג).

ובספר אבני נזר (יו"ד הל' נידוי וחרם סי' תס"ה) כותב שכעין חרם הראשונים החרימו גם גדולי האחרונים, מצוקי ארץ: הלבוש, המהרש"ל, הסמ"ע, המהר"ם מלובלין, המהרש"א, השל"ה, ובעל עוללות אפרים, וכתבו שכל דיין שנבחר ע"י פורקי עול דינו בטלים לגמרי! ובעל 'אבני נזר' צירף לחרם זה עוד כשלוש מאות רבנים גדולים בדורו, אשר פסקו שכל דיניהם יהיו בטלים.

שטסמן לביה"ד הגדול שהוא אכן דואג היטב לעשות כפייה לרוחם של ארגוני הנשים הרפורמיות. עיין בקונטרס דיני הכזב (פרק א בהרחבה על הדיין שטסמן), וכן לעיל ב'תחקיר עומק עדכני' (סעיפים 6 - 4).

לאחרונה התפרסם ('יתד השבוע' - ה שבט תשפ"ב עמוד 32) דברים לזכרו של **הדיין ח. איזר** (חבר ביה"ד הגדול, המוגדר בכתבה כ"לוחם כארי ועומד בפרץ"), וז"ל נכדו: "היה זה בישיבה אחרת של מינוי דינים, סבא ביקש מכל חברי הועדה לחבוש כיפה, כיון שכעת עוסקים במינוי דינים שיכנהו בבתי הדין בישראל, והוא דבר שבקדושה ולכן מבקש שכל הנוכחים יחבשו כיפה - שר המשפטים התנגד ואמר 'אני חובש כיפה רק בבית הכנסת'. הדיין הגר"ח איזר לא התרגש ועל אתר נענה ואמר: א"כ נעלה כולנו לקומה השניה ונמנה דינים בבית הכנסת". דברי הדיין איזר הם ליצנות גמורה, כיצד יכול לקרוא לוועדה שבה חברים חילונים 'דבר שבקדושה', וכי חילוני שלובש כיפה כשר וראוי למנות דינים. וכבר קבעו מאות מרבתינו הראשונים והאחרונים (הו"ד למעלה) שהדין הוא הפוך, שהדינים שנבחרו ע"י פורקי עול ודינים בכיפה הם נחרם ודיניהם בטלים.

181. ואין לומר שאולי חלק מהדינים שוגגים ולא מודעים לחרם, ואין החרם חל עליהם. זה אינו דלהלכה החרם חל עליהם בכל מקרה: א. ראה בשו"ת הרשב"א (חלק ד סי' רצו) שפסק שדין חרם חל על האדם גם אם הוא שוגג. ב. כבר נפסק בשו"ע חו"מ (סי' שצ, סעי' יב. ושצו סעי' א) שתחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, שגם האונס בסוף נחשב לפשיעה. וה"ה בניד"ד שע"י המינוי שמקבלים מהמדינה הם מרימים יד בתורת משה בזדון, ונעשים מוסרים וגזלנים והוי ממש תחילתו בפשיעה, ולכן גם מי שלא מודע לחרם נחשב למזיד, וחל עליו החרם. ג. גם לפי טעותם שהחרם לא חל על דיני הרבנות, אבל הרי בנוסף לחרם עשו הראשונים תקנה לדורות עולם - שכל דיניהם בטלים, ומכח זה כל מינויי הרבנות ע"י המדינה מאחר שאינם ראויים לדון וגם נבחרו שלא ע"י רוב הציבור - דיניהם בטלים.

182. וכן פסק בשו"ת התשב"ץ (ח"א ס"ו קנח), וכן פסק בספר און אהרן (לרבי אהרן בן עזריאל בערך דיין ס"ק יד) בשם שו"ת הריב"ש התשב"ץ וה"יכין ובעוז'. וכן משמע מנימוקי מנחם מירזבורק (עמ' קעה), ומהמרדכי (בב"ק סי' קו) בשם מהר"ם מרוטנבורג והראב"ה והביאו הב"י (באו"ח סי' נג). ובתומים (בס"ו ג, באורים ס"ק יג). והובא פסק זה להלכה בשו"ת חת"ס (חלק חו"מ סי' יט עד כא).

9

מינוי דיינים שאינם הגונים ואינם ראויים לדון

פסול נוסף במינוי הדיינים הוא מש"כ השו"ע (ח"מ סי' ח' ס"א) שכל המעמיד דין שאינו הגון ואינו חכם בחכמת התורה, זה שמעמידו עובר בלא תעשה. והנה דעתם של הלח"מ (בפ"ג מסנהדרין הלכה ח) וכן הב"ח (בח"מ סי' ח) שאינו הגון ואינו חכם בתורה הוא חדא מילתא שאינו חכם בתורה. ולעומתם הסמ"ע (שם סק"א) והאורים ותומים והנתיבות המשפט (שם סי' ח סק"א), ביארו שהם שני דברים: הגון - זה במעשים טובים. וחכם - זה בחכמת התורה.

כל הדברים הללו לא קיימים בדייני הרבנות שהבוחרים אותם עוברים בלא תעשה. וכמו"כ כשיש שני מועמדים ואחד גדול מחבירו, אסור למנות את הקטן אפילו שהגיע להוראה כ"כ רבי דוד פארדו (בספרו ספרי דבי רב פרשת דברים דף קעח). ולדעתו העובר על זה, עובר על ל"ת 'לא תכירו פנים במשפט' והגאון הנציב בעמק שאלה ריש 'שופטים' כותב שזה איסור של בצדק תשפוט עמיתך.

ועיין בברכ"י (ח"מ סי' ז אות לג) שבכל מקום שאין מינוי הדיין מעכב בדיעבד, זה רק אם אין דין אחר טוב יותר. אבל אם יש דין אחר טוב יותר, אז המינוי של הדיין הפחות טוב מעכב בדיעבד - ודיינו בטלים, והוכיח דבריו משו"ת המבי"ט (ח"א סי' רפ).

וק"ו בנידו"ד שיש דיינים ברבנות שמקבלים את משרת הדיינות במרמה ואינם ראויים לדון ע"פ הלכה כלל. כמו שמעיד הגר"ע יוסף זצ"ל (בשו"ת יביע אומר ח"ז ח"מ סי' א סק"ו). שבוודאי כל דיניהם בטלים. והאשה נשאת א"א. גם אם כפו את הבעל לתת גט כדין, ועיין בשו"ת יביע אומר (מהדורה חדשה, רעננערט, ח"י אבה"ע סי' לג הערה 9), שמעיד בזה הלשון: "ויש לדבר הרבה בענין בתי הדינים שבזמן הזה. כי בעונותינו הרבים, רבים רודפים אחרי השררה והכבוד, להיות ראב"ד, ה' ירחם".

10

אסור לבי"ד הרבני לכוף לדון אצלו ולא לבי"ד אחר

נפסק בשו"ע ח"מ (סי' יד סעי' ג) שאם יש שני תלמידי חכמים בעיר אחת, האחד גדול מחברו, יכול אחד מבעלי דינים לומר, לא אדון בפני זה, אלא בפני זה, ואע"פ שהוא קטן ממנו כיון ששניהם בעיר אחת. ועיין בנתיבות המשפט (משפט הביאורים סק"ג), שהתובע והנתבע צריכים להגיע להסכמה לאיזה בי"ד מסכימים שניהם לדון, ואם לא הגיעו להסכמה, זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד, ושניהם בוררים שלישי. ואם שני בתי דינים לא מוכנים לשבת יחד כלל, אז הולכים אחרי הנתבע.

וא"כ כיון שבמציאות היום הנשים הולכות לבתי הדין הרבניים כי שם מקבלות יותר מהמגיע להם ע"פ הלכה. והבעלים רוצים לילך לבי"ד חרדי שנוהג ע"פ התורה. פשוט שלפי פסק השו"ע אסור לחייב את הבעל לדון דווקא ברבנות. ומה שכופים את הבעל לבוא ע"י צו הבאה הנאסף ע"י המשטרה, הוא נוגד לגמרי את ההלכה, וכל פסקיהם בטלים.

ומה שטוענים דיינים בביה"ד הרבניים: א. שהם התמנו ע"י רוב האוכלוסיה היהודית בא"י. והנחת היסוד שרוב הציבור נוחה מבחירתם ומנויים. ב. שהם בי"ד היחידי הקבוע. וכל שאר 'בתי הדין' אין להם תוקף בי"ד כיון שאין להם סמכות חוקית לאכוף את פסק הדין באמצעות הוצאה לפועל ומשטרה כפי שיש לרבנות.

התשובות לטענות אלו פשוטות:

א. העובדות הם להיפך. רוב הציבור היהודי הוקיע את התנהלות הרבנות. ורוב רובם של גדולי ישראל הן בא"י והן בחו"ל התנגדו להקמת הרה"ר ובתיה"ד הרבניים. (עיין בזה בהרחבה לעיל ב'עדות גדולי הדורות' א - טז).

ב. האפשרות שלהם לאכוף שלא כדין רק מחמירה את המצב והופכת את הדיינים לגזלנים ולמוסרים ולא עושה אותם בי"ד קבוע ולא בי"ד כשר. וכי בגלל שחילונים ופורקי עול בחרו את דייני הרבנות, וכי בגלל שנבחרו ע"י פוליטיקאים ופרוטקציות ושוחד ממון - נעשו בי"ד חשוב וקבוע, הרי הדין הוא להיפך, שדווקא משום שנתמנו ע"י המלכות ושלא ברצון רוב הציבור, ולא בגלל חכמתם וגדולתם בתורה, הרי הם מנודים ע"י כל גדולי הדורות בחרם הגדול שעשו על המתמנים מטעם המלכות - וכל דיניהם בטלים (כדלעיל סעיף 8). וגם ההגדרה בהלכה של בי"ד קבוע היא שהציבור קבע ורצה אותם לדיינים ולא מצד שיש כח לבי"ד לכוף ע"י המשטרה והרשויות.

אם כן ברור שאין לביה"ד הרבני דין בי"ד קבוע שיכולים לכוף לדון אצלם וק"ו במקרים שהבעל והאשה משני ארצות שונות, שהרי הרמ"א (חו"מ סי' יד סעי' א) פסק בשם המהרי"ק שאפילו בשני ערים בלבד הולכים אחר הנתבע, אפילו לבי"ד קטן יותר הנמצא בעירו של הנתבע, וק"ו בשני ארצות. ואילו ביה"ד הרבניים כופים אנשים לדון אצלם גם שהבעל גר בארץ אחרת. (ראה לדוגמא בקונטרס דייני הכוז פרק א).

ובמיוחד במקרים שמדובר בבעל ואשה, שעל זה כתב הפתחי תשובה (שם סק"ד בשם מוהר"י העשיל אשכנזי) שהאשה תמיד חייבת ללכת לדון בעיר של הבעל גם אם היא הנתבעת והבעל הוא התובע, כיון שהאשה חייבת בכבוד בעלה, וגם בגלל שטלטולא דגברא קשה מדאיתתא.

11

דיינים המקבלים שכר לדון - לא יכולים לדון

דייני הרבנות פסולים לדון מדין: "נוטל שכר לדון", כיון שהם מקבלים מהמדינה שכר גבוה מאד, ולא הוי כלל בגדר שכר בטלה¹⁸³.

---

183. בענין "הנותן שכר לדון" הפוסל את הדיינים, כך נפסק בשו"ע (חו"מ סי' ט סעי' ה). ומה שכתב הרמ"א בשו"ע אבה"ע (סי' קל סעי' כא). שמותר לעדי הגט לקחת שכר על עדותם משני טעמים. אולם לדייני הרבנות לא שייכים טעמים אלו:

א. העדים נוטלים שכר כי מתחייבים שאם בגללם יהיה קלקול בגט, הם משלמים קנס. ולכן השכר לא על העדות אלא על האחריות והסיכון של הקנס. וזה לא שייך בביה"ד הרבני שאין להם שום עונש ושום קנסות אם יהיה קלקול בגט.

ב. העדים בגט מותרים ליטול שכר משום שלוקחים שכר על ההפסד שנאסרים לישא את אותה הגרושה שמעידים על גירושה. כמבואר ברמ"א (אבה"ע סי' יב, א). א"כ השכר הוא לא על העדות אלא על ההפסד. וכל זה לא שייך בדייני הרבנות שהם נשואים, ולא שייך שישאו את הגרושה הזאת (ע"פ חוק 'הביגמיה'). וברור שהשכר שנוטלים שהוא עצום אינו תמורת ההפסד הקטן שנאסרים בגרושה זו. אלא השכר הוא עבור הדיונים והעיסוק בתיק הגירושין. וק"ו לדעת השו"ע (אבה"ע סי' קל סעי' כא), שחולק על שני הטעמים של הרמ"א, שלדעתו אין היתר זה.

והעובדה שדייני הרבנות לא לוקחים את שכרם מהמתדיינים אלא מקופת המדינה, אינה היתר כלל מהטעמים דלהלן:

א. הרבה פוסקים חולקים וסוברים שגם אם הדיינים לוקחים את שכרם מקופת הציבור ולא מהמתדיינים - גם כן יש את הפסול של 'נוטל שכר לדון'. והראיה לכך שהרי התוס' (בבכורות כט. בד"ה מה אני בחינם) הקשו: איך היה מותר לדייני גזירות ליטול שכר מקופת הלשכה? ותירצו כיון שעבדו כל הזמן עבור הציבור ולא היה להם ממה להתפרנס, נחשב שכר בטלה שמותר. ולכא' מה שואל תוס' הרי לא לקחו שכר מהמתדיינים אלא מקופת הציבור. אלא מוכח להדיא, שנוטל שכר לדון (מעבר לשכר בטלה), גם אם נוטל כספו מקופת הציבור ולא מהמתדיינים, דיניו בטלים. וכדברי התוס' כתבו עוד ראשונים רבים: הרא"ש (בבכורות פרק ד ס"ה) ותוס' הרא"ש (בכתובות דף קה.), חידושי הר"ן (כתובות דף קו). שיטמ"ק (קה). בשם תלמיד הרשב"א. ועל כרחק שמה שפסק בשו"ע (ח"מ סי' ט סעי' ג) שמותר לקחת שכר מקופת ציבור זה אך ורק כדי שכר בטלה בלבד.

ב. גם לדעת הב"ח (בח"מ סי' ט סק"ז) שפוסק כתירוץ א' של התוס' (בכתובות קה. ד"ה גזירי), ששמע מדבריהם שאם לוקחים את הכסף מקופת הציבור, אין בעיה של 'נוטל שכר לדון'. לכא' צ"ע בדבריהם. הרי כמו שאסור לקחת מהמתדיינים כסף, בגלל שיש דין 'מה אני בחינם אף אתם בחינם'. א"כ גם מקופת ציבור אסור לקחת לדון, בגלל 'מה אני בחינם אף אתם בחינם'. אלא ביאור החילוק הוא לפי מה שכתב בשו"ת התשב"ץ (ח"א סי' קמב). והסמ"ע (בח"מ סי' ט סק"ח) והלבוש (שם בסק"ג). ע"פ דברי הגמ' בימא (י"ח). והוריות (ט). מזה שכתוב והכהן הגדול מאחיו סימן שצריך שיהיה גדול בנוי ובחכמה ובעושר, ואם אינו עשיר צריך לגדלו בעושר. וק"ו לת"ח כמבואר בשו"ת התשב"ץ (שם). ומבואר ברמב"ם (פ"ה מכלי המקדש הלכה א) שהדין הזה מוטל על הציבור ולא על המתדיינים. ולכן לדעת הב"ח ודעימיה מותר לדיינים לקחת כסף מקופת הציבור. והנה בשו"ת התשב"ץ (ח"א סי' קמו) מבואר שכל הדין הזה נאמר רק אצל ת"ח גדולים ששואלים אותם בכל מקום דבר הלכה אפילו במסכת כלה - ויודעים. יוצא מכל הנ"ל שדייני הרבנות אינם בהגדרה של ת"ח לפי התשב"ץ - גם לדעת הב"ח ודעימיה אסור להם לקחת כסף מקופת הציבור. ומאחר והם כן לוקחים הדבר פוסל את דיניהם מדין נוטל שכר לדון.

היתר נוסף שהביא הרמ"א (ח"מ סי' לד סעי' יח בשם הרשב"א) לגבי עדים שכל האיסור ליטול שכר להעיד זה רק אחרי שכבר ראו את העדות וכבר נתחייבו להעיד. אבל אם מבקשים מהם שילכו לראות עדות מותר לקחת שכר על טרחתם לראות את העדות. ובנידון דידן בתיקי גירושין בית הדין אין לו חיוב לדון לפני שמע את שני הצדדים, אלא שאפילו אם ננקוט שנוטלים שכר בשביל שמיעת שני הצדדים. מכל מקום אין ההיתר נכון, עקב העובדה שדייני הרבנות מקבלים שכר גבוה מאד מהמדינה, אנן סהדי שלא מקבלים שכר מהמדינה עבור שמיעת שני הצדדים, אלא עבור קיום דרישות המדינה להרבות בכפיית גיטין ללא עיכובים ולשחרר נשים מעיגונות המדומה. נמצא ששכר הדיינים ברבנות ניתן מהמדינה עבור עשיית גיטין ולא על טרחתם בדברים אחרים. ומטעם זה, גם הטעמים שהבאנו בשם הרמ"א נדחים.

ואע"פ שהנוטל שכר להעיד פסולו מדרבנן. ובכל פסול דרבנן צריך הכרזה כדי לפסולו לעדות. כבר מבואר ברמב"ן וברשב"א ובריטב"א (בקידושין נח): וכדבריהם פסק הרמ"א (ח"מ סי' יח) שהנוטל שכר להעיד נפסל גם בלי הכרזה.

12

דייני בתי הדין הרבני פסולים לדון מדין נוגעים בדיינותם

ידוע ומפורסם, שבשנים האחרונות ארגוני הנשים הרפורמיים, וחברי הכנסת החילוניים מקדמים רק את הדיינים הליברליים שעושים הרבה יותר כפיות גיטין. דיינים אלו מקבלים מארגוני הנשים 'דרישות שלום' של מחמאות והזמנות לאירועים מתגמלים, על כך שבצעו כפיות במהירות וסגרו תיקים של מסורבות גט.

כמו כן, ארגונים אלו דואגים שרק דיינים ליברלים יעלו להיות אבות בתי דין ויתמנו לבית הדין הגדול לערעורים. ששם השכר מעל שמונים אלף שקל לחודש - כמו שופטי בג"ץ.

כיום לא בוחרים דיינים ל'בתי הדין הרבניים' לפי צדקותם וגדולתם בתורה. אלא רק לפי אינטרסים פוליטיים של מפלגות! והחלטות של שר המשפטים החילוני. והמלצות של ארגוני הנשים הרפורמיות. **והדבר הזה עושה את הדיינים לנוגעים בדיינותם - ודבר זה פוסל אותם מהתורה לדון.** כמבואר בשו"ע (ח"מ סי' ז סעי' יב, וסי' לז סעי' א) ובסמ"ע והש"ך (שם) שנוגע פסול לעדות ודיינות¹⁸⁴!!

13

כשהדין מרומה - צריך לחקור ולדרוש את העדים היטב

נפסק בשו"ע (ח"מ סי' טו סעי' ג) הדיין שבא לפניו דין שיודע שהוא מרומה, צריך לדרוש ולחקור את העדים הרבה בדרישה וחקירה כמו דיני נפשות. וכל הדיונים היום ברבנות הם בגדר דין מרומה כי אחד מכחיש את חבירו וגם האשה עצמה מחלפת טענותיה וגרסותיה כמו לבן הארמי. וברור שבכל אופנים אלו שעורכי הדין מלמדים את האשה לטעון בשקר טענות שונות ומשונות כמו מאיס עלי

והטעם כיון שהנוטל שכר להעיד ולדון, לא פסלו את גופו מלהעיד, אלא רק את העדות שנטל עליה שכר בלבד, ועבר על האיסור מה אני בחינם אף אתם בחינם. ולכן לא צריך הכרזה, והו"ה בדיינים שנפסלים בלא הכרזה.

ולכן אע"פ שבכל פסול דרבנן צריך תנאי שידע העובר שנפסל לעדות ודיינות, כמוש"כ בשו"ת ב"י (סי' בד"ה ובעדות). והנתיבות המשפט (בח"מ סי' לד סקט"ז). ושו"ת אחיעזר (ח"ג סי' כה). מ"מ כל זה אם העבירה פוסלת את גופו. **אבל אם בגופו לא נפסל אלא זה קנס לבטל עדותו, כאן לא צריך שידע שנפסל לעדות ודיינות.**

ויתרה מזאת, אע"פ שהפסול של הנותן שכר לדון הוא מדרבנן, מכל מקום, בספר נתיבות המשפט (ח"מ סי' ט סק"ג) מדייק מלשון המשנה והשו"ע שכתבו עדותיו ודיניו בטלים שחז"ל עקרו את עדותו ודיניו מהתורה. וכ"כ התומים (שם בסק"ב). וכן דעת 'הנודע ביהודה' (מהדו"ק אבה"ע סי' כז ל מו) וכן משמע מלשון הרמב"ן (בקידושין נח): הרשב"א הריטב"א והר"ן (שם). שחז"ל **בקונסם לפסול את הנותן שכר להעיד ולדון, עקרו את עדותם ודיניהם שיהיו בטלים מהתורה!!**

184. והעיתונים החילוניים והלאומיים מלאים בעובדות וסיפורים שרק אותם דיינים ליברלים "מתקדמים" נכנסים להיות דיינים, **אבדי"ם וחברים ב"ד הגדול.** ששם המשכורות עשרות אלפי שקלים כמו שופטי בג"ץ, ורק דיינים אלו מקבלים הטבות רבות שניתנות למי שמזרז סגירת תיקי גירושין, (מתוך ביטאון 'משפט צדק' של לשכת הטוענים הרבניים גליון 4 כסליו תשע"ו עמוד 18).

הטבות ותגמולים אלו, פוסלים את הדיינים לדון.

ועוד טענות של שקר ורמאות, מצבים אלו נחשבים דין מרומה שצריך לזה חקירה ודרישה. דבר זה לא קיים כלל בביה"ד הרבני שאינם חוקרים ודורשים את העדים המעידים נגד הבעל ואפילו עובדת סוציאלית ששולחת איזה מכתב לביה"ד מקבלים את דבריה כשני עדים, (עיין לעיל סימנים כ, כא).

14

הדיין צריך להתעמק (להחמיץ) בדין לפני שפוסק אותו

נפסק בשו"ע (חו"מ סי' י סעי' א) שצריך הדיין להיות מתון בדין, שלא יפסקנו עד שיחמיצנו. וישא ויתן בו עד שיהיה ברור לו כשמש. דבר זה לא קיים כלל וכלל בבתי הדין הרבניים, שמרוב הלחץ והעומס של התיקים הם אינם מעיינים כלל בתיקים, ואינם לומדים היטב את פרטיו. וקבלנו עדויות על כך שהדבר בולט מאד באמצע הדיונים, שהם מתבלבלים בין המקרים ובאמצע הדיון הדיין מתנצל ואומר "אוי טעיתי מדובר בתיק אחר..." וכיוצא בזה.

ובסופו של דבר הדיינים גוזרים את הדין בלי להחמיצו כלל, אלא רק ע"י התבוננות רגעית של מספר דקות. ובשו"ע שם סעי' ב' פסק: "כל מי שבא לידו דין, ומדמה אותו לדין אחר שבא כבר לידו, ופסקו, ויש עמו גדול ממנו בעיר בחכמה ואינו נמלך בו הרי זה בכלל הרשעים שליבם גס בהוראה".

ובעיה חמורה זו בולטת מאד בפסקי ביה"ד הרבניים. שהם תמיד פוסקים לפי איזה פד"ר ששולחים מאחד לשני במייל, ומעתיקים פסק ממישהו שקדם להם בנושא דומה לכך, ואינם מתייעצים כלל עם גדולי תלמידי החכמים לפני פסק הדין, ולא מתעמקים בדבר על כל הצדדים וצדדי צדדים. (בהרבה פסקי דין מהרכבים שונים של דייני בתי הדין הרבניים, ראינו שנימוקי הפסק אצל כולם מעותקים מילה במילה ללא שינוי בשיטת 'העתק הדבק').

15

לדיינים צריכים להיות שבעה מדות טובות

בשו"ע (חו"מ סי' ז סעי' יא) נפסק שבי"ד של שלושה צריך שיהיה בכל אחד מהם שבעה דברים: חכמה, ענוה, יראה, שנאת ממון, אהבת האמת, אהבת הבריות להם, בעלי שם טוב. ובשו"ע (חו"מ סי' ח סעי' ד) כתב: "שאסור לדיין להתנהג בשררה וגסות על הציבור אלא בענווה ויראה".

וידוע שהרבה דיינים יש להם שם רע בגאווותם ובהשתלחותם הבוטה באנשים הבאים לדון לפניהם. רומסים וצועקים על הגברים ועל באי כוחם סתם, (ראה דוגמאות בקונטרס דייני הכזב).

וכידוע שהדיינים הללו הם אוהבי ממון ויש שנאת הבריות להם בגלל בריונותם. ובוודאי שהם דוחים האמת ואוהבים את השקר כדי להתרפס ולעשות רצון ארגוני הנשים, שופטי הבג"ץ וחברי הכנסת. חלק מהדיינים הם בעלי שם רע בענייני עריות, ורובם בעלי אייפונים ואינטרנט פרוץ ורואים סרטי תועבה. על מעשיהם של חלק מהדיינים אף פורסמו דברים מזעזעים בתקשורת הכללית, וע"פ הלכה דיינים אלו הם בגדר "וסאני שומעניה".

16

דיין שיושב לדון צריך לישב באימה וביראה

בשו"ע (חו"מ סי' ח סעי' ב) נפסק שצריכים הדיינים לישב באימה וביראה בעטיפה ובכובד ראש, ואסור להקל ראש ולישב ולספר דבר בטילה בבית הדין.

רבים מדייני הרבנות צוחקים באמצע דיונים, עונים לטלפונים באמצע הדיון, מסתכלים באינטרנט פרוץ באמצע דיונים. יוצאים לעשן סיגרים תוך כדי הדיונים, דיין אחד מעשן סיגרים בקביעות תוך כדי סידור גיטין. אצל דיינים אלו היראה והאימה הנדרשת בהלכה מהם והלאה. דברים אלו כבר פורסמו בעדויות רבות (ראה לעיל סימן ט), שדיינים הרבנות אינם מרוכזים בדיון ודעתם מוסחת תדיר.

17

בעיות שהבעל יוצא מאולם הדיונים לפני נתינת הגט

הטור (באבה"ע סו"ס קנד) הביא בשם אביו הרא"ש (בסדר הגט) שטוב שיהיה הבעל אצל הסופר והעדים, עד שיכתוב ויחתום ויתן הגט, כדי שלא יצא וימסור מודעה או יבטל הגט. והביאו להלכה בשו"ע אבה"ע בסדר הגט (סי' קנד בסעי' כג).

והנה מצוי מאוד בביה"ד הרבניים שהבעל יוצא באמצע כתיבת הגט למקום אחר בלי השגחה כלל והוא יכול לבטל הגט ולמסור מודעה. רק בגט בכפיה שהוא אזוק בשרשראות ברזל בידיו וברגליו, אז במקרים רבים מקפידים שלא יבוא במגע עם אנשים. אבל בגט ברצון מצוי מאוד בגלל הלחץ של ריבוי הדיונים, שהבעל יוצא מאולם הדיונים בין זמן כתיבת הגט לנתינתו.

18

ביה"ד לא מטילים חרם על המוציא לעז על הגט

כתוב בשו"ע (אבה"ע סי' קנד בסדר הגט סעי' עח), וז"ל: "יאמר החכם לכל העומדים טרם ינתן הגט אם יש שום אדם שיוודע שום פיסול נגד הגט, וירצה לערער בו דבר, יאמר אותו קודם שינתן, כי אחר הנתינה יושם חרם שלא להוציא לעז כל הגט". חרם זה בהרבה מקרים לא קיים בביה"ד הרבני.

19

עינוי הדין האכזרי באיחור נתינת פסק לבעלים

בביה"ד הרבני מצוי מאד עינוי הדין לבעלים, כאשר באים עם טענות מוצקות לערער על פסק דינם, או במקרים שבביה"ד האזורי בחנו וראו בצדקתם, אבל הדיינים משהים מאד את פסקם בלי השוואה כלל לאופנים כשהאשה תובעת - שאז תוך ימים ספורים היא מקבלת את הפסק לטובתה. אבל כאשר הפסק נוגע לטובת הבעל, אז העניין מתעכב מספר שנים ולפעמים מעל עשר שנים. מונח

לפנינו מספר מקרים כאלו, שדייני הרבנות עשו עינוי הדין לבעלים במשך שנים רבות בעינוי כספים ודירה שגזלו ממנו, ומניעת ראיית הילדים.

כמו"כ גם לגבי היתר נישואים מעגנים את הבעל שבמשך שנים לא יכול להתחתן, והוא שרוי בלא אשה בדור פרוץ כדורנו שזה עוולה בפני עצמה, ועל זה נכתב בגמ' (כתובות סג:) שעיון הבעל קשה מעיון האשה.

ובזה דייני הרבנות מגלים פנים בתורה. שהרי לפי ההלכה נפסק בשו"ע (אבה"ע סימנים קיט ס"ו וקלד ס"ז) שהאישה מתגרשת בעל כרחה ואילו האישי אינו מגרש את אשתו אלא מרצונו. ואילו ברבנות הוא ההיפך הגמור. כאשר האשה תובעת גט, אז כופים את הבעל מיד לתת גט נגד רצונו, ואילו כשהאישי תובע את האשה לגרשה, והאשה איננה רוצה, אז דייני הרבנות מעגנים את הבעל במשך שנים רבות. ועוד גרוע מכל שאחרי שנים רבות של עינוי הדין ועיון הבעל באים הדיינים וחוזרים ועושים גם עיוות הדין לרעת הבעל ובניגוד להכרעה שהייתה בעת הגשת הערעור. ועליהם נכתב במסכת אבות (פ"ה מ"ח) שחרב באה לעולם על עינוי הדין ועיוות הדין.

20

איסור להעמיד סופר גיטין שאינו הגון

הרמ"א (בשו"ע אבה"ע סי' קנד בסדר הגט סעיף ב) פסק בשם המהרי"ל שאסור להעמיד סופר גיטין שאינו הגון. וכן כתב בשו"ע (אבה"ע סי' קכג בפירוש ראש פינה - חלקת השדה ס"ק יא). וכידוע סופרי הגיטין ברבנות שצריכים לדעת כתיבה אשורית של סת"ם אינם עמי ארצות כמו עדי הגט ברבנות שלא מבינים כלום בין ימינם לשמאלם וחלקם לא דתיים.

מאחר ששמענו מסופרי גיטין ברבנות שראו בעיניהם את עיוות הדין ועינוי הדין והתרת אשת איש בכפיה שלא כדין.

א"כ נוצרת כאן בעיה חמורה גם לגבי סופרי הדיינים. היות והם רואים את האמת הכאובה של כפיות גיטין שלא כדין, אסור להם להיות שותפים לדבר עבירה של התרת אשת איש לעלמא. ובזה שהם שותקים וכותבים את הגט כציווי הדיינים - בזה הם נפסלים לכתחילה מלכתוב גיטין, כי הם כבר לא נקראים 'הגונים'.

21

הסחת דעת העדים מהגט ואיבוד קשר עין

בבתי הדין הרבניים מצוי שבאמצע תהליך נתינת הגט, לאחר גמור כתיבת הגט וקיפולו, נכנס מקרה אחר דחוף של גט בהול. זה קורה בדרך כלל כאשר מובא בעל אזוק בידי ורגליו עם שוטרים, ונוצר מצב שצריך לסדר לו גט בדחיפות. באופנים אלו ואחרים הדיינים מוציאים את הזוג המתגרש והעדים מחוץ לאולם הדיונים בלי שהעדים יקחו טביעות עין או סימן על הגט.

לאחר שהדיינים מסיימים לטפל במקרה הדחוף, הם מזמינים שוב את הזוג הראשון שהופסקו באמצע תהליך הגירושין, ומבקשים מהבעל לתת לאשה את הגט לעיני העדים בלי שפתחו את הגט מקיפולו כדי שהעדים יזהו בוודאות את הגט בטביעות עין או סימן אחר שהגט הזה שייך לזוג שעומד לפנייהם. כמו כן לפעמים הדיינים צריכים לפנות אולם ולהחליפו, ואחד הדיינים לוקח את הגט לשומרו בחיקו ואינו מבקש מהעדים לקחת מהגט טביעות עין או סימן אחר, ואח"כ מתגרשים בגט זה בלי שפתחו אותו כלל.

דבר זה נוגד את ההלכה כמבואר בשו"ע (אבה"ע סי' קנד בסדר הגט סעי' כב) שכתב שם "צריך שיכירו שזהו הגט שכתב סופר לשמו ולשמה לפיכך אם רוצים לצאת לחוץ אחר שכתב שם האיש והאשה והזמן, צריכים לעשות שום סימן בגט כדי שיכירו או שתהיה להם טביעות עין בו".

22

דייני הרבנות מפחדים מהבג"צ - ומקבלים עדים מחללי שבת

בתי הדין הרבניים מקבלים עדים מחללי שבת, כפי שהעידו בפנינו רבים, שהדיינים מפחדים לומר לעדים אלו שלא מוכנים לקבל את עדותם משום שהם מחללי שבת, כי הם מפחדים שהם ירוצו לבג"צ נגדם, (וראה לעיל 'עדות גדולי הדורות' אות ו שהאדמו"ר מסאטמר זצ"ל לפני כשבעים שנה, התלונן בפני החזו"א על דין ידוע שנמצא ברבנות "ומקבל לעדות מחללי שבת").

וכבר התפרסם על זה עדות של עו"ד חרדי, רפאל שטוב¹⁸⁵: "אם יבוא היום אחד לבית הדין, למרות שהדיין כביכול כפוף רק לדיני התורה, ויגיד יש לי בחוץ עד והדיין יודע שהוא מחלל שבת, הרי שישנם דיינים שהם מפחדים מהבג"צ ויקבלו את העדות של המחלל שבת. הדיין לא יכתוב בפסק דין שלא קיבל את העד כי יש לו דין רשע".

185. דברי עו"ד רפאל שטוב פורסמו בעיתון 'יתד נאמן' (מוסף שבת קודש תשע"ז תחת השם 'צחוק ומשפט' עמוד 83), כתבה זו הופיעה חמש שנים אחרי ההפגנה החרדית הגדולה נגד הבג"צ בשערי ירושלים. הכתבה עוסקת בהרחבה על ההשפעה ההרסנית של הבג"צ על ההחלטות ופסקים של דייני בתי הדין הרבניים הרועדים מהבג"צ.

בכתבה זו עו"ד שטוב מרחיב את הדברים וז"ל "השאלה היא איך מתפקד דין כזה ע"פ ההלכה. בן אדם שחושש ששופטים מחללי שבת שיושבים בבית המשפט העליון יבטלו את החלטתו, זה גורם לו לכתוב החלטה אחרת או להגיע לתוצאה אחרת... ולגבי חלוקת רכוש מעיד עו"ד שטוב: "הדיין יכול להעמיד פנים שהוא דן בין שני הצדדים ע"פ השו"ע, אבל הוא יודע שאסור לו, כי החוק הזה הוא חוק ספצפי שחל גם על בתי הדין והוא חייב לפסוק נגד תורת משה".

23

כל אשה המוגדרת בשו"ע 'מורדת' - נחשבת 'ברבנות' עגונה

דיינים ברבנות מצאו 'פטנט' חדש להשתמש ב"דעת יחיד" של רבינו ירוחם (דעה שבכלל לא קיימת - עיין קונטרס דייני הכוזב סי' ח) או אפילו של איזה 'פוסק אחרון' יחידי. והופכים כל אשה הדורשת גט, לאשה 'עגונה' ולשעת הדחק. ובשעת הדחק הם טוענים שסמכין על דעת יחיד, כדברי הגמ' בנדה (ט:).

אך דברים אלו הם עקירת התורה ממש. שכן מה שמצינו בהלכה ובפוסקים 'אשה עגונה' היא אך ורק אשה שהלך בעלה למדינת הים, ולא נודעו עקבותיו. אולם אשה הדורשת גט ובעלה חי וקיים לפנינו, דינה בהלכה 'מורדת', כמבואר בשו"ע (אבה"ע סי' עז סעי' ב,ג). ואפילו בטענת 'מאיס עלי' הכפייה אסורה, משום שענינה נותנת באחרים, כמבואר בגדולי הראשונים. והיא המעגנת את בעלה ולא המעוגנת.

בפרט שברוב רובם של המקרים סיבת היות האשה מסורבת גט הוא רק בגלל דרישותיה הכספיות המוגזמות שהיא שודדת את בעלה, והדבר הוא גזל גמור ע"פ הלכה (כגזילת הדירה והרכוש בחלק השייך לפי דין תורה לבעלה או מזונות מופרזים שלא מגיע לה). או שהיא מסרבת לקבל את הגט בגלל שחפצה לקחת את כל הילדים כולל הבנים למשמורת שלה בניגוד להלכה (כפי שמבואר בשו"ע אבה"ע סי' פב, ז שהבנים מגיל 6 אצל האב). אם כן ההמצאה הזאת שכל אשה המסורבת גט היא בגדר עגונה היא המצאה רפורמית של דייני הרבנות בלבד העוקרים את תורת משה רבנו ע"ה.

עוד דחייה מפורשת לדברי דייני הרבנות היא העובדה ההלכתית שכל מה שניתן לסמוך על דעת יחיד בשעת הדחק, זה אך ורק באיסורי דרבנן בלבד, ולא באיסורי תורה¹⁸⁶. וק"ו שאסור לסמוך בנידון דידן בערות אשת איש החמורה.

24

דייני הרבנות מחייבים את הבעלים בהוצאות משפט נגד ההלכה

בשנים האחרונות החלו דייני הרבנות לחייב את הבעלים בהוצאות משפט של נשותיהם כולל הוצאות עו"ד וכדומה¹⁸⁷. דבר זה הוא גזל גמור ע"פ ההלכה.

186. כמבואר בשו"ת הרשב"ש (סי' תקיג וסי' רסו) בשם הר"ן וכן מבואר בפסקי התשב"ץ (נדה ט:): והביאו הב"י (באבה"ע סי' קמא). וכן כתב הש"ך (ביו"ד סי' רמב) בהנהגות איסור והיתר.

187. לדוגמא מונח לפנינו החלטה של דייני הרבנות: א. עמרני, א.א. כהן, י. בן מנחם (מתאריך כג כסלו תשע"ח) - לחייב את הבעל לשלם את הוצאות המשפט של האשה בסך 50,000 שקל.

אחרי שדייני הרבנות כבר גזלו מהבעל את כל ממונו וזכויותיו, באים הם בעזות מצח וברשעות לחייב אותו לשלם גם שכר טירחה לעו"ד של האשה שביצע את הפשע וגזל את הבעל בחסות דייני הרבנות - ע"י שדאג ב"אמצעים משפטיים" להוציא את הבעל נקי מנכסיו.

כמבואר בשו"ע (ח"מ סי' יד סעי' ה) ובש"ך (שם סק"י) שגם אם התובע זכה במשפט, הנתבע פטור מלשלם לו את הוצאות המשפט.

25

דייני הרבנות כופים סבא לשלם מזונות נכדיו (כשאין לאב לשלם)

פעמים רבות דייני הרבנות כופים סבא לשלם מזונות נכדיו כשהוא אמיד, אם לבנו אין אפשרות לפרנס את ילדי¹⁸⁶.

והדבר נוגד את ההלכה - ראה בספר שו"ת 'חוט השני' (סי' ח) שהביא בשם תשובת תרומת הדשן כת"י, שסבא וסבתא פטורים מלשלם מזונות לנכדיהם. וכן פסקו בשו"ת 'נודע ביהודה' (קמא חלק אהע"ז סי' יד סוף ד"ה 'זמה שהמציא'), ובשו"ת 'ירים משה' (להר"מ קשטרו סי' ז).

26

דייני הרבנות עוברים בפסקיהם על איסור 'מדבר שקר תרחק'

ידוע בשער בת רבים שדייני הרבנות אינם מחמיצים את הדין ואינם מעיינים בדין כלל, הן בענייני כפיית גיטין, והן בשאר הנושאים בין בני הזוג כגון חיוב מזונות והסדרי ראייה וכדומה. כל פסקיהם נמצאים כתובים במחשבי בית הדין הרבני. ושולפים כל נושא בשיטת העתק והדבק. והראיה לכך שבעוברינו על תיקים רבים של אנשים שונים ברבנות. והנה לתדהמתנו בתיקים רבים של הרכבים שונים ודיינים שונים - כל הפסקים זהים כמעט מילה במילה עם אותם מקורות ממש!!

דבר זה מראה בעליל ששום דין לא מעיין בכל ציטוט שמביא, ולא בודק כראוי את מקור הדברים. אלא פועל בשיטת העתק והדבק. ובזה שהדיינים מראים שכותבים את הפסק לכל זוג שבא לדון אצלם, כאילו עיינו בדין ובפוסקים! בזה הם עוברים על איסור תורה של 'מדבר שקר תרחק' כמבואר בספר חפץ חיים (עשין יג ובבאר מים חיים שם). ומבואר בגמ' שבועות (דף לא.) שאם אדם יש לו רק עד אחד, ומבקש מאדם אחר שיבוא לבית דין ואפילו שישתוק ולא ידבר העיקר שיראה הנתבע שיש לו שני עדים ויפחד ויודה לו, בזה הוא עובר על איסור תורה של 'מדבר שקר תרחק'. והובאו דברי גמ' אלו להלכה ברמב"ם (פרק יז מעדות הל' ו). ובש"ך (ח"מ סי' עה סק"א). נוסף לכך דרך התנהלות המצויה אצל דייני הרבנות, שרק אחד כותב פסק ארוך והשאר מצטרפים בלשון זהה 'שמאחר וראינו את פסק חברנו גם

ועל דיינים מרושעים אלו נאמר (קהלת ג, טז) "מקום המשפט שם הרשע" שמחייבים את הניזק לשלם פיצויים למזיק, במעשים אלו הם ממשיכים את ה'מסורת' של אנשי סדום (סנהדרין צט:); שאם אדם זרק אבן על חבריו ופצעו והקיז את דמו, חייבו דייני סדום את הפצוע לשלם כסף לזורק האבן, שהרי עשה לו פעולה רפואית של 'הקזת דם'.

188. ראה לדוגמה קונטרס 'דייני הכזב' ('שערי הלכה' פרק ג) שדיין ברבנות חייב את הסבא לשלם מזונות נכדיו, אפילו שהילדים לא גדלו אצל אביהם וגרו בארץ אחרת מאביהם - שבמקרים אלו ע"פ הלכה אפילו האב עצמו פטור ממזונות ילדיו, וק"ו שא"א לחייב את הסבא במזונות הנכדים במקרים אלו שאפילו האבא עצמו פטור מלשלם.

אנו מצטרפים'. והם בוודאי עוברים על איסור תורה מדבר שקר תרחק - שעושים הצגה שעיינו בדין כאשר לא השקיעו בו זמן כלל.

27

בעיות הלכתיות הקיימות בפסק ירושת הבנות ובכור כפשוט

דייני הרבנות שפוסקים "ירושת הבנות" כבנים ו"בכור כפשוט", הוי גזל גמור.

ומה שטוענים כביכול שהם לא מחייבים את היורשים, אלא רק לא מאשרים עד שיבואו מעצמם היורשים ויחתמו על 'צו ירושה' לפי החוק - שכל הירושה מתחלקת שווה בשווה בין כולם. זו ליצנות מההלכה. מאחר והבנים או הבכור חותמים על 'היתור' - כיון שהם אנוסים!, שאם לא יחתמו הם יפסידו את כל הירושה כולה, והוי בגדר של: 'תליוהו ויהיב', שלא הוי מתנה (עיין שו"ע חו"מ סי' רה, ב).

28

עקירת פסקי השו"ע בשחיטה לספרדים לטובת 'איחוד האומה'.

הרה"ר ב.צ. עוזיאל מייסד תקנת המזונות תש"ד, החליט לכבוד 'קיבוץ כל הגלויות' ומתוך השקפה ציונית 'לאחד את העם' תחת מנהג אחד, שחייבים "לאחד את השחיטה" ולא להמשיך במסורת המקובלת מדורי דורות. לשם כך פסק שיש להפסיק מיידית את מצוות השחיטה הנהוגה אצל הספרדים מדור דור כדעת מרן השו"ע, ושינהגו כולם כדעת האשכנזים בלבד.

וכידוע שהספרדים קבלו עליהם דעת מרן והמשנה אצלם מדברי השו"ע חייב כפרה. ועיין שו"ת 'יביע אומר' (חלק ח' אבה"ע סי' כו, סק"ב) שכתב וז"ל: "ואין לי ספק שאהבתו של הראש"ל הגר"ב"צ עוזיאל לאחד את האומה גרמה לו לקלקל את השורה, כי אין זו תקנה אלא קלקלה"¹⁸⁹.

29

עקירת מצוות יבום לספרדים

הרבנות הראשית עקרה בתקנותיה (כ"א שבט תש"י) ע"י הרבנים הראשיים י. הרצוג וב.צ. עוזיאל (התקנה במלואה הובאה בשו"ת היכל יצחק אבה"ע ח"א סי' ה עמוד נא) את פסק השו"ע (אבה"ע סי' קסה ס"א) לספרדים לנהוג מצוות יבום גם בזמן הזה, והיא קודמת למצוות חליצה, וכבר תקף אותם בעוז בשו"ת יביע אומר (ח"ו אבה"ע סי' יד).

---

189. ומביא עוד שם, וז"ל: "ראה בס' הצבי ישראל (משואה לדור עמוד פו) שכתב, בישיבה אחת של מועצת הרבנות הראשית, הציע הגר"ב"צ עוזיאל ז"ל לוותר על השחיטה הספרדית בירושלים, ולאחד את כל השחיתות, ושגם הספרדים יקבלו עליהם מנהגי האשכנזים, וזאת מרוב חשקו לאחד את כל האומה, ואז עמד הגר"ב"צ פראנק, ואמר, אף אם הרבנים הספרדים יסכימו לבטל שחיתתם, אקום אני ואארגן שחיטה ספרדית בירושלים, כי על כל עדה להחזיק ולנהוג כמנהג אבותיה, ובמנהגיה המקובלים מדורי דורות. ע"ש.

30

שערוריית הגירים ברבנות

לא נפסח על שערוריית גיורי הכזב שקבלת המצוות של הגרים הוא השירות בצה"ל או נאמנות למדינה, ומסתמכים בכך על הרה"ר עוזיאל והרה"ר הרצוג. שאין קבלת המצוות מעכבת את הגרות אפילו לכתחילה¹⁹⁰, דבר שהוא נגד כל הראשונים והפוסקים¹⁹¹, ומכניסים גויים רבים לכרם בית ישראל, ופוגעים ביחוס עם ישראל.

ראה בספרים "כגר כאזרח" ו"גרים גרורים" עדויות חמורות ביותר על 'גיורי צה"ל' ו'מכוני הגיור' שביה"ד הרבני מכיר בגיוריהם!!! שמקבלים גרים שלא קבלו עול מצוות מעולם ומצהירים שנשארים להיות מחללי שבת ומגלי עריות. והרה"ר ובראשם ש.מ.עמר אישר את גיורם, ועד היום גיורם מאושר על ידי נשיאי אבות בתי הדין הרבניים. והציונים נתנו למספר דיינים מהרבנות פרס על 'מפעל חיים' של הכנסת חמישים אלף גויים גמורים לכרם ישראל, ביניהם ש. מ. עמר, ש. דיכובסקי, ז. נ. גולדברג.

31

'קבלת עדות' בבתי הדין הרבניים ע"י דיין אחד

מצוי מאד בבתי הדין הרבניים שנוהגים שלא כהלכה וגובים עדות של שני עדים בנוכחות דיין אחד בלבד:

- א. בעניני גיטין שע"ז אמרו חז"ל (גיטין ב:) "אין דבר שבערווה פחות משנים".
- ב. בעניני ממון שאמרו חז"ל (ב"ק מו: גיטין מח: וברש"י ד"ה המוציא) ש"המוציא מחברו עליו הראיה", שאין לבי"ד להוציא ממון עד שיביא התובע ראיה של שני עדים ויברר את הספק בפני בי"ד. ואצל דייני הרבנות שכיח שגובים עדות בעניני ממון בפני דיין אחד בלבד.
- ג. בהכרת הירושים בצו ירושה, שפסק הרמ"א (ח"מ סימן רפד ס"א) שהכרת קרובים בעניני ירושה אינם נעשים ע"י עד אחד אלא ע"י שני עדים בדווקא. ובתי הדין הרבנים שיושב דיין אחד וגובה עדות בדיין יחיד - אין לעדות הזאת דין עדות כלל כמו שפסק בשו"ע (ח"מ סימן כח סעיפים כ, כא) וז"ל: "אין שנים ראויין לקבלת עדות, ואם קבלו לא עשו כלום - קבלת עדות צריך ג' מומחים יודעים הלכות עדות" - שקבלת עדות בפחות משלושה דיינים לא הוה קבלת עדות כלל.

---

190. שו"ת משפטי עוזיאל (חלק ז סי' כ), וחלק (ב יו"ד סי' נח). וכן נוטה לפסוק ה'היכל יצחק' (ח"א אבה"ע סי' יט אות ב). וכן כתב הדיין דיכובסקי (תחומין כט. תשס"ט עמוד 279).

191. עיין באריכות בספר משפטי ישראל במכתבים שהובאו מגדולי ישראל (בסוף הספר עמודים שעח-שפא) שבהם הובאו הכרעת הפוסקים שגירות בלא קבלת מצוות איננה כלום. וידועה דעתו של הגר"ש אלישיב זצ"ל שהתנגד נחרצות לגיורי הרבנות וטען שהם נשארים גויים גמורים, ואפשר למכור להם לא רק חמץ בפסח, אלא גם בהמה כדי להפקיע את הולד מבכורה.

ונמצא שבעניני גיטין דייני הרבנות מתירים אשת איש לעלמא שלא כדין, וכן בהוצאת ממון ובהכרת יורשים - דייני הרבנות מוצאים ממון שלא כדין.

32

האם הסכמי קדם נישואין מבטלים את הגט?

דיינים רבים בבתי הדין הרבניים מקדמים כבר שנים רבות 'הסכם קדם נישואין'. בהסכם מתחייב הבעל שבמידה וחיי הנישואין לא צלחו, יתן הבעל לאשה גט מיידית כפי דרישותיה. במידה ולא יתן גט מייד, ישלם קנס כספי גבוה על כל יום כמפורט בהסכם. גדולי ישראל פוסקים שדבר זה גורם לביטול הגיטין מהתורה. היות וגט הניתן תחת איום זה מהווה אונס ממון. ולא מהני חתימתו מראש על ההסכם, כמו שביארו גדולי הרבנים במכתבם (המובא בסוף קונטרס 'גיטי הכזב'). כמו כן הדגישו גדולי הרבנים שהסכמים כאלו מערערים את יסודות חיי הנישואין.

33

האם נזקי בתי הדין הרבניים בא"י הגיעו לכל העולם?

בשנים האחרונות 'ועידת רבני אירופה' עובדים בשיתוף פעולה עם בתי הדין הרבניים בארץ ורבים מהם למדו לבצע כפיות גיטין שלא כהלכה. לאחרונה 'ועידת רבני אירופה' דחפו את בתי הדין הרבניים באר"י שידאגו לאשר חוק קבוע שיש לבתי הדין הרבניים בארץ סמכות גם בתיקי "עגונות" שהנשים לא מתגוררות בארץ - בעקבות אישור חוק זה (הנקרא 'חוק שיפוט בתי הדין הרבניים, התשפ"ב) בכוחם של דייני הרבנות לכפות בעלים אזרחי חו"ל שמגיעים לארץ לגרש את נשותיהם ע"פ פסקיהם המרומים והמרושעים. בכך דייני הרבנות ממייטים חורבן לא רק על ארץ ישראל אלא גם על יהדות העולם.¹⁹²

שיתוף פעולה זה של 'ועידת רבני אירופה' ושאר הדרכים בהם הם פועלים נגד ההלכה באונסי הגוף, ובאונסי ממון ובזיונות - גורמים לביטול הגיטין שלהם מהתורה.

העיתונות החרדית (בחודשים כסלו - טבת תשפ"ב) ציטטה ח"כ חרדים שדאגו לחוק חדש זה והתגאו והתפארו בהישג זה, מתוך בורות מוחלטת וחוסר ידע שהכפיות בבתי הדין הרבניים הם נגד התורה וההלכה - וכל הדמיונות שבחוק אלים זה הם עוזרים לנשים 'עגונות', הם שקר ע"פ ההלכה.

הלכות קידושין וגירושין ניתנו למשה בהר סיני על ידי בורא עולם. בתורה הקדושה קבע בורא עולם, שאשה המקודשת לבעלה אינה מותרת רק ע"י גט או פטירת הבעל. בשני דרכים אלו ישנם

---

192. נשיא 'ועידת רבני אירופה' שיבח את החוק (כמצוטט בעיתונות החרדית כסלו תשפ"ב) וז"ל "שעצם קיומו של חוק זה מרתיע בפני בעלים מעגנים, שידעו שלא יוכלו להיכנס לארץ ישראל". שיתוף הפעולה של רבני אירופה ודייני הרבנות בארץ בכפית גיטין שלא כדין, מעררים את כל כשרות הגיטין שנעשים כיום ע"י 'ועידת רבני אירופה' - כי כיום הם מוחזקים להשתמש באימים וכפית גיטין שלא כדין על הבעלים באותם שיטות המרושעות של בתי הדין הרבנים בארץ המבטלות את הגט מהתורה.

הלכות קבועות ופסוקות, א"א לשנות אותם במשך הדורות. המשנה את הלכות התורה הוא מין ואפיקורס שאין לו חלק לעולם הבא.

כאשר נפסק במסכת יבמות (ק"ב: ובגיטין מט:): "האשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו", והדברים הובאו להלכה ברמב"ם (הלכות גירושין פ"ב ה"ב) ובשו"ע (אבה"ע סימן קיט, ו ובסימן קלד, ז) - מי שמאמין בנצחיות התורה צריך לכפוף את ראשו ולהאמין שמה שהקב"ה קבע זה הטוב ביותר לאשה. כל ניסיון לשנות את הדברים ע"י "חוקים חדשים" רק מאמללים את הנשים לשעה ולדורות.

מלבד זאת, מעשיהם של "ארגוני הנשים" וכל ה"דיינים מטעם" וחברי הכנסת המשתפים איתם פעולה - הם הונאה חמורה של הנשים החושבות שיש בידן גט כשר והם מותרות להנשא, כאשר האמת היא שהגט שנעשה בכפייה שלא כדין לא שווה מאומה. איסורים חמורים של אשת איש וטרגדיות קשות של בנים ממזרים לדורות, הם התוצאות האמיתיות של "ארגוני הנשים" והדיינים מטעם

וכבר התריעו ע"ז בעל ה"שבט הלוי" מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל וביד"צ העה"ח ובראשם הגאב"ד ר"ט ווייס במכתבם ("אזהרה חמורה" תשס"ו שהובא לעיל עמ' יא) על גיטי הכפייה הנעשים בחו"ל, וכן על הפקעת קידושין מטעם מקח טעות הנעשים בחו"ל ומתירים אשת איש לעלמא בלא גט כלל (ראה בזה באריכות בקונטרס דייני הכזב סימנים יח-ט).

ויש למחות ברבנים בחו"ל המצטרפים ליוזמות אסורות אלו, שחלקם פועלים מתוך קלות דעת וחלקם מתוך תמימות וחוסר ידיעת ההלכה והמצויאות - שידעו נאמנה שמעשיהם מהווים עקירת התורה ואחריתם רעה ר"ל.

במדינת צרפת יש בעיות חמורות בגיטין בכפייה בעשרות שנים אחרונות, בעקבות חוקי המדינה המנוצלים ע"י בתי הדין מטעם המדינה (קונסטיטואר) להטיל קנסות על בעלים בהליכי גירושין¹⁹³. ויש צורך דחוף לתקן זאת שהגיטין בצרפת ינתנו רק בבי"ד חרדי כשר, שאינו מאשר גיטין בכפייה זו ודומיה.

---

193. כבר עשרות שנים שמצב הכפיית גיטין בצרפת חמור במיוחד - מאחר שלפי החוק כל זוג הרוצה להיפרד עליו לפנות לבית המשפט "לגירושין אזרחיים" - והתפרסם שבתי הדין מטעם המדינה (קונסטיטואר) מיעצים לנשים לדרוש מהבעל שיתחייב בביהמ"ש שיתן לה אח"כ גט בביה"ד של הרבנות בצרפת וכאשר הבעל מסרב לתת גט כשר משום שהאשה גזלה את רכושו או ילדיו וכדו', האשה פונה לביהמ"ש והוא מחייב את הבעל שלא כדין בקנס כספי עצום, ורק כשנותן גט מבטלים את הקנס - הנהגה זו נחשבת לכפיית גט ישירה של ביהמ"ש הגויי בצרפת, וע"כ הגיטין שנעשים בצרפת אחרי התנהלות זו הם בטלים מהתורה, לכל הדעות ולכל השיטות.

כמו"כ גם בארה"ב מצויים בתי דינים פרטיים הנוהגים שלא כהלכה ומפעילים אלימות קשה כנגד בעלים שמסרבים לתת גט, גם במקרים שאינם בני כפיה ע"פ הלכה. ומעשים אלו כבר הביאו למכשולים גדולים ורבים של איסורי אשת איש וממזרות ר"ל.

סימן לב

חובת הרבנים ובתי הדין לעשות את כל המאמצים לשלום בית

א.

הנהגת היהדות - שלום בית קודם לכל!

ידוע דאגתם וחרדתם הגדולה של גדולי ישראל לכל זוג שבא להתגרש, בודעם את גודל הנזק החמור לבעל ולאשה שכל היהדות תלויה בשלום בית.

כפי שאמר הגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א (שיחות הר"ן אות רסג - רסד) וז"ל: "אמר שזה מעשה בעל דבר (היצר הרע) שמניח את עצמו על זה מאד לקלקל השלום של בני הנעורים, כדי שיתפסו במצודתו ח"ו ע"י זה, כי הוא אורב מאד לתופסם בנעוריהם ע"י קלקול השלום בית ח"ו, שגורם בערמומיותו לקלקל השלום שביניהם. - והזהיר לכבד ולייקר את אשתו... וכן אמרו חז"ל אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו (שתעשירו), וכן אמרו דיינו שמגדלות את בנינו ...", עכ"ל.

הגאון רבי נסים קרליץ זצ"ל, אב"ד בית דין בני ברק, העיד שיותר משמונים אחוז שבאו אצלו לגירושין, חזרו לשלום בית וחיים היום באהבה ואחוה והעמידו דורות ישרים ומבורכים. כאשר שומעים את שני הצדדים בנועם ובנחת, מיישרים את ההדורים וזו המצווה הגדולה ביותר.

מפורסם המעשה מה'אור שמח' שהגיע אליו זוג יהודי להתגרש, וביקש מהם לבוא שוב ולהביא את בנם הקטן. כשחזרו לקח את הילד, השיבו על ברכיו, ואמר לילד עוד מעט תהיה יתום, כבר לא יהיה לך אבא ואמא, הם מתגרשים. הילד בכה, מרן האור שמח בכה, והבכי של שניהם פתח ושבר את מחסומי השנאה והכבוד של ההורים, והם החליטו להתגבר על המכשולים, ולא להתגרש, שהילד לא יגדל יתום.

בספר תולדות חייו של כ"ק האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' מויזניץ (מאיר החיים' חלק ד' עמוד שצא) נכתב שאמר: "כי ברוך ה' קם שיכון לתפארת - בס"ד אף גט אחד לא אירע בשיכונו". ולמעשה כל ימי חיי רבינו (עשרות שנים) לא אירע מקרה של גט בשיכון. והעידו מקורביו שהשקיע הרבה כוחות בזוגות שפנו אליו שברצונם להתגרש, בהשתדלות ובתפילה על השכנת שלום בית, ומנע מהם גירושין בכל מחיר. בספר תולדותיו מובאים ספורים רבים על ההשקעה העצומה שהשקיע האדמו"ר בהדרכת אברכים וזוגות, וישב שעות ארוכות בשביל להשכין שלום במשפחות ישראל.

רבי יהושע מאמאן - זקן רבני מרוקו, שנפטר לאחרונה. פורסם דברים לזכרו בעיתונות החרדית וז"ל: "כשהגיע לארץ הקודש הוצע לו להתמנות לאב"ד חיפה לענייני גיטין. רבי יהושע סירב כי בכל המקומות בהם כיהן ברבנות במרוקו במשך עשרים ושתיים שנה, בס"ד לא הוציא תחת ידו גט. כשבאו אליו עבור גט לא עזב את ביה"ד עד שהשכין שלום באותה משפחה.

שמענו עדות על זוג צעיר בשנה ראשונה, שפתח בהליכי גירושין עם טענות קשות איש על רעהו ומרן הגרא"מ שך זצ"ל ביקש שיבואו אליו, והשקיע בהם שעות רבות מאד של שכנוע שלא יתגרשו. כשהזוג הסכים להשלים, הוציא מרן יין ושתה לחיים לכבוד השכנת שלום הבית, שבית יהודי לא התפרק

בספר 'היכל הוראה' מסופר על זוג שהגיעו להתגרש בבד"צ העדה החרדית. הניסיון לשכנעם ל'שלום בית' נחל כישלון. הגט נכתב וניתן לבעל בידי. אבל כאן עצר הגר"מ ברנדסדורפר זצ"ל את הבעל ובתחנונים ביקש שלא יתן את הגט לאשה, היות וקיים סיכוי לשלום, ואסור להחריב בית בישראל לחינם. הגר"מ ברנדסדורפר עשה את הלא יאומן. הוא התמסר וניכנס לעובי הקורה. השכין שלום בית והזוג חזר לחיים שמחים ומאושרים.

כמו כן שמענו עדות מהגר"ר אהרן פולק ממנצ'סטר זצ"ל (שהיה רב, מחנך ומח"ס ידועים) לפני מלחמת העולם השנייה במקום מגוריו בצ'כוסלובקיה גרו אלפי משפחות ובמשך עשרות רבות של שנים לא נשמע כמעט על גירושין, מפני שהרבנים מסרו נפש על שלום בית.

כמו כן בספר תולדות חייו של הגאון המקובל רבי חיים משה מנדל מבני ברק (עמוד 44) בהיותו בחו"ל היה דיין בעיר טמשוואר בהונגריה. והיה מתנגד גדול לגירושין. "הוא נהג להרבות בתפילה שהשלום ישוב למעונם של הזוגות החפצים בפרידה. ביום שנאלץ לערוך גט ולכרות בעל מאשתו חזר הביתה עצוב ומדוכדך".

העיד הגר"י טוביאס שליט"א על אביו הגאון רבי שמואל טוביאס זצ"ל שהיה רב אב"ד פיאטרא-ניאמץ ברומניה, שהיה שקוד על תלמודו יומם ולילה, אבל כשהגיע ענין שלום בית לפתחו, ביטל תורה והשקיע שעות רבות שלא יתגרשו, ולא הסתכל על שום דבר ובלבד שישכין שלום בין איש לאשתו.

ב.

מחיקת הסיכוי לשלום בית ב'בתי הדין הרבניים'

כתב רבינו יונה (אגרת התשובה אות יד) "וחייבים ישראל לברור אנשים ברורים שיטילו שלום בין איש לאשתו, ובין אדם לחבירו, שיהא בידם כח לכוף ולהכריח לבני אדם על השלום. ויהיו אותם הברורים אנשים שמחים שיודעים לפייס ולרצות בני אדם ולהטיל שלום".

האם "בתי הדין הרבניים" עומדים בתנאים אלו של רבינו יונה? התשובה ידועה: הם נוהגים להיפרך, עושים כל טצדקי לסגור תיקים בגט, ומקרים לאלפים ורבבות שבעבר היו נסגרים בשלום בית,

נסגרים כיום בגירושין ובצורה המכוערת והגרועה ביותר, עם גזילה ועושק ממון והילדים והשפלת הבעל עד עפר בעלילות שווא "וסיפורי מעשיות".

אולם דעת התורה ורצון הקב"ה להשקיע מאמצים גדולים בשלום בית, וזוהי הטובה האמיתית של הבעל האשה והילדים. ובהתנהלות נכונה כמעט בכל המקרים חפץ ה' יצליח ביד הרבנים והמטפלים מטעמים להעמיד את הבית על תילו, וגם אותם מקרים מעטים ובודדים שהשלום לא יתאפשר, יסגרו ביתר קלות ובפחות זמן, ובלא הנזקים העצומים שנגרמים בצורה שהם מתנהלים כיום בבריונות ואלימות וגזל ע"י בתיה"ד "הרבניים".

וכבר העיד קדוש ישראל הגר"ח פאלאג'י (בספרו שו"ת חיים ושלום ח"ב אבה"ע סימן קיב) וז"ל: "רואים כמה בני אדם עם נשותיהם שמתקוטטים ועד קללה ועד הכאה. וכשלא יש משלשלים (מתערבים) ביניהם, תיכף ומיד נעשים שלום ואוהבים זה לזה", וזכות רבינו יונה והגר"ח פאלאג'י יעמוד לכל העוזרים ומסייעים בעשיית שלום בית במשפחות ישראל.

ג.

שלום בית - ועתיד הילדים

ליד ממוצע יש שלוש חומות הגנה. חומת ההגנה ההורית המורית והחברית. ילד שחש שהורים מורים וחברים אוהבים אותו הוא ילד יציב. החומה החשובה בעיני הילד היא החומה החברית, החומה החשובה באמת היא כמובן החומה ההורית.

כאשר הילד מאבד את החומה החברית בעקבות סכסוכים עם חבריו נפלה החומה הראשונה והחשובה בעיני הילד, כאשר הוא מתעמת עקב התנהגותו עם המורה והוא מוצא מהכיתה החוצה כעונש, נפלה החומה השנייה. אולם עדיין החומה האחרונה והחשובה ביותר עומדת על מקומה - הבית.

ילד שהסתבך עם המורה והחברים, ובבית מקבל תמיכה עידוד והכלה עדיין הוא בפנים, והוא רחוק מנפילה ונשירה. ילד שמקבל בבית אהבה קבועה ויציבה הוא מחוסן רוחנית.

אולם כאשר הבית מתפרק והשלום לא שוכן בין שני ההורים, הילד מועד לפורענות ח"ו. כשהבית עובר תהליך בלתי הפיך של גירושין, עולמו של הילד חרב עליו והחומה והמחסום האחרון בפני הדרדרות מתמוטט ונהרס. זה לא סוד, כמה טיפולים רגשיים צריכים ילדים ממשפחות שההורים התגרשו, כמה תמיכה ועזרה רגשית צריך להגיש לילדים אלו שעולמם הבטוח והיציב קרס. אצל ילדים אלו כל פגיעה בחומה החברית או המורית משאירה אותם חשופים רגשית ורוחנית, והם מועדים ליפול החוצה לרחוב¹⁹⁴.

---

194. לפי עדות 'קצין מבחן' בכיר המטפל בנוער עברייני, ועוד גורמים רשמיים - רוב הנוער העברייני שעוסק בפשיעה קשה בארץ, מגיע מבתיים שהתפרקו בגירושין - והדברים פשוטים, שכאשר חומת ההגנה המשפחתית נהרסת, מגיעה ברוב המקרים הדרדרות קשה ר"ל

כל זה היה נחסף, אם ההורים היו חושבים קדימה לעומק על תוצאות הגירושין. לא פעם שומעים מאמא או מאבא שהגירושין לטובת הילדים שסובלים מהחיכוכים בבית, כאשר הם שוכחים שהמצב הזה הוא רע במיעוטו, שנזקו יותר קטן לילדים מהגירושין.

עם קצת התבוננות, חשיבה, וסבלנות, היו ההורים מגיעים גם להתקדמות של שלום בית אמיתי ביניהם, שהיה מייתר את כל הצורך בגירושין.

כשאשה פותחת הליך גירושין ברבנות היא יודעת היכן היא מתחילה, אבל לא יודעת היכן היא גומרת, ובאיזה מצב רוחני, נפשי, רגשי, ימצאו ילדיה בסוף התהליך. אבל הנסיון של אחרים מלמד שפירוק המשפחה הוא אסון הגרוע לילדים מיתמות (ראה מאמר בספר 'משפטי ישראל' עמ' 62). ואם באמת טובת הילדים עומדת לפני ההורים, חייבים הם להשקיע כל מאמץ לאיחוי, לאיחוד ושלום בית, שבאמת השלום הוא ההצלחה לא רק לילדים אלא גם לבעל ולאשה בעצמם, לטוב להם כל הימים בעוה"ז ובעולם הבא.

ד.

העוסקים בשלום בית - מצילים מפורענות את עצמם ודורם

התורה הקדושה מצווה (יתרו פרק כ פסוק כג), שכאשר בונים מזבח אבנים לא יניפו עליו ברזל. וברש"י (שיסודם במדרש תנחומא, יתרו אות יז) כתב וז"ל: "שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים לפיכך לא יבוא עליו כורת ומחבל. הרי הדברים ק", ומה אבנים שאינם רואות ולא שומעות ולא מדברות על ידי שמטילות שלום אמרה תורה לא תניף עליהם ברזל. המטיל שלום בין איש לאשתו בין משפחה למשפחה בין אדם לחבירו, על אחת כמה וכמה שלא תבואהו פורענות".

וכבר אמרו חז"ל (תוספתא סוטה פ"ד, א) "מרובה מידת הטוב ממדת פורעניות על אחד מחמש מאות". ועל כן בוודאי שכל העוזרים ומסייעים להשכין שלום בית בין איש לאשתו, ניצולים מכל מיני פורעניות המתרגשות ובאות לעולם, מכל נגע ומחלה, ומתברכים בעולם הזה ובעולם הבא.

כוחם של המתעסקים בשלום בית גדול ועצום לא רק להציל את עצמם, אלא גם להציל את הציבור מפורעניות. כמו שמפורש ברבינו בחיי (דברים כט, ט) וז"ל: "ואם בפורענות מצינו שהרבים נתפסים בעוון היחיד... כל שכן שהרבים נושעים בזכות היחיד... שהרי מידה טובה מרובה על מידת פורענות".

ובספר ראשית חכמה (שער היראה פרק א) הביא: "תניא שלושה יורדין לגהינם ואינם עולים, הבא על אשת איש... וי"א אף... המסכסך בין איש לאשתו להביא מריבה ביניהם", עכ"ל. רואים מהברייתא שיש תנאים הסוברים ש"המסכסך בין איש לאשתו" חמור איסורו כמו "הבא על אשת איש" - שעונשם הנורא שיוורדים לגיהנום ואינם עולים. ומידה טובה מרובה, שהדואגים לשלום בית ניצולים מדינה של גיהנום, ואף מגינים על הדור כולו, כמש"כ הרבינו בחיי.

סימן לג

סיכום האיסורים החמורים שעוברים דייני הרבנות - בפסקיהם המרושעים

יהודי יקר, אחרי שקראת את הספר 'שואה בהסכמה' אתה יודע את האמת שכל המושג "בית דין רבני" מטעם המדינה החילונית, הכל בלון של שקר. כיון שאין שם בית דין כלל, כיון שכולם שם פסולים לדון מהתורה. וגם המילה 'רבני' אינה אמת, כי האנשים שם פוסקים נגד התורה וההלכה המסורה מדור דור, והכל נקבע שם לפי חוקי המדינה. וכל "בתי הדין הרבניים" דינם בהלכה כערכאות עכו"ם ממש, ואף גרועים מהם. (כפי שהתבאר לעיל ב'תחקיר עומק עדכני' סעיף 12) בשם החזון איש שאמר שבי"ד ישראל שפוסק כחוקות הגוים הוא גרוע יותר מהגוים.

א.

עקירת התורה שעושים דייני הרבנות בבתי הדין שלהם:

1. גיטי הרבנות הנעשים ברצון וק"ו בכפיה כולם בטלים מהתורה, ובזה דייני הרבנות מתירים מידי שנה בשנה אלפי אשת איש לעלמא שלא כדין וגורמים בזה שואה גדולה של ממש בכל עם ישראל, ע"י הכנסת רבבות ממזרים בכרם ישראל גם במשפחות המיוחסות ביותר. דבר שגדולי הדורות דאגו למנוע בכל מחיר.
2. כל הסכמי הממון הנעשים בביה"ד הרבני בין שני בני הזוג הבאים להתגרש שם, אין להם תוקף הלכתי כלל. והם גזל ועושק ועקירת התורה (כמבואר לעיל בסימן י).
3. כל קביעת משמורת הילדים והסדרי ראייה הנעשים בביה"ד הרבני הם נגד ההלכה (כמבואר לעיל בסימן י אות ה, ובסימן כא אות א).
4. כל חיוב מזונות הילדים לאב וכן חיוב מזונות מעוכבת לאשה הנעשים בביה"ד הרבני, הם גזל ועושק, (כמבואר בסימן י אות ג. ובקונטרס 'דייני הכזב' סימן יא).
5. הרחקת אבות מילדיהם ומבתייהם וכן כפיית גיטין וקביעת משמורת הילדים והסדרי ראייה על פי עדות וחוו"ד של עובדת סוציאלית, הם נגד ההלכה ועקירת התורה ממש וכרוכים בזה איסורים רבים (כמבואר לעיל בסימנים כ, כא).
6. בדין ירושה דייני הרבנות פוסקים את ירושת הבת ובכור כפשוט (כמבואר בסי' לא סעיף 27).

7. בעניין גיורים הם מאשרים גרים בלי לקבל תורה ומצוות כלל וכל תהליך הגירות שלהם - נגד התורה וההלכה ובוזה מביאים שואה שמכניסים רבבות גויים בכרם בית ישראל. (כמבואר בסי' לא סעיף 30).

8. דייני הרבנות עושים לגברים עינוי ועיוות הדין (כמבואר בסי' לא סעיף 19).

9. כל בחירת הדיינים והתנהלותם בביה"ד בנושאים רבים הם נגד התורה וההלכה כמבואר לעיל בכל סימן לא.

ב.

דייני הרבנות מרימים יד בתורת משה - ועונשם גדול

מכל הנ"ל מתבאר שדייני הרבנות אינם דנים כתורה וכהלכה ולכן אסור לפנות אליהם כדין ערכאות, ומי שפונה אליהם הרי הוא מרים יד בתורה משה ומחלל את ה'.

כמו כן עלינו לדעת שדייני הרבנות מחללים את ה' מאוד. 1. מאחר שפוסקים כערכאות עכו"ם במזיד הרי הם מרימים יד בתורה משה ע"ה. 2. ידוע בשער בת רבים על בתים שהרבנות פרקה אותם שלא לצורך ונגד התורה וההלכה וילדיהם פרקו עול, ופעמים רבות הילדים פורקים עול תורה ומצוות עם הוריהם ביחד. ואין לך חילול ה' גדול מזה.

ומצינו בתורת כהנים (בפרשת קדושים פ"ד ה"א). שדיין המקלקל את הדין הוא קרוי, עוול, שנוי, משוקץ, חרם תועבה. וגורם לחמישה דברים. מטמא את הארץ, מחלל את ה', מסלק את השכינה, מפיל את ישראל בחרב, ומגלה אותו מארצו. ויש להוסיף את דברי המשנה באבות (פרק ה משנה ח - ט) "חרב בא לעולם על עינוי הדין ועל עוות הדין ועל המורים בתורה שלא כהלכה". "חיה רעה באה לעולם... ועל חילול השם".

ובגמ' שבת (קלט). מובא: "תניא רבי יוסי בן אלישע אומר, אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, צא ובדוק בדייני ישראל, שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל. שנאמר, שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו" - מפורש בגמ' זאת, שכל פורענות שבאה לעולם זה בגלל דיינים שמקלקלים ומעותים את הדין. ומצינו בתורת כהנים (שם) בביאור הראב"ד והר"ש משאנץ והגר"א, שכל הדברים הנ"ל נלמדו מעובד ע"ז. כיון שדיין המקלקל את הדין נקרא עובד ע"ז של ממש, עיי"ש.

ויותר מזה מצינו שהמחלל שם שמים הוא גורע יותר מעובד ע"ז, כמבואר בירושלמי (נדרים בפ"ג ה"ט) והו"ד ברמב"ם (בפרק יב משבועות הלכה ב). וע"כ ברור שדייני הרבנות הם יותר גרועים מעובדי ע"ז, כיון שהם מחללים את ה' שנפסק שהם גרועים מעובדי ע"ז.

וכתב הגר"ח פלאג'י (בספרו 'תוכחת חיים' על התורה בפרשת משפטים) בשם ספר ראשית חכמה (בשער היראה פרק יג במסכת גיהנום פרק ד) שדיין המקלקל את הדין מזומן לו בעולם האמת שבעה מדורי גיהנום "ובכל מדור ומדור יש בו ששת אלפים בתים ובכל בית יש בו ששת אלפים חלונות ובכל חלון יש ששת אלפים כדי מרה, וכולם מזומנים לדיינים וסופרים שמעוותים את הדין".

ג.

דייני הרבנות מחללים את השם שהוא ב'הרג ואל יעבור'

וכיון שהתבאר שכל דייני הרבנות מחללים מאד את ה' - פשוט שלעבוד במקצוע של דייני ברבנות יש בזה דין של 'יהרג ואל יעבור'. א. מדין חילול ה' שכבר מבואר ברמב"ם (בפרק ה מייסודי התורה ה"ה) ובשו"ע (יו"ד סי' קנז ס"א), שבדין חילול ה' יש דין של 'יהרג ואל יעבור'. ב. יש בזה איסור של 'לא תרצח' (כמבואר בסי' כ אות ז) וגם מצד זה יש דין של 'יהרג ואל יעבור'. ג. יש בזה איסור של 'לא תנאף' לדעות בראשונים שב'לפני עור' בעריות יש דין של 'יהרג ואל יעבור' כמבואר בקובץ הערות (סי' מח אות ט).

ד.

איסורי התורה שעוברים דייני הרבנות -

שדכנים והנושאים גרושות של הרבנות

דייני הרבנות עוברים בארבעה עשר לאוין: א. 'לא תחללו את שם קדשי' (כמבואר לעיל אות ב). ב. 'לא תרצח' (כמבואר בסי' כא אות ז). ג. 'לא תנאף' (כמבואר לעיל אות ג). ד. 'לא תגנוב' הנאמר בעשרת הדברות המדבר ב'גניבת נפשות' (כמבואר בסי' כא אות ט). ה. 'לא תגזול' (כמבואר בסי' י). ו. 'איסור פן יוסיף' (כמבואר בסי' כא אות ז). ז. ו"אלה המשפטים אשר תשים לפניהם ולא לפני עכו"ם" (כמבואר לעיל). ח. 'לא תונו' הנאמר באיסור הונאת דברים (כמבואר בסי' כא אות ו). ועל עוד איסורים הנובעים מאיסורי 'לשוה"ר שם' (כמבואר בסי' כא אות ח). ט. 'לא תלך רכיל בעמך'. י. 'לא תשא שמע שוא'. יא. 'לפני עור לא תתן מכשול'. יב. 'לא תהיה אחרי רבים לרעות'. יג. 'לא יהיה קרח וכעדתו'. יד. 'לא תחניפו את הארץ'.

דייני הרבנות עוברים על תשע מצוות עשה. א. 'ואהבת לרעך כמוך'. ב. 'וחי אחיך עימך'. ג. 'הוכח תוכיח את עמיתך'. ד. 'ובו תדבק'. ה. אם הוא אברך ת"ח עובר על 'והדרת פני זקן'. ו. אם הוא כהן עובר על 'וקדשתו'. ז. את ה' אלוקיך תירא'. ח. עוון של 'ביטול תורה' שיש בזה כמה איסורים כמבואר בשמירת הלשון עשין יב. ט. 'זהלכת בדרכיו' (עיין לעיל בפירוט הדברים בסימן כא אות ח).

עוברים על שני ארוזין. א. 'ארור מכה רעהו בסתר'. ב. 'ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשותם'.

כל מי שפונה לדון אצל ביה"ד הרבני עובר על אחד עשר לאוין. א. 'לא תחללו את שם קדשי' שיש בזה דין 'יהרג ואל יעבור' (כ"ל אות ג), וזה שייך בתביעה של שני הצדדים. ב. 'לא תרצח' וזה שייך רק מצד תביעת האשה בלבד. ג. 'לא תנאף' וזה שייך רק בתביעת האיש שמכשיל את אשתו באיסור אשת איש. ד. 'לא תגנוב' של עשרת הדיברות הנאמר ב'גניבת נפשות' וזה שייך רק מצד תביעת האשה. ה. 'לא תגזול' וזה בדרך כלל שייך בתביעת האשה. ו. 'פן יוסיף' וזה שייך בתביעת האשה. ז. ו"אלה המשפטים אשר תשים לפניהם ולא לפני עכו"ם" וזה שייך בתביעת שניהם. ח. 'לא תונו' וזה שייך רק בתביעת שני הצדדים. ט. 'לא תלך רכיל' וזה שייך בשני הצדדים. י. 'לא תשא שמע שוא'

וזה שייך בשני הצדדים. יא. 'לפני עור לא תתן מכשול' וזה שייך בשני הצדדים (וכמבואר לעיל בסימן כא ביתר פירוט).

וכן הם עוברים על ששה עשין. א. 'ואהבת לרעך כמוך'. ב. 'וחי אחיך עמך' שייך מצד תביעת האשה. ג. 'ובו תדבק'. ד. 'והדרת פני זקן' (אם הוא זקן או ת"ח). ה. 'וקדשתו' אם הוא כהן. ו. 'את ה' אלוקיך תירא'. **ועוברים על ארור אחד 'אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשותם'** (וכמבואר לעיל סימן כא).

המתעסקים בשידוכים עם גרושות הרבנות עוברים בג' לאווין וד' עשין כמבואר בסימן כח. ולדעות שבאיסור 'לפני עור' בעריות יש דין 'יהרג ואל יעבור' כנ"ל אז האיסור לשדך גרושות רבנות הוא גם ביהרג ואל יעבור.

המתחננים עם גרושות של הרבנות עוברים על שני לאווים א. על 'לא תנאף' בכל כח וכח (עיין יבמות לד. ברש"י ד"ה על כל) שיש בזה דין 'יהרג ואל יעבור'. ב. 'לא תגזול' כיון שהבעל השני נהנה מרכוש הבעל הקודם ומדירתו וניזון ממזונות שהבעל הראשון נותן לקטיניו.

לאור האמור שדייני הרבנות עוברים על לאווין ועשים רבים הם נפסלים לדיינות ועדות. ואע"פ שנפסק בשו"ע (חור"מ סימן לד ס"ב) שלפסול לעדות ודיינות מהתורה צריך לעבור על לאו מהתורה שיש בו מלקות, מ"מ בנידו"ד הדיינים נפסלים משום כל הלאווין והעשין אפילו אם אין בהם מלקות, כיון שכל האיסורים שהם עושים זה משום חמדת ממון שהם מפחדים שלא יפטרם אותם מעבודתם - ובזה כבר מבואר ברמ"ה ובנימוק"י בסנהדרין שעבירה שעובר מחמת חמדת ממון זה פוסל אותו מהתורה לעדות ודיינות גם אם זה עבירה שאין בה מלקות, (עיין לעיל בהערה 134) וכמו"כ אין לומר שדייני הרבנות אנוסים לכך מחמת צורך פרנסתם ולכן הם לא נהפכים לרשעים מחמת פסקיהם המרושעים. דזה טות, שהרי עדים שאומרים אנוסים היינו מחמת ממון נקראים רשעים כמו שפסק בשו"ע (חור"מ סימן מ"ו סל"ז).

ה.

גזילת אשה מבעלה בבתי הדין הרבנים - נחשבת לרציחה של הבעל

מדברי הזוהר הקדוש (בפרשת וילך דף רפג ע"ב) למדים שכפיית גט שלא כדין גרוע יותר מרציחה. וזה לשון הזוה"ק: "אמר ליה רבי אלעזר ואמאי, יפריש לון קדש אבריק הוא וייתי אחרא ויהיב ליה, אמר ליה, דא הוא תועלתא דבר נש, וטיבו דעביד עמיה, דלא ימטי אתתיה בידא אחרא" וביאר המתוק מדבשו: "אדם שהתחתן עם אחת שאינה בת זוגתו. כדי שתחזור לבן זוגה, הקב"ה הורג את הבעל ואז תחזור לבן זוגה. שואל רבי אלעזר? למה הקב"ה הורג את הבעל שאינו בן זוגה, שיגרום שהבעל יגרשנה ואז היא תתחתן עם בן זוגה? ומתרץ רבי אלעזר, שלאדם יותר קשה ממות כשרואה את גרושתו מתחתנת עם איש אחר, לכן עדיף שימות מאשר שיגרש.

וכמה מרושעים בתי הדין הרבניים שלא דואגים לעשות שלום בית כפי שהיה מקובל בכל הדורות, אלא אדרבה כל אשה שדורכת במדרגות של בתי הדין שלהם היא מוסתת להתגרש בכל מחיר

ומקבלת מהדיינים את כל ההטבות שיהיה לה יותר שווה להתגרש מאשר לחזור לשלום בית (ע"י פסיקת מזונות ילדים מופרזים על הבעל, וכן ע"י נישולו מהדירה המשותפת בכל מיני דרכים שלא שיערום אבותינו, כמו פיצוים לגרושה וע"י נתינת משמורת ושלטיה מלאה על הילדים וקיפוח הבעל מגידול ילדיו). ולפי פסק הזההר מעשיהם של דייני הרבנות גרועים מרציחה והם מביאים חרב מגפות ורעב לעולם כמו שאמרו חז"ל מסכת אבות

1.

עונש איסור אשת איש - גלות חורבן ויסורים בעוה"ז ובעוה"ב

ובמדרש תנחומא (בראשית יב) כתב "בעוון עריות אנדרלמוסיה באה לעולם והורגת טובים ורעים". ובמדרש רבה (בראשית כו, ה) הוסיף "על הכל הקב"ה מאריך אפו, חוץ מהזנות" ולומד זאת מדור המבול ואנשי סדום שכיון שהיו פרוצים בעריות אמר הקב"ה שאין ללמד סנגוריא עליהם. ובמדרש רבה (במדבר ט, ז) לומד מהפסוק (מיכה ב, ז) שהגלות נגזרה בגלל עוון עריות, וז"ל: "הא למדת בעשרת השבטים שלא נחתם גזר דינם אלא בעון הניאוף... אמר הקב"ה על הכל אני כובש, ועל הזימה אני כועס הריני מוסרם למלכויות".

וראה בדבריו הנוראים של רשב"י בזוהר הקדוש (הר"ד בראשית חכמה 'שער הקדושה' פרק יז אות לח) "רבי חייא פתח ואמר גוזל אביו ואמו (משלי כח, ד), אביו דא קודשא בריך הוא. ואמו, דא כנסת ישראל. מאי גוזל, כמה דאת אמר "גזלת העני בבתיכם" (ישעיה ג, ז), ומאן ניהו, מאן דחמיד אתתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה". [תרגום ללשה"ק] רבי חייא פתח ואמר: "גוזל אביו ואמו" אביו זה הקב"ה, ואמו זה כנסת ישראל. מאי גוזל, כמ"ש: "גזלת העני בבתיכם". ומה היא (הגזילה), מי שחומד אשה אחרת שאינה בת זוגו]. רואים מדברי הזוה"ק כמה חמור בעיני הקב"ה איסור הבא על א"א, עד שנחשב שגוזל את הקב"ה עצמו.

בספר 'דברי יוסף' (הגר"י סמברי, סימן קצ, הוצאת מכון 'אבהת שלום'). הביא מעשה מרבינו חיים ויטאל זצ"ל על רוח אחד שנכנס באשה וציער אותה הרבה. וכאשר בא המהרח"ו לסלק את הרוח שאל המהרח"ו את הרוח "מה פשעך ומה חטאתך שהענישוך בעונש זה.

השיב הרוח ואמר: בעון אשת איש, ועוד שהולדתי ממנה ממזרים, וזה לי כ"ה שנים שאני הולך נד ונד בארץ ולא הונח לי אפילו רגע אחד, ושלושה מלאכי חבלה הולכים תמיד עמי לכל מקום שאני הולך ומענישים אותי במכות ויסורין קשים, ומכריזים לפני ואומרים ככה יעשה לאיש אשר ירבה ממזרים בישראל".

בספר 'עמק המלך' (שער תיקוני תשובה, פ"ג אות ט"ז) הביא מעשה זה עם תוספות, וזה לשונו:

"אמר לו הרב: עד מתי יהיה לך הצער הזה? וכי אין לך תקומה?! השיב לו הרוח ואמר: עד שימותו הממזרים אשר הולדתי! כי כל זמן אשר הם חיים וקיימים, אין לי תקנה. וכל העם אשר היו שם, עם רב עד מאוד, בכו כולם הרבה בכי, כי נפל פחד אימת וחרדת הדין עליהם, ונעשה התעוררות גדול בכל המדינה מאותו המעשה".

ומסיפור זה נלמד שדייני בתיה"ד הרבניים שעושים גיטים שלא כדין ומתירים אשת איש לעלמא ומרבים ממזרים בישראל, אין להם תקומה לדורות עולם, כי הממזרים שהם גרמו להביא לעולם בפסקיהם המרושעים - מתחתנים ומביאים עוד ממזרים - וכל זמן שהממזרים באו מפסקיהם והם חיים וקיימים אין להם תקומה. ואת נשמתם יכלו מלאכי חבלה ויכריזו: ככה יעשה לאיש אשר הרבה ממזרים בישראל.

ז.

איסור אשת איש - מטמא את הבית ומזיק לאחרים

"סיפר ר"מ האפמאן" מפאפא - שברחוב של הבית הכנסת בפאפא היו כולם יהודים, ואביו רצה לקנות דירה בבנין שממול הבית הכנסת. הלך אביו לשאול את הרה"ק רבי יעקב משה מקמרענא זצ"ל, והשיב הרה"ק שהוא יעבור דרך הבית. כשעבר שמה, הסתכל הרה"ק על הבית, ואמר שלא יקנו את הבית, כי שורה טומאה גדולה על הבית. ולא הבינו את זה כי היה גר שם יהודי תמים מרוסיה. אולם אח"כ נתוודע, שזוגתו שהיה חי עמה היתה אשת איש אחר ר"ל, ולא ידעו. (סופר ע"י כ"ק האדמו"ר

מקאלוב - ארה"ב, ופורסם 'לקח טוב', בלק תש"פ עמ' ג)

ואם על איסור א"א אחד הזדעזע הרה"ק מקאמערנא מהטומאה הגדולה ששרתה על הבית. מה נאמר ומה נדבר על החורבן הנורא שממייטים דייני בתי הדין הרבניים על כל ארץ ישראל ברבבות הגיטין שעשו שלא כהלכה, שהביאו לעם ישראל טומאה נוראה ומזיקה של רבבות נשים שהם אשת איש שנישאו לאחר באיסור ר"ל.

ומי מדבר כבר על הצער המחריד של רבבות ממזרים שמנועים מלהתחתן, על אף שהם לא חטאו מאומה, והם סובלים רק בגלל הפסקים השקריים והמרושעים של דייני הרבנות.

ח

צדיק שלא מוחה באחרים - מתגלגל

בספר מנחת אליהו (פרק חמישי מבעל השבט מוסר) מספר על רוח שנכנס בנערה אחת שהשיב לדיין שדיבר עימו כי אני פלוני פרנס העיר, איש זקן וחסיד... ואני לא באתי על שום עוון, רק לכשהייתי פרנס העיר, היה בעיר איש רע ובליעל, פלוני שמו, שהצר לחברו, ודחקו עד שגרש את אשתו, ולקח אותה לאשה, ואף על פי שלא היה סיפק בידי למחות, משום שהאיש רע ובליעל, ובידו כח עם אומות העולם, מיהו היה לי לעמוד בפרץ ויהיה מה שיהיה, ובעון זה קנסו עלי לבוא לפרסם עוני ברבים.

סימן לד

עת לדבר ועת לשתוק

א.

אזהרה לשותקים על פשעי דייני הרבנות

רבים האנשים הנחשפים לביקורת נגד הרשעים שטוענים: שמאחר שחז"ל (מדרש שוחר טוב, פרק יב) קבעו שלשון הרע שקול כנגד ג' עבירות חמורות (ע"ז, ג"ע, שפיכות דמים) - א"כ לדבר לשון הרע על רשע שמחטיא את הרבים חמור יותר מעבירות שהוא גורם לציבור.

ברם התורה וההלכה קובעים היפך דבריהם, בחומש ויקרא (יט, טז) באותו פסוק מוזכרים שני אזהרות: (1) "לא תלך רכיל בעמך". (2) "לא תעמוד על דם רעך" - מפסוק זה אנו לומדים שעלינו להיזהר באופן שווה הן מדיבור לשון הרע והן מקלקול הנגרם ע"י השתיקה.

כל מי שניצב באפס מעשה ומאפשר את מעשי הרשע של בריוני בתיה"ד "הרבניים", בשעה שידוע לו על הנזקים החמורים שהם גורמים בגוף ובנפש, להורים ולילדים, בעוד באפשרותו למנוע את הנזקים ע"י פרסום נרבים של מעלליהם והסכנות הנגרמות מהליכה לבתיה"ד "הרבניים" - עובר על הלאו של "לא תעמוד על דם רעך".

מניעת אינפורמציה מיחיד ומציבור על סכנת בתיה"ד "הרבניים" אינה צדקות, אינה שמירת הלשון, אלא נתינת יד לרשע ופשע, לצער וכאב, להרס ואבדון של אלפים ורבבות של נשמות מישראל, נתינת יד לרבבות איסורי אשת איש, נתינת יד לצערם הנוקב של אלפי ממזרים שבאו לעולם ע"י "פסקיהם" השקריים של "דייני הרבנות", ממזרים שצריכים להתמודד שלא באשמתם עם המצב החמור שהם אסורים לבוא בקהל ה'.

אדם השותק במקרים אלו אינו רחמן והומני, אלא אכזר ורע לב שרואה דם יהודי נשפך כמים ושותק, רואה נזקים בגוף ובנפש ושותק, היש מידת אכזריות גדולה מזו?!

"החפץ חיים" פוסק כן בספרו בכמה מקומות (הלכות רכילות כלל ט בבמ"ח סק"ט ובעשין או"ב, וכן בהלכות לשה"ר כלל י סק"א) שיכול לספר לעזור לנפגע ולגנות המעשים הרעים בעיני הבריות. וראה עוד בח"ח (לשה"ר כלל ז בבמ"ח סק"ח) לענין "סאני שומעניה". וק"ו בנידון דידן שעל מעלליהם הנפשעים של בתיה"ד "הרבניים" יש עדים למאות ואלפים במשך שנים רבות, שהצורך להציל את עצמו או אחרים מנזק

ומריבה והאפשרות שע"י הפרסום החוטא יתבייש ויפרוש ויתקן מעשיו, מתיר ואף מחייב את שמיעת ופרסום הדברים - ראה בח"ח (לשה"ר כלל ו ס"ב).

ובמעשה הידוע בוילנא שפוטר הגר"ע זצוק"ל (בעל "האחיעזר") מרבנותו ע"י אנשי דלא מעלי, יוצא "החפץ חיים" במכתב גלוי בכל העיתונים בפולין נגד מעשה נבלה זה, וכמובן שהח"ח הואשם בפרסום ברבים (בעיתונות) ע"י אותם שהיתה ידם במעל, שכביכול בסוף ימיו נפל באיסור לשון הרע. ורבינו ה"חפץ חיים" השיב להם במכתב גלוי בכל העיתונים: "שבמקום הריסת הדת נעשה כל זה כהלכה".

וראה בח"ח הלכות שידוכים (הנדפס בסוף הלכות רכילות) על החומרה של הדברים שאנשים בשידוכים מדברים כשעליהן לשתוק, ושותקים כאשר עליהם לדבר, ששניהם הוא מדרכי היצר הרע לעורר חרדה כ"כ עמוקה מאיסור לשון הרע עד שהם נוצרים את לשונם היכן שחייבים לדבר - בשתיקתם הם גורמים לנזקים רבים נגד חיוב התורה וההלכה של "לא תעמוד על דם רעך"¹⁹⁵. וכן כתב באור החיים הקדוש (קדושים יט, טז) וזה לשונו: לצד שציוה על הרכילות התנה בו שלא יעמוד על דם רעך.. וצא ולמד ממעשה גדליה בן אחיקם (ירמיה מ) שגילו לו וכשלא חש היה מה שהיה (שנהרגו אלפים מישראל על ידי זה).

ב.

אהבת ישראל - מחייבת מחאה במרשעי ברית

בספר אורחות צדיקים (בסוף שער הענוה) כתב הוראות ברורות וז"ל: "אך מה שצריך להרחיק במדה זאת - שלא יהיה עניו ונכנע לפני הרשעים, ועל זה אמר הכתוב 'מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע' (משלי כה, כו). ואם יש יכולת בידו, יקום מן הרשעים לכבוד השם ויחזק תוכחתו נגדם, ויעמדו עליהם כארי נוהם להציל הנגזל מדי הגוזל, ויורה בני אדם עבודת הקדוש ברוך הוא, ויוכיחם

---

195. ובדבר הטענה המוזרה ששמענו, שמאחר שחז"ל (ב"מ נט.) כתבו שהלבנת פנים חמורה מאיסור אשת איש, יש לשתוק ולא לפרסם את איסורי אשת איש וממזרות שיש להולכים לבתיה"ד "הרבניים".

הננו להבהיר שטענה זו נוגדת את דברי הפוסקים כולם שכתבו שחובה לערער על גיטין פסולים (ראה "במשפטי ישראל" ח"א עמ' 15 שהבאנו עשרות פוסקים שכתבו כן להלכה בנחרצות), וגם הרמ"א הביא לדינא (יו"ד סימן רסה, ד) "ומפרסמים בשעת מילתו שהוא ממזר" ובט"ז (שם סק"ה) כתב בשם המהרי"ל שממזר קוראים אותו בברית בשם כידור (ע"ש "כי דור תהפוכות המה"), והנה קריאת שם כידור הוא בזיונו של הממזר לדורות עולם, ומ"מ פסק המהרי"ל שחובה לעשות כן, כי הלבנת פנים בחינם אכן חמורה, אבל פרסום החוטא בנישואין עם אשת איש הוא מצוה וחובה. [ובגמ' ב"מ נט. דמיירי על דוד דבאמת לא חטא באיסור א"א - לרש"י משום דבמיתת בעלה במלחמה חל הגט למפרע, ולתוס' (שם בד"ה נוה לו) משום דבמלחמת בית דוד היו מגרשים לגמרי בלא שום תנאי, ורק עשו כן בצנעה שלא יהיו אחרים קופצים על נשים אלו לנושאן, ולכך קרו ליה ספק אשת איש - וא"כ אלו שביזו את דוד היה בחינם כי לא עבר על איסור א"א לכל הדעות, ובכה"ג הלבנת פנים חמורה ממעשה דוד. אבל החוטא באשת איש מצוה וחובה לפרסמו]. וכן בענייננו פרסום החוטא בנישואין עם אשה שקיבלה גט פסול בבתי"ד "הרבניים" הוא מצוה וחובה עפ"י ההלכה, ואינו לשון הרע ולא הלבנת פנים כלל. וכן פסק בשו"ת מהר"ק (שורש קפה) והובא לדינא בח"ח (לשה"ר כלל ו בבמ"ח ס"ק ל) שאם דרשו וחקרו שפלוגי חטא בעריות מותר לבזותו, ואין בזה איסור הלבנת פנים כלל.

בכל כוחו כפי חכמתו, בתחילה בנחת, ואם לא יועיל - יכלימם, ויצום על הטוב ויזהירם מן הרע בפיו ובלשונו כפי חכמתו. וימהר לקחת דיני אלקים ממי שחייב בהם, ולא יכנע ולא ישפל בזה.

מפורש באורחות צדיקים, שעל אף החובה להזהר בכבודם של ישראל ולדונם לכף זכות כפי שהאריך האורחות צדיקים בעצמו (בשער הענוה), הרשעים יוצאים מהכלל הזה, ואסור להכנע לפניהם, וחובה ללמד בני אדם את הדרך הישרה ולהציל את הנגזלים מיד הגזלנים.

אכן, אהבת ישראל אמיתית מחייבת להציל הנגזל ולהדריך יהודים בדרך טובה, וכל הנוהג להיפך אינו אוהב ישראל אלא אוהב את הרשעים, וכל המחזיקים ביד פשעי בתי"ד "הרבניים" הם שונאי ישראל ושונאי הקב"ה, רחמנא ליצלן.

ג.

השותקים או המכבדים את דייני הרבנות - שותפים לפשע ולעונש

חז"ל הקדושים מעידים (שבת נה.) שבזמן חורבן ירושלים רצה הקב"ה להציל את הצדיקים שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה "רבש"ע היה בידם למחות ולא מיחו" - והקב"ה קיבל את טענת מידת הדין, ובעקבות זה נהרגו תחילה הצדיקים "שקימו את התורה כולה מאלף ועד תיו".

ואם קשה וחמור כל כך העונש של צדיקים שבידם למחות ושותקים, ק"ו שקשה העונש של אלו שתומכים ומסייעים לרשעים או מכבדים אותם בסתר וק"ו בגלוי, שנתפסים בעון הרשעים ר"ל.

והנה דייני בתי הדין הרבניים שאחראים לחורבן טהרת ויחוס עם ישראל ע"י התרת אלפי אשת איש מידי שנה שלא כדין תורה, בגיטין שבטלים מהתורה, והכנסת רבבות ממזרים בכרם ישראל, וכן אחראים לפירוק בתים ללא צורך, דבר שכבר גרם להוצאת אלפי ילדים לתרבות רעה - בוודאי שדינם כרשעים ואסור לשתוק למעלליהם וק"ו שאסור לכבדם.

כל אותם יפי נפש שכביכול 'בשם השלום' מכבדים את דייני הרבנות בכל מיני ארועים וכנסים ומושיבים אותם ב'מזרח' - בתירוץ שהם לא רוצים להיכנס למחלוקת ולבזות אנשים שמוחזקים לת"ח כביכול, עתידים להענש בחומרה כמו דייני הרבנות עצמם.

כמו שכתבו גדולי הראשונים על חומרת השותק לרשעים ושונאי השם - ראה מש"כ הרוקח (בפירושי סידור התפילה) "ואת כל הרשעים ישמיד... ואת כל, לרבות את כל מי שהיה בידם למחות ולא מיחה, כדכתיב ממקדשי תחלו, וממקודשי שיודעים מא' עד ת'".

וכ"כ בספרו הרוקח הגדול (בהלכות חסידות) וז"ל: "ולכבוד הבורא ינקום מהרשעים להכרית מעיר השם כל פועלי און ... וינקום כפי היכולת לבער הרשעים ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגיפה ותחשב לו צדקה לדור ודור עד עולם".

בספר אורחות צדיקים (שער החניפות) כתב וז"ל: "בכיבוד הרשעים יש חילול התורה והעבודה, וזוהי עבירה המכלה עצם ובשר. ועוד, רבים נמשכים אחריהם ועושים כמעשיהם ומקבלים פרענות. וכיוצא

בזה אמרו אוי לרשע אוי לשכנו (נגעים פי"ב מ"ו). והאר"ך בזה בפרטים רבים על הנזקים החמורים שנגרמים מכבוד הרשעים ומשתקה למעשיהם. דברים דומים כתב רבינו יונה (שערי תשובה ח"ג קפז - קצט) על הנזקים שנגרמים לאלו ששותקים או מחניפים לרשעים,

ולכן חובה על כל אחד למחות על פשעי דיני הרבנות ובוודאי שאסור להתקרב אליהם ולתמוך בהם בכל דרך שהיא, כי המחניף להם מקבל עונש חמור כמוהם בעולם הזה ובעולם הבא, כמבואר בדברי גדולי הראשונים שכל דבריהם כגחלי אש.

וראה עוד בדבריו הנלכבים של ספר פלא יועץ (ערך חנופה) שכתב וז"ל: "והן בעון גברה חנופה וכמעט אין נקי מעון זה, אך האיש הירא את ה' ומאמין כי האלוקים יביא במשפט על כל ורבה רעת החנופה, לא יהיה אחרי רבים לרעות אלא יתגבר כארי ויעשה הטוב והישר בעיני אלוקים, אף אם אינו ישר בעיני אנשים חסרי מדע, ויכלכל דבריו במשפט ע"פ התורה, וה' יהיה לו לעזרה".

ד.

מוות ומגיפה משום שראשי העם לא מיחו באיסור אשת איש

כתב הזוהר הקדוש (פרשת בלק הו"ד ב'ראשית חכמה' שער הקדושה פרק יז אותיות מח, מט) וז"ל: "רישי עמא דידיעו ולא מיחו בידיהו איתענשו בקדמייתא, דכתיב (במדבר כה, ד) קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש... אוף הכי ברית קדישא מגן עליה דבר נש, ומאן דנטיר ליה, לית נזקא בעלמא דיכיל למיקרב בהדיה". [תרגום ללשה"ק: ראשי העם שיודעים זה ואינם מוחים בהם, נענשו תחילה, שכתוב: "קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש"... אף ברית הקדוש מגין על האדם, ומי ששומר אותו אין לו נזק בעולם שיוכל לקרב אליו וזהו "נגד השמש"].

ממשיך הזוהר הקדוש וז"ל: "רישי עמא יתפסון בכל דרא ודרא בחובא דא, אי ידעין, בגין דחובה דא עלייהו, לקנאה ליה לקודשא בריך הוא בהאי ברית". [תרגום ללשה"ק: ראשי העם נתפסים בכל דור ודור בשביל חטא הזה, אם יודעים (ואינם מקנאים אותו), משום שחוב זה מוטל עליהם לקנאות בשביל הקב"ה בברית הזה].

וכבר אמרו חז"ל (ב"ר כו, ה) "כל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פירצה, שנאמר (עזרא ט, כ) ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה".

כידוע האר"י הקדוש נפטר בזמן המגיפה שהיתה בעיר צפת בשנת ה"א של"ב (כעדות מהרח"ו בספר הגילגולים). והמקובל רבי יוסף סמברי זצ"ל (ידידו של ר"ש ויטאל בן המהרח"ו) מוסיף פרטים נוספים בהקשר למגיפה זו (בספרו דברי יוסף סימן קצב): שכבר בשנת של"א אמר האר"י הקדוש שהיה גזירת מגיפה והצליח לבטלה.

אולם בשנה שלאחריה (של"ב), נגזרה המגיפה והאר"י הקדוש אמר לתלמידיו, שלא הצליח לבטלה משום שיש יהודי פלוני מראשי העיר שנכשל באיסור א"א והרבנים יודעים האמת ובשביל כבודו מחניפים לו ואינם מפרישים אותו מאיסורא - לכן נגזירה הגזירה, והנה פיתקא חתומה בחותם דם

ואינו מועיל שום דבר לבטלו. ואכן המגיפה המיתה לבסוף רבים מישראל ובתוכם האר"י הקדוש, (עכ"ד המקובל, הגר"י סמברי).

ה.

כשעושים מחאה למטה - אין דין למעלה

בגמרא במסכת תמיד (כח.) מבואר שהתוכחות מביאות לעולם ברכה עצומה וישועת גדולות, וז"ל "תניא, רבי אומר: איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם - יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם - נחת רוח באה לעולם, טובה וברכה באין לעולם, ורעה מסתלקת מן העולם, שנאמר ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב".

חז"ל במדרש הדגישו שעצם הפרסום של הדברים הדרושים תיקון מונע גזירות קשות ומשפיע ישועות לישראל, וז"ל מדרש תנחומא (פרשת משפטים): "ר' אלעזר אמר אם יש דין למטה אין דין למעלה, אם אין דין למעלה יש דין למטה, כיצד אם יעשו התחתונים דין, אין דין למעלה. לכך אמר הקדוש ברוך הוא שמרו את המשפט מלמטה שלא תגרמו לי לעשות משפט מלמעלה, הוי ואלה המשפטים. אמר להם הקדוש ברוך הוא, כל שאני עושה, בדין אני עושה, שאם הייתי מבקש לעבור על הדין פעם אחת, לא היה העולם יכול לעמוד".

וכן הוא במדרש תנאים (דברים פרק לב), וז"ל: "אם שנותי ברק חרבי. ר' אליעזר אומר: אם יש דין למטה אין דין למעלה. אם אין דין למטה יש דין למעלה. כיצד: אם עשו התחתונים את הדין איני דן את עולמי, הוי אין דין למעלה שנאמר (שמות כא א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם".

וברבינו יונה ('שערי תשובה', שער השלישי אות נט) כתב שלא מספיק תוכחה אלא צריך להחזיק מלחמה נגד הרשעים, וז"ל: "מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתציבים על דרך לא טוב ומושכי העון, הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם". ובספורנו (בראשית יח א) כתב, שכאשר אנשי סדום התקוממו על הכנסת אורחים של לוט, אם אחד מאנשי העיר היה מוחה בידם לא היתה נגזרת עליהם - אבל כאשר לא נמצא אפילו אחד מאנשי העיר סדום שמחה בחבריו הרשעים, נגזרה גזרת כליה על כל העיר (וכע"ז ביאר הספורנו את קנאת פינחס בהריגת זמרי לעיני כולם ולא מיחו בידו, וז"ל: ש"בזאת יכופר להם על אשר לא מיחו בפושעים, ובזה השיב את חמתי מעליהם").

כבר הזכרנו בתחילת הספר שכל דברינו הוא בירור אמיתי של העובדות, בלי נגיעות, ואיננו שייכים לצד מסוים ולא הבאנו אלטרנטיבה למנות דיינים מחוג זה או אחר, ולא בעלי השקפה מסוימת. וכל מטרתנו להציב את העובדות כדי להביא לטהרת יחוס עם ישראל ולמנוע ממזרות ואיסורי אשת איש בעמנו.

וכל המסייעים להצלת עם ישראל ויחוסו, בפרסום הדברים ובמחאה ובהקמת בתי דין כשרים הפועלים אך ורק לפי חוקי תורת משה, יזכו לברכה הגדולה המוזכרת בגמרא (תמיד כח.), וז"ל: "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן: כל המוכיח את חבריו לשם שמים - זוכה לחלקו של הקדוש ברוך הוא... ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד".

סימן לה

הדרכים לשמור על יחוס וטהרת עם ישראל בדורינו

כיום שכל המערכת הרבנית נבחרת ע"י שרים וחברי כנסת כופרים, ממומנת ע"י המדינה וכפופה לחוקי המדינה, לא שייך להתנתק מהשפעה זו. גם צדיק גמור ברגע שנכנס לרבנות הוא חייב להצדיק את בחירתו. כיום כל הדיינים ב'בתי הדין הרבניים' נבחרים על תקן של 'ליברלים' המבינים את נפש הנשים ודרישותיהם. ברור כשמש שכל דיין נעשה 'משוחד' לפי כל קנה מידה. הדיינים לא רוצים להשלים עם העובדה שהם משוחדים, אבל בספר זה אפשר לראות שאכן כך פני הדברים.

גדולי ישראל פרסמו במכתבם בשנת תשע"ג ונחתם שנית בשנת תשע"ז בתוספת של יותר ממאה ושישים רבנים חשובים בארץ הקודש מכל החוגים והעדויות, וזה לשונם: "וכל הנושא גרושה צריך לברר היטב באיזה בית דין נתגרשה, ואם הבעל הסכים לגרש מרצונו, ולא היה הגט בכפייה". חלק מהרבנים הוסיפו במכתבם (תשע"ז) וז"ל: "גם הגיטין הנעשים בהסכמה (וללא כפייה כלל) עלולים להיות פסולים מהתורה בגלל בעיות המצויות בקנייני הגט, בכשרות העדים, בשמות הבעל והאשה וכיוצא בזה".

לאור פסקם הבהיר של גדולי הרבנים בדורנו - הננו להביא את הפתרונות המעשיים המחויבים מכורח המציאות כדי לשמור על טהרתו ויחוסו של עם ישראל:

א. חובת כל הנושא אשה לברר אם המדוברת היתה גרושה בעבר וכן לברר אם אמה של המדוברת היתה גרושה. במידה והיו גירושין ברבנות חובה לדאוג לעשות גט חדש כשר, בבתי הדין של החרדים לדבר ה' ותורתו שלא מושפעים מערכאות.

ב. כמו כן, יש להודיע לכל השדכנים והשדכניות שלא יתעסקו עם גרושות של הרבנות שיש בהם בעיות קשות של כפיית גיטין ובעיות נוספות גם בגיטין בהסכמה, וחלילה שלא יכשלו בסיוע לעבירה חמורה של ג"ע שהוא ב"הרג ואל יעבור'. דבר זה יעזור לגדור את הפרצה החמורה. כאשר גרושות הרבנות בדרכי כפייה ואלים לא יותרו לבוא בקהל ה' ולא ימצאו שידוך אצל שומרי תו"מ הכפופים להלכה. כך יבינו שלא הרוויחו מאומה בדרכם האלימה.

ג. לאור הריבוי העצום בשנים האחרונות של גיטין פסולים (וגירויים פסולים), וריבוי ממזרים רח"ל בא"י ובחו"ל, יש להקים בדחיפות מגילות יוחסין למשפחות ישראל הכשרים, אשר יפורסמו באתר

עולמי. במקום זה יופיעו גם כל שמות המשפחות שיש בהם פסולי חיתון וממזרות, למען ידעו ישראל קדושים לפרוש ממשפחות אלו.

ד. חובה להגביר את המודעות בציבור לאיסור החמור לגשת לבתי הדין הרבניים הכפופים לערכאות ולכל בתי הדין הדומים להם בארץ הקודש ובחו"ל. כמו כן, יש להתרחק ולהוקיע ממחנה שומרי התורה את הדיינים המרימים יד בתורת משה.

ה. חובה קדושה להקים בתי דין נוספים של דיינים מובהקים הבקיאים היטב בשו"ע חו"מ ואבה"ע שידאגו לעשות הכל כדת וכהלכה המסורה, בלא שום התכופות לחוקי המדינה וארגוני הנשים הרפורמיות. כדי שיהיה ניתן בעת הצורך להפנות אליהם את הציבור הרחב שלא מוכן ללכת לבתי הדין הרבניים.

ו. אשרי המזכים את הרבים בגופם וממונם בנושא חמור זה של שמירת טהרת ישראל ויחוסו, והצלתו מאיסורי אשת איש וממזרות רח"ל, שאין קץ לשכרו בעולם הזה ובעולם הבא, ויקימו את התורה המושפלת ע"י החילונים ודייני הרבנות עוקרי התורה והנגררים אחריהם, ויבורכו מפי עליון בברכת: "ברוך אשר יקים את התורה הזאת".

גיטי דייני הרבנות פוגעים ביחוס עם ישראל כולו!

יהודי יקר!! באיסורי לאו אתה לא מכניס לפה מאכל או משקה בהכשר 'רבנות', אז בנושאים קשים ומורכבים יותר מהשגחת המזון, נושאים שכרוכים בהרבה טעויות דקות של שיקול הדעת, נושאים שיש בהם מיתות ב"ד וממזרות - איך תעיז בזה לסמוך על גוף כשרות כמו "הרבנות"?

הפלא הגדול שבעוד ובכשרות המזון מבינים יהודים שומרי תורה ומצוות, שחייבים לעשות כשרות בד"צ פרטי שלא כפוף למדינה וחוקיה, אז איך הם לא מבינים, שקל וחומר בנושא חמור של גיטין, חייבים ללכת לכשרות של בית דין פרטי החרד לדבר ה' ותורתו, שאינו כפוף למדינה וחוקיה ולשאר ארגוני כפירה.

איך תעיז לעשות אצל דייני הרבנות גיטין או להתחתן עם גרושותיהם! אם עד היום חשבת שהרבנות זה רק מסלול של "בדיעבד" כפי מנהגם בכשרות המזון, ששם כידוע הם מסתמכים לכתחילה על כל הקולות וההיתרים הדמיוניים ביותר. לאחר עיון בספר זה תבין, שבענייני גיטין כשרות גיטי הרבנות אינם רק הפיכת ה'בדיעבד' ל'לכתחילה', אלא הגיטין ברבנות נעשים ברמה פחותה בהרבה מכשרות המזון, עד שאפילו דת"ל שסומכים על הכשר הרבנות - מודעים לזה שאינם שיוכלים לסמוך על הגיטין של דייני הרבנות, שעושים היפך התורה ועוקרים את פסקי השו"ע.

ולאחינו שאינם שומרי תו"מ אנו קוראים בקריאה נרגשת אנא חוסו על נפשיכם ועל תתפתו לסמוך על גיטי דייני הרבנות, שאינם מתאימים גם לכם.

ברור שבאיסורים חמורים כאלו, כל יהודי באשר הוא לא רוצה לרוצה לעבור על איסורי אשת איש, לא רוצה להביא ממזרים לעולם ולאסור את ילדיו לבוא בקהל ה' ולפגוע ביחוס עם ישראל כולו.

מכתב חמישים גדולי הרבנים והאדמו"רים באמריקה על איסור כפיית גיטין והליכה לערכאות

בס"ד, אשר אתם אומרים נהיה כגוים, היו לא תהיה (יחזקאל ב' ל"ב)

אזהרה חמורה והתראה גדולה

אנחנו החתומים מטה בשם ה' ותורתו, הכואבים על חילול השם הנורא ותורתנו הקדושה, אשר בזמן האחרון כנגד נראה בבית ישראל ואפילו בין שומרי הדת, שהתירו לעצמן להיות עובדי ע"ז בהליכת בתי משפט וערכאות של עכו"ם עם ישראל חבירו, הן בעל כורחו הן ברצון שניהם, שהוא בכלל מסירה ממש המבואר בש"ע חו"מ ס"י שפ"ח ס"ט, שהמוסר ישראל ביד עו"כ בין בגופו בין בממונו, ואפילו היה רשע ובעל עבירות, ואפילו היה מיצר לו ומצערו אין לו חלק לעולם הבא. ובגמ' (פ"ק דר"ה וע"ז כ"ו ע"ב) עוד דהמסורות יורדין לגיהנם ונידונין לדורי דורות וגופן ונשמתן כלה

ולכן באנו באזהרות אלו:

- א. הננו מזהירים בזה לכל איש ואשה מישראל והגר הגר בתוכינו בכל מקום שהם כל יהין ללכת לערכאות של עכו"ם או למשרדיהם ושטריהם בכל מקום שהם בלי חילוק, אלא אם יש לו דין ודברים או תרעומות על חבירו ילך לב"ד ישראל הכשרים או יבררו להם בזבל"א [זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד] וידונו לפניהם בדיני ישראל, כמבואר בתורה "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם".
- ב. אין שום היתר בעולם ללכת לבית המשפט עם ישראל חבירו קודם שיקרא את חבירו לב"ד של ישראל, ואם יסרב לבא לדין לאחר שיקבל ג' הזמנות והתראת ב"ד, הב"ד יכתבו עליו כתב סירוב ויעשו לו כמבואר בש"ע (חו"מ סי' כ"ו).
- ג. אדם מישראל, ואפילו הוא רב ואפילו זקן ונשוא פנים, אין בידו להתיר ללכת לערכאות בלי הסדר הנ"ל בס"ב, כמו שאין ביד שום גאון וצדיק ואפילו ב"ד הגדול להתיר לעבוד ע"ז או לחלל את השבת, ואם אמר לאחד שילך לערכאות, אין התירו היתר כלל והרי הוא בכלל מחטיא את הרבים וחייב נידוי.
- ד. איש או אשה מעם ישראל המוסר ואומר אלך ואמסור לישראל אחר או ממונו או גופו - והתרו בו שלא למסור ואמר לא כי אלא אמסורנו, היה מצוה להורגו וכל הקודם להורגו זכה כדן רודף (ש"ע חו"מ שפ"ח ס"י).
- ה. איש או אשה שאחד מהם קורא המשטרה על השני, הרי הם בכלל מוסר וכל דיני מוסר להם. ואפילו בשעה שמריבים זה עם זה ח"ו, הם בכלל זה, אם לא במקום סכנה שמותר כל זמן שלא יוכל להציל עצמו באופן אחר, (ועיין מהר"ם מירזבורג דף ע"ד ע"ב ד"ה דין מוסר למורה), ואח"כ ילך לדין תורה.
- ו. כל המוציא ממון ע"י ערכאות לעצמו או לאחרים, הן במשא ומתן ומקח וממכר והן בהקצאת כסף לאשתו או לילדים מה שע"פ התורה אינו חייב, הרי ממון הזה הוא גזל ביד המוציא, ואוכל גזל ומפטם הילדים עם גזל, ואם יש בידינו להציל העשוק חייב כל איש להצילו. ואם המוסר ישוב אל ה' חייב להחזיר כל הגזילה וההוצאות, וחייב לפייסו על הצער שגרם לו חוץ מתשלום הגזל.
- ז. מצוה לפרסם ברבים שמות המוסרים בישראל, (הכתובות) שלהם, והמסייעים ועוזרים להם, כדי שידעו בני ישראל להזהר ולהשמר מהם. וכן מי שיודע איש או אשה מישראל שמסרו את חבירו ולא עשו תשובה, הרי הם דינם כרשעים שאין להם חלק לעוה"ב, ואסור לעזרם בשום דבר עד שישוּבו לה'. ועיין בנימוקי מהר"ם מירזבורג (נדפס בסוף תשרי מהר"י ווייל דף קע"ז) ושמענתנו בצרפת כי ר"ת תיקן בדורו לחייב המוסר ע"פ עד א'. עוד כתב שם (דף קע"ג ע"ב) דין ראובן צוה לתפוס בעל ריבוי בידי גוים יש להחמיר עליו יותר מישראל האומר לשלוחו צא והרוג את הנפש, דהתם קרוב לודאי שלא יעשה, אבל ע"י גוים ברי הזיקא וכו' וצריך כפרה כרוצח.
- ח. נשים שמוסרות את בעליהן לערכאות להכריחם לגרש אותן, או לקבל כסף שלא בהלכה, הגט פסול, והמעוות גולה, ואסור להתחתן עמהן. ואם נשאו בגט זה הולד ממוזר. וכן אנשים שחייבים לגרש נשותיהם על פי התורה (ראה אבה"ע סי' קנד), ומסרבים לקיים פסק ב"ד בכדי לעגן נשותיהם, מצוה להפרישם מכל ישראל הכשרים ולפרסם שמותיהם עד שיגרשו נשותיהן ע"פ התורה.
- ט. נשים המוסרות את בעליהן לבית המשפט, אסור להתחתן עמהן, שהן בכלל הרשעים המורדין ולא מעלין, ובת מורדות גיהנם ואין להם חלק לעוה"ב שאסור לבן ישראל לדור עמהן, והן מעגנות את עצמן וישבו עגונות כל ימי חייהן. והנשיא אשה מהן עליהם אמר הכתוב כי יקח איש אשה ובעלה ומצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתות והלכה והיתה לאיש אחר ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושלחה מביתו או כי ימות האיש האחרון אשר לקחה וגו', ודרשו חז"ל זה הוציא רשעה מתוך ביתו וזה מכניס רשעה לתוך ביתו, זכה מגרשה ואם לא זכה קוברתו שנאמר או כי ימות האיש האחרון.

1. מצוה לפרסם "הרבנים" המחנפים ונותנים עצות לבני ישראל, אנשים או נשים, ללכת לערכאות ומתירין איסורים המורין והקולר תלוי בצוארם על חילול השם הגדול, והפרת התורה ח"ו, הם שקץ ומעשיהם תועבה, והוראתם פסולה, אפרם אפר מקלה, ומימיהם מי מערה, והם בכלל מחטיאי הרבים שהם בכלל הכ"ד דברים שמעכבין את התשובה. וז"ל הרמב"ם (פ"ד מהל' תשובה ה"א) כ"ד דברים המעכבין את התשובה, ארבעה מהן עון גדול והעושה אחד מהן אין הקב"ה מספיק בידו לעשות תשובה לפי גודל חטאו, ואלו הן: א) המחטיא את הרבים. ב) המטה את חבירו מדרך טובה לרעה כגון מסית ומדיח. ג) כל שאפשר בידו למחות באחרים בין יחיד בין רבים ולא מיחה אלא יניחם בכשלונם וכו'. ושלשתם יש בהם, מחטיא את הרבים, מטה מדרך טובה לדרך רעה. ולמחות שלא תלך לערכאות והם לא מוחים ואדרבה מיעצים ומתירים.

והננו מעוררים את הקהל הקדוש, למנוע עצמם ואת בניהם ובנותיהם מלכת בדרכם הרעה אחרי חוקי העמים והערכאות שלהם ולהיות כמוהם ח"ו, וכל מי שיודע מהעוברים נא לתן לנו הכתובת שלהם ואנחנו בעזה"י נעמוד על המשמר, והעולה על רוחם לאמר נהיה ככל הגוים, היו לא תהיה עד שנבטל העבודה זרה מבינינו.

שמואל בירנבוים ראש ישיבת מיר	נפתלי צבי הלברשטאם בן ל"ק אדמו"ר מנאבוב שליט"א ראש הכולל החסידי גור	אלי' פישר כ"ק אדמו"ר מסקולען שליט"א	ישראל אברהם פארטיגול יחזקאל ראטה	מנשה קליין אבדק"ק אונגוואר
אהרן וויעדער אבדק"ק לינין ודומ"ץ קלויזענבורג	אפרים פישל הערשקאוויטש אבדק"ק האליין ודומ"ץ קלויזענבורג	יחזקאל הורוויץ אבדק"ק קארלסבורג	משה וואלפסאן משיגה רוחני דיישיבת תורה ודעת	משה שטערן אבדק"ק דעברעצין
אפרים אשרי אבדק"ק קאוונא	בנימין שיק רב דק"ק טאקאי	יחזקאל קנין תורה רב דקהל קנין תורה	יעקב ברוך לעדערייך אבדק"ק קארלין סטאלין	מנשה וואלפסאן משיגה רוחני דיישיבת תורה ודעת
אלימלך אשכנזי אבדק"ק מעלבראן	גבריאל ציננער רב ומח"ס נטעי גבריאל	יעקב ברוך לעדערייך אבדק"ק קארלין סטאלין	יצחק מאיר הלוי שארר ישיבה תורה ודעת	צבי שטערן רב דקהל תורת ישראל
אברהם מאיר איזראעל אבדק"ק הוניאד	דוד יצחק שיק אב"ד דקהל תפלה לדוד	יצחק מאיר הלוי שארר ישיבה תורה ודעת	ישראל דוד הארפענעס דומ"ץ ומח"ס ישראל והזמנים	צבי הירש טעבל אב"ד דקהל שיח השדה
אברהם ניסן ניימאן דומ"ץ שיכון וויזניץ	חיים אלעזר פרידמאן רב דקהל בני אשר	ישראל דוד הארפענעס אבדק"ק פאפא ב.פ.	ישראל מנחם גרינוואלד ראש ישיבת אור שמח	צדוק אדלער רב דקהל בית מאיר הלוי
אברהם חיים שטיינווארצעל אב"ד ור"מ מטה אפרים	חיים יעקב יוסף טויבער דומ"ץ דק"ק באבוב	ישראל מנחם גרינוואלד אבדק"ק פאפא ב.פ.	ישראל שמוחה הלוי שארר ראש ישיבת אור שמח	רפאל הלוי שארר ראש ישיבת אמרי חיים וויזניץ
אברהם יודא לעוו רב ור"מ תפארת אליעזר	יהודה הלוי טירנויער אבדק"ק שומרי שבת	משה ניישלאס אבדק"ק שיכון סקווירא	משה ניישלאס אבדק"ק שיכון סקווירא	שבת שלמה וויגדער דומ"ץ ומח"ס ליקוטי הלכות
אברהם רייך אב"ד דקהל מנחם ציון	יהודה מרדכי קרויס ר"מ אור החיים קווינס	נחמן יחיאל מיכל שטיינמעטץ דומ"ץ דחסידי סקווירא ב.פ.	נחמן יחיאל מיכל שטיינמעטץ דומ"ץ דחסידי סקווירא ב.פ.	שלמה הכהן גראס דומ"ץ דחסידי בעלזא
אליעזר גינזבורג אגודת ישראל סניף זכרון שמואל	יוסף טויסיג אבדק"ק בעלעד	יוסף טויסיג אבדק"ק בעלעד	יוסף טויסיג אבדק"ק בעלעד	שלמה זלמן פרידמאן אבדק"ק טענקא
שמואל זאב ליכטער אבדק"ק קראסנא	יהודה הלוי טירנויער אבדק"ק שומרי שבת	משה ניישלאס אבדק"ק שיכון סקווירא	משה ניישלאס אבדק"ק שיכון סקווירא	שמואל שמעלקא לייפער אבדק"ק זמיגראד
	יהודה מרדכי קרויס ר"מ אור החיים קווינס	נחמן יחיאל מיכל שטיינמעטץ דומ"ץ דחסידי סקווירא ב.פ.	נחמן יחיאל מיכל שטיינמעטץ דומ"ץ דחסידי סקווירא ב.פ.	שמואל שמעלקא לייפער אבדק"ק זמיגראד
	יהודה מרדכי קרויס ר"מ אור החיים קווינס	נחמן יחיאל מיכל שטיינמעטץ דומ"ץ דחסידי סקווירא ב.פ.	נחמן יחיאל מיכל שטיינמעטץ דומ"ץ דחסידי סקווירא ב.פ.	שמואל שמעלקא לייפער אבדק"ק זמיגראד

הננו לעורר מה שהולכים לפני ערכאות בעניני סכסוכים בין איש לאשתו. מלבד האיסור החמור לילך לפני ערכאות כמבואר בשו"ע, הנה מהרסים בתי ישראל ועושים ילדי ישראל יתומים חיים, ובמקום שאילו היו הולכים לפני ב"ד של תלמידי חכמים היו משתדלים לעשות שלום בדרך התורה כמו שהיה נהוג בכל הדורות שלפנינו.

כתוב בחושן משפט סימן כ"ו: אסור לדון בפני דיני עכו"ם בערכאות שלהם, אפילו ברין שדינים בדיני ישראל, ואפילו נתרצו ב' בעלי דינים לדון בפניהם - אסור. וכל הבא לדון בפניהם הרי זה רשע וכאילו חירף וגידף והרים יד בתורת משה רבינו עליו השלום, עד כאן לשון השולחן ערוך. ובכן תימה גדולה על בעלי דינים המקילים ומורים להם היתר בענין חמור ונורא כל כך...

אברהם יעקב הכהן פאם ראש ישיבת תורה ודעת	יוסף ראזענבלום ראש ישיבת שערי יושר	משה גרין ר"י ישיבה דמאנסי	אשר אנשיל כ"ץ אבדק"ק ור"מ וויניץ
--	---------------------------------------	------------------------------	-------------------------------------

---

קונטרס אחדון

תשובות לרבנים הגאונים
בענייני הספר "שואה בהסכמה"

קונטרס אחרון - תוכן העניינים

תשובות לרבנים הגאונים בענייני הספר "שואה בהסכמה"

- א. עובדות סוציאליות רוצחות משפחות בהליכי גירושין ..... שלט
- ב. הרצחת וגם ירשת - נשים בהליכי גירושין ..... שמ
- ג. בי"ד שאינם בקיאים בגיטין - כל גיטיהם בחזקת פסולים ..... שמב
- ד. הכרעת הפוסקים שגם בזמנינו אשה לא נאמנת לומר שהיא גרושה - בלא 'מעשה בי"ד' ..... שמוג
- ה. דעת השו"ע שצריך בי"ד בגט ..... שדמ
- ו. פסול הגט כשהבעל קונה אותו בלשון עתיד ..... שמז
- ז. פסול סימני המים בבתי"ד הרבניים - תשובות להשגות ..... שמז
- ח. פסולים דרבנן בגט - שפוסלים את הגט מהתורה ..... שמת
- ט. גרושות הרבנות, אסור מדינא להיפגש עימהם - לפני גט שני כשר ..... שנב
- י. במחלוקת הפוסקים שנהגו כמתירים - אינו ודאי היתר -
- וכשיש בגט זה ספק נוסף מהתורה, הרי הוא פסול ..... שנג
- יא. חובה לפרסם שגיטי הרבנות בטלים מהתורה - כהכרעת גדולי הפוסקים ..... שנד

הספר "שואה בהסכמה" הובא לפני ת"ח חשובים מאד בענייני גיטין ושלחו לנו הערות. להלן יובאו הערותיהם והתשובות שניתנו לשאלותיהם.

א.

עובדות סוציאליות רוצחות משפחות בהליכי גירושין

הספר "שואה בהסכמה" הופץ ברבים לפני חודשים, קיבלנו תגובות בעד ונגד.

חשוב להדגיש, שאנו דנים לא רק לגופם של אנשים, אלא גם לתוצאות מעשיהם. המציאות ידועה וכתובה בדם ליבם של רבבות בעלים בהליכי גירושין, שסבלו וסובלים שנים רבות מנחת זרועם של העובדות הסוציאליות הרודפות את הבעלים עד חורמה (ולפעמים עד מוות), הרשעות נעשית מתוך השקפת חיים קלוקלת, או מתוך כניעה לארגוני הנשים ולעובדות הבכירות העומדות מעליהן הדורשות מילוי דרשותיה של האשה בכל מחיר, גם אם התוצאות הרסניות לילדים.

גם במקרים נדירים שהעובדת סוציאלית החרדית מנסה לעמוד נגד הלחץ של הרשויות והמדינה ובאופן אישי היא נעימת הליכות וסובלנית - בהחלטה הגורלית שתקבל לסייע לאשה בהליכי הגירושין נגד התורה, במסירה לערכאות של "בתי המשפט לענייני משפחה", לסייע לאשה להשיג הרחקת הבעל מהבית ומילדיה בערכאות של "בתי הדין הרבניים" - היא נוטעת במעשים אלו את זרע הפורענות, שהיא בעצמה תאבד שליטה על התוצאות בעתיד הלא רחוק...

בתחילה נראה שהאשה כביכול הצליחה במהלכים שלה, אבל אח"כ מסתבכים העניינים, אם הילדים השבורים בהליכי גירושין לא מגיעים ללימוד במוסדות החינוך שלהם - הקבסי"ת (קצינת ביקור סדיר) תטפל בזה. וכאשר ר"ל רבים מהילדים האלו מועדים באלימות וקטטות או גניבות קטנות - יכנסו קצינות המבחן לתמונה, ובמקרים אלו גדולים מאד הסיכויים של ילדים אלו להגיע "למוסדות חירום" או מוסדות רווחה ירודים.

אלפי ילדים חרדים שהגיעו במשך השנים ממשפחות בהליכי גירושין או אחרי גירושין, עם יכוחים על משמורת הילדים ומעורבות של בתיה"מ והרווחה - הגיעו בסוף למוסדות חילוניים (או "דתיים-לייט") שבהם שכרות, גניבה, סמים ופריצות הם מעשים בכל יום. (כולל המדריכים שהם במקרים רבים עבריינים לא קטנים).

העוסקים עם נוער מתמודד נתקלו במשך השנים באלפי ילדים חרדים (בנים ובנות) שבעקבות התערבות הרשויות - בסוף התהליך הורידו מעצמם כל סממן של דת ויהדות וחלקם אף הגיעו למצבים ירודים ביותר ר"ל.

כך שהנושא הוא לא האם העובדות סוציאליות הם טובות ונחמדות, אלא התוצאות המזוויעות של המעשים שלהם, שבשיתוף המדינה הובילו אלפים ורבבות לשאול תחתית.

העו"ס הובילו משפחות שלימות, גברים נשים וטף - להרס וארס, לחורבן ואבדון ברוחניות ובגשמיות, וקול דמיהם זועקים מהאדמה, ארץ אל תכסי דמים!

רבות מהעו"ס אמרו לרבנים שהם סומכות על 'בית המשפט' שיגן על הילדים, וכי רק ב'צו בית משפט' אפשר להוציא ילדים מהבית לאומנה, אימוץ או למוסדות רווחה. עיתון 'חרדי' בחודשים ניסן אייר תשפ"ב כתב על הנזקים שעושות העו"ס, אולם מדגיש שאין לפחד מהעו"ס - כי ביהמ"ש הוא המחליט ולא העו"ס, ליצנות במיטבה וכדלהלן.

אם לא היה מדובר ברצח ילדים זו היה בדיחה. כידוע השופטים הם חותמת גומי של העו"ס - הם לא מתעמקים וחותמים כלאחד יד על בקשות, תסקירים של עו"ס קב"ס (ואפטרופוסים הממונים על צעירים ומבוגרים) - מבלי לדעת פרטים מדויקים ולפעמים בלי לדעת פרטים כלל. כמו שהעידו עו"ד שומרי מצוות המייצגים בעלים ואבות 'בבית המשפט לענייני משפחה', שהיו נוכחים בשעה ששופט חתם על עשרות החלטות במקום שסימנו לו הפקידות בלי לדעת על מה הוא חותם בכלל, וכשעורכי הדין המפורסמים שייצגו את האבות ניסו לדבר ולטעון בענין התיק שלשמו שכרו אותם באלפי דולרים - אמרו השופטים: "ההחלטה חתומה והדיבורים מיותרים....".

זה תמונת המצב הקשה שעו"ס והשופטים חברו יחדיו לקלקל כל חלקה טובה בבתי ישראל.

ב.

הרצחת וגם ירשת - נשים בהליכי גירושין

אחרי הדפסת הספר "שואה בהסכמה" במהדורה ראשונה - התקבלו עדויות נאמנות על עושק הבעלים בהליכי הגירושין ואחריהם.

להלן העובדות המזעזעות שנכתבו ע"י אחד הרבנים

היום נשים בהליכי גירושין התרגלו לקבל הכל, מזונות ילדים הזויים על חשבון הבעל האביון, עינוי או מניעת הבעל מקבלת ילדיו לפגישות וק"ו מניעת "משמורת משותפת".

הנשים בהליכי גירושין וגם לאחריהם כשזכו 'בפיס' לתואר הנכסף 'חד הוריות' - הן נהפכות להיות יקירות של ארגונים רבים שהאג'נדה שלהם "פירוק משפחות", העברת ילדים בקשיים רגשיים ולימודיים למוסדות כלאים, עד הליכתם לצבא השמד.

גם בשלב שהילדים עוד קטנים, ארגונים רפורמיים וגויים אלו פעילים במספר תחומים לחזק את האשה בדרכה החדשה (שלא תצטרך את הבעל ולא תחשוב על שלום בית):

1. עזרה כלכלית כל השנה ובמיוחד בחגים. ידוע על ארגונים רבים שעוזרים לנשים "חד-הוריות" חרדיות ודתיות - שמקור הכספים שלהם הם ארגוני הרפורמים בארה"ב ואירופה, כגון "הקרן החדשה לישראל".

2. עוזרים בהליכי גירושין ביצוג של עו"ד או טו"ר של ארגוני הנשים למיניהם: "יד לאשה" בת מלך" ושאר מצורעים - שיסודם ומימונם הם קרנות רפורמיות ונוצריות.
3. הם דואגים לנופש בארץ ובחו"ל לנשים גרושות, וכן לשבתות משותפות ומעצימות - העיקר שהנשים ירגישו נחמד ולא יצטרכו בעל...
4. מצורעים אלו מלמדים את הנשים דרכים ושיטות איך לסחוט מהבעל כספים, יותר ממה שחייבוהו בבתיה"ד או בית המשפט.

לדוגמא, הם נעזרים במנהלים בחיידרים שפונים לבעל שישלם חונך לילד (כתנאי להחזקתו בחיידר. כאשר האמת היא שבמשפחות "חד-הוריות" - מקבלות הנשים (שע"פ רוב הן מחזיקות בילדים) - חונך לילד ממועצות ועיריות או מארגון "יד אלעזר" וכדומה. הכסף שסוחטים במרמה מהבעל לא הולך לחונך, אלא לחשבון הבנק המנופח של האשה הסחטנית.

חשוב לזכור שארגוני הצדקה הארציים והשכונתיים משקיעים סכומי עתק בעזרה לנשים בהליכי גירושין, או לנשים גרושות ו"חד-הוריות" הגברים הגרושים כמעט שלא מקבלים עזרה מקופות הצדקה על אף שהם מתמוטטים מהמזונות העצומים שמחייבים אותם על הילדים, כמעט ולא סופרים אותם במתן צדקה.

סחטנות הנשים לא נגמרת בזה - יש שיטות מתקדמות וחדשניות לרשע ושוד:

* נתקלנו באין ספור מקרים שכל תחילת שנה האשה או שלוחיה דורשים מהבעל שישלם ספרי לימוד. כאשר המדינה נותנת לכל ילד עד גיל 18 במשפחה "חד-הורית" יותר מאלף שקל לספרי לימוד, האשה מנסה לסחוט כסף לספרים שכבר מומנו ע"י המדינה, באופן רשמי.

* "תקנה נעלים" "תקנה משקפיים לילדים", "מה הם לא הילדים שלך", כך טוענות נשים רבות או שלוחיהן. רגע, ומה עם ה- 5,000 ש"ח שהבעל משלם כל חודש כמזונות הילדים" לחשבון שלך על 3 ילדים, למה הם מיועדים לא לקניית נעלים ומשקפיים!?

* הבעל יכול לעבוד כשכיר ולשלם את כל משכורתו "למזונות הילדים" אבל מסחטת הכספים של האשה לא נגמרת. שיעורי שחיה, ריקודי עם, קורסי העצמה, הכל חייבים הילדים, וזה כמו בן בחשבון נפרד מהאלפים של "מזונות הילדים", והתביעה המוגשת לביה"ד הרבני ע"י האשה לתשלומים חדשים - זוכה מהם לגיבוי ופס"ד נדיבים על חשבון הבעל.

* האבא אין לו כסף לקנות אוכל לעצמו, הוא יכול לאכול "בבית התמחוי" כי "מזונות הילדים" שחייבוהו שודדי הרבנות לוקחים לו הכל - אבל האשה לא מסתפקת בזה, היא ממשיכה בנסינות עושק ורצח נפשי. אם לא "תקנה" "תתן" "תממן" - אז לא נשלח את הילדים לבקר אצלך.

כך נוהגות נשים גרושות עזות פנים ומצח - גם על דרישות שאין להם אפילו גיבוי של "חוקי" או פס"ד של דיני סדום - כי כך "בא להן", ומי יאמר להן מה תעשה?! ואם הבעל התמים פונה לעזרה לביה"ד הרבני, מלמדים אותו את הדרך - שאכן חובתו לדאוג לילדים גם על חשבון חייו.

נשים אלו חושבות שהעולם הפקר, כביכול אין דין ואין דיין.

אבל הרצחת וגם ירשת יש לו תשלום לא רק בעוה"ב אלא גם בעוה"ז - לפעמים זה מתעכב שנים אבל הפרעון מגיע. הפרעון דוקר מכאיב ולפעמים גם ממית. כי הקב"ה לא מוותר על רצח של בעל במסווה של "מזונות הילדים". וכמו שאמרו חז"ל "מאריך אף" אבל לבסוף "גבי דיליה". גם דייני ושופטי סדום הרשעים יבוא יומם על רצח בעלים.

ושידעו נשים אלו שלכל חגיגה של עושק וגזל ממון וילדים שהן עושות לבעל - יהיה תשלום מלא גם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא.

ונשים שהולכות נגד הזרם העכור וגם במצבים של אילוץ לגירושין נוהגות כהלכה, הן "במזונות הילדים", הן "בחלוקת רכוש", הן במשמורת הילדים. תתברכנה משמים, שהרי מידה טובה מרובה על מידת פורעניות פי חמש מאות (תוספתא סוטה פ"ד, א). ויזכו לראות טובה וברכה גם בעולם הזה, והקרן של קיום רצון הבורא והליכה בדרכיו, קיימת לאשה לעולם הבא, לטוב לה כל הימים ולזכות לראות נחת יהודית מילדיה מידו הרחומה של בורא עולם, שהכל שלו ובידו הכל.

ג.

בי"ד שאינם בקיאים בגיטין - כל גיטיהם בחזקת פסולים

בסימן א' כתבנו שאם ניכר שהבי"ד אינם בקיאים בטיב גיטין וקידושין הדבר מהוה ספק בגט אם הוא כשר ומספק מעמידים את האשה בחזקת איסור אשת איש.

והנה העירו על מה שהוכחנו משו"ת הריב"ש (בסימן צ) שהביא בשם הר"ן את הלשון "שהאיך אסתמך על בני אדם שאין יודעין בטיב גיטין, מפני שהן כותבים שנתברר להן שכל עניני הגירושין נעשו כהוגן וכתקון חכמים להתיר אשה העומדת בחזקת איסור עכ"ל. ומלשון "בחזקת איסור" מוכח להדיא שיש לאשה חזקת איסור אשת איש ומעמידים את האשה מספק בחזקת איסור אשת איש ואסורה בודאי.

ויש שטענו שלשון הריב"ש בשם הר"ן "בחזקת איסור" זה לאו דוקא, ודבריהם טעות: א. להיכן הלך חזקת איסור אשת איש שבה. ב. אם זה לאו דוקא ואין חזקת אשת איש, איך נוקט הריב"ש בשם הר"ן לשון חזקת איסור שיש בה נפק"מ להלכה. ומוכח להדיא מהריב"ש שלא כדבריהם ומספק מעמידים את האשה בחזקת איסור אשת איש.

וכן מוכח שיש חזקת איסור אשת איש בשו"ת מהר"י וייל (סימן קכח) שהרי (בסימן פה) פסק להדיא שאם מוכח שהבי"ד אינו בקי בטיב גיטין, הגיטין פסולים גם בדיעבד, ו(בסימן קכח) הביא דעת רבנים שרצו להתיר כיון שהרוב בקיאים בדיני גיטין, ומצינו בעיגונא דאיתתא במים שאין להם סוף שאפילו שיש חזקה ומיעוט מ"מ אזלינן אחרי הרוב שמתים, ולכך בדיעבד אם נישאת לא תצא. ודוחה אותם המהר"י וייל שבגיטין המציאות שונה, שרק מיעוטא דמיעוטא בקיאים ואין רוב בקיאים, ולכך גם בדיעבד תצא.

והנה מלשון הרבנים השואלים **שכתבו שיש כאן מיעוט בהדי חזקה** ש"מ שיש פה חזקת אשת איש ולא אמרינן איתרעי חזקה ע"י נתינת הגט. וגם המהר"י וייל מודה להם שהרי הביא את דבריהם שיש חזקת א"א בסתם ולא חלק בזה עליהם, ש"מ שגם דעת מהר"י וייל שאם נמצא שהבי"ד לא בקיאים בטיב גיטין והוי ספק מגורשת, שבוודאי מספק מעמידים אותה בחזקת אשת איש.

וכן דעת שו"ת מהרי"ק (בשורש קעא) שבכל ספק גירושין מעמידים את האשה בחזקת איסור אשת איש. וכן פסק בשו"ת תרומת הדשן (בכו"פ סימן רנה). ומה שהעירו שכיון שניתן כאן הגט איתרע חזקת אשת איש, הנה **מתוספות** (כתובות כג. בד"ה תרוייהו) **מוכח היפך דבריהם**, שמדין תורה לא אמרינן איתרע חזקה. ומה שמצינו ברמב"ם (בפי"ב מגירושין ה"ה) שאשה שהיא ספק מגורשת לא מעמידים אותה בחזקת איסור אשת איש, עיין בזה בספר שואה בהסכמה (סימן ב) **שהרמב"ם מדבר רק בספיקא דדינא** ולא בספק גירושין במציאות, ובנידו"ד הוי ספק במציאות שמא הגט נעשה באופן שפוסל לכל הדעות, שגם לדעת הרמב"ם הולכים אחר חזקה. ועיין בשו"ת ופסקים של החזון איש סימן רנ"א וזה לשונו: "כשם ששוחט שנמצא שאינו יודע הלכות שחיטה שחיטתו הסתמית פסולה (עיין רמ"א יו"ד סימן א' סעיף א') כן מסדר הגט שאינו יודע כל הלכות גט פסול שהיא בחזקת איסור, והפסולים מצויים וההכשר צריך דקדוק ושימת לב".

ד.

הכרעת הפוסקים שגם בזמנינו אשה לא נאמנת לומר שהיא גרושה בלי מעשה בי"ד

בסימן ב' אות ז' מבואר שאין אשה נאמנת בלי מעשה בי"ד להגיד שהיא גרושה, והעירו רבנים, שבשו"ת בית דוד (סימן כב) **רוצה להתיר במקום שהוי מילתא דעבידא לגילויי** וגם בנידו"ד הוי מילתא דעבידא לגילויי כיון שאפשר להוציא את הגט מהארכיון שבו הוא שמור בביה"ד הרבני.

והדברים נדחים מכמה טעמים:

א. כבר הבאנו בספר (שם) **שהב"ש** (אבה"ע סימן יז סק"ד) בשם בית הלל, ובספר פחד יצחק (למפרוטי) בשם שו"ת שמש צדקה (סימן ו), וכן הוא בשו"ת עין יצחק (ח"א סימן ל אות ב) **פוסקים לדינא שהיום שגונזים את הגט ושומרים אותו בבי"ד, אין האשה נאמנת לומר גירשתני** ולא אמרינן בזה חזקה אין האשה מעיזה פניה בפני בעלה, כיון שאומרים לה לכי לרב המגרש ותביאי את הגט, וה"ה בנידו"ד בגיטין הנעשים בבתי"ד הרבניים, אינה נאמנת עד שתביא את הגט או 'מעשה בי"ד' המעידים על גירושה.

ב. וגם לדעת שו"ת בית דוד כל מה שהתיר הוא רק לדעת הרמב"ם והריב"ש אבל לדעת הרי"ף כתב שם להדיא דאינה נאמנת גם אם הגט שמור בבי"ד.

ג. מלבד זאת דברי הבית דוד צ"ע, דכיון שאשה זאת הוחזקה באיסור אשת איש אמרינן שבשביל להתירה צריך שני עדים בדווקא. ומה שנפסק שהאשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת, הוא משום שיש "אנן סהדי" שאין האשה מעיזה פניה בפני בעלה, "ואנן סהדי" הוא כעדים.

ומה שנפסק בשו"ע (אבה"ע סימן יז סעיף מג) שהאשה שהלך בעלה למדינת הים נאמנת לומר מת בעלי, שם זה קולא שחז"ל הקילו בעיגונא דאיתתא, אבל בעלמא צריך שני עדים להתירה משום שאין דבר שבערוה פחות משניים. וא"כ איך כתב הבית דוד שלדעת הרמב"ם והריב"ש אפשר להתיר אשה על פי דיבורה משום דהוי מילתא דעבידא לגילויי, הרי בדבר שבערוה שצריך שני עדים לא מקילין בזה משום הסברא שעומד להתגלות.

בנוסף לזאת, כיון שברוב מקרי הגירושין מפורסם בשם הבעל שאומר שהוא גירש את אשתו, א"כ חוששים שמא תעזו ותשקר כיון שגם הבעל אומר כדבריה, והיא אינה יודעת כובד האיסור שלה, כמו שכתב הטור (אבה"ע סימן קנב) בשם הרמב"ם (פי"ב מגרושין ה"ב).

ה.

דעת השו"ע שצריך בי"ד בגט

בסימן ג' אות ב' הוכחנו שדעת השו"ע שצריך בי"ד גם בגיטין הנעשין ברצון והראיה מזה שהשו"ע (באבה"ע סימן קכד בסדר הגט ס"ד) הביא את דברי הרע"ב שאם בי"ד יקבל שכר על עשיית הגט יש לחוש לפסול הגט מדין דיינים הנוטלים שכר לדון. ואם לא צריך בי"ד בגט ברצון גם אם נוטלים שכר לדון הגט צריך להיות כשר. ומוכח שדעת השו"ע שצריך בי"ד גם בגט הנעשה ברצון. וכן מוכח מדברי השו"ע בסדר הגט סעיף פ"ט, שהתיר רק בשעת הדחק לעשות גט בלילה, כיון שלא בשעת הדחק ס"ל שצריך בי"ד ואין דנים בלילה, וכמו שכתב כך הב"י (באה"ע סימן קלו). ואין להקשות אם צריך דין בי"ד בגט ברצון, א"כ הוי דין תורה ואיך השו"ע מיקל בזה בשעת הדחק בגלל שיש מעוט פוסקים הסוברים דא"צ בי"ד בגט, הרי דעת הב"י (אבה"ע סימנים יז וקמא) בשם שו"ת הרשב"ש (סימן רסו) שרק בדין דרבנן סמכינן בשעת הדחק על דעת יחיד ולא באיסור תורה.

והנראה כמו שכתב השדי חמד (מערכת כ' כלל קט) בשם שו"ת צמח צדק (סימן רטו"ב) וכן הוא בשו"ת חת"ס (אבה"ע ח"ב סימן עא) בשם הבית אפרים. (ונראה שם שגם החת"ס מסכים לדבריו) שדווקא בדעת יחיד ממש לא סמכינן בדאורייתא בשעת הדחק אבל דעת מיעוט נגד רבים, בזה בשעת הדחק סמכינן גם בדין תורה על דעת המיעוט, וה"ה בנידו"ד בגט שנעשה ברצון בלי בי"ד - סמך השו"ע בשעת הדחק על מיעוט הפוסקים שמכשירים בלי בי"ד - ולכן התיר בשעת הדחק לכתוב גט בלילה. ועיין עוד בשו"ת רעק"א (קמא סימן קנב).

ונמצא בב"ד הרבני שבגיטין הנעשים ברצון הבעל (ללא כפיה כלל) - הם עושים אותם לכתחילה בלי בי"ד, כיון שלא הוי שעת הדחק האשה אסורה להנשא בגט זה, גם אם אח"כ יהיה מצב של שעת הדחק (כגון שנסע הבעל למדינת הים). ועיין בזה בשו"ע (אבה"ע סימן יז) בח"מ (ס"ק לא) ובב"ש (ס"ק מז). מלבד זאת כשאדם מתיר לכתחילה בזדון דבר שאסור לכתחילה ומותר רק בשעת הדחק, יש בזה משום איסור "שאינן מבטלים איסור לכתחילה" שהדבר נאסר למי שנעשה בשבילו. ואין לומר שהואיל ודייני הרבנות ברובם הגדול עמי הארץ ואינם ידועים כלל ב'טיב גיטין', א"כ הם נחשבים לשוגגים והגט כשר.

זה טעות דהואיל ותחילתם בפשיעה, כיון שהם מודעים בעצמם שהם כלל לא מבינים בגיטין ואסור להם להתעסק בזה כלל ורק משום תאוות ממון וכבוד מדומה מתעסקים בגיטין, א"כ הוי תחילתו בפשיעה וסופו באונס ונחשבים למזיד (כנפסק בשו"ע חו"מ סי' ש"צ ושי"ב, ושצ"ו ס"א) והגט פסול.

עוד יש להוכיח שדעת השו"ע שצריך בי"ד גם בגיטין הנעשים ברצון, מדבריו בב"י (באבה"ע סימן קלו) שהביא בשם תרומת הדשן שגט שנעשה בלילה פסול, וכתב שם שזה משום שהוי דין ואין דנים בלילה. ודחה הב"י את דבריו שלא מצינו בשום אחד מהפוסקים שחילקו בכך, משמע להדיא שדחה את דבריו התרה"ד מההלכה, וא"כ מדוע פסק השו"ע בסדר הגט שרק בשעת הדחק אפשר לסדר גט בלילה.

ומוכח מכאן כדברנו, שהשו"ע מצריך בי"ד גם בגט הנעשה ברצון, וכמו שכתב החיד"א במחזיק ברכה (יו"ד סימן מזו ס"ק ד) וכן הוא בשו"ת רב פעלים (ח"ב או"ח סימן מג) שאפשר שמרן בעשותו השו"ע רוח על פניו יהלך ברוח המשפט והדר "משמעתיא אשר השמיענו בב"י". וגם בנידו"ד מוכח שהשו"ע חזר מדבריו בב"י, ולכן פסק שרק בשעת הדחק הגט כשר בלילה. וזהו מאחר שבזמן שחיבר את שולחנו הטהור מצא חברים גדולים לתרומת הדשן לפסול גט שנעשה בלילה, ומה שהתיר בשעת הדחק הוא משום הטעם שהבאנו לעיל, (שבשעה"ד סמך על מיעוט הסוברים דא"צ בי"ד בגט ברצון) ופשוט שבגיטי הרבנות שיש בהם פסולים רבים, חזי לאיצטרופי גם הפסול בגט משום שאין בי"ד כשר בזמן עשיית הגירושין.

והעירו דומ"צ על מש"כ שדבר שמותר רק בדיעבד אם עשה אותו לכתחילה שהאשה אסורה להנשא, שכל זה שייך רק בתקנת חז"ל שאסור לכתחילה והתירו בדיעבד, ולכך אם עשה לכתחילה חז"ל אסרו גם בדיעבד, שאל"כ יתבטל התקנה, אבל כלל זה לא קיים בדברים שאינם תקנת חז"ל. ודבריהם נדחים, שגם כללי הפסיקה זה תקנות וכללים שכתבו הפוסקים והרבה מהם נלמדו מדברי חז"ל ואם נאמר שגם אם עשה לכתחילה במזיד יהיה מותר, א"כ לא יתקיימו כלל כללי הפסיקה. ובמיוחד בעניני גיטין שידוע שהרבה פעמים הדבר קשה מנשוא.

שו"ר בשו"ת רעק"א (קמא סימן קכא) שרצה לחלק כדברי הרבנים הנ"ל, ומ"מ הביא שבשו"ת חוט השני (סימן יב) סובר כמו שכתבנו דנאסר בדיעבד גם בדברים שאינם תקנות חז"ל, וגם הרעק"א עצמו לא היקל בזה הלכה למעשה אלא בתנאי שיסכימו לכך גדולי זמנינו ולא מצינו שרעק"א הביא שתמכו בפסק זה גדולי הדור. [ומלבד זאת כאמור, הפסול הזה מצטרף לעשרות פסולים שקיימים בגיטי הרבנות, ולכן גם אם בפנ"ע היה מקום לצדד להקל בדין זה, כשהוא מצטרף לעוד פסולים רבים הקיימים בגיטין שלהם, שפיר מצטרף דבר זה לחזק הפסלות של גיטי בתיה"ד הרבניים.

ומה שרצו להוכיח מדברי הרמב"ם (בפ"א מגירושין ה"א) שמנה עשרה דברים שפוסלים בגט מהתורה ולא מנה פסול גט שנעשה שלא בפני בי"ד. אין זה ראייה כלל, שכבר כתבו הב"י (או"ח בסו"ס רסד ובאה"ע בסו"ס כז) וכן הוא בשו"ת נודע ביהודה (אבה"ע תניינא סימן יד בד"ה והנה) ובשו"ת שאגת אריה החדשות (ריש סימן ג) שאין דרכו של הרמב"ם להביא ביד החזקה מה שלא נתבאר להדיא בש"ס, וגם דין בי"ד בגט ברצון לא נאמר מפורש בש"ס, עיין בזה בשו"ת אור זרוע (סימן תשמ"ה).

שם באות ג - מה שרצו רבנים לדחות את ראייתנו **משו"ת הריב"ש** בשם הר"ן, שמשם אין ראייה כלל שגט ברצון צריך בי"ד, מאחר שכל הפסול שם הוא מצד הקיום בי"ד עבור הגט ובודאי שבמקרה שהבי"ד ראו במקום עדים דמעשה בי"ד מתחיל משעת הראיה ולכך פסל הריב"ש את המעשה בי"ד, אבל אין ראייה שסובר שצריך בי"ד בכל גט הנעשה ברצון. הנה אף דבלשון הריב"ש יתכן שדבריהם נכונים, אולם חובה לציין שבשו"ת הרשב"ש (סימן רסו) מבואר להדיא שלמד **בריב"ש ובר"ן שהם סוברים שצריך בי"ד במעשה נתינת הגט ברצון.**

ומש"כ רבנים לדחות שאין ראייה שהאור זרוע (בסימן תשמ"ה) סובר להלכה שצריך בי"ד בגט ברצון, כיון שכתב שמחכה עד שישמע דעת רבותיו מה יאמרו בזה. דבריהם נדחים, דהרי בכל דבריו בהמשך הסימן לא הביא שרבותיו נחלקו על דין זה, ש"מ שדעתו להלכה דעתו שצריך בי"ד. וכן כתב להדיא בשו"ת תרומת הדשן (סימן רמח) בשם האור זרוע שצריך בי"ד גם בגט ברצון ולכך אם ניתן בלילה הגט פסול, ומוכח מהתרה"ד שמסקנת האור זרוע להלכה שצריך בי"ד גם בגט הנעשה ברצון. ומה שבספר ים של שלמה (ריש כתובות) הביא שבמרדכי ריינוס הביא שחלקו על האור זרוע גדולי הדור, אין זה בהכרח שהם רבותיו של האו"ז, וראיה לכך מהתרומת הדשן הנ"ל שהביא דהכרעת האו"ז שצריך בי"ד גם בגט ברצון - ומוכח מהתרה"ד שלא קיבל האו"ז מרבותיו פסק להיתר, ולכן הכריע האו"ז למעשה שצריך בי"ד.

ומה שרצו להוכיח לדעות שמוכח בב"י (אבה"ע סימן קלג ובשו"ע שם) שיש דעת להלכה בראשונים שסוברים שעדי חתימה כרתי וזה מועיל אפילו אם יתן לה את הגט בינו לבינה, ש"מ שבגט ברצון לא צריך בי"ד. וכן יש רבנים שרצו להוכיח מכמה סדרי גיטין שכתבו הראשונים ולא הזכירו כלל שצריך דין בי"ד, ש"מ שהם סוברים שגט ברצון לא צריך בי"ד.

ונראה שאי"ז ראייה, וכבר עמד בזה בשו"ת נודע ביהודה (תניינא סימן קיד) ותירץ שהראשונים דיברו מצד עצם הגט עצמו ועצם הגט עצמו לא צריך בי"ד בכל המקרים, שרק בנשואה מצד דיני הממון שבה הוי דין וצריך בי"ד, אבל בארוסה א"צ בי"ד, עכ"ד הנוב"י.

ויש להוסיף מש"כ "בשואה בהסכמה" (סימן ג אות ו) שגם בנשואה שיש דין בי"ד זה רק בגט שלא ניתן מתוך רצון והסכמת האשה, אבל גט שניתן ברצון שניהם לא צריך בי"ד ועיי"ש הטעם בזה. והראיה לכך שבשו"ת אור זרוע (סימן תשמ"ה) כותב שהטעם שצריך בי"ד בגט ברצון כיון דכתיב בקרא "ואלה המשפטים". וצ"ע איזה דין משפט שייך בנתינת הגט, ובהכרח דמיירי במקום שהגט לא ניתן מרצון האיש ומרצון האשה, ולכן נחשב לדין וצריך בי"ד. אבל במקום שהגט ניתן ברצון ובהסכמת הבעל והאשה, אין נתינת הגט נחשבת לדין, ואין צריך בי"ד בכתיבת הגט [ומ"מ מקפידים לכתחילה על בי"ד גם בגיטין שנעשים בהסכמת שניהם - מפני שההלכות מרובות ואיסור א"א חמור - ורק כשנבדק הגט ע"י בי"ד מומחה לגיטין, ניצולים בעה"י משאלות וטעויות הלכתיים כמש"כ החת"ס חאו"ח סימן נא].

ולהאמור שהדבר לא פסיקא שתמיד צריך בי"ד, לכך כתבו הראשונים בסתם שעדי חתימה כרתי ואפילו אם נתנו לה בינו לבינה וכן לפי כל הנ"ל מיושב מדוע חלק מהראשונים לא הביאו בסדר גיטין שלהם דין בי"ד, כיון שלא פסיקא מילתא שתמיד צריך בי"ד. וכן מוכח מהא דלכו"ע

יש דין בי"ד בכפיית גט, וא"כ מדוע לא כתבו הראשונים בסדר הגט שלהם דין זה, ובהכרח שכיון שזה לא דבר שנוהג תמיד לא כתבו, וה"נ י"ל בנידון דידן שהוכחנו שבחלק מהגיטין ברצון צריך בי"ד, מ"מ כיון שדבר זה לא נוהג תמיד בכל הגיטין, לכן הראשונים לא כתבו דין זה "בסדר הגיטין" שעשו. ומלבד זאת, גם אם נאמר שראשונים אלו חולקים וסוברים שלא צריך בי"ד בגט ברצון, מ"מ הבאנו שיש הרבה דעות בראשונים שכתבו להדיא שצריך בי"ד מהתורה וכן דעתם של השו"ע והרמ"א והוי ספק באיסור של תורה בערות אשת איש שבודאי יש להחמיר להצריך בי"ד. [וק"ו שיש לצרף פסול זה לעשרות פסולים אחרים שקיימים בבי"ד הרבניים כמבואר בספר 'שואה בהסכמה'].

ומה שרצו לדחות את הראיה משו"ת מהרי"ל החדשות (סימן צה) שצריך בי"ד, משום שכתב בלשונו **יש להחמיר** לא לתת גט אם התפללו ערבית מבעוד יום, ש"מ שזה רק חומרא בעלמא ולא מעיקר הדין. אין זה דחיה כלל, כיון שהמהרי"ל **כתב לשון חומרא במקרה של אדם שהתפלל ערבית מבעוד יום** שצריך להחמיר לא לכתוב אז גט אפילו שעדיין יום - והטעם דכיון שבליילה ממש הוה מעיקר הדין שהגט בטל (שאין דין בליילה), על כן יש להחמיר גם כשהתפלל הבעל מעריב מבעוד יום שלא לסדר אז גט. ואם כדעתם שגם בגט הנעשה בליילה ממש דעת המהרי"ל דהוה רק חומרא בעלמא ולא מעיקר הדין, אין מקום להוסיף חומרא על חומרא שלא לסדר גט למי שהתפלל ערבית מבעוד יום, ועל כרחק דבליילה ממש דעת המהרי"ל דפסול מעיקר הדין.

1.

פסול הגט כשהבעל קונה אותו בלשון עתיד

שם באות ט' מבואר שבהגבהה צריך לשון הווה של קנין "משוך וקני" ולא לשון עתיד משוך ותגביה כדי לקנות. ובביה"ד הרבני שרגילים לומר לשון עתיד הרי לדעת הרבה ראשונים **כלתה קנינו - ונייר ודיו והגט לא ניתן לבעל ולא קניו לו**, והגט בטל מהתורה. והנה יש רבנים שרצו ליישב, שכיון שכולם יודעים שקונה בזמן ההגבהה א"כ גם לשון עתיד מועיל.

ודבריהם נדחים: א. כיון שלא כל הבעלים יודעים שקונים בזמן ההגבהה והרבה חושבים שקונים רק בסיום ואחרי קנין ההגבהה שכבר כלתה קנינו. **ב.** גם אם בלב חשב הבעל לקנות בזמן הראוי, מ"מ הוה דברים שבלב שאינם דברים, כנפסק בשו"ע (ח"מ סימן רז ס"ד). **ג.** מצד הבי"ד שבפיהם מגלים שרוצים שהקנין יחול רק אחרי שכלה קנין הגבהה, ע"כ מחשבת הבעל לקנות מיד בהווה ולא בעתיד אינה מבטלת את אמירת הבי"ד שיקנה רק אחרי יגמר הקנין בלבד - **ועל כן ברור שלדעת הרבה דעות בראשונים לא נעשה כאן קנין בנייר הגט לבעל, והגט בטל מהתורה.**

2.

פסול סימני המים בבתי"ד הרבניים - תשובה להשגות

בסימן י"ב אותיות ג וד הבאנו את הטענות על כשרות הגיטין בירושלים שכותבים ברבנות סימני המים בזה"ל: "במתא ירושלים דיתבא על מי שלוח ועל מי בורות" ומציאות זו לא קיימת כבר

מעל מאה שנים, ומכח זה כתבנו שגיטי הרבנות בירושלים פסולים כיון שכותבים סימן מים שאינו נכון.

והעירו רבנים שאע"פ שסימני מים אלו לא נכונים ולכתחילה אין לכותבם, מ"מ כיון ששנים רבות ודורות קודמים כתבו סימנים אלו, כולם יודעים שמדובר על עיר הקודש ירושלים והגט כשר בדיעבד.

ודבריהם נדחים, מגדולי הפוסקים - דראה בב"י (אבה"ע סימן קכח) שהביא בשם הקונטרסין והמהרי"ק שהפסול של שינוי בסימני המים הוא משום מזוייף מתוכו, וכ"כ בשו"ת המבי"ט (ח"א סימן רטו) דבכהאי גוונא חשיב מזוייף מתוכו, ומכח זה פסק בגט שכתבו בטבריה וכתבו שהיא בגליל התחתון שהגט פסול, כיון שטבריה לא נמצאת בגליל התחתון אלא בעמק, ומדגיש המבי"ט שאפילו שכולם יודעים שמדובר בטבריה שעל שפת הכנרת, מ"מ כיון שכתב שטבריה בגליל התחתון ואין כזה עיר, הוה כהשמיט את שם העיר לגמרי והגט פסול. [וביאורו משום לא פלוג, ראה כעין זה בבית יוסף (סימן קכ"ח קרוב לסופו) בענין שכתב בגליל מתא אנא פלוני ולא כתב שם עירו אע"פ שאין חשש קלקול מ"מ פוסק "שתצא מזה ומזה" משום לא פלוג], והו"ה בנידו"ד שביה"ד הרבני כותב "ירושלים דיתבא על מי שילוח ועל מי בורות", שדבר זה לא קיים כלל שנים רבות, אע"פ שכולם יודעים שהכוונה לירושלים עיה"ק. מ"מ כיון שאין כזה סימן מים בירושלים א"כ אין עיר כזאת, והרי זה כהשמיט בכתובת הגט את שם העיר לגמרי שהגט פסול.

ברם העירו רבנים חשובים שהיום בגיטי הרבנות שכותבים את העיר של מקום עמידת העדים, וכבר כתב הפ"ת (אבה"ע סימן קכח ס"ק ג) בשם הבית מאיר שדייק מלשון הטור והשו"ע שכתבו דוקא ששינה לשם עיר אחרת פסול, ש"מ שרק כשכתב שם עיר אחרת הדבר פוסל אבל אם שינה בעיר עצמה (שכתב את שם העיר לא נכון) הוה כאילו לא נכתב בגט שם העיר בכלל - וכבר כתב הב"ש (שם בס"ק א') שאם השמיט לגמרי שם העיר של מקום עמידת העדים שדעת רוב הפוסקים להכשיר, ולכך גם אם שינה את מקום העיר עצמה (כגון שכתב טבריה שהיא בגליל התחתון) בדיעבד כשר, והעולם נהג כדעת הב"מ ולכך יש להקל, עכ"ד הרבנים.

ודבריהם נדחים מארבע טעמים:

א. הב"ש (שם) כותב שלדעת הטור והשו"ע אם השמיט מקום עמידת העדים הגט פסול, א"כ בודאי וק"ו אם שינה את מקום העיר שלדעתם פסול. וא"כ לספרדים שהולכים כדעת השו"ע שפוסל את הגט תמוה איך יכולים לומר להם ברבנות שיסמכו על דעת הב"מ נגד השו"ע, (ומלבד זאת, כידוע שגם אצל הרבה אשכנזים הבית מאיר לא נחשב כפוסק אחרון לסמוך עליו כנגד המבי"ט).

ב. מלבד זאת כמו שהטור והשו"ע שכתבו לשון שינה לעיר אחרת ופשוט שלדעתם זה לאו דוקא וה"ה בשינה את העיר עצמה שהגט פסול (וכנ"ל שפסלו גם בהשמיט לגמרי שם העיר). א"כ נדחית הוכחת הבית מאיר מלשון הראשונים שכתבו דוקא שינה לעיר אחרת ולא שינה בעיר עצמה, שיש הבדל לדינא בין המקרים. דיש לומר שלכו"ע אם שינה גם בעיר עצמה הגט פסול, ומה שכתבו הפוסקים לשון שינה לעיר אחרת ולא בשינה את העיר עצמה, כיון שכתבו את לשון המשנה בגיטין (ב) "היה במזרח וכתב במערב", אבל ה"ה שלכו"ע אם כתב את שם העיר לא נכון הגט פסול.

ג. הבית מאיר עצמו נשאר בדין זה בצ"ע הלכה למעשה, ואיך אפשר לסמוך ולהקל בודאי כדעת הב"מ כשהוא בעצמו לא הכריע בודאות.

ד. הפ"ת (שם) מביא שדעת הגט פשוט לחלוק על הב"מ וסובר שהגט פסול וכן הוא דעת המבי"ט הנ"ל, ואיך אפשר להקל נגדם ובמיוחד שיש דעות בראשונים שהובא בב"י (שם) ובב"ש (ס"ק א) שבשינה מקום העדים הגט בטל מהתורה והולד ממזר רח"ל.

ולכן פשוט שסימני המים שכותבים בב"ד הרבני פוסלים את כל גטיהם.

וראה מש"כ בפנים הספר שגם בחיפה, תל אביב, אשדוד, פתח תקוה, אשקלון, באר שבע כותבים שהם "מסתפקים מימי בארות", שאין זה נכון כלל במציאות, כיון שכל המים זה מימי 'התפלה' ו'המוביל הארצי', [ומה שטענו רבנים, שבערים אלו שואבים מים רבים בצינורות ממי תהום והוא בגדר מי בארות, אין זה נכון, מאחר שהגדרת באר זה מי מעיין שנשפכים לתוך חפירה של באר, ומי מעיין זה מים שיוצאים ממקום נביעתן וזוחלים הלאה ע"ג קרקע, אבל מים שנשאבים ע"י צינורות מימי תהום שמם בפי כל "מי תהום" ולא מי בארות או מעיינות, ובפרט כיום שהמציאות היא שרוב המים בישראל וכן בערים הנ"ל (יותר משבעים אחוז) הם מי ים מותפלים, בודאי שא"א להזכיר בגט "מי בארות"].

ח.

פסולים דרבנן בגט, שפוסלים את הגט מהתורה

בסימן ט"ו בספר "שואה בהסכמה" מובא שדעת שו"ת משכנות יעקב והטיב גיטין וכ"ה בספר גט פשוט, שפסול דרבנן בגט פוסל את הגט מהתורה, כיון שאנן סהדי שאדם שמצוה או עושה שליח שיכתוב גט רוצה שהגט יהיה כשר שתוכל האשה להנשא בו, ולא גט פסול אפילו מדרבנן, שהוי חספא בעלמא, שהרי גם אחרי קבלת גט כזה עדיין אסורה לכתחילה להנשא וכמו שכתב הב"י (אבה"ע בתחילת סימן קכב) שאם נמצא פסול דרבנן בגט, אמרינן שלא עשו שליחותם ויכולים לכתוב גט אחר, מאחר שהגט חספא בעלמא ועל זה לא עשאו שלוחים. שו"ר שכדעתם כתב בספר ראש פינה (סימן קכ"ב ס"ק ג). ולדעת האחרונים הנ"ל כל פסול דרבנן שנפסק "שאם נישאת לא תצא", מדובר או בכתב הבעל את הגט בעצמו או שהפסול נעשה אחרי כתיבת הגט, אבל אם הפסול דרבנן נעשה בזמן כתיבת הגט ע"י הסופר, הגט בטל מהתורה. וכן הביא את דבריהם לדינא בפ"ת (אבה"ע סימנים קכ"ב ס"ק ב וקלג ס"ק ג).

עוד העירו רבנים, שהפ"ת מביא משו"ת ברית אברהם (סימן צח) שבהתחלה היתה דעתו שפסול דרבנן פוסל את הגט מדאורייתא, אלא שנתקשה מדוע לא מצינו חילוק כזה בפוסקים, ומכח זה הברית אברהם דחה את דבריהם מההלכה. ברם ראיית הברית אברהם מסתימת הפוסקים נדחית עפ"י מש"כ השדי חמד (בכללי הפוסקים סימן טז אות כט) ובשו"ת בעי חיי להכנה"ג (ח"א חו"מ סימן טו) ובספר גט פשוט (בכללים סימן ד) שלא אומרים את הכלל שמסתימת הפוסקים משמע שאין הלכה כן אלא

רק כשהדבר זר מסברא, ואפילו אם יש לגמגם באותו חידוש ממשמעות הפוסקים אם החילוק נכון בסברא הכי נקטינן, וכעין זה כתב בשו"ת גינת ורדים (אבה"ע כלל א סימן כג בד"ה עוד כתב מעכ"ת עיי"ש).

והנה בשו"ת ברית אברהם הנ"ל רוצה להוכיח כדבריו, שאדם לא מקפיד בשליחות הגט מפסולי דרבנן, מדברי המשנה למלך (בפ"ז מאישות ה"כ) שנסתפק במקדש ע"י שליח וקידש קידושין דרבנן או ספק קידושין אי הוי שינוי בשליחות וה"ה בנידו"ד. ודברי הברית אברהם צריך עיון, חדא, שהמשנה למלך נשאר בצ"ע, ואיך פשט הברית אברהם מספקו של המשנ"ל שמגורשת בודאי מהתורה, ושנית יש לתמוה שמדמה נידו"ד בגירושין לנידון המשנה למלך בקידושין כאשר יש חילוק בניהם וכדלהלן.

דהנה הב"י כתב (בריש סימן קכב) שכיון שגם בגט הפסול מדרבנן לא יכולה להנשא [פירוש לכתחילה] א"כ לא עשו שליחותן להתיר האשה. וטעם זה שייך רק בגט כיון שכותב ואומר לה "הרי את מותרת לכל אדם" ומשמעות דבריו שמוותרת בפועל להנשא לכל אדם ולא רק מדין תורה, ולכך אכן סהדי שלא מינה שליחות בגט שיש בו פסול דרבנן, שהוא חספא בעלמא. משא"כ בשליחות בקידושין שאין שם גילוי שכוונתו לודאי קידושין מדאורייתא, אלא רק שרוצה לקדשה ובאמת התקדשה מדרבנן או ספק קידושין, ע"כ כיון שאין כאן דיבור מפורש מהבעל שתהיי מותרת לי, אלא רק לשון קידושין, פשיטא שכל זמן שאין אומדנא דמוכח ביותר שעל דעת ספק קידושין לא מינה שליח, הוה בגדר דברים שבלב שאינם דברים, ועוד שבנידו"ד יש לו ריוח שלא יקדמנו אחר כיון שע"י קידושין הנ"ל נאסרת לאחר.

עוד יש להעיר על דברי הברית אברהם שמחדש שאע"פ שהבעל אינו עושה אותו שליח לגט שיש בו פסול דרבנן כמבואר בב"י (ריש סימן קכב), מ"מ לא מקפיד הבעל על כך, ומכח זה הוה שליחותו גם על גט שיש בו פסול דרבנן. החילוק הזה תמוה מאד, כפי שהרגיש בזה הברית אברהם עצמו, שאיך יכול להיות שלגבי לכתוב גט אחר אמרינן שלא עשו שליחותן כיון שאנן סהדי שהבעל רוצה גט כשר בלי פסול דרבנן, וא"כ איך אפשר לומר שלא מקפיד על גט פסול ונשאר במינוי שליחותו, דאם בטלה מינוי שליחות לכתוב גט אחר הו"ה שיתבטל מינוי שליחות לגט שיש בו פסול דרבנן. [וקשה לומר שכוונת הברית אברהם שמינה אותו שליח לכתוב גט גם אם יהיה פסול וממשיך למנות אותו עוד לכתוב גט נוסף כשר, כיון שזה לא כתוב בלשון הברית אברהם, וגם לא מסתבר שימנה אותו שליח פעמיים ללא צורך שהרי רוצה שבסוף יעשה לו גט כשר גם מדרבנן, וא"כ אין נפק"מ בכתיבת הגט הראשון ובודאי על זה לא היתה כונתו לעשות שליחות אלא רק לגט הכשר בלבד].

והנה במה שהבאנו שגם דעת הגט פשוט כסברא הנ"ל שאם נכתב גט ע"י הסופר בפסול דרבנן הגט בטל מהתורה, כן ביאר הגט פשוט (בסימן קכז סק"ו) בדברי שו"ת הרא"ש (כלל מה סימן ו) שכתב שאם בגט נכתב תאריך מוקדם פסול גם מהתורה, והרי פסול מוקדם הוי דין דרבנן, א"כ מדוע פסל הרא"ש את הגט מהתורה, ומבאר הגט פשוט את הרא"ש מכח הסברא הנ"ל.

והעירו שמדברי הב"י (אבה"ע סימן קכז) שתמה איך פסול דרבנן פוסל מהתורה, מוכח שדעת הב"י לחלוק על הסברא הנ"ל של הרא"ש (עפ"י ביאור הגט פשוט) שכל פסול דרבנן בגט שנכתב ע"י סופר פוסל את הגט מהתורה.

ואחרי העיון נראה לק"מ, שהרי בספר גט פשוט כתב שהוא בעצמו רוצה ללמוד כן בביאור שו"ת הרא"ש, אבל בבית יוסף מוכח שלמד את הרא"ש אחרת מהגט פשוט, כיון שמלשון סתימות הרא"ש משמע שכל גט שנכתב מוקדם ואפילו ע"י הבעל בעצמו ששם לא שייך את הסברה הנ"ל שיפסל מהתורה מ"מ הרא"ש פסל, וע"כ מסקנת הב"י שבהכרח שסברתו של הרא"ש שחז"ל עקרו דין תורה, ועל זה בלבד נשאר הב"י בצ"ע על הרא"ש שלא מצינו שחז"ל עוקרים סתם דבר מהתורה. אבל יתכן מאד שבמקרה שהגט נכתב ע"י הסופר שאז יש את הסברא שעל פסול דרבנן לא ציוה ולא מינה שליח - גם הב"י מודה שהגט בטל מהתורה.

וכמו"כ אין להביא ראייה שיש מינוי שליחות לגט פסול מדרבנן מהמשך דברי הגט פשוט, שהביא את דברי הב"י בדין שכותבים גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו ואע"פ שיתכן שזה יהיה מוקדם כיון שימסור לה את הגט ביום אחר. דמשם אין ראייה לנידו"ד, כיון שבדין זה אין חשש לדין מוקדם כמו שכתב שם הב"י שני טעמים בשם הרא"ש עיי"ש. ומלבד זאת במקום שהבעל בעצמו כותב את הגט לכו"ע הפסול דרבנן לא מבטל את הגט מהתורה, ובב"י מדובר שהבעל בעצמו יודע ונותן את הגט בזמן מוקדם.

וכן מה שמביא הגט פשוט (שם) מהב"י שהרשב"א חולק על שו"ת הרא"ש הנ"ל ומכשיר גט מוקדם. יש לומר שמדובר שם ברשב"א רק בגט שנכתב ע"י הבעל בעצמו ומסרו הבעל לשליח, אבל אם ציוה לסופר לכתוב וכתב גט מוקדם יש לומר שהוי פסול תורה וכנ"ל.

ואחד הרבנים טען שכמו שמצינו בהלכה שאם נאבד או נשרף הגט יכולים לכתוב עוד גט, כיון שאנן סהדי שלא עשו שליחותן ואע"פ שהגט הראשון נגמר כולו בכשרות ובודאי עשו בו שליחותן, מ"מ אמרינן שעשה אותם שליחות גם על הגט הראשון וגם על הגט האחרון. וא"כ ה"ה בנידו"ד שאמרינן שאע"פ שמינה אותם שליחות עבור הגט הכשר האחרון, מ"מ מינה אותם שלוחים גם עבור הגט הראשון שפסול מדרבנן כיון שאמרינן שממנה אותם לכל הגיטין שיכתבו. אלא שדבריו אינם נכונים, שחלוקים העניינים זה מזה ביסוד דינם, שבדין נאבד ונשרף הגט (שנכתב בכשרות) אנן סהדי שכל זמן שהגט לא הגיע ליד האשה ונתגרשה בו, שאם יאבד או ישרף הוא ממנה אותו לעוד שליחות לכתוב גט כשר אחר. אבל בנידו"ד בפסול גט דרבנן שהוא חספא בעלמא כלשון הב"י (בריש סימן קכב) הואיל ולכתחילה אסורה להנשא בו, שם הפירוש שאנן סהדי שכלל לא מינה אותו שליח מההתחלה בגט שאין בו תועלת והוא חספא בעלמא ולכן יכול לכתוב גט אחר. ונמצא שהסברא שכלל לא מינה אותו לשליח על הגט הראשון שכתב שהוא גט פסול מדרבנן, וכיון שנתבטלה שליחותו לגמרי פשיטא שהגט הזה שפסול מדרבנן הוא בטל גם מהתורה וכנ"ל.

והנה הפ"ת (בסימן קלג ס"ק ג) הביא ראייה לכל הנ"ל מהגמ' ב"ב (קסה.) שמבואר שם שיש קפידא של בעל אפילו בגט פשוט ומקושר שזה רק דין מנהג, וא"כ ק"ו בפסול דרבנן שיש לבעל קפידא ואינו ממנה ומצוה את הסופר לכתוב גט שיש בו פסול דרבנן ולכך הגט בטל מהתורה. אולם הפ"ת כתב ליישב את דברי הגמ' ב"ב לענין גט פשוט מקושר, לדעת הברית אברהם והתורת גיטין שחולקים וסוברים שגט שכתב הסופר בפסולים דרבנן כשר מהתורה, די"ל שלכו"ע במנהג ידוע יש קפידא של הבעל והגט בטל מהתורה אם עשו נגד המנהג.

מדברי הפ"ת נלמד, שהיום שהולכים להתגרש בביה"ד הרבני והרבה אנשים תמימים חושבים שדייני הרבנות עושים את הגט כדת וכדין, ללא פסולים דרבנן, וא"כ ה"ז לא פחות ממנהג בעלמא שידוע ומפורסם לבעלים שאם עברו עליו שזה פוסל את הגט מהתורה. ונמצא לכל הדעות גם גיטי הרבנות פסולים מהתורה גם מכח הפסולים דרבנן הקיימים בהם, אצל רוב הבעלים שמאמינים שגיטי הרבנות נעשים כהלכה וא"כ בודאי שלא ממנים את הסופר לכתוב גט שיש בו פסול מדרבנן. [ומלבד כל הנ"ל בודאי שיש לצרף את הפסולים דרבנן שיש בגט להרבה פסולים דאורייתא שיש בגיטי הרבנות וכמוש"נ לעיל].

[ומכאן נראה שחשוב מאד שבכל בי"ד חרדי הירא לדבר ה' שידועו לבעל שיאמר במפורש שהוא ממנה את הסופר להיות שליח גם באם ימצאו אח"כ פסול דרבנן בגט, ואז אם כבר נישאת, לכו"ע לא תצא והולד כשר].

ט.

גרושות הרבנות אסור מדינא להיפגש עימם לפני גט שני כשר

בסימן כז - נכתב חומר האיסור להיפגש עם גרושות של הרבנות על דעת שאם ירצו זה את זה ישכנעו את בעלה שיתן לה גט כשר, ודבר זה אסור וגם אם כנס יוציא. ויש רבנים שטענו שמאחר שכל הגרושות בביה"ד הרבניים הם ספק ולא ודאי אשת איש, א"כ בספק אין חשש של איסור "לא תחמוד" שמכח זה כתב המאירי בשם הר"י מגאש שגם אם כנס יוציא, כיון שבספק גירושין כופין את הבעל לתת גט (כיון שאינו יכול לחיות עמה) אין בזה איסור "לא תחמוד" ולכן לא נאסרת עליו.

ודבריהם אינם נכונים מכמה טעמים:

א. הוכחנו לעיל בסעיף א שמצד המציאות שדייני הרבנות אינם בקיאים בטיב גיטין כל גרושותיהם הם ודאי אשת איש מכח חזקת איסור אשת איש שיש בה.

ב. בספר "משפטי ישראל" (ח"ב) הוכיח באריכות שלהלכה הכפיה בספק קידושין או גירושין אסורה בהחלט, וא"כ שייך בזה איסור "לא תחמוד". ג. מלבד זאת לטעם הרמ"א (אבה"ע סימן קמא סט"ו) בשם המרדכי הדבר אסור מצד שלא יאמרו נשותיהם מוסרין זה לזה דרך זנות, טעם זה שייך גם אם כופין אותו לגט, כיון שמ"מ עכשיו מגרשה כדי שפלוני ישא אותה והדבר נראה כזנות, עיין בספר שואה בהסכמה (בהערה 171). ה. בודאי שאין לך כיעור גדול מזה להיפגש לשידוכין עם אשת איש ואח"כ לשכנע את בעלה שיתן לה גט כשר ויתחתן עמה. ו. גם בלי איסור אשת איש, רובצת קללת התרומת הדשן להתחתן עם אשה שגזלה את בעלה ממון שלא כדין תורה, ודבר זה נמצא באופן "מהודר" ביותר כמעט בכל גרושות הרבנות (כמבואר בספר "שואה בהסכמה"), ולכן הדין ברור שכל גרושות הרבנות אסור להשתדך עמם בלי שיקבלו גט כשר בבי"ד חרדי פרטי, שיסדרו מקודם את כל עניני הממון ומשמורת הילדים עם בעלה הראשון עוד קודם מתן הגט, כפי שמפורש בסדר הגט (אבה"ע סימן קנד סעיף פא).

י.

במחלוקת הפוסקים שנהגו כמתירים - אינו ודאי היתר - וכשיש בגט זה ספק נוסף מהתורה הרי הוא פסול

בדבר הטענה ששמענו מרבנים שבכל מחלוקת ראשונים ופוסקים ואפילו באיסור תורה, מ"מ אם נהגו בתי דינים כדעת המתירים הדבר נהפך לודאי היתר - ולכן גם אם הצטרף בגט אחד עוד בעיות שנחלקו בהם הראשונים והפוסקים בפסולי תורה אם זה כשר או פסול ונהגו כדעת המקילין, שאפשר לצרף את כל הקולות האילו ביחד בגט אחד ולהכשיר את הגט. ומצינו קצת אסמכתא לכך משו"ת הרשב"א (ח"א סימן רנג וסימן אלף קצ).

רעיון זה בנידו"ד נוגד את ההלכה: א. בשו"ת מהרי"ק (שורש ח) הביא מהמרדכי (בפ"ז בב"מ סימן רפ) שכתב בשם הראב"ה ואו"ז שגדר של מנהג שהולכים אחריו זה רק מנהג שנהגו בו ותיקין, אבל סתם מנהג אין הולכים אחריו כלל, וכן הוא בשו"ת ראב"ן (סימן שיט). וכעין זה כתב בשו"ת חות יאיר (סימן פא).

והנה ידוע שהלכות גיטין מוזנחים מאד מזה עשרות שנים. וראה עוד בספר שואה בהסכמה (דבר המערכת בהערה 4) שאפילו בזמן גדולי הראשונים והפוסקים הרבה התעסקו בגיטין מבלי שידעו בטיב גיטין עיי"ש, וק"ו היום שרוב המתעסקים בגיטין אינם בקיאים, ולכן כל זמן שלא ברור שאת המנהגים האלו להקל הנהיגו ותיקין, פירוש ת"ח הבקיאים בטיב גיטין וקידושין, אסור לנהוג להקל בזה.

והגר"ח פאלג'י (בשו"ת סמיכה לחיים יו"ד סימן ד) בשם מו"ז החקרי לב, וכן הוא בשו"ת חקרי לב (יו"ד סימן לט) כתבו שמנהג שהולכים אחריו זה רק כשיודעים בברור שהדבר נתפשט מזמן הקדמונים שהיה בידם כח להכריע במחלוקת הראשונים, אבל היום שאין כוחנו להכריע אפילו ראינו שידעו בכך הרבנים ולא מיחו הוי מנהג בטעות שאינו מנהג. וכ"כ בשו"ת הרדב"ז (מכתב יד סימן קמ בד"ה ואחר), ובשו"ת מהרש"ך (ח"א סימן קעח) ובשו"ת אהלי יעקב (סימן ו) ובברכי יוסף (להחיד"א בשו"ת ברכה יו"ד סימן ריד ס"ק ב) ובשו"ת דבר משה (ח"ג יו"ד סו"ס יג) ובשו"ת מהרש"ם (ח"ה סימן כה). וק"ו היום שכל אחד נוהג היתר בהלכות גיטין משום שסומך על פלוני, ופלוני על פלוני שהוא ליצנות גמורה לפסוק בלא לברר שורשי ההלכה - שאין זה בגדר מנהג ותיקין ות"ח שיש ללכת אחריו. מלבד זאת יש מנהגים שנהגו כפוסקים אחרונים ואח"כ רואים שדבריהם נסתרים מדברי הראשונים, שבודאי שאסור ללכת במנהג הזה - עיין ברמ"א (חו"מ סימן כה סב) בשם שו"ת מהרי"ק.

ב. אפילו במקרים שידוע שהדבר נקבע ע"י ותיקין ות"ח, יתכן שכל ההיתר לסמוך על הקולא זה רק שמזדמן ספק אחד בלבד, אבל כשמצטרפים כמה ספיקות ביחד, מסתבר שבאופן זה לא נהגו להקל בכמה ספיקות המצטרפות יחד בגט אחד, ונמצא שאין מנהג ותיקין להקל בכמה ספיקות ביחד.

יא.

חובה לפרסם שגיטי הרבנות בטלים מהתורה - כהכרעת גדולי הפוסקים

ובדבר טענת רבים שע"י כל הפרסומים אנו מוציאים לעז על הגיטין ואסור להוציא לעז על הראשונים.

דבריהם טעות גמורה כהלכה:

א. הבאנו בספר "שואה בהסכמה" (לעיל הערה 176) בשם גדולי הפוסקים, שכל איסור להוציא לעז זה רק בדבר שהוא חומרא ולא מעיקר הדין. ובנידו"ד בגיטי הרבנות יש פסולים מעיקר הדין אין דין לעז, ואדרבה עפ"י ההלכה וגדולי הפוסקים חובה לפרסם ברבים את הפסולים שיש בגיטי הרבנות ותבוא עליו ברכה שמציל מאיסורים חמורים של אשת איש. וכמו שפרסמו גדולי ישראל במכתביהם שנדפסו בתחילת ספר "שואה בהסכמה" - נגד הגיטין של בתי הדין הרבניים ושלא ילכו אליהם כי הם מביאים איסורים חמורים לעם ישראל, יעו"ש.

ב. ראה בפ"ת (אבה"ע סימן קכט ס"ק לו) שהביא בשם הטיב גיטין והנודע ביהודה בשם גדולי הדור שכל האיסור להוציא לעז רק בדבר ששייך בכל הגיטין, אבל בדבר ששייך רק בחלק מהגיטין אין איסור. ובספר "שואה בהסכמה" לא פוסלים את כל הגיטין הנעשים בבתי הדין הפרטיים החרדים לדבר ה', אלא רק את הגיטין הנעשים בבתי הדין הרבניים.

במבט ראשון הדברים נראים תמוהים ובלתי נתפסים
האמנם יכול להיות קשר בין השואה לדייני הרבנות?
מה הקשר בין נאצים רוצחים וגזלנים להליכי גירושין ברבנות?
אחרי עיון בספר שלפניך הדברים יהיו ברורים ופשוטים
יחשפו לפניך עובדות מדממות שמושתקות בעקביות
תגלה תופעות שמסתירים אותם עם תשלום שוחד ותקשורת
יתגלה לנגד עינך שואה אמיתית לנשים, גברים וילדים
גזל, עושק ומרמה, רדיפות ומאסרים שלא שערום אבותינו.
ואם אבותינו הקדושים פשטו צווארם, נשחטו ונהרגו
ומאסו בחייהם בעד קדושת שמו יתברך, וקדושת ישראל.
על אחת כמה וכמה שהיו מוסרים נפשם על שמירת יחוסם
וטהרתם של ישראל מאיסורי אשת איש וממזרות - אשר
נרמס בידי אנשי 'קאפו' עם לבוש רבני בבתי הדין הרבניים.